

Gezamenlijk jaarverslag

**Belgisch systeem
van publiek toezicht
op de bedrijfsrevisoren**

2009

Voorwoord

Dit jaarverslag is het tweede jaarverslag dat gezamenlijk gepubliceerd is door de diverse instellingen die deel uitmaken van het Belgisch stelsel van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren.

Het stelsel van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren dat in België naar aanleiding van de auditrichtlijn van mei 2006 is ingesteld, is sinds augustus 2007 operationeel. Op initiatief van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, door de wetgever belast met de coördinatie op nationaal en internationaal niveau, is in 2009 het eerste gezamenlijk jaarverslag gepubliceerd.

In onderhavig document brengen de zes entiteiten, die het Belgisch stelsel van publiek toezicht vormen, verslag uit over hun werkzaamheden gedurende 2009; uiteraard is elke instantie hierbij inhoudelijk verantwoordelijk voor zijn jaarverslag.

Het jaar 2009 is gekenmerkt door een aantal belangrijke evoluties op het vlak van het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren. In dit verband kan onder meer verwezen worden naar de goedkeuring in België door de federale Minister, bevoegd voor Economie, en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen van een norm die de invoering van de bestaande ISA-normen regelt voor alle wettelijke controles van de jaarrekening vanaf 2012 (voor opdrachten bij organisaties van openbaar belang) of vanaf 2014 (voor alle overige entiteiten).

Verder heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen in 2009 beslist om op regelmatige basis studies te publiceren teneinde de diverse aspecten inzake het beroep van bedrijfsrevisor in het kader van het publiek toezicht op dit beroep beter in kaart te brengen.

Ook aan de samenwerking en het overleg tussen de instellingen van het Belgisch stelsel van publiek toezicht onderling en de relaties met de bevoegde autoriteiten van de andere lidstaten van de Europese Unie is het voorbije jaar bijzondere aandacht besteed. Het Belgisch stelsel van publiek toezicht heeft zich in de Europese dynamiek ingeschreven en zal ook in de toekomst verder zijn verantwoordelijkheid blijven nemen om het Europees project inzake publiek toezicht op de wettelijke auditor, zoals vooropgesteld door de auditrichtlijn, mee gestalte te geven.

De noodzaak tot verdergaande samenwerking tussen toezichthouders op Europees niveau is heel duidelijk zichtbaar. Gezien de toenemende internationalisering zullen echter ook de contacten met landen van buiten de Europese Unie, de zogenaamde “derde landen”, meer en meer van belang zijn. Dit blijkt uit de uitvoerige werkzaamheden die in de schoot van de *European Group of Auditors’ Oversight Bodies* (EGAOB) zijn besteed aan de analyse van de adequaatheid van de bevoegde autoriteiten van derde landen, zoals Australië en de Verenigde Staten van Amerika, en dit met het oog op de wederzijdse uitwisseling van werkdocumenten van wettelijke auditors. Deze besprekingen hebben

in 2010 overigens geleid tot een formele beslissing vanwege de Europese Commissie; hierdoor kunnen EU-lidstaten de onderhandelingen voor een bilaterale werkregeling voor de uitwisseling van documentatie met een aantal derde landen opstarten. Ook wat de registerinschrijving in Europese lidstaten van auditors en auditororganisaties van derde landen betreft, met daarbijhorend de regels inzake de kwaliteitscontrole en toezicht die op hen van toepassing zullen zijn, is ruim aandacht besteed. De analyses inzake de gelijkwaardigheid van stelsels van publiek toezicht van bepaalde derde landen, hebben in 2010 geresulteerd in een besluit van de Europese Commissie omtrent de gelijkwaardigheid.

Bovenstaande materies zijn slechts enkele voorbeelden die aantonen dat de toenemende integratie van de Europese auditmarkt en de doorgedreven internationalisering van het economisch verkeer een actieve samenwerking tussen de publieke toezichthouders op het beroep van wettelijk auditor van de diverse Europese lidstaten vereisen.

Ook in de nabije toekomst zal de Europese en extra-Europese dimensie van het publiek toezicht op de wettelijke auditors de nodige aandacht vergen. Zo heeft de Europese Commissie in oktober 2010 een openbare raadpleging gelanceerd over het verbeteren van de auditmarkt via een Groenboek met als titel "Beleid inzake controle van financiële overzichten : lessen uit de crisis".

Het spreekt vanzelf dat ook in België de diverse instellingen van het stelsel van publiek toezicht de denkpistes uit dit Groenboek zullen analyseren en, waar nodig, de nodige accentverschuivingen in het bestaand systeem zullen bespreken.

Jean-Paul SERVAIS

*Voorzitter van de Hoge Raad
voor de Economische Beroepen,
belast met de coördinatie van het Belgisch stelsel
van publiek toezicht op de wettelijke auditors*

Inleiding

Het stelsel van publiek toezicht dat in 2007 in België werd opgezet, bestaat uit zes organen en is belast met twee grote categorieën van opdrachten:

- *enerzijds, opdrachten betreffende algemene aspecten verbonden aan het beroep van wettelijk auditor: eindverantwoordelijkheid voor het toezicht op de goedkeuring van normen inzake beroepsethiek en interne kwaliteitsbeheersing bij auditkantoren, alsook van controlestandaarden,*

In deze materie zijn twee entiteiten van het systeem van publiek toezicht op het bedrijfsrevisoraat bevoegd: de federale Minister die bevoegd is voor Economie en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

- *anderzijds, opdrachten betreffende individuele aspecten verbonden aan het beroep van wettelijk auditor: eindverantwoordelijkheid*
 - voor het toezicht op de toelating en de registratie van wettelijke auditors en auditkantoren, alsook
 - voor permanente scholing, kwaliteitsborging en onderzoeksregelingen en
 - voor tuchtregelingen.

In deze materie zijn vier entiteiten van het systeem van publiek toezicht op het bedrijfsrevisoraat bevoegd, elk in hun eigen bevoegdheidssfeer: de Procureur-generaal, de Kamer van verwijzing en instaatstelling, het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris en de tuchtinstanties.

De Belgische wetgever koos voor een “stelsel van publiek toezicht” waarbij alle organen die zijn betrokken in het publiek toezicht elk een deel van die eindverantwoordelijkheid dragen, eerder dan voor een hiërarchisch stelsel onder alle betrokken geledingen.

Het voorliggende jaarverslag is het tweede jaarverslag dat gezamenlijk is opgesteld door de diverse entiteiten die deel uitmaken van het stelsel van publiek toezicht sinds de invoering en inwerkingtreding van het nieuwe rechtskader. Hierin zijn de bijdragen samengebracht van elk publiek toezichtsorgaan.

Net als de gemeenschappelijke website, heeft dit gezamenlijk jaarverslag als doel een beter inzicht te geven in het publiek toezichtssysteem dat in België is opgezet.

Aangezien de Belgische wetgever uitdrukkelijk heeft bepaald dat elk orgaan voor zijn aandeel in het publiek toezicht de eindverantwoordelijkheid zou dragen, is elk van de zes entiteiten van het in België opgezette systeem van publiek toezicht inhoudelijk verantwoordelijk voor zijn jaarverslag.

Voorstelling van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren

Artikel 32, § 4 van de richtlijn 2006/43/EG inzake de wettelijke rekeningcontrole legt elke lidstaat op om een stelsel van publiek toezicht te organiseren met de eindverantwoordelijkheid voor het toezicht op:

- a) de toelating en registerinschrijving van wettelijke auditors en auditkantoren;
- b) de goedkeuring van normen op het gebied van beroepsethiek en interne kwaliteitsbeheersing van auditkantoren, alsook van controlestandaarden;
- c) de permanente scholing, kwaliteitsborging en onderzoeks- en tuchtregelingen.

Hieruit vloeit voort dat de opdrachten van het stelsel van publiek toezicht van elke Lidstaat betrekking hebben op:

- *enerzijds algemene aspecten van het beroep van auditor*: eindverantwoordelijkheid voor het toezicht op de goedkeuring van normen inzake beroepsethiek en interne kwaliteitsbeheersing van auditkantoren, alsook van controlestandaarden en,
- *anderzijds individuele aspecten van de auditor*: eindverantwoordelijkheid
 - voor het toezicht op de toelating en registerinschrijving van wettelijke auditors en auditkantoren maar eveneens
 - voor de permanente scholing, kwaliteitsborging, onderzoeksregelingen en
 - voor het tuchtsysteem.

Entiteiten die deel uitmaken van het systeem van publiek toezicht

In het kader van de omzetting in Belgisch recht van de voorschriften uit artikel 32 van de richtlijn 2006/43/EG inzake de wettelijke rekeningcontrole, heeft de wetgever gekozen voor een “systeem” van publiek toezicht, bestaande uit diverse organen die elk op hun beurt een deel van deze eindverantwoordelijkheid inzake publiek toezicht op zich nemen. Uit artikel 43, § 1 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor (hierna de wet van 22 juli 1953) vloeit inderdaad voort dat “het systeem van publiek toezicht, waarop de eindverantwoordelijkheid van het toezicht rust, is samengesteld uit:

- de Minister die bevoegd is voor Economie,
- de Procureur-generaal,
- de Kamer van verwijzing en instaatstelling,
- de Hoge Raad voor de Economische Beroepen,
- het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris en
- de tuchtinstanties.”

Bevoegdheden van de diverse entiteiten

De verschillende materies die het voorwerp moeten uitmaken van een publiek toezicht, overeenkomstig de bepalingen van het artikel 32, § 4 van de richtlijn 2006/43/EG inzake de wettelijke rekeningcontrole, zijn in het Belgisch recht als volgt verdeeld:

<i>Uittreksel van het artikel 32 van de richtlijn 2006/43/EG inzake de wettelijke rekeningcontrole</i>	<i>Omzetting in Belgisch recht</i>
4. Op het stelsel van publiek toezicht rust de eindverantwoordelijkheid voor het toezicht op:	
a) de toelating en registerinschrijving van wettelijke auditors en auditkantoren; en	De Procureur-generaal kan beroep aantekenen tegen elke beslissing van de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren inzake het bijhouden van het openbaar register.
b) de goedkeuring van normen op het gebied van beroepsethiek en interne kwaliteitbeheersing van auditkantoren, alsook van controlestandaarden; en	De Hoge Raad voor de Economische Beroepen is belast met de goedkeuring van de normen en aanbevelingen voorgesteld door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren. Deze goedkeuring wordt gevolgd door een goedkeuring van de Minister bevoegd voor Economie . De goedkeuring van deze normen en aanbevelingen zal het voorwerp uitmaken van een bericht dat gepubliceerd wordt in het <i>Belgisch Staatsblad</i> . De adviezen, omzendbrieven en mededelingen dienen te worden overgemaakt aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen tegelijkertijd met de overmaking aan de bedrijfsrevisoren. De Hoge Raad zal belast worden met een onderzoek <i>a posteriori</i> .
c) permanente scholing, kwaliteitsborging en onderzoeks- en tuchtregelingen.	De Kamer van verwijzing en instaatstelling is belast met het toezicht op de permanente vorming (via de kwaliteitscontrole), op de kwaliteitscontrole en op het onderzoekstelsel (toezicht). De tuchtinstanties (Tuchtcommissie en Commissie van Beroep) zijn ermee belast om tuchtsancties uit te spreken.

Daarnaast maakt tevens het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris, opgericht door de Belgische wetgever in 2003, deel uit van het Belgisch systeem van toezicht. Dit orgaan is belast met twee soorten opdrachten:

- het verlenen van een afwijking, op verzoek van een bedrijfsrevisor, op het algemeen principe uit het Wetboek van vennootschappen inzake de "one to one"-regel, waardoor de activiteiten die een bedrijfsrevisor of een bedrijfsrevisorenkantoor (en zijn netwerk) mag uitvoeren, beperkt worden ingeval hij met een opdracht van wettelijke controle is belast (artikel 133, § 10 van het Wetboek van vennootschappen);

- het verlenen van een afwijking, ingeval de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren dit voorstelt, teneinde een bedrijfsrevisor toe te laten om een functie van bediende (anders dan bij een andere bedrijfsrevisor of een ander bedrijfsrevisorenkantoor) of om een handelsactiviteit (rechtstreeks of onrechtstreeks) uit te oefenen, zoals bijvoorbeeld de hoedanigheid van bestuurder van een handelsvennootschap (artikel 13, § 3 van de wet van 1953).

Deze twee soorten opdrachten zijn niet rechtstreeks bedoeld door de richtlijn 2006/43/EG inzake de wettelijke rekeningcontrole.

Coördinatie van het Belgisch systeem van publiek toezicht

Artikel 33 van de richtlijn 2006/43/EG inzake de wettelijke rekeningcontrole legt elke Lidstaat op om één entiteit aan te wijzen die specifiek verantwoordelijk is voor de samenwerking tussen de nationale organen van publiek toezicht op Gemeenschapsniveau.

In het kader van de omzetting in Belgisch recht van de voorschriften van het artikel 33 van de richtlijn 2006/43/EG inzake de wettelijke rekeningcontrole, heeft de wetgever de Hoge Raad voor de Economische Beroepen belast met (artikel 77, § 1 van de wet van 22 juli 1953) :

- de nationale samenwerking tussen de organen van het systeem van publiek toezicht en
- de internationale samenwerking tussen stelsels van publiek toezicht van Lidstaten van de Europese Unie.

In de wet van 22 juli 1953 wordt de samenwerking in de schoot van de Europese Unie nader toegelicht in artikel 77, § 3, lid 1 :

“Het Instituut, de Minister die bevoegd is voor Economie, de Procureur-generaal, de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris en de tuchtinstanties werken samen met de bevoegde autoriteiten van de Lidstaten van de Europese Unie wanneer dat nodig is voor de vervulling van hun respectieve taken. Deze autoriteiten verlenen onderling assistentie. Meer in het bijzonder wisselen zij informatie uit en werken ze samen bij onderzoeken die op de uitvoering van wettelijke controles van jaarrekeningen betrekking hebben.”

Hieruit blijkt dat elk onderdeel van het Belgisch systeem van publiek toezicht bevoegd is op te treden in het kader van de samenwerking tussen toezichthouders van andere Europese Lidstaten op de wettelijke rekeningcontroleurs **voor wat betreft hun respectieve taken**.

Belgisch wettelijk en reglementair kader toepasselijk op de diverse entiteiten die deel uitmaken van het systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren

Structuur

- 1. Algemene gemeenschappelijke aspecten toepasselijk op de diverse entiteiten van het Belgisch systeem van publiek toezicht**
- 2. Specifieke bepalingen toepasselijk op bepaalde entiteiten van het systeem van publiek toezicht**
 - 2.1. Entiteiten belast met de normatieve aspecten**
 - 2.1.1. *Federale Minister bevoegd voor Economie***
 - 2.1.1.1. Bevoegdheden
 - 2.1.1.1.1. *Wettelijk en reglementair kader als entiteit van het systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren*
 - 2.1.1.1.2. *Andere bevoegdheden als Voogdijminister*
 - 2.1.1.2. Discretieplicht
 - 2.1.2. *Hoge Raad voor de Economische Beroepen***
 - 2.1.2.1. Bevoegdheden
 - 2.1.2.1.1. *Wettelijk en reglementair kader als entiteit van het systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren*
 - 2.1.2.1.2. *Andere bevoegdheden als Hoge Raad met betrekking tot het bedrijfsrevisoraat*
 - 2.1.2.2. Samenstelling en benoemingswijze
 - 2.1.2.3. Financiering
 - 2.1.2.4. Discretieplicht

2.2. Entiteiten belast met individuele gevallen

2.2.1. *Procureur-generaal*

2.2.1.1. Bevoegdheden als entiteit van het systeem van publiek toezicht

2.2.1.2. Beroepsgeheim

2.2.2. *Kamer van verwijzing en instaatstelling*

2.2.2.1. Bevoegdheden als entiteit van het systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren

2.2.2.2. Samenstelling en benoemingswijze

2.2.2.3. Financiering

2.2.2.4. Beroepsgeheim

2.2.3. *Tuchtinstanties*

2.2.3.1. Gemeenschappelijke bepalingen voor de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep

2.2.3.2. Andere bepalingen toepasselijk op de Tuchtcommissie

2.2.3.2.1. *Bevoegdheden als entiteit van het systeem van publiek toezicht*

2.2.3.2.2. *Beroepsgeheim*

2.2.3.2.3. *Financiering*

2.2.3.3. Andere bepalingen toepasselijk op de Commissie van Beroep

2.2.3.3.1. *Bevoegdheden als entiteit van het systeem van publiek toezicht*

2.2.3.3.2. *Beroepsgeheim*

2.2.3.3.3. *Financiering*

2.2.4. *Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris*

2.2.4.1. Bevoegdheden als entiteit van het systeem van publiek toezicht

2.2.4.2. Samenstelling en benoemingswijze

2.2.4.3. Financiering

2.2.4.4. Beroepsgeheim

1. Algemene gemeenschappelijke aspecten toepasselijk op de diverse entiteiten van het Belgisch systeem van publiek toezicht

Wettelijke basis

Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk II.

De bedrijfsrevisoren, hun inschrijving in het openbaar register van het Instituut en de bescherming van hun titel

ARTIKEL 10, § 4

Het openbaar register bevat de naam en het adres van de bevoegde autoriteiten die belast zijn met de registratie, het toezicht, de kwaliteitscontrole, de sancties, en het publiek toezicht.

Hoofdstuk VII.

Publiek toezicht

ARTIKEL 43

§ 1. Het systeem van publiek toezicht, waarop de eindverantwoordelijkheid van het toezicht rust, is samengesteld uit de Minister die bevoegd is voor Economie, de Procureur-generaal, de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Hoge Raad voor Economische Beroepen, het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris en de tuchtinstanties.

De werkprogramma's en de activiteitenverslagen van de organen van publiek toezicht worden jaarlijks gepubliceerd volgens de door het in het artikel 77, § 1, bedoelde orgaan bepaalde modaliteiten.

§ 2. De Minister die bevoegd is voor Economie, de Procureur-generaal, de leden van de tuchtinstanties die niet de hoedanigheid van bedrijfsrevisor bezitten en de leden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en van het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris mogen geen bedrijfsrevisor zijn en evenmin lid zijn van het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten of van het Beroepsinstituut van de erkende Boekhouders en Fiscalisten.

Dit verbod is van toepassing op de oud-bedrijfsrevisoren die het beroep sinds minder dan drie jaar hebben verlaten en degenen die sinds minder dan drie jaar voorafgaand aan hun betrokkenheid bij het beheer van het stelsel van publiek toezicht wettelijke controles van jaarrekeningen hebben verricht, stemrecht in een auditkantoor hebben bezeten, lid zijn geweest van het bestuursorgaan van een auditkantoor en in dienst zijn geweest van of verbonden zijn geweest met een auditkantoor.

Hoofdstuk IX.

Nationale en internationale samenwerking

ARTIKEL 77

§ 1. De Hoge Raad voor de Economische Beroepen wordt aangeduid als orgaan dat belast is met de nationale samenwerking tussen de organen van het systeem van publiek toezicht en belast is met de internationale samenwerking tussen stelsels van publiek toezicht van Lidstaten van de Europese Unie, zoals hierna bepaald.

§ 2. Het Instituut, de Minister die bevoegd is voor Economie, de Procureur-generaal, de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris en de tuchtinstanties werken samen wanneer dat nodig is voor de vervulling van hun respectieve taken. Deze autoriteiten verlenen onderling assistentie. Meer in het bijzonder wisselen zij informatie uit en werken ze samen bij onderzoeken die op de uitvoering van wettelijke controles van jaarrekeningen betrekking hebben.

§ 3. Het Instituut, de Minister die bevoegd is voor Economie, de Procureur-generaal, de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris en de tuchtinstanties werken samen met de bevoegde autoriteiten van de Lidstaten van de Europese Unie wanneer dat nodig is voor de vervulling van hun respectieve taken. Deze autoriteiten verlenen onderling assistentie. Meer in het bijzonder wisselen zij informatie uit en werken ze samen bij onderzoeken die op de uitvoering van wettelijke controles van jaarrekeningen betrekking hebben.

Hetzelfde geldt ten aanzien van de bevoegde autoriteiten van een derde land in geval van een internationaal akkoord mits dit een clause van wederkerigheid bevat.

§ 4. De Koning kan de modaliteiten bepalen inzake de uitwisseling van vertrouwelijke informatie en de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten bedoeld in paragrafen 2 en 3.

2. Specifieke bepalingen toepasselijk op bepaalde entiteiten van het systeem van publiek toezicht

2.1. Entiteiten belast met de normatieve aspecten

2.1.1. Federale Minister bevoegd voor Economie

Wettelijke basis betreffende het bedrijfsrevisoraat

Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007

Koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtreglement voor de bedrijfsrevisoren

2.1.1.1. Bevoegdheden

2.1.1.1.1. Wettelijk en reglementair kader als entiteit van het systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk I.

Benaming – Doel

ARTIKEL 2 (PARTIM)

Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

9° internationale controlestandaarden: de International Standards on Auditing zoals goedgekeurd door de Europese Commissie en de daarmee verband houdende standaarden, voorzover deze voor de wettelijke controle van jaarrekeningen van belang zijn ;

Hoofdstuk VI.

De rol van het Instituut in de uitoefening van de taak van bedrijfsrevisor

Afdeling I. - Normen en aanbevelingen

ARTIKEL 30

§ 1. Onverminderd internationale controlestandaarden goedgekeurd door een wetgevingsinstrument van de Europese Commissie, formuleert de Raad de normen en aanbevelingen met betrekking tot de uitoefening van opdrachten die worden beoogd door artikel

4 of die nuttig zijn voor de uitvoering van de doelstellingen gedefinieerd in de artikelen 14, § 3 en § 4, 31 en 32.

De inhoud van elke ontwerpnorm of -aanbeveling wordt door de Raad openbaar gemaakt. De Hoge Raad voor de Economische Beroepen beraadslaagt over de ontwerpnorm of -aanbeveling, na de vertegenwoordiger van de Raad van het Instituut hierover te hebben gehoord.

Deze normen en aanbevelingen krijgen slechts uitwerking na goedkeuring door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en de Minister die bevoegd is voor Economie. De goedkeuring door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen gebeurt binnen de drie maanden volgend op de vraag die hem werd overgemaakt door het Instituut. In geval van speciaal gemotiveerde hoogdringendheid kan de termijn worden beperkt tot één maand, na onderlinge overeenstemming tussen de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en het Instituut.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen kan de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen raadplegen betreffende alle aspecten van een ontwerpnorm of -aanbeveling met betrekking tot organisaties van openbaar belang.

De bepalingen eigen aan de organisaties van openbaar belang in de normen inzake de kwaliteitscontrole worden vastgesteld na raadpleging door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen.

§ 2. Indien het Instituut nalaat zijn normen en aanbevelingen aan te passen aan de gewijzigde toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen of aan de internationale controlestandaarden erkend in een wetgevingsinstrument van de Europese Commissie, kan de Minister die bevoegd is voor Economie, na advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en het Instituut, de nodige wijzigingen aanbrengen.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen en het Instituut moeten de hen gevraagde adviezen binnen de drie maanden uitbrengen. Zo niet worden zij geacht een gunstig advies te hebben uitgebracht.

§ 3. De normen zijn bindend voor de bedrijfsrevisoren.

De aanbevelingen zijn eveneens bindend, tenzij de bedrijfsrevisor in bijzondere omstandigheden kan motiveren dat de afwijking ten aanzien van de aanbeveling geen afbreuk doet aan de criteria vastgesteld in artikel 14, § 3.

§ 4. De normen en aanbevelingen evenals hun bijwerkingen worden openbaar gemaakt op papier en op de website van het Instituut en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

De goedkeuring van deze normen en aanbevelingen evenals de latere bijwerkingen hiervan, door de Minister die bevoegd is voor Economie, maakt het voorwerp uit van een bericht dat openbaar wordt gemaakt in het Belgisch Staatsblad.

§ 5. De Raad ontwikkelt de doctrine inzake de audittechnieken en de goede toepassing door de bedrijfsrevisoren van het wettelijk, reglementair en normatief kader dat de uitoefening van hun beroep regelt, onder de vorm van adviezen, omzendbrieven of mededelingen.

Het Instituut maakt de adviezen, omzendbrieven of mededelingen over aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

Indien hij een onverenigbaarheid vaststelt tussen deze adviezen, omzendbrieven of mededelingen en een wet, besluit, norm of aanbeveling, nodigt de Hoge Raad voor de Economische Beroepen het Instituut uit om dit te verhelpen, en indien hij geen genoeg-

doening krijgt binnen de termijn die hij vaststelt, gaat hij over tot de openbaarmaking van zijn eigen stellingname.

Afdeling 3.

Toezicht en kwaliteitscontrole

ARTIKEL 33, § 6

De normen inzake de kwaliteitscontrole worden vastgesteld overeenkomstig artikel 30 van onderhavige wet.

2.1.1.1.2. Andere bevoegdheden als Voogdijminister

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk II.

De bedrijfsrevisoren, hun inschrijving in het openbaar register van het Instituut en de bescherming van hun titel

ARTIKEL 5, LID 1 (PARTIM)

De hoedanigheid van bedrijfsrevisor wordt door de Raad toegekend aan iedere natuurlijke persoon die er om verzoekt en aan de volgende eisen voldoet:

- 4° in het bezit zijn van een masterdiploma afgeleverd door een Belgische universiteit of een Belgische hogeschool van het lange type en van universitair niveau. De Koning bepaalt de voorwaarden op grond waarvan een buitenlands diploma of een bepaalde ervaring als gelijkwaardig worden erkend, in voorkomend geval na het slagen in een examen over de materies van het Belgisch recht die van belang zijn voor de uitoefening van het beroep van bedrijfsrevisor;
- 5° de bij het stagereglement ingerichte stage hebben beëindigd, geslaagd zijn voor een bekwaamheidsexamen, waarvoor de Koning het programma en de voorwaarden bepaalt;

Koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor en tot opheffing van het koninklijk besluit van 13 oktober 1987 betreffende de stage van de kandidaat-bedrijfsrevisoren

ARTIKEL 7, § 3

In uitvoering van de internationale verdragen waarbij België partij is op voorwaarde van wederkerigheid stelt de Koning, na advies van de Raad en van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, de modaliteiten vast voor de toekenning van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor aan de auditors of auditororganisaties van een derde land alsook de regels inzake het publiek toezicht, de kwaliteitscontrole en het toezicht op deze personen.

Koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor en tot opheffing van het koninklijk besluit van 13 oktober 1987 betreffende de stage van de kandidaat-bedrijfsrevisoren

Koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de erkenning van bedrijfsrevisoren en het openbaar register

ARTIKEL 7, § 4

De Koning stelt eveneens de regels vast voor de inschrijving in het openbaar register als auditor of auditororganisatie van een derde land en voor het publiek toezicht, de kwaliteitscontrole en het toezicht op de auditors en auditororganisaties van een derde land, die een controleverklaring afleveren betreffende de jaarrekening of de geconsolideerde jaarrekening van een vennootschap die haar statutaire zetel buiten de Europese Gemeenschap heeft en waarvan de effecten in België zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt in de zin van artikel 4, eerste lid, punt 14, van Richtlijn 2004/39/EG, behalve indien de vennootschap alleen een emittent is van effecten die in een lidstaat zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt in de zin van artikel 2, lid 1, onder b), van Richtlijn 2004/109/EG, met een nominale waarde per eenheid van ten minste 50.000 euro of, in het geval van effecten die in een andere munteenheid luiden, op de dag van uitgifte equivalent aan ten minste 50.000 euro.

ARTIKEL 10, § 5

De modaliteiten inzake actualisering en toegang tot het openbaar register worden door de Koning bepaald.

Koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de erkenning van bedrijfsrevisoren en het openbaar register

Hoofdstuk III.

De rechten en plichten van de bedrijfsrevisoren

ARTIKEL 17, LID 1

De bedrijfsrevisoren zijn aansprakelijk, overeenkomstig het gemeen recht, voor de uitoefening van de opdrachten, hen toevertrouwd door of krachtens de wet. Behoudens bij overtreding gepleegd met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, wordt deze aansprakelijkheid beperkt tot een bedrag van drie miljoen euro voor de uitoefening van een van deze opdrachten bij een andere persoon dan een genoteerde vennootschap, verhoogd tot twaalf miljoen euro voor de uitoefening van een van deze opdrachten bij een genoteerde vennootschap. De Koning kan deze bedragen wijzigen bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad.

Hoofdstuk IV.

Beheer en werking van het Instituut

ARTIKEL 18

De Koning stelt, op voorstel van of na advies van de Raad van het Instituut, het stage-reglement en het tuchtreglement vast, alsmede de andere reglementen die noodzakelijk zijn voor de werking van het Instituut en voor de verwezenlijking van zijn bij deze wet omschreven doelstellingen.

Deze reglementen worden vastgesteld op voorstel of na advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

ARTIKEL 26, § 1 en § 3

§ 1. Elk jaar legt de Raad ter goedkeuring aan de algemene vergadering voor:

- 1° het verslag over de werkzaamheden van het Instituut tijdens het verlopen jaar;
- 2° de jaarrekening op 31 december van het vorig jaar;
- 3° het verslag van de commissarissen;
- 4° de begroting voor het nieuwe boekjaar.

§ 3. De documenten bedoeld in de eerste paragraaf, 1° tot 3° worden door de Raad overgemaakt aan de Minister die bevoegd is voor economie alsook aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en aan het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris binnen de maand na de algemene vergadering waarop het werd voorgelegd.

Hoofdstuk V.

De stage van de bedrijfsrevisor

ARTIKEL 27

Het Instituut richt voor hen die zich tot het beroep van bedrijfsrevisor voorbestemmen, de bij artikel 5, 5° voorziene stage in.

De stage duurt ten minste drie jaar.

De door de Koning overeenkomstig artikel 29 vast te leggen nadere bepalingen modaliteiten betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor kunnen nochtans voorzien in een verkorting van de stageduur.

Koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor en tot opheffing van het koninklijk besluit van 13 oktober 1987 betreffende de stage van de kandidaat-bedrijfsrevisoren

ARTIKEL 29

De modaliteiten inzake de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor worden door de Koning bepaald.

Koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor en tot opheffing van het koninklijk besluit van 13 oktober 1987 betreffende de stage van de kandidaat-bedrijfsrevisoren

Hoofdstuk VI.

De rol van het Instituut in de uitoefening van de taak van bedrijfsrevisor

Afdeling 3 – Toezicht en kwaliteitscontrole

ARTIKEL 32, § 3

De modaliteiten inzake organisatie van het toezicht op de bedrijfsrevisoren worden door de Koning bepaald.

Koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtreglement voor de bedrijfsrevisoren

ARTIKEL 33, § 8

De modaliteiten inzake organisatie van de kwaliteitscontrole worden door de Koning bepaald.

Koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtreglement voor de bedrijfsrevisoren

ARTIKEL 34

De Koning wijst de organen van het Instituut aan die belast zijn met het organiseren van het toezicht en de kwaliteitscontrole voorzien in de artikelen 32 en 33.

Koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtreglement voor de bedrijfsrevisoren

Afdeling 4 - Beroepsgeheim van het Instituut

ARTIKEL 35, § 2, TWEEDE LID

De Koning bepaalt de modaliteiten inzake de uitwisseling van vertrouwelijke informatie aan en de samenwerking met de bevoegde autoriteiten van een Lidstaat van de Europese Unie en met de bevoegde autoriteiten van derde landen.

Hoofdstuk VIII.

Beroepstucht

Afdeling 1. – Kamer van verwijzing en instaatstelling

● *Onderafdeling 1. – Samenstelling en financiering*

ARTIKEL 44, § 2

De Kamer van verwijzing en instaatstelling wordt geleid door een orgaan samengesteld uit drie directeurs waaronder de voorzitter. De leden van dit orgaan dragen

de titel van verslaggever. Ten hoogste twee derde van de verslaggevers behoort tot dezelfde taalrol.

Dit orgaan staat in voor het operationeel bestuur van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, en stelt alle handelingen die nodig zijn voor de uitvoering van de opdrachten van de Kamer van verwijzing en instaatstelling.

Het betreft een college dat beraadslaagt volgens de gewone regels van collegiale organen behoudens uitzonderingen bepaald bij wet of door de Koning.

ARTIKEL 44, § 5, LEDEN 1 tot 4

De Koning benoemt een lid van de Kamer van verwijzing en instaatstelling op voorstel van de Minister van Economie, een ander lid op voorstel van de Minister van Justitie en de Voorzitter op gezamenlijk voorstel van de Minister van Economie en de Minister van Justitie.

Benoemingen gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 24 mei 2007

De Koning kan, op gezamenlijk voorstel van de Minister van Economie en de Minister van Justitie, het mandaat van een verslaggever, met inbegrip van de Voorzitter, beëindigen, hetzij met het akkoord van de betrokkene hetzij om wettige en gewichtige redenen in het belang van de Kamer.

De werkingsmodaliteiten van de Kamer van verwijzing en instaatstelling worden door de Koning vastgelegd.

Ministerieel besluit van 28 april 2009 tot goedkeuring van het huishoudelijk reglement van de Kamer van Verwijzing en Instaatstelling in het kader van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor

De Koning kan de samenstelling van het orgaan van de Kamer van verwijzing en instaatstelling uitbreiden, zonder dat het aantal verslaggevers zeven overschrijdt.

ARTIKEL 45, § 2

De bezoldiging van de voorzitter en de verslaggevers wordt vastgesteld door de Koning op voorstel van de Minister bevoegd voor Economie. Deze bezoldiging mag niet meer bedragen dan de helft van de wedde die wordt verleend aan de Eerste Voorzitter van de Raad van State, automatisch vermeerderd met de verhogingen en voordelen die aan die wedde verbonden zijn, rekening houdend met een anciënniteit van 35 jaar.

Koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtrecht voor de bedrijfsrevisoren

● *Onderafdeling 2. – Bevoegdheden*

ARTIKEL 46, § 6

De modaliteiten van de procedure van vooronderzoek worden bepaald door de Koning.

Koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtrecht voor de bedrijfsrevisoren

Afdeling 3. *De tuchtinstanties*

● *Onderafdeling 1. – De Tuchtcommissie*

ARTIKEL 58, §§ 1 en 2

§ 1. De beroepstucht wordt in eerste aanleg gehandhaafd door een Tuchtcommissie.

§ 2. Deze Commissie bestaat uit twee kamers, waarvan één Nederlandstalige en één Franstalige. Elk van beide kamers is samengesteld uit een voorzitter, rechter in functie in de Rechtbank van Koophandel op het ogenblik van zijn benoeming, alsmede uit een lid die niet behoort tot het beroep van bedrijfsrevisor en die wordt benoemd door de Koning op voordracht van de Minister van Economie en uit een door de Raad aangeduide bedrijfsrevisor. De voorzitter wordt benoemd door de Koning op voordracht van de Minister van Justitie. Voor elk effectief lid wordt minstens een plaatsvervangend lid aangewezen.

Koninklijk besluit van 30 april 2007 houdende benoeming van leden van de Tuchtcommissie bij het Instituut van de Bedrijfsrevisoren bedoeld in artikel 58 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en tot organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor

Koninklijk besluit van 1 juli 2009 tot benoeming van een lid van de Nederlandstalige Tuchtcommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren

Koninklijk besluit van 22 december 2009 tot benoeming van de leden van de Tuchtcommissies en van de Commissies van beroep van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en het wijzigingsbesluit van 18 april 2010.

● *Onderafdeling 2. – De Commissie van Beroep*

ARTIKEL 63, §§ 1 en 2

§ 1. Het hoger beroep tegen beslissingen van de Tuchtcommissie wordt aanhangig gemaakt bij de Commissie van Beroep.

§ 2. Deze Commissie bestaat uit twee kamers waarvan één Nederlandstalige en één Franstalige.

Elk van beide kamers is samengesteld uit een voorzitter, raadsheer in functie bij een Hof van Beroep op het ogenblik van zijn benoeming, uit een rechter in een Rechtbank van Koophandel en een rechter in een Arbeidsrechtbank, beiden in functie op het ogenblik van hun benoeming, allen voorgedragen door de Minister van Justitie en benoemd door de Koning, alsmede uit twee bedrijfsrevisoren verkozen door de algemene vergadering van het Instituut. Voor elk effectief lid wordt een plaatsvervangend lid aangewezen.

Koninklijk besluit van 22 december 2009 tot benoeming van de leden van de Tuchtcommissies en van de Commissies van beroep van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en het wijzigingsbesluit van 18 april 2010.

● *Onderafdeling 3. – Gemeenschappelijke bepalingen*

Artikel 71, § 1

De modaliteiten betreffende de organisatie van de tuchtinstanties en de procedure voor deze, de gevolgen en de publicatie van de sancties, worden door de Koning geregeld.

Afdeling 4.

Beroepstucht betreffende stagiairs

ARTIKEL 76, § 11

De tuchtprocedure van toepassing op de stagiairs wordt door de Koning gepreciseerd.

Koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtreglement voor de bedrijfsrevisoren

Hoofdstuk IX.

Nationale en internationale samenwerking

ARTIKEL 77, § 4

De Koning kan de modaliteiten bepalen inzake de uitwisseling van vertrouwelijke informatie en de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten bedoeld in paragrafen 2 en 3.

Koninklijk besluit van 26 april 2007 (Toezicht/Kwaliteitscontrole/Tucht)

Hoofdstuk III.

Het onderzoek van de dossiers en de beslissing tot tuchtverwijzing

Afdeling III. — De Kamer van verwijzing en instaatstelling

ARTIKEL 15, § 1

De verslaggevers van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, opgericht overeenkomstig artikel 44, § 1 van de wet, worden overeenkomstig artikel 44, § 5 van de wet benoemd door de Koning.

ARTIKEL 19, § 4

Aan de expert, bedoeld in artikel 49 § 2 van de wet, wordt enkel een vaste vergoeding van 125 euro bruto per halve dag toegekend voor de door de Kamer van verwijzing en instaatstelling aan hem toegewezen onderzoekswerkzaamheden. De Koning kan dit bedrag verhogen op voorstel van de Kamer van verwijzing en instaatstelling. Deze vergoeding wordt jaarlijks aangepast aan de evolutie van de index der consumptieprijzen.

2.1.1.2. Discretieplicht

Elke federale Minister is gehouden tot een discretieplicht. Ter gelegenheid van de regeringsvorming overhandigt de nieuwe Eerste minister aan elke minister en staatssecretaris een bundel, waarin een aantal richtlijnen zijn opgenomen, waaronder richtlijnen betreffende de deontologie van ministers.

De modaliteiten waaronder het toegelaten is documenten openbaar te maken, die aan de “administratieve overheden” zijn overgemaakt (in de zin van artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State van 12 januari 1973), zijn bepaald in de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur.

Ook kan opgemerkt worden dat artikel 458 van het Strafwetboek met name betrekking heeft op *“alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd”*.

Het Hof van cassatie¹ past deze bepaling toe *“aux personnes investies d’une mission de confiance qui sont constituées par la loi, la tradition ou les mœurs, dépositaires nécessaires des secrets qu’on leur confie”*.²

Het criterium is drievoudig³:

- het beroep op een beroepsbeoefenaar moet noodzakelijk zijn;
- het vertrouwen moet noodzakelijk zijn voor de uitoefening van het beroep;
- het beroep moet verband houden met het algemeen belang (morele finaliteit).

1 Cass. 20 februari 1905 (*Pas.* 1905, I, p.141).

2 Zie in dit verband de bijdrage van Professor Michel FRANCHIMONT, getiteld *“Le secret professionnel du réviseur d’entreprises”* gepubliceerd in 1986 in de brochure 2/1986 van *BCNAR.*, pp.5-50.

3 Criteria voorgesteld in de conclusies van de Advocaat-generaal COLLARD in het kader van een arrest van het Hof van cassatie van 26 september 1966 (*R.D.P.* 1966-1967, p. 301).

2.1.2. Hoge Raad voor de Economische Beroepen

Wettelijke en reglementaire basis betreffende het bedrijfsrevisorat

- Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007
Koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor en tot opheffing van het koninklijk besluit van 13 oktober 1987 betreffende de stage van de kandidaat-bedrijfsrevisoren
Koninklijk besluit van 7 juni 2007 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren
- Wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen
Koninklijk besluit van 23 juni 1994 tot uitvoering, wat de Hoge Raad voor de economische beroepen betreft, van artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen

2.1.2.1. Bevoegdheden

2.1.2.1.1. Wettelijk en reglementair kader als entiteit van het systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk I.

Benaming - Doel

ARTIKEL 2 (PARTIM)

Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

9° internationale controlestandaarden: de International Standards on Auditing zoals goedgekeurd door de Europese Commissie en de daarmee verband houdende standaarden, voorzover deze voor de wettelijke controle van jaarrekeningen van belang zijn;

18° Hoge Raad voor de Economische Beroepen: de Hoge Raad voor de Economische Beroepen bedoeld in artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen.

Hoofdstuk VI.

De rol van het Instituut in de uitoefening van de taak van bedrijfsrevisor

Afdeling 1. – Normen en aanbevelingen

ARTIKEL 30

§ 1. Onverminderd internationale controlestandaarden goedgekeurd door een wetgevingsinstrument van de Europese Commissie, formuleert de Raad de normen en aanbevelingen met betrekking tot de uitoefening van opdrachten die worden beoogd door artikel 4 of die nuttig zijn voor de uitvoering van de doelstellingen gedefinieerd in de artikelen 14, § 3 en § 4, 31 en 32.

De inhoud van elke ontwerpnorm of -aanbeveling wordt door de Raad openbaar gemaakt.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen beraadslaagt over de ontwerpnorm of -aanbeveling, na de vertegenwoordiger van de Raad van het Instituut hierover te hebben gehoord.

Deze normen en aanbevelingen krijgen slechts uitwerking na goedkeuring door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en de Minister die bevoegd is voor Economie. De goedkeuring door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen gebeurt binnen de drie maanden volgend op de vraag die hem werd overgemaakt door het Instituut. In geval van speciaal gemotiveerde hoogdringendheid kan de termijn worden beperkt tot één maand, na onderlinge overeenstemming tussen de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en het Instituut.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen kan de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen raadplegen betreffende alle aspecten van een ontwerpnorm of -aanbeveling met betrekking tot organisaties van openbaar belang.

De bepalingen eigen aan de organisaties van openbaar belang in de normen inzake de kwaliteitscontrole worden vastgesteld na raadpleging door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen.

§ 2. Indien het Instituut nalaat zijn normen en aanbevelingen aan te passen aan de gewijzigde toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen of aan de internationale controlestandaarden erkend in een wetgevingsinstrument van de Europese Commissie, kan de Minister die bevoegd is voor Economie, na advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en het Instituut, de nodige wijzigingen aanbrengen.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen en het Instituut moeten de hen gevraagde adviezen binnen de drie maanden uitbrengen. Zo niet worden zij geacht een gunstig advies te hebben uitgebracht.

§ 3. De normen zijn bindend voor de bedrijfsrevisoren. De aanbevelingen zijn eveneens bindend, tenzij de bedrijfsrevisor in bijzondere omstandigheden kan motiveren dat de afwijking ten aanzien van de aanbeveling geen afbreuk doet aan de criteria vastgesteld in artikel 14, § 3.

§ 4. De normen en aanbevelingen evenals hun bijwerkingen worden openbaar gemaakt op papier en op de website van het Instituut en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

De goedkeuring van deze normen en aanbevelingen evenals de latere bijwerkingen hiervan, door de Minister die bevoegd is voor Economie, maakt het voorwerp uit van een bericht dat openbaar wordt gemaakt in het Belgisch Staatsblad.

§ 5. De Raad ontwikkelt de doctrine inzake de audittechnieken en de goede toepassing door de bedrijfsrevisoren van het wettelijk, reglementair en normatief kader dat de uitoefening van hun beroep regelt, onder de vorm van adviezen, omzendbrieven of mededelingen.

Het Instituut maakt de adviezen, omzendbrieven of mededelingen over aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

Indien hij een onverenigbaarheid vaststelt tussen deze adviezen, omzendbrieven of mededelingen en een wet, besluit, norm of aanbeveling, nodigt de Hoge Raad voor de Economische Beroepen het Instituut uit om dit te verhelpen, en indien hij geen genoegdoening krijgt binnen de termijn die hij vaststelt, gaat hij over tot de openbaarmaking van zijn eigen stellingname.

Afdeling 3. – Toezicht en kwaliteitscontrole

ARTIKEL 33, § 6

De normen inzake de kwaliteitscontrole worden vastgesteld overeenkomstig artikel 30 van onderhavige wet.

Afdeling 4. – Beroepsgeheim van het Instituut

ARTIKEL 35, §§ 1 en 2, LID 1

§ 1. Onverminderd de bepalingen voorzien in artikel 77 van onderhavige wet, is artikel 458 van het Strafwetboek van toepassing op het Instituut, zijn organen, de leden van zijn organen en zijn personeelsleden.

§ 2. Het Instituut mag aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, aan het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris, aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling of aan de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen elke informatie meedelen die pertinent is voor de uitoefening van hun bevoegdheden. Hetzelfde geldt ten aanzien van de bevoegde autoriteiten van Lidstaten van de Europese Unie of van een derde land in geval van een internationaal akkoord, op voorwaarde dat er wederkerigheid is.

2.1.2.1.2. Andere bevoegdheden van de Hoge Raad met betrekking tot het bedrijfsrevisoraat

Wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen (uittreksel)

Titel VIII.

Hoge Raad voor de economische beroepen

ARTIKEL 54 (PARTIM)

§ 1. Er wordt een “ Hoge Raad voor de economische beroepen ” opgericht, hierna Hoge Raad genoemd. De Hoge Raad is een zelfstandig organisme met zetel in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

De Hoge Raad heeft tot taak via het verstrekken, op eigen initiatief of op verzoek, van adviezen of aanbevelingen aan de regering, (...) aan het Instituut der bedrijfsrevisoren (...), ertoe bij te dragen dat bij de uitoefening van de opdrachten die de wet aan de bedrijfsrevisoren (...) toevertrouwt en bij de verrichtingen van (...) de bedrijfsrevisor (...) het algemeen belang en de vereisten van het maatschappelijk verkeer in acht worden genomen. Deze adviezen of aanbevelingen zullen onder meer betrekking hebben op de uitoefening van de opdrachten omschreven in artikel 15bis van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven.

De Hoge Raad moet worden geraadpleegd voor elk koninklijk besluit dat moet worden genomen ter uitvoering van deze wet of de wetten betreffende [het beroep] van bedrijfsrevisor (...). De Koning moet elke afwijking van een eensluidend advies van de Hoge Raad, uitdrukkelijk met redenen omkleeden.

Bovendien moet de Hoge Raad worden geraadpleegd over elke beslissing met een algemene draagwijdte die (...) moet worden genomen (...) door de Raad van het Instituut der bedrijfsrevisoren (...). De (...) Raad van het Instituut der bedrijfsrevisoren (...) [kan] niet afwijken van een advies dat door de meerderheid van de leden van de Hoge Raad is goedgekeurd, indien het advies betrekking heeft op een aangelegenheid die betrekking heeft op meer dan één beroep of hoedanigheid. De betrokken Raad kan slechts afwijken van adviezen over een aangelegenheid die slechts op één beroep of hoedanigheid betrekking heeft, als dit uitdrukkelijk met redenen omkleed wordt.

De Hoge Raad moet de hem gevraagde adviezen binnen drie maanden uitbrengen. Zo niet wordt hij geacht een gunstig advies te hebben uitgebracht.

§ 2. De Hoge Raad organiseert permanent overleg met (...) het Instituut der bedrijfsrevisoren (...).

Hij kan daartoe met elk van deze Instituten werkgroepen oprichten.

§ 3. De Hoge Raad kan bij de tuchtcommissie van de respectieve Instituten klacht neerleggen tegen, naar gelang van het geval, een of meer (...) bedrijfsrevisoren (...). De betrokken commissie stelt de Hoge Raad in kennis van het gevolg dat aan deze klacht is gegeven.

Koninklijk besluit van 4 april 2003

ARTIKEL 4, LID 10 en 11

De adviezen [van het Advies- en Controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris] worden door de Voorzitter op anonieme wijze en in de vorm van een samenvatting aan de Voorzitter van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen overgemaakt.

De beslissingen tot verwijzing in tucht naar de desbetreffende Commissie van het Instituut der Bedrijfsrevisoren worden door de Voorzitter overgemaakt aan de Voorzitter van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen. Tussen beide Voorzitters zal er met betrekking tot een eventuele gezamenlijke verwijzing overleg gepleegd worden.

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk II.

De bedrijfsrevisoren, hun inschrijving in het openbaar register van het Instituut en de bescherming van hun titel

ARTIKEL 7, § 3

In uitvoering van de internationale verdragen waarbij België partij is op voorwaarde van wederkerigheid stelt de Koning, na advies van de Raad en van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, de modaliteiten vast voor de toekenning van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor aan de auditors of auditororganisaties van een derde land alsook de regels inzake het publiek toezicht, de kwaliteitscontrole en het toezicht op deze personen.

Hoofdstuk IV.

Beheer en werking van het Instituut

ARTIKEL 18

De Koning stelt, op voorstel van of na advies van de Raad van het Instituut, het stage-reglement en het tuchtreglement vast, alsmede de andere reglementen die noodzakelijk zijn voor de werking van het Instituut en voor de verwezenlijking van zijn bij deze wet omschreven doelstellingen.

Deze reglementen worden vastgesteld op voorstel of na advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

ARTIKEL 26, §§ 1 en 3

§ 1. Elk jaar legt de Raad ter goedkeuring aan de algemene vergadering voor:

- 1° het verslag over de werkzaamheden van het Instituut tijdens het verlopen jaar;
- 2° de jaarrekening op 31 december van het vorig jaar;
- 3° het verslag van de commissarissen;
- 4° de begroting voor het nieuwe boekjaar.

§ 3. De documenten bedoeld in de eerste paragraaf, 1° tot 3° worden door de Raad overgemaakt aan de Minister die bevoegd is voor economie alsook aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en aan het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris binnen de maand na de algemene vergadering waarop het werd voorgelegd.

Koninklijk besluit van 30 april 2007 (toegang tot het beroep)

Hoofdstuk III.

De Stagecommissie

ARTIKEL 10

De Stagecommissie brengt jaarlijks verslag uit bij de Raad over haar werkzaamheden. Zij formuleert de opmerkingen en voorstellen die zij nuttig acht.

De Raad overhandigt ieder jaar aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen een verslag over de activiteiten van de Stagecommissie en over de vormingsactiviteiten die door het Instituut ten behoeve van de stagiairs werden georganiseerd.

Hoofdstuk V.

Toelating tot de stage

ARTIKEL 14, § 2

De vrijstelling wordt verleend per vakgebied op voorwaarde dat de aan het vakgebied bestede aantal studiepunten ECTS tenminste overeenstemmen met het aantal studiepunten ECTS die voor dit vakgebied door de Raad, na advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, voldoende worden geacht in het kader van de eisen gesteld voor het beroep van bedrijfsrevisor.

Voor de houders van een diploma enkel uitgedrukt in uren, worden de voorwaarden uitgedrukt in ECTS in het vorige lid begrepen in uren.

Koninklijk besluit van 7 juni 2007 (huishoudelijk reglement van het IBR)

Hoofdstuk III.

Eretitels en een regime voor kandidaat-bedrijfsrevisoren

ARTIKEL 5

De Raad kan, na gunstig advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, een aangepast regime inrichten voor de kandidaat-bedrijfsrevisoren, dit wil zeggen de stagiairs-bedrijfsrevisoren die, na geslaagd te zijn voor het bekwaamheidsexamen, de eed van bedrijfsrevisor nog niet hebben afgelegd, alsook de ontslagnemende natuurlijke personen die, overeenkomstig artikel 18 van het koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de erkenning van bedrijfsrevisoren en het openbaar register, aanspraak kunnen maken op herinschrijving in het openbaar register.

Hoofdstuk IX.
Mededelingsmodaliteiten

ARTIKEL 32, §§ 1 en 2

§ 1. De mededelingen met een individuele draagwijdte tussen het Instituut en een bedrijfsrevisor, evenals de mededelingen tussen een bedrijfsrevisor en het Instituut, gebeuren bij aangetekende brief of bij deurwaardersexploot. Bij gebreke daaraan worden de termijnen voorzien in de wet of haar uitvoeringsbesluiten geacht nog niet te zijn beginnen lopen, en/of de mededeling zal door zijn bestemming kunnen worden beschouwd als niet gebeurd zijnde. De mededelingen gebeuren steeds in de taal waarin de bedrijfsrevisor in het openbaar register is ingeschreven.

§ 2. De mededelingen van het Instituut met een algemene draagwijdte ten aanzien van de bedrijfsrevisoren gebeuren in de door de Raad vastgestelde vorm. Het voorwerp van de mededelingen met een algemene draagwijdte, die de Raad zou beslissen te doen in elektronische vorm, wordt vermeld in een bericht dat via de post aan de bedrijfsrevisoren wordt toegezonden.

Hoofdstuk XI.
Normen en aanbevelingen

ARTIKEL 34

§ 1. De Raad wordt op de hoogte gebracht door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen van de domeinen die niet gedekt worden door maatregelen genomen op Europees niveau, waarin deze laatste een leemte in normatieve en reglementaire teksten heeft vastgesteld.

§ 2. De normen en aanbevelingen zoals bedoeld in artikel 30 van de wet, evenals hun bijwerkingen, worden openbaar gemaakt op papier en op de website van het Instituut, alwaar het publiek hiervan inzage kan nemen; zij worden tevens per post overgemaakt aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

Hoofdstuk XII.
Slotbepalingen

ARTIKEL 35, § 3

De Raad deelt, op basis van een werkprogramma voorgesteld door de Raad, aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen de normen, aanbevelingen, adviezen, omzendbrieven en mededelingen mee, zoals goedgekeurd door de Raad voor de inwerkingtreding van onderhavig besluit.

2.1.2.2. Samenstelling en benoemingswijze

Wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen (uittreksel)

Titel VIII.

Hoge Raad voor de economische beroepen

ARTIKEL 54, § 4

De Hoge Raad bestaat uit zeven leden benoemd door de Koning. Vier onder hen, van wie één de kleine en middelgrote ondernemingen vertegenwoordigt, worden voorgedragen op een lijst met dubbeltallen door de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven. Drie leden worden voorgedragen door de minister van Economische Zaken, de minister van Financiën en de minister die de Middenstand onder zijn bevoegdheid heeft.

Hun bezoldiging wordt door de Koning vastgesteld.

Koninklijk besluit van 23 juni 1994

ARTIKEL 1

De leden van de Hoge Raad voor de economische beroepen worden door Ons benoemd voor een termijn van zes jaar. Hun mandaat is hernieuwbaar. In geval van vervanging van een lid beëindigt het nieuw aangewezen lid het mandaat van degene die hij vervangt.

De leden van de Hoge Raad kunnen geen lid zijn van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, noch van het Instituut van de Accountants en de belastingconsulenten, noch van het Beroepsinstituut van erkende boekhouders en fiscalisten, noch lid of vennoot in een vereniging of een vennootschap van bedrijfsrevisoren, accountants, belastingconsulenten, erkende boekhouders of erkende boekhouders-fiscalisten.

Benoemingen bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 30 november 2006 en van 30 mei 2007 (2de editie)

ARTIKEL 2

De Voorzitter van de Hoge Raad wordt door Ons benoemd onder de drie leden van de Hoge Raad die zijn voorgedragen door de Minister van Economische Zaken, door de Minister van Middenstand en door de Minister van Financiën.

Benoeming bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 30 november 2006

Hij wordt in deze hoedanigheid benoemd voor een hernieuwbare termijn van zes jaar. In geval van vervanging van de Voorzitter beëindigt de nieuw benoemde Voorzitter het mandaat van degene die hij vervangt.

De Voorzitter bereidt de vergaderingen van de Hoge Raad voor; hij zit die vergaderingen voor en verzekert de uitvoering van de door de Hoge Raad genomen beslissingen; hij houdt toezicht op het opstellen van de notulen van de vergaderingen alsmede van de adviezen, aanbevelingen en verslagen uitgaande van de Hoge Raad.

Hij vertegenwoordigt de Hoge Raad ten overstaan van de Regering, van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en van het Instituut van de Accountants en belastingconsulenten en van het Beroepsinstituut van erkende boekhouders en fiscalisten zoals tegenover derden in het algemeen.

Hij doet de Regering de adviezen en aanbevelingen geworden die door de Hoge Raad zijn aangenomen.

Hij neemt de nodige maatregelen om de adviezen en aanbevelingen bekend te maken, wanneer de Hoge Raad tot bekendmaking heeft besloten.

Hij waakt over de publicatie van het jaarverslag van de activiteiten van de Hoge Raad.

Hij staat in voor het dagelijks bestuur van de Hoge Raad en neemt hiervoor de nodige maatregelen.

Hij kan het dagelijks bestuur delegeren aan een lid van het wetenschappelijk personeel van de Hoge Raad zoals bedoeld in artikel 7.

ARTIKEL 4

In toepassing van artikel 54, § 2, van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en de fiscale beroepen, kan de Hoge Raad het Instituut der bedrijfsrevisoren, het Instituut van de accountants en de belastingconsulenten en het Beroepsinstituut van erkende boekhouders en fiscalisten belasten met elk probleem dat in hun bevoegdheid valt.

ARTIKEL 5

In toepassing van artikel 54, § 2, van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en de fiscale beroepen, worden de Voorzitters en Ondervoorzitters van de Instituten gehoord door de Hoge Raad, telkens deze het nuttig acht.

Op hun verzoek worden ze gehoord door de Hoge Raad voor elk probleem dat in zijn bevoegdheid ligt.

De Hoge Raad kan deskundigen horen, of er een beroep op doen.

Hij kan eveneens, middels een unanieme beslissing van de leden, werk- en studiegroepen oprichten samengesteld uit leden van de Hoge Raad en/of deskundigen.

ARTIKEL 6

De Hoge Raad beraadslaagt collegiaal en overeenkomstig de regels van de beraadslagende vergaderingen.

De goedkeuring van een advies of aanbeveling vereist nochtans dan ten minste vier leden een positieve stem uitbrengen.

Een lid kan een ander lid een geschreven volmacht geven voor de stemming.

De adviezen en aanbevelingen moeten met redenen omkleed zijn.

De adviezen en aanbevelingen die aan het ene Instituut worden overgemaakt worden ook aan de andere Instituten gestuurd.

2.1.2.3. Financiering

Wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen (uittreksel)

Titel VIII.

Hoge Raad voor de economische beroepen

ARTIKEL 54, § 5

De Koning stelt het huishoudelijk reglement vast de Hoge Raad op diens voorstel. Het ministerie van Economische Zaken wordt ermee belast het secretariaat en de infrastructuur van de Hoge Raad waar te nemen. De overige werkingskosten van de Hoge Raad worden gedragen door de Instituten, op de wijze en binnen de grenzen die de Koning bepaalt.

Koninklijk besluit van 23 juni 1994

ARTIKEL 9

De emolumenten van de Voorzitter worden bepaald volgens het barema van toepassing op assessoren bij de Raad van State. Het bedrag van de zitpenningen der leden wordt vastgesteld op een bedrag van 5 000 F per vergadering. De Voorzitter en de leden hebben recht op de terugbetaling van hun verplaatsings- en verblijfskosten.

Deze verblijfskosten en reiskosten voor verplaatsingen worden vergoed ten belope van het bedrag van de werkelijke kosten mits voorlegging van bewijskrachtige bescheiden. Bij gebreke van dergelijke bescheiden worden deze kosten vergoed volgens het hoogste barema dat terzake geldt voor rijksambtenaren. De werkelijke kosten mogen dit barema evenmin overschrijden.

ARTIKEL 10

De emolumenten en kosten bedoeld in artikel 9 en alle andere werkingskosten van de Hoge Raad, uitgezonderd die van het administratief secretariaat en van de ruimtelijke infrastructuur, worden gedekt door bijdragen, gestort aan de Hoge Raad door het Instituut der bedrijfsrevisoren, het Instituut van de accountants en de belastingconsulenten en door het Beroepsinstituut van erkende boekhouders en fiscalisten.

Het bedrag van deze bijdragen wordt vastgesteld op basis van het jaarlijks budget, opgesteld door de Hoge Raad en bepaald op basis van een verdeelsleutel die is uitgewerkt met de Instituten. Bij gebrek aan een akkoord worden de voorzitters van de Instituten gehoord, wordt gemotiveerd geantwoord op hun bezwaren en wordt het bedrag van de bijdragen bepaald door de Hoge Raad, rekening houdend met het aantal leden van elk Instituut en met het bedrag aan bijdragen geïnd door de Instituten. In elk geval mag het bedrag, bestemd voor de Hoge Raad, niet meer bedragen dan 10 % van het totaal bedrag van de bijdragen, geïnd door beide Instituten.

De betaling van de bijdragen door de Instituten kan in vier schijven gebeuren, de eerste dag van elk trimester.

ARTIKEL 11

De Voorzitter stelt jaarlijks de begroting op en legt die ter goedkeuring voor aan de Hoge Raad.

De Voorzitter brengt om de zes maand verslag uit bij de Hoge Raad en bij de Minister van Economische Zaken over de uitvoering van zijn begroting en over de toestand van zijn rekeningen, na controle op de juistheid.

Een maal per jaar stelt de Hoge Raad de jaarrekening vast en beslist over de bestemming van een eventueel batig saldo.

Na goedkeuring door de Hoge Raad worden de rekeningen voorgelegd aan de Minister van Economische Zaken die er de juistheid kan van doen nagaan.

De rekeningen van de Hoge Raad worden gepubliceerd in zijn jaarverslag.

2.1.2.4. Discretieplicht

Wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen

Titel VIII.

Hoge Raad voor de economische beroepen

ARTIKEL 54, § 5 (PARTIM)

De Koning stelt het huishoudelijk reglement vast de Hoge Raad op diens voorstel.

Koninklijk besluit van 23 juni 1994

ARTIKEL 8

De leden van de Hoge Raad, het wetenschappelijk personeel dat hij tewerkstelt en de personen die het administratief secretariaat waarnemen mogen geen feiten bekendmaken, waarvan ze kennis zouden hebben uit hoofde van hun functie.

Strafwetboek van 8 juni 1867

Er kan opgemerkt worden dat het artikel 458 van het Strafwetboek met name betrekking heeft op "alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd".

Het Hof van cassatie¹ past deze bepaling toe "*aux personnes investies d'une mission de confiance qui sont constituées par la loi, la tradition ou les mœurs, dépositaires nécessaires des secrets qu'on leur confie*".²

Het criterium is drievoudig³ :

- het beroep op een beroepsbeoefenaar moet noodzakelijk zijn;
- het vertrouwen moet noodzakelijk zijn voor de uitoefening van het beroep;
- het beroep moet verband houden met het algemeen belang (morele finaliteit).

1 Cass. 20 februari 1905 (*Pas.* 1905, I, p.141).

2 Zie in dit verband de bijdrage van Professor Michel FRANCHIMONT, getiteld "Le secret professionnel du réviseur d'entreprises" gepubliceerd in 1986 in de brochure 2/1986 van BCNAR., pp.5-50.

3 Criteria voorgesteld in de conclusies van de Advocaat-generaal COLLARD in het kader van een arrest van het Hof van cassatie van 26 september 1966 (*R.D.P.* 1966-1967, p. 301).

2.2. Entiteiten belast met individuele gevallen

2.2.1. Procureur-generaal

Wettelijke basis met betrekking tot het bedrijfsrevisoraat

Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007

Koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de erkenning van bedrijfsrevisoren en het openbaar register

Koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtrecht voor de bedrijfsrevisoren

2.2.1.1. Bevoegdheden als entiteit van het systeem van publiek toezicht

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk II.

De bedrijfsrevisoren, hun inschrijving in het openbaar register van het Instituut en de bescherming van hun titel

ARTIKEL 5 (PARTIM)

De hoedanigheid van bedrijfsrevisor wordt door de Raad toegekend aan iedere natuurlijke persoon die er om verzoekt en aan de volgende eisen voldoet:

3° niet beroofd geweest zijn van de burgerlijke en politieke rechten, niet in staat van faillissement verklaard geweest zijn zonder eerherstel te hebben bekomen en geen zelfs voorwaardelijke gevangenisstraf van ten minste drie maand hebben opgelopen voor een van de strafbare feiten vermeld in artikel 1 van het koninklijk besluit nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen, voor een inbreuk op de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, voor een inbreuk op het Wetboek van vennootschappen, op de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen, hun uitvoeringsbesluiten, op de fiscale wetgeving of op buitenlandse bepalingen die hetzelfde voorwerp hebben;

(...)

6° bij de inschrijving op het openbaar register van het Instituut, en uiterlijk twaalf maanden na de datum van toelating tot de eed door de Raad, voor het Hof van Beroep van Brussel de volgende eed afleggen in het Nederlands: "Ik zweer trouw aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk, en ik zweer de opdrachten, die mij als bedrijfsrevisor zullen worden toevertrouwd, in eer en geweten getrouw te vervullen." of in het Frans: "Je jure fidélité au Roi, obéissance à la Constitution et aux lois du peuple belge, et je jure de remplir fidèlement, en âme et conscience, les missions qui me seront confiées en qualité de réviseur d'entreprises." of ook nog voor het Hof van Beroep van Luik de volgende eed in het Duits: "Ich schwöre Treue dem König,

Gehorsam der Verfassung und den Gesetzen des belgischen Volkes und ich schwöre die mir als Wirtschaftsprüfer erteilten Aufträge auf Ehre und Gewissen, getrau und ehrlich zu erfüllen."

De personen van vreemde nationaliteit leggen voor het Hof van Beroep van Brussel de volgende eed af in het Nederlands: "Ik zweer de opdrachten, die mij als bedrijfsrevisor zullen worden toevertrouwd, in eer en geweten, getrouw en volgens de voorschriften van de Belgische wet, te vervullen." of in het Frans: "Je jure de remplir fidèlement, en âme et conscience, selon les prescriptions de la loi belge, les missions qui me seront confiées en qualité de réviseur d'entreprises." of ook nog voor het Hof van Beroep van Luik de volgende eed in het Duits: "Ich schwöre die mir als Wirtschaftsprüfer erteilten Aufträge auf Ehre und Gewissen, getrau und ehrlich und gemäss den Vorschriften des belgischen Gesetzes zu erfüllen.";

ARTIKEL 7, § 1 (PARTIM)

Aan de natuurlijke personen van derde landen wordt, op hun schriftelijk, gehandtekend en aan het Instituut gericht verzoek, de hoedanigheid van bedrijfsrevisor toegekend, indien zij aan de volgende voorwaarden voldoen:

6° voor het Hof van Beroep van Brussel of van Luik, de eed afleggen bepaald in artikel 5, 6°, van de wet;

ARTIKEL 8, § 1

De hoedanigheid van bedrijfsrevisor wordt door de Raad ingetrokken wanneer aan de voorwaarden voor de toekenning van deze hoedanigheid met uitzondering van de voorwaarde bepaald in artikel 5, 7° niet meer is voldaan of wanneer diens betrouwbaarheid ernstig in het gedrang is gekomen overeenkomstig artikel 5, 3°, in geval van een natuurlijke persoon of artikel 6, § 1, 2° en 3° en § 2, in geval van een rechtspersoon of een andere entiteit ongeacht haar rechtsvorm.

De Raad kan de hoedanigheid van bedrijfsrevisor slechts intrekken na de betrokkene te hebben uitgenodigd om zijn opmerkingen te laten geworden binnen een termijn die niet minder mag zijn dan vijftien dagen. De Raad motiveert zijn beslissing.

Tegen die beslissing kan beroep worden ingesteld bij de Commissie van Beroep. Het beroep wordt binnen de dertig dagen na de kennisgeving van de beslissing van de Raad ingeleid bij de Commissie van Beroep. De artikelen 64, tweede paragraaf en 66 van de wet zijn van toepassing.

ARTIKEL 9, §§ 1 en 2

§ 1. Iedere beslissing van de Raad tot inschrijving van een kandidaat als bedrijfsrevisor is vatbaar voor beroep vanwege de Procureur-generaal bij de Commissie van Beroep en volgens de modaliteiten voorzien in artikel 64, § 2. Hetzelfde geldt voor iedere beslissing waarbij de hoedanigheid van bedrijfsrevisor wordt ingetrokken.

Indien de Procureur-generaal beroep aantekent tegen de beslissing van de Raad van het Instituut om een kandidaat als bedrijfsrevisor toe te laten, dient hij de Raad er gelijktijdig van op de hoogte te brengen.

§ 2. Iedere beslissing van de Raad tot herinschrijving van een kandidaat als bedrijfsrevisor is vatbaar voor beroep vanwege de Procureur-generaal bij de Commissie van Beroep en volgens de modaliteiten voorzien in artikel 64, § 2.

Indien de Procureur-generaal beroep aantekent tegen de beslissing van de Raad om een kandidaat opnieuw als bedrijfsrevisor toe te laten, dient hij de Raad er gelijktijdig van op de hoogte te brengen.

Hoofdstuk VIII.
Beroepstucht

Afdeling 1. – Kamer van verwijzing en instaatstelling

ARTIKEL 48, § 1

De Raad of de Kamer van verwijzing en instaatstelling kunnen hetzij door de Procureur-generaal, hetzij door een klacht van iedere belanghebbende worden geadieerd.

Afdeling 3. – De tuchtinstanties

● *Onderafdeling 1. – De Tuchtcommissie*

ARTIKEL 59

§ 1. De Tuchtcommissie wordt gevat ofwel rechtsreeks door de Procureur-generaal, ofwel door de Kamer van verwijzing en instaatstelling die haar het originele exemplaar van de beslissing tot verwijzing overmaakt, vergezeld van het verslag bedoeld in artikel 53.

§ 2. De Procureur-generaal kan de Tuchtcommissie niet rechtstreeks vatten in geval hij vooraf de Kamer van verwijzing en instaatstelling heeft gevat omtrent dezelfde feiten en lastens dezelfde betrokken bedrijfsrevisor.

ARTIKEL 61

§ 1. De beslissingen van de Tuchtcommissie zijn met redenen omkleed. Zij worden, bij een ter post aangetekende brief, ter kennis gebracht van de betrokken bedrijfsrevisor, van de Raad, in voorkomend geval, van de speciaal daartoe overeenkomstig artikel 49, § 2 aangestelde expert, van de Kamer van verwijzing en instaatstelling en van de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

Samen met deze betekening worden alle gepaste inlichtingen verstrekt betreffende de termijn van verzet en van hoger beroep, en de wijze waarop verzet of hoger beroep tegen de beslissing kan worden ingesteld. Bij ontstentenis van deze vermeldingen is de kennisgeving nietig.

§ 2. De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep, de Raad en de Kamer van verwijzing en instaatstelling kunnen het volledige dossier van de procedure voor de Tuchtcommissie ter inzage vragen.

● *Onderafdeling 2. – De Commissie van Beroep*

ARTIKEL 64

§ 1. De betrokken bedrijfsrevisor kan beroep aantekenen per aangetekend schrijven gericht aan de Commissie van Beroep binnen een termijn van dertig dagen te rekenen vanaf de betekening.

De Commissie van Beroep betekent de akte van beroep per aangetekend schrijven verzonden binnen de twee werkdagen volgende op de ontvangst van de akte, aan de

Procureur-generaal bij het Hof van Beroep, aan de Raad en, in voorkomend geval, aan de speciaal daartoe, overeenkomstig artikel 49, § 2 van de wet, aangeduide expert, alsook aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling.

§ 2. De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep en de Raad en, in voorkomend geval, de speciaal daartoe, overeenkomstig artikel 49, § 2 van de wet, aangeduide expert, kunnen binnen een termijn van veertig dagen te rekenen vanaf de betekening, beroep aantekenen per aangetekend schrijven gericht aan de Commissie van Beroep.

De Commissie van Beroep betekent de akte van hoger beroep per aangetekende brief binnen de twee werkdagen na ontvangst van de akte aan de betrokken revisor, aan de Raad van het Instituut, in voorkomend geval aan de speciaal daartoe, overeenkomstig artikel 49, § 2 van de wet, aangeduide expert, en aan de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

ARTIKEL 66

§ 1. De beslissingen van de Commissie van Beroep zijn met redenen omkleed. Zij worden onverwijld, bij een ter post aangetekende brief, ter kennis gebracht van de betrokken bedrijfsrevisor, van de Raad, in voorkomend geval, of van de speciaal daartoe overeenkomstig artikel 49, § 2 aangestelde expert, van de Kamer van verwijzing en instaatstelling en van de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

Samen met deze betekening worden alle gepaste inlichtingen verstrekt betreffende de termijn van verzet en van cassatieberoep alsook de wijze waarop verzet of cassatieberoep tegen de beslissing kan worden ingesteld. Bij ontstentenis van deze vermeldingen is de kennisgeving nietig.

§ 2. De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep, de Raad en de Kamer van verwijzing en instaatstelling kunnen het volledige dossier van de procedure voor de Commissie van Beroep ter inzage vragen.

ARTIKEL 68, §§ 1 EN 2

§ 1. Binnen de drie maanden te rekenen van de dag waarop van iedere beslissing van de Commissie van Beroep kennis is gegeven, kan zij door de betrokken bedrijfsrevisor, de Raad, in voorkomend geval, de speciaal daartoe overeenkomstig artikel 49, § 2 aangeduide expert of door de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep, aan het Hof van Cassatie worden voorgelegd in de vormen van de voorzieningen in burgerlijke zaken.

§ 2. De voorziening in cassatie heeft schorsende kracht.

Afdeling 4. – Beroepstucht betreffende stagiairs

ARTIKEL 76, §§ 4 TOT 7

§ 4. De beslissingen van de Stagecommissie zijn met redenen omkleed. Zij worden onverwijld, bij een ter post aangetekende brief, ter kennis gebracht van de stagiair, zijn stagemeester, de Raad en de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

Samen met deze betekening worden alle gepaste inlichtingen verstrekt betreffende de termijn van verzet en van hoger beroep, en de wijze waarop verzet of hoger beroep tegen de beslissing kan worden ingesteld. Bij ontstentenis van deze vermeldingen is de kennisgeving nietig.

§ 5. De stagiair of de Raad kunnen beroep aantekenen tegen de beslissing van de Stagecommissie voor de Commissie van Beroep binnen een termijn van dertig dagen te rekenen vanaf de betekening.

De Commissie van Beroep betekent de akte van beroep per aangetekend schrijven verzonden binnen de twee werkdagen volgende op de ontvangst van de akte aan de stagiair, zijn stagemeeester, de Raad en de procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

§ 6. De Raad kan op elk ogenblik beslissen om tussen te komen bij de Commissie van Beroep met het oog op het uiteenzetten van zijn standpunt omtrent de lopende zaak.

§ 7. De beslissingen van de Commissie van Beroep zijn met redenen omkleed. Zij worden onverwijld, bij een ter post aangetekende brief, ter kennis gebracht van de betrokken stagiair, zijn stagemeeester, de Raad en de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

Koninklijk besluit van 30 april 2007 (erkenning en openbaar register)

Hoofdstuk II.

Erkenning van de bedrijfsrevisoren

Afdeling 1. – Wettelijke auditors en auditkantoren in de Europese Unie

● *Onderafdeling 1. – Natuurlijke personen*

ARTIKEL 2, DERDE LID

De voorzitter van de Raad laat de voorzitter van het Hof van Beroep te Brussel, in voorkomend geval, het Hof van Beroep te Luik, een uittreksel van het besluit van toelating tot de eedaflegging geworden.

Hoofdstuk V. Slotbepalingen

ARTIKEL 21

§ 1. De tijdelijke weglating uit de ledenlijst toegekend door de Raad aan bedrijfsrevisoren natuurlijke personen in uitvoering van artikel 5, § 5 van het koninklijk besluit van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, zoals gewijzigd door het koninklijk besluit van 12 maart 2000 en de verhindering wegens uitoefening van een politiek mandaat overeenkomstig artikel 5, § 6 van voormeld besluit vervallen van rechtswege ten laatste op 31 december 2007.

§ 2. De bedrijfsrevisoren natuurlijke personen die de tijdelijke weglating uit de ledenlijst of de verhindering wegens uitoefening van een politiek mandaat genieten moeten vóór 31 december 2007, hetzij aan de Raad mededelen dat zij opnieuw in staat zijn om de verplichtingen van de bedrijfsrevisoren na te komen, hetzij hun ontslag aanbieden met naleving van artikel 19 van onderhavig besluit.

§ 3. Indien bij het verstrijken van de in het voorgaande lid vermelde datum de bedrijfsrevisor heeft nagelaten aan de Raad te melden hoe hij zijn tijdelijke weglating uit de ledenlijst of de verhindering wegens uitoefening van een politiek mandaat wenst te beëindigen, wordt hij geacht ontslag te nemen en wordt hij bijgevolg doorgehaald in het openbaar register.

Koninklijk besluit van 26 april 2007 (Toezicht/Kwaliteitscontrole/Tucht)

Hoofdstuk VIII.

Informatie aan derden

ARTIKEL 36

§ 1. Onverminderd de bevoegdheden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, wanneer de Raad een klacht betreffende een bedrijfsrevisor heeft ontvangen en beslist om noch de Tuchtcommissie noch de Commissie van Beroep te adiëren, deelt hij deze beslissing en zijn motivering mee aan de klachtindiener binnen de maand van voorvermelde beslissing. Indien deze beslissing gepaard gaat met een terechtwijzing, worden de beslissing en de terechtwijzing slechts aan de klachtindiener meegedeeld op het moment waarop de terechtwijziging definitief is geworden.

§ 2. Wanneer de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep uitspraak hebben gedaan over feiten die het voorwerp van een klacht uitmaken, deelt de Raad aan de klachtindiener, die erom verzoekt, het dispositief van de in kracht van gewijsde gegane beslissing mee die voortvloeit uit de aanhangigmaking.

In dat geval informeert de Raad eveneens de klachtindiener dat alleen de Procureur-generaal de toegang tot een volledige of gedeeltelijke kopie van de beslissing kan verlenen. De Procureur-generaal onderzoekt ieder verzoek tot toegang, rekening houdend met de voorschriften die voortvloeien uit het beroepsgeheim van de bedrijfsrevisor.

§ 3. Wanneer een klacht wordt onderzocht, of wanneer naar aanleiding van een klacht de tuchtinstanties werden gevat en er nog geen enkele in kracht van gewijsde gegane beslissing is tussengekomen, informeert de Raad de klachtindiener, op zijn verzoek, dat er nog geen enkele definitieve beslissing is genomen inzake de klacht.

§ 4. De Raad maakt een kopie over aan de betrokken bedrijfsrevisor van iedere mededeling die aan de klachtindiener werd gedaan op grond van onderhavig artikel.

2.2.1.2. Beroepsgeheim

Strafwetboek van 8 juni 1867

Titel VIII.

Misdaden en wanbedrijven tegen personen

Hoofdstuk VI.

Enige andere wanbedrijven tegen personen

ARTIKEL 458

Geneesheren, heilkundigen, officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen en alle andere personen¹ die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, en deze bekendmaken buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte (of voor een parlementaire onderzoekscommissie) getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken, worden gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van honderd frank tot vijfhonderd frank.

¹ De magistraten worden meer in het bijzonder bedoeld door de zinsnede “alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd”, zoals vervat in artikel 458 van het Strafwetboek.

2.2.2. Kamer van verwijzing en instaatstelling

Wettelijke basis

Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007

Koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtreglement voor de bedrijfsrevisoren

Ministerieel besluit van 28 april 2009 tot goedkeuring van het huishoudelijk reglement van de Kamer van Verwijzing en Instaatstelling in het kader van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor

2.2.2.1. Bevoegdheden als entiteit van het systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk VI.

De rol van het Instituut in de uitoefening van de taak van bedrijfsrevisor

Afdeling 3. – Toezicht en kwaliteitscontrole

ARTIKEL 33, §§ 1 tot 3

§ 1. Het Instituut onderwerpt de bedrijfsrevisoren ten minste om de zes jaar aan een kwaliteitscontrole, gaat bij hen over tot alle onderzoeken betreffende hun werkmethode, hun organisatie, de uitgevoerde werkzaamheden en de manier waarop ze hun opdrachten uitoefenen.

De kwaliteitscontrole beoogt onder andere de verplichting inzake de permanente vorming zoals voorzien in artikel 14, § 4.

§ 2. De kwaliteitscontrole wordt uitgevoerd overeenkomstig de in deze materie uitgevaardigde normen, hetzij door bedrijfsrevisoren natuurlijke personen, hetzij door aan het beroep externe inspecteurs. Laatstgenoemden zullen door het Instituut worden gecontracteerd in het kader van een arbeidsovereenkomst ofwel door een samenwerkingsovereenkomst verbonden zijn met het Instituut. Deze personen zullen onderworpen zijn aan het beroepsgeheim bedoeld in artikel 458 van het Strafwetboek.

§ 3. De bedrijfsrevisoren die de controle van één of meerdere organisaties van openbaar belang uitvoeren worden ten minste om de drie jaar aan een kwaliteitscontrole onderworpen.

ARTIKEL 33, §§ 7 en 8

§ 7. De Raad is bevoegd voor het aannemen van de besluiten van de kwaliteitscontrole.

§ 8. De modaliteiten inzake organisatie van de kwaliteitscontrole worden door de Koning bepaald.

Afdeling 4. - Beroepsgeheim van het Instituut

ARTIKEL 35, §§ 1 en 2, EERSTE LID

§ 1. Onverminderd de bepalingen voorzien in artikel 77 van onderhavige wet, is artikel 458 van het Strafwetboek van toepassing op het Instituut, zijn organen, de leden van zijn organen en zijn personeelsleden.

§ 2. Het Instituut mag aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, aan het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris, aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling of aan de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen elke informatie medelen die pertinent is voor de uitoefening van hun bevoegdheden. Hetzelfde geldt ten aanzien van de bevoegde autoriteiten van Lidstaten van de Europese Unie of van een derde land in geval van een internationaal akkoord, op voorwaarde dat er wederkerigheid is.

Afdeling 5. - Injunctie

ARTIKEL 36, § 1

Indien de Raad kennis heeft van het feit dat een bedrijfsrevisor zich gedraagt op een wijze die strijdig is met het bepaalde in artikel 14, § 3, of geen passend gevolg geeft aan de bepalingen bedoeld in artikelen 32, § 2 of 33, § 5, kan deze hem, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de verplichting opleggen binnen de door hem vastgestelde termijn en op de door hem vastgestelde wijze aan de omstreden toestand een einde te maken.

Deze injunctie kan worden opgelegd, onverminderd de eventuele verwijzing van deze bedrijfsrevisor naar de tuchtinstanties voor dezelfde feiten als deze die aan de basis liggen van de injunctie.

Afdeling 6. – Terechtwijzing

ARTIKEL 37, § 1

Wanneer de feiten die de bedrijfsrevisor kunnen verweten worden, hoewel ze vaststaan, geen enkele van de in artikel 73 voorziene sancties verantwoorden, kan de Raad, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, deze bedrijfsrevisor terechtwijzen.

De Raad informeert de Kamer van verwijzing en instaatstelling over de beslissing tot terechtwijzing.

Deze terechtwijzing kan worden beslist, onverminderd de eventuele verwijzing van deze bedrijfsrevisor naar de tuchtinstanties voor dezelfde feiten als deze die aan de basis liggen van de terechtwijzing.

Afdeling 7. – Voorlopige ordemaatregel

ARTIKEL 38, § 1

§ 1. Hetzij ambtshalve bij unanieme beslissing van zijn aanwezige leden tijdens de be-
raadslaging, hetzij op verzoek van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, kan het
Uitvoerend Comité van het Instituut, wanneer het algemeen belang het vereist, via een
ordemaatregel de bedrijfsrevisor gelasten om zich voorlopig te onthouden van iedere
beroepsmatige dienstverlening of van bepaalde diensten. De Raad brengt de Kamer van
verwijzing en instaatstelling binnen vijf werkdagen na kennisgeving aan de betrokken
bedrijfsrevisor op de hoogte van een voorlopige maatregel die genomen werd ten aanzien
van een bedrijfsrevisor.

De ordemaatregel is van toepassing gedurende de periode bepaald door het Uitvoerend
Comité. Zijn effecten houden van rechtswege op indien de Tuchtcommissie niet binnen
de zes maanden van deze maatregel is geadieerd met aanwijzingen, feiten of tenlaste-
leggingen die de ordemaatregel rechtvaardigen. Zijn effecten houden eveneens op wan-
neer de beslissing van de tuchtinstanties inzake deze aanwijzingen, feiten of tenlaste-
leggingen in kracht van gewijsde is gegaan.

Hoofdstuk VIII.

Beroepstucht

Afdeling 1. – Kamer van verwijzing en instaatstelling

● *Onderafdeling 2. – Bevoegdheden*

ARTIKEL 46

§ 1. De Kamer van verwijzing en instaatstelling is bevoegd voor:

- a) de instaatstelling van tuchtzaken die in vooronderzoek werden genomen door de Raad;
- b) het gelasten van de Raad om een toezichtsdossier te openen lastens een bedrijfsrevisor;
- c) het gelasten van de Raad om bijkomende onderzoeken uit te voeren;
- d) de regeling van de procedure betreffende klachten lastens een bedrijfsrevisor;
- e) het gelasten van de Raad om iedere klacht, ontvangen lastens een bedrijfsrevisor, in vooronderzoek te nemen overeenkomstig artikel 49;
- f) de beoordeling van de conclusies van de kwaliteitscontroles overeenkomstig artikel 50;
- g) het verzoek aan de Raad om aan een bedrijfsrevisor de verplichting op te leggen een einde te maken aan een omstreden toestand, overeenkomstig artikel 36, § 1.

§ 2. De Kamer van verwijzing en instaatstelling is tevens bevoegd voor de goedkeuring van de jaarlijkse lijst van de te verrichten kwaliteitscontroles, zoals deze werden goedgekeurd, door de Raad.

§ 3. De Kamer van verwijzing en instaatstelling is niet bevoegd in tuchtzaken betreffende stagiairs.

§ 4. De Kamer van verwijzing en instaatstelling kan ten allen tijde kennis nemen van de evolutie van het onderzoek van één of meerdere dossiers. De aldus gevraagde inlichtingen zullen binnen een termijn van hoogstens vijf werkdagen door de voorzitter van het Instituut aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling worden overgemaakt. In voorkomend geval kan de Kamer van verwijzing en instaatstelling aan één van zijn leden delegatie verlenen om de door de Raad geleide onderzoeken bij te wonen.

§ 5. De Kamer van verwijzing en instaatstelling publiceert jaarlijks zijn werkprogramma's en activiteitenverslagen.

§ 6. De modaliteiten van de procedure van vooronderzoek worden bepaald door de Koning.

ARTIKEL 47

Wanneer hij ambtshalve gevat wordt door een dossier, adieert de Raad de Kamer van verwijzing en instaatstelling indien hij van oordeel is dat de feiten aanleiding moeten geven tot tuchtrechtelijke vervolgingen.

ARTIKEL 48

§ 1. De Raad of de Kamer van verwijzing en instaatstelling kunnen hetzij door de Procureur-generaal, hetzij door een klacht van iedere belanghebbende worden geadieerd.

§ 2. Wanneer hij gevat is door een klacht overeenkomstig de eerste paragraaf, neemt de Raad de klacht in vooronderzoek en vat hij de Kamer van verwijzing en instaatstelling na afloop van het vooronderzoek.

ARTIKEL 49

§ 1. Wanneer een klacht bij haar is ingediend, verzoekt de Kamer van verwijzing en instaatstelling de Raad om de klachten die zij ontvangen heeft lastens een bedrijfsrevisor in vooronderzoek te nemen en haar erover verslag uit te brengen, tenzij de klacht klaarblijkelijk onontvankelijk of ongegrond zou zijn.

§ 2. De Kamer van verwijzing en instaatstelling kan bij unanimiteit van haar verslaggevers een expert aanduiden die het dossier in vooronderzoek zal nemen.

Deze aangeduide expert is hetzij een lid van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, hetzij een bedrijfsrevisor die de voorwaarden van kiesbaarheid voor de Raad vervult, of een erebedrijfsrevisor.

ARTIKEL 50

§ 1. De door de Raad goedgekeurde conclusies van de kwaliteitscontroles, andere dan de voorstellen tot verwijzing naar de tuchtinstanties, worden op driemaandelijke basis meegedeeld aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling.

§ 2. Laatstgenoemde verzendt het dossier opnieuw naar de Raad wanneer zij de door de Raad genomen conclusie niet goedkeurt. De Kamer van verwijzing en instaatstelling motiveert de redenen van haar niet-goedkeuring.

ARTIKEL 51

§ 1. De Raad maakt jaarlijks de lijst van de in het komende jaar uit te voeren kwaliteitscontroles over aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling.

§ 2. Wanneer de Kamer van verwijzing en instaatstelling de in de eerste paragraaf bedoelde lijst ontvangt, kan zij de Raad gelasten om een bedrijfsrevisor, die niet in deze lijst is opgenomen, te onderwerpen aan een vervroegde kwaliteitscontrole.

Afdeling 2. - Vooronderzoek en instaatstelling

ARTIKEL 52

De Raad is bevoegd voor het vooronderzoek, onverminderd de bevoegdheden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling.

ARTIKEL 53

Na afloop van het vooronderzoek zal de Raad of de speciaal daartoe overeenkomstig artikel 49, § 2 aangeduide expert een verslag overmaken aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling waarin de feiten worden uiteengezet met verwijzing naar de wettelijke, reglementaire en tuchtrechtelijke bepalingen van toepassing.

Na beslist te hebben tot verwijzing van de bedrijfsrevisor voor de Tuchtcommissie, zonder het in het eerste lid bedoelde verslag te hebben goedgekeurd, vordert de Kamer van verwijzing en instaatstelling de Raad of de speciaal daartoe overeenkomstig artikel 49, § 2 aangeduide expert dat deze, binnen een termijn van twee maanden, een verslag opstelt of wijzigt waarbij hij zich voegt naar de genomen beslissing en waarin de feiten worden uiteengezet die aan de bedrijfsrevisor worden verweten.

Het verslag waarvan sprake is in het eerste en tweede lid kan onder andere een beschrijving bevatten van het niet gewiste tuchtrechtelijke verleden van de betrokken bedrijfsrevisor alsook een voorstel tot sanctie.

ARTIKEL 54

Indien de Kamer van verwijzing en instaatstelling oordeelt dat de voorgelegde feiten aanleiding kunnen geven tot voldoende tenlasteleggingen lastens de vervolgte bedrijfsrevisor, zendt zij haar beslissing, vergezeld van het in artikel 53 bedoeld verslag naar de Tuchtcommissie.

ARTIKEL 55

De beslissing van de Kamer van verwijzing en instaatstelling wordt per aangetekend schrijven betekend aan de betrokken bedrijfsrevisor en aan de Raad en in voorkomend geval, aan de speciaal daartoe overeenkomstig artikel 49, § 2 aangeduide expert.

ARTIKEL 56

De beslissing van de Kamer van verwijzing en instaatstelling is niet vatbaar voor verzet.

ARTIKEL 57

De beslissing van de Kamer van verwijzing en instaatstelling is niet vatbaar voor beroep.

Afdeling 3. – De tuchtinstanties

● *Onderafdeling 1. – De Tuchtcommissie*

ARTIKEL 59

§ 1. De Tuchtcommissie wordt gevat ofwel rechtsreeks door de Procureur-generaal, ofwel door de Kamer van verwijzing en instaatstelling die haar het originele exemplaar van de beslissing tot verwijzing overmaakt, vergezeld van het verslag bedoeld in artikel 53.

§ 2. De Procureur-generaal kan de Tuchtcommissie niet rechtstreeks vatten in geval hij vooraf de Kamer van verwijzing en instaatstelling heeft gevat omtrent dezelfde feiten en lastens dezelfde betrokken bedrijfsrevisor.

ARTIKEL 61

§ 1. De beslissingen van de Tuchtcommissie zijn met redenen omkleed. Zij worden, bij een ter post aangetekende brief, ter kennis gebracht van de betrokken bedrijfsrevisor, van de Raad, in voorkomend geval, van de speciaal daartoe overeenkomstig artikel 49, § 2 aangestelde expert, van de Kamer van verwijzing en instaatstelling en van de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

Samen met deze betekening worden alle gepaste inlichtingen verstrekt betreffende de termijn van verzet en van hoger beroep, en de wijze waarop verzet of hoger beroep tegen de beslissing kan worden ingesteld. Bij ontstentenis van deze vermeldingen is de kennisgeving nietig.

§ 2. De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep, de Raad en de Kamer van verwijzing en instaatstelling kunnen het volledige dossier van de procedure voor de Tuchtcommissie ter inzage vragen.

● *Onderafdeling 2. – De Commissie van Beroep*

ARTIKEL 64

§ 1. De betrokken bedrijfsrevisor kan beroep aantekenen per aangetekend schrijven gericht aan de Commissie van Beroep binnen een termijn van dertig dagen te rekenen vanaf de betekening.

De Commissie van Beroep betekent de akte van beroep per aangetekend schrijven verzonden binnen de twee werkdagen volgende op de ontvangst van de akte, aan de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep, aan de Raad en, in voorkomend geval, aan de speciaal daartoe, overeenkomstig artikel 49, § 2 van de wet, aangeduide expert, alsook aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling.

§ 2. De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep en de Raad en, in voorkomend geval, de speciaal daartoe, overeenkomstig artikel 49, § 2 van de wet, aangeduide expert, kunnen binnen een termijn van veertig dagen te rekenen vanaf de betekening, beroep aantekenen per aangetekend schrijven gericht aan de Commissie van Beroep.

De Commissie van Beroep betekent de akte van hoger beroep per aangetekende brief binnen de twee werkdagen na ontvangst van de akte aan de betrokken revisor, aan de Raad van het Instituut, in voorkomend geval aan de speciaal daartoe, overeenkomstig artikel 49, § 2 van de wet, aangeduide expert, en aan de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

ARTIKEL 66

§ 1. De beslissingen van de Commissie van Beroep zijn met redenen omkleed. Zij worden onverwijld, bij een ter post aangetekende brief, ter kennis gebracht van de betrokken bedrijfsrevisor, van de Raad, in voorkomend geval, of van de speciaal daartoe overeenkomstig artikel 49, § 2 aangestelde expert, van de Kamer van verwijzing en instaatstelling en van de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

Samen met deze betekening worden alle gepaste inlichtingen verstrekt betreffende de termijn van verzet en van cassatieberoep alsook de wijze waarop verzet of cassatieberoep tegen de beslissing kan worden ingesteld. Bij ontstentenis van deze vermeldingen is de kennisgeving nietig.

§ 2. De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep, de Raad en de Kamer van verwijzing en instaatstelling kunnen het volledige dossier van de procedure voor de Commissie van Beroep ter inzage vragen.

Koninklijk besluit van 26 april 2007 (Toezicht/Kwaliteitscontrole/Tucht)

Hoofdstuk I.

Definities

ARTIKEL 1, § 2

Voor de toepassing van onderhavig besluit wordt verstaan onder:

1° de wet: de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en tot organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor;

2° inspecteur: de bedrijfsrevisor of inspecteur extern aan het beroep die overeenkomstig artikel 33, § 2 van de wet belast is met de opdracht van kwaliteitscontrole;

3° de gecontroleerde revisor: de bedrijfsrevisor onderworpen aan de kwaliteitscontrole.

Hoofdstuk III.

Het onderzoek van de dossiers en de beslissing tot tuchtverwijzing

Afdeling I. - Toezicht

ARTIKEL 4

§ 1. De Commissie van Toezicht onderzoekt, met het oog op het formuleren van voorstellen aan de Raad en onverminderd de bevoegdheden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, zowel de deontologische houding, het respect voor de wettelijke en reglementaire bepalingen en elke andere bepaling van toepassing op het beroep, als de technische kwaliteit van de activiteiten van de bedrijfsrevisoren, hetzij op eigen initiatief, hetzij op vraag van de Raad, hetzij na een klacht, in het kader van de bevoegdheden van de Raad zoals bepaald in artikel 52 van de wet.

§ 2. Als een klacht wordt beschouwd, iedere mededeling aan het Instituut, op naam, gedateerd en ondertekend, van verwijten tegen een bedrijfsrevisor, voor zover dit expliciet en uitdrukkelijk als een klacht wordt voorgesteld.

ARTIKEL 7

§ 1. De Commissie van Toezicht kan slechts geldig beraadslagen in aanwezigheid van ten minste de helft van haar leden.

§ 2. De leden van de Commissie van Toezicht onthouden zich ervan om te zetelen bij elke beraadslaging of beslissing waarvoor hun onafhankelijkheid of hun objectiviteit in het gedrang zou kunnen komen. De betrokken leden worden voor de behandeling van de desbetreffende dossiers vervangen door plaatsvervangende leden. De Raad is gemachtigd om, na raadpleging van de Commissie van Toezicht, daarover richtlijnen uit te vaardigen.

§ 3. De onderzoekers die zouden zijn aangeduid, zullen niet kunnen deelnemen aan het voorstel van de latere beslissing van de Commissie van Toezicht of aan de beslissing van de Raad wat de eventuele aanhangigmaking bij de Kamer van verwijzing en instaatstelling betreft.

§ 4. Het voorstel van de beslissing geformuleerd door de Commissie van Toezicht aan de Raad of de beslissing van de Raad om de Kamer van verwijzing en instaatstelling te adiëren, is niet vatbaar voor enig beroep.

Afdeling II. – De Kwaliteitscontrole

ARTIKEL 8, § 1

In de schoot van het Instituut wordt een commissie opgericht, de Commissie Kwaliteitscontrole genoemd, die belast is met de organisatie van de kwaliteitscontrole overeenkomstig de artikelen 33 en 34 van de wet.

Na advies van de Commissie Kwaliteitscontrole, legt de Raad een voorstel van jaarlijks werkingsbudget, specifiek toegewezen aan de kwaliteitscontrole, ter goedkeuring voor aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling, tegelijk met de goedkeuring van de jaarlijkse lijst van de kwaliteitscontroles bepaald in artikel 46, § 2, van de wet. Het bedrag van dit budget mag niet lager zijn dan 200.000 euros.

ARTIKEL 9

§ 1. De Commissie Kwaliteitscontrole handelt in naam en voor rekening van de Raad, ongeacht de bevoegdheden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling.

§ 2. De Commissie Kwaliteitscontrole :

1° stelt aan de Raad de normen inzake de kwaliteitscontrole voor, onverminderd de externe supervisie op de Raad ;

2° stelt aan de Raad de leidraden van de inspecteurs, overeenkomstig artikel 33, § 2 van de wet, voor het uitvoeren van de kwaliteitscontrole van de bedrijfsrevisoren voor, ongeacht de externe supervisie op de Raad ;

3° stelt aan de Raad jaarlijks de lijst van de bedrijfsrevisoren voor die onderworpen zullen worden aan de kwaliteitscontrole, onverminderd de externe supervisie op de Raad ;

4° stelt aan de Raad, onverminderd de externe supervisie op de Raad, de lijst van de inspecteurs, overeenkomstig artikel 33, § 2 van de wet, die kwaliteitscontroles bij bedrijfsrevisoren kunnen uitvoeren voor, en stelt aan elke bedrijfsrevisor, te onderwerpen aan een kwaliteitscontrole, de namen van de inspecteurs, vermeld in voormelde lijst, voor die deze controle zouden kunnen uitvoeren;

5° superviseert het verloop van de kwaliteitscontroles en onderzoekt de resultaten van deze vooraleer ze voor te leggen aan de Raad;

6° controleert de naleving van de verplichting van permanente vorming overeenkomstig de norm betreffende de permanente vorming voorzien in artikel 31 van de wet.

ARTIKEL 13

§ 1. De Commissie Kwaliteitscontrole kan slechts geldig beraadslagen in aanwezigheid van ten minste de helft van haar leden.

§ 2. De leden van de Commissie Kwaliteitscontrole onthouden zich ervan om te zetelen bij elke beraadslaging of beslissing waarvoor hun onafhankelijkheid of hun objectiviteit in het gedrang zou kunnen komen. De betrokken leden worden voor de behandeling van de desbetreffende dossiers vervangen door plaatsvervangende leden. De Raad is gemachtigd om, na raadpleging van de Commissie Kwaliteitscontrole, daarover richtlijnen uit te vaardigen.

§ 3. De verslaggevers die zouden zijn aangeduid, zullen niet kunnen deelnemen aan het latere voorstel van beslissing van de Commissie Kwaliteitscontrole noch aan de beslissing van de Raad wat de eventuele aanhangigmaking bij de Kamer van verwijzing en instaatstelling betreft.

§ 4. De beslissing van de Raad om de Kamer van verwijzing en instaatstelling te adiëren, is niet vatbaar voor enig beroep.

ARTIKEL 14

Als een bedrijfsrevisor geen gevolg geeft binnen een redelijke termijn aan de voorgestelde aanbevelingen volgend op een kwaliteitscontrole, kan de Raad, zo nodig, naar gelang de ernst van de vastgestelde tekortkomingen, de Kamer van verwijzing en instaatstelling adiëren.

Afdeling III. – De Kamer van verwijzing en instaatstelling

ARTIKEL 20

§ 1. Indien de Kamer van verwijzing en instaatstelling de conclusie van een kwaliteitscontrole of van een toezichtsonderzoek aangenomen door de Raad niet goedkeurt, stelt zij haar beslissing in de plaats van deze van de Raad die het aanpast.

§ 2. Op verzoek van de Kamer van verwijzing en instaatstelling maakt de Raad aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling een gemotiveerde conclusie over, voorzien van een verslag waarin de feiten worden uiteengezet die aan de bedrijfsrevisor worden verweten, met verwijzing naar de betrokken wettelijke, reglementaire en tuchtrechtelijke bepalingen.

ARTIKEL 21

§ 1. De Kamer van verwijzing en instaatstelling beslist of zij het onderzoek van een dossier toevertrouwt aan één van haar verslaggevers of aan de voltallige Kamer van verwijzing en instaatstelling.

§ 2. De vaststelling van de zaak voor de Kamer van verwijzing en instaatstelling wordt per aangetekende brief betekend door de Kamer van verwijzing en instaatstelling aan de betrokken bedrijfsrevisor en de Raad van het Instituut vergezeld van het verslag beoogd in artikel 53 van de wet.

§ 3. De betrokken bedrijfsrevisor beschikt over een termijn van vijftien dagen vanaf de betekening om kennis te nemen van het dossier, om er eventueel tegen betaling kopie van te nemen en om schriftelijke opmerkingen over te maken. Na deze termijn zullen de schriftelijke opmerkingen uit de debatten worden geweerd.

§ 4. De procedure voor de Kamer van verwijzing en instaatstelling verloopt uitsluitend schriftelijk en partijen kunnen geen argumenten doen gelden gedurende een zitting.

ARTIKEL 22

De Kamer van verwijzing en instaatstelling kan het dossier terugzenden naar de Raad of naar de speciaal daartoe aangeduide expert overeenkomstig artikel 49, § 2, van de wet met het verzoek om bijkomende onderzoeksdaden te verrichten.

ARTIKEL 23

De Voorzitter kan, met instemming van de verslaggevers, andere experts dan degene bedoeld in artikel 49, § 2 van de wet horen of er beroep op doen tijdens de vergaderingen. Deze personen kunnen niet deelnemen aan de stemming.

Hoofdstuk VIII.

Informatie aan derden

ARTIKEL 36

§ 1. Onverminderd de bevoegdheden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, wanneer de Raad een klacht betreffende een bedrijfsrevisor heeft ontvangen en beslist om noch de Tuchtcommissie noch de Commissie van Beroep te adiëren, deelt hij deze beslissing en zijn motivering mee aan de klachtindiener binnen de maand van voorvermelde beslissing. Indien deze beslissing gepaard gaat met een terechtwijzing, worden de beslissing en de terechtwijzing slechts aan de klachtindiener meegedeeld op het moment waarop de terechtwijziging definitief is geworden.

§ 2. Wanneer de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep uitspraak hebben gedaan over feiten die het voorwerp van een klacht uitmaken, deelt de Raad aan de klachtindiener, die erom verzoekt, het dispositief van de in kracht van gewijsde gegane beslissing mee die voortvloeit uit de aanhangigmaking.

In dat geval informeert de Raad eveneens de klachtindiener dat alleen de Procureur-generaal de toegang tot een volledige of gedeeltelijke kopie van de beslissing kan verlenen. De Procureur-generaal onderzoekt ieder verzoek tot toegang, rekening houdend met de voorschriften die voortvloeien uit het beroepsgeheim van de bedrijfsrevisor.

§ 3. Wanneer een klacht wordt onderzocht, of wanneer naar aanleiding van een klacht de tuchtinstanties werden gevat en er nog geen enkele in kracht van gewijsde gegane beslissing is tussengekomen, informeert de Raad de klachtindiener, op zijn verzoek, dat er nog geen enkele definitieve beslissing is genomen inzake de klacht.

§ 4. De Raad maakt een kopie over aan de betrokken bedrijfsrevisor van iedere mededeling die aan de klachtindiener werd gedaan op grond van onderhavig artikel.

Hoofdstuk IX.

Tucht van de stagiairs

ARTIKEL 37

§ 1. In uitvoering van artikel 76 van de wet, zijn de bepalingen van dit artikel van toepassing inzake tucht van de stagiairs. De Stagecommissie, haar voorzitter en haar plaatsvervangende voorzitter vervullen de functies die zijn voorbehouden respectievelijk aan de Tuchtcommissie, haar voorzitter en haar plaatsvervangende voorzitter.

De Kamer van verwijzing en instaatstelling komt niet tussen in tuchtprocedures betreffende stagiairs overeenkomstig artikel 46, § 3, van de wet.

§ 2. Het onderzoek van de dossiers wordt door de Raad toevertrouwd aan één of meerdere verslaggevers die de hoedanigheid hebben van bedrijfsrevisor of van erebedrijfsrevisor, en die geen lid zijn van de Stagecommissie.

§ 3. De Raad kan zijn functies die dit besluit hem toekent delegeren aan een comité bestaande uit drie van zijn leden.

§ 4. Op initiatief van de verslaggever(s) kan het verhoor van de stagiair in de loop van het onderzoek worden vervangen door een schriftelijke vraag om uitleg.

§ 5. Wanneer de Stagecommissie optreedt als tuchtrechtsmacht, zetelt zij op geldige wijze voor zover ten minste drie van haar leden de met het oog hierop bijeengekomen kamer samenstellen.

§ 6. Alle door de stagiair opgelopen straffen worden automatisch uitgewist op de dag van zijn eedaflegging als bedrijfsrevisor, met uitzondering van schorsingsstraffen van ten minste drie maanden die slechts na vijf jaar na de eedaflegging worden uitgewist.

§ 7. De schrapping van een stagiair brengt het verlies van het positieve resultaat van alle reeds ondergane proeven, hierin begrepen het toelatingsexamen, met zich mee, alsook het verbod om zich opnieuw aan te bieden tijdens een termijn van tien jaar.

§ 8. Iedere kennisgeving of mededeling gedaan aan de stagiair of aan een derde klachtindiener in het kader van een onderzoek of een tuchtprocedure wordt in kopie aan de stagemeester gericht, behoudens in de gevallen waarin de autoriteit, die overgaat tot de kennisgeving of de mededeling, van mening zou zijn dat de verzending van een kopie aan de stagemeester schade zou berokkenen aan het onderzoek of de tuchtprocedure.

§ 9. Voor de toepassing van artikel 27 van onderhavig besluit dienen de termen “bedrijfsrevisor” en “art. 73 van de wet” respectievelijk als “stagiair” en “art. 76, § 2 van de wet” te worden gelezen.

*Hoofdstuk X.
Slotbepalingen*

ARTIKEL 39

§ 1. Onderhavig besluit is van toepassing op de procedures die hangende zijn bij zijn inwerkingtreding en op de tevoren uitgesproken straffen. De bepalingen van dit besluit kunnen evenwel niet worden ingeroepen om de geldigheid van de handelingen die voorafgaandelijk aan zijn inwerkingtreding werden gesteld opnieuw ter discussie te stellen.

§ 2. Niettegenstaande de vorige paragraaf zijn de mededelingsverplichtingen zoals vastgelegd door artikels 31 en 32 slechts van toepassing op de beslissingen die genomen zijn na de inwerkingtreding van dit besluit.

§ 3. Voor het eerste jaar, wordt de door het Instituut krachtens artikel 18 verschuldigde bijdrage vastgesteld op 260.000 euro, en strekt zich uit over de periode van 27 april 2007 tot 31 december 2007. Het eventuele overschot wordt overgedragen naar boekjaar 2008.

2.2.2.2. Samenstelling en benoemingswijze

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk VIII. - Beroepstucht

Afdeling 1. – Kamer van Verwijzing en instaatstelling

● *Onderafdeling 1. – Samenstelling en financiering*

ARTIKEL 44

§ 1. Er wordt een instelling van openbaar nut, genaamd Kamer van verwijzing en instaatstelling opgericht, bekleed met rechtspersoonlijkheid.

§ 2. De Kamer van verwijzing en instaatstelling wordt geleid door een orgaan samengesteld uit drie directeurs waaronder de voorzitter. De leden van dit orgaan dragen de titel van verslaggever. Ten hoogste twee derde van de verslaggevers behoort tot dezelfde taalrol.

Dit orgaan staat in voor het operationeel bestuur van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, en stelt alle handelingen die nodig zijn voor de uitvoering van de opdrachten van de Kamer van verwijzing en instaatstelling.

Het betreft een college dat beraadslaagt volgens de gewone regels van collegiale organen behoudens uitzonderingen bepaald bij wet of door de Koning.

§ 3. De voorzitter van de Kamer van verwijzing en instaatstelling neemt tevens de administratieve taken voor deze Kamer waar.

§ 4. Artikel 458 van het Strafwetboek is van toepassing op de verslaggevers.

§ 5. De Koning benoemt een lid van de Kamer van verwijzing en instaatstelling op voorstel van de Minister van Economie, een ander lid op voorstel van de Minister van

Justitie en de Voorzitter op gezamenlijk voorstel van de Minister van Economie en de Minister van Justitie.

Benoemingen gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 24 mei 2007

De Koning kan, op gezamenlijk voorstel van de Minister van Economie en de Minister van Justitie, het mandaat van een verslaggever, met inbegrip van de Voorzitter, beëindigen, hetzij met het akkoord van de betrokkene hetzij om wettige en gewichtige redenen in het belang van de Kamer.

De werkingsmodaliteiten van de Kamer van verwijzing en instaatstelling worden door de Koning vastgelegd.

Ministerieel besluit van 28 april 2009 tot goedkeuring van het huishoudelijk reglement van de Kamer van Verwijzing en Instaatstelling in het kader van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor

De Koning kan de samenstelling van het orgaan van de Kamer van verwijzing en instaatstelling uitbreiden, zonder dat het aantal verslaggevers zeven overschrijdt.

Onverminderd artikel 43, § 2 van onderhavige wet is de hoedanigheid van lid van het Instituut, van lid van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en van lid van het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris onverenigbaar met de functie van verslaggever. De verslaggevers tonen de door de Europese Richtlijn van 17 mei 2006 betreffende de wettelijke controle van jaarrekeningen vereiste bekwaamheden aan. Worden vermoed vermelde bekwaamheden aan te tonen:

- a) magistraten,
 - b) advocaten,
 - c) bedrijfsjuristen,
 - d) notarissen, en
 - e) andere houders van een masterdiploma die een nuttige ervaring in de door voormelde Europese Richtlijn beoogde materies aantonen.
- § 6. De verslaggevers genieten het statuut van mandataris en ontvangen een bijhorende maandelijkse bezoldiging, welke hun onafhankelijkheid moet waarborgen.

Koninklijk besluit van 26 april 2007 (Toezicht/Kwaliteitscontrole/Tucht)

Hoofdstuk III.

Het onderzoek van de dossiers en de beslissing tot tuchtverwijzing

Afdeling III. – De Kamer van verwijzing en instaatstelling

ARTIKEL 15

§ 1. De verslaggevers van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, opgericht overeenkomstig artikel 44, § 1 van de wet, worden overeenkomstig artikel 44, § 5 van de wet benoemd door de Koning.

Benoemingen gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 24 mei 2007

§ 2. De verslaggevers van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, mogen tijdens de duur van hun mandaat en gedurende een periode van zes maanden na hun mandaat, geen enkele functie of activiteit uitoefenen, al dan niet bezoldigd, ten dienste van een bedrijfsrevisor.

De overeenkomst bedoeld in artikel 19 § 5, kan eventueel voorzien in een vergoeding ter compensatie van dit verbod na de beëindiging van het mandaat. Deze vergoeding mag niet hoger zijn dan de bruto bezoldiging die de verslaggever zou ontvangen hebben gedurende de periode van zes maanden voorafgaand aan de afloop van het mandaat.

§ 3. Indien een verslaggever bij het behandelen van een dossier een belangenconflict heeft, dient hij dit onmiddellijk schriftelijk te melden aan alle andere verslaggevers. De betrokken verslaggever mag niet deelnemen aan de beraadslaging over dit dossier, noch deelnemen aan de stemming.

ARTIKEL 16

De Kamer van verwijzing en instaatstelling stelt haar huishoudelijk reglement op en legt het ter goedkeuring voor aan de Minister die bevoegd is voor Economie.

Huishoudelijk reglement gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 15 mei 2009 (2de editie)

ARTIKEL 17

De Kamer van verwijzing en instaatstelling kan administratief personeel in dienst nemen voor de uitvoering van haar opdrachten en legt de vergoedingen voor de prestaties van dit personeel vast.

Huishoudelijk reglement

Hoofdstuk II.

Beraadslagingen van de Kamer

ARTIKEL 7

De Kamer kan slechts geldig besluiten indien minstens de helft van de leden deelgenomen heeft aan de beraadslaging, onverminderd artikel 9.

ARTIKEL 8

De beslissingen van de Kamer worden collegiaal genomen. De beraadslaging is geheim.

ARTIKEL 9

Een lid kan aan een ander lid een schriftelijke volmacht geven voor een bepaalde stemming. De volmacht wordt aan de Voorzitter overhandigd.

ARTIKEL 10

Elk lid kan slechts voor een enkel ander lid van de Kamer een schriftelijke volmacht indienen.

2.2.2.3. Financiering

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk VIII.

Beroepstucht

Afdeling 1. – Kamer van Verwijzing en instaatstelling

● *Onderafdeling 1. – Samenstelling en financiering*

ARTIKEL 45

§ 1. De financiering van de Kamer van verwijzing en instaatstelling wordt ten laste genomen door het Instituut.

§ 2. De bezoldiging van de voorzitter en de verslaggevers wordt vastgesteld door de Koning op voorstel van de Minister bevoegd voor Economie. Deze bezoldiging mag niet meer bedragen dan de helft van de wedde die wordt verleend aan de Eerste Voorzitter van de Raad van State, automatisch vermeerderd met de verhogingen en voordelen die aan die wedde verbonden zijn, rekening houdend met een anciënniteit van 35 jaar.

§ 3. De begroting van de Kamer van verwijzing en instaatstelling wordt jaarlijks vastgesteld op basis van de kosten van het verlopen jaar, met een maximum van 400.000 euro.

§ 4. De kamer kan beschikken over de infrastructuur die te dien einde ter beschikking wordt gesteld door het Instituut.

§ 5. De kosten en honoraria, gevraagd door de expert speciaal aangesteld door de Kamer van verwijzing en instaatstelling overeenkomstig artikel 49, § 2 worden gedragen door het Instituut.

Bij gebrek aan een akkoord van het Instituut over het bedrag van de kosten en honoraria, legt de meest gerede partij het geschil voor aan de Tuchtcommissie die deze zal belasten.

Koninklijk besluit van 26 april 2007 (Toezicht/Kwaliteitscontrole/Tucht)

Hoofdstuk III.

Het onderzoek van de dossiers en de beslissing tot tuchtverwijzing

Afdeling III. – De Kamer van verwijzing en instaatstelling

ARTIKEL 18

§ 1. De Kamer van verwijzing en instaatstelling stelt elk jaar haar begroting op, op basis van de berekening van de kosten van het afgelopen jaar, met als maximum hetgeen bepaald is in artikel 45, § 3 van de wet.

In voorkomend geval zal de bijdrage die door het Instituut verschuldigd is, aangepast worden binnen de voornoemde grens.

§ 2. De Kamer van verwijzing en instaatstelling zal de betaling door het Instituut kunnen verkrijgen van één of meerdere voorschotten op de jaarlijkse bijdrage, volgens de modaliteiten die zij bepaalt.

ARTIKEL 19

§ 1. De bezoldiging van de Voorzitter en de overige verslaggevers van de Kamer van verwijzing en instaatstelling bestaat uit een vaste maandelijkse vergoeding.

Rekening houdend met de administratieve taken die de Voorzitter voor de Kamer van verwijzing en instaatstelling dient waar te nemen, ligt de vaste maandelijkse vergoeding van de Voorzitter hoger dan de vaste maandelijkse vergoeding van de overige verslaggevers.

§ 2. De vaste maandelijkse vergoeding uit het vorige paragraaf kan maximaal 4.000 euro bruto per maand bedragen voor de Voorzitter en maximaal 3.500 euro bruto voor elk van de overige verslaggevers. Deze vergoeding wordt jaarlijks aangepast aan de evolutie van de index der consumptieprijzen.

§ 3. De Voorzitter, de verslaggevers en de expert bedoeld in artikel 49, § 2, van de wet, hebben recht op de terugbetaling van hun verplaatsings-, verblijfs- en enige andere kosten die zij in de uitoefening van hun mandaat hebben moeten maken. Deze kosten worden vergoed ten belope van het bedrag van de werkelijke kosten mits het voorleggen van bewijskrachtige bescheiden. De overeenkomst bedoeld in artikel 19 § 5 van het onderhavige Koninklijk Besluit kan eventueel voorzien in een terugbetaling van kosten op forfaitaire basis.

§ 4. Aan de expert, bedoeld in artikel 49 § 2 van de wet, wordt enkel een vaste vergoeding van 125 euro bruto per halve dag toegekend voor de door de Kamer van verwijzing en instaatstelling aan hem toegewezen onderzoekswerkzaamheden. De Koning kan dit bedrag verhogen op voorstel van de Kamer van verwijzing en instaatstelling. Deze vergoeding wordt jaarlijks aangepast aan de evolutie van de index der consumptieprijzen.

§ 5. Het bedrag van de bezoldiging en van de vergoeding van de Voorzitter en van de verslaggevers wordt samen met de andere modaliteiten waarin deze hun mandaat zullen uitoefenen vastgelegd in een bijzondere overeenkomst afgesloten tussen enerzijds de Kamer van verwijzing en instaatstelling en anderzijds telkens respectievelijk de Voorzitter en elk van de andere verslaggevers.

Die overeenkomst, welke louter de modaliteiten waarin de betrokkene zijn mandaat uitoefent regelt en dus geen arbeidsovereenkomst uitmaakt, wordt voor de Voorzitter en voor elke andere verslaggever afzonderlijk schriftelijk vastgesteld.

Bij het onderhandelen over en de ondertekening van deze overeenkomst wordt de Kamer van verwijzing en instaatstelling vertegenwoordigd door de Minister bevoegd voor Economie.

2.2.2.4. Beroepsgeheim

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk VIII.

Beroepstucht

Afdeling 1. – Kamer van Verwijzing en instaatstelling

- *Onderafdeling 1. – Samenstelling en financiering*

ARTIKEL 44, §§ 1 EN 2, EERSTE LID

§ 1. Er wordt een instelling van openbaar nut, genaamd Kamer van verwijzing en instaatstelling opgericht, bekleed met rechtspersoonlijkheid.

§ 2. De Kamer van verwijzing en instaatstelling wordt geleid door een orgaan samengesteld uit drie directeurs waaronder de voorzitter. De leden van dit orgaan dragen de titel van verslaggever. Ten hoogste twee derde van de verslaggevers behoort tot dezelfde taalrol.

ARTIKEL 44, § 4

Artikel 458 van het Strafwetboek is van toepassing op de verslaggevers.

Afdeling 3. – De tuchtinstanties

- *Onderafdeling 3. – Gemeenschappelijke bepalingen*

ARTIKEL 69

Onverminderd de bepalingen van onderhavige wet inzake de tucht van de bedrijfs-revisoren zijn de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake de tucht van de magistraten van toepassing op de leden en de plaatsvervangende leden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, van de Tuchtcommissie en van de Commissie van Beroep. Voor de toepassing van deze bepalingen wordt een lid of plaatsvervangend lid van de Kamer van verwijzing en instaatstelling of van de Tuchtcommissie gelijkgesteld met een rechter van de Rechtbank van Eerste Aanleg en wordt een lid of plaatsvervangend lid van de Commissie van Beroep gelijkgesteld met een raadsheer van het Hof van Beroep.

2.2.3. Tuchtinstanties

2.2.3.1. Gemeenschappelijke bepalingen voor de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep

Wettelijke basis met betrekking tot het bedrijfsrevisoraat

Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007

Wet van 22 juli 1953

Hoofdstuk I.

Benaming – doel

ARTIKEL 2 (PARTIM)

Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

13° tuchtinstanties: de Tuchtcommissie en de Commissie van beroep;

Hoofdstuk II.

De bedrijfsrevisoren, hun inschrijving in het openbaar register van het Instituut en de bescherming van hun titel

ARTIKEL 11, § 3

De stagiairs kunnen de titel van bedrijfsrevisor stagiair dragen. De stagiaires hebben niet de hoedanigheid van bedrijfsrevisor, maar staan onder het toezicht en de tuchtmacht van het Instituut.

Hoofdstuk IV.

Beheer en werking van het Instituut

ARTIKEL 22, § 5

Het Instituut voert zijn opdrachten uitsluitend uit in het algemeen belang. Het Instituut, de leden van zijn organen en zijn personeelsleden zijn niet burgerlijk aansprakelijk voor hun beslissingen, handelingen of gedragingen in de uitoefening van de wettelijke opdrachten van het Instituut behalve in geval van bedrog of zware fout.

De schending van het geheime karakter van het tuchtonderzoek is een zware fout evenals de beslissing tot het geven van een injunctie die kennelijk een misbruik is.

Hoofdstuk VI.

De rol van het Instituut in de uitoefening van de taak van bedrijfsrevisor

Afdeling 8. – Informatieverstrekking inzake procedures en sancties en raadpleging van de Raad door overheden

ARTIKEL 42

De Raad kan worden geraadpleegd door de betrokken gerechtelijke, tucht- of administratieve overheid, bij dewelke een zaak die de bedrijfsrevisor aanbelangt in de uitoefening van zijn beroep aanhangig werd gemaakt.

Hoofdstuk VIII.

Beroepstucht

Afdeling 3. – De tuchtinstanties

● *Onderafdeling 3. – Gemeenschappelijke bepalingen*

ARTIKEL 69

Onverminderd de bepalingen van onderhavige wet inzake de tucht van de bedrijfsrevisoren zijn de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake de tucht van de magistraten van toepassing op de leden en de plaatsvervangende leden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, van de Tuchtcommissie en van de Commissie van Beroep. Voor de toepassing van deze bepalingen wordt een lid of plaatsvervangend lid van de Kamer van verwijzing en instaatstelling of van de Tuchtcommissie gelijkgesteld met een rechter van de Rechtbank van Eerste Aanleg en wordt een lid of plaatsvervangend lid van de Commissie van Beroep gelijkgesteld met een raadsheer van het Hof van Beroep.

ARTIKEL 70

De Raad wordt binnen een termijn van vijftien dagen door de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep op de hoogte gehouden van de zaken die bij hen aanhangig zijn gemaakt. De Raad kan op elk ogenblik beslissen om bij de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep tussen te komen met het oog op het naar voren schuiven van zijn standpunt omtrent de aan de gang zijnde zaken.

ARTIKEL 71

§ 1. De modaliteiten betreffende de organisatie van de tuchtinstanties en de procedure voor deze, de gevolgen en de publicatie van de sancties, worden door de Koning geregeld.

§ 2. De leden van de tuchtinstanties ontvangen elk 150 EUR aan zitpenningen per zitting en 150 EUR aan vacatievergoeding per halve dag besteed aan andere prestaties. Deze vergoedingen worden door het Instituut betaald. De Koning kan deze bedragen aanpassen rekening houdend met de werklast en kan de betalingsmodaliteiten bepalen.

● *Onderafdeling 4. – Tucht sancties*

ARTIKEL 72

§ 1. Tucht sancties kunnen door de tucht instanties worden opgelegd aan de bedrijfsrevisoren die :

- 1° tekort gekomen zijn aan hun verplichtingen verbonden aan de uitoefening van het beroep ;
- 2° tekort gekomen zijn aan de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid, voorzichtigheid en kiesheid die ten grondslag liggen aan het beroep ;
- 3° tekort gekomen zijn aan de rechtmatige achting die verschuldigd is ten aanzien van het Instituut of zijn organen.

§ 2. In geval van verwijzing van een bedrijfsrevisor natuurlijke persoon naar de Tuchtcommissie, kan het bedrijfsrevisorenkantoor, die deze bedrijfsrevisor in voorkomend geval vertegenwoordigt, enkel wegens een onderscheiden tuchtrechtelijke fout in hoofde van het bedrijfsrevisorenkantoor zelf worden doorverwezen.

ARTIKEL 73

§ 1. De tucht sancties die kunnen worden opgelegd zijn :

- a) de waarschuwing ;
- b) de berisping ;
- c) het verbod om bepaalde opdrachten te aanvaarden of verder te zetten ;
- d) de schorsing voor ten hoogste één jaar voorzien, in voorkomend geval, voor een schorsing van ten minste één maand, van de bekendmaking van de schorsing op de website van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren gedurende de duur van deze schorsing ;
- e) de schrapping.

§ 2. De schorsing houdt verbod in het beroep van bedrijfsrevisor in België uit te oefenen voor de in de tucht straf bepaalde tijd. De schorsing houdt het verbod in om aan beraadslagingen en verkiezingen deel te nemen in de algemene vergadering, in de Raad en in commissies van het Instituut, de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep inbegrepen, zolang deze tucht straf uitwerking heeft.

§ 3. In afwijking van de tweede paragraaf van onderhavig artikel, wanneer er een schorsing van maximum één maand wordt opgelegd aan een bedrijfsrevisorenkantoor, kan dit zijn beroepsactiviteiten voortzetten, indien het uiterlijk de dag waarop de schorsing een aanvang moet nemen, een bedrag aan het Instituut heeft overgemaakt van zoveel maal vijfhonderd euro als het vennoten telt die de hoedanigheid van bedrijfsrevisor hebben, vermenigvuldigd met het aantal werkdagen van de schorsing. Dit bedrag wordt als definitief verworven door het Instituut beschouwd.

Het bedrag van vijfhonderd euro kan door de Raad worden aangepast in functie van de evolutie van de index van de consumptie prijzen. Iedere aanpassing wordt door de Raad bekendgemaakt volgens de modaliteiten die hij bepaalt.

§ 4. De schrapping houdt verbod in om het beroep van bedrijfsrevisor in België uit te oefenen.

ARTIKEL 74

Het Instituut neemt de nodige maatregelen met het oog op het op passende wijze openbaar maken van de sancties voorzien in artikel 73, § 1, uitgesproken tegen de bedrijfsrevisoren.

ARTIKEL 75

§ 1. Voor de toepassing van artikel 22 van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme, worden de Tuchtcommissie en de Commissie van beroep beschouwd als bevoegde tuchtoverheid.

§ 2. De Tuchtcommissie en de Commissie van beroep kunnen beslissen tot de openbaarmaking van hun beslissing en de modaliteiten ervan.

2.2.3.2. Andere bepalingen toepasselijk op de Tuchtcommissie

Wettelijke basis met betrekking tot het bedrijfsrevisoraat

Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007

Koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtreglement voor de bedrijfsrevisoren

Koninklijk besluit van 7 juni 2007 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren

2.2.3.2.1. Bevoegdheden als entiteit van het systeem van publiek toezicht

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk VI.

De rol van het Instituut in de uitoefening van de taak van bedrijfsrevisor

Afdeling 6. – Terechtwijzing

ARTIKEL 37, § 4

Iedere definitief geworden terechtwijzing wordt vermeld in het dossier van de bedrijfsrevisor gedurende vijf jaar, het moment waarop deze automatisch wordt uitgewist. Indien gedurende deze termijn de bedrijfsrevisor het voorwerp is van een aanhangigmaking of een andere aanhangigmaking bij de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep, wordt deze tuchtinstantie speciaal geïnformeerd over de beslissing tot terechtwijzing.

Afdeling 7. – Voorlopige ordemaatregel

ARTIKEL 38, § 1

Hetzij ambtshalve bij unanieme beslissing van zijn aanwezige leden tijdens de beraadslaging, hetzij op verzoek van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, kan het Uitvoerend Comité van het Instituut, wanneer het algemeen belang het vereist, via een ordemaatregel de bedrijfsrevisor gelasten om zich voorlopig te onthouden van iedere beroepsmatige dienstverlening of van bepaalde diensten. De Raad brengt de Kamer van verwijzing en instaatstelling binnen vijf werkdagen na kennisgeving aan de betrokken bedrijfsrevisor op de hoogte van een voorlopige maatregel die genomen werd ten aanzien van een bedrijfsrevisor.

De ordemaatregel is van toepassing gedurende de periode bepaald door het Uitvoerend Comité. Zijn effecten houden van rechtswege op indien de Tuchtcommissie niet binnen de zes maanden van deze maatregel is geadieerd met aanwijzingen, feiten of tenlasteleggingen die de ordemaatregel rechtvaardigen. Zijn effecten houden eveneens op wanneer de beslissing van de tuchtinstanties inzake deze aanwijzingen, feiten of tenlasteleggingen in kracht van gewijsde is gegaan.

Hoofdstuk VIII. Beroepstucht

Afdeling 1. – Kamer van Verwijzing en instaatstelling

● *Onderafdeling 1. – Samenstelling en financiering*

ARTIKEL 45, § 5

De kosten en honoraria, gevraagd door de expert speciaal aangesteld door de Kamer van verwijzing en instaatstelling overeenkomstig artikel 49, § 2 worden gedragen door het Instituut.

Bij gebrek aan een akkoord van het Instituut over het bedrag van de kosten en honoraria, legt de meest gerede partij het geschil voor aan de Tuchtcommissie die deze zal belasten.

Afdeling 2. – Vooronderzoek en instaatstelling

ARTIKEL 54

Indien de Kamer van verwijzing en instaatstelling oordeelt dat de voorgelegde feiten aanleiding kunnen geven tot voldoende tenlasteleggingen lastens de vervolgte bedrijfsrevisor, zendt zij haar beslissing, vergezeld van het in artikel 53 bedoeld verslag naar de Tuchtcommissie.

Afdeling 3. – De tuchtinstanties

● *Onderafdeling 1. – De Tuchtcommissie*

ARTIKEL 58

§ 1. De beroepstucht wordt in eerste aanleg gehandhaafd door een Tuchtcommissie.

§ 2. Deze Commissie bestaat uit twee kamers, waarvan één Nederlandstalige en één Franstalige. Elk van beide kamers is samengesteld uit een voorzitter, rechter in functie in de Rechtbank van Koophandel op het ogenblik van zijn benoeming, alsmede uit een lid die niet behoort tot het beroep van bedrijfsrevisor en die wordt benoemd door de Koning op voordracht van de Minister van Economie en uit een door de Raad aangeduide bedrijfsrevisor. De voorzitter wordt benoemd door de Koning op voordracht van de Minister van Justitie. Voor elk effectief lid wordt minstens een plaatsvervangend lid aangewezen.

Koninklijk besluit van 30 april 2007 houdende benoeming van leden van de Tuchtcommissie bij het Instituut van de Bedrijfsrevisoren bedoeld in artikel 58 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en tot organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor

Koninklijk besluit van 1 juli 2009 tot benoeming van een lid van de Nederlandstalige Tuchtcommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren

Koninklijk besluit van 22 december 2009 tot benoeming van de leden van de Tuchtcommissies en van de Commissies van beroep van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en het wijzigingsbesluit van 18 april 2010.

§ 3. De effectieve en plaatsvervangende leden worden voor een hernieuwbare periode van zes jaar benoemd. Wanneer evenwel de termijn van het mandaat van effectief lid of van plaatsvervangend lid is afgelopen, blijft hij in functie tot zijn herbenoeming of de benoeming van zijn opvolger.

ARTIKEL 59

§ 1. De Tuchtcommissie wordt gevat ofwel rechtsreeks door de Procureur-generaal, ofwel door de Kamer van verwijzing en instaatstelling die haar het originele exemplaar van de beslissing tot verwijzing overmaakt, vergezeld van het verslag bedoeld in artikel 53.

§ 2. De Procureur-generaal kan de Tuchtcommissie niet rechtstreeks vatten in geval hij vooraf de Kamer van verwijzing en instaatstelling heeft gevat omtrent dezelfde feiten en lastens dezelfde betrokken bedrijfsrevisor.

ARTIKEL 60

§ 1. De Tuchtcommissie kan geen tuchtstraf uitspreken tenzij de betrokken revisor, bij een ten minste dertig dagen vooraf toegezonden aangetekende brief, is uitgenodigd om voor de Tuchtcommissie te verschijnen.

Deze brief bevat, op straffe van nietigheid, een kopie, naar gelang het geval, van de beslissing tot verwijzing bedoeld in het artikel 53, eerste of tweede lid, alsook in voorkomend geval, van het verslag bedoeld in artikel 53. Het vermeldt de mogelijkheid om inzage te nemen van het dossier en nodigt de bedrijfsrevisor uit aan de Tuchtcommissie een verweerschrift te richten waarbij alle voor zijn verweer nuttige stukken zijn gevoegd.

§ 2. De betrokken bedrijfsrevisor heeft een recht van wraking in de gevallen bepaald bij artikel 828 van het Gerechtelijk Wetboek.

Over de wraking beslist de Tuchtcommissie anders samengesteld.

§ 3. De bedrijfsrevisor mag zijn verweer mondeling of schriftelijk doen gelden.

§ 4. De procedure vindt in het openbaar plaats, behoudens tegengestelde uitdrukkelijke vraag van de betrokken bedrijfsrevisor of wanneer de openbaarheid een aantasting uitmaakt van de goede zeden, de openbare orde, de nationale veiligheid, het belang van de minderjarigen, de bescherming van het privé-leven, het belang van de rechtspraak of het beroepsgeheim in de zin van artikel 79 van onderhavige wet.

ARTIKEL 61

§ 1. De beslissingen van de Tuchtcommissie zijn met redenen omkleed. Zij worden, bij een ter post aangetekende brief, ter kennis gebracht van de betrokken bedrijfsrevisor, van de Raad, in voorkomend geval, van de speciaal daartoe overeenkomstig artikel 49, § 2 aangestelde expert, van de Kamer van verwijzing en instaatstelling en van de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

Samen met deze betekening worden alle gepaste inlichtingen verstrekt betreffende de termijn van verzet en van hoger beroep, en de wijze waarop verzet of hoger beroep tegen de beslissing kan worden ingesteld. Bij ontstentenis van deze vermeldingen is de kennisgeving nietig.

§ 2. De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep, de Raad en de Kamer van verwijzing en instaatstelling kunnen het volledige dossier van de procedure voor de Tuchtcommissie ter inzage vragen.

ARTIKEL 62

Hij tegen wie een tuchtbeslissing bij verstek is gewezen, kan daartegen verzet doen binnen een termijn van dertig dagen.

Om toelaatbaar te zijn moet het verzet bij aangetekende brief, gepost binnen de gestelde termijn ter kennis van de Tuchtcommissie worden gebracht. Wanneer de eiser in verzet een tweede maal verstek laat gaan, is een nieuw verzet niet meer toelaatbaar.

Koninklijk besluit van 26 april 2007 (Toezicht/Kwaliteitscontrole/Tucht)

Hoofdstuk IV.

De organisatie van de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep

ARTIKEL 24

§ 1. De voorzitter van elk van de kamers van de Tuchtcommissie en van de Commissie van Beroep organiseert een kalender van de zittingen.

Deze kalender, die wordt vastgesteld vóór het begin van het gerechtelijk jaar, zal voorzien in het houden van minstens één zitting per maand, onverminderd de organisatie van buitengewone zittingen en de gerechtelijke vakantie.

De kalender van de zittingen kan op de website van het Instituut geraadpleegd worden.

§ 2. De Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep houden hun zittingen op de zetel van het Instituut.

§ 3. Het secretariaat van de tuchtinstanties wordt waargenomen door het Instituut.

§ 4. De effectieve voorzitter van elk van deze kamers regelt in de schoot van deze de vervangingen, de zijne en deze van de effectieve leden door hun plaatsvervangers.

§ 5. De vergoedingen van de leden van de tuchtinstanties worden betaald door het Instituut op trimestriële basis.

ARTIKEL 25

§ 1. Wanneer een kamer van de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep niet kan worden samengesteld binnen een taalrol, als gevolg van de verhindering van de effectieve leden en hun plaatsvervangers, wordt er op initiatief van de Raad of de vervolgde bedrijfsrevisor, beroep gedaan op één of meerdere leden van de kamer van de andere rol die over een voldoende kennis beschikken van de andere taal, en volgens de hoedanigheid op grond waarvan ze werden benoemd.

§ 2. Ieder verzoek dat wordt geformuleerd in uitvoering van voorgaande paragraaf wordt gericht aan de voorzitter van de kamer van de andere taalrol of, bij gebrek daaraan, aan zijn plaatsvervanger, die alle nuttige schikkingen neemt met het oog op de samenstelling van de zetel.

Hoofdstuk V.

Procedure voor de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep

ARTIKEL 26

§ 1. Wanneer er meerdere tuchtrechtelijke tekortkomingen aan de betrokken bedrijfsrevisor worden ten laste gelegd, wordt er één enkele procedure te zijnen laste ingeleid. Ze kan slechts uitmonden in één enkele tuchtsanctie.

§ 2. Indien er hem een nieuwe tekortkoming in de loop van de tuchtprocedure wordt toegeschreven, wordt er, behoudens samenhang met de voorafgaande, een nieuwe procedure ingeleid zonder dat de reeds ingeleide procedure daarom wordt onderbroken.

ARTIKEL 27

§ 1. De betrokken bedrijfsrevisor, de Raad of de overeenkomstig artikel 49, § 2, van de wet speciaal daartoe aangeduide expert, kunnen zich op de zitting laten bijstaan of vertegenwoordigen door een advocaat of bedrijfsrevisor.

De Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep kunnen niettemin de persoonlijke verschijning bevelen.

§ 2. De Raad en de betrokken bedrijfsrevisor kunnen ieder aan de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep vragen om de expert(en) bedoeld in artikel 49, § 2, van de wet te horen.

De Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep kunnen op ieder moment aan de Raad een aanvulling op het verslag vragen die bestemd is om hen de elementen van de zaak waarvan ze geadieerd zijn te verduidelijken.

§ 3. De Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep kunnen beslissen om de klachtindieners te horen, wanneer ze geadieerd zijn op basis van een klacht.

ARTIKEL 28

De beslissingen van de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep worden in het openbaar uitgesproken.

ARTIKEL 29

Wanneer de Raad, tijdens de procedure, het ontslag van de vervolgte bedrijfsrevisor aanvaardt, kan de Raad, niettegenstaande het ontslag, aan de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep vragen dat, rekening houdende met de ernst van de feiten, de tuchtprocedure wordt voortgezet. De straf, die eventueel naar aanleiding van de procedure wordt uitgesproken, wordt slechts van kracht in geval van wedertoelating.

Hoofdstuk VI.

Gevolgen van de tuchtsancties

ARTIKEL 32

§ 1. De sancties van waarschuwing en berisping worden automatisch uitgewist na vijf jaar. Het uitwissen geldt voor de toekomst.

§ 2. Indien de betrokkene zijn eerherstel bekomt, worden de straffen met het verbod om bepaalde opdrachten te aanvaarden of voort te zetten en de schorsingen uitgewist.

Deze kan worden gevraagd na een periode van vijf jaar vanaf het ogenblik waarop de beslissing in kracht van gewijsde is gegaan. Met het oog hierop dient de belanghebbende bij de Tuchtcommissie een gemotiveerd verzoek in dat vergezeld is van de nodige stukken. Laatstgenoemde verzoekt om het advies van de Raad, die het zal formuleren binnen een termijn van maximaal twee maanden. Vervolgens neemt zij haar beslissing binnen de drie maanden van de kennisgeving van het advies van de Raad.

Deze beslissing is niet vatbaar voor hoger beroep of voorziening in cassatie.

Een nieuw verzoek kan worden ingediend iedere keer dat de betrokken persoon over nieuwe nuttige stukken ter ondersteuning van zijn verzoek beschikt en ten vroegste twee jaar na het verwerpen van het vorige verzoek.

Het eerherstel geldt slechts voor de toekomst.

ARTIKEL 33

§ 1. De definitief geworden schrapping om tuchtrechtelijke redenen brengt van rechtswege het verlies van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor met zich mee. De geschrapte bedrijfsrevisor kan slechts om zijn wedertoelating verzoeken na een termijn van tien jaar en nadat hij, in het geval van een natuurlijke persoon, geslaagd is in de proef voorzien in artikel 5, 5° van de wet.

§ 2. Onverminderd de bijzondere bekendmakingsmaatregelen die volgens de Raad zouden moeten worden doorgevoerd in het belang van het beroep, wordt de definitief geworden schrapping vermeld in het jaarverslag dat voorgesteld wordt door de Raad aan de algemene vergadering van het Instituut.

ARTIKEL 34

De geschorste bedrijfsrevisor behoudt de hoedanigheid van bedrijfsrevisor, maar oefent, overeenkomstig de wet, geen enkele beroepsactiviteit meer uit in België in zijn hoedanigheid van bedrijfsrevisor.

Onverminderd de bijzondere bekendmakingsmaatregelen die volgens de Raad zouden moeten doorgevoerd worden in het belang van het beroep, wordt zijn hoedanigheid van lid van het Instituut niet aan derden meegedeeld tijdens de duur van de schorsing.

Hoofdstuk VII.

Bijzondere bevoegdheid inzake geldboete

ARTIKEL 35

§ 1. Overeenkomstig artikel 75 van de wet en artikel 22 van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme, kan de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep, in geval van niet-naleving van de artikelen 4 tot 19 van de wet van 11 januari 1993 of van de ter uitvoering genomen besluiten door de bedrijfsrevisoren die eraan zijn onderworpen :

1° volgens de regels die zij bepaalt, de beslissingen en maatregelen die zij neemt, openbaar maken ;

2° een administratieve geldboete opleggen, die niet minder dan 250 euro en niet meer dan 1.250.000 euro mag bedragen, na de betrokken ondernemingen of personen in hun verweer te hebben gehoord of minstens behoorlijk te hebben opgeroepen ; de geldboete wordt geïnd in het voordeel van de Schatkist, door de Administratie van de B.T.W., registratie en domeinen.

§ 2. Iedere uitgesproken beslissing van de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep in deze materie dat een tuchtsanctie inhoudt die in kracht van gewijsde is gegaan, wordt door de Raad aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking meegedeeld.

Hoofdstuk VIII.
Informatie aan derden

ARTIKEL 36

§ 1. Onverminderd de bevoegdheden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, wanneer de Raad een klacht betreffende een bedrijfsrevisor heeft ontvangen en beslist om noch de Tuchtcommissie noch de Commissie van Beroep te adiëren, deelt hij deze beslissing en zijn motivering mee aan de klachtindiener binnen de maand van voorvermelde beslissing. Indien deze beslissing gepaard gaat met een terechtwijzing, worden de beslissing en de terechtwijzing slechts aan de klachtindiener meegedeeld op het moment waarop de terechtwijziging definitief is geworden.

§ 2. Wanneer de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep uitspraak hebben gedaan over feiten die het voorwerp van een klacht uitmaken, deelt de Raad aan de klachtindiener, die erom verzoekt, het dispositief van de in kracht van gewijsde gegane beslissing mee die voortvloeit uit de aanhangigmaking.

In dat geval informeert de Raad eveneens de klachtindiener dat alleen de Procureur-generaal de toegang tot een volledige of gedeeltelijke kopie van de beslissing kan verlenen. De Procureur-generaal onderzoekt ieder verzoek tot toegang, rekening houdend met de voorschriften die voortvloeien uit het beroepsgeheim van de bedrijfsrevisor.

§ 3. Wanneer een klacht wordt onderzocht, of wanneer naar aanleiding van een klacht de tuchtinstanties werden gevat en er nog geen enkele in kracht van gewijsde gegane beslissing is tussengekomen, informeert de Raad de klachtindiener, op zijn verzoek, dat er nog geen enkele definitieve beslissing is genomen inzake de klacht.

§ 4. De Raad maakt een kopie over aan de betrokken bedrijfsrevisor van iedere mededeling die aan de klachtindiener werd gedaan op grond van onderhavig artikel.

Hoofdstuk IX.
Tucht van de stagiairs

ARTIKEL 37

§ 1. In uitvoering van artikel 76 van de wet, zijn de bepalingen van dit artikel van toepassing inzake tucht van de stagiairs. De Stagecommissie, haar voorzitter en haar plaatsvervangende voorzitter vervullen de functies die zijn voorbehouden respectievelijk aan de Tuchtcommissie, haar voorzitter en haar plaatsvervangende voorzitter.

De Kamer van verwijzing en instaatstelling komt niet tussen in tuchtprocedures betreffende stagiairs overeenkomstig artikel 46, § 3, van de wet.

§ 2. Het onderzoek van de dossiers wordt door de Raad toevertrouwd aan één of meerdere verslaggevers die de hoedanigheid hebben van bedrijfsrevisor of van erebedrijfsrevisor, en die geen lid zijn van de Stagecommissie.

§ 3. De Raad kan zijn functies die dit besluit hem toekent delegeren aan een comité bestaande uit drie van zijn leden.

§ 4. Op initiatief van de verslaggever(s) kan het verhoor van de stagiair in de loop van het onderzoek worden vervangen door een schriftelijke vraag om uitleg.

§ 5. Wanneer de Stagecommissie optreedt als tuchtrechtsmacht, zetelt zij op geldige wijze voor zover ten minste drie van haar leden de met het oog hierop bijeengekomen kamer samenstellen.

§ 6. Alle door de stagiair opgelopen straffen worden automatisch uitgewist op de dag van zijn eedaflegging als bedrijfsrevisor, met uitzondering van schorsingsstraffen van ten minste drie maanden die slechts na vijf jaar na de eedaflegging worden uitgewist.

§ 7. De schrapping van een stagiair brengt het verlies van het positieve resultaat van alle reeds ondergane proeven, hierin begrepen het toelatingsexamen, met zich mee, alsook het verbod om zich opnieuw aan te bieden tijdens een termijn van tien jaar.

§ 8. Iedere kennisgeving of mededeling gedaan aan de stagiair of aan een derde klacht-indiener in het kader van een onderzoek of een tuchtprocedure wordt in kopie aan de stagemeeester gericht, behoudens in de gevallen waarin de autoriteit, die overgaat tot de kennisgeving of de mededeling, van mening zou zijn dat de verzending van een kopie aan de stagemeeester schade zou berokkenen aan het onderzoek of de tuchtprocedure.

§ 9. Voor de toepassing van artikel 27 van onderhavig besluit dienen de termen “bedrijfsrevisor” en “art. 73 van de wet” respectievelijk als “stagiair” en “art. 76, § 2 van de wet” te worden gelezen.

Koninklijk besluit van 7 juni 2007 (huishoudelijk reglement van het IBR)

Hoofdstuk V. De Raad

ARTIKEL 16 (PARTIM)

De Raad kan, in voorkomend geval binnen de door hem vastgestelde voorwaarden, de volgende taken aan het Uitvoerend Comité delegeren :

5° beroep aantekenen tegen een beslissing van de Tuchtcommissie of een voorziening in cassatie indienen tegen een beslissing van de Commissie van Beroep ;

2.2.3.2.2. Beroepsgeheim

Strafwetboek van 8 juni 1867

Titel VIII.

Misdaden en wanbedrijven tegen personen

Hoofdstuk VI.

Enige andere wanbedrijven tegen personen

ARTIKEL 458

Geneesheren, heilkundigen, officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen en alle andere personen¹ die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, en deze bekendmaken buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte (of voor een parlementaire onderzoekscommissie) getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken, worden gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van honderd frank tot vijfhonderd frank.

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk VIII.

Beroepstucht

Afdeling 3.

De tuchtinstanties

- *Onderafdeling 3. – Gemeenschappelijke bepalingen*

ARTIKEL 69

Onverminderd de bepalingen van onderhavige wet inzake de tucht van de bedrijfsrevisoren zijn de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake de tucht van de magistraten van toepassing op de leden en de plaatsvervangende leden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, van de Tuchtcommissie en van de Commissie van Beroep. Voor de toepassing van deze bepalingen wordt een lid of plaatsvervangend lid van de Kamer van verwijzing en instaatstelling of van de Tuchtcommissie gelijkgesteld met een rechter van de Rechtbank van Eerste Aanleg en wordt een lid of plaatsvervangend lid van de Commissie van Beroep gelijkgesteld met een raadsheer van het Hof van Beroep.

¹ De magistraten worden meer in het bijzonder bedoeld door de zinsnede “alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd”, zoals vervat in artikel 458 van het Strafwetboek.

2.2.3.2.3. Financiering

Wet van 22 juli 1953

*Hoofdstuk VIII.
Beroepstucht*

Afdeling 3. – De tuchtinstanties

● *Onderafdeling 3. – Gemeenschappelijke bepalingen*

ARTIKEL 71, § 2

De leden van de tuchtinstanties ontvangen elk 150 EUR aan zitpenningen per zitting en 150 EUR aan vacatievergoeding per halve dag besteed aan andere prestaties. Deze vergoedingen worden door het Instituut betaald. De Koning kan deze bedragen aanpassen rekening houdend met de werklust en kan de betalingsmodaliteiten bepalen.

2.2.3.3. Andere bepalingen toepasselijk op de Commissie van Beroep

Wettelijke basis met betrekking tot het bedrijfsrevisoraat

Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007

Koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtreglement voor de bedrijfsrevisoren

Koninklijk besluit van 7 juni 2007 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren

Koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de erkenning van bedrijfsrevisoren en het openbaar register

2.2.3.2.1. Bevoegdheden als entiteit van het systeem van publiek toezicht

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

*Hoofdstuk II.
De bedrijfsrevisoren , hun inschrijving in het openbaar register van het Instituut en de bescherming van hun titel*

ARTIKEL 8, § 1

§ 1. De hoedanigheid van bedrijfsrevisor wordt door de Raad ingetrokken wanneer aan de voorwaarden voor de toekenning van deze hoedanigheid met uitzondering van de voorwaarde bepaald in artikel 5, 7° niet meer is voldaan of wanneer diens betrouwbaar-

heid ernstig in het gedrang is gekomen overeenkomstig artikel 5, 3°, in geval van een natuurlijke persoon of artikel 6, § 1, 2° en 3° en § 2, in geval van een rechtspersoon of een andere entiteit ongeacht haar rechtsvorm.

De Raad kan de hoedanigheid van bedrijfsrevisor slechts intrekken na de betrokkene te hebben uitgenodigd om zijn opmerkingen te laten worden binnen een termijn die niet minder mag zijn dan vijftien dagen. De Raad motiveert zijn beslissing.

Tegen die beslissing kan beroep worden ingesteld bij de Commissie van Beroep. Het beroep wordt binnen de dertig dagen na de kennisgeving van de beslissing van de Raad ingeleid bij de Commissie van Beroep. De artikelen 64, tweede paragraaf en 66 van de wet zijn van toepassing.

ARTIKEL 9

§ 1. Iedere beslissing van de Raad tot inschrijving van een kandidaat als bedrijfsrevisor is vatbaar voor beroep vanwege de Procureur-generaal bij de Commissie van Beroep en volgens de modaliteiten voorzien in artikel 64, § 2. Hetzelfde geldt voor iedere beslissing waarbij de hoedanigheid van bedrijfsrevisor wordt ingetrokken.

Indien de Procureur-generaal beroep aantekent tegen de beslissing van de Raad van het Instituut om een kandidaat als bedrijfsrevisor toe te laten, dient hij de Raad er gelijktijdig van op de hoogte te brengen.

§ 2. Iedere beslissing van de Raad tot herinschrijving van een kandidaat als bedrijfsrevisor is vatbaar voor beroep vanwege de Procureur-generaal bij de Commissie van Beroep en volgens de modaliteiten voorzien in artikel 64, § 2.

Indien de Procureur-generaal beroep aantekent tegen de beslissing van de Raad om een kandidaat opnieuw als bedrijfsrevisor toe te laten, dient hij de Raad er gelijktijdig van op de hoogte te brengen.

§ 3. Tegen iedere beslissing van de Raad, waarbij de toelating van een kandidaat als bedrijfsrevisor wordt geweigerd, staat voor de belanghebbende beroep open bij de voormelde Commissie van Beroep.

§ 4. Tegen iedere beslissing van de Raad, waarbij de herinschrijving van een kandidaat als bedrijfsrevisor wordt geweigerd, staat voor de belanghebbende beroep open bij de voormelde Commissie.

ARTIKEL 11, § 2

De Raad kan onder de voorwaarden bepaald door het huishoudelijk reglement toelaten aan oud-bedrijfsrevisoren natuurlijke personen de titel van erebedrijfsrevisor te voeren.

De toelating wordt door de Raad ingetrokken, indien aan de voorwaarden voor de toekenning niet meer is voldaan. Tegen de beslissing tot intrekking is beroep mogelijk voor de Commissie van Beroep en volgens de modaliteiten voorzien in artikel 64, § 2.

Hoofdstuk V.

De stage van de bedrijfsrevisor

ARTIKEL 28, § 2

Tegen elke beslissing van de Stagecommissie waarbij de toelating van een kandidaat tot de stage wordt geweigerd, kan door de belanghebbende voor de Commissie van Beroep, beroep worden aangetekend volgens de modaliteiten voorzien in artikel 64, § 2.

Hoofdstuk VI.

De rol van het Instituut in de uitoefening van de taak van bedrijfsrevisor

Afdeling 6. – Terechtwijzing

ARTIKEL 37, §§ 2 tot 4

§ 2. De bedrijfsrevisor die de terechtwijzing niet aanvaardt, kan de Commissie van Beroep adiëren binnen een termijn van één maand nadat de terechtwijzing hem werd betekend en dit met het oog op een tegensprekelijk debat. Dit beroep is opschortend.

§ 3. De Commissie van Beroep kan de terechtwijzing hervormen of bevestigen, dan wel, met unanimititeit, één van de in artikel 73 voorziene sancties in de plaats stellen.

§ 4. Iedere definitief geworden terechtwijzing wordt vermeld in het dossier van de bedrijfsrevisor gedurende vijf jaar, het moment waarop deze automatisch wordt uitgewist. Indien gedurende deze termijn de bedrijfsrevisor het voorwerp is van een aanhangigmaking of een andere aanhangigmaking bij de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep, wordt deze tuchtinstantie speciaal geïnformeerd over de beslissing tot terechtwijzing.

Afdeling 7. - Voorlopige ordemaatregel

ARTIKEL 38, § 3

De bedrijfsrevisor die het voorwerp uitmaakt van een ordemaatregel kan aan de Commissie van Beroep vragen om deze op te heffen. Dit beroep is niet opschortend voor de uitgesproken ordemaatregel. Wanneer een dergelijk verzoek niet werd ingewilligd, kan de bedrijfsrevisor geen nieuw verzoek formuleren vóór het verstrijken van de termijn van twee maanden na het verwerpen van de voorgaande vraag.

Hoofdstuk VIII.
Beroepstucht

Afdeling 3. - De tuchtinstanties

● *Onderafdeling 2. – De Commissie van Beroep*

ARTIKEL 63

§ 1. Het hoger beroep tegen beslissingen van de Tuchtcommissie wordt aanhangig gemaakt bij de Commissie van Beroep.

§ 2. Deze Commissie bestaat uit twee kamers waarvan één Nederlandstalige en één Franstalige.

Elk van beide kamers is samengesteld uit een voorzitter, raadsheer in functie bij een Hof van Beroep op het ogenblik van zijn benoeming, uit een rechter in een Rechtbank van Koophandel en een rechter in een Arbeidsrechtbank, beiden in functie op het ogenblik van hun benoeming, allen voorgedragen door de Minister van Justitie en benoemd door de Koning, alsmede uit twee bedrijfsrevisoren verkozen door de algemene vergadering van het Instituut. Voor elk effectief lid wordt een plaatsvervangend lid aangewezen.

Koninklijk besluit van 22 december 2009 tot benoeming van de leden van de Tuchtcommissies en van de Commissies van beroep van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en het wijzigingsbesluit van 18 april 2010.

§ 3. De effectieve en plaatsvervangende leden worden voor een hernieuwbare periode van zes jaar benoemd. Wanneer evenwel de termijn van het mandaat van een effectief of een plaatsvervangend lid is afgelopen, blijft hij in functie tot zijn herbenoeming of de benoeming van zijn opvolger.

ARTIKEL 64

§ 1. De betrokken bedrijfsrevisor kan beroep aantekenen per aangetekend schrijven gericht aan de Commissie van Beroep binnen een termijn van dertig dagen te rekenen vanaf de betekening.

De Commissie van Beroep betekent de akte van beroep per aangetekend schrijven verzonden binnen de twee werkdagen volgende op de ontvangst van de akte, aan de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep, aan de Raad en, in voorkomend geval, aan de speciaal daartoe, overeenkomstig artikel 49, § 2 van de wet, aangeduide expert, alsook aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling.

§ 2. De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep en de Raad en, in voorkomend geval, de speciaal daartoe, overeenkomstig artikel 49, § 2 van de wet, aangeduide expert, kunnen binnen een termijn van veertig dagen te rekenen vanaf de betekening, beroep aantekenen per aangetekend schrijven gericht aan de Commissie van Beroep.

De Commissie van Beroep betekent de akte van hoger beroep per aangetekende brief binnen de twee werkdagen na ontvangst van de akte aan de betrokken revisor, aan de Raad van het Instituut, in voorkomend geval aan de speciaal daartoe, overeenkomstig artikel 49, § 2 van de wet, aangeduide expert, en aan de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

ARTIKEL 65

Artikel 60 is van toepassing met dien verstande dat de term “Tuchtcommissie” dient vervangen te worden door “Commissie van Beroep”.

ARTIKEL 66

§ 1. De beslissingen van de Commissie van Beroep zijn met redenen omkleed. Zij worden onverwijld, bij een ter post aangetekende brief, ter kennis gebracht van de betrokken bedrijfsrevisor, van de Raad, in voorkomend geval, of van de speciaal daartoe overeenkomstig artikel 49, § 2 aangestelde expert, van de Kamer van verwijzing en instaatstelling en van de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

Samen met deze betekening worden alle gepaste inlichtingen verstrekt betreffende de termijn van verzet en van cassatieberoep alsook de wijze waarop verzet of cassatieberoep tegen de beslissing kan worden ingesteld. Bij ontstentenis van deze vermeldingen is de kennisgeving nietig.

§ 2. De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep, de Raad en de Kamer van verwijzing en instaatstelling kunnen het volledige dossier van de procedure voor de Commissie van Beroep ter inzage vragen.

ARTIKEL 67

Artikel 62 is van toepassing met dien verstande dat de term “Tuchtcommissie” dient te worden gelezen als “Commissie van Beroep”.

ARTIKEL 68

§ 1. Binnen de drie maanden te rekenen van de dag waarop van iedere beslissing van de Commissie van Beroep kennis is gegeven, kan zij door de betrokken bedrijfsrevisor, de Raad, in voorkomend geval, de speciaal daartoe overeenkomstig artikel 49, § 2 aangeduide expert of door de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep, aan het Hof van Cassatie worden voorgelegd in de vormen van de voorzieningen in burgerlijke zaken.

§ 2. De voorziening in cassatie heeft schorsende kracht.

§ 3. Wordt de beslissing vernietigd, dan verwijst het Hof van Cassatie de zaak naar de Commissie van Beroep, anders samengesteld, die zich schikt naar de beslissing van het Hof betreffende het door hem beslechte rechtspunt.

Afdeling 4. - Beroepstucht betreffende stagiairs

ARTIKEL 76, §§ 5 tot 7

§ 5. De stagiair of de Raad kunnen beroep aantekenen tegen de beslissing van de Stagecommissie voor de Commissie van Beroep binnen een termijn van dertig dagen te rekenen vanaf de betekening.

De Commissie van Beroep betekent de akte van beroep per aangetekend schrijven verzonden binnen de twee werkdagen volgende op de ontvangst van de akte aan de stagiair, zijn stagemeeester, de Raad en de procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

§ 6. De Raad kan op elk ogenblik beslissen om tussen te komen bij de Commissie van Beroep met het oog op het uiteenzetten van zijn standpunt omtrent de lopende zaak.

§ 7. De beslissingen van de Commissie van Beroep zijn met redenen omkleed. Zij worden onverwijld, bij een ter post aangetekende brief, ter kennis gebracht van de betrokken stagiair, zijn stagemeeester, de Raad en de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep.

Koninklijk besluit van 26 april 2007 (Toezicht/Kwaliteitscontrole/Tucht)

Hoofdstuk IV.

De organisatie van de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep

ARTIKEL 24

§ 1. De voorzitter van elk van de kamers van de Tuchtcommissie en van de Commissie van Beroep organiseert een kalender van de zittingen.

Deze kalender, die wordt vastgesteld vóór het begin van het gerechtelijk jaar, zal voorzien in het houden van minstens één zitting per maand, onverminderd de organisatie van buitengewone zittingen en de gerechtelijke vakantie.

De kalender van de zittingen kan op de website van het Instituut geraadpleegd worden.

§ 2. De Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep houden hun zittingen op de zetel van het Instituut.

§ 3. Het secretariaat van de tuchtinstanties wordt waargenomen door het Instituut.

§ 4. De effectieve voorzitter van elk van deze kamers regelt in de schoot van deze de vervangingen, de zijne en deze van de effectieve leden door hun plaatsvervangers.

§ 5. De vergoedingen van de leden van de tuchtinstanties worden betaald door het Instituut op trimestriële basis.

ARTIKEL 25

§ 1. Wanneer een kamer van de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep niet kan worden samengesteld binnen een taalrol, als gevolg van de verhindering van de effectieve leden en hun plaatsvervangers, wordt er op initiatief van de Raad of de vervolgte bedrijfsrevisor, beroep gedaan op één of meerdere leden van de kamer van de andere rol die over een voldoende kennis beschikken van de andere taal, en volgens de hoedanigheid op grond waarvan ze werden benoemd.

§ 2. Ieder verzoek dat wordt geformuleerd in uitvoering van voorgaande paragraaf wordt gericht aan de voorzitter van de kamer van de andere taalrol of, bij gebrek daaraan,

aan zijn plaatsvervanger, die alle nuttige schikkingen neemt met het oog op de samenstelling van de zetel.

Hoofdstuk V.

Procedure voor de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep

ARTIKEL 26

§ 1. Wanneer er meerdere tuchtrechtelijke tekortkomingen aan de betrokken bedrijfsrevisor worden ten laste gelegd, wordt er één enkele procedure te zijnen laste ingeleid. Ze kan slechts uitmonden in één enkele tuchtsanctie.

§ 2. Indien er hem een nieuwe tekortkoming in de loop van de tuchtprocedure wordt toegeschreven, wordt er, behoudens samenhang met de voorafgaande, een nieuwe procedure ingeleid zonder dat de reeds ingeleide procedure daarom wordt onderbroken.

ARTIKEL 27

§ 1. De betrokken bedrijfsrevisor, de Raad of de overeenkomstig artikel 49, § 2, van de wet speciaal daartoe aangeduide expert, kunnen zich op de zitting laten bijstaan of vertegenwoordigen door een advocaat of bedrijfsrevisor. De Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep kunnen niettemin de persoonlijke verschijning bevelen.

§ 2. De Raad en de betrokken bedrijfsrevisor kunnen ieder aan de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep vragen om de expert(en) bedoeld in artikel 49, § 2, van de wet te horen.

De Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep kunnen op ieder moment aan de Raad een aanvulling op het verslag vragen die bestemd is om hen de elementen van de zaak waarvan ze geadieerd zijn te verduidelijken.

§ 3. De Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep kunnen beslissen om de klachtindieners te horen, wanneer ze geadieerd zijn op basis van een klacht.

ARTIKEL 28

De beslissingen van de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep worden in het openbaar uitgesproken.

ARTIKEL 29

Wanneer de Raad, tijdens de procedure, het ontslag van de vervolgte bedrijfsrevisor aanvaardt, kan de Raad, niettegenstaande het ontslag, aan de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep vragen dat, rekening houdende met de ernst van de feiten, de tuchtprocedure wordt voortgezet. De straf, die eventueel naar aanleiding van de procedure wordt uitgesproken, wordt slechts van kracht in geval van wedertoelating.

Hoofdstuk VI.

Gevolgen van de tuchtsancties

ARTIKEL 32

§ 1. De sancties van waarschuwing en berisping worden automatisch uitgewist na vijf jaar. Het uitwissen geldt voor de toekomst.

§ 2. Indien de betrokkene zijn eerherstel bekomt, worden de straffen met het verbod om bepaalde opdrachten te aanvaarden of voort te zetten en de schorsingen uitgewist.

Deze kan worden gevraagd na een periode van vijf jaar vanaf het ogenblik waarop de beslissing in kracht van gewijsde is gegaan. Met het oog hierop dient de belanghebbende bij de Tuchtcommissie een gemotiveerd verzoek in dat vergezeld is van de nodige stukken. Laatstgenoemde verzoekt om het advies van de Raad, die het zal formuleren binnen een termijn van maximaal twee maanden. Vervolgens neemt zij haar beslissing binnen de drie maanden van de kennisgeving van het advies van de Raad.

Deze beslissing is niet vatbaar voor hoger beroep of voorziening in cassatie.

Een nieuw verzoek kan worden ingediend iedere keer dat de betrokken persoon over nieuwe nuttige stukken ter ondersteuning van zijn verzoek beschikt en ten vroegste twee jaar na het verwerpen van het vorige verzoek.

Het eerherstel geldt slechts voor de toekomst.

ARTIKEL 33

§ 1. De definitief geworden schrapping om tuchtrechtelijke redenen brengt van rechtswege het verlies van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor met zich mee. De geschrapte bedrijfsrevisor kan slechts om zijn wedertoelating verzoeken na een termijn van tien jaar en nadat hij, in het geval van een natuurlijke persoon, geslaagd is in de proef voorzien in artikel 5, 5° van de wet.

§ 2. Onverminderd de bijzondere bekendmakingsmaatregelen die volgens de Raad zouden moeten worden doorgevoerd in het belang van het beroep, wordt de definitief geworden schrapping vermeld in het jaarverslag dat voorgesteld wordt door de Raad aan de algemene vergadering van het Instituut.

ARTIKEL 34

De geschorste bedrijfsrevisor behoudt de hoedanigheid van bedrijfsrevisor, maar oefent, overeenkomstig de wet, geen enkele beroepsactiviteit meer uit in België in zijn hoedanigheid van bedrijfsrevisor.

Onverminderd de bijzondere bekendmakingsmaatregelen die volgens de Raad zouden moeten doorgevoerd worden in het belang van het beroep, wordt zijn hoedanigheid van lid van het Instituut niet aan derden meegedeeld tijdens de duur van de schorsing.

Hoofdstuk VII.

Bijzondere bevoegdheid inzake geldboete

ARTIKEL 35

§ 1. Overeenkomstig artikel 75 van de wet en artikel 22 van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme, kan de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep, in geval van niet-naleving van de artikelen 4 tot 19 van de wet van 11 januari 1993 of van de ter uitvoering genomen besluiten door de bedrijfsrevisoren die eraan zijn onderworpen :

1° volgens de regels die zij bepaalt, de beslissingen en maatregelen die zij neemt, openbaar maken ;

2° een administratieve geldboete opleggen, die niet minder dan 250 euro en niet meer dan 1.250.000 euro mag bedragen, na de betrokken ondernemingen of personen in hun verweer te hebben gehoord of minstens behoorlijk te hebben opgeroepen ; de geldboete

wordt geïnd in het voordeel van de Schatkist, door de Administratie van de B.T.W., registratie en domeinen.

§ 2. Iedere uitgesproken beslissing van de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep in deze materie dat een tuchtsanctie inhoudt die in kracht van gewijsde is gegaan, wordt door de Raad aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking meegedeeld.

Hoofdstuk VIII.

Informatie aan derden

ARTIKEL 36

§ 1. Onverminderd de bevoegdheden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, wanneer de Raad een klacht betreffende een bedrijfsrevisor heeft ontvangen en beslist om noch de Tuchtcommissie noch de Commissie van Beroep te adïëren, deelt hij deze beslissing en zijn motivering mee aan de klachtindiener binnen de maand van voorvermelde beslissing. Indien deze beslissing gepaard gaat met een terechtwijzing, worden de beslissing en de terechtwijzing slechts aan de klachtindiener meegedeeld op het moment waarop de terechtwijziging definitief is geworden.

§ 2. Wanneer de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Tuchtcommissie of de Commissie van Beroep uitspraak hebben gedaan over feiten die het voorwerp van een klacht uitmaken, deelt de Raad aan de klachtindiener, die erom verzoekt, het dispositief van de in kracht van gewijsde gegane beslissing mee die voortvloeit uit de aanhangigmaking.

In dat geval informeert de Raad eveneens de klachtindiener dat alleen de Procureur-generaal de toegang tot een volledige of gedeeltelijke kopie van de beslissing kan verlenen. De Procureur-generaal onderzoekt ieder verzoek tot toegang, rekening houdend met de voorschriften die voortvloeien uit het beroepsgeheim van de bedrijfsrevisor.

§ 3. Wanneer een klacht wordt onderzocht, of wanneer naar aanleiding van een klacht de tuchtinstanties werden gevat en er nog geen enkele in kracht van gewijsde gegane beslissing is tussengekomen, informeert de Raad de klachtindiener, op zijn verzoek, dat er nog geen enkele definitieve beslissing is genomen inzake de klacht.

§ 4. De Raad maakt een kopie over aan de betrokken bedrijfsrevisor van iedere mededeling die aan de klachtindiener werd gedaan op grond van onderhavig artikel.

Hoofdstuk IX.

Tucht van de stagiairs

ARTIKEL 37

§ 1. In uitvoering van artikel 76 van de wet, zijn de bepalingen van dit artikel van toepassing inzake tucht van de stagiairs. De Stagecommissie, haar voorzitter en haar plaatsvervangende voorzitter vervullen de functies die zijn voorbehouden respectievelijk aan de Tuchtcommissie, haar voorzitter en haar plaatsvervangende voorzitter.

De Kamer van verwijzing en instaatstelling komt niet tussen in tuchtprocedures betreffende stagiairs overeenkomstig artikel 46, § 3, van de wet.

§ 2. Het onderzoek van de dossiers wordt door de Raad toevertrouwd aan één of meerdere verslaggevers die de hoedanigheid hebben van bedrijfsrevisor of van erebedrijfsrevisor, en die geen lid zijn van de Stagecommissie.

§ 3. De Raad kan zijn functies die dit besluit hem toekent delegeren aan een comité bestaande uit drie van zijn leden.

§ 4. Op initiatief van de verslaggever(s) kan het verhoor van de stagiair in de loop van het onderzoek worden vervangen door een schriftelijke vraag om uitleg.

§ 5. Wanneer de Stagecommissie optreedt als tuchtrechtsmacht, zetelt zij op geldige wijze voor zover ten minste drie van haar leden de met het oog hierop bijeengekomen kamer samenstellen.

§ 6. Alle door de stagiair opgelopen straffen worden automatisch uitgewist op de dag van zijn eedaflegging als bedrijfsrevisor, met uitzondering van schorsingsstraffen van ten minste drie maanden die slechts na vijf jaar na de eedaflegging worden uitgewist.

§ 7. De schrapping van een stagiair brengt het verlies van het positieve resultaat van alle reeds ondergane proeven, hierin begrepen het toelatingsexamen, met zich mee, alsook het verbod om zich opnieuw aan te bieden tijdens een termijn van tien jaar.

§ 8. Iedere kennisgeving of mededeling gedaan aan de stagiair of aan een derde klacht-indiener in het kader van een onderzoek of een tuchtprocedure wordt in kopie aan de stagemeeester gericht, behoudens in de gevallen waarin de autoriteit, die overgaat tot de kennisgeving of de mededeling, van mening zou zijn dat de verzending van een kopie aan de stagemeeester schade zou berokkenen aan het onderzoek of de tuchtprocedure.

§ 9. Voor de toepassing van artikel 27 van onderhavig besluit dienen de termen “bedrijfsrevisor” en “art. 73 van de wet” respectievelijk als “stagiair” en “art. 76, § 2 van de wet” te worden gelezen.

Koninklijk besluit van 7 juni 2007 (huishoudelijk reglement van het IBR)

Hoofdstuk III.

Eretitels en een regime voor kandidaat-bedrijfsrevisoren

ARTIKEL 4, § 3

Bij niet-naleving van de regels van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid of wanneer niet langer voldaan is aan de toekenningsvoorwaarden van de titel van erebedrijfsrevisor, kan de Raad de toestemming tot het voeren van de eretitel intrekken. De belanghebbende beschikt over een termijn van dertig kalenderdagen te rekenen vanaf de betekening van de intrekking om beroep in te dienen bij de Commissie van Beroep. De artikelen 64 en 68, eerste paragraaf van de wet zijn van toepassing.

Hoofdstuk IV.

Algemene vergadering

ARTIKEL 15, § 4, DERDE LID

Wanneer de stemming gelijktijdig betrekking heeft op de functies van lid en van plaatsvervangend lid van de Commissie van Beroep, worden, onverminderd de voormelde regels, de kandidaten die bij de eerste stemronde de meeste stemmen hebben gehaald, aangewezen als effectief lid.

*Hoofdstuk V.
De Raad*

ARTIKEL 16 (PARTIM)

De Raad kan, in voorkomend geval binnen de door hem vastgestelde voorwaarden, de volgende taken aan het Uitvoerend Comité delegeren :

5° beroep aantekenen tegen een beslissing van de Tuchtcommissie of een voorziening in cassatie indienen tegen een beslissing van de Commissie van Beroep ;

Koninklijk besluit van 30 april 2007 (erkenning en openbaar register)

*Hoofdstuk II.
Erkenning van de bedrijfsrevisoren*

Afdeling 1. - Wettelijke auditors en auditkantoren in de Europese Unie

● *Onderafdeling 3. – Gemeenschappelijke bepalingen*

ARTIKEL 5

Wanneer de Raad vaststelt dat de verzoeker niet voldoet aan de voorwaarden vereist voor de inschrijving in het openbaar register, betekent hij hem zijn gemotiveerde beslissing. De belanghebbende beschikt over een termijn van dertig kalenderdagen te rekenen vanaf deze betekening om beroep in te dienen bij de Commissie van Beroep. De artikelen 64 en 68, eerste paragraaf van de wet zijn van toepassing.

2.2.3.3.2. Beroepsgeheim

Strafwetboek van 8 juni 1867

*Titel VIII.
Misdaden en wanbedrijven tegen personen*

*Hoofdstuk VI.
Enige andere wanbedrijven tegen personen*

ARTIKEL 458

Geneesheren, heilkundigen, officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen en alle andere personen¹ die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, en deze bekendmaken buiten het geval dat zij geroepen

¹ De magistraten worden meer in het bijzonder bedoeld door de zinsnede “alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd”, zoals vervat in artikel 458 van het Strafwetboek.

worden om in rechte (of voor een parlementaire onderzoekscommissie) getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken, worden gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van honderd frank tot vijfhonderd frank.

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk VIII. Beroepstucht

Afdeling 3. - De tuchtinstanties

- *Onderafdeling 3. – Gemeenschappelijke bepalingen*

ARTIKEL 69

Onverminderd de bepalingen van onderhavige wet inzake de tucht van de bedrijfs-revisoren zijn de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake de tucht van de magistraten van toepassing op de leden en de plaatsvervangende leden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, van de Tuchtcommissie en van de Commissie van Beroep. Voor de toepassing van deze bepalingen wordt een lid of plaatsvervangend lid van de Kamer van verwijzing en instaatstelling of van de Tuchtcommissie gelijkgesteld met een rechter van de Rechtbank van Eerste Aanleg en wordt een lid of plaatsvervangend lid van de Commissie van Beroep gelijkgesteld met een raadsheer van het Hof van Beroep.

2.2.3.3.3. Financiering

Wet van 22 juli 1953

Hoofdstuk VIII. Beroepstucht

Afdeling 3. – De tuchtinstanties

- *Onderafdeling 3. – Gemeenschappelijke bepalingen*

ARTIKEL 71, § 2

De leden van de tuchtinstanties ontvangen elk 150 EUR aan zitpenningen per zitting en 150 EUR aan vacatievergoeding per halve dag besteed aan andere prestaties. Deze vergoedingen worden door het Instituut betaald. De Koning kan deze bedragen aanpassen rekening houdend met de werklast en kan de betalingsmodaliteiten bepalen.

2.2.4. Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris

Wettelijke basis

Wetboek van vennootschappen

Koninklijk besluit van 4 april 2003 tot uitvoering van het artikel 133, lid 10, van het Wetboek van vennootschappen en tot oprichting van het advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris

Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007

2.2.4.1. Bevoegdheden als entiteit van het systeem van publiek toezicht

Wetboek van vennootschappen (uittreksel)

Boek IV. – Bepalingen gemeenschappelijk aan de rechtspersonen geregeld in dit Wetboek

Titel VII.

De controle van de jaarrekening en van de geconsolideerde jaarrekening

Hoofdstuk I.

Algemene bepalingen inzake controle

Afdeling I. - Benoeming

ARTIKEL 133, § 10, EERSTE LID

Er wordt een advies- en controlecomité opgericht met zetel te Brussel en bekleed met rechtspersoonlijkheid. Dit comité verstrekt op verzoek van de commissaris een voorafgaandelijk advies over de verenigbaarheid van een prestatie met zijn onafhankelijke taakuitoefening. Dit comité kan tevens met betrekking tot de onafhankelijke taakuitoefening van een commissaris een zaak aanhangig maken bij het bevoegde tuchtorgaan van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Daartoe kan het comité alle nuttige informatie opvragen bij het Instituut der Bedrijfsrevisoren.

Koninklijk besluit van 4 april 2003

ARTIKEL 4, LEDEN 10 en 11

De adviezen [van het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris] worden door de Voorzitter op anonieme wijze en in de vorm van een samenvatting aan de Voorzitter van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen overgemaakt.

De beslissingen tot verwijzing in tucht naar de desbetreffende Commissie van het Instituut der Bedrijfsrevisoren worden door de Voorzitter overgemaakt aan de Voorzitter van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen. Tussen beide Voorzitters zal er met betrekking tot een eventuele gezamenlijke verwijzing overleg gepleegd worden.

Wet van 22 juli 1953 (uittreksels)

Hoofdstuk I.

Benaming – doel

ARTIKEL 2 (PARTIM)

Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

19° Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris: het Comité bedoeld in artikel 133, § 10 van het Wetboek van vennootschappen;

Hoofdstuk III.

De rechten en plichten van de bedrijfsrevisoren

ARTIKEL 13, §§ 2 en 3

§ 2. Het is de bedrijfsrevisor niet toegelaten revisorale opdrachten uit te voeren in de volgende omstandigheden:

- a) de functie van bediende uitoefenen, behoudens bij een andere bedrijfsrevisor of een ander bedrijfsrevisorenkantoor;
- b) rechtstreeks of onrechtstreeks een handelsactiviteit uitoefenen, onder andere in de hoedanigheid van bestuurder van een handelsvennootschap; het uitoefenen van een mandaat van bestuurder in burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen, wordt niet bedoeld door deze onverenigbaarheid;
- c) de functie van Minister of Staatssecretaris bekleden.

Het punt a) is niet van toepassing op een taak in het onderwijs.

§ 3. Wat punt a) en punt b) bedoeld in de tweede paragraaf betreft, kan een afwijking worden toegekend door de Raad van het Instituut, na gunstig advies van het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris.

Hoofdstuk IV.

Beheer en werking van het Instituut

ARTIKEL 26, §§ 1 en 3

§ 1. Elk jaar legt de Raad ter goedkeuring aan de algemene vergadering voor:

1° het verslag over de werkzaamheden van het Instituut tijdens het verlopen jaar;

2° de jaarrekening op 31 december van het vorig jaar;

3° het verslag van de commissarissen;

4° de begroting voor het nieuwe boekjaar.

§ 3. De documenten bedoeld in de eerste paragraaf, 1° tot 3° worden door de Raad overgemaakt aan de Minister die bevoegd is voor economie alsook aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en aan het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris binnen de maand na de algemene vergadering waarop het werd voorgelegd.

Hoofdstuk VI.

De rol van het Instituut in de uitoefening van de taak van bedrijfsrevisor

Afdeling 4. - Beroepsgeheim van het Instituut

ARTIKEL 35, §§ 1 en 2, EERSTE LID

§ 1. Onverminderd de bepalingen voorzien in artikel 77 van onderhavige wet, is artikel 458 van het Strafwetboek van toepassing op het Instituut, zijn organen, de leden van zijn organen en zijn personeelsleden.

§ 2. Het Instituut mag aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, aan het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris, aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling of aan de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen elke informatie meedelen die pertinent is voor de uitoefening van hun bevoegdheden. Hetzelfde geldt ten aanzien van de bevoegde autoriteiten van Lidstaten van de Europese Unie of van een derde land in geval van een internationaal akkoord, op voorwaarde dat er wederkerigheid is.

Koninklijk besluit van 4 april 2003

ARTIKEL 2, LEDEN 7 en 8

In geval van een vraag om advies van een commissaris met betrekking tot de onafhankelijkheid, ingediend met toepassing van het zesde of tiende lid van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen, zal de Voorzitter van het Comité van de verzoeker binnen de drie werkdagen alle informatie kunnen vragen ter vervollediging van het dossier. Hij zal ook van de aanvrager bevestiging kunnen ontvangen dat hij aan het Comité alle nuttige informatie heeft verstrekt met het oog op een correcte beoordeling van de vraag. Het dossier zal minstens vijf werkdagen vóór de vergadering aan de leden moeten toezonden worden. Het Comité moet een advies verstrekken binnen de vijftien werkdagen die volgen op de toezending van een volledig dossier.

Bij de behandeling van een dossier, waarin een verwijzing naar de tuchtcommissie van het Instituut der Bedrijfsrevisoren voorligt, zal de Voorzitter bijkomende inlichtingen kunnen vorderen die hij nuttig acht voor de beoordeling om een tuchtprocedure in te leiden tegen een lid van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. De aldus gevraagde inlichtingen zullen binnen een termijn van hoogstens vijf werkdagen door de Voorzitter van het Instituut der Bedrijfsrevisoren of door zijn vertegenwoordiger, aan het Comité worden overgemaakt wanneer ze betrekking hebben op een commissaris. De gevraagde inlichtingen met betrekking tot het beroep in zijn geheel worden door de Voorzitter van

het Instituut der Bedrijfsrevisoren of door zijn vertegenwoordiger aan het Comité overgemaakt binnen een termijn van uiterlijk één maand.

2.2.4.2. Samenstelling en benoemingswijze

Wetboek van vennootschappen (uittreksel)

Boek IV. – Bepalingen gemeenschappelijk aan de rechtspersonen geregeld in dit Wetboek

Titel VII.

De controle van de jaarrekening en van de geconsolideerde jaarrekening

Hoofdstuk I.

Algemene bepalingen inzake controle

Afdeling I. - Benoeming

ARTIKEL 133, § 10, LID 2 (PARTIM)

Het comité is samengesteld uit leden die niet behoren tot het beroep van bedrijfsrevisor en worden benoemd door de Koning op voordracht van de minister van Economie en de minister van Justitie voor een hernieuwbare periode van vijf jaar. (...) De Koning bepaalt de regels met betrekking tot de samenstelling, de organisatie, de werking en de financieringswijze van dit comité alsook de vergoeding van zijn leden. (...)

Benoemingen gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 19 mei 2003 en van 27 april 2007 (3de editie)

Koninklijk besluit van 4 april 2003

ARTIKEL 1

Het Advies- en Controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris, bedoeld in artikel 133, tiende [paragraaf] van het Wetboek van vennootschappen, wordt samengesteld uit negen leden, inbegrepen de Voorzitter en de ondervoorzitter. Ten minste vier leden zijn Nederlandstalig en ten minste vier leden zijn Franstalig. De Voorzitter moet een grondige kennis van het Nederlands en het Frans bezitten.

Benoemingen gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 19 mei 2003

In geval van vervanging van een lid beëindigt het nieuw aangewezen lid het mandaat van degene die hij vervangt.

Benoemingen gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 27 april 2007 (3de editie)

De leden van het Comité kunnen geen lid zijn van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, noch van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

Het Instituut der Bedrijfsrevisoren en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen duiden elk een effectief en een plaatsvervangend deskundige aan.

De Voorzitter van het Comité nodigt deze deskundigen uit voor de dossiers die ter advies of beslissing voorliggen. De deskundigen nemen niet deel aan de beslissingen van het Comité.

Artikel 458 van het Strafwetboek is van toepassing op de bovenvermelde deskundigen.

2.2.4.3. Financiering

Wetboek van vennootschappen (uittreksel)

Boek IV. – Bepalingen gemeenschappelijk aan de rechtspersonen geregeld in dit Wetboek

Titel VII.

De controle van de jaarrekening en van de geconsolideerde jaarrekening

Hoofdstuk I.

Algemene bepalingen inzake controle

Afdeling I. - Benoeming

ARTIKEL 133, § 10, LID 2 (PARTIM)

(...) De Koning bepaalt de regels met betrekking tot de samenstelling, de organisatie, de werking en de financieringswijze van dit comité alsook de vergoeding van zijn leden. Onverminderd de mogelijkheid van het comité om, op de voorwaarden die de Koning vaststelt, bijdragen te ontvangen om zijn kosten en uitgaven te dekken, worden de werkingskosten van het comité gedragen door de rechtspersonen die hun jaarrekening, en in voorkomend geval hun geconsolideerde jaarrekening, openbaar moeten maken door neerlegging bij de Nationale Bank van België.

ARTIKEL 133, § 10, LID 3

Op de voorwaarden die de Koning bepaalt int de Nationale Bank van België 0,50 euro per jaarrekening, en in voorkomend geval per geconsolideerde jaarrekening, die neergelegd wordt vanaf 1 januari 2004 en zij stort deze gelden aan het comité.

Koninklijk besluit van 4 april 2003

ARTIKEL 8

Aan de voorzitter, aan de leden van het Comité, (...), wordt, per vergadering of per schriftelijke procedure die tot een advies of een verwijzingsbeslissing leidt, en aan de deskundigen bedoeld in artikel 1, vierde lid, een zitpenning toegekend waarvan het bedrag wordt vastgesteld op 125 EUR.

De Voorzitter, de leden en de deskundigen bedoeld in artikel 1, vierde lid, hebben recht op terugbetaling van hun verplaatsings- en verblijfskosten die worden vergoed ten belope van het bedrag van de werkelijke kosten mits het voorleggen van bewijskrachtige bescheiden. Bij gebrek aan dergelijke bescheiden worden deze kosten vergoed volgens het hoogste barema dat geldt voor de federale ambtenaren. De werkelijke kosten mogen dit barema evenmin overschrijden.

ARTIKEL 9

De kosten bedoeld in artikel 8 en alle andere kosten van het Comité worden gedeeltelijk gedekt door de bijdragen van het Instituut der bedrijfsrevisoren en gedeeltelijk door de bijdragen van de ondernemingen ter gelegenheid van de neerlegging van hun jaarrekening en van hun geconsolideerde jaarrekening.

Het bedrag bedoeld in het eerste lid bedraagt 0,50 EUR per jaarrekening en per geconsolideerde jaarrekening die neergelegd worden vanaf 1 januari 2004. De Nationale Bank van België neemt de jaarrekeningen, de geconsolideerde jaarrekeningen en de stukken die tegelijk hiermee moeten worden neergelegd niet in ontvangst zolang de bijdrage niet is betaald. In voorkomend geval brengt de Nationale Bank van België, binnen acht werkdagen na de datum van ontvangst van de stukken, ter kennis van de onderneming dat de neerlegging van de stukken niet aanvaard wordt wegens niet betaling van de vereiste bijdrage.

Het bedrag van het budget van het Comité wordt jaarlijks vastgesteld, met een maximum van 300.000 EUR, op grond van de berekening van de kosten van het verlopen jaar.

Desgevallend worden de bijdragen bedoeld in lid 1 aangepast.

Voor het eerste werkingsjaar wordt het aandeel van het te storten bedrag door het Instituut der Bedrijfsrevisoren bepaald op 60.000 EUR. Voor het eerste jaar zal het Instituut der Bedrijfsrevisoren eveneens een gedeelte dat door de ondernemingen moet gestort worden, hetzij 60.000 EUR voorschieten en zal in het tweede jaar dit bedrag teruggestort krijgen.

2.2.4.4. Beroepsgeheim

Wetboek van vennootschappen (uittreksel)

Boek IV. – Bepalingen gemeenschappelijk aan de rechtspersonen geregeld in dit Wetboek

Titel VII.

De controle van de jaarrekening en van de geconsolideerde jaarrekening

Hoofdstuk I.

Algemene bepalingen inzake controle

Afdeling I. - Benoeming

ARTIKEL 133, § 10, LID 2 (PARTIM)

(...) Artikel 458 van het Strafwetboek is van toepassing op de leden van het comité.
(...)

Koninklijk besluit van 4 april 2003

ARTIKEL 1, LEDEN 4 tot 6

Het Instituut der Bedrijfsrevisoren en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen duiden elk een effectief en een plaatsvervangend deskundige aan.

De Voorzitter van het Comité nodigt deze deskundigen uit voor de dossiers die ter advies of beslissing voorliggen. De deskundigen nemen niet deel aan de beslissingen van het Comité.

Artikel 458 van het Strafwetboek is van toepassing op de bovenvermelde deskundigen.

ARTIKEL 6

De leden van het Comité, de deskundigen, het wetenschappelijk personeel en de personen die het administratief secretariaat waarnemen, mogen geen feiten bekendmaken waarvan ze kennis zouden hebben uit hoofde van hun functie.

Jaarverslag 2009 van de federale Minister bevoegd voor Economie

Krachtens artikel 43 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007, maakt de federale Minister die bevoegd is voor Economie deel uit van het systeem van publiek toezicht dat in België werd ingevoerd zoals bepaald door de richtlijn 2006/43.

De opdrachten van de federale Minister die bevoegd is voor Economie, in het kader van het systeem van publiek toezicht zijn, net zoals deze van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, van normatieve aard en hebben in geen geval betrekking op individuele dossiers van beroepsbeoefenaars. Deze opdrachten werden meer gedetailleerd beschreven in het jaarverslag 2008 waar naar verwezen wordt. De Minister heeft een bevoegdheid om beroepsnormen goed te keuren die hij deelt met de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

De federale Minister bevoegd voor Economie is eveneens de Voogdijminister van het beroep van bedrijfsrevisoren.

Opdracht van de federale Minister bevoegd voor Economie in het Belgische systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren

1. Activiteiten in de loop van het jaar 2009 - Beroepsnormen

Kwaliteitscontrole

In 2008 hebben de federale Minister bevoegd voor Economie en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen de normen met betrekking

tot de kwaliteitscontrole goedgekeurd. Deze normen hadden tot doel om de nieuwe organisatorische aspecten die voortvloeien uit maatregelen die in het Belgische recht in het kader van de omzetting van de "auditrichtlijn" werden ingevoerd, te integreren.

Deze normen hielden echter geen rekening met de verschillende principes van de aanbeveling van de Europese commissie van 6 mei 2008 inzake de externe kwaliteitsborging voor wettelijke auditors en auditkantoren die jaarrekeningen van organisaties van openbaar belang controleren (*Publicatieblad* van 7 mei 2008).

Deze normen werden immers vastgesteld vóór de definitieve goedkeuring en de definitieve publicatie van de aanbeveling van 6 mei 2008.

De federale Minister bevoegd voor Economie heeft zich er nu toe verbonden om een aantal principes van deze aanbeveling op te nemen in het Belgische recht.

Derhalve werd in het bericht van 15 september 2008 tot goedkeuring van de normen van 11 april 2008 inzake de kwaliteitscontrole bepaald dat de normen uiterlijk op 31 maart 2009 opnieuw zouden moeten worden geëvalueerd met het oog op mogelijke aanpassingen.

Aangezien het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR) krachtens de Belgische wet een ontwerp van normen moet inleiden, heeft het een ontwerp van normen opgesteld en dit vervolgens onderworpen aan een publieke raadpleging.

De federale Minister bevoegd voor Economie heeft kennis kunnen nemen van het ontwerp van normen evenals van het resultaat van de publieke raadpleging.

Het advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen werd ontvangen begin 2010.

1.2. De controlenormen

In 2009 werd de federale Minister bevoegd voor Economie ook betrokken bij de gedachtewisselingen rond de opportuniteit van de toepassing van de internationale normen "ISA" (*International Standards on Auditing*) in België.

De doelstelling is om het normatieve kader dat toepasselijk is op het gebied van audit te harmoniseren. Hiertoe werd op 26 mei 2009 een forum georganiseerd waaraan vertegenwoordigers van de Minister hebben deelgenomen. Het forum gaf de bedrijfsrevisoren een beter inzicht in de uitdagingen en gevolgen van een overgang naar internationale auditnormen.

Het IBR heeft een ontwerp van norm opgesteld en dit onderworpen aan een publieke raadpleging van zijn leden.

De federale Minister bevoegd voor Economie heeft kennis kunnen nemen van het ontwerp van norm alsmede van het resultaat van de publieke raadpleging.

De Raad van het IBR heeft in oktober 2009 een ontwerp van norm aangenomen dat hij heeft overgemaakt aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

De Hoge Raad voor de Economische beroepen heeft de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen geraadpleegd in verband met deze normatieve ontwerp tekst, in overeenstemming met wat voorgeschreven is in artikel 30 van de wet van 22 juli 1953. Na de vertegenwoordigers van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren te hebben gehoord en kennis te hebben genomen van de commentaren van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen, heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen over de tekst beraadslaagd en een aantal probleempunten in het ontwerp van norm dat ter goedkeuring werd voorgelegd, aangehaald.

De Raad van het IBR heeft zijn norm aangepast en heeft een nieuwe versie van de norm die op 10 november 2009 werd goedgekeurd, meegedeeld.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft in zijn vergadering van 15 december 2009 beslist om het ontwerp van norm van 10 november goed te keuren mits het verkrijgen op regelmatige basis van het IBR, van een verslag over de stand van zaken van het begeleidingsplan, dat werd goedgekeurd door de Raad van het IBR op 14 december 2009, zodat de Hoge Raad voor de Economische Beroepen ervan verzekerd kan zijn dat de begeleidingsmaatregelen het plan, hem overgemaakt door het IBR, volgen.

2. Overige opdrachten van de federale Minister bevoegd voor Economie in het kader van de wettelijke controle op de jaarrekening

Als Voogdijminister van het beroep werkt de Minister ontwerpen van wet en van koninklijk besluiten uit die betrekking hebben op het beroep van bedrijfsrevisor.

Er dient aan herinnerd dat, overeenkomstig de maatregelen vervat in artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, de Minister het advies van de Hoge Raad voor Economische Beroepen dient te vragen betreffende elk voorstel van koninklijk besluit dat betrekking heeft op de bedrijfsrevisoren en dat hij enkel van dat advies mag afwijken als hij dit rechtvaardigt in de overwegingen of in het Verslag aan de Koning dat aan het koninklijk besluit voorafgaat.

Een voorontwerp van koninklijk besluit betreffende de inschrijving van de auditors en auditorganisaties van derde landen in het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en het publiek toezicht, de kwaliteitscontrole en het toezicht op auditors en auditorganisaties van derde landen en het Verslag aan de Koning ervan werden opgesteld en onderworpen aan het advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en van de Raad van het IBR. Het advies van de Raad van het IBR dateert van 26 november 2009 en het advies van de Hoge Raad wordt verwacht tegen begin 2010.

In 2009 werden twee koninklijk besluiten tot aanduiding van de leden van de tuchtinstanties (tuchtcommissies en commissies van beroep) goedgekeurd:

- Het koninklijk besluit van 1 juli 2009 tot benoeming van een lid van de Nederlandstalige Tuchtcommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 9 juli 2009;
- Het koninklijk besluit van 22 december 2009 tot benoeming van de leden van de Tuchtcommissies en van de Commissies van beroep van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 7 januari 2010.

3. Opdrachten van de federale Minister bevoegd voor Economie op Europees niveau in het kader van de wettelijke controle van de jaarrekening

Als Voogdijminister van het beroep heeft de federale Minister, bevoegd voor Economie, België in 2009 op Europees niveau vertegenwoordigd in het kader van de vergaderingen van het *Audit Regulatory Committee* (AuRC). Deze vergaderingen hadden met name betrekking op de besluiten van adequaatheid van de systemen van publiek toezicht van verschillende derde landen.

Hij werd ook regelmatig op de hoogte gehouden van de teneur van de besprekingen op Europees niveau die plaatsvinden binnen de *European Group of Auditors' Oversight Bodies* (EGAOB) en zijn werkgroepen.

Jaarverslag 2009 van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen

Voorwoord

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen is een zelfstandig organisme opgericht door de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen.

De Hoge Raad is samengesteld uit zeven personen die door de Koning worden benoemd op voordracht van drie federale Ministers: de Minister bevoegd voor Economie, de Minister van KMO's en de Minister van Financiën.

De leden van de Hoge Raad zijn benoemd voor zes jaar. De huidige samenstelling heeft betrekking op de periode 2006-2012 en is als volgt:

- *Op voorstel van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven: mevrouwen Cindy LAUREYS en Bergie VAN DEN BOSSCHE en de heren Philippe LAMBRECHT en Jean-Luc STRUYF en*
- *Op voorstel van de drie federale Ministers: mevrouw Ann JORISSEN en de heren Pierre-Armand MICHEL en Jean-Paul SERVais (die met het Voorzitterschap van de Hoge Raad is belast).*

*

* *

Opdrachten van de Hoge Raad in toepassing van de wet van 22 april 1999

De Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisoraat werd in 1985 opgericht. In de tien daaropvolgende jaren werden de bevoegdheden van de Hoge Raad uitgebreid tot alle economische beroepen, *in casu* de bedrijfsrevisoren, accountants, belastingconsulenten en erkende boekhouders(-fiscalisten). Die bevoegdheden van de Hoge Raad zijn vastgelegd in artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen.

Uit dit artikel 54 van de wet van 22 april 1999 vloeit voort dat de Hoge Raad voor de Economische Beroepen als taak heeft ertoe bij te dragen dat bij de uitoefening van de opdrachten die de wet toevertrouwt aan (bepaalde categorieën van) economische-beroepsbeoefenaars en hun werkzaamheden het algemeen belang en de vereisten van het maatschappelijk verkeer in acht worden genomen.

Die taak krijgt gestalte in adviezen en aanbevelingen.

Deze adviezen of aanbevelingen worden op eigen initiatief of op verzoek verstrekt aan:

- de Regering;
- het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR);
- het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten (IAB);
- het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF).

De Hoge Raad formuleert onder meer aanbevelingen of adviezen in verband met de opdrachten die bij wet zijn toevertrouwd aan bedrijfsrevisoren in ondernemingen met een ondernemingsraad.

De Hoge Raad moet verplicht worden geraadpleegd in de volgende gevallen:

A. Uitwerking van het reglementair kader voor bedrijfsrevisoren, accountants, belastingcon- sulenten en erkende boekhouders(-fiscalisten)

A.1. Ontwerpen van koninklijke besluiten

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen moet vooraf worden geraadpleegd voor elk koninklijk besluit tot uitvoering van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, alsook van elke andere wet die betrekking heeft op (bepaalde categorieën van) economische-beroepsbeoefenaars.

Ingeval de Koning wenst af te wijken van een eensluidend advies van de Hoge Raad voor de

Economische Beroepen, dient dergelijke afwijking te worden verantwoord. In dit verband wordt verwezen naar artikel 159 van de Grondwet. Uit dit artikel blijkt dat de Hoven en Rechtbanken koninklijke besluiten enkel toepassen indien zij stroken met de wet.

A.2. Normatieve ontwerpteksten

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen moet vooraf worden geraadpleegd wanneer de Raad van één van de drie Instituten een beslissing met een algemene draagwijdte dient te nemen.

Ingeval één van de drie Instituten de Hoge Raad voor de Economische Beroepen om advies verzoekt, gelden in verband met het dwingende karakter van het advies de volgende regels:

- indien het advies betrekking heeft op een aangelegenheid in verband met meer dan één beroep of hoedanigheid, mag de normatieve tekst van de betrokken Instituten geenszins van het advies van de Hoge Raad afwijken wanneer de meerderheid van de leden van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen het advies heeft goedgekeurd;
- indien het advies slechts betrekking heeft op één beroep of hoedanigheid mag de raad van het betrokken Instituut hiervan enkel afwijken indien dit uitdrukkelijk met redenen wordt omkleed.

De toepassing van deze wettelijk omschreven adviesbevoegdheid verdient een korte aanvullende toelichting. Het advies bindt de instituten van zodra het betrekking heeft op meer dan één beroep of hoedanigheid. Niet het Instituut dat het advies vraagt, noch de Hoge Raad voor de Economische Beroepen bepaalt of een aangelegenheid betrekking heeft op één of meer beroepen of hoedanigheden. Overigens behoren zowel bij het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten als bij het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten twee soorten beroepsbeoefenaars tot ieder Instituut. Aangelegenheden waarover advies moet worden ingewonnen bij de Hoge Raad voor de Economische Beroepen zullen derhalve in deze gevallen vaak leiden tot een afdwingbaar advies.

Tot slot moet worden opgemerkt dat voor de tweede adviesregeling niets is bepaald omtrent de wijze waarop het advies wordt goedgekeurd. De algemene regels van toepassing op de beraad-

slagende organen mogen worden gevolgd: de goedkeuring geschiedt bij gewone meerderheid.

B. Overleg tussen de diverse geledingen van de economische beroepen

De Hoge Raad organiseert een permanent overleg met elk van de drie Instituten. Daartoe kunnen met elk van de drie Instituten werkgroepen worden opgericht.

Daarnaast beschikt de Hoge Raad nog over bijzondere informatierechten. Als voorbeeld kan worden verwezen naar de verplichting van de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (artikel 10 van het koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor) en de Raad van het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten (artikel 47, 7de lid van het koninklijk besluit van 8 april 2003 betreffende het toelatingsexamen, de stage en het bekwaamheidsexamen van accountant en/of belastingconsulent) om de Hoge Raad ieder jaar te informeren omtrent de activiteiten van de Stagecommissie opgericht in de schoot van de Instituten.

C. Initiatiefrecht in tuchtrechtelijke aangelegenheden met betrekking tot de diverse geledingen van de economische beroepen

De Hoge Raad is bevoegd om bij de Tuchtcommissie van de drie Instituten klacht neer te leggen. Deze commissie is verplicht de Hoge Raad in kennis te stellen van het gevolg dat aan deze klacht is gegeven.

Over de werkzaamheden ingevolge artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen brengt de Hoge Raad voor de Economische Beroepen afzonderlijk jaarlijks verslag uit.

*
* *

Opdrachten van de Hoge Raad in toepassing van de wet van 22 juli 1953

In het kader van de omzetting in Belgisch recht van de richtlijn 2006/43/EG, de zogenaamde "auditrictlijn", heeft de wetgever de Hoge Raad voor de Economische Beroepen een aantal op-

drachten in verband met het bedrijfsrevisoraat toevertrouwd, waarvoor hij op het vlak van het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, samen met de federale Minister die voor Economie bevoegd is, de heer Vincent VAN QUICKENBORNE, de eindverantwoordelijkheid draagt.

Die opdrachten betreffen algemene aspecten van het beroep van wettelijke auditor in de zin van artikel 32, § 4, b) van de "auditrichtlijn", *in casu* de eindverantwoordelijkheid voor het toezicht op de goedkeuring van normen op het gebied van beroepsethiek en interne kwaliteitbeheersing van auditkantoren, alsook van controlestandaarden.

1. Eerste opdracht van de Hoge Raad

Goedkeuring van professionele normen en aanbevelingen

1.1. Aard van de goed te keuren normen en aanbevelingen

Met betrekking tot de normen en aanbevelingen waarvoor de goedkeuring is vereist van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, enerzijds, en van de federale Minister die bevoegd is voor Economie, anderzijds, heeft artikel 30 van de wet van 22 juli 1953 geen beperkende draagwijdte.

Dit betekent dat de hierna beschreven procedure geldt voor alle door de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR) uitgebrachte normen en aanbevelingen.

In België geldt dit voor de normering in vier domeinen:

- controlenormen;
- ethische normen;
- normen inzake de permanente vorming;
- normen inzake kwaliteitscontrole bij auditkantoren.

1.2. Goedkeuringsprocedure voor normen en aanbevelingen

1.2.1. Algemeen

Voor elke norm of aanbeveling die na 30 augustus 2007 is goedgekeurd, geldt de volgende procedure (artikel 30, §§ 1 en 4 van de wet van 22 juli 1953):

1. Het initiatiefrecht inzake het uitwerken van normen en aanbevelingen is door de wetgever aan de beroepsorganisatie die de bedrijfsrevisoren vertegenwoordigt, toevertrouwd. In dit

verband formuleert de Raad van het IBR de voorstellen van beroepsnormen en -aanbevelingen:

- die nuttig zijn voor de uitvoering van de opdrachten van wettelijke controle van jaarrekeningen en andere opdrachten die door of krachtens de wet aan de bedrijfsrevisoren zijn voorbehouden;
 - die nuttig zijn voor de onafhankelijke uitoefening van opdrachten van wettelijke controle van jaarrekeningen;
 - die nuttig zijn voor een verderzetting van de permanente vorming van bedrijfsrevisoren;
 - die nuttig zijn voor de controle van de goede uitoefening van de opdrachten van bedrijfsrevisoren via kwaliteitscontrole en toezicht.
2. De Raad van het IBR maakt de inhoud van elke ontwerpnorm of -aanbeveling openbaar en deelt (in voorkomend geval na aanpassing van de tekst die het voorwerp heeft uitgemaakt van de openbare raadpleging) een ontwerp van norm of aanbeveling mee aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen neemt kennis van de reacties die zijn geformuleerd in het kader van de openbare raadpleging en stelt vast in welke mate er (al dan niet) rekening is mee gehouden in het ontwerp van norm of aanbeveling dat voor goedkeuring is overgemaakt. De Hoge Raad vraagt aan het IBR om de onderliggende motieven, die aan de grondslag liggen van de wijzigingen die zijn aangebracht aan het document dat voor goedkeuring is overgemaakt, toe te lichten.

3. De Hoge Raad voor de Economische Beroepen kan de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA) raadplegen betreffende alle aspecten van een ontwerpnorm of -aanbeveling met betrekking tot organisaties van openbaar belang.

De bepalingen eigen aan de organisaties van openbaar belang in de normen inzake de kwaliteitscontrole kunnen enkel door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen worden goedgekeurd dan na raadpleging van de CBFA.

4. De Hoge Raad voor de Economische Beroepen beraadslaagt over de ontwerpnormen of -aanbevelingen na de vertegenwoordiger(s) van de Raad van het IBR te hebben gehoord.

5. De normen en aanbevelingen hebben pas uitwerking na goedkeuring door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en de federale Minister die bevoegd is voor Economie.

De goedkeuring door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen gebeurt binnen de drie maanden na indiening van het verzoek daartoe door het IBR. In geval van speciaal gemotiveerde hoogdringendheid kan die termijn worden herleid tot één maand, na onderlinge overeenstemming tussen de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en het IBR.

Wettelijk is er geen enkele termijn bepaald voor de goedkeuring van een ontwerp van norm of aanbeveling door de federale Minister, bevoegd voor Economie.

6. Over de goedkeuring door de federale Minister die bevoegd is voor Economie, van de normen en aanbevelingen en van latere bijwerkingen hiervan, wordt een bericht gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad*.

De normen en aanbevelingen krijgen uitwerking op de dag van de publicatie van voormeld bericht in het *Belgisch Staatsblad*.

7. De normen en aanbevelingen alsook de bijwerkingen hiervan worden, enerzijds, op papier en op de website van het IBR en, anderzijds, op de website van de Hoge Raad gepubliceerd.

De hierboven toegelichte regels van artikel 30 van de wet van 1953 gelden voor de controle-normen en -aanbevelingen die in België van toepassing zijn, zolang op Europees niveau de beslissing uitblijft om het gebruik van internationale controlestandaarden op te leggen (artikel 26 van de "auditrichtlijn"). In dit verband vermeldt de "auditrichtlijn" geen enkele streefdatum.

1.2.2. Bijzondere gevallen

Indien het Instituut nalaat zijn normen en aanbevelingen aan te passen aan de gewijzigde toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen of aan de internationale controlestandaarden, erkend in een wetgevingsinstrument van de Europese Commissie, kan de federale Minister die bevoegd is voor Economie, na advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en het Instituut, de nodige wijzigingen aanbrengen (artikel 30, § 2 van de wet van 22 juli 1953).

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen en het Instituut moeten de hen gevraagde advie-

zen binnen de drie maanden uitbrengen. Zoniet worden zij geacht een gunstig advies te hebben uitgebracht.

Voorts wordt erop gewezen dat het Verslag aan de Koning dat het koninklijk besluit van 21 april 2007 voorafgaat, stelt dat "indien de Hoge Raad in een bepaalde materie tekortkomingen vaststelt inzake de normatieve en reglementaire teksten die niet gedekt zijn door maatregelen op Europees niveau, de Raad van het Instituut ertoe gehouden is om het aspect, zoals door de Hoge Raad geïdentificeerd, binnen een redelijke termijn te onderzoeken".

Van deze passage uit het Verslag aan de Koning vindt men geen enkel spoor terug in het koninklijk besluit van 21 april 2007. Wel vindt men dit voorschrift terug in artikel 34, § 1 van het koninklijk besluit van 7 juni 2007 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (*Belgisch Staatsblad* van 29 juni 2007, 3^e editie) dat als volgt luidt: "De Raad [van het IBR] wordt op de hoogte gebracht door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen van de domeinen die niet gedekt worden door maatregelen genomen op Europees niveau, waarin deze laatste een leemte in normatieve en reglementaire teksten heeft vastgesteld".

1.3. Bindende kracht van normen en aanbevelingen

De derde paragraaf van artikel 30 van de wet van 22 juli 1953 stelt dat:

- de normen bindend zijn voor de bedrijfsrevisoren;
- de aanbevelingen eveneens bindend zijn, tenzij de bedrijfsrevisor in bijzondere omstandigheden kan motiveren dat de afwijking ten aanzien van de aanbeveling geen afbreuk doet aan de criteria vastgesteld in artikel 14, § 3 van de wet, met name:
 - vooraleer een opdracht te aanvaarden, beschikken over de bekwaamheid, medewerking en tijd vereist om deze opdracht goed uit te voeren;
 - zich met de nodige zorg en in volledige onafhankelijkheid kwijten van de hem toevertrouwde revisorale opdrachten;
 - geen opdrachten aanvaarden onder voorwaarden die een objectieve uitvoering daarvan in het gedrang zouden kunnen brengen;

- geen werkzaamheden uitoefenen die onverenigbaar zijn met de onafhankelijkheid van zijn taak;
- alle aanzienlijke bedreigingen voor zijn onafhankelijkheid en de veiligheidsmaatregelen die zijn genomen om deze bedreigingen in te perken, onderbouwen in zijn werkdocumenten.

1.4. Beschikbaarheid van normen en aanbevelingen

Alle normen en aanbevelingen, inclusief bijwerkingen, worden, enerzijds, op papier en op de website van het IBR en, anderzijds, op de website van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen openbaar gemaakt (artikel 30, § 4 van de wet van 22 juli 1953).

In dit verband stelt de tweede paragraaf van artikel 34 van het koninklijk besluit van 7 juni 2007 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren het volgende: “De normen en aanbevelingen zoals bedoeld in artikel 30 van de wet, evenals hun bijwerkingen, worden openbaar gemaakt op papier en op de website van het Instituut, alwaar het publiek hiervan inzage kan nemen; zij worden tevens per post overgemaakt aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen”.

Op de website van de Hoge Raad staan enkel de controlenormen en -aanbevelingen die door de Hoge Raad zijn goedgekeurd (sedert 31 augustus 2007).

Deze normen zijn eveneens beschikbaar op de gezamenlijke portaalsite van de diverse instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren (<http://oversight-audit-belgium.eu/index>).

Vroegere normen, waarvoor geen goedkeuring door het Belgisch systeem van publiek toezicht is gegeven, zijn beschikbaar op de website van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (<http://www.ibr-ire.be>, onder de rubriek “documentatie”).

1.5. Normen en aanbevelingen ter goedkeuring voorgelegd in 2009

1.5.1. Goedkeuring van een norm bedoeld om op termijn in België de “clarified ISA” in te voeren

Op datum van 17 juli 2008 had de Raad van het IBR aan de Hoge Raad een werkprogramma over-

gemaakt in verband met de normen en aanbevelingen van het IBR voor de komende jaren.

Dit werkprogramma verwoordde de uitdrukkelijke wens van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren om op termijn over te stappen naar de internationale auditnormen zoals die zijn vastgesteld door de *International Auditing and Assurance Standards Board* (verkort IAASB), goedgekeurd door het internationaal orgaan *Public Interest Oversight Board* (verkort PIOB) en gepubliceerd door de *International Federation of Accountants* (verkort IFAC), met name de *International Standards on Auditing* (verkort ISA).

In 2008 heeft de Hoge Raad zich dan ook intensief bezig gehouden met het onderzoek en de analyse van het voorstel van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren om in de toekomst voor de controle van de (zowel geconsolideerde als statutaire) jaarrekening van alle ondernemingen waarvoor op grond van de Belgische regelgeving de wettelijke controleverplichting geldt, de *clarified ISA* te volgen.

In december 2008 had de Hoge Raad de wens te kennen gegeven dat de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren de raadsleden van het IBR zou wijzen op het belang van een passende communicatie met de leden van het Instituut. In die optiek heeft de Hoge Raad het Instituut van de Bedrijfsrevisoren gevraagd om voor het beroep een studiedag of een forum te organiseren waarop voor de bedrijfsrevisoren de draagwijdte van het voorstel van het IBR en de gevolgen hiervan voor de beroepsbeoefenaars zouden worden toegelicht, alsook om onder de bedrijfsrevisoren een gedachtewisseling op gang te brengen in verband met de uitdagingen en verwachtingen naar aanleiding van de invoering van de *clarified ISA*. De Hoge Raad heeft tevens de aandacht gevestigd op het belang om nadien een publieke consultatie te organiseren, waarbij duidelijk zou worden aangegeven welke doelstellingen van de Raad van het Instituut zijn, wat de gevolgen zijn van deze invoering en welke middelen het beroep daartoe ter beschikking krijgt.

In februari 2009 heeft de Hoge Raad aan het Directoraat-generaal Interne markt en diensten gevraagd of het mogelijk was een duidelijk beeld te krijgen van de situatie in verband met het al dan niet effectieve gebruik van dergelijke internationale auditnormen in de diverse lidstaten van de Europese Unie. De Hoge Raad wenst de Europese Commissie te danken voor de kwaliteit van het werk dat de *sub-group ISA* van de *European Group of Auditor's Oversight Bodies* (verkort EGAOB) in de

loop van 2009 heeft geleverd, ter voorbereiding van de publieke consultatie over de wenselijkheid (of niet) van een overstap naar de *clarified* ISA voor de wettelijke controles zoals bedoeld in de richtlijn 2006/43/EG.

Voor de organisatie van de publieke consultatie onder de bedrijfsrevisoren over het voorstel tot overschakeling naar de ISA-normen voor de wettelijke controle van jaarrekeningen in België, heeft de Hoge Raad in zijn brief van 6 februari 2009 aan de vertegenwoordigers van de Raad van het IBR voorgesteld zich te laten leiden door het document dat de Britse *Auditing Practices Board* (verkort APB) in oktober 2008 had opgesteld voor zijn publieke consultatie in verband met de overschakeling van de ISA-normen naar de *clarified* ISA-normen. Naar het oordeel van de Hoge Raad vormt dat consultatiedocument inderdaad een bijzonder nuttig pedagogisch instrument dat de geconsulteerden in staat stelt met kennis van zaken stelling te nemen.

Ingaand op de vraag van de Hoge Raad van december 2008, heeft de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren op 26 mei 2009 een forum van het revisoraat georganiseerd met als thema *"Modernisering van de controlenormen in België: de internationale auditnormen (ISA)?"*, waarop de inzet en de gevolgen van de voorgenomen overschakeling naar de *clarified* ISA werden toegelicht. 's Namiddags waren er *workshops* waarin de bedrijfsrevisoren konden discussiëren over meer specifieke aspecten van de problematiek.

Voorts had de Hoge Raad op zijn vergadering van 29 mei 2009 ook de gelegenheid om te luisteren naar de vertegenwoordigers van een enquêtebureau, de vennootschap *DEDICATED RESEARCH*. Dit bureau had in april 2009 van leden van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren de opdracht gekregen om bij de Belgische bedrijfsrevisoren die niet behoren tot de grote internationale structuren (dus buiten de *Big four* en BDO) een enquête te houden in verband met een aantal aspecten van het beroep van bedrijfsrevisor, waaronder de reactie van de beroepsbeoefenaars op een eventuele overstap naar de *clarified* ISA.

Bovendien heeft de Hoge Raad een onderzoek gewijd aan het besluitvormingsproces en de gevolgen van een overstap naar de (al dan niet *clarified*) ISA-normen in bepaalde lidstaten van de Europese Unie (meer bepaald in Oostenrijk, Nederland en Groot-Brittannië), maar ook in derde landen (Canada in het bijzonder), om zo een beter zicht te krijgen op alle aspecten in de aanloop naar en de afwikkeling van een effectieve

beslissing om op termijn over te schakelen naar de *clarified* ISA.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft ook kennis genomen van het *"Statement"* van de internationale organisatie van effectencommissies (*International Organization of Securities Commissions*, verkort IOSCO) van 11 juni 2009 in verband met de ISA-normen en licht hieruit de drie volgende passages:

- *"IOSCO endorses the replacement of the previous ISAs with the new standards, noting the improvements that have resulted from clarifying the ISA requirements. IOSCO looks forward to continued progress in terms of the translation, education and other efforts by many to facilitate global audit practices as well as the continuous improvement of ISAs over time."*
- *"IOSCO believes that there is an important role to be played by a set of international auditing standards in contributing to global financial reporting and supporting investor confidence and decision making. Current events in the global capital markets underscore the importance of this support. With respect to ISAs, IOSCO notes that today many securities regulators accept audits performed in accordance with ISAs in their capital markets. As a result ISAs are able to play an important role in facilitating cross-border securities offerings and listings in those markets."*
- *"IOSCO encourages securities regulators to accept audits performed and reported in accordance with the clarified ISAs for cross-border offerings and listings, recognizing that the decision whether to do so will depend on a number of factors and circumstances in their jurisdiction. Further, IOSCO notes the potential role of the clarified ISAs for purely domestic offerings and listings and thus encourages securities regulators and relevant authorities to consider the clarified ISAs when setting auditing standards for national purposes, recognizing that factors at the national and regional level will be relevant to their considerations."*

Naar aanleiding van zijn vergadering van 19 juni 2009 wenste de Hoge Raad ook de heer Jacques VANDERNOOT te horen, die als bedrijfsrevisor door het IBR in het kader van het forum voor het revisoraat van 26 mei 2009 was belast met een vergelijkende presentatie over het huidige Belgische normenstelsel, enerzijds, en de *clarified* ISA, anderzijds. Na deze technische presentatie volgde voor de leden van de Hoge Raad een vruchtbare

gedachtewisseling met de betrokken bedrijfsrevisor.

Op 6 juli 2009 startte de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren met een publieke consultatie over een ontwerpnorm in verband met de toepassing van de ISA-normen in België, overeenkomstig artikel 30, § 1, tweede lid van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor.

Daarenboven werd de Hoge Raad – die zich daarover heeft verheugd – op de hoogte gebracht van het in de mededeling van 27 juli 2009 aangekondigde initiatief van de Raad van het IBR tot oprichting van een “cel SP” (*sole practitioners*), verbonden aan de Commissie “SME/SMP” van het IBR, waarvan de eerste vergadering plaats had op 14 september 2009.

Die mededeling stelt dat deze cel openstaat voor iedere belangstellende confrater en “*zou een bevoorrechte gedachten-uitwisselingsplaats moeten vormen tussen de vertegenwoordigers van de Raad [van het IBR] en de confraters die wensen bij te dragen tot de activiteiten van het Instituut door het behandelen van professionele vragen die specifiek verbonden zijn aan kleinere kantoren, zoals bij voorbeeld betreffende de diensten verleend door het Instituut en de organisatie van deze kantoren en de toepassing van de normen, in het kader van de internationale evoluties*”.

Deze publieke consultatie voor ons land liep parallel met een Europese consultatie (zie hierna onder hetzelfde punt).

De Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen een ontwerpnorm over de toepassing van de ISA-normen in België, zoals die op 2 oktober 2009 is aangenomen door de Raad van het IBR, ter goedkeuring voorgelegd, met in bijlage de diverse reacties door het IBR ontvangen in het kader van de publieke consultatie.

Alvorens over te gaan tot een eventuele goedkeuring van de voorgelegde ontwerpnorm, heeft de Hoge Raad een aantal initiatieven genomen (verplichting/mogelijkheid voorzien door artikel 30 van de voornoemde wet):

- raadpleging van de Commissie voor het Bank, Financie- en Assurantiewezen over de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen (de briefwisseling tussen de Hoge Raad en de CBFA van 21 oktober 2009 en 17 november

2009 en het advies van de CBFA van 9 december 2009);

- hoorzitting met vertegenwoordigers van het IBR tijdens de vergadering van de Hoge Raad op 23 november 2009.

De Hoge Raad heeft de ontwerpnorm onderzocht die de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren hem ter goedkeuring had voorgelegd, samen met de diverse reacties die het IBR in het kader van de publieke consultatie had ontvangen. De Hoge Raad heeft kunnen vaststellen dat er geen enkele reactie was over de inhoud van de *clarified* ISA, wat betekent dat het doelpubliek van de consultatie geen enkel inhoudelijk probleem heeft gesignaleerd.

In verband met de praktische aspecten van een overschakeling van het nationale normenstelsel naar het internationale normenstelsel waren er daarentegen talrijke opmerkingen, meer bepaald vanwege bedrijfsrevisoren uit kleinere structuren of zelfs van alleenwerkende bedrijfsrevisoren. In essentie zijn het dus de gevolgen van een dergelijke beslissing die commentaar hebben uitgelokt, veeleer dan inhoudelijke problemen rond de voorschriften van de internationale auditnormen. Uit deze reacties blijkt dat er een vrees bestaat op twee belangrijke punten:

- riskeert deze beslissing niet te leiden tot een nog sterkere concentratie van de auditomgeving in België?
- riskeert deze overschakeling naar de ISA-normen niet te leiden tot nog veel strengere eisen inzake kwaliteitscontrole, meer bepaald op het vlak van de controle op de opdrachten in de kleinste ondernemingen of zelfs in de verenigingssector?

Begin november 2009 heeft de Hoge Raad meegedeeld welke punten in de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen (gedateerd op 2 oktober 2009) nog problemen stelden:

- de opheffing van de inwerkingtreding in twee fases, terwijl in het kader van de publieke consultatie een tijdspanne van twee jaar werd voorgesteld, naargelang het gaat om controles uitgevoerd in beursgenoteerde vennootschappen, kredietinstellingen of verzekeringsondernemingen, dan wel om controles uitgevoerd in andere vennootschappen;
- het gebruik van een Engelstalige versie van de internationale auditnormen, wat strijdig is met de wetgeving inzake het gebruik van de landstalen;

- de onmogelijkheid om voor elke latere wijziging van de internationale auditnormen een blanco volmacht te geven;
- het belang om de nodige klaarheid te scheppen over het begeleidingsplan waarvan sprake in het begin van de norm.

De Raad van het IBR heeft zijn norm aangepast op de eerste drie punten die de Hoge Raad had aangehaald en heeft een nieuwe versie meegedeeld zoals die op 10 november 2009 was goedgekeurd.

In het kader van de hoorzitting met vertegenwoordigers van het IBR op 23 november 2009, heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen een gedetailleerd begeleidingsplan geëist. Dit begeleidingsplan werd door de Raad van het IBR op 14 december 2009 goedgekeurd.

Aangezien alle wettelijke procedurevoorwaarden waren vervuld en gelet op de geboden waarborgen *in globo* (norm van 10 november 2009 en begeleidingsplan van 14 december 2010), heeft de Hoge Raad in zijn vergadering van 15 december 2009 beslist om de ontwerpnorm dd. 10 november 2009 goed te keuren, mits het IBR op geregelde tijdstippen zou informeren over de vordering van het begeleidingsprogramma, zodanig dat de Hoge Raad er zich zou kunnen van vergewissen dat de begeleidingsmaatregelen verlopen volgens het programma dat het IBR aan de Hoge Raad heeft meegedeeld.

Op datum van 23 december 2009 is een brief overgemaakt aan de heer Vincent VAN QUICKENBORNE, federale Minister bevoegd voor Economie, waarin hem de beslissing van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen van 15 december 2009 tot goedkeuring van de ontwerpnorm ter kennis werd gebracht. Die brief gaat als bijlage 2 bij dit verslag.

Er werd ook een brief gericht aan de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren om hem in kennis te stellen van de beslissing van de Hoge Raad van 15 december 2009.

In verband met de vraag over de indirecte gevolgen van een verzwaring van de regels inzake kwaliteitscontrole, heeft de Hoge Raad op 18 januari 2010 een brief gericht aan de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren waarin zijn aandacht werd gevestigd op een document dat in december 2009 door de *Auditing Practices Board* werd gepubliceerd onder de titel *"Guidance on smaller entity audit documentation"*.

Die tweede versie van de *practice note* 26 van het Britse APB leek de Hoge Raad inderdaad bijzonder interessant, omdat dit document een uiterst nuttige handleiding bevat in het kader van de voorbereiding van auditors op de kwaliteitscontrole met betrekking tot het documenteren van dossiers over de wettelijke controle van jaarrekeningen van kleinere entiteiten. Naar het oordeel van de Hoge Raad zou voor het documenteren van dergelijke dossiers, in functie van de aard van gecontroleerde entiteiten, op basis van dit type handleiding een soort *"scalability"* moeten kunnen worden ingevoerd.

Met zijn brief van 18 januari 2010 aan het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft de Hoge Raad dan ook gevraagd om een normatief document op te stellen waarin voor het documenteren van werkdossiers dit soort *"scalability"* wordt opgenomen. Voor wettelijke auditors in België zou dit volgens de Hoge Raad bijzonder nuttig zijn.

Op 1 april 2010 heeft de heer Vincent VAN QUICKENBORNE, federale Minister bevoegd voor Economie, zijn goedkeuring gegeven aan de op 15 december 2009 door de Hoge Raad goedgekeurde norm van 10 november 2009. Dit bericht inzake de goedkeuring is gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 16 april 2010; een *erratum* is verschenen in het *Belgisch Staatsblad* van 28 april 2010.

Zowel de norm als het bericht inzake de goedkeuring zijn integraal opgenomen in dit jaarverslag 2009 van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren.

Overeenkomstig artikel 30 van de wet van 22 juli 1953 heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen deze norm, zodra die een definitief karakter had verkregen, ook op de website van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren geplaatst, op het volgende adres: <http://www.oversight-audit-belgium.eu>.

Europese consultatie over een eventuele overschakeling op termijn naar de clarified ISA

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft in 2009 geregeld deelgenomen aan de *plenumvergaderingen* van de EGAOB en de vergaderingen van zijn *sub-group ISA*. Eén van de centrale thema's op die vergaderingen (in het bijzonder die van de *sub-group ISA*) was het uittekenen van de denkpistes voor het Europese consultatiedocument in verband met de wenselijkheid (of niet) om op Europees vlak voor elke wettelijke controle van jaarrekeningen die onder

de richtlijn 2006/43/EG valt, over te schakelen naar de *clarified* ISA.

In het kader van de vergaderingen van de *sub-group* ISA werd in 2009 herhaaldelijk een presentatie gegeven over de stand van zaken en de voornaamste resultaten van de twee studies die de Europese Commissie in 2008 had besteld om een beter zicht te krijgen op de implicaties van de problematiek rond de goedkeuring van de *clarified* ISA:

- het verslag van de Universiteit van Duisburg-Essen, dat afgesloten werd op 12 juni 2009, met als titel *"Evaluation of the Possible Adoption of International Standards on Auditing (ISA) in the EU"*;
- het verslag van het *Maastricht Accounting, Auditing and Information Management Center* (MARC), dat afgesloten werd op 20 juli 2009, met als titel *"Evaluation project of the differences between International Standards on Auditing (ISA) and the Standards of the US Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB)"*.

Over een document in verband met de eventuele overschakeling in Europa naar de internationale ISA-normen liep vanaf 22 juni 2009 een publieke consultatie. Dit document bestond uit 10 vragen, bedoeld om een duidelijke structuur te brengen in het onderzoek van de diverse sleutelementen in de gemeenschappelijke besluitvorming op het niveau van alle lidstaten van de Europese Unie. Deze vragen kunnen in drie categorieën worden opgesplitst:

- de aanvaardbaarheid (of niet) van de ISA-normen opgesteld door de IAASB¹ en de noodzaak om voor de Europese Commissie al dan niet de mogelijkheid te voorzien om die normen te kunnen wijzigen;
- commentaren in verband met de "kosten/baten-analyse" van de Duitse Universiteit van Duisburg-Essen, met het toepassingsgebied (wat gebeurt er met de norm ISQC 1) alsook met de noodzaak (of niet) van een grotere harmonisatie van de auditverslagen in de Europese Unie;
- bereidheid (of niet) om de ISA-normen op Europees vlak over te nemen en zo ja, draag-

wijde en planning van een dergelijke invoering.

Aanvankelijk zou deze publieke consultatie tot 15 september 2009 lopen, maar zij werd verlengd tot en afgesloten op 15 oktober 2009.

In het kader van de laatste twee vergaderingen van de *sub-group* ISA van de EGAOB en de *plenum*vergadering van de EGAOB zelf, telkens in november 2009, kwamen verschillende thema's ter sprake uit de antwoorden die de Europese Commissie had ontvangen, alhoewel op dat tijdstip nog geen synthese voorhanden was.

Uit de synthese die het Directoraat-generaal Interne markt en diensten in maart 2010 publiceerde, blijkt dat de Europese Commissie op haar publieke consultatie in verband met de invoering van de ISA-normen, 89 reacties ontving, afkomstig van een zeer gevarieerd doelpubliek.

Uit de samenvatting die de synthese – zoals gepubliceerd door de Europese Commissie – voorafgaat, kan men zes hoofdlijnen afleiden:

- De overgrote meerderheid van de reacties spreekt zich uit ten gunste van een goedkeuring van de internationale ISA-normen in de Europese Unie. Een duidelijke meerderheid is te vinden voor een toepassing van de ISA-normen op de wettelijke controle van alle vennootschappen, ook de kleine ondernemingen waarvoor een audit verplicht is.
- Uit de reacties blijkt de overtuiging dat de ISA-normen internationaal op ruime schaal worden aanvaard. Eventuele wijzigingen van de Europese Commissie of van de lidstaten aan de ISA-normen zouden uiterst beperkt moeten blijven. De overgrote meerderheid van de reacties staat gunstig tegenover de invoering van toepassingsmodaliteiten en verklarende commentaren, die een bijzonder statuut mogen krijgen dat verschilt van *"best practices"*.
- Een aantal reacties, meer bepaald van kleine en middelgrote auditkantoren (verkort KMA), laten een ongerustheid horen in verband met de kostprijs en de administratieve gevolgen van een invoering van de ISA-normen voor de audit van kleine en middelgrote ondernemingen (verkort KMO). In sommige reacties wordt de vraag gesteld of de ISA-normen naar evenredigheid zouden mogen worden toegepast, in functie van de grootte en complexiteit van de gecontroleerde entiteiten, terwijl andere reacties stellen dat de toepassing van deze

¹ Deze normen worden goedgekeurd door het internationaal orgaan *Public Interest Oversight Board* (verkort PIOB) en gepubliceerd door de *International Federation of Accountants* (verkort IFAC).

normen gemakkelijk aan te passen is voor minder complexe controles.

- De meeste reacties zijn van oordeel dat de internationale norm inzake kwaliteitscontrole, gepubliceerd door IFAC - de ISQC 1 - bij het invoeringsproces moet worden betrokken. Talrijke reacties vragen de Commissie om een evenredige en soepele toepassing van de norm ISQC 1 op de KMA te overwegen of toe te staan dat de huidige, gelijkwaardige interne normen inzake kwaliteitscontrole verder zouden mogen worden toegepast in de lidstaten.
- De meeste reacties staan gunstig tegenover de invoering van de ISA-normen van de serie 700, die betrekking hebben op het verslag van de auditor. De lidstaten zouden hetzij het model van een auditverslag van de IAASB kunnen overnemen, hetzij in zekere mate hiervan afwijken. Auditverslagen zouden dus van de ene lidstaat van de Europese Unie tot de andere kunnen verschillen. De ISA 700 normen zouden echter een aantal gemeenschappelijke punten in de verslagen garanderen, onder andere qua structuur. De meeste reacties waren van oordeel dat in de verslagen van de auditors zou moeten worden vermeld dat zij in overeenstemming met de ISA-normen zijn opgesteld, aangezien noch de Commissie, noch de lidstaten die normen zouden dienen te wijzigen. Talrijke andere reacties vinden echter dat een verwijzing naar "de ISA-normen zoals goedgekeurd in de Europese Unie" de voorkeur verdient, rekening houdend met de mogelijkheid van toevoegingen of uitzonderingen.
- De reacties in verband met het tijdschema voor een eventuele overschakeling lopen sterk uiteen, zonder enige vorm van consensus. In het algemeen lijken kleine en middelgrote kantoren meer tijd nodig te hebben om zich te kunnen voorbereiden op de invoering van de ISA-normen.

Op dit ogenblik heeft Europa nog geen principeel standpunt ingenomen over een eventuele beslissing om de *clarified* ISA op te leggen voor de wettelijke controle van jaarrekeningen in de lidstaten van de Europese Unie.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen zal de evolutie van dit dossier op Europees niveau in 2010 van nabij blijven volgen, gelet op zijn rol - als entiteit van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren - met betrekking tot de normatieve aspecten van het beroep in het kader van de wettelijke controle van jaarrekeningen in België.

De Hoge Raad is bovendien bereid om zijn ervaring met de organisatie van een harmonieuze overschakeling naar een ander internationaal normenstelsel met instandhouding van de structuur van de bestaande auditmarkt, met andere lidstaten van de Europese Unie te delen.

Interessant om nog te vermelden is de aankondiging in april 2010 door de nieuwe Europese commissaris Interne markt en diensten, de heer Michel BARNIER, dat in de herfst een Groenboek over de rol van wettelijke auditors zal verschijnen teneinde de nodige lessen te trekken uit de recente financiële crisis.

Verzoek van de Europese Commissie om bijstand bij de vertaling van de clarified ISA in alle officiële talen van de Europese Unie

Naar aanleiding van de vergadering van de EGAOB op 8 oktober 2007 had de Europese Commissie de leden van de EGAOB gevraagd om mee te werken aan de vertaling van de *clarified* ISA in alle officiële talen van de Europese Unie.

In zijn brief van 13 november 2007 aan de Europese Commissie vroeg de Hoge Raad hoever de Commissie stond in het beslechten van de vraag over de effectieve invoering (of niet) van gemeenschappelijke internationale auditnormen in Europa, om te zien of het voor de Hoge Raad al dan niet verantwoord was op korte termijn terzake een initiatief te nemen.

Aangezien over een dergelijke beslissing op Europees niveau geen zekerheid bestond, heeft de Hoge Raad na afloop van de vergadering van 2 april 2008 waarop het Europees project voor de vertaling van de *clarified* ISA door de vertaaldiensten van de Europese Commissie werd gelanceerd, beslist om, net zoals een aantal publieke toezichthouders van andere lidstaten van de Europese Unie, de nationale beroepsorganisatie (het Instituut van de Bedrijfsrevisoren) te betrekken bij de Nederlandse en Franse vertaling van de *clarified* ISA, mits geregeld op de hoogte te worden gehouden van de vordering van het vertaalproject.

De Hoge Raad wenst de vertegenwoordigers van het IBR te danken die zich actief hebben ingezet voor de kwaliteit van de Nederlandse en Franse vertalingen die in de loop van 2009 aan de vertaaldiensten van de Europese Commissie werden bezorgd.

Norm van 10 november 2009 inzake de toepassing van de ISA's in België

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen, vervat in het artikel 30 van de wet van 22 juli 1953, heeft deze norm, goedgekeurd door de Raad van het IBR op 10 november 2009, het voorwerp uitgemaakt van een goedkeuring door de organen van het Belgisch systeem van publiek toezicht belast met de normatieve aspecten, met name door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen op 15 december 2009 en door de federale Minister, bevoegd voor Economie, op 1 april 2010.

Een bericht betreffende de goedkeuring van deze norm is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 16 april 2010. Dit bericht heeft het voorwerp uitgemaakt van een *erratum*, gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 28 april 2010 (3de editie).

Deze norm is in werking getreden op de datum van de bekendmaking van het bericht in het *Belgisch Staatsblad*.

De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren,

Overwegende dat het moderniseren van het normatief kader voor de uitvoering van revisorale opdrachten zich opdringt;

Overwegende dat het in het algemeen belang is dat de financiële overzichten in België – een voor internationale betrekkingen en investeringen zeer open land – worden gecontroleerd overeenkomstig de internationaal erkende standaarden;

Rekening houdend met de bekommernis van de Europese instanties om tot een harmonisatie te komen van de uitoefening van het beroep van wettelijke auditor van de jaarrekening, en om verder te gaan met de verhoging van de kwaliteit van de controle van de financiële overzichten, bekommernis die zich meer bepaald

vertaalde in het aannemen van de richtlijn van 17 mei 2006;

Overwegende dat de *International Standards on Auditing* (ISA's) en de *International Standards on Review Engagement* (ISRE), zoals per 15 december 2008 aangenomen door de *International Auditing and Assurance Standards Board* (IAASB), een antwoord bieden op deze vereisten om internationaal erkende en geactualiseerde standaarden te vormen; dat zij reeds verplicht gesteld zijn, met of zonder aanpassing op nationaal vlak, in heel wat landen, met inbegrip van een meerderheid van de Lidstaten van de Europese Unie; dat zij de kwaliteit van de financiële informatie bevorderen door het voorzien in de toepassing van aanvullende controlewerkzaamheden, alsmede in een betere documentatie van de werkzaamheden van de auditor;

Overwegende dat de ISA's reeds worden toegepast voor de controle van vele entiteiten, meer bepaald de organisaties van openbaar belang; dat het in het algemeen belang is om de uniciteit van dit normatief kader te behouden op het hoogst mogelijk kwalitatieve niveau;

Overwegende dat minstens met betrekking tot de controle van de financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de urgentie en het algemene belang vragen om niet het moment af te wachten waarop de vertaling van de ISA's naar het Frans en het Nederlands zal afgerond zijn, noch het feit dat de voorstellen tot aanpassing aan de Belgische context in een normatieve vorm zijn bepaald; dat in afwachting daarvan de bedrijfsrevisoren hun vakkundig oordeel in dat opzicht zullen kunnen toepassen;

Overwegende dat de ISA's voorzien dat de concrete toepassing daarvan aangepast is aan de eigenschappen van elke aan een controle onderworpen entiteit, meer bepaald: de omvang (KMO), de complexiteit en de aard daarvan (verenigingen);

Overwegende dat de bedrijfsrevisor, in voorkomend geval, het tijdschema en de inhoud van de uit te voeren controlewerkzaamheden aanpast teneinde rekening te houden met meer bepaald: het geringe aantal en de eenvoud van de door de entiteit verwerkte transacties, de interne organisatie en de financieringswijzen van de entiteit, de rechtstreekse betrokkenheid van de bestuurder bij de interne beheersing van de entiteit en het beperkte aantal vennoten.

Overwegende dat de bedrijfsrevisor de aard en de omvang van zijn gegevensgerichte controles kan beperken in functie van meer bepaald de beheersingsomgeving van de entiteit en van de timing van zijn tussenkomst indien dit schema hem de mogelijkheid biedt de afloop van de in de rekeningen vastgelegde transacties vast te stellen;

Overwegende dat de bedrijfsrevisor een dossier samenstelt dat aan de omvang en de karakteristieken van de gecontroleerde entiteit, evenals aan de complexiteit van de opdracht, is aangepast;

Overwegende dat het Instituut van de Bedrijfsrevisoren in een begeleidingsplan heeft voorzien bij het toepassen van de ISA's, meer bepaald in het vormingsprogramma waarin de ISA's al sinds 2004 zijn opgenomen, in de toegang tot aangepaste controlesoftware waarvoor het IBR contact heeft opgenomen met softwareontwikkelaars die in de markt actief zijn om de bedrijfsrevisoren te informeren over de mogelijk beschikbare hulpmiddelen, alsmede in een plan inzake het publiceren van adviezen met betrekking tot het toepassen van de ISA's in de Belgische context;

Overwegende dat voor wat betreft de data van inwerkingtreding, zoals vastgesteld in punt 4 van onderhavige norm, de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft ingestemd met de voorstellen van verscheidene vertegenwoordigers van gebruikers van financiële overzichten en merkt op dat volgens de positieve evaluatie van de Europese en Belgische evoluties die tegen 15 december 2011 zou worden verwacht, voornoemde data door de Minister van Economie zouden kunnen worden vervroegd.

Overwegende dat de bedrijfsrevisor er eveneens kan toe gebracht worden om opdrachten van beperkt nazicht uit te oefenen voor een tussentijdse financiële toestand, in het kader van een wettelijke controle van de jaarrekeningen, en dat de *International Standards on Review Engagement* (ISRE) in dit opzicht de samenhang van de opdracht in zijn geheel toelaten;

Heeft de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren op zijn zitting van 10 november 2009 de hiernavolgende norm aangenomen. Deze werd op 15 december 2009 door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en op 1 april 2010 door de Minister die bevoegd is voor Economie goedgekeurd. Deze norm heeft het voorwerp uitgemaakt van een publicatie in het *Belgisch Staatsblad* van 16 april 2010.

1. De bedrijfsrevisoren zullen overgaan tot de controle van alle financiële overzichten (audit) en van het beperkt nazicht van de financiële informatie overeenkomstig respectievelijk de *International Standards on Auditing* (ISA's) en *International Standards on Review Engagement* (ISRE's), zoals op 15 december 2008 aangenomen door de *International Auditing and Assurance Standards Board* en voor zover deze normen vertaald werden in de van toepassing zijnde nationale taal, te weten:

- ISA 200	Algemene doelstellingen van de onafhankelijke auditor, alsmede het uitvoeren van een controle overeenkomstig de Internationale Controlestandaarden
- ISA 210	Overeenstemming over de voorwaarden van controleopdrachten
- ISA 220	Kwaliteitsbeheersing voor een controle van financiële overzichten
- ISA 230	Controledocumentatie
- ISA 240	De verantwoordelijkheid van de auditor met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten
- ISA 250	Het in overweging nemen van wet- en regelgeving bij een controle van financiële overzichten
- ISA 260	Communicatie met degenen belast met governance
- ISA 265	Het communiceren van tekortkomingen in de interne beheersing aan degenen belast met governance
- ISA 300	De planning van een controle van financiële overzichten

- ISA 315	Het onderkennen en inschatten van de risico's van een afwijking van materieel belang door middel van het verkrijgen van kennis van de entiteit en haar omgeving
- ISA 320	Materieel belang bij de planning en uitvoering van een controle
- ISA 330	Het inspelen door de auditor op ingeschatte risico's
- ISA 402	Bij de controle in overweging te nemen aangelegenheden wanneer een entiteit gebruik maakt van service-organisaties
- ISA 450	Evaluatie van tijdens de controle onderkende afwijkingen
- ISA 500	Controle-informatie
- ISA 501	Controle-informatie - Bijkomende beschouwingen voor specifieke aspecten
- ISA 505	Externe bevestigingen
- ISA 510	Eerste uitvoering van controle-opdrachten – openingssaldi
- ISA 520	Cijferanalyses
- ISA 530	Steekproeven bij controles
- ISA 540	De controle van schattingen, met inbegrip van schattingen tegen reële waarde, alsmede daarmee verband houdende toelichtingen
- ISA 550	Verbonden partijen
- ISA 560	Gebeurtenissen na de einddatum van de verslagperiode
- ISA 570	Continuïteit
- ISA 580	Schriftelijke bevestigingen
- ISA 600	Speciale overwegingen – Controles van de financiële overzichten van de groep (Inclusief de werkzaamheden van auditors van groepsonderdelen)
- ISA 610	Gebruikmaken van de werkzaamheden van interne auditors
- ISA 620	Gebruikmaken van de werkzaamheden van een door de auditor aangestelde deskundige
- ISA 700	Het vormen van een oordeel en het rapporteren over de financiële overzichten
- ISA 705	Aanpassingen van het oordeel in de verklaring van de onafhankelijke auditor
- ISA 706	Toelichtende paragrafen en paragrafen inzake overige aangelegenheden, toegevoegd in de verklaring van de onafhankelijke auditor
- ISA 710	Ter vergelijking opgenomen gegevens – Vergelijkende cijfers en vergelijkende financiële overzichten
- ISA 720	De verantwoordelijkheid van de auditor met betrekking tot andere gegevens in documenten waarin de gecontroleerde financiële overzichten zijn opgenomen
- ISA 800	Speciale overwegingen - Controles van financiële overzichten die zijn opgesteld in overeenstemming met stelsels gericht op speciale doeleinden
- ISA 805	Speciale overwegingen - Controles van een apart financieel overzicht, en van een specifiek element, een specifieke rekeningen of een specifiek item van een financieel overzicht
- ISA 810	Opdrachten om te rapporteren over een samenvatting van financiële overzichten
- ISRE 2400	Beperkt nazicht
- ISRE 2410	Beperkt nazicht van tussentijdse financiële verslaggeving uitgevoerd door de onafhankelijke auditor.

2. De volgende normen en aanbevelingen zijn opgeheven:

a. de volgende controlenormen:

- Algemene controlenormen (uitgezonderd voor de opdrachten die niet onder het toepassingsgebied van de ISA's vallen);
- Normen inzake de certificatie van de geconsolideerde jaarrekening;
- Normen "Bevestigingen van de leiding van de entiteit".

b. de volgende controleaanbevelingen :

- Aanbeveling "Aanvaarding van een controle-opdracht door een bedrijfsrevisor";
- Aanbeveling "Controleprogramma";
- Aanbeveling "Werkdocumenten van de bedrijfsrevisor";
- Aanbeveling "Kwaliteitsbeheersing van de controlewerkzaamheden";
- Aanbeveling "Controlerisico";
- Aanbeveling "Impact van de interne controle op de controlewerkzaamheden";
- Aanbeveling "Controle in een omgeving waarin gebruik wordt gemaakt van geautomatiseerde informatiesystemen";
- Aanbeveling "Doelstelling van de controle van de jaarrekening";
- Aanbeveling "Fraude en onwettige handelingen";
- Aanbeveling "Controle van een vennootschap in moeilijkheden";
- Aanbeveling "Extern bewijskrachtig materiaal";
- Aanbeveling "Gebruik van de werkzaamheden van een andere revisor";
- Aanbeveling "Gebruik van het werk van een interne auditafdeling";
- Aanbeveling "Gebruikmaken van de werkzaamheden van deskundigen";
- Aanbeveling "Controle van de voorraadopname";
- Aanbeveling "Analytisch onderzoek";
- Aanbeveling "Steekproeven in de controle";
- Aanbeveling "Controle van de boekhoudkundige ramingen";
- Aanbeveling "Controle van de inlichtingen opgenomen in de toelichting";
- Aanbeveling "Uitvoering van een beperkt nazicht door de commissaris bij een tussentijdse toestand".

3. In de mate dat het aanpassen van de ISA's of van verdere wijzigingen daarvan aan de Belgische context niet het voorwerp van Belgische normen uitmaakt (bijkomende norm en/of toelichtende bijlagen bij de ISA's) op het moment dat deze normen of deze aanpassingen moeten worden toegepast op de controle van financiële overzichten, zullen de bedrijfsrevisoren hun beste vakkundig oordeel toepassen om deze aanpassing zeker te stellen.

4. De huidige norm treedt in werking:

- a) met betrekking tot de organisaties van openbaar belang, voor de controle van financiële overzichten (audit) en het beperkt nazicht van de financiële informatie met betrekking tot boekjaren afgesloten vanaf 15 december 2012;
- b) met betrekking tot de andere entiteiten, voor de controle van financiële overzichten (audit) en het beperkt nazicht van de financiële informatie met betrekking tot boekjaren afgesloten vanaf 15 december 2014.

5. In functie van de evaluatie van de Europese en Belgische ontwikkelingen die tegen 15 december 2011 zal worden uitgevoerd, kan de Minister die bevoegd is voor Economie de in punt 4 bedoelde data, met een termijn van maximum twee jaar tussen de vastgelegde datum van punt 4.a) en van die van punt 4.b), overeenkomstig eensluidend advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en op advies van het IBR aanpassen. Voor zover een Europese Verordening de verplichte toepassing van de ISA's enkel en alleen voorziet voor de controle van de financiële overzichten van entiteiten van openbaar belang met betrekking tot boekjaren afgesloten vanaf een datum vóór 15 december 2012, zal de datum van 15 december 2014, zoals voorzien in punt 4b), automatisch worden vervroegd naar een datum die overeenstemt met twee jaar na de datum van inwerkingtreding van deze Europese Verordening.

Bericht inzake goedkeuring in het *Belgisch Staatsblad* gedurende 2009

BELGISCH STAATSBLAG – 16.04.2010 – MONITEUR BELGE

FEDERALE OVERHEIDSDIENST ECONOMIE,
K.M.O., MIDDENSTAND EN ENERGIE
[C – 2010/11180]

SERVICE PUBLIC FEDERAL ECONOMIE,
P.M.E., CLASSES MOYENNES ET ENERGIE
[C – 2010/11180]

1 APRIL 2010. — Bericht met betrekking tot de goedkeuring van de norm inzake de toepassing van de ISA's in België

1er AVRIL 2010. — Avis relatif à l'approbation de la norme relative à l'application des normes ISA en Belgique

Overeenkomstig de bepalingen van artikel 30 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd door het koninklijk besluit van 30 april 2007, is een ontwerp van norm inzake de toepassing van de ISA's in België ter goedkeuring voorgelegd aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en aan de Minister bevoegd voor Economie, na het voorontwerp te hebben uitgemaakt van een publieke consultatie. Deze norm inzake de toepassing van de ISA's in België, aangenomen door de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren op 5 oktober 2009, is goedgekeurd door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en door de Minister die bevoegd is voor Economie.

Conformément aux dispositions de l'article 30 de la loi du 22 juillet 1953 créant un Institut des Bedrijfsrevisoren et organisant la supervision publique de la profession de réviseur d'entreprises, coordonnée par arrêté royal du 30 avril 2007, un projet de norme relative à l'application des normes ISA en Belgique a été soumis pour approbation au Conseil supérieur des Professions économiques et au Ministre ayant l'Economie dans ses attributions, après avoir fait l'objet d'une consultation publique. Cette norme relative à l'application des normes ISA en Belgique adoptée le 5 octobre 2009 par le Conseil de l'Institut des Bedrijfsrevisoren, est approuvée par le Conseil supérieur des Professions économiques et par le Ministre ayant l'Economie dans ses attributions.

Deze norm treedt in werking:

Cette norme entre en vigueur:

- a) met betrekking tot de controle van financiële overzichten (audit) en het beperkt nazicht van de financiële informatie van organisaties van openbaar belang, voor alle boekjaren afgesloten door deze organisaties vanaf 15 december 2012;
- b) met betrekking tot de controle van financiële overzichten (audit) en het beperkt nazicht van de financiële informatie van andere entiteiten, voor alle boekjaren afgesloten door deze entiteiten vanaf 15 december 2014.

- a) en ce qui concerne le contrôle d'états financiers (audit) et l'examen limité d'informations financières d'entités d'intérêt public, pour tous les exercices comptables clôturés de ces entités à partir du 15 décembre 2012;
- b) en ce qui concerne le contrôle des états financiers (audit) et l'examen limité d'informations financières d'autres entités, pour tous les exercices comptables clôturés de ces entités à partir du 15 décembre 2014.

De huidige norm wordt onderworpen aan een evaluatie tegen 15 december 2011 in functie van de Europese en Belgische ontwikkelingen. Op basis van de evaluatie van deze Europese en Belgische ontwikkelingen kan de Minister die bevoegd is voor Economie op advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, beslissen om de datum van inwerkingtreding van de norm aan te passen, met het behoud van een termijn van maximum twee jaar tussen de datum van inwerkingtreding van de norm voor de controle van de financiële overzichten (audit) en het beperkt nazicht van de financiële informatie van organisaties van openbaar belang en de datum van inwerkingtreding van de norm voor de controle van de financiële overzichten (audit) en het beperkt nazicht van de financiële informatie van andere entiteiten.

In het bijzonder kan de Minister bevoegd voor Economie beslissen dat deze norm niet in werking treedt met betrekking tot de controle van de financiële overzichten (audit) en het beperkt nazicht van de financiële informatie van organisaties van openbaar belang voor alle boekjaren afgesloten door deze entiteiten vanaf 15 december 2012 en met betrekking tot de controle van de financiële overzichten (audit) en het beperkt nazicht van de financiële informatie van organisaties van andere entiteiten voor alle boekjaren afgesloten door deze entiteiten vanaf 15 december 2014 indien hij vaststelt dat er nog geen norm werd aangenomen die de specifieke Belgische bepalingen inzake audit die niet opgenomen zijn in de ISA's herneemt en/of dat het begeleidingsplan in dit verband opgesteld door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren niet toegepast werd.

Het Instituut van de Bedrijfsrevisoren informeert op regelmatige basis de Minister bevoegd voor Economie en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen van de stand van zaken van het begeleidingsplan.

Voor zover een Europese Verordening de verplichte toepassing van de ISA's enkel voorziet voor de controle van de financiële overzichten van organisaties van openbare belang met betrekking tot boekjaren afgesloten vóór 15 december 2012, zal de datum voorzien in punt b) automatisch worden vervroegd naar een datum die overeenstemt met twee jaar na de datum van de inwerkingtreding van de Europese Verordening.

Brussel, 1 april 2010.

De Minister voor Ondernemen en
Vereenvoudigen,
V. VAN QUICKENBORNE

La présente norme sera soumise à évaluation en fonction des évolutions européennes et belges d'ici le 15 décembre 2011. Sur base de cette évaluation des évolutions européennes et belges, le Ministre ayant l'Economie dans ses attributions peut, sur avis du Conseil supérieur des Professions économiques et de l'Institut des Bedrijfsrevisoren, décider de modifier la date d'entrée en vigueur de la norme, en conservant un délai de deux ans maximum entre la date de l'entrée en vigueur de la norme pour le contrôle des états financiers (audit) et l'examen limité d'informations financières d'entités d'intérêt public et la date d'entrée en vigueur de la norme pour le contrôle des états financiers (audit) et l'examen limité d'informations financières d'autres entités.

En particulier, le Ministre ayant l'Economie dans ses attributions peut décider que la norme n'entre pas en vigueur en ce qui concerne le contrôle d'états financiers (audit) et l'examen limité d'informations financières des entités d'intérêt public pour tous les exercices comptables clôturés de ces entités à partir du 15 décembre 2012 et en ce qui concerne le contrôle d'états financiers (audit) et l'examen limité d'informations financières des autres entités pour tous les exercices comptables clôturés de ces entités à partir du 15 décembre 2014, s'il constate qu'une norme reprenant les dispositions belges spécifiques en matière d'audit qui ne sont pas reprises dans les normes ISA n'a pas encore été adoptée et/ou que le programme d'accompagnement élaboré en la matière par l'Institut des Bedrijfsrevisoren n'a pas été appliqué.

L'Institut des Bedrijfsrevisoren informe régulièrement le Ministre ayant l'Economie dans ses attributions et le Conseil Supérieur des Professions économiques de l'état d'avancement du programme d'accompagnement.

Si un Règlement européen prévoit l'application obligatoire des normes ISA pour le seul contrôle des états financiers d'entités d'intérêt public relatifs aux exercices comptables clôturés avant le 15 décembre 2012, la date prévue au point b) sera automatiquement avancée à une date correspondant à deux années suivant la date d'entrée en vigueur dudit Règlement européen.

Bruxelles, le 1er avril 2010.

Le Ministre de l'Entreprise et de la Simplification,
V. VAN QUICKENBORNE

FEDERALE OVERHEIDSDIENST ECONOMIE,
K.M.O., MIDDENSTAND EN ENERGIE

[C – 2010/11195]

1 APRIL 2010. — Bericht met betrekking tot de goedkeuring van de norm inzake de toepassing van de ISA's in België - Erratum

In het Belgisch Staatsblad nr. 112 van 16 april 2010, bladzijde 21774, moet de volgende correctie worden aangebracht:

In het bericht van 1 april 2010 met betrekking tot de goedkeuring van de norm inzake de toepassing van de ISA's in België, dient het begin van de tweede zin van de eerste alinea gelezen te worden als volgt: « Deze norm inzake de toepassing van de ISA's in België, aangenomen door de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren op 10 november 2009, (...) » in plaats van « Deze norm inzake de toepassing van de ISA's in België, aangenomen door de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren op 5 oktober 2009, (...) ».

SERVICE PUBLIC FEDERAL ECONOMIE,
P.M.E., CLASSES MOYENNES ET ENERGIE

[C – 2010/11195]

1er AVRIL 2010. — Avis relatif à l'approbation de la norme relative à l'application des normes ISA en Belgique - Erratum

Au Moniteur belge n° 112 du 16 avril 2010, page 21774, il y a lieu d'apporter la correction suivante:

Dans l'avis du 1er avril 2010 relatif à l'approbation de la norme relative à l'application des normes ISA en Belgique, il convient de lire le début de la deuxième phrase du premier alinéa comme suit: « Cette norme relative à l'application des normes ISA en Belgique adoptée le 10 novembre 2009 par le Conseil de l'Institut des Bedrijfsrevisoren, (...) » au lieu de « Cette norme relative à l'application des normes ISA en Belgique adoptée le 5 octobre 2009 par le Conseil de l'Institut des Bedrijfsrevisoren, (...) ».

1.5.2. Weigering om in België een norm inzake kwaliteitscontrole goed te keuren

In juli 2008 had de Hoge Raad voor de Economische Beroepen de normen inzake kwaliteitscontrole goedgekeurd die de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren op 11 april 2008 had aangenomen. Op zijn beurt had de federale Minister, bevoegd voor Economie die normen eveneens goedgekeurd; een bericht in die zin van 9 september 2008 werd gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 15 september 2008.

Dit bericht van 9 september 2008 betreffende de goedkeuring eindigt met de volgende zin: *“Rekening houdende met de aanbeveling van de Europese Commissie van 6 mei 2008 inzake de externe kwaliteitsborging voor wettelijke auditors en auditkantoren die jaarrekeningen van organisaties van openbaar belang controleren (Publicatieblad van 7 mei 2008) en van eventuele andere later gepubliceerde regels, zullen deze normen opnieuw geëvalueerd worden uiterlijk tegen 31 maart 2009 met het oog op mogelijke aanpassingen.”*

Aangezien de norm van 11 april 2008 was aangenomen nog vóór de definitieve goedkeuring en publicatie van de Europese aanbeveling van 6 mei 2008 inzake de externe kwaliteitsborging voor wettelijke auditors en auditkantoren die jaarrekeningen van organisaties van openbaar belang controleren, kon die inderdaad geen rekening houden met bepaalde aanvullende voorschriften in die aanbeveling.

*
* *

De federale Minister, bevoegd voor Economie heeft met zijn brief van 5 mei 2009 de Europese Commissaris voor de Interne markt, overeenkomstig de voorschriften van paragraaf 25 van de voormelde Europese aanbeveling van 6 mei 2008, meegedeeld welke maatregelen België heeft genomen naar aanleiding van de goedkeuring van die aanbeveling.

In deze brief van 5 mei 2009 besluit de Minister, na vergelijkend onderzoek tussen het Belgisch wettelijk en normatief kader en de regels van de Europese aanbeveling van 6 mei 2008 (welk onderzoek op verzoek van de Minister zoals verwoord in zijn bericht van 9 september 2008, door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren is uitgevoerd), met de vaststelling dat het Belgisch nor-

matief – en eventueel ook het wettelijk – kader dient te worden aangepast.

De Minister heeft er zich in die brief van 5 mei 2009 bovendien toe verbonden om met het oog op de overeenstemming met de maatregelen uit de Europese aanbeveling van 6 mei 2008, te onderzoeken in hoever het wettelijk en/of reglementair kader zou dienen te worden aangepast.

*
* *

Het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft een evaluatie gemaakt van de nodige wijzigingen aan de norm inzake kwaliteitscontrole en heeft na afloop daarvan, overeenkomstig artikel 30, § 1, tweede lid van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, een publieke consultatie over een nieuw ontwerp van normen georganiseerd; deze consultatie liep van 6 juli tot 25 september 2009.

De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft de ontwerpnormen aangepast en aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen twee versies van de ontwerpnormen inzake kwaliteitscontrole voorgelegd, zoals de Raad van het IBR die had aangenomen op 2 oktober 2009 en 10 november 2009.

Alvorens over te gaan tot het onderzoek van het verzoek om goedkeuring van de voorgelegde ontwerpnormen, hebben de leden van de Hoge Raad een aantal initiatieven genomen (zoals vereist door artikel 30 van de voornoemde wet):

- raadpleging van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen over de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen (advies uitgebracht op 9 december 2009);
- hoorzitting met de vertegenwoordigers van het IBR tijdens de vergadering van de Hoge Raad op 23 november 2009.

Gelet bovendien op het belang van deze norm voor de toezichtswerkzaamheden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling (verkort KVI) inzake kwaliteitscontrole, heeft de Hoge Raad bovendien vrijwillig het initiatief genomen om deze Kamer te raadplegen in verband met de door de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnor-

men. De Voorzitster van de Kamer van verwijzing en instaatstelling reageerde tweemaal, enerzijds met de toezending van een kopie van de brief die de KVI aan de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren op 6 november 2009 had gericht, en anderzijds met een brief van 16 december 2009 aan de Hoge Raad.

Zowel het advies van de Commissie voor het Bank, Financie- en Assurantiewezen van 9 december 2009, als de brief van de Kamer van verwijzing en instaatstelling van 16 december 2009 wijzen op de problematiek rond bepaalde voorschriften in de ontwerpnormen waarvoor geen rechtsgrond bestaat.

In zijn vergadering van 7 januari 2010 zag de Hoge Raad voor de Economische Beroepen zich genoodzaakt vast te stellen dat hij niet kon overgaan tot de eventuele goedkeuring van de voorgelegde ontwerpnormen, bij gebrek aan rechtsgrond voor heel wat bepalingen in de door het IBR voorgestelde norm.

In die zin werd op 18 januari 2010 een brief gericht aan de federale Minister, bevoegd voor Economie (zie bijlage 3 van onderhavig jaarverslag). Bij die brief aan de Minister gaat een bijlage die op initiatief van de Hoge Raad is opgesteld en waarin de voornaamste bepalingen worden opgesomd die zouden kunnen worden ingevoegd in de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, mocht de Minister dit opportuun achten. De lijst van deze mogelijk in het Belgische recht in te voegen bepalingen is voorgesteld in de vorm van een vergelijkende tabel die het mogelijk maakt om de link te leggen tussen de Europese aanbeveling van 2008 en de ter goedkeuring voorgelegde norm.

*

* *

Op dit ogenblik zijn er nog geen aanpassingen gebracht aan het wettelijk en reglementair kader die het mogelijk zouden maken alle voorschriften uit de Europese aanbeveling van 6 mei 2008 in te voeren.

Zodra aansluitend op de verkiezingen van 13 juni 2010 een Regering zal gevormd zijn, zal de Hoge Raad de terzake bevoegde Minister hierop attent maken.

1.5.3. Verzoek tot vaststelling van een norm inzake bestrijding van het witwassen van geld

In zijn brief van 16 november 2009 heeft de Hoge Raad het Instituut van de Bedrijfsrevisoren verzocht om een beroepsnorm op te stellen met regels die de bedrijfsrevisoren in acht moeten nemen in het kader van de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme.

De Hoge Raad heeft de aandacht van de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren tevens gevestigd op de risico-aanpak die de *Financial Action Task Force* (verkort FATF of *Groupement d'Action financière*, verkort GAFI) volgt, met de bedoeling die aanpak in te bouwen in het terzake op te stellen normatief kader.

a) Europees wettelijk kader

In 1991 werd in het kader van de strijd tegen het witwassen van geld een eerste Europese richtlijn goedgekeurd² die in 2001 grondig werd gewijzigd³.

In 2005 kwam er dan een nieuwe richtlijn⁴ waarbij de richtlijn van 1991 werd opgeheven. Ook die nieuwe richtlijn werd gewijzigd, achtereenvolgens in 2007⁵ en 2008⁶.

Daarnaast werden ook uitvoeringsmaatregelen⁷ van de richtlijn van 2005 in 2006 goedgekeurd.

2 Richtlijn 91/308/EEG van de Raad van 10 juni 1991 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld (PB L 166 van 28 juni).

3 Richtlijn 2001/97/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 december 2001 tot wijziging van richtlijn 91/308/EEG van de Raad tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld (PB L 344 van 28 december 2001).

4 Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2005 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (PB L 309 van 25 november 2005).

5 Richtlijn 2007/64/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 november 2007 betreffende betalingsdiensten in de interne markt tot wijziging van de Richtlijnen [...] 2005/60/EG [...] (PB L 319 van 5 december 2007).

6 Richtlijn 2008/20/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 tot wijziging van Richtlijn 2005/60/EG tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, wat de aan de Commissie verleende uitvoeringsbevoegdheden betreft (PB L 76 van 19 maart 2008).

7 Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie van 1 augustus 2006 tot vaststelling van uitvoeringsmaatregelen van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de

De lidstaten kregen tot 15 december 2007 de tijd om de richtlijn van 2005 inzake de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, in hun nationale recht om te zetten en zich derhalve hiernaar te schikken.

Op 6 oktober 2009 heeft het Europese Hof van Justitie België veroordeeld⁸ wegens niet-omzetting van die richtlijn.

b) Nationaal wettelijk kader

In 1993 werd in België ter omzetting van de Europese richtlijn van 1991 een wet goedgekeurd⁹. Sindsdien werd die wet herhaaldelijk gewijzigd.

Op 16 juli 2009 keurde de Kamer van Volksvertegenwoordigers in plenaire zitting een wetsontwerp goed¹⁰ waarbij de voorschriften van de richtlijn 2005/60/EG in het Belgische recht zouden worden ingevoegd. Daarna ging het wetsontwerp naar de Senaat.

Het wetsontwerp dat op 17 juli 2009 bij de Senaat terechtkwam (Doc 4-1412), werd geëvoceerd. Er werden een aantal amendementen ingediend, waaronder een amendement over de cijferberoepen [*nvdr: de economische beroepen*] (vrijstelling van aangifte bij de Cel voor Financiële Informatieverwerking (verkort CFI) als het gaat om het verstrekken van juridisch advies) om die beroepen aan dezelfde regels te onderwerpen als de advocatuur wanneer zij een dergelijke opdracht uitvoeren.

Op 10 december 2009 werd het wetsontwerp zoals door de Senaat geamendeerd, teruggestuurd naar de Kamer. De hierboven vermelde amendementen met betrekking tot de economische beroepen werden aangenomen.

Raad wat betreft de definitie van politiek prominente personen en wat betreft de technische criteria voor vereenvoudigde klantenonderzoeksprocedures en voor vrijstellingen op grond van occasionele of zeer beperkte financiële activiteiten (PB L 214 van 4 augustus 2006).

8 Arrest van het Hof (Vijfde kamer) van 6 oktober 2009 — Commissie van de Europese Gemeenschappen/Koninkrijk België (Zaak C-6/9), *PB C* 282 van 21 november 2009.

9 Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, Belgisch Staatsblad van 9 februari 1993.

10 Doc 52 1988/006 – Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, en het Wetboek van Vennootschappen.

De Kamercommissie voor de Financiën en de Begroting heeft hierover verslag uitgebracht op 16 december 2009. De twee amendementen die de heer Dirk VAN DER MAELEN had ingediend tegen de amendementen die de Senaat had aangenomen, werden verworpen (Doc 52 1988/8).

In dit document (52 1988/9 – Verslag uitgebracht in naam van de Kamercommissie voor de Financiën en de Begroting) verdient deze passus een bijzondere aandacht: *“Het wetsontwerp verplicht de beroepsorganisaties en de tuchtorganen van de cijferberoepen om interne regels uit te werken om ervoor te zorgen dat de meldingsplicht wordt nageleefd.”*

In het *Belgisch Staatsblad* van 26 januari 2010 werd de wet van 18 januari 2010 tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 gepubliceerd.

De Hoge Raad heeft kennis genomen van de documenten die konden worden geconsulteerd op de website van de CFI (<http://www.ctif-cfi.be>) in de rubriek “Wetsbepalingen” / “Belgische wetgeving”, met een gecoördineerde versie van de wet van 11 januari 1993 en een artikel van 85 pagina’s van de hand van mevrouw Caty GRIJSELS, juridisch adviseur van de CFI, met een overzicht van alle wijzigingen die de wet van 18 januari 2010 aan de wet van 11 januari 1993 heeft gebracht. Naar het oordeel van de Hoge Raad is dit artikel een kwalitatief hoogstaand pedagogisch instrument, dat alle vennootschappen en personen die zich naar de wetgeving ter bestrijding van het witwassen van geld en het terrorisme moeten schikken, een beter inzicht kan verschaffen in de onlangs goedgekeurde rechtsregels.

De Hoge Raad doet nog opmerken dat de inleiding van het artikel besluit met de volgende bedenking: *“Echter kan men wel van een big bang spreken voor de niet-financiële beroepen, beoogd in de wet van 11 januari 1993”.*

c) Initiatieven van de Hoge Raad

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen is steeds bijzonder begaan geweest met de problematiek in verband met de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme. Sinds de jaren '90 heeft de Hoge Raad terzake herhaaldelijk een proactieve rol gespeeld.

De Hoge Raad heeft het initiatief genomen om op datum van 16 november 2009 een brief te sturen naar de Voorzitter van het Instituut van de Be-

drijfsrevisoren¹¹ (zie bijlage 1 van onderhavig jaarverslag). De bedoeling daarvan was tweevoudig:

- Mededelen welke maatregelen het IBR heeft genomen voor de toepassing van de voorschriften van artikel 21 van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, meer bepaald met betrekking tot de maatregelen vervat in de artikelen 4, 5 en 6bis van die wet. Die informatie moet de Hoge Raad in staat stellen een algemeen beeld te krijgen van de maatregelen die dit Instituut heeft genomen inzake de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, in het wettelijk kader zoals dit van kracht was vóór de omzetting van de richtlijn van 2005.
- De vertegenwoordigers van het IBR sensibiliseren voor de noodzaak om die nieuwe toepassingsmaatregelen te nemen zodra de wijziging van de wet van 11 januari 2003 definitief zal zijn goedgekeurd en in het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerd. Het wetsontwerp zoals dat door de Kamer van Volksvertegenwoordigers is goedgekeurd, bevat immers geen overgangsmaatregelen. De nieuwe maatregelen worden derhalve van kracht 10 dagen na publicatie van de wet tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 in het *Belgisch Staatsblad*.
Hoewel het door de Kamer van Volksvertegenwoordigers goedgekeurd wetsontwerp door de Senaat werd geëvoceerd, leek het de Hoge Raad belangrijk dat het IBR zo snel mogelijk grondig zou gaan nadenken over welke toepassingsmaatregelen best zouden worden genomen.

In dit opzicht wensten de leden van de Hoge Raad de aandacht van de vertegenwoordigers van het IBR te vestigen op twee punten:

- Het toepassingsgebied van de uitvoeringsmaatregelen die elk Instituut moet nemen, zou sterk dienen te worden uitgebreid, want artikel 37 (nieuw) van de gewijzigde wet van 11 januari 1993 (na goedkeuring van het wetsontwerp daartoe) zou een uitbreiding inhouden van de verplichtingen voor elk Instituut op het vlak van de toepassingsmaatregelen die het moet nemen met betrekking tot het hele Hoofdstuk II, zodat die niet langer

beperkt blijven tot de drie artikelen waarnaar momenteel verwezen wordt.

- Uit de memorie van toelichting blijkt dat de toepassingsmaatregelen een dwingend karakter moeten hebben. Met andere woorden, er moet terzake een nieuwe beroepsnorm worden opgesteld die ter goedkeuring dient te worden voorgelegd aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en aan de federale Minister, bevoegd voor Economie.

In zijn brief wijst de Hoge Raad er bovendien op dat hij het, in het kader van de coördinerende rol waarmee de wetgever de Hoge Raad voor de Economische Beroepen op grond van artikel 54 van de wet van 22 april 1999 heeft belast, op prijs zou stellen indien de drie Instituten die de respectieve onderdelen van de “economische beroepen” groeperen (IBR / IAB / BIBF), overleg plegen met het oog op een geharmoniseerde aanpak terzake.

Verder merkt de Hoge Raad in zijn schrijven van 16 november 2009 op dat het ontwerp tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 een risico-aanpak huldigt. In die optiek en ter informatie heeft de Hoge Raad aan de vertegenwoordigers van het IBR hierover twee documenten van de GAFI bezorgd:

- *Guidance on the Risk-Based Approach to Combating Money laundering and terrorist Financing – High level principles and procedures* (goedgekeurd in juni 2007);
- *Risk-Based Approach Guidance for accountants* (goedgekeurd in juni 2008).

In antwoord op de brief van de Hoge Raad heeft het Interinstitutencomité, opgericht conform de voorschriften van artikel 53 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, zich bereid verklaard tot onderling overleg met het oog op de vereiste coherentie in de gevolgde aanpak voor alle onderdelen van de economische beroepen, rekening houdend, weliswaar, met de specifieke eigenschappen van elke betrokken categorie van beroepsbeoefenaars.

Tevens werd voorgesteld om met de drie Instituten een gemeenschappelijke werkgroep op te richten, waar bij een vertegenwoordiger van de Hoge Raad als waarnemer zou worden uitgenodigd.

¹¹ Een gelijkaardig schrijven is door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen overgemaakt aan de Voorzitters van de twee andere Instituten (IAB / BIBF) die de leden van de andere economische beroepen groeperen.

*
* *

In de loop van de maanden februari en maart 2010 hebben - bilaterale - contacten plaatsgevonden tussen de directeuren-generaal en de secretarissen-generaal van de drie Instituten (en dus ook met de secretaris-generaal van het IBR) om na te gaan hoe deze Instituten zich zouden organiseren om zich te conformeren aan de nieuwe regels van de wet van 11 januari 1993, zoals die zijn ingevoegd ten gevolge van het amendement van december 2009, waaruit men het volgende kan afleiden: *“Het wetsontwerp verplicht de beroepsorganisaties en de tuchtorganen van de cijferberoepen om interne regels uit te werken om ervoor te zorgen dat de meldingsplicht wordt nageleefd”*.

Die bepaling is opgenomen in § 1 van artikel 39 (nieuw) van de wet van 11 januari 1993 en luidt als volgt:

*“Onder voorbehoud van de toepassing van andere wetgeving, **stellen de controle- of toezichthoudende overheden of tuchtoverheden van de ondernemingen en personen bedoeld in artikel 2, § 1, 1° tot 15°, 3 en 4, de federale overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie voor de ondernemingen en personen bedoeld in artikel 2, § 1, 16° tot 19° en 21°, en de federale overheidsdienst Binnenlandse Zaken voor de ondernemingen en personen bedoeld in artikel 2, § 1, 20°, doeltreffende mechanismen in ter controle van de naleving door deze ondernemingen en personen van de verplichtingen bedoeld in de artikelen 7 tot 20, 23 tot 30 en 33, alsook van deze bedoeld in de koninklijke besluiten, reglementen en andere maatregelen genomen ter uitvoering van dezelfde bepalingen van deze wet.***

De overheden bedoeld in het eerste lid mogen hun controle uitoefenen op grond van een afweging van de risico's.”

Naar het oordeel van de Hoge Raad dient hieruit *a priori* te worden afgeleid dat er in de drie Instituten een vorm van systematische kwaliteitscontrole zal moeten worden ingesteld, althans als men de voorschriften wil naleven van de wet van 11 januari 1993 en haar koninklijke uitvoeringsbesluiten. De Hoge Raad is niettemin bereid elke andere suggestie van één van de drie Instituten om zich te conformeren aan de rechtsregels die de wet van 18 januari 2010 heeft ingevoegd, te onderzoeken.

Op initiatief van het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten heeft op 26 april 2010 een vergadering plaatsgehad in de kantoren van de Cel voor Financiële Informatieverwerking, in aanwezigheid van vertegenwoordigers van de CFI (de heer Jean-Claude DELEPIÈRE, Voorzitter, en mevrouw Caty GRIJSELS, Juridisch adviseur), van de Hoge Raad en van de drie Instituten.

Doel van deze vergadering was alle partijen samenbrengen om naar aanleiding van de hervorming van de wet van 1993 tot bestrijding van het witwassen van geld, voor de uitwerking van toepassingsmaatregelen met betrekking tot de economische beroepen een werkmethode vast te stellen.

Voor de gemeenschappelijke vergaderingen met de vertegenwoordigers van de drie Instituten werd een tijdschema afgesproken, zodanig dat de normatieve werkzaamheden van start konden gaan.

d) Aangiften door leden van de economische beroepen aan de CFI

Uit het jaarverslag 2009 van de Cel voor Financiële Informatieverwerking blijkt dat er in 2009 door bedrijfsrevisoren (die met iets meer dan 1.000 natuurlijke personen zijn) 5 aangiften en door accountants, belastingconsulenten of erkende boekhouders(-fiscalisten) (die met meer dan 12.000 natuurlijke personen zijn) 12 aangiften zijn verricht.

Deze meldingen hadden betrekking op een bedrag van respectievelijk 11,18 miljoen euro voor de 5 aangiften verricht door leden van het IBR, en 5,61 miljoen euro voor de 12 aangiften verricht door leden van het IAB en het BIBF.

In de loop van 2010 zal de Hoge Raad met de vertegenwoordigers van de drie Instituten onderzoeken waarom er zo weinig aangiften bij de CFI waren, enerzijds, en met de vertegenwoordigers van de Cel voor Financiële Informatieverwerking naar middelen zoeken waarmee eventueel een grotere proactiviteit kan worden bewerkstelligd bij de diverse geledingen van de economische beroepen, anderzijds.

*

*

*

2. Tweede opdracht van de Hoge Raad

A posteriori-onderzoek van de doctrinale standpunten van het IBR

2.1. Ontwikkeling van de doctrine door het IBR

De Raad van het IBR ontwikkelt de doctrine inzake de audittechnieken en de goede toepassing door de bedrijfsrevisoren van het wettelijk, reglementair en normatief kader dat de uitoefening van hun beroep regelt (artikel 30, § 5 van de wet van 1953), onder de vorm van:

- adviezen
- omzendbrieven of
- mededelingen.

In het Verslag aan de Koning dat het koninklijk besluit voorafgaat, staat duidelijk vermeld: “De Raad van het Instituut kan zijn doctrine *enkel* via adviezen, omzendbrieven of mededelingen ontwikkelen”.

Gevolg gevend aan een opmerking terzake van de Raad van State verduidelijkt het Verslag aan de Koning dat het koninklijk besluit voorafgaat ook de draagwijdte en het eventuele bindende karakter van de adviezen, omzendbrieven en mededelingen van het IBR:

- “de adviezen, die geen bindend karakter hebben, weerspiegelen het standpunt van de Raad van het Instituut en laten in het bijzonder de bedrijfsrevisoren toe om de standpunten vooraf te kennen die de Raad zal nemen naar aanleiding van individuele dossiers”;
- “de omzendbrieven bevatten algemene deontologische aspecten en hebben geen bindend karakter in hoofde van de bedrijfsrevisoren”;

“de mededelingen hebben een informatief karakter en hebben geen bindend karakter”.

2.2. A posteriori-nazicht door de Hoge Raad

Op grond van artikel 30 van de wet van 1953 (§ 5):

- maakt het IBR de adviezen, omzendbrieven of mededelingen over aan de Hoge Raad;
- gaat de Hoge Raad de verenigbaarheid na van de adviezen, omzendbrieven of mededelingen

van de Raad van het IBR met andere bepalingen.

- Indien de Hoge Raad een onverenigbaarheid vaststelt tussen deze adviezen, omzendbrieven of mededelingen en een wet, besluit, norm of aanbeveling, nodigt hij het IBR uit om hieraan te verhelpen.

Indien het IBR hieraan geen gevolg geeft binnen de termijn die de Hoge Raad vaststelt, gaat de Hoge Raad over tot de openbaarmaking van zijn eigen stellingname.

Hierbij valt aan te stippen dat de wet geen termijn vaststelt voor het *a posteriori*-nazicht van adviezen, omzendbrieven en mededelingen die de Raad van het IBR aan de Hoge Raad voorlegt.

2.3. Termijn voor de mededeling van doctrinale standpunten

In het Verslag aan de Koning dat het koninklijk besluit van 21 april 2007 voorafgaat (in de toelichting van de artikelen) staat vermeld: “Het overmaken van de adviezen, mededelingen of omzendbrieven aan de Hoge Raad gebeurt gelijktijdig met de verzending ervan aan de bedrijfsrevisoren”.

In antwoord op een vraag terzake van de Raad van State verduidelijkt het Verslag aan de Koning dat het koninklijk besluit van 21 april 2007 voorafgaat, “dat de “*stellingname*” van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen bedoeld in het nieuwe artikel 30, § 5, derde lid, van de wet van 1953, betreffende de adviezen, omzendbrieven en mededelingen, geen bindend karakter hebben, in tegenstelling tot de goedkeuringsbevoegdheid die de Hoge Raad heeft met betrekking tot de normen en aanbevelingen”.

2.4. Omzendbrieven, adviezen en mededelingen die het Instituut van de Bedrijfsrevisoren in 2009 heeft voorgelegd

In 2009 heeft de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren de volgende documenten, die hij aan zijn leden heeft overgemaakt, medege-deeld aan de Hoge Raad:

- Omzendbrieven (geen)
- Adviezen
 - Advies van 16 oktober 2009 inzake de openbare raadpleging van de Europese Commissie over de invoering van de ISA's

- Mededelingen
 - Mededeling van 13 januari 2009: Leden van het BIBF, IAB en IBR hebben vanaf 1 januari 2009 gratis toegang tot de financiële databank "Companyweb"
 - Mededeling van 13 januari 2009 inzake het revisoraal verslag (vereist ten laatste op 30 september 2009) in toepassing van het koninklijk besluit van 18 september 2008 tot vaststelling van de toekenningsvoorwaarden en uitvoeringsmodaliteiten van de maatregelen tot verminderingen van de heffingen op het zakencijfer van farmaceutische specialiteiten, ingesteld door de artikelen 191bis, 191ter en 191quater van de wet geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994
 - Mededeling van 29 januari 2009 inzake de interprofessionele relaties van de bedrijfsrevisor in het kader van de onafhankelijkheid
 - Mededeling van 30 januari 2009 inzake de bijdragen in de werkingskosten 2009 van het Instituut – verplichting van de bedrijfsrevisoren natuurlijke personen om het netwerk te vermelden waarvan zij deel uitmaken
 - Mededeling van 6 februari 2009 in verband met de wet van 17 december 2008 betreffende het auditcomité, de vroegtijdige beëindiging van het commissarismandaat en de "one to one"-regel
 - Mededeling van 18 februari 2009 inzake de veranderlijke bijdrage 2009: inning en aangifteformulier
 - Mededeling van 20 februari 2009 inzake de herinnering aan een aantal aspecten van de opdracht van de commissaris bij een vereniging of stichting
 - Mededeling van 12 maart 2009 inzake de nieuwe opdracht van ondersteuning van kleine ondernemingen in het kader van leningaanvragen bij het Participatiefonds (CASHEO) en oprichting van een kredietbemiddelaar voor ondernemingen
 - Mededeling van 8 april 2009 inzake de opiniepeiling uitgevoerd door DEDICATED RESEARCH
 - Mededeling van 20 april 2009 inzake het Bewijs van inschrijving in het openbaar register
 - Mededeling van 5 juni 2009 inzake de Belgische Prijs voor het Beste Rapport Duurzaam Ondernemen over het jaar 2008
 - Mededeling van 9 juni 2009 inzake de informatiesessie: "De nieuwe wet betreffende de continuïteit van de ondernemingen" - dinsdag 30 juni 2009
 - Mededeling van 17 juni 2009 inzake de berekening IBR-bijdragen
 - Mededeling van 6 juli 2009 inzake de openbare raadpleging over het ontwerp van Normen inzake de kwaliteitscontrole
 - Mededeling van 6 juli 2009 inzake de openbare raadpleging met betrekking tot de norm inzake de toepassing van de ISA's in België
 - Mededeling van 10 juli 2009 inzake de inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen
 - Mededeling van 23 juli 2009 inzake de erkenningsprocedure voor bedrijfsrevisoren voor het uitoefenen van de functie van commissaris bij instellingen voor collectieve belegging - Oproep voor kandidaten
 - Mededeling van 24 juli 2009 inzake de erkenningsprocedure bij kredietinstellingen, financiële holdings, beursvennootschappen, instellingen voor collectieve belegging en vereffeningsinstellingen en de met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen - Oproep kandidaten
 - Mededeling van 27 juli 2009 inzake de oprichting van de "Cel SP" (*sole practitioners*) - Openingsvergadering maandag 14 september 2009
 - Mededeling van 7 augustus 2009 inzake de vragenlijst van de FVIB en UCM over de gebruiken op sociaal vlak bij de werkgevers/vrije beroepers
 - Mededeling van 31 augustus 2009 inzake de KMO-portefeuille in het Vlaams Gewest: financiële tegemoetkoming in de betaling van de permanente vormingsactiviteiten van het Instituut voor medewerkers van bedrijfsrevisorenkantoren
 - Mededeling van 15 september 2009 inzake de openbare raadpleging over het ontwerp van Normen inzake de toepassing van de ISA's in België - antwoordtermijn

- Mededeling van 15 september 2009 inzake de openbare raadpleging over het ontwerp van Normen inzake de kwaliteitscontrole - antwoordtermijn
- Mededeling van 24 september 2009 inzake de farmaceutische sector - limietdatum: 30 september 2009 – verslag van de commissaris conform artikel 5, § 1, 7° van het koninklijk besluit van 18 september 2008 tot vaststelling van de toekenningsvoorwaarden en uitvoeringsmodaliteiten van de maatregelen tot verminderingen van de heffingen op het zakencijfer van farmaceutische specialiteiten, gewijzigd door het koninklijk besluit van 29 augustus 2009
- Mededeling van 30 september 2009 betreffende de deelname aan de *Beurs Ondernemen in Vlaanderen* en aan de informatiesessies georganiseerd in het kader van de permanente vorming - Gent, 15 oktober 2009
- Mededeling van 5 oktober 2009 inzake het bijwerken van de “dossiergegevens” inzake instellingen van openbaar belang
- Mededeling van 12 oktober 2009 betreffende de publicatieplicht van de bezoldiging van de commissaris in de toelichting bij de jaarrekening
- Mededeling van 11 december 2009 inzake de nieuwe brochure bedrijfsrevisoren ingeschreven in het openbaar register op 1 januari 2010
- Mededeling van 14 december 2009 inzake het aangifteformulier en afrekening van de veranderlijke bijdrage 2009.

Daarnaast zijn er vijf documenten – zonder technische inhoud – door de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren gedurende 2009 overgemaakt:

- *Save the date* – studiedag van 4 maart 2009: “NGO’s en bedrijfsrevisoren: nieuwe Belgische en Europese regelgevingen”
- Uitnodiging van 6 april 2009 naar een vormingssessie op 30 april 2009 in verband met de waardering van notariskantoren
- Uitnodiging van 8 mei 2009 naar het Forum van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren van 26 mei 2009: “Modernisering van de controlenormen in België: de ISA’s ?”
- *Save the date* – studiedag van 7 december 2009 inzake “Maatschappelijke verantwoordelijkheid en deugdelijk bestuur”
- Uitnodiging van 1 december 2009 naar een cocktailavond op 14 januari 2010 inzake het gezamenlijk initiatief IBR/IIA Bel “Externe versus interne zekerheid: hoe een co-partnership creëren?”.

Op een periodieke basis deelt de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren verder de lijst mee van de omzendbrieven, adviezen en mededelingen die in de betrokken periode zijn goedgekeurd, alsook deze die zouden zijn ingetrokken. De volgende briefwisseling is aan de Hoge Raad overgemaakt:

- Schrijven van 9 februari 2009 van de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren met betrekking tot de omzendbrieven, adviezen en mededelingen van het IBR sinds 29 augustus 2008;
- Schrijven van 23 maart 2009 waarbij de Voorzitter van het IBR het Jaarverslag 2008 overmaakt – hoofdstukken I, II, III, IV en VI hernemen – onder meer – de adviezen van de Raad van het IBR van 2008;
- Schrijven van 18 september 2009 inzake de omzendbrieven, adviezen en mededelingen van het IBR
- Schrijven van 21 oktober 2009 inzake de omzendbrieven, adviezen en mededelingen van het IBR
- Schrijven van 27 mei 2010 inzake de omzendbrieven, adviezen en mededelingen van het IBR, gepubliceerd op 31 december 2009.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen betreurt in een aantal gevallen te hebben moeten vaststellen dat hem in 2009 omzendbrieven, adviezen en mededelingen niet langs elektronische weg zijn meegedeeld op hetzelfde tijdstip als hun toezending aan de bedrijfsrevisoren. Periodieke berichten met de lijst van omzendbrieven, adviezen en mededelingen werden hem evenmin op regelmatige basis bezorgd. Bovendien bleek de informatie die langs elektronische weg was meegedeeld, niet altijd coherent met diezelfde informatie op papier.

De Hoge Raad heeft de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren aangemaand zich te conformeren aan de wettelijke regels en de standpunten

van de Raad overeenkomstig de wetsvoorschriften mee te delen.

Dit punt werd door de leden van de Hoge Raad ter sprake gebracht naar aanleiding van een ontmoeting tussen de leden van de Hoge Raad en de nieuwe Voorzitter en Ondervoorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren op 21 mei 2010.

2.5. A posteriori-onderzoek door de Hoge Raad in 2009

Zoals reeds aangegeven, werd voor het *a posteriori*-nazicht van de diverse omzendbrieven, adviezen en mededelingen die de Raad van het IBR aan de Hoge Raad meedeelt, geen wettelijke termijn vastgesteld.

- In het kader van zijn opdracht tot het *a posteriori*-onderzoek van alle omzendbrieven, adviezen en mededelingen die het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft aangenomen, heeft de Hoge Raad in 2009 in twee concrete gevallen gereageerd:

De Hoge Raad heeft op datum van 3 februari 2009 een brief gericht aan de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren in verband met de mededeling van 1 december 2008 waarin herinnerd werd aan de "verplichtingen van de commissaris in de context van de huidige financiële crisis".

In zijn vergaderingen van 11 december 2008 en 29 januari 2009 heeft de Hoge Raad die mededeling van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren van 1 december 2008 inderdaad inhoudelijk onderzocht in het licht van de initiatieven

- die op internationaal vlak zijn genomen ("*Staff audit practice alert*" van IFAC van oktober 2008 en januari 2009 en de drie documenten die de *Fédération européenne des experts comptables* (verkort FEE) in december 2008 publiceerde) en
- die in andere lidstaten van de Europese Unie zijn genomen (meer bepaald in Frankrijk en Groot-Brittannië) of daarbuiten ("*Staff audit practice alert*" van de *Public Company Accounting Oversight Board* (verkort PCAOB) van december 2008).

In de brief aan de verantwoordelijken van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft de Hoge Raad erop gewezen dat uit dit vergelijkend onderzoek blijkt dat in de betrokken mededeling bepaalde thema's aan bod komen

die ook in andere standpunten terug te vinden zijn (zoals meer bepaald de problematiek van het discontinuïteitsrisico, het frauderisico of ook nog punten die in de bevestigingsbrief moeten worden vermeld). Daarentegen verklaarde de Hoge Raad verbaasd te hebben moeten vaststellen dat van bepaalde thema's die wel in andere standpunten aan bod komen, geen spoor terug te vinden is in de betrokken mededeling. De betrokken punten kunnen worden ondergebracht in drie categorieën:

- de gevolgen van de financiële crisis voor de *risico-approach*;
- de gevolgen van de financiële crisis voor ramingen verricht op basis van de reële waarde;
- de gevolgen van de financiële crisis voor de relaties tussen de wettelijke auditor en de auditcomité's.

Aan de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren werd dan ook gevraagd om aan de leden van de Hoge Raad te verduidelijken om welke reden die mededeling aan de bedrijfsrevisoren met betrekking tot die drie categorieën inhoudelijk werd beperkt, dan wel of de Raad van het IBR voornemens was een tweede mededeling te verspreiden die specifiek zou ingaan op die drie aspecten.

In zijn antwoord van 19 februari 2009 verduidelijkte de Voorzitter van het IBR dat de mededeling niet tot doel had een exhaustieve lijst te geven van alle verplichtingen van een commissaris in het kader van de financiële crisis. Het IBR zag die als een waarschuwing aan alle auditkantoren en bedrijfsrevisoren, ongeacht hun grootte, de aard van hun werkzaamheden en de interne circulaire die in bepaalde auditkantoren worden opgesteld.

De Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren ging bovendien nader in op bepaalde initiatieven van de beroepsorganisatie in verband met de punten waarop de Hoge Raad in zijn brief van 3 februari 2009 had gewezen:

- de organisatie van een informatievergadering op 10 december 2008;
- een mondelinge voorstelling naar aanleiding van die informatievergadering van 10 december 2008, van een niet-limitatieve lijst van voorbeelden van gebieden met een potentieel groter risico;

- de mededeling van 6 februari 2009 in verband met de wet van 17 december 2008 over de auditcomité's, de voortijdige beëindiging van een commissarismandaat en de "one to one"-regel, alsook de organisatie van een academische zitting hierover op 24 april 2009.

Na onderzoek van het antwoord van de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, kan worden vastgesteld dat het de Hoge Raad niet toekomt om de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren aan te manen explicieter te zijn bij het uitwerken van zijn normatief kader, aangezien artikel 30 van de wet van 22 juli 1953 bepaalt dat het initiatiefrecht voor de opstelling van normen, aanbevelingen, omzendbrieven, adviezen en mededelingen bij de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren berust.

De Hoge Raad is niettemin van oordeel dat het zijn taak is de instelling waarbij het initiatiefrecht berust, te wijzen op de aandacht die deze problematiek volgens hem verdient, wil men de kwaliteit handhaven van de auditwerkzaamheden van Belgische bedrijfsrevisoren in vennootschappen die rechtstreeks door de financiële crisis worden getroffen.

- De Hoge Raad heeft op 6 maart 2009 een brief gericht aan de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren met betrekking tot beslissingen van het IBR inzake de te verstrekken gegevens over "netwerken" om de bijdragen aan het Instituut te berekenen; deze beslissingen dateren van 30 januari 2009, 17 februari 2009 en 19 februari 2009 en zijn – althans via zijn website – bekendgemaakt in de rubrieken "Standpunten van de Raad van het IBR" of "IBR Nieuws", alhoewel de betrokken documenten niet aan de Hoge Raad waren meegedeeld. In die brief vraagt de Hoge Raad aan de vertegenwoordigers van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren waarom dergelijke documenten met een algemene draagwijdte hem niet werden meegedeeld, enerzijds, en hoe die documenten dienen te worden gekwalificeerd, anderzijds.

De Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft de betrokken documenten meegestuurd met zijn brief van 12 maart 2009 aan de Hoge Raad. In die brief maakt de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren een onderscheid tussen de omzendbrieven, adviezen en mededelingen bestemd voor bedrijfsrevisoren die, conform artikel 30

van de wet van 22 juli 1953, aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen worden meegedeeld, enerzijds, en andere informatie die op de website van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren wordt bekendgemaakt en voor een breed publiek is bestemd anderzijds.

De Hoge Raad treedt uiteraard het onderscheid bij tussen publieke informatie en informatie die exclusief voor de leden van het IBR is bestemd. **Niettemin is de Hoge Raad van oordeel dat wanneer dergelijke informatie bestemd is voor derden in het algemeen, zij een weergave is van beslissingen met een algemene draagwijdte; de Hoge Raad zou daarvan, in zijn hoedanigheid van organisme belast met opdrachten van algemeen belang, tenminste in kennis dienen te worden gesteld.**

In de drie hierboven vermelde specifieke standpunten waarnaar hij verwijst in zijn brief van 6 maart 2009, is de Hoge Raad van oordeel dat het wel degelijk gaat om documenten die in de eerste plaats bestemd zijn voor bedrijfsrevisoren, aangezien gevraagd wordt naar gegevens die de bedrijfsrevisoren moeten meedelen om het Instituut van de Bedrijfsrevisoren in staat te stellen hun bijdragen aan het IBR te berekenen.

*
* *

Op 23 maart 2009 heeft de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren het jaarverslag 2008 dat hij voornemens was aan de algemene ledenvergadering voor te leggen, ook aan de Voorzitter van de Hoge Raad meegedeeld.

In die brief wijst het Instituut van de Bedrijfsrevisoren erop dat in hoofdstuk I, II, III, IV en V van het Jaarverslag 2008, zowel in de Nederlandse als de Franse versie, onder meer de adviezen van de Raad van het IBR in 2008 zijn opgenomen.

Na beraadslaging in zijn vergadering van 30 april 2009 heeft de Hoge Raad beslist om aan het Instituut van de Bedrijfsrevisoren een brief te richten, die op 14 mei 2009 werd verzonden, met het verzoek om uit te leggen wat het precieze statuut is van het jaarverslag van het Instituut, ermee rekening houdend dat artikel 30 van de wet van 22 juli 1953 het Instituut van de Be-

drijfsrevisoren toestaat standpunten te formuleren in vijf vormen:

- controlenormen
- controle-aanbevelingen
- omzendbrieven
- adviezen
- mededelingen.

De eerste twee vormen zijn bindend en moeten worden goedgekeurd door zowel de Hoge Raad voor de Economische Beroepen als door de federale Minister, bevoegd voor Economie, na afloop van een publieke consultatie.

De drie andere vormen vertegenwoordigen een doctrine over audittechnieken en de correcte toepassing door de bedrijfsrevisoren van het wettelijk, reglementair en normatief kader voor de uitoefening van hun beroep (artikel 30, § 5 van de wet van 1953).

Naar aanleiding van een opmerking terzake van de Raad van State, verduidelijkt het Verslag aan de Koning dat het koninklijk besluit voorafgaat, ook de draagwijdte en het eventuele bindende karakter van de adviezen, omzendbrieven en mededelingen van het IBR:

- *“de adviezen, die geen bindend karakter hebben, weerspiegelen het standpunt van de Raad van het Instituut en laten in het bijzonder de bedrijfsrevisoren toe om de standpunten vooraf te kennen die de Raad zal nemen naar aanleiding van individuele dossiers”;*
- *“de omzendbrieven bevatten algemene deontologische aspecten en hebben geen bindend karakter in hoofde van de bedrijfsrevisoren”;*

- *“de mededelingen hebben een informatief karakter en hebben geen bindend karakter”.*

In het Verslag aan de Koning dat het koninklijk besluit van 30 april 2007 tot wijziging van de wet van 22 juli 1953 voorafgaat, staat duidelijk vermeld: *“De Raad van het Instituut kan zijn doctrine **enkel** via adviezen, omzendbrieven of mededelingen ontwikkelen”*, dus oordeelt de Hoge Raad de vraag omtrent het statuut van het jaarverslag van het IBR verantwoord.

Met zijn brief van 14 mei 2009 heeft de Hoge Raad bij zijn interpellatie nog andere documenten betrokken die door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren worden gepubliceerd: het vademecum van de bedrijfsrevisor (uitgezonderd het deel over het wettelijk en normatief kader), het tijdschrift IBR-Berichten (enkel voor bedrijfsrevisoren in bijlage bij het gemeenschappelijke tijdschrift TAA van de drie Instituten), de informatie op de website van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren alsook op het extranet dat enkel voor bedrijfsrevisoren openstaat.

Ondanks herhaalde contacten is een formeel antwoord tot dusver uitgebleven. Dit punt is ter sprake gekomen op de ontmoeting van 21 mei 2010 tussen de leden van de Hoge Raad en de nieuwe Voorzitter en Ondervoorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren. De vertegenwoordigers van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren hebben zich ertoe verbonden de problematiek ter studie te nemen om terzake duidelijkheid te scheppen en vooral de nodige rechtszekerheid te garanderen.

3. Studies en analyses omtrent de nationale omgeving

In het kader van de opdrachten waarmee hij door de wetgever is belast, heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen het nuttig geacht om in 2009 een aantal studies te wijden aan de nationale context waarin Belgische wettelijke auditors bedrijvig zijn.

3.1. Structuur van de auditomgeving in België

3.1.1. Concentratieproblematiek in de Europese auditmarkt

In 2007 heeft het Directoraat-generaal Interne markt en diensten van de Europese Commissie bij het adviesbureau OXERA een studie besteld over de regels in verband met de aandeelhoudersstructuur van auditkantoren en de gevolgen daarvan in termen van concentratie van de auditmarkt.

Dit Britse adviesbureau heeft in oktober 2007 zijn eindverslag afgeleverd met als titel *“Ownership rules of audit firms and their consequences for audit market concentration”*.

De voornaamste conclusies van de auteurs van die studie kunnen als volgt worden samengevat:

- de auditmarkt voor grote beursgenoteerde vennootschappen wordt gedomineerd door de vier grootste auditkantoren. Kleinere auditkantoren zouden zich wel eens tot belangrijke investeringen over verschillende jaren verplicht kunnen zien, willen zij zich kunnen ontwikkelen en een plaats veroveren op de internationale auditmarkt.
- uit het onderzoek van een investeringsmodel dat is uitgewerkt om dergelijke expansieprojecten te evalueren, blijkt dat een auditkantoor in handen van externe investeerders en niet van auditors, vlotter kan beslissen tot schaalvergroting om toegang te krijgen tot de markt van de grote audits. Eén van de redenen daarvan is dat men, ingevolge de bestaande eigendomsstructuren bij auditkantoren, de meerkost om kapitaal aan te trekken op 10 % mag ramen.
- de moeilijkheden om kapitaal aan te trekken zijn echter slechts één van de potentiële belemmeringen om toegang te krijgen tot de internationale markt. Andere barrières kunnen een project blokkeren: reputatie, nood aan internationale dekking, internationale

beheersstructuren en het aansprakelijkheidsrisico. Het aansprakelijkheidsrisico kan een grote weerslag hebben op de kostprijs van kapitaal en nopen tot kapitaalrantsoenering.

- auditkantoren kunnen nog andere uitsteken-de redenen hebben om hun structuur te handhaven: zo bijvoorbeeld, hun menselijk kapitaal. Vanuit reglementair oogpunt werden de bestaande eigendomsstructuren verantwoord door de noodzaak om de onafhankelijkheid van de auditkantoren te beschermen. Uit een onderzoek van het besluitvormingsproces in grote auditkantoren blijkt nochtans dat een mogelijke bedreiging van de onafhankelijkheid van auditors als gevolg van nieuwe eigendomsstructuren, in de praktijk weinig waarschijnlijk is. Met geschikte beschermingsmaatregelen zouden specifieke belangenconflicten hun beslag kunnen krijgen.

In november 2008 heeft de Europese Commissie een publieke consultatie georganiseerd over de controlestructuren in auditkantoren en de gevolgen daarvan voor de auditmarkt, naar aanleiding van de onafhankelijke studie uitgevoerd door het adviesbureau OXERA.

In juli 2009 heeft Commissaris MCCREEVY de resultaten van deze publieke consultatie bekendgemaakt; hij wees op het belang om de auditmarkt van de internationale ondernemingen open te stellen voor een groter aantal auditors, of er in elk geval voor te zorgen dat de huidige marktstructuur niet verder verslechtert.

3.1.2. Concentratieproblematiek in de Belgische auditomgeving

a) Oorsprong

De Europese Commissie heeft in het vooruitzicht van de vergadering van de EGAOB op 9 november 2009 onder de leden van de EGAOB een document verspreid, met als titel *“Key data and trends in audit markets”*. Dit document (zonder publiek karakter) werd op verzoek van de Voorzitter geagendeerd voor de vergadering van de Hoge Raad op 23 november 2009. De leden waren van oordeel dat het document uiterst interessante informatie bevat.

In het kader van de gedachtewisseling hierover stelden de leden van de Hoge Raad vast dat zij niet echt een duidelijk beeld hadden van de concrete structuur van de auditwereld in België en zij hebben het wetenschappelijk secretariaat gevraagd na te gaan welke informatie hierover beschikbaar was of kon worden ingewonnen.

Van zijn kant heeft het IBR op 6 augustus 2009 zijn beslissing aangekondigd om de netwerken op te lijsten. In een brief van 18 september 2009 heeft de Hoge Raad het IBR gefeliciteerd met dit initiatief en gevraagd om over de verkregen informatie te kunnen beschikken. In zijn antwoord van 24 september 2009 heeft de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren de informatie meegedeeld waarover hij toen beschikte, met de boodschap dat het oplijstingsproces nog liep en dus nog niet voltooid was.

Gelet op het belang van deze problematiek heeft de Hoge Raad het nuttig geoordeeld om terzake een empirische studie uit te voeren.

Gezien zijn rol als instelling van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, heeft de Hoge Raad een studie aangevat op basis van publiek beschikbare informatie.

Deze informatie zal voor de Hoge Raad vooral nuttig zijn in het kader van zijn rol als vertegenwoordiger van België bij de EGAOB. De in België proactief uitgevoerde studie zou voor andere instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren nuttig kunnen blijken (bijvoorbeeld voor de Kamer van verwijzing en instaatstelling), maar zal voor de Hoge Raad zelf nuttig zijn in zijn opdracht als coördinator van het publiek toezicht in België op internationaal vlak.

b) Doel van de studie

De studie van de Hoge Raad heeft een tweevoudig doel:

- enerzijds leek het nuttig om te weten welke netwerken in België zijn gevestigd (met een onderscheid tussen netwerken die tot het "*Forum of firms*" (verkort FoF) behoren, de overige internationale netwerken en de zuiver nationale netwerken/structuren) en
- anderzijds was het belangrijk te weten welke bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen en rechtspersonen) erkend zijn in een ander land (zowel in de Europese Unie als daarbuiten) om wettelijke auditopdrachten uit te voeren.

Deze studie startte in 2009 en werd afgesloten op 30 april 2010. Gelet op de snelheid waarmee de structuren van auditkantoren veranderen, wordt deze studie gepubliceerd in het jaarverslag 2009 van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, onder de rubriek "Activiteiten van de Hoge Raad" (bijlage 5 van onderhavig jaarverslag).

c) Gevolgde methodologie

Voor dit type empirische studie werd geen enkele vertrouwelijke informatie gebruikt. De opdracht waarmee de wetgever de Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft belast, slaat immers op de algemene aspecten van het beroep (zoals de goedkeuring van normen en aanbevelingen) en houdt geen systematische controle in van informatie over een welbepaalde bedrijfsrevisor (ongeacht of die een natuurlijke persoon of een rechtspersoon is).

De geconsulteerde informatiebronnen zijn deze die door het beroep zelf beschikbaar worden gesteld op het internet:

- enerzijds, het openbaar register van de bedrijfsrevisoren en
- anderzijds, de informatie die de internationale netwerken en de bedrijfsrevisoren via het internet meedelen (websites).

Het natuurlijke uitgangspunt is het openbaar register van de bedrijfsrevisoren, dat consulteerbaar is vanaf de website van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren. Men vindt er twee soorten registers: dat van de natuurlijke personen en een ander met de rechtspersonen.

In april 2010 waren er 1044 bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen en 513 bedrijfsrevisoren-rechtspersonen.

Wat de structuur van de Belgische auditmarkt betreft, heeft de studie van de Hoge Raad tot doel die 1044 bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen en 513 bedrijfsrevisoren-rechtspersonen op te splitsen in zes categorieën:

- de 21 internationale netwerken aangesloten bij het "*Forum of firms*", die in België zijn vertegenwoordigd;
- de overige internationale netwerken;
- de nationale structuren met een benaming;
- de nationale structuren zonder benaming (tenzij de naam van de bedrijfsrevisor(en));
- de bedrijfsrevisoren die alleen werken;
- de verhinderde bedrijfsrevisoren in de zin van artikel 13, § 2 van de wet van 22 juli 1953.

Voor de internationale netwerken aangesloten bij het "Forum of firms" met vertegenwoordiging in België werd de website van het internationaal netwerk geconsulteerd om na te gaan door welke bedrijfsrevisoren zij in België worden vertegen-

woordigd. Die gegevens werden achteraf bevestigd op basis van de gegevens afkomstig van de auditkantoren of de bedrijfsrevisoren via het publiek toegankelijk openbaar register.

Voor de overige internationale netwerken werd uitgegaan van de gegevens afkomstig van de bedrijfsrevisoren in het openbaar register. Die gegevens werden achteraf in de mate van het mogelijke bevestigd op basis van de gegevens op de websites van die internationale netwerken.

Voor de nationale structuren (met of zonder benaming), met de vorm van een (al dan niet geïntegreerd) netwerk of een kantoor, werd uitgegaan van de gegevens afkomstig van de bedrijfsrevisoren in het openbaar register. Waar die bestond, werd ook de website van die structuren geconsulteerd. Tenslotte werden alle kleinere structuren zonder benaming gegroepeerd op basis van het aantal bedrijfsrevisoren aangesloten bij die structuur (ongeacht of zij handtekeningbevoegdheid hebben of niet).

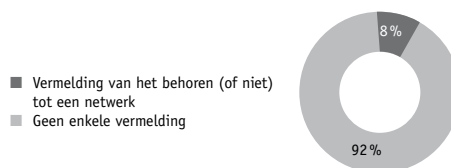
Bedrijfsrevisoren die alleen werken (of in ieder geval niet hebben aangegeven dat zij actief zijn samen met een confrater of in een auditkantoor dat geen éénpersoonsvennootschap is) werden opgesplitst in twee categorieën, naargelang zij al dan niet een éénpersoonsvennootschap hebben opgericht.

Verhinderde bedrijfsrevisoren werden geïdentificeerd op basis van het openbaar register van natuurlijke personen dankzij de typevermelding in dat openbaar register:

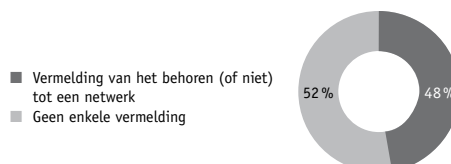
“Bedrijfsrevisoren natuurlijke personen die tijdelijk zijn verhinderd om revisorale opdrachten uit te voeren om reden van onverenigbaarheden zoals bedoeld in artikel 13, § 2 van de wet van 22 juli 1953”.

Aangezien procentueel slechts zeer weinig bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen in voorkomend geval aangeven bij een netwerk te zijn aangesloten (minder dan 8,5%) en er geen systematiek zit in de gegevens afkomstig van bedrijfsrevisoren-rechtspersonen (iets meer dan 48% maar weinig coherentie in de gegevens afkomstig van verschillende personen die tot hetzelfde netwerk behoren), was één van de “indirecte” bronnen voor de klassificatie van bedrijfsrevisoren het mailadres van de bedrijfsrevisoren in het openbaar register.

Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)

Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)

Mochten de gegevens uit het openbaar register niet kloppen, dan zouden de conclusies van deze studie uiteraard op de helling kunnen komen te staan.

Onverminderd de wettelijke bevoegdheden van de Procureur-generaal met betrekking tot het openbaar register, is het in dit verband toch nuttig erop te wijzen dat elke bedrijfsrevisor, onder de verantwoordelijkheid van de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, zijn gegevens in het openbaar register dient te actualiseren, overeenkomstig het voorschrift van artikel 10 van de wet van 22 juli 1953 en van artikel 11 van het koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de erkenning van bedrijfsrevisoren en het openbaar register.

Voor bedrijfsrevisoren die in een ander land zijn erkend om wettelijke auditopdrachten uit te voeren, heeft de studie van de Hoge Raad tot doel onder die 1044 bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen en die 513 bedrijfsrevisoren-rechtspersonen na te gaan wie aangeeft daartoe te zijn erkend.

Daarvoor is de enige systematische informatiebron het openbaar register van de bedrijfsrevisoren.

d) Bevestiging van de verzamelde informatie en dus van de kwaliteit van de resultaten van de studie

Een logische controle moest zekerheid geven over de effectieve opname van elke bedrijfsrevisor-natuurlijke persoon en elke bedrijfsrevisor-rechtspersoon in het einddocument dat als bijlage 4 gaat bij dit jaarverslag 2009 over de activiteiten van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, in zijn hoedanigheid van instelling van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren.

Uit die controletesten blijkt dat de aanpak uiterst nauwgezet was. Slechts één bedrijfsrevisor werd tweemaal geteld, omdat hij actief is in verschillende auditkantoren, waarvan er twee blijken te behoren tot verschillende internationale netwerken. Dat is daarom niet onwettelijk, want sommige internationale netwerken leggen inzake aansluiting bij hun netwerk geen exclusiviteitsregel op.

Om de kwaliteit van de mogelijke conclusies van de studie van de Hoge Raad te garanderen, wer-

den aan het Instituut van de Bedrijfsrevisoren een aantal zeer gerichte vragen gesteld om na te gaan of bepaalde gegevens uit het openbaar register van de bedrijfsrevisoren correct werden begrepen.

Op die manier heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen zijn studie kunnen afwerken en die ter informatie meegedeeld aan de Procureur-generaal in diens hoedanigheid van instelling van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, belast met het openbaar register van de bedrijfsrevisoren.

e) Synthese van de resultaten van deze studie met betrekking tot de structuur van de Belgische auditmarkt

De volledige resultaten van de studie, uitgevoerd door de Hoge Raad, gaan als bijlage 4 bij dit jaarverslag.

Een synthese van deze classificatie is eveneens gerealiseerd en volgt hierna:

Internationale netwerken lid van «Forum of firms»	Aantal bedrijfsrevisoren, ingeschreven in het Belgisch openbaar register, behorend tot dit netwerk
• PricewaterhouseCoopers Int.	86 bedrijfsrevisoren
• Ernst & Young Global Limited	77 bedrijfsrevisoren
• KPMG Internat. Cooperative	69 bedrijfsrevisoren
• Deloitte Touche Tohmatsu	69 bedrijfsrevisoren
<i>Subtotaal «Big four»</i>	<i>301 bedrijfsrevisoren</i>
• BDO International	52 bedrijfsrevisoren
• RSM International Limited	34 bedrijfsrevisoren
<i>Subtotaal «Medium +»</i>	<i>86 bedrijfsrevisoren</i>
• IEC	21 bedrijfsrevisoren
• Moore Stephens Internat Ltd	19 bedrijfsrevisoren
• Crowe Horwath International	19 bedrijfsrevisoren
• Mazars	19 bedrijfsrevisoren
• PKF International Limited	15 bedrijfsrevisoren
• Grant Thornton Internat Ltd	12 bedrijfsrevisoren
• HLB International	09 bedrijfsrevisoren
• JPA International	07 bedrijfsrevisoren
• INPACT Audit Limited	06 bedrijfsrevisoren
• UHY International Limited	05 bedrijfsrevisoren
• Russell Bedford International	03 bedrijfsrevisoren
• JHI	03 bedrijfsrevisoren
<i>Subtotaal «Medium -»</i>	<i>136 bedrijfsrevisoren</i>
• Constantin Associates Network	Nieuw internationaal netwerk zonder vertegenwoordiging in België
• SMS Latinoamérica	Geen vertegenwoordiging in België (netwerk specifiek voor Latijns-Amerika)
• Talal Abu Ghazaleh & Co. International (TAGI)	Geen vertegenwoordiging in België (netwerk specifiek voor Arabische landen)
Totaal	525 bedrijfsrevisoren behorend tot auditkantoren lid van «Forum of firms»

Andere internationale netwerken, geen lid van «Forum of firms»	Aantal bedrijfsrevisoren, ingeschreven in het Belgisch openbaar register, behorend tot dit netwerk
• Nexia International	22 bedrijfsrevisoren
• CPA Associates International	19 bedrijfsrevisoren
• Baker Tilly	13 bedrijfsrevisoren
• Euraaudit	12 bedrijfsrevisoren
• DFK International	11 bedrijfsrevisoren
• Polaris International	04 bedrijfsrevisoren
• Alliot Group	03 bedrijfsrevisoren
• Fidunion	02 bedrijfsrevisoren
• ACF Group	02 bedrijfsrevisoren
• AGN International	02 bedrijfsrevisoren
• Kreston International	02 bedrijfsrevisoren
• TIAG	01 réviseur d'entreprises
• INAA GRoup	01 réviseur d'entreprises
• Integra International	01 réviseur d'entreprises
Totaal	95 bedrijfsrevisoren behorend tot auditkantoren die lid zijn van internationale netwerken (andere dan deze die lid zijn van «Forum of firms»)

Louter nationale structuren met een benaming	Aantal bedrijfsrevisoren, ingeschreven in het Belgisch openbaar register, behorend tot deze louter nationale structuren
• BCPA	15 bedrijfsrevisoren
• VRC Bedrijfsrevisoren	11 bedrijfsrevisoren
• Triple A	09 bedrijfsrevisoren
• BST	08 bedrijfsrevisoren
• Vandelanotte	08 bedrijfsrevisoren
• BBDH-Bedrijfsrevisoren	06 bedrijfsrevisoren
• BMA	05 bedrijfsrevisoren
• A Audit	04 bedrijfsrevisoren
• BBMB Geassocieerde bedrijfsrevisoren	03 bedrijfsrevisoren
• VPC Bedrijfsrevisoren	03 bedrijfsrevisoren
• DCB	03 bedrijfsrevisoren
Totaal	75 bedrijfsrevisoren behorend tot louter nationale structuren met een benaming

Louter nationale structuren zonder gemeenschappelijke benaming	Aantal bedrijfsrevisoren, ingeschreven in het Belgisch openbaar register, behorend tot deze louter nationale structuren
• 1 kantoor met 6 bedrijfsrevisoren	06 bedrijfsrevisoren
• 2 kantoren met 5 bedrijfsrevisoren	10 bedrijfsrevisoren
• 11 kantoren met 3 bedrijfsrevisoren	33 bedrijfsrevisoren
• 34 kantoren met 2 bedrijfsrevisoren	68 bedrijfsrevisoren
• 1 kantoor met 1 bedrijfsrevisor	01 bedrijfsrevisor
Totaal	118 bedrijfsrevisoren behorend tot louter nationale structuren zonder specifieke benaming

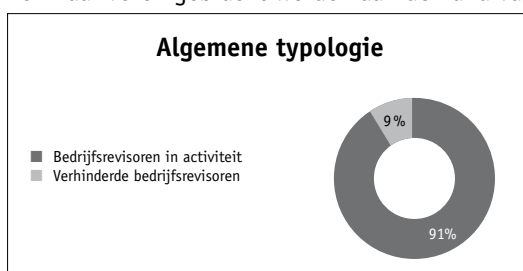
Alleenwerkende bedrijfsrevisoren	Aantal alleenwerkende bedrijfsrevisoren, ingeschreven in het Belgisch openbaar register
• Eénpersoonsvennootschap	80 bedrijfsrevisoren
• Zonder vennootschap	58 bedrijfsrevisoren
Totaal	138 alleenwerkende bedrijfsrevisoren

Nog meer samenvattend, kan hieruit het volgende worden afgeleid:

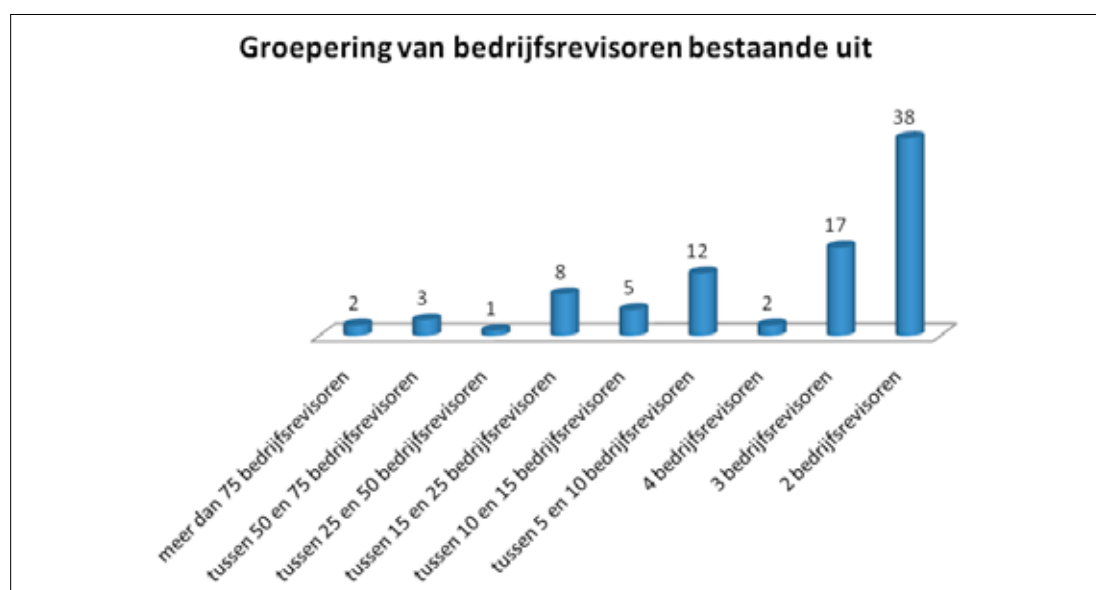
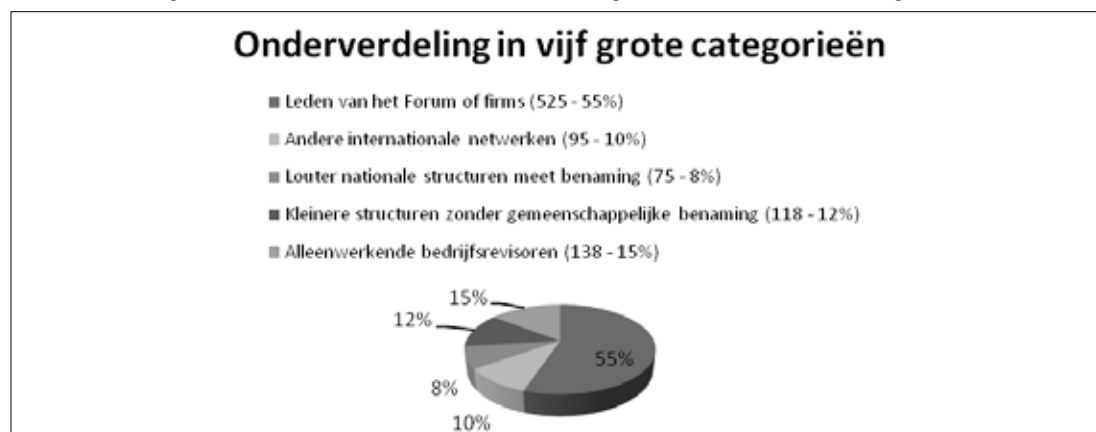
Subtotaal « Big four »	301 bedrijfsrevisoren
Subtotaal « Medium + »	086 bedrijfsrevisoren
Subtotaal « Medium - »	138 bedrijfsrevisoren
Totaal	525 bedrijfsrevisoren behorend tot auditkantoren lid van « Forum of firms »
	95 bedrijfsrevisoren behorend tot auditkantoren lid van internationale netwerken (andere dan deze die lid zijn van « Forum of firms »)
	75 bedrijfsrevisoren behorend tot louter nationale structuren met een benaming
	118 bedrijfsrevisoren behorend tot louter nationale structuren zonder specifieke benaming
	138 alleenwerkende bedrijfsrevisoren
	951 actieve bedrijfsrevisoren
Totaal	094 verhinderde bedrijfsrevisoren
Totaal	1045

Totaal van openbaar register	1044 actieve bedrijfsrevisoren
Verschil van 1	VAN IMPE Herman Jan die tweemaal geteld wordt want behorend tot twee netwerken : • Crowe Howarth International • DFK International

Diverse vaststellingen kunnen naar voren gebracht worden aan de hand van grafieken:

Onder de bedrijfsrevisoren in activiteit, kunnen de volgende elementen worden geduid:

Bij het afsluiten van deze studie stelt de Hoge Raad voor de Economische Beroepen vast dat het op basis van het openbaar register van de bedrijfsrevisoren onmogelijk is te bepalen welke bedrijfsrevisoren handtekeningbevoegd zijn en dus het auditkantoor waarvoor ze werken, kunnen verbinden.

Op basis van de rubriek van het openbaar register van de bedrijfsrevisoren-rechtspersonen met als titel "Alle bedrijfsrevisoren natuurlijke personen die bij het bedrijfsrevisorenkantoor werkzaam zijn of

die als venoot (bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen die hun beroepsactiviteit in het auditkantoor inbrengen) of anderszins aan het kantoor verbonden zijn" kan inderdaad niet worden uitgemaakt welke bedrijfsrevisoren handtekeningbevoegd zijn en welke niet.

De Hoge Raad stelt zich vragen bij dergelijk gebrek aan transparantie in het openbaar register, wat bij ondernemingen voor problemen kan zorgen op het ogenblik dat zij een bedrijfsrevisor moeten aanstellen.

Hij zal die aangelegenheid ter sprake brengen bij de federale Minister die aansluitend bij de verkiezingen van 13 juni 2010 bevoegd zal worden voor Economie, om na te gaan of het wettelijk en reglementair kader niet dient te worden aangepast.

Op dit ogenblik vermelden immers enkel de statuten van de auditkantoren de interne criteria op basis waarvan kan worden bepaald welke bedrijfsrevisoren handtekeningbevoegd zijn. Bovendien is het zo dat die statuten op het ogenblik waarop het betrokken kantoor om inschrijving in het openbaar register van de bedrijfsrevisoren verzoekt, aan het Instituut van de Bedrijfsrevisoren moeten worden meegedeeld.

f) Synthese van de resultaten van deze studie met betrekking tot de bedrijfsrevisoren die in andere landen zijn erkend om wettelijke controles uit te voeren

De volledige resultaten van de studie, uitgevoerd door de Hoge Raad, gaan als bijlage 5 bij dit jaarverslag.

Hierna volgt tevens een synthese van de gegevens afkomstig uit het openbaar register van de bedrijfsrevisoren:

Voor de bedrijfsrevisoren (rechtspersonen):

- 3 kantoren (BDO / Deloitte / PKF) vermelden een erkenning bij de Amerikaanse PCAOB.

Voor de bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) werden verschillende erkenningen in andere lidstaten van de Europese Unie aangegeven:

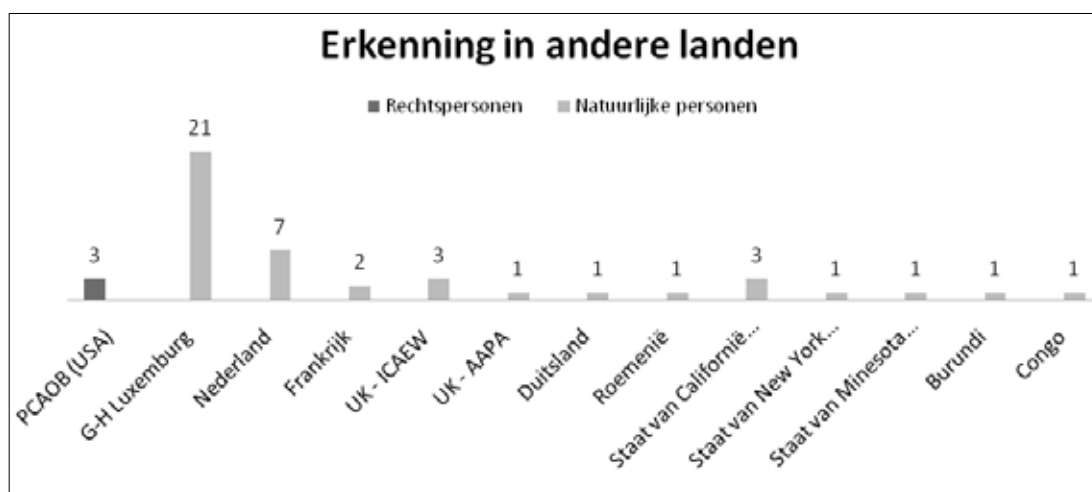
- 21 bedrijfsrevisoren verklaren een erkenning te hebben in het Groot-Hertogdom Luxemburg;

- 07 bedrijfsrevisoren verklaren een erkenning te hebben in Nederland;
- 02 bedrijfsrevisoren verklaren een erkenning te hebben in Frankrijk;
- 03 bedrijfsrevisoren verklaren een erkenning te hebben in Groot-Brittannië (ICAEW);
- 01 bedrijfsrevisor verklaart een erkenning te hebben in Groot-Brittannië (AAPA);
- 01 bedrijfsrevisor verklaart een erkenning te hebben in Duitsland;
- 01 bedrijfsrevisor verklaart een erkenning te hebben in Roemenië (zowel bij de "Camera Auditorilor Financiari din România" als bij de "Corpul Expertilor Contabili si Contabililor Autorizati din Romania").

Er werden ook erkenningen in landen buiten de Europese Unie aangegeven:

- 5 bedrijfsrevisoren verklaren een erkenning te hebben in een Amerikaanse Staat (3 in Californië, 1 in New York en 1 in Minesota);
- 1 bedrijfsrevisor verklaart een erkenning te hebben in Burundi;
- 1 bedrijfsrevisor verklaart een erkenning te hebben in Congo.

Bij het afsluiten van de studie heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen de gegevens onderzocht die voorkomen in de openbare registers van landen waarin bedrijfsrevisoren aangeven over een erkenning te beschikken. Het is zo dat de Hoge Raad op zijn minst vermeld staat van de incoherenties die hij heeft vastgesteld tussen de gegevens die in de verschillende openbare registers voorkomen.

g) Gevolg te verlenen aan deze studie

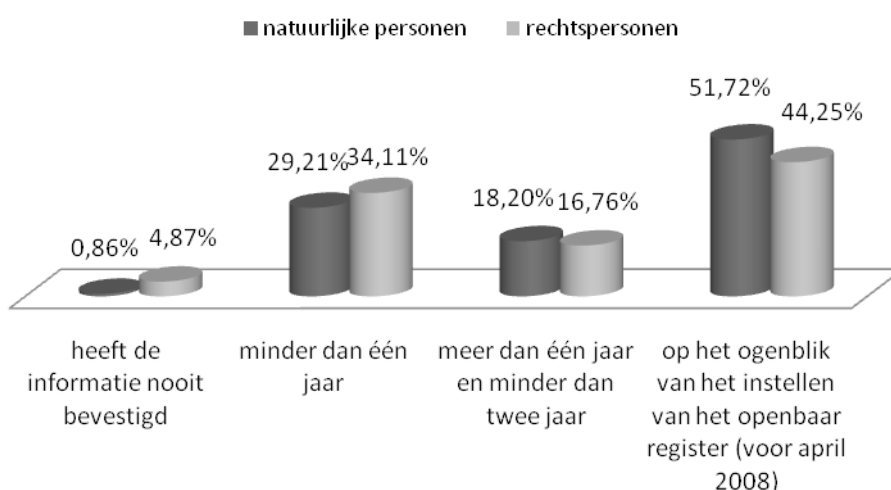
In 2010 zal de Hoge Raad nagaan in welke mate en, zo ja, op welke manier aan deze empirische studie gevolg moet worden gegeven.

Een aantal vaststellingen zijn nu al voorhanden:

- het is wel flagrant dat in het openbaar register van de natuurlijke personen vele bedrijfsrevisoren niet eens vermelden dat zij bij een netwerk aangesloten zijn (minder dan 8,5% van de bedrijfsrevisoren vermelden dit en die behoren dan nog overwegend tot twee specifieke netwerken – wat niet betekent dat dit altijd zo is voor die twee netwerken), maar dat geldt ook – in mindere mate – voor het openbaar register van de rechtspersonen;
- ingeval een netwerk wordt vermeld, dan geven sommige bedrijfsrevisoren het nationaal netwerk op, maar in vele gevallen geven zij niet aan van welk internationaal netwerk zij afhangen. Dat kan voor problemen zorgen, wanneer het netwerk in België een andere naam heeft dan het bovenliggende internationaal netwerk;
- bij raadpleging van het openbaar register blijkt geen identificatie mogelijk van de bedrijfsrevisoren met handtekeningbevoegdheid – die dus een auditkantoor kunnen verbinden. Dat is spijtig, want ondernemingen die een bedrijfsrevisor nodig hebben, kunnen alvorens met een bedrijfsrevisor een contract te sluiten, niet nagaan of de betrokkene als vertegenwoordiger van een auditkantoor die fundamentele bevoegdheid wel heeft;
- ingeval een aansluiting bij een – nationaal of internationaal – netwerk wordt opgegeven, vermelden sommigen ook kantoren van accountants, van belastingconsulenten, van erkende boekhouders(-fiscalisten), terwijl anderen dat niet doen;
- de frequentie waarmee het openbaar register wordt geactualiseerd, is niet indrukwekkend:

Laatste update	Bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen	Bedrijfsrevisoren-rechtspersonen
Vóór eind april 2008	51,72 %	44,25 %
Mei 2008 – April 2009	18,20 %	16,76 %
Mei 2009 – April 2010	29,21 %	34,11 %
Andere*	00,86 %	04,87 %
Totaal	100,00 %	100,00 %

Datum sinds de laatste bijwerking van het openbaar register

* Onder "andere" moet worden begrepen, de bedrijfsrevisoren (rechtspersonen en natuurlijke personen) die de informatie, opgenomen in het openbaar register, nooit hebben gevalideerd. Wat de natuurlijke personen betreft, omvatten deze gevallen over het algemeen de bedrijfsrevisoren die nieuw in het openbaar register van de bedrijfsrevisoren zijn ingeschreven (de inschrijvingsdatum die het verst teruggaat, betreft 2009). Deze verklaring is niet geldig voor de rechtspersonen; het meest opvallende kenmerk voor deze categorie is dat het gaat om éénpersoonsvennootschappen.

- als de details van de data van de laatste bijwerking van het openbaar register van naderbij worden bekeken, kan vastgesteld worden dat februari 2008 zonder twijfel de kroon spant, met 38,22 % voor wat de natuurlijke personen betreft en 32,36 % voor wat de rechtspersonen betreft. Deze datum stemt overeen met de maximale periode die door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren is toegelaten om de informatie te bevestigen die op de website is geplaatst naar aanleiding van de inwerkingtreding van de hervorming van 2007 tot omzetting in Belgisch recht van de “auditrichtlijn”, meer in het bijzonder in het kader van de overschakeling van de “ledenlijst” naar het “openbaar register van de bedrijfsrevisoren”.
- de incoherentie in de diverse openbare registers tussen de gegevens over bedrijfsrevisoren met een erkenning in andere landen, is onrustwekkend. Zouden auditkantoren niet gebaat zijn met interne procedures om de gegevens in het openbaar register van de bedrijfsrevisoren te checken? Wat is de rol van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren in dat verband? Zit die problematiek ingebed in de kwaliteitscontroleprocedures?
- is er geen onderscheid wenselijk tussen geïntegreerde en niet-geïntegreerde netwerken?
- hoe wordt de problematiek aangepakt van netwerken die geen exclusiviteitsregel opleggen? Hoe kan men uitmaken of beide netwerken niet één enkel netwerk vormen?
- tenslotte is in het kader van de empirische studie vastgesteld dat twee auditkantoren geen link blijken te hebben met bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen (of het nu gaat om werknemers dan wel om vennoten of anderszins). Aangezien deze twee auditkantoren gemakkelijk kunnen geïdentificeerd worden op basis van de naam van een bedrijfsrevisor, gaat het waarschijnlijk in beide gevallen om een «vergetelheid» ter gelegenheid van het invoeren van de gegevens. Men kan de vraag stellen of het niet wenselijk is om te voorzien in verplicht in te vullen velden, teneinde de informatie die opgenomen is in het openbaar register, te kunnen valideren.

3.2. Analyse inzake het ontslag tijdens het commissarismandaat (ontslagneming/ opzegging)

De voornaamste resultaten van de analyse van de meldingen die bij de Hoge Raad voor de Economische Beroepen zijn ingediend in de loop van 2009, kunnen als volgt worden weergegeven:

- Wettelijke context
- Toepassingsgebied
- Modaliteiten van de meldingsplicht
- Opdracht van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen
- Statistische gegevens over 2009
- Vaststellingen

3.2.1. Wettelijke context

Artikel 38 van de Europese richtlijn 2006/43/EG van 17 mei 2006 (de zogenaamde auditrichtlijn¹²) bepaalt dat elke voortijdige beëindiging van het mandaat van een wettelijke auditor of auditkantoor (ontslag of opzegging) ter kennis moet gebracht worden van de toezichthoudende autoriteit; bovendien dient een motivering voor het ontslag te worden gegeven.

Meer in het bijzonder stelt voornoemd artikel: *“De lidstaten zien erop toe dat de gecontroleerde entiteit en de wettelijke auditor of het auditkantoor de voor het stelsel van publiek toezicht bevoegde autoriteit of autoriteiten in kennis stellen van het ontslag of opzegging van de wettelijke auditor(s) of (het) auditkanto(o)r(en) tijdens de duur van de benoeming en hiervoor een afdoende motivering geven”*.

Deze bepaling van de auditrichtlijn is in Belgisch recht omgezet door de wet van 17 december 2008¹³; hiermee is de omzetting van de richtlijn in Belgisch recht vervolledigd. De overige bepalingen van de auditrichtlijn waren reeds door de bijzondere volmachtenbesluiten van april 2007 in Belgisch recht omgezet¹⁴, doch de voorschrif-

12 Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2006 betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen, tot wijziging van de Richtlijnen 78/660/EEG van de Raad en houdende intrekking van Richtlijn 84/253/EEG van de Raad, PB L 157 van 9 juni 2006, blz. 87.

13 Wet van 17 december 2008 inzonderheid tot oprichting van een auditcomité in de genoteerde vennootschappen en de financiële ondernemingen, B.S., 29 december 2008, derde editie.

14 Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor,

ten inzake het auditcomité en de meldingsplicht ingeval van de voortijdige beëindiging van het commissarismandaat bleven nog over. Met de wet van 17 december 2008, die onder meer het Wetboek van vennootschappen aanpast, is de omzetting van de auditrichtlijn in Belgisch recht afgerond.

Het bestaande artikel 135 van het Wetboek van vennootschappen is vervangen en luidt voortaan als volgt:

“§ 1. De commissarissen worden benoemd voor een hernieuwbare termijn van drie jaar.

Op straffe van schadevergoeding kunnen zij tijdens hun opdracht alleen om wettige redenen worden ontslagen door de algemene vergadering. Meer in het bijzonder is een verschil van mening over een boekhoudkundige verwerking of een controleprocedure op zich geen wettige reden voor ontslag.

Behoudens gewichtige persoonlijke redenen mogen de commissarissen tijdens hun opdracht geen ontslag nemen tenzij ter algemene vergadering en nadat zij deze schriftelijk hebben ingelicht over de beweegredenen van hun ontslag.

§ 2. De gecontroleerde vennootschap en de commissaris stellen de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, als bedoeld in artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, in kennis van het ontslag van de commissaris tijdens zijn opdracht en zetten op afdoende wijze de redenen hiervoor uiteen.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen bezorgt deze informatie binnen een maand aan de instellingen die deel uitmaken van het Belgisch systeem van publiek toezicht en die opgesomd zijn in artikel 43 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor.”

De sinds 1985 bestaande stringente voorschriften inzake het ontslag van de commissaris zijn behouden; wel is in 2007 in het Wetboek van vennootschappen uitdrukkelijk gepreciseerd dat een verschil van mening over een boekhoudkundige verwerking of een controleprocedure op zich geen wettige reden is voor ontslag.

Nieuw is dat voortaan een publiek toezicht op de voortijdige beëindiging van het commissarismandaat wordt ingevoerd, via een meldingsplicht – zowel voor de commissaris als voor de gecon-

troleerde vennootschap – en dit telkens wanneer er een ontslag is van de commissaris in de loop van zijn mandaat.

Deze informatieplicht geldt sinds 8 januari 2009, rekening houdend met de inwerkingtreding van de wet van 17 december 2008 op de tiende dag na de publicatie in het *Belgisch Staatsblad*.

3.2.2. Toepassingsgebied

Overeenkomstig artikel 135, § 2 van het Wetboek van vennootschappen, dient elk ontslag van de commissaris tijdens zijn opdracht ter kennis te worden gebracht van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen. Deze kennisgeving moet gebeuren, zowel door de commissaris als door de gecontroleerde entiteit.

a) Vennootschappen en verenigingen

De verplichting om het stelsel van publiek toezicht te informeren over elke voortijdige beëindiging, met de aanduiding van de motivering, geldt niet alleen voor vennootschappen maar ook voor VZW's, en dit omwille van artikel 17, § 7 van de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen¹⁵.

Er kan gesteld worden dat deze verplichting eveneens van toepassing is op vennootschappen en verenigingen die niet verplicht zijn een commissaris te benoemen, doch zich vrijwillig onderwerpen aan het controleregime.

b) Drie jaar

De kennisgeving is verplicht ingeval van een beëindiging van het commissarismandaat tijdens de opdracht, dit wil zeggen vóór het verstrijken van de wettelijke termijn van drie jaar.

¹⁵ Dit artikel 17 van vermelde wet van 1921 bepaalt immers in paragraaf 7: “§ 7. De artikelen 130 tot 133, [134, §§ 1, 2, 3 en 6], 135 tot 137, 139 en 140, 142 tot 144, met uitzondering van [artikel 144, eerste lid, 6° en 7°], van het Wetboek van vennootschappen zijn van overeenkomstige toepassing op de verenigingen die een commissaris hebben benoemd. Ten behoeve van dit artikel moeten de woorden “wetboek”, “vennootschap” en “rechtbank van koophandel”, aangewend in voornoemde artikelen van het Wetboek van vennootschappen, worden begrepen als respectievelijk “wet”, “vereniging” en “rechtbank van eerste aanleg”.

gecoördineerd door het koninklijk besluit van 21 april 2007, *B.S.*, 27 april 2007.

c) Onderscheid tussen ontslagneming (démission) en opzegging (révocation)

Zowel het ontslag als de opzegging van de commissaris moeten ter kennis worden gebracht van de instellingen van het stelsel van publiek toezicht.

De wet maakt een onderscheid tussen de volgende situaties:

- indien de beslissing tot beëindiging van het mandaat genomen wordt door de gecontroleerde entiteit, gaat het om een opzegging (gedwongen ontslag in hoofde van de commissaris / vrijwillige onderbreking in hoofde van de gecontroleerde entiteit);
- indien de beslissing tot beëindiging van het mandaat genomen wordt door de commissaris, is er een ontslag (vrijwillig ontslag in hoofde van de commissaris /gedwongen onderbreking in hoofde van de gecontroleerde entiteit).

Terminologisch kan de wettekst enige verwarring scheppen, aangezien er in de Nederlandstalige versie van artikel 135 van het Wetboek van vennootschappen in beide gevallen sprake is van “ontslag”; in de Franstalige versie spreekt men daarentegen respectievelijk van “révocation” en “démission”.

Het onderscheid tussen de twee situaties is van belang, aangezien de voorwaarden en de procedure verschillend zijn. Ook heeft het onderscheid gevolgen voor de partij die zich desgevallend zal moeten verantwoorden over het al dan niet bestaan van “wettige redenen” (in hoofde van de gecontroleerde entiteit) of “gewichtige persoonlijke redenen” (in hoofde van de commissaris).

In het kader van onderhavige tekst, is het nuttig om in dit verband de algemene principes in herinnering te brengen.

– Ingeval de commissaris door de vennootschap wordt ontslagen (“opzegging”)

De commissaris kan tijdens zijn opdracht alleen om wettige redenen door de algemene vergadering worden ontslagen (artikel 135, § 1, eerste lid van het Wetboek van vennootschappen).

Vóór 1985 voorzag het Wetboek van vennootschappen in geen enkele specifieke regel inzake het einde van de commissarisfunctie. Als lasthebber kon de commissaris op elk ogenblik opgezegd worden (*ad nutum*). Destijds was de opzegging, zoals de ontslagneming van de

commissaris, aan geen enkele voorwaarde onderworpen, tenzij dat dit niet ontijdig mocht gebeuren of in omstandigheden die de andere partij schade zouden berokkenen.

Sinds 1985 bevat het Wetboek van vennootschappen stricte voorwaarden inzake de opzegging. Zo wou de wetgever voorkomen dat de revisor zomaar ontslagen zou worden of dat het ontslag van de revisor zou ingegeven zijn om te vermijden dat hij bepaalde inbreuken op het boekhoud- of vennootschapsrecht zou bekend maken.

Als wettige reden kan worden beschouwd, elke aan de commissaris te wijten omstandigheid waardoor men van de opdrachtgever (bijvoorbeeld de aandeelhouders van een vennootschap) redelijkerwijs niet meer kan vereisen dat hij in hem vertrouwen blijft stellen. Zo zou een zwaarwichtige nalatigheid bij de vervulling van de commissarisopdracht als wettige reden kunnen worden beschouwd.

Zoals hierboven reeds gepreciseerd, bepaalt het Wetboek van vennootschappen voortaan, sinds 2007, uitdrukkelijk dat een verschil van mening over een boekhoudkundige verwerking of een controleprocedure op zich geen wettige reden voor ontslag is (artikel 135, § 1, eerste lid van het Wetboek van vennootschappen).

Evenmin is het feit dat een grote onderneming een kleine onderneming wordt (en daarmee onder de drempels van het artikel 15 van het Wetboek van vennootschappen terecht komt) door een vermindering van haar activiteiten, geen geldige reden voor een opzegging. Volgens de parlementaire werkzaamheden inzake de hervorming van 1985 is het zo dat in dergelijk geval de commissaris in functie blijft tot op het einde van de periode van drie jaar.

De opzegging dient te gebeuren door het orgaan dat ook bevoegd is voor de benoeming, met name de algemene vergadering van de aandeelhouders. Wanneer er evenwel een ondernemingsraad bestaat, dient deze voorafgaandelijk te worden geraadpleegd. Het ontslag kan maar gebeuren op voorstel of eensluidend advies van de ondernemingsraad (artikel 159 van het Wetboek van vennootschappen). Indien er geen eensluidend advies is, zal de opzegging als nietig worden beschouwd (artikel 160 van het Wetboek van vennootschappen).

Artikel 136 van het Wetboek van vennootschappen voorziet in een vrij gedetailleerde procedure wanneer de algemene vergadering zich moet uitspreken over het ontslag van een commissaris:

“Wanneer de algemene vergadering zich moet uitspreken over het ontslag van een commissaris, wordt aan de betrokkene onmiddellijk kennis gegeven van de inschrijving van deze aan gelegenheid op de agenda. De commissaris kan aan de vennootschap schriftelijk kennis geven van zijn opmerkingen. Deze opmerkingen worden aangekondigd op de agenda, ter beschikking gesteld van de vennoten, overeenkomstig de artikelen 269, 381 en 535. In voorkomend geval wordt zonder verwijl ook een afschrift gezonden aan diegenen die voldaan hebben aan de formaliteiten die voor de toelating tot de algemene vergadering zijn voorgeschreven.

De vennootschap kan, bij een verzoekschrift waarvan vooraf aan de commissaris (...), kennis wordt gegeven, aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel toestemming vragen om de vennoten geen kennis te geven van de opmerkingen die niet ter zake dienen of het aanzien van de vennootschap op onverantwoorde wijze kunnen schaden. De voorzitter van de rechtbank hoort de vennootschap en de commissaris (...) in raadkamer en doet uitspraak in openbare terechtzitting. Tegen die beslissing staat geen verzet of hoger beroep open.”

Ingeval van ontslag zonder wettige reden, heeft de onwettig ontslagen commissaris recht op een schadevergoeding (artikel 135, § 1, eerste lid van het Wetboek van vennootschappen).

– **Ingeval de commissaris zelf ontslag neemt (“ontslagneming”)**

Sinds 1985 bevat het Wetboek van vennootschappen ook stricte voorwaarden inzake de ontslagneming:

“Behoudens gewichtige persoonlijke redenen mogen de commissarissen tijdens hun opdracht geen ontslag nemen tenzij ter algemene vergadering en nadat zij deze schriftelijk hebben ingelicht over de beweegredenen van hun ontslag” (artikel 135, § 1, tweede lid van het Wetboek van vennootschappen).

De Regering licht deze voorwaarden toe in de memorie van toelichting, voorafgaand aan de wet van 1985 tot hervorming van het bedrijfsrevisoraat; de nadruk wordt gelegd op

het feit dat moet voorkomen worden dat een commissaris, die inbreuken of onregelmatigheden heeft vastgesteld, ertoe gebracht zou worden om zijn verantwoordelijkheid te ontlopen door ontslag te nemen, zonder gebruik te maken van de bevoegdheden waarover hij beschikt en zonder de verplichtingen die op hem rusten na te leven.

Indien de commissaris gewichtige persoonlijke redenen heeft, kan hij zonder enige termijn ontslag nemen. Hij hoeft niet te wachten tot de eerstkomende algemene vergadering. Als gewichtige persoonlijke redenen kunnen bijvoorbeeld beschouwd worden een ongeval of ernstige ziekte waardoor de commissaris voor een lange periode onbeschikbaar zou zijn. Het moet gaan om redenen die te maken hebben met de commissaris zelf.

Er kan daarentegen geen “persoonlijke reden” zijn wanneer deze reden voortvloeit uit de uitvoering van de opdracht, bijvoorbeeld het feit dat de leiding de correcte uitvoering van de controles verhindert.

Een commissaris kan ook zijn mandaat beëindigen, zonder gewichtige persoonlijke redenen, maar omdat hij bijvoorbeeld gehinderd wordt bij de uitoefening van zijn taak of wegens ernstige meningsverschillen met de leiding van de onderneming die van aard zijn dat de revisor oordeelt dat hij niet langer de verantwoordelijkheid voor de verklaring over de jaarrekening kan opnemen. Dergelijk ontslag in de loop van het mandaat zal enkel kunnen ter gelegenheid van een algemene vergadering van aandeelhouders (in voorkomend geval bijeengeroepen op vraag van de commissaris) en op voorwaarde dat de commissaris schriftelijk verslag heeft uitgebracht over de beweegredenen van zijn ontslag.

Artikel 159, tweede lid van het Wetboek van vennootschappen voorziet bovendien in de verplichting van de commissaris om, ingeval van ontslag, aan de ondernemingsraad schriftelijk kennis te geven van de redenen voor zijn ontslag.

Dit verslag over het ontslag is, in tegenstelling tot het controleverslag, niet openbaar, rekening houdend met het beroepsgeheim waaraan de commissaris is onderworpen, zelfs indien hij niet meer in functie is in de vennootschap.

d) Ontslag “in onderling akkoord”

In het Wetboek van vennootschappen wordt niets gezegd over de beëindiging van het mandaat van de commissaris na onderling akkoord van de betrokken partijen, met name van de algemene vergadering – en desgevallend van de ondernemingsraad – enerzijds en van de commissaris anderzijds.

In de praktijk kan vastgesteld worden dat dergelijke beëindiging, die gebaseerd wordt op het algemeen verbintenissenrecht, vrij vaak toegepast wordt.

Er kan gesteld worden dat deze categorie van voortijdige beëindiging van het commissarismandaat ook valt onder de meldingsplicht van artikel 135, § 2 van het Wetboek van vennootschappen. Het kan immers niet de bedoeling zijn dat dergelijke situaties, die mogelijks een onafhankelijkheidsprobleem kunnen verbergen, niet aan de instellingen van het stelsel van publiek toezicht zouden gemeld worden.

3.2.3. Modaliteiten van de meldingsplicht

Zowel de gecontroleerde entiteit, als de commissaris moeten de Hoge Raad voor de Economische Beroepen in kennis stellen van het ontslag van de commissaris tijdens zijn opdracht.

Bovendien moeten zij beiden de redenen voor de voortijdige beëindiging op afdoende wijze uiteenzetten. Dit impliceert dat de motivering gepast moet zijn om de instellingen van het stelsel van publiek toezicht toe te laten zijn taak naar behoren uit te voeren.

Uit de vergelijking van de motivering van de beide partijen, zal desgevallend nuttige info voortvloeien.

De wetgever heeft geen termijn bepaald voor het overmaken van de informatie aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen. Bij gebrek aan een specifieke termijn, kan ervan uitgegaan worden dat de melding dan ook onmiddellijk, ter gelegenheid van het ontslag, dient te gebeuren.

Evenmin heeft de wetgever specifieke formaliteiten bepaald voor het overmaken van de kennisgeving.

De Hoge Raad is zowel door de ondernemingen als door de bedrijfsrevisoren steeds per brief ingelicht over de voortijdige beëindiging van het commissarismandaat, met de bijhorende motivering. Soms worden ter staving bepaalde documenten samen met de kennisgeving overgemaakt, zoals de publicatie in de Bijlagen van het Belgisch Staatsblad, uittreksels uit de notulen van de algemene vergadering, enz.

Concreet kan de melding gebeuren door een brief te sturen naar het volgende adres:

Hoge Raad voor de Economische Beroepen
T.a.v. de Voorzitter
North Gate III – 6de verdieping
Koning Albert II-laan 16 - 1000 Brussel

Het is ook mogelijk om het meldingsformulier, dat op de gezamenlijke portaalsite van de diverse instellingen van het stelsel van publiek toezicht¹⁶ beschikbaar is en dat kan worden gedownload, volledig in te vullen, af te drukken en te ondertekenen. Vervolgens dient dit schrijven per post aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen te worden overgemaakt, ter attentie van de Voorzitter.

Voor 2010 stelt de Hoge Raad een administratieve vereenvoudiging van de praktische aspecten van de kennisgeving voorop, vooreerst in de schoot van het systeem van publiek toezicht zelf en vervolgens ten aanzien van de ondernemingen en de bedrijfsrevisoren die onder de meldingsplicht inzake de voortijdige beëindiging van commissarismandaten vallen. Een voorstel zal worden uitgewerkt met het oog op een elektronische kennisgeving, waarbij de identiteit van de partijen wordt gewaarborgd, en een *online*-melding. Uiteraard zal vooraf nagegaan worden in welke mate het bestaand wetgevend en reglementair kader dient te worden aangepast.

3.2.4. Opdracht van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft in het Belgisch stelsel voor publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, overeenkomstig artikel 77 van de wet van 22 juli 1953, een coördinerende functie; de Hoge Raad is dan ook in die hoedanigheid belast met de mededeling aan de diverse instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht van alle informatie die hij heeft ontvangen, hetzij van de commissaris, hetzij van een onderneming die een commissaris heeft aangesteld en die betrekking heeft op de meldingen inzake het ontslag van de commissaris tijdens zijn mandaat.

Het systeem van publiek toezicht, waarop de eindverantwoordelijkheid van het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren rust, is volgens artikel 43, § 1, eerste lid van de wet van 22 juli 1953 als volgt samengesteld:

- de federale Minister, bevoegd voor Economie;
- de Procureur-generaal;
- de Kamer van verwijzing en instaatstelling;
- de Hoge Raad voor de Economische Beroepen;

16 www.oversight-audit-belgium.eu/

- de tuchtinstanties;
- het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris.

De ontvangen informatie dient binnen de maand aan de voornoemde instellingen te worden overgemaakt, zoals voorgeschreven door artikel 135, § 2 van het Wetboek van vennootschappen.

In de loop van 2009 heeft de Hoge Raad de ontvangen informatie systematisch doorgestuurd aan de diverse instellingen van het systeem van publiek toezicht.

De wetgever heeft geen nadere modaliteiten van de kennisgeving aan de instellingen van het systeem van publiek toezicht gepreciseerd.

Bij gebrek aan specifieke modaliteiten, heeft de Hoge Raad in de loop van 2009 de volgende principes toegepast:

- De taal van de briefwisseling vanuit de Hoge Raad aan de instellingen van publiek toezicht wordt bepaald door de taalrol van de commissaris, over wiens ontslag de kennisgeving handelt.
- Wat de territoriaal bevoegde Procureur-generaal betreft, wordt de briefwisseling gestuurd naar de Procureur-generaal, bevoegd voor het rechtsgebied van de zetel van het bedrijfsrevisorenkantoor of, ingeval een natuurlijke persoon is benoemd, van de woonplaats van de bedrijfsrevisor. Gezien de specifieke bevoegdheden van de Procureur-generaal van Brussel inzake materies van het financieel, economisch en handelsrecht¹⁷, wordt elke kennisgeving eveneens aan de Procureur-generaal te Brussel doorgestuurd.
- Wat de tuchtinstanties betreft, bepaalt de taalrol van de commissaris of de informatie bezorgd wordt aan de Franstalige, dan wel aan de Nederlandstalige tuchtinstanties. Aangezien elke tuchtinstantie autonoom handelt, worden zowel de voorzitter van de tuchtinstantie in eerste aanleg als de voorzitter van de commissie van beroep aangeschreven, alsook zowel de effectieve als de plaatsvervangende voorzitter.

Met het oog op een correcte en duidelijke overdracht van de ontvangen informatie aan de diverse instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht, is het wenselijk om zekerheid te

hebben over de identiteit van de betrokken onderneming. De Hoge Raad gaat dan ook over tot het consulteren van de gegevens, zoals publiek beschikbaar op de website van de Kruispuntbank voor ondernemingen. De publicaties in de Bijlagen van het Belgisch Staatsblad die betrekking hebben op de benoeming en/of het ontslag van de commissaris, waarover sprake is in de kennisgeving, worden opgezocht en nagekeken.

Ook ten aanzien van de commissaris (rechtspersoon en vaste vertegenwoordiger of natuurlijke persoon) wordt de identiteit nagegaan, aan de hand van de gegevens die opgenomen zijn in het openbaar register van de bedrijfsrevisoren.

Tegelijk wordt alle informatie, ontvangen van de commissaris en de gecontroleerde entiteit, aan de instellingen van het systeem van publiek toezicht per brief overgemaakt.

Van zodra de Hoge Raad een melding over een voortijdig ontslag ontvangt van één partij (hetzij van de betrokken commissaris, hetzij van de entiteit die het voorwerp uitmaakt van een wettelijke controle), wordt alle ontvangen informatie aan de instellingen van het systeem van publiek toezicht per brief overgemaakt. De Hoge Raad stuurt tegelijk een schrijven naar de andere partij, van wie nog geen melding is ontvangen, om te herinneren aan de verplichting van artikel 135, § 2 van het Wetboek van vennootschappen. Dit wordt verder opgevolgd om zeker te zijn dat een melding van de beide partijen wordt ontvangen.

Rekening houdend met de specifieke bevoegdheden van elke instelling binnen het systeem van publiek toezicht, beslissen deze autonoom over het verder gevolg dat aan de ontvangen info wordt verleend. De autoriteiten, bevoegd voor de analyse van individuele dossiers¹⁸, zullen desge-

18 De taakverdeling voor de opdrachten van het systeem van publiek toezicht verloopt -overeenkomstig de wet van 1953- als volgt:

- enerzijds voor de algemene aspecten van het beroep van bedrijfsrevisor: de eindverantwoordelijkheid voor het toezicht op de goedkeuring van professionele normen en aanbevelingen ligt bij de federale Minister, bevoegd voor Economie en bij de Hoge Raad voor de Economische Beroepen);
- anderzijds voor de individuele aspecten van het beroep van bedrijfsrevisor: de eindverantwoordelijkheid voor
 - 1°) het toezicht op de toelating en registerinschrijving ligt bij de Procureur-generaal;
 - 2°) de permanente vorming, kwaliteitscontrole en toezicht ligt bij de Kamer van verwijzing en instaatstelling;
 - 3°) het tuchtsysteem ligt bij de tuchtinstanties.

Daarnaast is er de adviesbevoegdheid die toevertrouwd is aan het Advies- en controlecomité voor onafhankelijkheid van de commissaris (ACCOM).

17 Zie in dit verband het koninklijk besluit van 6 mei 1997 betreffende de specifieke taken van de leden van het College van Procureurs-generaal (*Belgisch Staatsblad* van 14 mei 1997), zoals gewijzigd in 2003. Dit besluit preciseert onder meer de bevoegdheden van de Procureur-generaal te Brussel; aan hem worden taken met betrekking tot de materies van het financieel, economisch en handelsrecht toegewezen.

vallend de ontvangen informatie verder analyseren of een eigen onderzoek opstarten.

Verder bezorgt de Hoge Raad de ontvangen informatie eveneens aan het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en dit in het kader van artikel 77, § 2 van de wet van 1953; dit moet de beroepsorganisatie toelaten rekening te houden met deze informatie in het kader van de bijdrage van het Instituut in de opdrachten van kwaliteitscontrole en toezicht, zoals omschreven in de wet van 1953.

De Hoge Raad ziet er tenslotte op toe dat aan elke commissaris die een kennisgeving doet omtrent een voortijdig ontslag, alsook aan elke betrokken gecontroleerde entiteit, een ontvangstmelding wordt overgemaakt. Wat de bedrijfsrevisor betreft, wordt deze ontvangstmelding gericht aan de vestiging van het bedrijfsrevisorenkantoor waaraan de vaste vertegenwoordiger is verbonden. Voor de gecontroleerde entiteit wordt de ontvangstmelding gestuurd aan de zetel.

3.2.5. Statistische gegevens over 2009

a) Totaal aantal dossiers – aantal betrokken ondernemingen

In de loop van 2009 zijn er aan de Hoge Raad 135 dossiers omtrent voortijdige beëindigingen van commissarismandaten overgemaakt.

Deze 135 dossiers hebben betrekking op de voortijdige beëindiging van het commissarismaandaat in 196 gecontroleerde entiteiten. Voor een aantal meldingen heeft het ontslag van de commissaris

in één vennootschap immers een weerslag op het mandaat in diverse andere ondernemingen. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een beslissing genomen wordt op groepsniveau en die gevolgen heeft voor tal van andere daarmee verbonden ondernemingen. In dergelijk geval wordt vaak één melding gedaan voor verschillende vennootschappen.

b) Rechtsvorm van de gecontroleerde entiteit

De gecontroleerde entiteiten waarvoor een melding omtrent de voortijdige beëindiging van het commissarismaandaat wordt overgemaakt, betreft meestal vennootschappen met als rechtsvorm een NV. In een beperkt aantal gevallen gaat het om een BVBA. Er werd eveneens een melding gedaan voor een 4-tal VZW's.

c) Shifttypologie

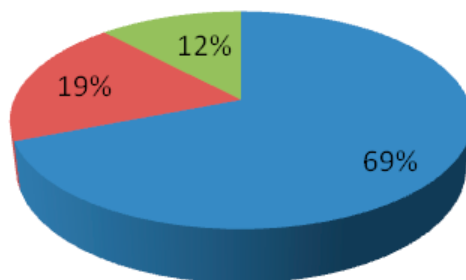
Meestal wordt de commissaris vervangen door een nieuwe bedrijfsrevisor, tenzij als argument voor het ontslag naar voren gebracht wordt dat de vennootschap niet langer voldoet aan de criteria om een commissaris aan te stellen.

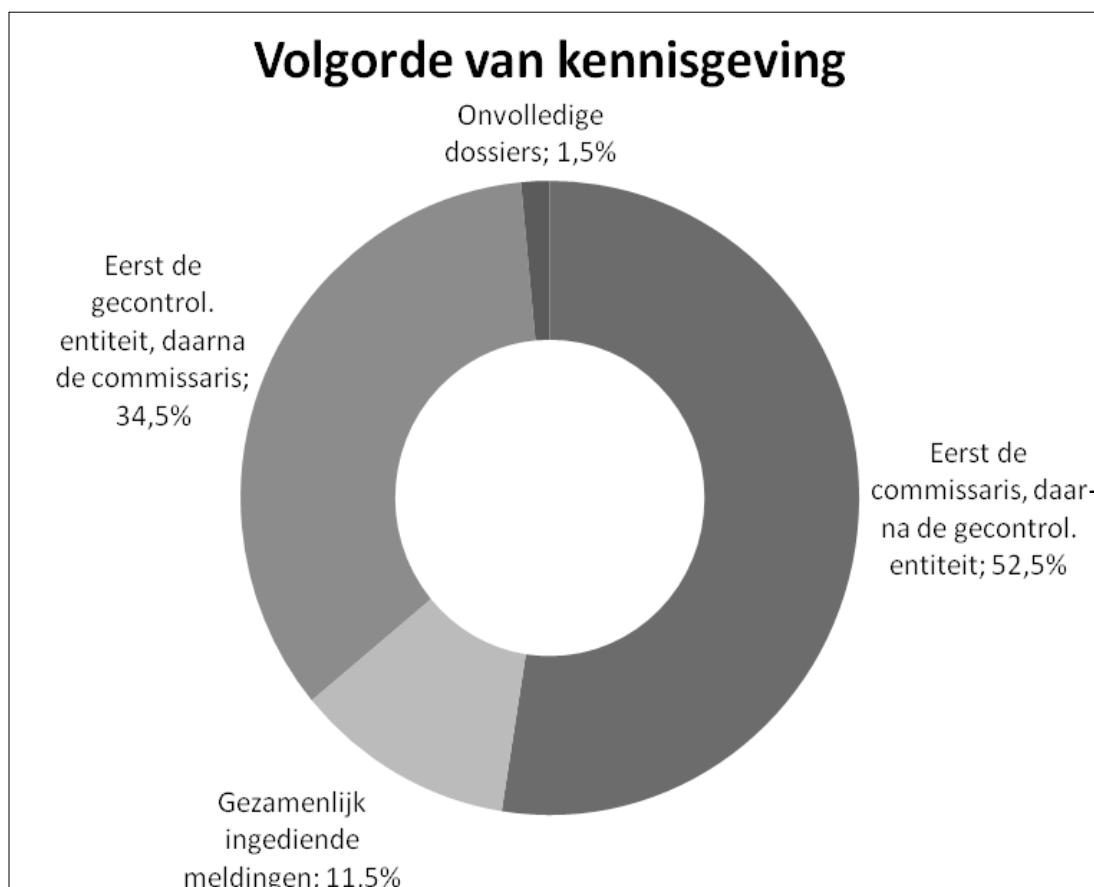
Ingeval van de aanstelling van een nieuwe commissaris, kan de volgende shifttypologie worden vastgesteld:

- Behoud van een kantoor van gelijkaardig type: 69 %
- Overstap naar een kleinere structuur: 12 %
- Overstap naar een grotere structuur: 19 %

Wijziging van auditkantoor

- behoud van kantoor van zelfde type : 69 %
- switch naar groter kantoor : 19%
- switch naar kleiner kantoor : 12 %

d) Volgorde van kennisgeving

In de meeste gevallen gebeurt de melding vanwege de commissaris en de betrokken gecontroleerde entiteit afzonderlijk.

In bepaalde kennisgevingen wordt daarentegen een gezamenlijk schrijven, ondertekend zowel door de commissaris als door de gecontroleerde entiteit, doorgestuurd. In een aantal gevallen gebeurt de kennisgeving weliswaar via aparte brieven, enerzijds vanwege de onderneming en anderzijds vanwege de commissaris, maar worden deze brieven verstuurd in één envelop. Globaal kan gesteld worden dat in 12 % van de totaal aantal dossiers de melding aan de Hoge Raad gezamenlijk gebeurt.

In de overige gevallen gebeurt de kennisgeving eerst door de commissaris (53 %) en volgt nadien de kennisgeving door de onderneming. Voor de andere dossiers (35 %) is de melding aan de Hoge Raad eerst door de onderneming gebeurd en pas daarna door de commissaris.

Behoudens in 2 dossiers¹⁹, is zowel van de commissaris als van de gecontroleerde entiteit een melding ontvangen. In 12 dossiers diende de Hoge Raad wel één of meerdere herinneringen te sturen.

¹⁹ In één dossier is geen enkele reactie bekomen; het betreft een VZW die in vereffening is en waarvoor de commissaris aan de Hoge Raad een melding had gedaan. Niettegenstaande diverse (aangetekende) herinneringen, zowel aan de vereffenaar als aan de advocaat, is geen enkele informatie vanwege de gecontroleerde entiteit bekomen. Volgens de commissaris zou hij zijn ontslag hebben ingediend omdat hem niet de nodige inlichtingen werden bezorgd met het oog op een behoorlijke uitoefening van zijn mandaat; zijn honoraria bleven eveneens onbetaald.

In het ander dossier gaat het om een onderneming die volgens de commissaris niet meer zou verplicht zijn een commissaris aan te stellen.

e) Motivering

In de overgrote meerderheid van de dossiers, kan vastgesteld worden dat de melding betrekking heeft op een niet-conflictuele beëindiging van het mandaat.

Vaak wordt gesteld dat de beëindiging in gemeenschappelijk overleg tussen enerzijds de onderneming en anderzijds de commissaris is gebeurd.

De vaakst opgegeven motiveringen *ingeval de beslissing wordt genomen door de gecontroleerde entiteit* zijn de volgende:

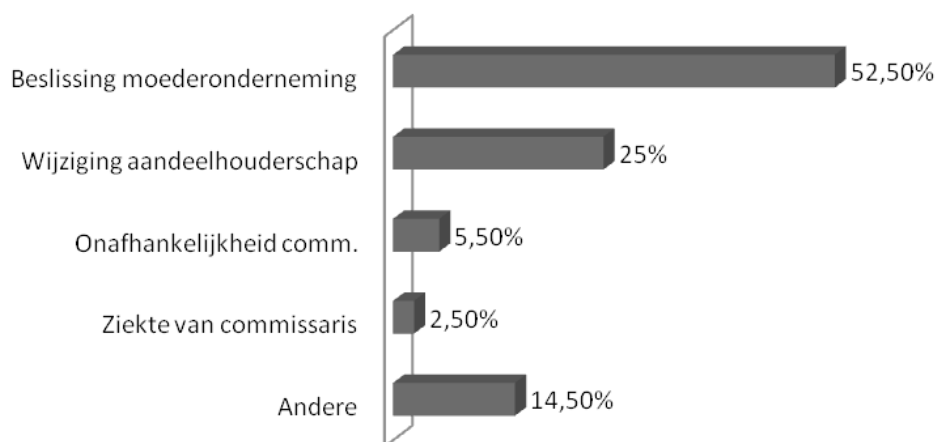
- nieuwe moeder vennootschap – wijziging aandeelhoudersstructuur
- moeder vennootschap wil één auditor voor de ganse groep

- reorganisatie van de controlemandaten van de groep met het oog op de éénheid van controle voor enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening
- harmonisering – herziening van de controlemandaten
- geen commissaris meer vereist (onder de KMO-criteria)
- rotatiebeleid van de moeder vennootschap

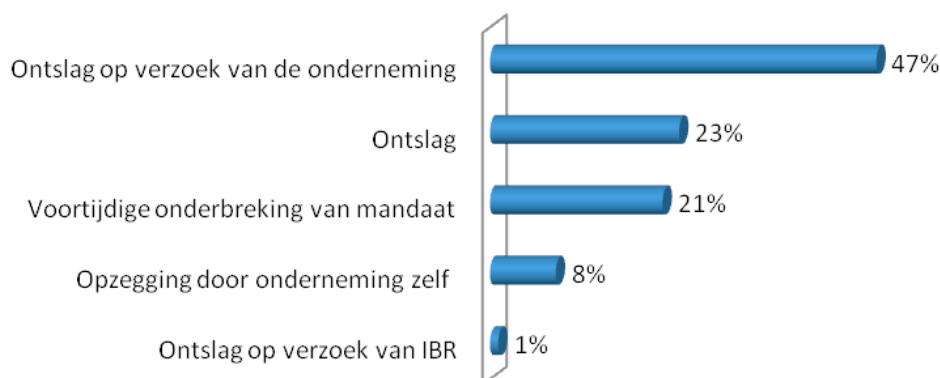
De vaakst opgegeven motiveringen *ingeval de beslissing wordt genomen door de commissaris* zijn de volgende:

- onafhankelijkheidsprobleem
- fusie tussen twee auditkantoren
- stopzetting activiteiten (ziekte / pensioen)

Motivering van ontslag

Classificatie volgens vermelding opgegeven door partijen

Op basis van de kwalificering van de voortijdige beëindiging, zoals door de betrokken partijen in de kennisgevingen vermeld, kan voor de toepassing in 2009 van artikel 135, § 2 van het Wetboek van vennootschappen overgegaan worden tot de volgende classificatie:

f) Tijdstip van beëindiging

Er kan vastgesteld worden dat de voortijdige beëindiging van commissarismandaten plaatsvinden hetzij ter gelegenheid van een gewone aandeelhoudersvergadering (36 %), hetzij ter gelegenheid van een buitengewone aandeelhoudersvergadering (64 %).

g) Ogenblik van kennisgeving

Het Wetboek van vennootschappen geeft weliswaar geen nadere aanwijzing omtrent het ogenblik waarop de kennisgeving dient te gebeuren. In de praktijk kan worden vastgesteld dat de meldingen meestal gebeuren na de beslissing van de aandeelhoudersvergadering. Af en toe wordt de melding al gedaan op het ogenblik dat de beslissing in de schoot van het bestuursorgaan is genomen om het ontslag aan de algemene vergadering voor te leggen.

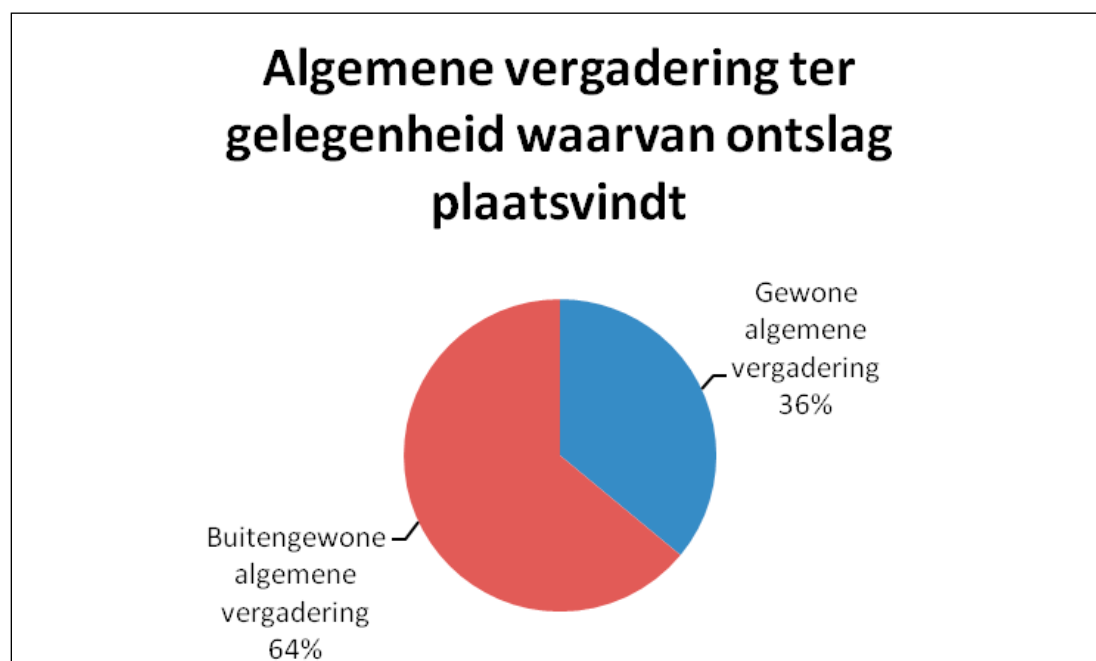
h) Bijzondere gevallen

In de meeste gevallen gebeurt de melding vanwege de gecontroleerde entiteit door een persoon die de bevoegdheid heeft om de vennootschap rechtsgeldig te vertegenwoordigen. Het kan gaan om één of meerdere bestuurders, door de afgevaardigd bestuurder of door de financiële directeur.

In één geval is de melding gebeurd door de fiduciaire van de gecontroleerde entiteit; deze fiduciaire heeft zowel een brief van de gecontroleerde entiteit als een brief van de commissaris aan de Hoge Raad overgemaakt.

In een ander dossier heeft een advocaat namens de vennootschap een melding gedaan. In het bijzonder ging het om een dossier waarbij de tussenkomst van de commissaris in vraag wordt gesteld.

In een bepaald dossier dient de commissaris zijn ontslag in omwille van het feit dat zijn ereloon niet zou betaald worden. Bovendien zou het bestuursorgaan nalaten de nodige maatregelen te nemen ten aanzien van een aantal door de commissaris vastgestelde onregelmatigheden.

3.2.6. Vaststellingen

Naar aanleiding van een eerste jaar van toepassing van de nieuwe voorschriften inzake de kennisgeving aan de organen van publiek toezicht van elke voortijdige beëindiging van de commissarismandaten, is het volgens de Hoge Raad voor de Economische Beroepen nuttig een balans van de nieuwe verplichting op te maken, en dit aan de hand van een aantal vaststellingen:

- Hoewel het aantal kennisgevingen op voorhand moeilijk in te schatten was, stelt de Hoge Raad vast dat er in 2009 toch een niet gering aantal meldingen zijn gedaan. De nieuwe verplichting blijkt dan ook behoorlijk ingang te hebben gevonden.

In dit verband verwijst de Hoge Raad onder meer naar de mededeling terzake van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren van 6 februari 2009 ten behoeve van de bedrijfsrevisoren.

Toch betreurt de Hoge Raad dat er in een aantal gevallen geen spontane melding door de commissaris gebeurt, maar dat de bedrijfsrevisor pas reageert wanneer hij daartoe uitdrukkelijk door de Hoge Raad verzocht wordt, en dit op basis van de kennisgeving die eerst door de gecontroleerde entiteit is overgemaakt.

- Het verdient aanbeveling dat de publicatieformaliteiten omtrent de commissarismandaten, zoals voorgeschreven door het Wetboek van vennootschappen, meer zorgvuldig worden opgevolgd. De Hoge Raad heeft helaas moeten vaststellen dat er voor bepaalde gecontroleerde entiteiten niet de door de wet vereiste bekendmakingen in de Bijlagen tot het *Belgisch Staatsblad* voorhanden zijn, of dat de formulering te wensen overlaat. Er kan echter van de commissaris verwacht worden dat hij nauwkeuriger zou toezien op de verplichtingen die voortvloeien uit het Wetboek van vennootschappen.

- De wet legt de Hoge Raad op om de ontvangen kennisgeving binnen de maand aan de instellingen van publiek toezicht te bezorgen. Vaak verloopt er echter een lange periode tussen de datum waarop de kennisgeving wordt ondertekend en de datum waarop de melding daadwerkelijk wordt verstuurd en bij de Hoge Raad binnenkomt.
- Gezien de aanzienlijke administratieve belasting die de overdracht en opvolging van de meldingen voor het systeem van publiek toezicht met zich meebrengt, zal de Hoge Raad de nodige initiatieven nemen met het oog op een administratieve vereenvoudiging van de meldingen. Zo zal nagegaan worden of een elektronische kennisgeving, waarbij de identiteit van de partijen wordt gewaarborgd, en een *online*-melding mogelijk kunnen gemaakt worden, desgevallend na aanpassing van het bestaand wettelijk en reglementair kader.
- De Hoge Raad stelt met genoegen vast dat er in heel wat dossiers de nodige aandacht wordt besteed aan de rol van de ondernemingsraad in het kader van het ontslag van de commissaris, zoals uitdrukkelijk voorgeschreven door het Wetboek van vennootschappen. Uit de aan de Hoge Raad overgemaakte informatie blijkt dat een aantal ontslagnemende commissarissen de vennootschap die ze verlaten hieraan uitdrukkelijk herinneren.
- Vaak is er in de kennisgevingen die de Hoge Raad in 2009 heeft ontvangen, sprake van een "ontslag in onderling akkoord". De Hoge Raad stelt vast dat deze beëindigingswijze niet uitdrukkelijk in het Wetboek van vennootschappen is voorzien. In zoverre dergelijk ontslag mogelijks een onafhankelijkheidprobleem kan verbergen, verdient het toch aanbeveling om de nodige aandacht te besteden aan dergelijke situaties.

4. Het Belgisch systeem van publiek toezicht vanuit Europees perspectief

4.1. Omzetting van de auditrichtlijn in Belgisch recht

4.1.1. Artikel 135, § 2 van het Wetboek van vennootschappen

Ingeval van een voortijdige beëindiging van het commissarismandaat, moeten voortaan, sinds begin 2009, zowel de commissaris als de gecontroleerde vennootschap de Hoge Raad voor de Economische Beroepen informeren over het ontslag van de commissaris en op afdoende wijze de redenen hiervoor uiteenzetten. Deze nieuwe verplichting is ingevoerd in het Wetboek van vennootschappen (artikel 135, § 2) door de wet van 17 december 2008 (*Belgisch Staatsblad* van 29 december 2008).

De Hoge Raad heeft een procedure uitgewerkt met het oog op de systematische overdracht binnen de maand van de dossiers aan de andere instanties die deel uitmaken van het Belgisch systeem van publiek toezicht, zoals dit voorgeschreven wordt door het Wetboek van vennootschappen, aangepast in 2008.

Rekening houdend met het aantal meldingen en teneinde een efficiënte verwerking mogelijk te maken, heeft de Hoge Raad op de website van het Belgisch systeem van publiek toezicht een modelformulier ter beschikking gesteld, ten behoeve van de commissarissen en van de gecontroleerde entiteiten.

Verder heeft de Hoge Raad eind 2009 een analyse gedaan inzake de krachtlijnen van de voortijdige beëindigingen van commissarismandaten, aan de hand van de kennisgevingen die in de loop van 2009 bij de Hoge Raad zijn ingediend. De resultaten van deze analyse zijn samengevat in het Jaarverslag van de Hoge Raad, als onderdeel van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren.

Voor 2010 stelt de Hoge Raad voorop om na te gaan of op welke wijze de kennisgeving op administratief vlak kan vereenvoudigd worden, bijvoorbeeld via een elektronische melding met een online-formulier.

4.1.2. Contacten met de Europese Commissie

In de loop van 2009 hebben diverse contacten plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de Europese Commissie. Zo vormen onder meer de vergaderingen van de EGAOB, waaraan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen deelneemt in zijn hoedanigheid van coördinator van het Belgisch stelsel van publiek toezicht op de wettelijke auditors, een gelegenheid om op regelmatige basis met de vertegenwoordigers van de Europese Commissie van gedachten te wisselen.

De Europese Commissie volgt de omzetting van de auditrichtlijn in de diverse lidstaten op de voet en stelt in dit verband op haar website²⁰ boordtabellen ter beschikking met de stand van zaken. Het scorebord inzake de omzetting van de auditrichtlijn wordt opgemaakt op basis van de informatie die periodiek aan de Europese Commissie door de lidstaten via een vragenlijst wordt verstrekt. Hieruit blijkt dat er begin 2010 nog een tweetal lidstaten niet volledig rond waren met de omzetting van de auditrichtlijn, met name Spanje en Ierland.

Verder stelt de Europese Commissie op haar website de nationale regelgeving – zoals die voortvloeit uit de auditrichtlijn – van alle lidstaten²¹ ter beschikking, al dan niet met een officiële Engelstalige vertaling.

De website van de Europese Commissie geeft tevens een opsomming van de bevoegde autoriteiten²² in het kader van de opdrachten van publiek toezicht van de auditrichtlijn en de links naar de openbare registers²³ van de wettelijke auditors in de diverse lidstaten.

In het kader van het overmaken van de gedetailleerde omzettingstabellen van de auditrichtlijn in Belgisch recht door de FOD Economie aan de diensten van de Europese Commissie, heeft de Hoge Raad voor de Economische beroepen kennis genomen van de briefwisseling tussen de Europese Commissie en de vertegenwoordiger van de FOD Economie. De Europese Commissie had immers een aantal bedenkingen geformuleerd over de omzetting in België van bepaalde artikelen

20 http://ec.europa.eu/internal_market/auditing/directives/index_fr.htm

21 http://ec.europa.eu/internal_market/auditing/directives/transpo_fr.htm

22 http://ec.europa.eu/internal_market/auditing/docs/dir/100201_competent_authorities_SAD_en.pdf

23 http://ec.europa.eu/internal_market/auditing/docs/dir/100201_web_national_public_registers_en.pdf

van de auditrichtlijn. Het betreft meer in het bijzonder de volgende voorschriften:

- artikel 3 van de auditrichtlijn inzake de erkenning van wettelijke auditors en de vereiste van een vestiging, alsook de diplomaver-eiste;
- artikel 32 van de auditrichtlijn inzake de effectiviteit van het Belgisch stelsel van publiek toezicht dat vrij complex oogt;
- artikel 46 van de auditrichtlijn inzake de equivalentie van derde landen;
- artikel 47 van de auditrichtlijn inzake de samenwerking met derde landen.

De FOD Economie heeft de nodige verduidelijking verstrekt omtrent de bovenstaande aspecten. Er is op gewezen dat de nodige initiatieven zijn genomen om de Belgische regelgeving aan te passen en te verfijnen, in het bijzonder wat betreft de vestigingsvereiste (artikel 3 van de auditrichtlijn) en de problematiek van de derde landen (artikelen 46 en 47 van de auditrichtlijn).

4.1.3. Internationale aspecten – inschrijving in het openbaar register van auditors en auditororganisaties van derde landen

In de loop van 2009 heeft de Voorzitter van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen zich veroorloofd om de aandacht van de federale Minister, bevoegd voor Economie, te vestigen op de problematiek van de registerinschrijving van en het toezicht op auditors en auditororganisaties van derde landen, alsook op de aspecten van samenwerking met de bevoegde autoriteiten van derde landen (artikelen 45 tot 47 van de auditrichtlijn).

Wat de modaliteiten voor de inschrijving in het openbaar register als auditor of auditororganisatie van een derde land betreft, geeft artikel 7, § 4 van de wet van 22 juli 1953 aan dat de Koning de regels terzake vaststelt; ook dient de Koning de regels voor het publiek toezicht, de kwaliteitscontrole en het toezicht op de auditors en auditororganisaties van derde landen te bepalen. Zolang geen uitvoeringsbesluit voorhanden is, kan de vraag gesteld worden of dit aspect van de auditrichtlijn in België wel kan worden toegepast.

Naar aanleiding van een concreet verzoek om inschrijving in het Belgisch openbaar register, zoals door een auditororganisatie van een derde land

in de loop van 2009 ingediend, heeft de Voorzitter van de Hoge Raad zich nogmaals gericht naar de Minister om te wijzen op de dringendheid van de te nemen maatregelen. Bovendien moest het openbaar register uiterlijk op 29 juni 2009 volledig operationeel zijn, aldus artikel 15, § 4 van de auditrichtlijn.

Uiteindelijk zijn de nodige teksten voorbereid en heeft de Hoge Raad eind 2009 vanwege de heer Vincent VAN QUICKENBORNE, federale Minister bevoegd voor Economie, een verzoek om advies ontvangen omtrent *een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de inschrijving van auditors en auditororganisaties van derde landen in het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en het publiek toezicht, de kwaliteitscontrole en het toezicht op auditors en auditororganisaties van derde landen*.

De Hoge Raad heeft hierover begin 2010 een advies²⁴ uitgebracht. Inmiddels is in het *Belgisch Staatsblad* van 15 september 2010 het koninklijk besluit van 3 september 2010 verschenen²⁵.

4.1.4. Nog te nemen maatregelen

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen stelt vast dat de omzetting van sommige bepalingen uit de auditrichtlijn in het Belgisch recht nog verder kan worden verfijnd.

Zo ontbreken in de Belgische wetgeving de nodige uitvoeringsmaatregelen wat betreft de samenwerking met de bevoegde autoriteiten van derde landen (onder meer met betrekking tot de uitwisseling van werkdocumenten – artikel 47 van de richtlijn).

Verder geeft artikel 36 van de auditrichtlijn nadere toelichting inzake het beroepsgeheim en de samenwerking in de schoot van de Europese Unie. Het is wenselijk om na te gaan of de Belgische

²⁴ Advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen van 4 maart 2010 omtrent een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de inschrijving van auditors en auditororganisaties van derde landen in het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en het publiek toezicht, de kwaliteitscontrole en het toezicht op auditors en auditororganisaties van derde landen.

²⁵ Koninklijk besluit van 3 september 2010 betreffende de inschrijving van auditors en auditororganisaties van derde landen in het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en het publiek toezicht, de kwaliteitscontrole en het toezicht op auditors en auditororganisaties van derde landen, *Belgisch Staatsblad* van 15 september 2010.

regelgeving op dit punt niet moet vervolledigd worden.

Artikel 77 van de wet van 22 juli 1953 bevat weliswaar de basisprincipes inzake de samenwerking en de uitwisseling van vertrouwelijke informatie, zowel op nationaal als op Europees en internationaal niveau (§§ 2 en 3). Er wordt evenwel voor de Koning in de mogelijkheid voorzien om de modaliteiten te bepalen (artikel 77, § 4).

Ook ten aanzien van de samenwerking met het Instituut van de Bedrijfsrevisoren zijn de modaliteiten nog nader te bepalen (artikel 35, § 2).

Uit de contacten met de vertegenwoordigers van de federale Minister, bevoegd voor Economie, is gebleken dat de nodige teksten in voorbereiding zijn, zodat kan verwacht dat in de loop van 2010 de nog openstaande aspecten definitief hun beslag zullen krijgen.

4.1.5. Middelen ingezet voor de systemen voor publiek toezicht in Europa

In het kader van vergaderingen van de EGAOB, heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen kennis genomen van de resultaten van een vragenlijst die door de diensten van de Europese Commissie aan de diverse lidstaten is overgemaakt en die betrekking heeft op de middelen die ingezet worden voor de systemen voor publiek toezicht.

Dit overzicht, dat evenwel niet publiek beschikbaar is, geeft weer welke middelen, zowel financieel als qua *human resources*, besteed worden aan het publiek toezicht en de externe kwaliteitscontrole voor wettelijke auditors en auditkantoren in de Europese lidstaten.

Uit dit overzicht blijkt dat de middelen die worden besteed in de diverse lidstaten zeer uiteenlopend zijn naargelang de landen.

4.2. Voorlegging van de begroting 2009 van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren

Artikel 26, § 1 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor luidt als volgt: "Elk jaar legt de Raad [van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren] ter goedkeuring aan de algemene vergadering voor:

- 1° het verslag over de werkzaamheden van het Instituut tijdens het verlopen jaar;
- 2° de jaarrekening op 31 december van het vorig jaar;
- 3° het verslag van de commissarissen;
- 4° de begroting voor het nieuwe boekjaar".

Paragraaf 3 van ditzelfde artikel van de wet van 22 juli 1953 verplicht de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren binnen de maand na de algemene vergadering waarop zij werden voorgelegd aan de algemene vergadering, de eerste drie documenten over te maken aan:

- de federale Minister die bevoegd is voor Economie;
- de Hoge Raad voor de Economische Beroepen;
- het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris.

Overeenkomstig de voorschriften van artikel 26, § 3 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, heeft de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren op 27 mei 2009 een schrijven gericht aan de Hoge Raad, met in bijlage het document dat met het oog op de algemene vergadering van 24 april 2009 aan de bedrijfsrevisoren was bezorgd, met als titel "financiële documenten".

De leden van de Hoge Raad hebben de informatie, afkomstig van het IBR, onderzocht en hebben vastgesteld dat in zijn geheel genomen de kostprijs van de instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht lager ligt dan begroot.

In juli 2009 heeft de Europese Commissie de leden van de EGAOB, en dus ook de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, een (niet-publieke) vergelijkende studie meegedeeld, over de financiering van de instanties voor publiek toezicht in de lidstaten van de Europese Unie.

Na onderzoek van de informatie ingezameld door de Europese Commissie, blijkt dat de kostprijs van het Belgisch systeem van publiek toezicht bij het gemiddelde van de lidstaten van de Europese Unie behoort, indien men rekening houdt met de grootte van het land en met het aantal auditors van het land. Het feit dat gekozen werd voor een "systeem" van publiek toezicht dat uit verschillende autoriteiten bestaat, blijkt dus niet duurder dan de oprichting van één enkele instantie belast met het publiek toezicht.

4.3. Gedragscode van IESBA goedgekeurd in juli 2009

De *International Ethics Standards Board for Accountants* (verkort IESBA) heeft beslist om de Gedragscode van juni 2005 (*Code of Ethics*) die een eerste maal in juli 2006 werd herzien, nogmaals te herbekijken. Het gaat om een fundamenteel document met alle gedragsregels die zouden moeten worden nageleefd.

In die context kan verwezen worden naar het "*Statement of Membership Obligations 1-7*"²⁶ (goedgekeurd in april 2004 en herzien in november 2006), meer bepaald *statement 4*, dat aan elk lid van IFAC de verplichting oplegt zich te verbinden tot de integrale naleving van de gedragscode, gepubliceerd door IFAC.

In het kader van de vergadering van de EGAOB op 25 maart 2009, is de Voorzitter van de IESBA toelichting komen verstrekken bij de implicaties van de wijzigingen in sectie 290 van de gedragscode gepubliceerd door IFAC in verband met de onafhankelijkheid van auditors. Interessant zijn de volgende punten:

- het systematisch gebruik van "shall" / "shall not" in plaats van "should" / "should not" in de gedragscode van IESBA, in navolging van de wijziging van de IAASB in de *clarified ISA*;
- de invoering van een tijdelijk beroepsverbod voor wettelijke auditors die uit het beroep stappen om een leidende functie op te nemen in een vennootschap waar zij voorheen belast waren met de wettelijke controle van de jaarrekening;

²⁶ Zie in dit verband het document (en meer bepaald *statement 4*), met als titel "*Statement of Membership Obligations 1-7*" (document goedgekeurd in april 2004 en herzien in november 2006), te downloaden op de website van IFAC: <http://www.ifac.org/ComplianceProgram/>.

- de invoering van het beginsel van verplichte "internerotatie", tenzij ingeval een afwijking is verkregen van een onafhankelijke regulator voor een controleopdracht in een organisatie van algemeen belang in de zin van de gedragscode;
- de wijziging van de lijst van bijkomende opdrachten die worden beschouwd als onverenigbaar met een wettelijke controle van jaarrekeningen, waarbij in de eisen een onderscheid wordt gemaakt naargelang het gaat (of niet) om een controle in een organisatie van algemeen belang in de zin van de gedragscode;
- de wijziging van de regels voor de vaststelling van de bezoldigingscriteria voor "partners";
- de wijziging van de regels voor de vaststelling van fracties van het ereloon betaald door één enkele cliënt.

De gewijzigde gedragscode werd definitief bekrachtigd op 10 juli 2009, na goedkeuring door de *Public Interest Oversight Board* (verkort PIOB) en is gepubliceerd door IFAC. De Code treedt in werking op 1 januari 2011.

*
* *

Het Instituut van de Bedrijfsrevisoren is weliswaar lid van IFAC en heeft er zich dus toe verbonden de ethische code, gepubliceerd door IFAC, integraal na te leven²⁷, maar tot dusver werd geen beroepsnorm uitgewerkt waarmee de bedrijfsrevisoren worden onderworpen aan de ethische code gepubliceerd door IFAC.

Wel is het zo dat de meeste algemene beginselen van de gedragscode gepubliceerd door IFAC (vóór de wijziging van 2009) voorkomen in het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren²⁸ of in de nor-

²⁷ Zie in dit verband het document (en meer bepaald *statement 4*), met als titel "*Statement of Membership Obligations 1-7*" (document goedgekeurd in april 2004 en herzien in november 2006), te downloaden op de website van IFAC: <http://www.ifac.org/ComplianceProgram/>.

²⁸ Koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 22 april 1994, zoals gewijzigd door het koninklijk besluit van 7 juni 2007 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 29 juni 2007 (3de editie).

men van 30 augustus 2007 betreffende bepaalde aspecten verbonden aan de onafhankelijkheid van de commissaris.

In het kader van zijn vergadering van 18 september 2009 heeft de Hoge Raad de wijzigingen in de gedragscode (zoals goedgekeurd in juli 2009) onderzocht, meer bepaald de nieuwe regels inzake fiscale opdrachten die worden beschouwd als onverenigbaar met de wettelijke controle van jaarrekeningen (paragraaf 181 tot 194 van sectie 290 van de gedragscode).

Naar het oordeel van de Hoge Raad is een analyse van de diverse bepalingen in de nieuwe versie van de gedragscode gepubliceerd door IFAC van essentieel belang om na te gaan of onze reglementering niet gebaat zou zijn bij de invoering van bepaalde principes, na toetsing aan, enerzijds, de voorschriften van de richtlijn²⁹ 2006/43/EG van 17 mei 2006 alsook aan de aanbeveling van

de Europese Commissie van 16 mei 2002 met de fundamentele onafhankelijkheidsprincipes voor wettelijke auditors van jaarrekeningen in de Europese Unie, en anderzijds, aan de voorschriften van het Belgisch wettelijk, reglementair en normatief kader.

*

* *

Een gelijkaardig onderzoek met betrekking tot de reglementering voor de leden van het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten zal eveneens worden uitgevoerd, aangezien het IAB lid is van IFAC. Hierbij zal uiteraard rekening worden gehouden met de eigen specifieke kenmerken van elk economisch beroep voor de opdrachten die de betrokken beroepsbeoefenaars moeten uitvoeren, maar ook met hun (intern / extern) statuut.

²⁹ *Publicatieblad van de Europese Unie*, Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2006 betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen, tot wijziging van de Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad en houdende intrekking van Richtlijn 84/253/EEG van de Raad, *L 157* van 9 juni 2006, pp. 87-107.

5. Samenwerking en coördinatie op nationaal niveau

5.1. Doeltreffendheid van de tuchtinstanties

In het *Belgisch Staatsblad* van 21 september 2009 is een koninklijk besluit verschenen waarbij de magistraten in de tuchtinstanties van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren worden benoemd. De mandaten die met dit koninklijk besluit worden ingevuld, zorgen voor de vervanging van de magistraten die niet langer aan de wettelijke voorwaarden voldeden voor de opdracht waarvoor zij waren benoemd.

Op 28 september 2009 heeft de Voorzitter van de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren aan de Hoge Raad een brief gericht, waarin hij betreurt dat het koninklijk besluit - zoals gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 21 september 2009 - stelt dat de nieuw benoemde magistraten het mandaat van hun voorganger voltooien, hetwelk afgelopen is op 15 juli 2009.

Gelet op zijn coördinerende rol op nationaal niveau voor het Belgisch systeem van publiek toezicht heeft de Hoge Raad het initiatief genomen om de aandacht van de Minister van Justitie, enerzijds, en van de federale Minister voor Economie, anderzijds, erop te vestigen dat de benoeming van deze leden van de tuchtinstanties, die overeenkomstig artikel 43 van de wet van 22 juli 1953 deel uitmaken van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, een dringende noodzaak is. In die zin werd op 21 oktober 2009 een brief gericht aan beide betrokken Ministers.

Artikel 30 van de "auditrichtlijn" bepaalt immers in paragraaf 1: *"De lidstaten zien erop toe dat er doeltreffende onderzoeks- en sanctieregelingen bestaan om inadequaate uitgevoerde wettelijke controles van jaarrekeningen op te sporen, te bestraffen en te voorkomen"*. In dit verband dient erop te worden gewezen dat op Europees niveau de (niet-)naleving van dit voorschrift in elke lidstaat zeer strikt wordt opgevolgd.

De Hoge Raad is van oordeel dat ingeval van inactiviteit van de (of van bepaalde) tuchtinstanties als gevolg van de onmogelijkheid om te zetelen, men bovendien zou kunnen stellen dat het Belgisch systeem van publiek toezicht op de wettelijke auditors niet de doeltreffendheid bezit zoals voorgeschreven door artikel 32 van de "auditrichtlijn".

De Hoge Raad wenst beide bevoegde Ministers zijn bijzondere erkentelijkheid te betuigen voor de snelheid waarmee dit probleem is opgelost via de publicatie van een koninklijk besluit van 22 december 2009 in het *Belgisch Staatsblad* van 7 januari 2010.

5.2. Coördinatievergaderingen op nationaal niveau

5.2.1. Principes inzake samenwerking

Artikel 33 van de auditrichtlijn bepaalt dat elke lidstaat van de Europese Unie één entiteit moet aanstellen die specifiek verantwoordelijk is voor de samenwerking tussen de nationale stelsels van publiek toezicht op Gemeenschapsniveau. Daarnaast komen in Hoofdstuk XI van de auditrichtlijn een aantal internationale aspecten aan bod, zoals de samenwerking met bevoegde autoriteiten van derde landen. Onder derde landen moet worden verstaan, landen die geen deel uitmaken van de Europese Unie.

In het kader van de omzetting in het Belgisch recht van voormelde voorschriften van de auditrichtlijn, heeft de Belgische wetgever, via artikel 77 van de wet van 22 juli 1953, de Hoge Raad voor de Economische Beroepen belast met:

- de nationale samenwerking tussen de instellingen die deel uitmaken van het Belgisch systeem van publiek toezicht;
- de internationale samenwerking tussen stelsels van publiek toezicht van lidstaten van de Europese Unie.

De diverse instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, alsook het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (verkort IBR) werken samen – wanneer dat nodig is voor de vervulling van hun respectieve taken – zowel onderling, als met de bevoegde autoriteiten van andere EU-lidstaten.

Dit geldt eveneens ten aanzien van de bevoegde autoriteiten van een derde land in geval van een internationaal akkoord mits dit een clausule van wederkerigheid bevat.

In de wet van 1953 worden deze principes inzake de nationale en internationale samenwerking als volgt verwoord:

"HOOFDSTUK IX.

Nationale en internationale samenwerking

Artikel 77

§ 1. De Hoge Raad voor de Economische Beroepen wordt aangeduid als orgaan dat belast is met de nationale samenwerking tussen de organen van het systeem van publiek toezicht en belast is met de internationale samenwerking tussen stelsels van publiek toezicht van Lidstaten van de Europese Unie, zoals hierna bepaald.

§ 2. Het Instituut, de Minister die bevoegd is voor Economie, de Procureur-generaal, de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris en de tuchtinstanties werken samen wanneer dat nodig is voor de vervulling van hun respectieve taken. Deze autoriteiten verlenen onderling assistentie. Meer in het bijzonder wisselen zij informatie uit en werken ze samen bij onderzoeken die op de uitvoering van wettelijke controles van jaarrekeningen betrekking hebben.

§ 3. Het Instituut, de Minister die bevoegd is voor Economie, de Procureur-generaal, de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris en de tuchtinstanties werken samen met de bevoegde autoriteiten van de Lidstaten van de Europese Unie wanneer dat nodig is voor de vervulling van hun respectieve taken. Deze autoriteiten verlenen onderling assistentie. Meer in het bijzonder wisselen zij informatie uit en werken ze samen bij onderzoeken die op de uitvoering van wettelijke controles van jaarrekeningen betrekking hebben.

Hetzelfde geldt ten aanzien van de bevoegde autoriteiten van een derde land in geval van een internationaal akkoord mits dit een clause van wederkerigheid bevat.

§ 4. De Koning kan de modaliteiten bepalen inzake de uitwisseling van vertrouwelijke informatie en de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten bedoeld in paragrafen 2 en 3"³⁰.

30 Voorlopig is nog geen koninklijk besluit met de modaliteiten inzake de uitwisseling van vertrouwelijke informatie en de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten voorhanden.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen staat in voor de functionele coördinatie van het Belgisch stelsel van publiek toezicht.

In het kader van de samenwerking met de toezichthouders op auditors van andere Europese Lidstaten, zijn de diverse instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht bevoegd om op te treden en informatie uit te wisselen, **elk voor wat betreft hun respectieve taken.**

De informatieverzoeken vanuit andere Europese autoriteiten worden in eerste instantie aan de Hoge Raad gericht. De Hoge Raad zal op zijn beurt de bevoegde Belgische instellingen verzoeken om samen te werken en desgevallend de gevraagde informatie rechtstreeks uit te wisselen.

Elke instelling staat in voor de mededeling van de informatie, die relevant geacht wordt in het kader van het publiek toezicht op de wettelijke auditor en die tot de materie behoort waarvoor de betrokken instelling de eindverantwoordelijkheid draagt.

Vergaderingen in 2009

Het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, waarop de eindverantwoordelijkheid van het toezicht rust, is samengesteld uit³¹:

- de federale Minister die bevoegd is voor Economie,
- de Procureur-generaal,
- de Kamer van verwijzing en instaatstelling (verkort KVI),
- de Hoge Raad voor de Economische Beroepen (verkort HREB),
- de tuchtinstanties en
- het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris.

In het kader van zijn rol als coördinator van de samenwerking van het publiek toezicht op Belgisch niveau, heeft de Hoge Raad in de loop van 2009 regelmatige contacten onderhouden met de vertegenwoordigers van deze diverse instellingen.

Tevens heeft de Hoge Raad een tweetal coördinatievergaderingen met de vertegenwoordigers van

31 Zie in dit verband artikel 43, § 1 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor

deze instanties georganiseerd. Deze vergaderingen hebben plaatsgevonden in de lokalen van de Hoge Raad op 4 mei en 22 juni 2009.

Naast een interessante uitwisseling van informatie, hebben deze coördinatievergaderingen met de diverse vertegenwoordigers van de instellingen van het systeem van publiek toezicht voornamelijk tot doel gehad om een gezamenlijk jaarverslag op te stellen.

Verder heeft de Hoge Raad het initiatief genomen om een gezamenlijke portaalsite voor de instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren³² te lanceren; op deze portaalsite wordt elke instelling van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de wettelijke auditors voorgesteld, teneinde het Belgisch "oversight"-systeem beter te doen begrijpen en de schijnbare complexiteit ervan te doorbreken.

5.3. Publicatie van een gezamenlijk jaarverslag

Volgens artikel 43, § 1, tweede lid van de wet van 22 juli 1953 moeten de activiteitenverslagen en de werkprogramma's van de instellingen die deel uitmaken van het Belgisch systeem van publiek toezicht jaarlijks gepubliceerd worden, en dit volgens de modaliteiten die door de Hoge Raad worden bepaald.

In het najaar van 2009 is het eerste gezamenlijk jaarverslag over de activiteiten gedurende 2008 van de diverse instellingen die deel uitmaken van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de externe auditors (zoals sinds augustus 2007 in het kader van de omzetting in Belgisch recht van de auditrichtlijn ingericht) bekendgemaakt.

Naast een overzichtelijke voorstelling van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, is in dit jaarverslag het wettelijk en reglementair kader van de instellingen belast met het publiek toezicht in België opgenomen.

Deze voorstelling van het wettelijk en reglementair kader wordt gevolgd door de activiteitenverslagen van de respectieve instellingen.

Het jaarverslag bevat bovendien eveneens het werkprogramma voor 2009 voor elk van deze instellingen.

Naast de papieren versie, kan een elektronische versie van dit gezamenlijk jaarverslag geraad-

pleegd worden op de gezamenlijke portaalsite van de diverse instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren³³.

5.4. Lifting van de website van de Hoge Raad

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft in 2009 beslist om de website die in het begin van de jaren '90 werd opgezet, grondig te herbekijken, zowel qua algemene presentatie als inhoudelijk.

De aanvankelijke structuur van de website bleef behouden maar werd uitgebreid en ziet er momenteel als volgt uit:

- De tab "Nieuw" bleef behouden.
- Toevoeging van een nieuwe tab "Welke beroepen?" voor een beknopte uitleg van wat onder "economische beroepen" moet worden verstaan, met een link naar de respectieve websites en de historische structuur van de economische beroepen (die elk jaar als bijlage bij het jaarverslag van de Hoge Raad wordt gepubliceerd).

Men vindt er ook links naar de statistieken die door de Hoge Raad voor de KMO worden gepubliceerd, waaruit blijkt dat de economische beroepen het derde vrije beroep vormen, na de artsen en de paramedische sector, op gelijke hoogte met de advocaten en de architecten.

Voortaan kan men vanop de website van de Hoge Raad ook doorklikken naar de specifieke reglementering voor elk van de economische beroepen. Van deze reglementeringen kan vanaf de website van de Hoge Raad een officiële coördinatie worden gedownload.

- De tab "Historiek" bleef behouden en werd geactualiseerd in het licht van de nieuwe bevoegdheden van de Hoge Raad ingevolge de omzetting van de "auditrichtlijn" van 17 mei 2006 in het Belgisch recht.

Voorts werden twee artikels op de website geplaatst omtrent de historiek van de Hoge Raad sinds het op punt stellen van dergelijk organisme; ook die artikels kunnen worden gedownload.

³² Het adres van de koepelwebsite is: http://oversight-audit-belgium.eu/index_nl.php

³³ Dit eerste gezamenlijk jaarverslag over 2008 is beschikbaar op het volgende adres: <http://oversight-audit-belgium.eu/publicaties.php>

- De tab “Opdrachten” bleef behouden en werd geactualiseerd in het licht van de nieuwe bevoegdheden van de Hoge Raad ingevolge de omzetting van de “auditrichtlijn” van 17 mei 2006 in het Belgisch recht.

Deze tab werd grondig herwerkt voor een gebruiksvriendelijkere presentatie in cascadevorm, vertrekkend van de opdrachten op nationaal niveau, telkens voor elke beroepsgroep apart (bedrijfsrevisoren, accountants, belastingconsulenten, erkende boekhouders of erkende boekhouders-fiscalisten) of van de opdrachten van de Hoge Raad op internationaal niveau.

- De tab “Organisatie” bleef behouden en werd geactualiseerd, zowel voor de leden als voor de wetenschappelijke medewerkers.

De uittreksels uit het *Belgisch Staatsblad* met de publicatie van de benoemingen van de leden van de Hoge Raad kunnen voortaan vanaf de website van de Hoge Raad worden gedownload.

- De tab “Publicaties” werd grondig gewijzigd met het oog op een gebruiksvriendelijker en vollediger presentatie.
 - Er werd een tekst toegevoegd die het verschil uitlegt tussen een “advies” en een “aanbeveling” van de Hoge Raad.
 - Aan de rubriek “Adviezen” is intensief gewerkt om alle adviezen van de Hoge Raad sinds zijn oprichting in 1985 beschikbaar te stellen.
 - Net zoals vroeger kunnen de adviezen van de Hoge Raad worden gedownload, maar voortaan kan de zoekfunctie voor adviezen ook worden gehanteerd op basis van twee criteria: chronologisch of thematisch.
 - Voor de rubriek “Jaarverslagen” is beslist om alle jaarverslagen op te nemen die de Hoge Raad sinds zijn oprichting in 1985 heeft gepubliceerd.
 - Een rubriek “Controlenormen en -aanbevelingen goedgekeurd door het systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren” is toegevoegd.
 - Voortaan kan men ook vanaf de website van de Hoge Raad doorklikken naar de controlenormen en -aanbevelingen voor bedrijfsrevisoren die zijn goedgekeurd door de voor de normatieve aspecten bevoegde instellingen

van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren.

- Ook de berichten inzake de goedkeuring die de federale Minister voor Economie in het *Belgisch Staatsblad* publiceert, kunnen vanaf de website van de Hoge Raad worden gedownload.

- De tab “Contact” bleef behouden en werd geactualiseerd.
- De tab “Links” werd grondig herzien en uitgebreid.

5.5. Ontwikkeling van een gezamenlijke portaalsite

Om het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren de nodige visibiliteit te geven, heeft de Hoge Raad het initiatief genomen om:

- voor te stellen een gezamenlijk jaarverslag op te stellen voor alle instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, zoals opgericht in het kader van de omzetting van de “auditrichtlijn” van 17 mei 2006 in het Belgisch recht, en
- een portaalsite te ontwikkelen met alle informatie die door de diverse instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht via het internet wordt verspreid. Deze internet-site omvat eveneens het jaarverslag van het Belgisch systeem van publiek toezicht.

De “portaalsite” werd officieel opengesteld in het kader van een persconferentie in december 2009, in aanwezigheid van de federale Minister, bevoegd voor Economie, de heer Vincent VAN QUIKENBORNE.

Deze website bestaat in het Nederlands en het Frans. Op termijn is een Engelstalige versie gepland.

De *homepage* van de portaalsite schetst de structuur van het systeem van publiek toezicht en biedt de mogelijkheid om door te klikken naar de specifieke informatie van elke instelling van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren.

Behalve de rubriek “News” bevat de website nog de volgende tabs:

- “Entiteiten van het Belgisch systeem van publiek toezicht”, onderverdeeld in verschillende rubrieken (Europees kader, omzetting

in Belgisch recht, diverse bevoegdheden) van waaruit men kan doorklikken naar elke instelling of naar de website van de betrokken instantie;

- “Belgisch en Europees wettelijk kader”, onderverdeeld in verschillende rubrieken (Regelgeving op Europees niveau, Belgische regelgeving inzake het bedrijfsrevisoraat, Belgische regelgeving inzake het publiek toezicht, Normen en aanbevelingen toepasselijk in België, Omzendbrieven, adviezen en aanbevelingen van het IBR);
- “Onderbreking van opdrachten in de loop van het mandaat”, onderverdeeld in verschillende rubrieken (uitleg over wat dient te worden verstaan onder respectievelijk opzegging en ontslagneming in de loop van een mandaat);

- “Publicaties”, met mogelijkheid tot downloaden van jaarverslagen of andere documenten die door één van de instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren online zijn gezet;
- “Activiteiten op internationaal niveau”;
- “Interessante links”.

In 2009 heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen twee modelformulieren uitgewerkt om een voortijdige beëindiging van een mandaat van wettelijke controle van jaarrekeningen te melden, één bestemd voor de betrokken entiteit, het andere voor de wettelijke auditor.

De Hoge Raad is ook voornemens om in de loop van 2010 een module te ontwikkelen om dergelijke onderbrekingen in een mandaat *online* te melden.

6. Internationale samenwerking

6.1. Coördinatie van het Belgisch systeem – nationale en internationale samenwerking

In het kader van zijn rol als coördinator van de internationale samenwerking, heeft de Hoge Raad in de loop van 2009 diverse contacten gehad, en dit zowel binnen de EU (onder meer met AFM in Nederland en H3C in Frankrijk) als buiten de EU (onder meer met de PCAOB in de Verenigde Staten van Amerika en met Zuid-Afrika).

6.1.1. Contacten binnen de EU met Europese toezichthouders

In de loop van 2009 heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen diverse contacten gehad met vertegenwoordigers van de Europese Commissie (DG Interne markt en diensten) en van de Europese toezichthouders, dit naar aanleiding van de vergaderingen van de EGAOB en zijn subwerkgroepen.

Van deze contacten maakte de Hoge Raad gebruik om onder meer de in België geldende regeling inzake het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren nader toe te lichten.

Daarnaast zijn er ook in meer specifieke dossiers een aantal contacten geweest, met name met de *Autoriteit Financiële Markten* in Nederland (verkort AFM) en de *Haut Conseil du Commissariat aux Comptes* in Frankrijk (verkort H3C):

- In een eerste dossier heeft de Hoge Raad gepreciseerd dat, naar Belgisch recht, de Kamer van verwijzing en instaatstelling (verkort KVI) belast is met de eindverantwoordelijkheid voor het toezicht op de permanente vorming, de kwaliteitscontrole, het toezicht en de instaatstelling van de tuchtdossiers. Het behoort dan ook tot de bevoegdheid van de KVI – ongeacht of deze instelling al dan niet een deel van zijn onderzoeksbevoegdheden heeft gedelegeerd aan het IBR – om desgevallend een vraag omtrent toezichtsdossiers in Nederland en Frankrijk respectievelijk aan AFM en H3C te richten. Elk onderdeel van het Belgisch systeem van publiek toezicht is immers bevoegd op te treden in het kader van de samenwerking tussen toezichthouders van andere Europese Lidstaten op de wettelijke rekeningcontroleurs **voor wat betreft hun respectieve taken.**

De Hoge Raad heeft de KVI, alsook het IBR op de hoogte gebracht van de gevoerde briefwisseling met AFM en H3C.

- In een ander dossier heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen een verzoek om informatie ontvangen vanwege AFM in Nederland omtrent een tweetal bedrijfsrevisoren, ingeschreven op het Belgisch openbaar register van de bedrijfsrevisoren. Beide bedrijfsrevisoren hadden immers de bedoeling om deel te gaan uitmaken van het bestuur van een Nederlandse accountantsorganisatie. De Hoge Raad heeft AFM herinnerd aan de verdeling van de taken in het kader van het Belgisch systeem van publiek toezicht. Aangezien enerzijds de Procureur-generaal wordt beschouwd als instelling van publiek toezicht met eindverantwoordelijkheid voor de toelating tot het openbaar register en de registerinschrijving, en anderzijds de Kamer van verwijzing en instaatstelling als instelling van publiek toezicht met eindverantwoordelijkheid voor de permanente vorming, de kwaliteitscontrole en de onderzoeksregelingen, heeft de Hoge Raad beide instanties aangeschreven, teneinde te vernemen of zij ten aanzien van de betrokken bedrijfsrevisoren over inlichtingen beschikken die relevant zijn in het kader van het publiek toezicht op de wettelijke auditor.

6.1.2. Contacten buiten de EU met Zuid-Afrika en de Verenigde Staten van Amerika

In de loop van 2009 heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen een schrijven ontvangen vanwege een auditkantoor uit Zuid-Afrika met het verzoek om inschrijving in het Belgisch openbaar register. In het verzoek wordt verwezen naar de toepassing van artikel 45 van de auditrichtlijn, dat bepaalt dat de bevoegde autoriteiten van een lidstaat overgaan tot de registerinschrijving van elke auditororganisatie van een derde land met cliënten waarvan de effecten in die lidstaat genoteerd zijn.

De Hoge Raad heeft verwezen naar de Beschikking 2008/627/EG van de Europese Commissie van 29 juli 2008 betreffende een overgangsperiode voor controleactiviteiten van bepaalde auditors en auditororganisaties van derde landen³⁴.

³⁴ Beschikking 2008/627/EG van de Europese Commissie van 29 juli 2008, *PB L 202*, 31 juli 2008, pp.70-73.

Aangezien Zuid-Afrika in deze beschikking is bedoeld, zou het de betrokken Zuid-Afrikaanse auditororganisatie toegestaan zijn tot 1 juli 2010 de controleactiviteiten verder te zetten – zelfs zonder ingeschreven te zijn in het Belgisch openbaar register – op voorwaarde echter dat de organisatie over zichzelf en over de toepasselijke controlestandaarden en onafhankelijkheidseisen informatie verschaft. Ook dient het publiek te worden ingelicht over een aantal aspecten, zoals naam, adres,... van de auditororganisatie.

Om een eigenlijke inschrijving in het openbaar register als auditor of auditororganisatie van een derde land mogelijk te maken, moeten in België eerst nog de nodige uitvoeringsbesluiten worden genomen, overeenkomstig artikel 7, § 4 van de wet van 22 juli 1953.

Aangezien op het ogenblik van de aanvraag nog geen koninklijk besluit voorhanden was waarbij de regels worden vastgesteld voor de inschrijving in het openbaar register als auditor of auditororganisatie van een derde land, heeft de Hoge Raad zich veroorloofd om bij de federale Minister, bevoegd voor Economie, te wijzen op de noodzaak om de nodige uitvoeringsmaatregelen te nemen³⁵.

De Hoge Raad heeft de andere instanties van het Belgisch stelsel voor publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren ingelicht over de evolutie van dit dossier, met name de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Procureur-generaal en de federale Minister, bevoegd voor Economie. Ook het IBR, de bevoegde instantie voor de eigenlijke registerinschrijving, is op de hoogte gebracht.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen is in de loop van 2009 door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren geïnformeerd over het feit dat een aantal Belgische bedrijfsrevisorenkantoren, die sinds 2003 in het register van de Amerikaanse *Public Company Accounting Oversight Board* (verkort PCAOB) zijn opgenomen, een verzoek hebben gekregen vanwege de PCAOB om gegevens met betrekking tot bepaalde cliënten bij wie een wettelijke controle wordt uitgevoerd, te verstrekken (*Issuer Information Template – Exhibit C*). Het

35 Inmiddels heeft de federale Minister, bevoegd voor Economie, de nodige maatregelen genomen en is het koninklijk besluit van 3 september 2010 betreffende de inschrijving van auditors en auditororganisaties van derde landen in het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en het publiek toezicht, de kwaliteitscontrole en het toezicht op auditors en auditororganisaties van derde landen in het *Belgisch Staatsblad* van 15 september 2010 verschenen.

gaat meer in het bijzonder om Belgische vennootschappen die in de Verenigde Staten beursgenoteerd zijn of Belgische dochtervennootschappen van in de Verenigde Staten beursgenoteerde vennootschappen. Dit informatieverzoek zou kaderen in de voorbereiding van inspecties door de PCAOB bij Belgische auditkantoren.

Tevens worden de auditkantoren verzocht om bijkomende inlichtingen te bezorgen aan de hand van naar behoren ingevulde formulieren (*Form 2 – Annual Report, Form 3 – Special Report and Form 4 – Succeeding to Registration Status of Predecessor*)³⁶.

In zijn hoedanigheid van coördinator van de nationale en internationale samenwerking, heeft de Hoge Raad hierover onmiddellijk contact opgenomen met de diensten van de Europese Commissie, teneinde het nodige overleg te plegen alvorens een standpunt in te nemen.

Artikel 47 van de auditrichtlijn laat immers een samenwerking met bevoegde autoriteiten van derde landen slechts onder bepaalde voorwaarden toe en voorziet in de mogelijkheid om werkdocumenten of andere gegevens, die in het bezit zijn van de wettelijke auditors, aan deze autoriteiten te overhandigen. Eén van deze voorwaarden is het bestaan van bilaterale werkregelingen die de wederkerigheid garanderen, alsook de vertrouwelijke behandeling van de uitgewisselde informatie en het gebruik ervan exclusief voor doeleinden van publiek toezicht. Het afsluiten van dergelijke akkoorden veronderstelt echter dat de Europese Commissie een beslissing heeft genomen omtrent de adequaatheid van het toezichtstelsel van de verzoeker (onder meer wat de naleving van het beroepsgeheim door de bevoegde autoriteit van het derde land betreft).

Zolang er geen beslissing is genomen door de Europese Commissie met betrekking tot de adequaatheid van de Amerikaanse PCAOB in het kader van artikel 47 van de auditrichtlijn³⁷, kun-

36 Zie in dit verband de website van de PCAOB: <http://pcaobus.org/Registration/Pages/SampleForms.aspx>

37 Inmiddels is door de Europese Commissie op 1 september 2010 het besluit genomen betreffende de adequaatheid van de bevoegde autoriteiten van Australië en de Verenigde Staten van Amerika overeenkomstig Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad, *PB* L 240 van 11 september 2010. Hiermee worden onder meer de *Public Company Accounting Oversight Board* (verkort PCAOB) en de *Securities and Exchange Commission* (verkort SEC) van de Verenigde Staten van Amerika als adequaat aangemerkt voor de toepassing van artikel 47, lid 1 van de auditrichtlijn. Er kunnen dus voortaan bilaterale werkregelingen worden uitgewerkt tussen de

nen noch de Belgische auditkantoren, noch de Belgische instellingen van publiek toezicht enig document aan de PCAOB overmaken, in die zin dat dit een inbreuk zou impliceren op artikel 47 van de auditrichtlijn.

Wel dient er een onderscheid gemaakt te worden tussen, enerzijds het verzoek om informatie vanwege de PCAOB in het kader van de voorbereiding van inspecties en, anderzijds de actualisering van de administratieve gegevens over de Belgische bedrijfsrevisorenkantoren die voordien een registratie hebben aangevraagd en hun inschrijving op het publieke register van de PCAOB hebben bekomen.

In de mate dat de Belgische bedrijfsrevisorenkantoren aanvankelijk een registratieprocedure bij de PCAOB hebben gevolgd en dat zij in het kader daarvan reeds bepaalde informatie omtrent het auditkantoor hebben doorgegeven, kan gesteld worden dat zij niet kunnen weigeren om in te gaan op het verzoek van de PCAOB om die gegevens te actualiseren, voor zover zij deze registratie wensen te behouden.

Er kan echter geen gevolg gegeven worden aan de andere informatieverzoeken vanwege de PCAOB ter voorbereiding van de inspecties.

De Hoge Raad heeft aan de PCAOB voormeld standpunt medegedeeld. Ook de Europese Commissie, de federale Minister, bevoegd voor Economie, de Kamer van verwijzing en instaatstelling en het Instituut van de Bedrijfsrevisoren zijn op de hoogte gebracht van de initiatieven van de Hoge Raad.

6.2. EGAOB – Werkzaamheden gevolgd door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen

6.2.1. Algemeen

De *European Group of Auditors' Oversight Bodies* (verkort EGAOB) is door de Europese Commissie opgericht op 14 december 2005 en is bedoeld om, enerzijds, aan de Commissie advies te geven omtrent auditaspecten en, anderzijds, de samenwerking te bevorderen tussen de stelsels van publiek toezicht op de wettelijke auditors binnen de Europese Unie.

De EGAOB is samengesteld uit vertegenwoordigers van de 27 nationale autoriteiten van publiek toezicht van elk van de lidstaten van de Europese Unie en wordt voorgezeten door de Europese Commissie. Enkel niet-beroepsbeoefenaars kunnen lid zijn van de EGAOB, die in de plaats is gekomen van het *Committee on Auditing*.

In de loop van 2009 zijn er drie plenaire vergaderingen van de EGAOB georganiseerd, met name op 25 maart, 30 juni en 9 november 2009. De vergaderingen vonden plaats te Brussel en telkens was de Voorzitter of een andere vertegenwoordiger van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen aanwezig. Ook een vertegenwoordiger van de FOD Economie (namens de federale Minister, bevoegd voor Economie) heeft regelmatig aan de vergaderingen deelgenomen.

Ter gelegenheid van deze plenaire vergaderingen zijn een aantal fundamentele thema's aan bod gekomen, zoals de invoering van de internationale controlestandaarden *ISA Clarified*, de uitwisseling van informatie binnen de EU, de samenwerking met derde landen³⁸ (waaronder de contacten met de PCAOB), de in 2009 aangebrachte wijzigingen aan de *Code of Ethics* van IESBA, de aanbeveling inzake de kwaliteitscontrole...

Omwille van het belang van bepaalde onderwerpen, volgt hierna een beknopte toelichting.

bevoegde autoriteiten van de EU-lidstaten en de bevoegde autoriteiten van de VSA. Wat de PCAOB en de SEC betreft, is dit besluit niet langer van toepassing op 31 juli 2013.

38 Onder "derde landen" moet worden verstaan: landen die geen deel uitmaken van de Europese Unie.

6.2.2. Subwerkgroepen

De voorbereidende werkzaamheden van de EGAOB worden toevertrouwd aan een aantal subwerkgroepen, met name:

- de subwerkgroep “ISA’s”; in de loop van 2009 heeft deze subwerkgroep ruime aandacht besteed aan de voorbereiding van de Europese publieke consultatie omtrent de mogelijke overstap naar de ISA-normen voor de wettelijke controle van de jaarrekening. Verschillende studies³⁹, waartoe de Europese Commissie had verzocht teneinde de impact van de goedkeuring van de ISA *Clarified* beter te kunnen inschatten, zijn door de subwerkgroep geanalyseerd. Een vertegenwoordiger van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft aan de werkzaamheden van deze subwerkgroep deelgenomen.
- de subwerkgroep “derde landen”; in deze subwerkgroep is de aandacht hoofdzakelijk uitgegaan naar de beoordeling van de adequaatheid van derde landen in het kader van de uitwisseling van werkdocumenten, onder meer wat Canada, Japan, Zwitserland, Australië en de VSA betreft. Ook de gelijkwaardigheid van het toezichtssysteem van een aantal derde landen, in het kader van de registratie van auditors van derde landen, is aan bod gekomen. Een vertegenwoordiger van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft aan een aantal vergaderingen deelgenomen.
- de subwerkgroep “intra-EU samenwerking”; in de loop van 2009 heeft deze subwerkgroep zich voornamelijk gebogen over het uitwerken van een *Guidance Paper*, teneinde de praktische modaliteiten van de samenwerking tussen de autoriteiten, bevoegd voor het publiek toezicht op de externe auditors binnen de EU te preciseren. Ook de toekomstige structuur voor de EU-samenwerking is aan bod gekomen. Een vertegenwoordiger van de Hoge Raad voor de Economische Be-

roepen heeft aan de werkzaamheden van deze subwerkgroep deelgenomen.

- de subwerkgroep “inspecties”; deze subwerkgroep is in het voorjaar van 2009 opgericht en houdt zich specifiek bezig met kwaliteitscontrole en inspecties. De Kamer van verwijzing en instaatstelling, die in België de eindverantwoordelijkheid heeft inzake kwaliteitscontrole en toezicht, wordt voor deze vergaderingen uitgenodigd.

6.2.3. Toelichting omtrent een aantal thema's die in de EGAOB aan bod gekomen zijn

a) Normatief kader toepasselijk op de wettelijke auditors in de schoot van de Europese Unie

In de loop van 2009 zijn diverse topics, die betrekking hebben op het normatief kader toepasselijk op de wettelijke auditors in de schoot van de Europese Unie, aan bod gekomen ter gelegenheid van de plenaire vergaderingen van de EGAOB. In dit verband kan met name het volgende vermeld worden:

- De problematiek van de eventuele invoering van de internationale controlestandaarden (verkort ISA's), de resultaten van de wetenschappelijke studies met het oog op het beter inschatten van de impact van de invoering van de ISA's en de voorafgaande besprekingen in verband met de lancering van de Europese publieke consultatie in verband met de invoering van de ISA's;
- Het onderzoek van de aanpassingen, aangebracht in juli 2009 aan *Section 290* van de *Code of Ethics* van IESBA in verband met de onafhankelijkheid van de beroepsbeoefenaars.

Er is een ontmoeting georganiseerd met de professoren Dr. Arnold SCHILDER en Jim SYLPH, respectievelijk Voorzitter van IAASB en *Executive director Professional Standards* van IFAC.

- Het gevolg dat in de diverse lidstaten van de Europese Unie is gegeven aan de Aanbeveling van de Europese Commissie van 6 mei 2008 inzake de externe kwaliteitsborging voor wettelijke auditors en auditkantoren die jaarrekeningen van organisaties van openbaar belang controleren⁴⁰. Hieruit is gebleken dat

³⁹ Meer in het bijzonder de studie van de Universiteit van Duisburg-Essen van 12 juni 2009 en de studie van *Maastricht Accounting, Auditing and Information Management Center* (MARC) van 20 juli 2009, respectievelijk met als titel “*Evaluation of the Possible Adoption of International Standards on Auditing (ISA) in the EU*” en “*Evaluation project of the differences between International Standards on Auditing (ISA) and the Standards of the US Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB)*”.

⁴⁰ Aanbeveling 2008/362/EG van 6 mei 2008, *PB L 120*, 7 mei 2008, pp. 20-24.

de transparantie van het resultaat van de inspecties het meest problemen zou stellen.

- Het onderzoek van een studie van de Europese Commissie in verband met een aantal sleutelementen en tendenzen in de auditmarkt ("*Key data and trends in audit markets*"). In deze studie wordt nagegaan hoe de auditmarkt kan worden geanalyseerd op basis van publiek beschikbare gegevens en welk belang dergelijke analyse kan hebben voor het publiek toezicht.

b) Binnen de EU: uitwisseling van informatie tussen de bevoegde EU-autoriteiten

In de schoot van de EGAOB is een *Guidance Paper*⁴¹ uitgewerkt omtrent de samenwerking en de uitwisseling van informatie tussen de bevoegde autoriteiten⁴² binnen de EU. Artikel 36 van de auditrichtlijn, dat fundamenteel is in het kader van de samenwerking binnen de EU, stelt de uitwisseling van informatie voorop tussen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten die met de toelating, registerinschrijving, kwaliteitscontrole, toezicht en sancties zijn belast. In deze context mag het beroepsgeheim de bevoegde autoriteiten niet weerhouden van het uitwisselen van vertrouwelijke informatie en de lidstaten mogen geen bijkomende voorwaarden opleggen. In de gids komen een aantal modaliteiten betreffende de samenwerking aan bod. Hoewel dit document strikt genomen geen juridisch bindende waarde heeft, wordt van de bevoegde autoriteiten van de diverse lidstaten toch verwacht dat zij de principes van de gids zoveel mogelijk toepassen. Het is de bedoeling dat dit document regelmatig zal worden geëvalueerd en, waar nodig, bijgewerkt.

Uiteraard moet de uitwisseling van informatie steeds gebeuren in het kader van de taken van de bevoegde autoriteiten uit hoofde van de au-

ditrichtlijn ("*Competent authorities shall cooperate with each other whenever necessary for the purpose of the Directive*"). De bevoegde autoriteit die (vertrouwelijke) info doorgeeft, moet er kunnen van uitgaan dat de ontvangende instantie de vertrouwelijkheid respecteert.

Volgende topics komen aan bod in de *Guidance Paper*:

- *Aanduiding van één aanspreekpunt*

Met het oog op een effectieve samenwerking, schrijft de richtlijn voor dat er in elke lidstaat één entiteit wordt aangewezen die specifiek verantwoordelijk is voor de samenwerking.

Voor België is dit de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, krachtens artikel 77, § 1 van de wet van 22 juli 1953.

Bij de redactie van de gids heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen er wel op gewezen dat het Belgisch systeem van publiek toezicht is samengesteld uit verschillende instellingen, die elk op hun beurt bevoegd zijn voor een deelaspect van de eindverantwoordelijkheid inzake publiek toezicht. Met deze opmerking is rekening gehouden en in het finale document wordt nu gesteld dat in een eerste fase contact zal worden opgenomen met de entiteit die specifiek verantwoordelijk is voor de samenwerking tussen de stelsels van publiek toezicht binnen de EU. De verdere contacten kunnen dan verlopen rechtstreeks via de instantie die specifiek de eindverantwoordelijkheid draagt voor de betrokken materie.

- *Taal*

Er wordt vooropgesteld dat de contacten tussen de stelsels van publiek toezicht in het Engels zullen verlopen, tenzij de bevoegde autoriteiten een andere taal, die meer gepast is, overeenkomen. Indien (werk)documenten worden overgemaakt, kan dit gebeuren in de originele taal; desgevallend voorziet de overdragende autoriteit in een Engelstalige samenvatting.

- *Aard van informatie*

Volgens de gids kan elke informatie, dus ook vertrouwelijke informatie, worden doorgegeven. Als voorbeelden worden gegeven, inspectieverslagen, werkdocumenten, toezichtresultaten, info in verband met de inschrijving of schrapping van auditors...

⁴¹ Het document "*Guidance Paper on the Cooperation Between Competent Authorities within the EU 2009*" is opgenomen in bijlage 6 van onderhavig jaarverslag en beschikbaar op de website van het Belgisch systeem van publiek toezicht op het volgende adres: http://oversight-audit-belgium.eu/index_nl.phpen

Het document is eveneens beschikbaar op de website van de Europese Commissie: http://ec.europa.eu/internal_market/auditing/docs/relations/08122009_egaob_report_en.pdf

⁴² Een overzicht van de "bevoegde autoriteiten" in de diverse EU-lidstaten voor de opdrachten, bepaald in de auditrichtlijn, is beschikbaar op de website van de Europese Commissie: http://ec.europa.eu/internal_market/auditing/docs/dir/100201_competent_authorities_SAD_en.pdf

- *Vrije overdracht van vertrouwelijke informatie*

Er dienen geen specifieke, bilaterale overeenkomsten tussen lidstaten meer worden overeengekomen om de uitwisseling van info mogelijk te maken; evenmin mogen de lidstaten bijkomende voorwaarden opleggen.

- *Samenwerking tussen bevoegde autoriteiten*

De bevoegde autoriteiten werken onderling samen, wanneer dat nodig is voor de vervulling van hun respectieve taken uit hoofde van de auditrichtlijn; ze verlenen elkaar assistentie.

Het principe van *home-country regulation* wordt vooropgesteld. Dit impliceert dat de regelgeving en het stelsel van publiek toezicht van de lidstaat van herkomst van toepassing zijn, dit wil zeggen de lidstaat waar de wettelijke auditor of het auditkantoor is toegelaten en waar de statutaire zetel van de gecontroleerde entiteit is gevestigd.

Een bevoegde autoriteit van een lidstaat kan ook verzoeken dat een onderzoek wordt verricht door de bevoegde autoriteit van een andere lidstaat op het grondgebied van die lidstaat. Verder kan zij verzoeken dat aan een aantal leden van haar personeel toestemming wordt verleend om de leden van het personeel van de bevoegde autoriteit van de andere lidstaat gedurende het onderzoek te vergezellen.

In bepaalde omstandigheden dient er in het kader van inspecties en toezicht relevante info te worden doorgegeven.

- *Overdracht van ontvangen informatie aan andere lidstaten*

Informatie die door een lidstaat van een andere lidstaat is bekomen, mag slechts worden doorgegeven aan een derde lidstaat mits de toestemming van de betrokken lidstaat.

- *Overdracht van ontvangen informatie aan derde landen*

Informatie die door een lidstaat van een andere lidstaat is bekomen, mag niet worden doorgegeven aan een derde land.

c) *Samenwerking met derde landen*

i) Artikel 47 van de auditrichtlijn – uitwisseling van werkdocumenten – adequaatheid (“adequacy”)

In de schoot van de EGAOB, alsook in de subwerkgroep “derde landen”, zijn in de loop van 2009 diverse besprekingen gevoerd en analyses gedaan in verband met de adequaatheid van de bevoegde autoriteiten van bepaalde derde landen, en dit met het oog op een mogelijke uitwisseling van werkdocumenten.

Artikel 47 van de auditrichtlijn bepaalt immers de voorwaarden waaronder de lidstaten mogen toestaan dat controle- of andere documenten, die in het bezit zijn van wettelijke auditors of auditkantoren, aan de bevoegde autoriteiten van een derde land worden overgedragen. Hiervoor is het noodzakelijk dat de bevoegde autoriteiten van het betrokken derde land “adequaats” worden verklaard.

De adequaatheid wordt met name getoetst op basis van de bevoegdheden van de bevoegde autoriteiten van het derde land en de geboden waarborgen tegen inbreuken op de regels inzake de vertrouwelijkheid en het beroepsgeheim.

Onder meer ten aanzien van Canada, Japan en Zwitserland is in de loop van 2009 een dergelijke analyse doorgevoerd. Als gevolg hiervan heeft de Europese Commissie op 5 februari 2010 het besluit genomen *betreffende de adequaatheid van de bevoegde autoriteiten van bepaalde derde landen overeenkomstig Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad*⁴³; het gaat meer in het bijzonder om Canada (*Canadian Public Accountability Board*), Japan (*Financial Services Agency* en de *Certified Public Accountants and Auditing Oversight Board*) en Zwitserland (*Federal Audit Oversight Authority*).

De wederzijdse uitwisseling van werkdocumenten, uiteraard met respect voor de vertrouwelijkheid van de overgemaakte documenten, is een eerste stap naar een verder doorgedreven en doeltreffende samenwerking inzake het publiek toezicht op de audit. De uiteindelijke bedoeling is om te komen tot een wederzijds vertrouwen tussen de respectieve toezichtssystemen, waarbij slechts in uitzonderlijke gevallen overdrachten van controledocumenten plaatsvinden.

Praktisch gezien moet een lidstaat, overeenkomstig artikel 47, 1, d) van de richtlijn, wel nog een

⁴³ Besluit 2010/64/EU van de Europese Commissie van 5 februari 2010, *PB L 35*, 6 februari 2010, pp.15-17.

– op wederkerigheid gebaseerde – werkregeling met het betrokken derde land overeenkomen vooraleer tot de eigenlijke uitwisseling over te gaan.

Ook ten aanzien van de Verenigde Staten van Amerika en Australië zijn in 2009 besprekingen met betrekking tot de uitwisseling van werkdocumenten gevoerd.

Specifiek met betrekking tot de Verenigde Staten van Amerika zijn de gesprekspartners van de Europese Commissie enerzijds de *U.S. Securities and Exchange Commission* (verkort SEC) en anderzijds de *Public Company Accounting Oversight Board of the United States of America* (verkort PCAOB). De SEC is immers de instantie die in de VS de eindverantwoordelijkheid draagt voor het publiek toezicht op de externe auditors, die opdrachten uitvoeren in entiteiten die onder haar bevoegdheid vallen. De SEC heeft sinds 2002 een aantal opdrachten gedelegeerd aan de nieuw opgerichte PCAOB. De PCAOB is specifiek belast met het toezicht en de kwaliteitscontrole van de externe auditors die de wettelijke controle uitvoeren van ondernemingen die onder de controlebevoegdheid van de SEC vallen, ongeacht of het nu Amerikaanse of buitenlandse auditors zijn. Momenteel wordt in de Amerikaanse Senaat een aanpassing van de zogenaamde *Sarbanes-Oxley Act* (verkort SOx) behandeld, opdat de PCAOB de mogelijkheid zou krijgen om bilaterale werkregelingen met andere landen overeen te komen teneinde werkdocumenten en inspectieverslagen met de Europese instanties uit te wisselen. Tot dusver werd nog geen akkoord inzake een samenwerking bereikt. Reden hiervoor is dat er geen sprake is van wederkerigheid en dat aan de Europese instanties geen toegang wordt geboden tot de werkdocumenten van Amerikaanse auditkantoren. Bovendien ligt ook het aspect van garanties van de vertrouwelijkheid bijzonder gevoelig.

De Europese Commissie heeft eraan herinnerd dat, bij gebrek aan een beslissing in toepassing van artikel 47, enige toegang door een *oversight*-autoriteit van een derde land tot de werkdocumenten van een Europees auditkantoor, moet beschouwd worden als een inbreuk op de auditrichtlijn.

Inmiddels is door de Europese Commissie op 1 september 2010 het besluit genomen betreffende de adequaatheid van de bevoegde autoriteiten van Australië en de Verenigde Staten van Amerika overeenkomstig Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad, PB L 240 van 11 september 2010. Hiermee worden onder meer

de *Public Company Accounting Oversight Board* (PCAOB) en de *Securities and Exchange Commission* (SEC) van de Verenigde Staten van Amerika als adequaat aangemerkt voor de toepassing van artikel 47, lid 1 van de auditrichtlijn. Er kunnen dus voortaan bilaterale werkregelingen worden uitgewerkt tussen de bevoegde autoriteiten van de EU-lidstaten en de bevoegde autoriteiten van de VSA. Wat de PCAOB en de SEC betreft, is het besluit niet langer van toepassing op 31 juli 2013.

ii) Artikelen 45 en 46 van de auditrichtlijn – registratie van auditors of auditororganisaties van derde landen – gelijkwaardigheid (*"equivalence"*)

Auditors of auditororganisaties van derde landen, die ondernemingen controleren met zetel buiten de EU maar die genoteerd zijn in Europa, kunnen alsdusdanig in het register van een lidstaat worden ingeschreven. Artikel 45 van de auditrichtlijn somt de voorwaarden voor dergelijke inschrijving op. In principe onderwerpen de lidstaten die in het register ingeschreven auditors en auditororganisaties van een derde land aan hun stelsels van publiek toezicht, hun kwaliteitsborgingsstelsels en hun onderzoeks- en sanctieregelingen. De lidstaten kunnen hiervan afwijken, op voorwaarde echter dat de betrokken auditor of auditororganisatie onderworpen wordt aan een toezichtssysteem in zijn thuisland dat gelijkwaardig is aan het Europese systeem, zoals ingevoerd door de auditrichtlijn.

Dergelijke gelijkwaardigheid wordt beoordeeld en beslist door de Europese Commissie, in samenwerking met de lidstaten (artikel 46 van de auditrichtlijn).

Het onderzoek naar de gelijkwaardigheid heeft in essentie betrekking op de volgende elementen:

- Onafhankelijkheid van de systemen van publiek toezicht en kwaliteitscontrole ten aanzien van het auditberoep
- De systemen van publiek toezicht en externe kwaliteitscontrole garanderen een adequaat toezicht op controles van beursgenoteerde vennootschappen (toereikende middelen, periodiciteit van de controles, eindverantwoordelijkheid,...)
- De werking van de systemen van publiek toezicht en externe kwaliteitscontrole verloopt transparant en verzekert dat de uitkomst van

de individuele kwaliteitscontrole betrouwbaar is

- Het publiek toezicht en de systemen van externe kwaliteitscontrole worden onderbouwd door een effectief systeem van onderzoek en sancties.

Met het oog op het nemen van een besluit omtrent de gelijkwaardigheid, zijn in de loop van 2009 door de diensten van de Europese Commissie, in samenwerking met de lidstaten via de EGAOB, een reeks onderzoeken gevoerd met betrekking tot de geldende systemen van publiek toezicht in bepaalde derde landen. Het betreft een 34-tal landen. Voor de volgende landen is de analyse het verst gevorderd: Australië, Canada, China, Japan, Singapore, Zuid-Afrika, Zuid-Korea en Zwitserland.

Tot op heden heeft de Europese Commissie echter nog geen besluiten inzake de gelijkwaardigheid van derde landen genomen.

In dit verband kan in herinnering gebracht worden dat de Europese Commissie op 29 juli 2008 een beschikking⁴⁴ heeft genomen betreffende een overgangperiode voor controleactiviteiten van bepaalde auditors en auditororganisaties van derde landen. Hierdoor kunnen de auditors en auditororganisaties van 34 niet-EU-landen, zoals opgesomd in de bijlage van de beschikking, hun werkzaamheden in de Europese Unie verderzetten tot 2010, meer in het bijzonder voor auditverslagen over de (geconsolideerde) jaarrekeningen met betrekking tot boekjaren die aanvangen tijdens de periode van 29 juni 2008 tot en met 1 juli 2010.

d) Andere topics

Financiële schandalen (zoals MADOFF en STANFORD in de Verenigde Staten en SATYAM in India) en de impact op het publiek toezicht van de auditors;

Ontmoeting met het auditberoep (uitnodiging op de EGAOB-vergadering van vertegenwoordigers van de ECG – European Contact Group, EFAA, EGIAN en FEE).

e) Website

Met betrekking tot de EGAOB worden de agenda's, de beknopte verslagen van de vergaderingen en belangrijke publieke documenten via de website beschikbaar gesteld, en dit op het volgende adres: http://ec.europa.eu/internal_market/auditing/egaob/index_fr.htm

Meer algemeen verstrekt de Europese Commissie allerhande relevante info met betrekking tot de wettelijke controle van de jaarrekening op het volgende adres http://ec.europa.eu/internal_market/auditing/directives/index_fr.htm

Interessant zijn bijvoorbeeld:

- de studie met de vergelijking tussen de ISA-normen en de normen van de PCAOB
- de studie omtrent de kosten-batenanalyse van de invoering van de ISA's in Europa
- de boordtabellen, op regelmatige tijdstippen bijgewerkt, omtrent de omzetting van de auditrichtlijn in de diverse EU-lidstaten
- de diverse nationale regelgevingen tot omzetting van de auditrichtlijn
- de diverse bevoegde autoriteiten in de verschillende lidstaten
- de link naar de openbare registers van de diverse lidstaten
- de link naar de instanties voor publiek toezicht van de diverse lidstaten.

⁴⁴ Beschikking 2008/627/EG van 29 juli 2008, *PB L 202*, 31 juli 2008, pp. 70-73.

Briefwisseling van november 2009 aan de Voorzitter van het IBR in verband met de strijd tegen het witwassen van geld

Vertaling van originele Franstalige versie

De heer Pierre BERGER
Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren
Arenbergstraat 13
1000 Brussel

Brussel, 16 november 2009

Geachte heer Voorzitter,

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen is steeds bijzonder begaan geweest met de problematiek in verband met de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme. Sinds de jaren '90 heeft de Hoge Raad terzake herhaaldelijk een proactieve rol gespeeld.

De aanpak van de Hoge Raad heeft een tweevoudig doel.

In een eerste fase zouden wij van u willen vernemen hoe uw Instituut de voorschriften van artikel 21 van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme heeft toegepast, meer bepaald met betrekking tot de maatregelen vervat in de artikelen 4, 5 en 6bis van die wet. Die informatie moet ons in staat stellen een algemeen beeld te krijgen van de maatregelen die er naast de bestaande wetsvoorschriften ook nog gelden.

In een tweede fase zouden wij de aandacht van uw Instituut willen vestigen op de dringende noodzaak om nieuwe toepassingsmaatregelen te nemen zodra de wijziging van de wet van 11 januari 2003 definitief zal zijn goedgekeurd. Het wetsontwerp zoals dat door de Kamer van Volksvertegenwoordigers is goedgekeurd, bevat immers geen overgangsmatregelen. De nieuwe maatregelen worden derhalve van kracht 10 dagen na publicatie van de wet tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 in het *Belgisch Staatsblad*.

Hoewel het door de Kamer van Volksvertegenwoordigers goedgekeurd wetsontwerp door de Senaat werd geëvoceerd, lijkt het ons belangrijk om nu al grondig na te denken over welke toepassingsmaatregelen best worden goedgekeurd.

In dit opzicht hebben de leden van de Hoge Raad mij opgedragen de aandacht van de vertegenwoordigers van uw Instituut te vestigen op twee punten :

- het toepassingsgebied van de uitvoeringsmaatregelen die uw Instituut moet nemen, zou sterk dienen uitgebreid te worden, want artikel 37 van de gewijzigde wet van 11 januari 1993 (na goedkeuring van het wetsontwerp daartoe) zou een uitbreiding inhouden van de verplichtingen voor uw Instituut op het vlak van de toepassingsmaatregelen die het moet nemen met betrekking tot het hele Hoofdstuk II en dus niet langer beperkt blijven tot de drie artikelen waarnaar momenteel verwezen wordt.
- uit de memorie van toelichting blijkt dat de toepassingsmaatregelen een dwingend karakter moeten hebben. Met andere woorden, er moet terzake een nieuwe beroepsnorm worden opgesteld die ter goedkeuring dient te worden voorgelegd aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en aan de federale Minister, bevoegd voor Economie.

In het kader van de coördinerende rol waarmee de wetgever de Hoge Raad voor de Economische Beroepen op grond van artikel 54 van de wet van 22 april 1999 heeft belast, zou de Hoge Raad het op prijs stellen indien uw Instituut overleg zou plegen met de twee andere Instituten [...] met het oog op een geharmoniseerde aanpak terzake voor alle onderdelen van de economische beroepen.

Dit ontwerp tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 huldigt een risico-aanpak. In die optiek en ter informatie gaan als bijlage bij deze brief twee documenten van de GAFI:

- *Guidance on the Risk-Based Approach to Combating Money laundering and terrorist Financing – High level principles and procedures*, goedgekeurd in juni 2007
- *Risk-Based Approach Guidance for accountants*, goedgekeurd in juni 2008.

Zodra de nieuwe CBFA-circulaire over de witwasbestrijding beschikbaar is, zal ik u die ook bezorgen.

Vanzelfsprekend zijn de wetenschappelijke adviseurs van de Hoge Raad bereid om u hierover alle gewenste aanvullende informatie te verstrekken. Mocht u dat nuttig achten, dan is de Hoge Raad bovendien bereid om met vertegenwoordigers van de drie instituten, van de CFI en van de Hoge Raad, hierover werkvergaderingen te organiseren.

Met de meeste hoogachting,

Jean-Paul SERVais
Voorzitter

Brief aan de Minister (zonder de bijlagen) – goedkeuring van de norm inzake de overstap naar de ISA-normen

Vertaling van originele Franstalige versie

De heer Vincent VAN QUICKENBORNE
Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen
Brederodestraat 9, 1000 Brussel

Brussel, 23 december 2009

Geachte heer Minister,

De Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen een ontwerpnorm voorgelegd over de toepassing van de ISA-normen in België, zoals goedgekeurd op 2 oktober 2009 door de Raad van het IBR.

Reeds in 2008 had de Raad van het IBR een eerste versie van die ontwerpnorm voorgelegd. Gelet op een aantal reacties van bedrijfsrevisoren uit kleinere structuren, heeft de Hoge Raad in december 2008 aan het IBR meegedeeld het onderzoek van dit dossier te zullen bevriezen zolang niet aan twee voorwaarden was voldaan:

- 1°) een forum organiseren, waarop de bedrijfsrevisoren de gelegenheid zouden krijgen om de inzet en de gevolgen van een overstap naar de internationale auditnormen beter in te schatten;
- 2°) onder zijn leden een publieke consultatie organiseren vooraleer nog enige ontwerpnorm ter goedkeuring voor te leggen.

Over deze ontwerpnorm werd, overeenkomstig artikel 30, § 1, tweede lid van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, een publieke consultatie georganiseerd vooraleer die aan de Hoge Raad voor te leggen.

Alvorens over te gaan tot de goedkeuring van de voorgelegde ontwerpnorm, hebben de leden van de Hoge Raad een aantal initiatieven genomen (zoals vereist door artikel 30 van de voornoemde wet):

- raadpleging van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen over de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen;
- hoorzitting met vertegenwoordigers van het IBR tijdens de vergadering van de Hoge Raad op 23 november 2009.

Begin november 2009 heeft de Hoge Raad laten weten welke punten in de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnorm (gedateerd op 2 oktober 2009) nog problemen stelden:

- de opheffing van de inwerkingtreding in twee fases, terwijl in het kader van de publieke consultatie een tijdspanne van twee jaar werd voorgesteld, naargelang het gaat om controles uitgevoerd in beursgenoteerde vennootschappen, kredietinstellingen of verzekeringsondernemingen, dan wel om controles uitgevoerd in andere vennootschappen;
- het gebruik van een Engelstalige versie van de internationale auditnormen, wat strijdig is met de wetgeving inzake het gebruik van de landstalen;
- de onmogelijkheid om voor elke latere wijziging van de internationale auditnormen een blanco volmacht te geven;

- het belang om de nodige klaarheid te scheppen over het begeleidingsplan waarvan sprake in het begin van de norm.

De Raad van het IBR heeft zijn norm aangepast op de drie eerste punten die de Hoge Raad had aangehaald en heeft een nieuwe versie meegedeeld zoals die op 10 november 2009 was goedgekeurd.

In het kader van de hoorzitting met vertegenwoordigers van het IBR op 23 november 2009, heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen een gedetailleerd begeleidingsplan geëist. Dit begeleidingsplan werd door de Raad van het IBR op 14 december 2009 goedgekeurd.

Aangezien alle wettelijke procedurevoorwaarden zijn vervuld en gelet op de inhoud van de betrokken ontwerpnorm, heeft de Hoge Raad in zijn vergadering van 15 december 2009 beslist om de ontwerpnorm dd. 10 november 2009 goed te keuren, mits het IBR op geregelde tijdstippen informeert over de vordering van het begeleidingsprogramma, zodanig dat de Hoge Raad er zich kan van vergewissen dat de begeleidingsmaatregelen verlopen volgens het programma dat het IBR aan de Hoge Raad heeft meegedeeld.

In bijlage gaan een aantal documenten met betrekking tot artikel 30, § 1 van de wet van 22 juli 1953:

- de ontwerpnormen, zoals vastgesteld door de Raad van het IBR, waarover een publieke consultatie liep van juli tot september 2009 (bijlage 1);
- de resultaten van de publieke consultatie (bijlage 2);
- de normen, zoals vastgesteld door de Raad van het IBR op 2 oktober 2009 en ter goedkeuring voorgelegd aan de Hoge Raad (bijlage 3);
- de technische fiche, zoals opgesteld door het IBR op verzoek van de Hoge Raad, die aangeeft welk gevolg is gegeven aan de diverse opmerkingen geformuleerd in het kader van de publieke consultatie (bijlage 4);
- de normen, zoals vastgesteld door de Raad van het IBR op 10 november 2009 en ter goedkeuring voorgelegd aan de Hoge Raad (bijlage 5);
- de briefwisseling tussen de Hoge Raad en de CBFA van 21 oktober 2009 en 17 november 2009 en het advies uitgebracht door de CBFA op 9 december 2009 (bijlage 6);
- de brief van de Voorzitter van het IBR naar aanleiding van de hoorzitting van 23 november 2009 (bijlage 7);
- het begeleidingsplan, zoals vastgesteld door de Raad van het IBR op 14 december 2009, op verzoek van de Hoge Raad, naar aanleiding van de hoorzitting van 23 november 2009 (bijlage 8);
- de brief aan het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (bijlage 9).

Verder gaan als bijlage bij deze brief nog drie andere documenten:

- de presentatie tijdens het forum van het revisoraat over de voornaamste verschillen tussen de momenteel in België geldende normen en aanbevelingen, en de *"clarified"* internationale auditnormen (bijlage 10);
- het document over dezelfde problematiek, waarmee de Europese Commissie (DG interne markt) een publieke consultatie organiseerde (bijlage 11). De resultaten van deze publieke consultatie werden nog niet verspreid;
- een exemplaar van de Engelstalige versie van de internationale auditnormen (*IFAC Handbook*).

Mocht u over dit dossier nog bijkomende informatie wensen, dan ben ik daar graag toe bereid.

Met de voorname hoogachting,

Jean-Paul SERVAIS
Voorzitter

Brief aan de Minister (met inbegrip van de bijlage aan de brief) – niet-goedkeuring van de norm inzake kwaliteitscontrole

Vertaling van originele Franstalige versie

De heer Vincent VAN QUICKENBORNE
Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen
Brederodestraat 9
1000 Brussel

Brussel, 18 januari 2010

Geachte heer Minister,

De normen inzake de kwaliteitscontrole die de Raad van het IBR op 11 april 2008 had aangenomen, werden goedgekeurd door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en de federale Minister, bevoegd voor Economie. In die zin werd een bericht gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 15 september 2008.

Dit bericht betreffende de goedkeuring eindigt met de volgende zin: *“Rekening houdende met de aanbeveling van de Europese Commissie van 6 mei 2008 inzake de externe kwaliteitsborging voor wettelijke auditors en auditkantoren die jaarrekeningen van organisaties van openbaar belang controleren (Publikatieblad van 7 mei 2008) en van eventuele andere later gepubliceerde regels, zullen deze normen opnieuw geëvalueerd worden uiterlijk tegen 31 maart 2009 met het oog op mogelijke aanpassingen.”*

In dit perspectief heeft de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen twee versies van ontwerpnormen inzake kwaliteitscontrole voorgelegd, zoals die door de Raad van het IBR op 2 oktober 2009 en 10 november 2009 waren vastgesteld.

Over deze ontwerpnormen werd, overeenkomstig artikel 30, § 1, tweede lid van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, een publieke consultatie georganiseerd vooraleer die aan de Hoge Raad voor te leggen.

Alvorens over te gaan tot het onderzoek van het verzoek om goedkeuring van de voorgelegde ontwerpnormen, hebben de leden van de Hoge Raad een aantal initiatieven genomen (zoals vereist door artikel 30 van de voornoemde wet):

- raadpleging van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen over de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen;
- hoorzitting met de vertegenwoordigers van het IBR tijdens de vergadering van de Hoge Raad op 23 november 2009.

Gelet op het belang van deze norm voor de toezichtswerkzaamheden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling (KVI) inzake kwaliteitscontrole, heeft de Hoge Raad bovendien vrijwillig het initiatief genomen om deze Kamer te raadplegen in verband met een aantal specifieke punten.

Als bijlage bij deze brief gaan de volgende documenten:

- de normen inzake de kwaliteitscontrole vastgesteld door de Raad van het IBR op 11 april 2008 en goedgekeurd door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en de federale Minister, bevoegd voor Economie, zoals die momenteel gelden (bijlage 1);
- het officiële bericht in het *Belgisch Staatsblad* van 15 september 2008 (bijlage 2);
- een kopie van uw brief van mei 2009 aan de Europese Commissaris bevoegd voor de Interne markt (bijlage 3);
- de ontwerpnormen inzake kwaliteitscontrole waarover in juni-september 2009 een publieke consultatie werd georganiseerd (bijlage 4);
- de resultaten van die publieke consultatie en de technische fiche zoals opgesteld door het IBR op verzoek van de Hoge Raad, die aangeeft welk gevolg is gegeven aan de diverse opmerkingen geformuleerd in het kader van de publieke consultatie (bijlage 5);
- de briefwisseling van de Hoge Raad aan de CBFA en het advies uitgebracht door de CBFA op 9 december 2009 (bijlage 6);
- de briefwisseling van de Hoge Raad aan de KVI en de brief van de KVI van 16 december 2009 (bijlage 7);
- de brief van de Hoge Raad aan het IBR van 14 januari 2010 (bijlage 8).

In zijn vergadering van 7 januari 2010 zag de Hoge Raad zich genoodzaakt vast te stellen dat hij niet kon overgaan tot de goedkeuring van de voorgelegde ontwerpnormen, bij gebrek aan rechtsgrond voor heel wat bepalingen in de door het IBR voorgestelde norm.

Als bijlage bij deze brief gaat de lijst met de voornaamste maatregelen die dienen te worden ingevoegd in de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, voorgesteld in de vorm van een vergelijkende tabel die het mogelijk maakt om de link te leggen tussen de Europese aanbeveling en de ter goedkeuring voorgelegde norm.

Ik ben overigens zo vrij om uw aandacht te vestigen op het advies van de CBFA dd. 9 december 2009 en de stellingname van de KVI van 16 december 2009, waarin beide aandringen op een wijziging van de wet van 22 juli 1953.

Mocht u over dit dossier nog bijkomende informatie wensen, dan ben ik daar graag toe bereid.

Met de meeste achting,

Jean-Paul SERVAIS
Voorzitter

	Maatregelen in de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen zonder voldoende rechtsgrond volgens de Hoge Raad	Europese aanbeveling	Ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen	In het Belgisch recht in te voegen maatregel
1.	Maatregelen uit de aanbeveling die in de wet van 1953 zouden moeten worden ingevoegd om de bepalingen in de normen inzake de kwaliteitscontrole volledig te dekken			
	Verplichte goedkeuring van de inspectiemethodes (waaronder de controleleidraden) door één van de entiteiten van het Belgisch systeem van publiek toezicht (de Kamer van verwijzing en instaatstelling of de Hoge Raad voor de Economische Beroepen) § Het recht voor die entiteit van het Belgisch systeem van publiek toezicht om de inspectiemethodes (waaronder de controleleidraden) te wijzigen	§ 6, a)	§ 9.4, lid 2	Indien KVI Wet – Art 46, § 1, f) (new) Indien HREB Wet – Art 30, § 5 KVI Wet – Art 46, § 2
	Verplichte goedkeuring van de inspectie- en opvolgingsverslagen door de Kamer van verwijzing en instaatstelling & Het recht voor de Kamer van verwijzing en instaatstelling om de inspectie- en opvolgingsverslagen te wijzigen	§ 6, b)	§ 12.4	Wet – Art 46, § 1, h) (new) & Art 50, § 1
	Verplichte goedkeuring van de jaarlijkse lijst van kwaliteitscontroles door de Kamer van verwijzing en instaatstelling & Het recht voor de Kamer van verwijzing en instaatstelling om te beslissen over de aanwijzing van inspecteurs voor elke inspectie	§ 6, c)	§3, lid 8 § 5, lid 1 en 5	Wet – Art 46, § 2, lid 1 (reeds wet) Wet – Art 46, § 2, lid 2 (new)
	De verplichting – zeker voor één entiteit van het systeem van publiek toezicht (de Kamer van verwijzing en instaatstelling en/of de Hoge Raad voor de Economische Beroepen) – om aanbevelingen of instructies van welke aard ook aan het Instituut van de Bedrijfsrevisoren te richten	§ 6, d)		KVI Wet – Art 46, § 1, lid 3 (new)
	Het recht voor de Kamer van verwijzing en instaatstelling om een kwaliteitscontrole op te starten, aan kwaliteitscontroles deel te nemen en toegang te krijgen tot inspectiedossiers, werkdocumenten van bedrijfsrevisoren en elk ander betekenisvol document	§ 7	§ 2.2 § 3, lid 3	Wet – Art 46, § 4, lid 2 (new) en 3 (thans lid 2)
	De verplichting tot invoering van de gedragslijnen en passende procedures in verband met de onafhankelijkheid en objectiviteit van het personeel, inclusief de inspecteurs (van buiten het beroep) en met het beheer van het inspectiesysteem	§ 10		Wet – Art 33, § 2, lid 5 (new)

Invoering van een “doeltreffende, evenredige en ontradende sanctie” ingeval een “externe” inspecteur een valse verklaring aflegt ... welk type sanctie? door wie?	§ 13	Voorafgaande verklaring § 5.4	Wet – Art 33, § 2, lid 4 (new)
Verplichte goedkeuring door de Kamer van verwijzing en instaatstelling van de vergoeding van inspecteurs	§ 14	§ 6, lid 2	Wet – Art 46, § 2, lid 1 (thans het enige lid)
Het recht voor de Kamer van verwijzing en instaatstelling om in het kader van de kwaliteitscontrole een beroep te doen op deskundigen om de inspecteurs bij te staan	§ 3, d) § 15	§ 5, lid 2 § 5.5	Wet – Art 33, § 2, lid 2 (new)
Verplichte vaststelling van onafhankelijkheidscriteria voor deskundigen op wie een beroep mag worden gedaan	§ 15		Wet – Art 33, § 2, lid 5 (new)
Verplichte vaststelling van het financieringssysteem voor deskundigen aangesteld om in het kader van de kwaliteitscontrole de externe inspecteurs bij te staan	§ 15		Wet – Art 45, § 5 (toevoeging van een verwijzing naar artikel 33, § 2)
Verplichte goedkeuring van de vergoeding van inspecteurs door de Kamer van verwijzing en instaatstelling	§ 15	§ 6, lid 2	Wet – Art 46, § 2, lid 1 (thans het enige lid)
De kwaliteitscontrole moet inzonderheid op het transparantieverslag slaan	§ 17, c)	§ 7.7 § 8.3. h) § 10.1 b) 7°	Wet – Art 33, § 1, lid 2 KB Kwaliteitscontrole – Art 10, § 4
De Kamer van verwijzing en instaatstelling moet met betrekking tot het interne kwaliteitscontrolesysteem de voornaamste vastgestelde tekortkomingen kunnen bekend maken ingeval die niet werden verholpen	§ 20, derde zin	§ 12.3., lid 3 & § 11.4	Wet – Art 46, § 5, lid 2 (new)
Het recht voor de Kamer van verwijzing en instaatstelling om te eisen dat de inhoud van een transparantieverslag met duidelijk misleidende informatie “onverwijld” wordt aangepast	§ 23		Wet – Art 46, § 1, j) (new)
Verplichte bekendmaking door de tuchtinstanties van de naam van de bedrijfsrevisor of het auditkantoor die/dat een tuchtstraf kreeg	§ 22 Zie ook art 30 Auditrichtlijn		Wet – Art 61, § 3 (new) & Art 64, § 3 (new)
Toevoeging van het feit dat de tuchtinstanties hun beslissingen “tijdig en op passende wijze” bekend moeten maken – In welk stadium? Binnen welke termijn? Hoe?	§ 22		Art 75

	Het recht voor de Kamer van verwijzing en instaatstelling om te eisen dat de inhoud van een transparantieverlag met “duidelijk misleidende informatie” van een auditkantoor wordt aangepast	§ 23	§ 12.5	Wet – Art 46, § 1er, j) (new)
	Minimuminhoud van het jaarverslag van de Kamer van verwijzing en instaatstelling	§ 24, tweede en derde zin		Wet – Art 46, § 5, lid 1 (thans het enige lid)
	Overige maatregelen in de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen zonder voldoende rechtsgrond volgens de Hoge Raad	Europese aanbeveling	Ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen	In het Belgisch recht in te voegen maatregel
2.	Maatregelen die niet voorkomen in de aanbeveling maar in de wet van 1953 zouden moeten worden ingevoegd om de bepalingen in de normen inzake kwaliteitscontrole volledig te dekken			
IBR	Beperking van de aansprakelijkheid van inspecteurs buiten het beroep	n.v.t.	§ 11, lid 1	Wet – Art 33, § 2 (verwijzing naar artikel 22, § 5)
3.	Maatregelen die niet voorkomen in de aanbeveling maar die in de wet van 1953 zouden kunnen worden ingevoegd			
IBR	Mogelijkheid voor bedrijfsrevisoren om beroep in te stellen bij de Commissie van beroep in verband met de conclusies van een kwaliteitscontrole (buiten een beslissing tot doorverwijzing naar de tuchtinstanties)	n.v.t.	n.v.t.	Wet – Art 57
HR	Zou het niet pertinent zijn voor te schrijven dat de transparantieverlagen van auditkantoren in dezelfde talen als die van de jaarverslagen van de ondernemingen worden gepubliceerd? Een Hongaar kan bezwaarlijk een transparantieverlag in het Nederlands of het Frans begrijpen ... Als het jaarverslag van de vennootschap in het Engels zou worden gepubliceerd, zou het logisch lijken dat ook het transparantieverlag van het auditkantoor in het Engels verkrijgbaar zou zijn.	n.v.t.	n.v.t.	Wet – Art 15, § 3 (new)

1.	Maatregelen in de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen die volgens de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen licht dienen te worden aangepast	Europese aanbeveling	Ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen	
	Weglating van het woord “voldoende” in § 5.4 van de norm	§ 13	§ 5, lid 4	
	In het verslag van de inspecteur moet een specifiek gedeelte gewijd zijn aan de controles verricht in organisaties van openbaar belang		§ 10	

2.	Maatregelen die gedeeltelijk voorkomen in de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen en volgens de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen in het Belgische recht licht dienen te worden aangevuld	Europese aanbeveling	Ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen	In het Belgisch recht in te voegen maatregel (indien bevestigd)
	Benoeming van een externe inspecteur voor een periode van 5 jaar / mogelijkheid om deze periode voortijdig te onderbreken - wanneer het initiatief uitgaat van de externe inspecteur - wanneer het initiatief uitgaat van de Kamer van verwijzing en instaatstelling (bij voorbeeld bij vastgestelde tekortkoming) – Motivering + evenredige sanctie	n.v.t.	§ 4.2 n.v.t.	Wet – Art 33, § 2, lid 2 (new) Wet – Art 46, § 2, lid 3 (new)
3.	Maatregelen in de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen die volgens de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen restrictiever zijn dan de regels van de wet van 22 juli 1953	Europese aanbeveling	Ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen	
	Verplichting om een passende beroepservaring voor een aanstelling als extern inspecteur te kunnen aantonen	n.v.t.	§ 4, lid 2	Wet – Art 33, § 2
4.	Maatregelen die niet voorkomen in de aanbeveling maar volgens de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen in het Belgische recht zouden dienen te worden ingevoegd (wet van 1953)			
	Mededeling, in welbepaalde situaties, van gegevens door een externe inspecteur aan de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (in voorkomend geval via de Kamer van verwijzing en instaatstelling)	n.v.t.	n.v.t.	Wet – Art 77, § 2, lid 2 (new) Maatregel ingegeven door artikel 35, § 2, lid 1 van de wet

	Maatregelen in de ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen zonder voldoende rechtsgrond volgens de Kamer van verwijzing en instaatstelling	Europese aanbeveling	Ter goedkeuring voorgelegde ontwerpnormen	In het Belgisch recht in te voegen maatregel
	De Kamer van verwijzing en instaatstelling moet met betrekking tot het interne kwaliteitscontrolesysteem de voornaamste vastgestelde tekortkomingen kunnen bekend maken ingeval die niet werden verholpen	§ 20, derde zin	§ 12.3., lid 3 & § 11.4	Wet – Art 46, § 5, lid 2 (new)
	Het recht voor de Kamer van verwijzing en instaatstelling om te eisen dat de inhoud van een transparantieverslag met “duidelijk misleidende informatie” van een auditkantoor wordt aangepast	§ 23	§ 12.5	Wet – Art 46, § 1, j) (new)

Studie 2009/01 van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen Structuur van de auditmarkt in België

Disclaimer

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft zich voor het realiseren van deze studie, die met de grootste zorgvuldigheid is uitgevoerd, gebaseerd op publieke informatie die op het internet **per 30 april 2010** beschikbaar was, en meer in het bijzonder op de informatie die door de internationale structuren zelf ter beschikking wordt gesteld (ongeacht of het al dan niet om geïntegreerde netwerken gaat), alsook op de elektronische versie van het Belgisch openbaar register van de bedrijfsrevisoren.

De Hoge Raad kan evenwel niet garanderen dat deze empirische studie, gerealiseerd met louter wetenschappelijke doelstellingen, vrij is van elke vergissing of ontbrekende informatie, aangezien de studie uitsluitend is gebaseerd op inlichtingen die via het internet zijn verstrekt door de beroepsbeoefenaars en de organisaties waartoe zij behoren.

De Hoge Raad kan dan ook niet verantwoordelijk worden gehouden voor een eventueel nadeel dat, op de één of andere manier, zou kunnen veroorzaakt worden door het gebruik van deze informatie door wie dan ook.

A. Lijst van de 21 leden van « Forum of firms » op datum van 1 januari 2010
Vertegenwoordigers in België onder de leden van het IBR
Aantal bedrijfsrevisoren behorend tot deze netwerken
en erkenningen in andere landen

Internationale netwerken lid van « Forum of firms »	Bedrijfsrevisor(en) ingeschreven in het Belgisch openbaar register behorend tot dit netwerk	Andere inschrijving
• BDO International	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA BDO Atrio Bedrijfsrevisoren - Réviseurs d'entreprises (9 vestigingen)	USA (PCAOB)
	CVBA – SCRL DBO Atrio Delvaux, Fronville, Servais et Associés, Réviseurs d'entreprises - Bedrijfsrevisoren (2 vestigingen)	
	BVBA BDO OBV Bedrijfsrevisoren	
	SPRL Sandrine Bastogne	
	BVBA Catry & C° Bedrijfsrevisoren	
	BVBA De Cooman J. & C°	
	SPRL DELVAUX Réviseur(s) d'entreprises	
	SPRL Jean-Guy Didier	
	SPRL F. Fank & C°	
	BVBA H. Herijgers & C°	
	SPRL A. Jacquinet & C°	
	BVBA – SPRL Noëlle Lucas & C°	
	BVBA Gert Maris Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Molenaers	
	SPRL François Parent, Réviseur d'entreprises	
	SPRL M. Tefnin & C°	
	BVBA Marleen Theunis & C°	
	BVBA Van Brussel & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	52
	ANNICK Luc, ANTONELLI Cédric, BASTOGNE Sandrine, BLANCHE Philippe, BRAET Chrissy, CARON Franky, CATRY Veerle, CLAES Gert, CLAEYS Bruno, COLSON Christophe, DAMSEAUX Eric, DE BRABANDER Koen, DE COOMAN Johan, DELVAUX Gérard, DELVAUX Pierre, DIDIER Jean-Guy, DIDONE Evelyne, DOCHEN Ghislain, DUBOIS Bruno, FANK Félix, FRONVILLE Hugues, GRIGNARD Michel, HAY Barbara, HERIJGERS Hendrikus, HUBAIN Benoît, IDRISSI SERGHINI Abdellah, IGODT Kris, JAQUINET André, KEGELS Bert, KILESE André, LENAERTS David, LUCAS Noëlle, MARIS Gert, MILIS Dominique, MOLENAERS Stefan, PARENT François, POUSEELE Bertin, POUSEELE Bruno, SANTENS Veerle, SASSEN Veerle, SERVAIS Jean-Louis, STREEL Alexandre, TEFNIN Michel, THEUNIS Marleen, THUYSBAERT Erik, TOUSSAINT Sonia, VAN BRUSSEL Lieven, VAN CAUTER Patrik, VENKEN Philippe, VERCAUTEREN Jan, VERVAECK Philip, WILMOTS Hans	
• Constantin Associates Network	Nieuw internationaal netwerk zonder vertegenwoordiger in België	
• Crowe Horwath International	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA – SCRL Callens, Guevar, Van Impe & C° (8 vestigingen)	
	CVBA Callens, Pirenne, Theunissen & C° Bedrijfsrevisoren (7 vestigingen)	
	CVBA Blanckaert, Missorten, Spaenhoven & C°	
	SPRL Pierre Bogaerts & C°	
	BVBA De Ceuster Ann Bedrijfsrevisor	
	BVBA Derycke, Catry & C°, bedrijfsrevisoren	
	BVBA – SPRL B. Guevar & C°	
	BVBA Marc Maris – Bedrijfsrevisor	
	BVBA Ken Snoeks Bedrijfsrevisor	
	BVBA Roger Tiest & C°	
	BVBA Van Brabant & C°	
	BVBA Kris Waterschoot Bedrijfsrevisor	

	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	19
	ADINS Gunther, BEKKERS Ann, BOGAERTS Pierre, CALLENS Boudewijn, CALLENS Philip, CARIS Ludo, DE CEUSTER Ann, DERYCKE Martin, GUEVAR Bertrand, HENRY Viktor, LEHAR Christel, MARIS Marc, SNOEKS Ken, SPAENHOVEN Georges, THEUNISSEN Baudouin, TIEST Roger, VAN BRABANT Jan, VAN IMPE Herman Jan, WATERSCHOOT Kris	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	CALLENS Boudewijn	GD Lux (IRE)
		Germany (IdW)
	CALLENS Philip	GD Lux (IRE)
	GUEVAR Bertrand	France (CNCC)
• Deloitte Touche Tohmatsu	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA Deloitte Bedrijfsrevisoren (5 vestigingen)	USA (PCAOB)
	BVBA William Blomme	
	BVBA - SPRL Pierre-Hugues Bonnefoy-Cudraz Réviseur d'entreprises	
	SPRL Didier Boon	
	BVBA – SPRL Laurent Boxus Réviseur d'entreprises	
	BVBA Joël Brehmen	
	BVBA Dirk Cleymans	
	BVBA Fabio De Clercq	
	BVBA Kurt Dehoorne	
	BVBA Ludo De Keulenaer	
	BVBA Mario Dekeyser	
	BVBA Bernard De Meulemeester	
	SPRL Michel Denayer	
	BVBA – SPRL Patrick De Schutter	
	BVBA Gino Desmet	
	BVBA Bart Dewael	
	BVBA – SPRL Marie-Noëlle Godeau – Réviseur d'entreprises	
	BVBA Jurgen Kesselaers	
	BVBA Daniel Kroes	
	BVBA Philip Maeyaert	
	BVBA Rik Neckebroek	
	BVBA – SPRL Eric Nys – Réviseur d'entreprises	
	BVBA Dominique Roux	
	BVBA Marc Torfs	
	BVBA Luc Van Coppenolle, Bedrijfsrevisor	
	BVBA Gert Vanhees	
	BVBA Leo Van Steenberghe	
	BVBA Dirk Van Vlaenderen	
	BVBA Frank Verhaegen	
	BVBA Geert Verstraeten	
	BVBA – SPRL Maurice Vrolix	
	SPRL Laurent Weerts	

	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	68
	BERLAMONT Philippe, BERVOETS Raf, BLOMME William, BOGAERTS Cédric, BONNEFOY-CUDRAZ Pierre-Hugues, BOON Didier, BOXUS Laurent, BREHMEN Joël, BUYSE Isabelle, CHALMAGNE François, CLEYMANS Dirk, DE BRABANDER Kathleen, DE CLERCQ Fabio, DEHOGNE Yves, DEHOORNE Kurt, DE KEULENAER Ludo, DE KEYSER Dirk, DEKEYSER Mario, DELFORGE Julie, DEMEESTER Piet, DE MEULEMEESTER Bernard, DE MEULEMEESTER Luc, DENAYER Michel, DE SCHUTTER Patrick, DESMET Gino, DEWAELE Bart, FULTON James, GODEAU Marie-Noëlle, HAUSTERMANS Liesbet, HOUTHAEVE Nico, JANSSENS Tina, KESSELAERS Jurgen, KROES Daniel, LACHMAN Daphné, LASCHET Sonia, MAEYAERT Philip, MAGNIN Corine, MELCHIOR Natacha, NAVEZ Jean-Noël, NECKEBROECK Rik, NEIJENS Koen, NUYTS Ine, NYS Eric, PEETERS Cindy, RAMAKERS Natasja, REPRIELS An, ROBBERECHTS Sofie, RONSE Béangère, ROUX Dominique, STEVENS Benoît, TORFS Marc, VAN COPPENOLLE Luc, VAN DE VELDE Guy, VANDEWEYER Ben, VAN HAVER An, VANHEES Gert, VAN LOOCKE Thierry, VANROBAEYS Charlotte, VAN STEENBERGE Leo, VAN VLAENDEREN Dirk, VERHAEGEN Frank J., VERSTRAETEN Geert, VLAMINCKX Dirk, VRANCKEN Stefan, VROLIX Maurice, WEERTS Laurent, WINDELEN Tom, ZAVARELLA Giovanni-Battista	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) behorend tot GPO Partners, «an independant correspondent firm of Deloitte Touche Tohmatsu»	01
	ODENT Philippe	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	ODENT Philippe	Burundi
• Ernst & Young Global Limited	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Ernst & Young & Partners (3 vestigingen)	
	CVBA Ernst & Young Bedrijfsrevisoren (5 vestigingen)	
	BVBA - SPRL Pierre Anciaux & C°	
	SPRL Martine Blockx	
	BVBA Inge Boets	
	BVBA Robert Boons	
	BVBA Rudi Braes	
	BVBA L. Cornelis	
	BVBA Jan De Luyck	
	BVBA Philippe Desombere	
	BVBA - SPRL Vincent Etienne	
	BVBA Harry Everaerts Bedrijfsrevisor	
	SPRL Sylvie Goethals	
	BVBA - SPRL Golenvaux & C°	
	BVBA Marc Guns	
	BVBA Piet Hemschoote	
	BVBA Gust Herrewijn	
	BVBA Marleen Hoste, Bedrijfsrevisor	
	BVBA - SPRL Jean-François Hubin & C°	
	BVBA Frank Lapeirre	
	BVBA Stefan Olivier	
	SPRL Ph. Pire & C°	
	BVBA J.P. Romont & C°	
	BVBA Rottiers & C° Bedrijfsrevisor	
	BVBA Peter Telders	
	BVBA Daniel Van Cutsem	
	BVBA H. Van den Abeele & C° Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Ronald Van Den Ecker	
	BVBA Pierre Vanderbeek	
	BVBA - SPRL Jacques Vandernoot & C°	
	BVBA Jozef Van De Weyer	
	BVBA Marnix Van Dooren & C°	
	BVBA Marc Van Hoecke & C°, Bedrijfsrevisoren	

	BVBA – SPRL Eric Van Hoof	
	BVBA M. Van Steenvoort	
	BVBA D. Vermaelen & C°	
	BVBA Christel Weymeersch	
	BVBA Danny Wuyts	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	77
	ANCIAUX Pierre, ANTONIS Ilse, BERNARD Didier, BLOCKX Martine, BOELEN Francis, BOETS Inge, BOGAERT Ignace, BOGAERTS Nathalie, BOONS Robert, BRAES Rudi, BREMS Eduard, BROUKMANS Marjolijn, CHRISTIAENS Johan, CORIA Emmanuel, CORNELIS Lieve, DAEMS Katleen, DE LUYCK Jan, DEREYCKE Bruno, DESOMBERE Philippe, DE VREESE Olivier, DUCHESNE Cathy, EELEN Paul, ENGELEN Johan, ETIENNE Vincent, EVERAERTS Harry, FERKET Vicky, GOETHALS Sylvie, GOLENVAUX Eric, GUNS Marc, GUS Jaak, HEMSCHOOTE Piet, HERREWIJN Gust, HOSTE Marleen, HUBIN Jean-François, JOSSE Claude, KEUPPENS Koen, KILIAN Patrick, KLAYKENS Joeri, KOSTER Anne, LAPEIRRE Frank, LUX Patricia, MOREAU Marie-Laure, NEYENS Evy, OLIVIER Stefan, OSTYN Katrien, PAUWELS Willy, PIRE Philippe, PLOMTEUX-VEKEMANS Pierre, ROMONT Jean-Pierre, ROTTIERS Patrick, SALAETS Hans, SCHICKS Joëlle, SWEERT Birgit, TELDERS Peter, TIMMERMAN Els, TURNA Ömer, VAN CUTSEM Daniel, VAN DEN ABEELE Herman, VAN DEN ECKER Ronald, VANDERBEEK Pierre, VANDERNOOT Jacques, VAN DE WEYER Jozef, VAN DOOREN Marnix, VAN GASSE Wim, VAN HOECKE Marc, VAN HOOFF Eric, VAN STEENVOORT Marc, VERFAILLIE Samuel, VERGAERT Paul, VERHEYDEN Jeroen, VERHEYEN Nicole, VERMAELEN Danielle, WETS Bernard, WEVERS Han, WEYMEERSCH Christel, WILLIAUME Alain, WUYTS Daniel	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	GUNS Marc	NL (NIVRA)
	GUS Jaak	NL (NIVRA)
• Grant Thornton International Ltd	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA – SCRL Grant Thornton Audit	
	CVBA Grant Thornton, Lippens & Rabaey (2 vestigingen)	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	12
	DEBAENE John, DEFOER Marleen, DE PAEPE Christophe, DUCHAU Karina, GOSSUIN Sabine, LAVENS Ilse, LEYNS Peter, LIPPENS Jan, MANNEKENS Marleen, MEGANCK Bart, RABAEY Stefaan, STEYAERT Stephanie	
• HLB International	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA – SCRL HLB Dodemont-Van Impe & C° (5 vestigingen)	
	SPRL Lerusse & C°	
	BVBA P. Van Impe & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	09
	CAZIN d'HONINCTHUN Régis, DODEMONT Jean, LEPIE Gonzalez, LERUSSE Pierre, MALMEDY Alain, ROSIER Stéphane, VAN IMPE Patrick, VAN MONTFORT Ludo, VAN PRAET Christian	
• IEC	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA – SPRL DGST & Partners - réviseurs d'entreprises – bedrijfsrevisoren	
	SPRL DGST – Gatz – Lecoq - Réviseurs d'entreprises	
	SPRL De Wolf, Gilson & C° Réviseurs d'entreprises - Bedrijfsrevisoren	
	BVBA – SPRL De Wolf, Ostyn, Caluwaerts, De Ridder & C° (3 vestigingen)	
	BVBA Ballet & C°	
	SPRL Bastogne & C°	
	BVBA Caluwaerts & C°, bedrijfsrevisoren	
	BVBA - SPRL Debaeke E. & C°	
	BVBA Luc De Puyseleir & C°	
	SPRL Michaël De Ridder & C° - Réviseur d'entreprises	
	BVBA - SPRL John Devuyt & C°	
	SPRL Michel Hofman	
	SPRL Cabinet Lecoq Michel, Réviseur d'entreprise	
	SPRL M Tape	

	BVBA Luk Ostyn	
	BVBA - SPRL Martine Piret réviseur d'entreprises	
	SPRL Ph Puissant & Cie	
	SPRL Pierre Sohet & C°	
	BVBA - SPRL Sopargest	
	BVBA Stoks Lelie & C°	
	BVBA - SPRL Régis Van Caillie - Réviseur d'entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	21
	BALLET Carine, BASTOGNE Jacques, BOUTON Myriam, CALUWAERTS Freddy, DEBAEKE Etienne, DEBROUX-LEDET Marie-Chantal, DE PUYSELEYR Luc, DE RIDDER Michaël, DEVUYST Johnny, DE WOLF Michel, GILSON Marc, HOFMAN Michel, JOURDE Ronald, LECOQ Michel, LELIE Etienne, NEUVILLE Brigitte, OSTYN Luk, PIRET Martine, PUISSANT Philippe, SOHET Pierre, VAN CAILLIE Régis	
• INPACT Audit Limited	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA - SCRL PVMD Bedrijfsrevisoren - Réviseurs d'entreprises (5 vestigingen)	
	BVBA Chaerels, Gistelincx & Partners	
	BVBA Lieven Delva	
	BVBA Peeters V., Vincke, Mels & C°	
	SPRL Van Ingelgom C°, Réviseurs d'entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	06
	CHAERELS Alain, DELVA Lieven, GISTELINCK Vincent, MELS Patrick, MISSELYN Vincent, VAN INGELGOM Josiane	
• JHI	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA A & F Bedrijfsrevisoren (3 vestigingen)	
	BVBA De Buyser N. & C°	
	BVBA Kosłowski Bedrijfsrevisor	
	BVBA G. Van Hemelryck & C° Bedrijfsrevisor	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	DE BUYSER Nadja, KOSŁOWSKI Georges, VAN HEMERYCK Geert	
• JPA International	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Van Cauter - Saeys & C°	
	BVBA J. Degryse Bedrijfsrevisor - Réviseur d'entreprises	
	BVBA I. Saeys Bedrijfsrevisor - Réviseur d'entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	07
	DEGRYSE Jan, DE KEYSER Chris, DE VIAENE Hilde, SAEYS Inge, SNAUWAERT Erik, VAN CAUTER Willem, VAN OOTEGEM Caroline	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	SNAUWAERT Erik	GD Lux (IRE)
	VAN CAUTER Willem	GD Lux (IRE)
• KPMG International Cooperative	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA - SCRL KPMG Bedrijfsrevisoren - Réviseurs d'entreprises (6 vestigingen)	
	BVBA - SPRL KPMG & Partners (2 vestigingen)	
	BVBA Pierre Berger	
	Comm. V Berger & C°	
	BVBA C. Bové, Bedrijfsrevisor	
	BVBA Brabants Bedrijfsrevisor	
	BVBA - SPRL Dirk Brex	
	Comm. V J. Briers	
	BVBA Erik Clinck & C°	
	BVBA Peter Coox	
	BVBA Serge Cosijns Bedrijfsrevisor	
	BVBA Els De Keukelaere Bedrijfsrevisor	

	SCS Michel Desaiwe, Réviseur d'entreprises	
	SPRL Devaux - Réviseur d'entreprises	
	SPRL Christophe Habets	
	BVBA Erik Helsen	
	BVBA Heyndrickx Wim	
	SCRL Hoste, Rousselle & Associés	
	Comm. V – SCS Michel Lange Réviseur d'entreprises	
	Comm. V – SCS Patricia Leleu	
	BVBA – SPRL Philippe Longerstaey, Réviseur d'entreprises-bedrijfsrevisor	
	Comm. V O. Macq	
	Comm. V Oeyen & C°	
	SCS Alexis Palm & Cie, Réviseur d'entreprises	
	Comm. V – SCS Dominic Rousselle	
	BVBA Ludo Ruysen & C°	
	CVBA – SCRL Salustro Reydel	
	Comm. V P. Simons	
	BVBA Robert Snijkers, bedrijfsrevisor	
	BVBA Dirk Timmerman	
	Comm. V Luc Van Couter & C°	
	BVBA J. Vanderbruggen	
	BVBA H. Van Donink, bedrijfsrevisor	
	BVBA – SPRL Véronique Vandooren, Réviseur d'entreprises	
	Comm. V Henk Vdorpe, Bedrijfsrevisor	
	SCS Benoît Van Roost	
	BVBA Louis Vercammen	
	CVBA – SCRL Vercruysse, Delplace, Mortier & C° - DMV Réviseurs d'entreprises (lien avec KPMG France)	
	Comm. V Verrijssen & C° Bedrijfsrevisor	
	BVBA Rudy Vlaeminck	
	Comm. V Luc Vleck & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	69
	BERGER Pierre P., BOMBAERTS Gilbert, BOONEN Mike, BOVE Christian, BRABANTS Sophie, BRECK Dirk, BRIERS Jos, BRIERS Nathalie, CLINCK Erik, COOX Peter, COSIJNS Serge, COX Raf, DE BOCK Filip, DECLERCQ Olivier, DE DECKER Kristina, DE KEUKELAERE Els, DESAIVE Michel, DE SCHRIJVER Marijke, DEVAUX Benoît, DE WILDE Tom, DURIEUX Thomas, FLAMEY Koenraad, HABETS Christophe, HANSON Jeanne, HELSEN Erik, HEYNDRIKX Wim, HOEBEECK Joachim, HUFKENS Isabelle, JACKERS Götwin, LANGE Michel, LELEU Patricia, LONGERSTAEY Philippe, LOUCKX Claude, MACQ Olivier, MATHOT Filip, OEYEN Luc, PALM Alexis, PAPS Eric, ROELANDT Luk, ROUSSELLE Dominic, RUYSEN Ludo, RYMEN Rosy, SCHELPE Dieter, SIMONS Elly, SIMONS Patrick, SNIJKERS Robert, SPILEERS Diane, TANGHE Karel, TIMMERMAN Dirk, VAN AERDE William, VAN CAMPENHOUT Charles, VAN COUTER Luc, VANDERBRUGGEN Jozef, VAN DONINK Hendrik, VANDOOREN Véronique, VANDORPE Henk, VAN LINDEN Kristof, VANOMMESLAEGHE Carine, VAN ROOST Benoit, VAN STAALJ Patouche, VAN VRECKOM Liesbeth, VERCAMMEN Lodewijk, VERCRUYSE Michel, VERMEERSCH Ellen, VERRIJSEN Luc, VLAEMINCK Rudy, VLECK Luc, VLOEBERGH Johan, WAGEMANS Pieter	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	05
	BERGER Pierre P.	UK (ICAEW)
	DESAIVE Michel	Romania (2)
	JACKERS Götwin	USA (Minnesota)
	LELEU Patricia	USA (California)
	SIMONS Patrick	NL (NIVRA)
	SNIJKERS Robert	NL (NIVRA)
	VLAEMINCK Rudy	NL (NIVRA)

• Mazars	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA – SCRL Mazars Réviseurs d'entreprises - Bedrijfsrevisoren (3 vestigingen)	
	BVBA – SPRL Goossens, Gossart, Joos Réviseurs d'entreprises (3 vestigingen)	
	CVBA – SCRL GGJ & Partners Bedrijfsrevisoren / Réviseurs d'entreprises	
	BVBA – SPRL Cardyn & Joos - Bedrijfsrevisoren	
	BVBA – SPRL D. Goossens, Réviseur d'entreprises - Bedrijfsrevisor	
	BVBA – SPRL Philippe Gossart, Réviseur d'entreprises	
	BVBA Chantal Joos, Bedrijfsrevisor / Réviseur d'entreprises	
	BVBA Dirk Stragier	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	19
	ACKE Lieven, DE COCK Dieter, DECRUY Els, DE HARLEZ DE DEULIN Philippe, DOYEN Xavier, DUROISIN Annette, GOOSSENS Daniel, GOSSART Philippe, JOOS Chantal, LEBRUN Véronique, NICOLAS Marc, NUTTENS Anton, POLLARIS Benedicte, POTEL Guillaume, STRAGIER Dirk, VAN PASSEL Hugo, VERHAMME Thomas, VERMEERSCH Martine, WAGEMANS Frederik	
• Moore Stephens International Limited	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Moore Stephens RSP, Réviseurs d'entreprises (2 vestigingen)	
	CVBA Moore Stephens Verschelden, Bedrijfsrevisoren (3 vestigingen)	
	CVBA Van Havermaet Groenweghe Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Didier Corthouts	
	BVBA Emiel De Smedt, bedrijfsrevisor	
	BVBA Marcel Horemans	
	SPRL Rosmeulen, Vaesen & C°	
	BVBA Jean Vanderhaegen	
	BVBA Rudi Zeelmaekers, bedrijfsrevisor	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	19
	ALCOVER Pierre, BRIJS Carine, CORTHOUTS Didier, DE COSTER Johan, de MEY Filip, DE SMEDT Emiel, DUMONT Axel, HOREMANS Marcel, PIRLOT Philippe, SEGERS Katleen, SWINNEN Francis, THUBRON Christopher, VAESSEN Henri, VAN DER BIEST Wendy, VANDERHAEGEN Jean, VAN RYSSEGHEN Geert, VERSCHelden Frans, VERSCHelden Peter, ZEELMAEKERS Rudi	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	ALCOVER Pierre	GD Lux (IRE)
	THUBRON Christopher	UK (ICAEW)
• PKF International Limited	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA PKF Bedrijfsrevisoren (3 vestigingen)	USA (PCAOB)
	BVBA Achiel Clybouw, André Clybouw & C°, Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Paul De Weerdt, Bedrijfsrevisor	
	BVBA G.L. Bedrijfsrevisor	
	BVBA Gunter Loits Bedrijfsrevisor	
	BVBA Karel Nijs Bedrijfsrevisor	
	BVBA Steven Pazen	
	BVBA Ria Verheyen	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	13
	BEUNEN Dirk, BRANSON Joël, BRESCH Diane, CLYBOUW André, DE JONGE Daniël, DELTOUR Luc, DE WEERDT Paul, LEFEBVRE Geert, LOITS Gunther, NIJS Karel, PAZEN Steven, VAN DEN BROECK Dirk, VANHEE Lucrèce, VERHEYEN Ria, WILLEMYNS Hilde	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	CLYBOUW André	GD Lux (M Just)

• PricewaterhouseCoopers International	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA PwC Bedrijfsrevisoren (4 vestigingen)	
	SPRL PwC Audit Services (1 vestiging)	
	CVBA PwC & Partners (4 vestigingen)	
	BVBA Lieven Adams	
	BVBA Marc Daelman	
	BVBA Karel De Baere	
	BVBA Koen Hens	
	BVBA Filip Lozie	
	BVBA Peter Opsomer	
	SPRL Robert Peirce	
	SPRL Patrice Schumesch	
	SPRL Romain Seffer	
	BVBA Joseph Steenwinckel	
	SPRL Jacques Tison	
	BVBA Jan Van den Bulck	
	BVBA Peter Van den Eynde	
	BVBA Raf Vander Stichele	
	SPRL Raynald Vermoesen	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	86
	ADAMS Lieven, ADORANTE Mélanie, ALMER Michaël, ATTOUT Emmanuèle, BARTHELEMY Philippe, CAPPOEN Kurt, CASTELEIN Robert, CATTOIR François, CAYTAN Johnny, CEULEMANS Filip, CLEENEWERCK Ann, DAELMAN Marc, DAMS Eddy, DE BAERE Karel, DE COCQUEAU DES MOTTE Cédric, DE LANGHE Tine, DELANOYE Didier, DE LOORE David, DEPRAETERE Pascal, DE RAEDEMAEKER Jurgen, DE SCHACHT David, DE SMET Didier, DEVRIEZE Dimitri, D'HONDT Peter, DISCRY Luc, DOUMEN Mathy, DRIEGHE Filip, FOSSION Jean, GABRIELS Bernard, GOVAERT Tessa, GOYVAERTS Willy, HELSEN Griet, HENS Koen, JEANQUART Roland, JOOS Gregory, LOZIE Filip, MARICHAL Kurt, MATTELAER François, MATRICHE Didier, MCCARTHY Anthony J., MERCKX Philip, MEULEMAN Tom, MICHAUX Jean-Philippe, MOENS Ilse, MORTROUX Patrick, OPSOMER Herwig, OPSOMER Peter, PEIRCE Robert, RASMONT Isabelle, RAVIJTS Johan, RENIER Ben, RYCKAERT Veronique, SABLON Veerle, SCHEYVAERTS Thomas, SCHUMESCH Patrice, SEEUWS Emeric, SEFFER Romain, SEVERS Katia, SMOLDERS Ann, STEENWINCKEL Joseph, THYRION Vincent, TISON Jacques, TORBEYNS Kim, VAN ASSCHE Ilse, VAN BAELE Steven, VAN BAVEL Alexis, VANDENBORRE Bernard, VAN DEN BULCK Jan, VAN den EYNDE Peter, VANDENPLAS Yves, VANDER STICHELE Raf, VANDEWEERD Gisèle, VAN DYCK Sascha, VAN EETVELDE Fanny, VAN GOMPEL Bart, VAN GRIEKEN Sofie, VAN SANDE Petra, VAN VARENBERGH Tom, VEESTRAETEN Kevin, VERMEIRE Kenneth, VERMOESEN Raynald, VERMUSSCHE Dirk, VETS Kurt, WALGRAVE Damien, WILLEMSE Tom, WINNE Lien	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	05
	BARTHELEMY Philippe	GD Lux (IRE)
	CASTELEIN Robert	GD Lux (IRE)
	CATTOIR François	GD Lux (IRE)
	VERMOESEN Raynald	GD Lux (IRE)
• RSM International Limited	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA – SCRL RSM réviseurs d'entreprises – Bedrijfsrevisoren (4 vestigingen)	
	CVBA – SCRL RSM InterAudit (4 vestigingen)	
	CVBA - SCRL T.C.L.M. – Toelen, Cats	
	SCRL Toelen, Cats, Dupont, Koevoets Group	
	SPRL Joël Bouakicha, Réviseur d'entreprises	
	BVBA K. Coninx	
	SPRL Claes Didier	

	BVBA - SPRL De Clercq	
	SPRL B. de Grand Ry & C°	
	BVBA Annie De Wilde Bedrijfsrevisor	
	BVBA Kurt De Witte Bedrijfsrevisor	
	BVBA – SPRL Thierry Dupont	
	BVBA P. Kindt Bedrijfsrevisor	
	BVBA J.P. Koevoets	
	SPRL Thierry Lejuste	
	BVBA – SPRL Vinciane Maricq	
	BVBA – SPRL Jean-François Nobels	
	BVBA L. Toelen – Bedrijfsrevisor	
	SPRL Laurent Van Der Linden	
	SPRL Pierre Warzee, Réviseur d'entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	34
	ARNAUD Céline, BOUAKICHA Joël, CATS Jean-François, CLAES Didier, CONINX Kurt, DE CLERCQ Alain, de GRAND RY Bernard, DELACROIX Marie, DE WILDE Annie, DE WITTE Kurt, DUPONT Thierry, FISCHER Déborah, GERARD Pascal, GILLISJANS Willy, JANSSENS Gilbert, KINDT Patricia, KOEVOETS Jean-Paul, LAPERAL Luis, LECLERCQ Lionel, LEJUSTE Thierry, LELEUX Serge, MARICQ Vinciane, MORLIE Roland, MORRIS Karine, NOBELS Jean-François, NOEL Mathieu, SAEY Catherine, SATIN Olivier, TOELEN Luc, VANDEN BROECK Lieve, VAN DER LINDEN Laurent, VAN LEEMPUT Gert, VAN LOON Kim, WARZEE Pierre	
• Russell Bedford International	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Wouters, Van Merode & C° Bedrijfsrevisoren	
	BVBA J. Van Merode & C°, Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Dirk Wouters	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	DE CLERCK Anja, VAN MERODE Joris, WOUTERS Dirk	
• SMS Latinoamérica	Geen vertegenwoordiger in België (netwerk specifiek voor Latijns-Amerika)	
• Talal Abu Ghazaleh & Co. International (TAGI)	Geen vertegenwoordiger in België (netwerk specifiek voor Arabische landen)	
• UHY International Limited	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA - SPRL Bollen & C°	
	BCBA – SPRL CDP Chantal Bollen & C°, Réviseurs d'entreprises	
	BVBA – SPRL CDP De Wulf & C° (2 vestigingen)	
	SPRL CDP Petit & C°	
	BVBA – SPRL André François, Réviseur d'entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	05
	BOLLEN Chantal, DENIS Valérie, DE WULF Vincent, FRANCOIS André, PETIT Damien	

B. Andere internationale netwerken in België
Vertegenwoordigers in België onder de leden van het IBR
Aantal bedrijfsrevisoren behorend tot deze netwerken en erkenningen
in andere landen

Andere internationale netwerken	Bedrijfsrevisor(en) ingeschreven in het Belgisch openbaar register behorend tot dit netwerk	Andere inschrijving
• Nexia International	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	• VGD International	
	CVBA – SCRL VGD Bedrijfsrevisoren – Réviseurs d'entreprises (7 vestigingen)	
	BVBA Peter Bruggeman - Bedrijfsrevisor	
	BVBA Michel Dalle & C°, Bedrijfsrevisoren	
	CVBA De Deken, Scheffer, Van Reusel & C°	
	BVBA Maarten Lindemans, Bedrijfsrevisor	
	• VMB	
	CVBA VMB, Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Alain Bolssens Bedrijfsrevisor	
	BVBA Luc Martens, Bedrijfsrevisor	
	BVBA Tom Van Cleef, Bedrijfsrevisor	
	BVBA Ingrid Vosch Bedrijfsrevisor	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	22
	• VGD International	17
	BRUGGEMAN Peter, DALLE Jean-Michel, DE MEYER Philip, DEPREZ Nathalie, DERICK Jean, DE VOOCHT Guy, LELIE Jurgen, LINDEMANS Maarten, MOREELS Tony, ROOSE Bart, SCHEFFER Aimé, STEVENS Kristien, VAN DEN STEEN Koenraad, VAN GEET Hugo, VAN REUSEL Eric, WATERLOOS Bart, WAUTERS Marc	
	• VMB	05
	BOLSENS Alain, ENGELIN Didier, MARTENS Luc, VAN CLEEF Tom, VOSCH Ingrid	
• CPA Associates	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Boes & C°, bedrijfsrevisoren	
	SCRL Fallon, Chainiaux, Cludts, Garny & C°	
	BVBA Lelieur, Van Ryckeghem & C°	
	BVBA Dujardin & C°	
	BVBA Guy De Backer & C°	
	BVBA Bedrijfsrevisorenkantoor Dujardin	
	SPRL Henri Garny, Réviseur d'entreprises	
	SPRL LF Binon	
	BVBA – SPRL Renaud de Borman, Réviseur d'entreprises–Bedrijfsrevisor	
	SPRL Fernand Maillard & C°	
	BVBA Kris Messiaen	
	SPRL Christophe Remon & C°	
	BVBA – SPRL Alain Serckx, Réviseur d'entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	19
	BEGHIN Paul, BINON Louis-François, BOES Joseph-Michel, BOSSUYT Wim, CHAINIAUX Guy, CLUDTS Philippe, CREMER Guy, de BORMAN Renaud, DELPORTE Griet, DUJARDIN Piet, GARNY Henri, LELIEUR Marlène, MAILLARD Fernand, MESSIAEN Kris, REMON Christophe, RONSMANS Olivier, SERCKX Alain, VANDEPUTTE Jo, VAN RYCKEGHEM Geert	
• Baker Tilly	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Baker Tilly JWB Bedrijfsrevisoren	
	SPRL Baker Tilly Dorthu, Réviseurs d'entreprises	
	SPRL Anne Dorthu, Réviseur d'entreprises	
	BVBA Luc. en Benedikt Joos - Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Jan Smits Bedrijfsrevisor	

	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	13
	AELBRECHT Jos, COBERT Filip, DE BLANDER Christel, DORTHU Anne, DORTHU Joseph, JOOS Benedikt, JOOS Lucien, MERTENS Els, MEYVAERT Steven, SMITS Jan, VAN DE WALLE Wim, WAETERLOOS Willem, WEYERS Peter	
• Euraaudit	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	Maatschap Walkiers & C°	
	CVBA – SCRL Euraaudit de Guellinck, Réviseurs d'entreprises	
	BVBA – SPRL Degeest, Bedrijfsrevisoren – Réviseurs d'entreprises	
	SPRL Michel Denis - Réviseur d'entreprises	
	BVBA François Degeest Bedrijfsrevisor	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	12
	ARCELIN Georges, DEGEEST François, de GHELLINCK VAERNEWIJCK Dominique, de LOVINFOSSÉ Stéphane, DENIS Michel, MARISSEN, Marc, VAN BOSSTRAETEN Bruno, VANDENHOUTEN Eric, VAN EUPEN Koen, VAN MIEGHEM Johan, WALKIERS Emile, WILLEMS Dirk H.	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	de GHELLINCK VAERNEWIJCK Dominique	GD Lux (IRE)
• DFK International	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA – SCRL Foederer DFK Bedrijfsrevisoren	
	BVBA – SPRL Degrez DFK	
	NV Moens, Van Peteghem & C°	
	NV – SA Van Impe, Mertens & Associates, Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Georges Vanbilsen, Bedrijfsrevisor	
	BVBA Van Bourgogne & C° Bedrijfsrevisoren	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	11
	DEGREZ Maurice, EMBRECHTS Frank, MERTENS Joris, MOENS Jan, STEYAERT Sara, VANBILSEN Georges, VAN BOURGOGNIE Patrick, VAN DER SCHUEREN Veerle, VAN IMPE Herman Jan, VAN PETERGEM Geert, WIJNANTS Roland	
• Polaris International	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA CFD – Bedrijfsrevisoren	
	Maatschap – Société de droit commun Franceus Robrechts Lenaerts Kennof Bedrijfsrevisoren – Réviseurs d'entreprises	
	BVBA Toon Kennof Bedrijfsrevisoren & C°	
	BVBA – SPRL Robrechts & Partners	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	04
	FRANCEUS Bart, KENNOF Toon, LENAERTS Monika, ROBRECHTS Peter	
• Alliot Group	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA VCLJ Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Eddy Loots, bedrijfsrevisor	
	BVBA Van Cakenberghe & Partners	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	JOOS Ronny, LOOTS Jean-Paul, VAN CAKENBERGHE Hendrik	
• Fidunion	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA – SPRL Paul Lurkin & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	de MEESTER de BETZEBBROEC Eric, LURKIN Paul	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	LURKIN Paul	France (CRCC Paris)
• Kreston International	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA - SPRL Constantin Van Asbroeck	
	BVBA Van Asbroeck	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	01
	VAN ASBROECK René	

	Andere bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) behorend tot een internationaal netwerk	01
	ABBATE Bruno (via Alter Audit – Luxemburgse vennootschap)	
• ACF Group	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Haag, Moreaux & Cie Banden met Fiduciaire internationale, Fiduciaire de l'Ardenne en HMS Fiduciaire	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	HAAG Michel, MOREAUX Stéphan	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	HAAG Michel	GD Lux (IRE)
	MOREAUX Stéphan	GD Lux (IRE)
• AGN International	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Vyvey & C° - Bedrijfsrevisor	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	01
	VYVEY Steven	
• AGN International	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
• (via DSA International)	BVBA – SPRL Linet & Partners	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	01
	LINET Michel	
• TIAG	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA De Neef & Partners, Bedrijfsrevisoren	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	01
	DE NEEF Willy	
• INAA Group	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Jos Vanhees	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	01
	VANHEES Jozef	
• Integra International	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	01
	DE MEY Johan	

C. Andere netwerken of kleine structuren specifiek voor België
Vertegenwoordigers in België onder de leden van het IBR
Aantal bedrijfsrevisoren behorend tot deze netwerken
of kleine structuren en erkenningen in andere landen

Andere nationale netwerken	Bedrijfsrevisor(en) ingeschreven in het Belgisch openbaar register behorend tot dit netwerk	Andere inschrijving
• BCPA	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Bedrijfsrevisoren De Mey & C°	
	BVBA D. De Voogt, bedrijfsrevisor	
	BVBA Willy Doms Bedrijfsrevisor B.V.B.A.	
	BVBA – SPRL Frans Elpers & Partners Bedrijfsrevisoren	
	SPRL Emmanuel Grawez – Réviseur d'entreprises	
	BVBA J.-B. Ronse De Craene & C°	
	BVBA R. Vos & Partners, Bedrijfsrevisoren	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	15
	DE MEY Willy, DENAYER Yves, DE VOOGT Daniël, DOMS Willy, ELPERS Frans, GEELEN Hubert, GRAWEZ Emmanuel, HAESAERT Daniel A.P, HAUSTRAETE Jozef, MARKO Joseph, RONSE DECRAENE Jean-Benoît, SCHEERS Jean, VAN CLEEMPUT Dirk, VANOOTEGHEM Ronny, VOS Roland	
• VRC Bedrijfsrevisoren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA Vander Donckt – Roobrouck – Christiaens Bedrijfsrevisoren	
	BVBA André Geeroms	
	BVBA Bart Roobrouck	
	BVBA Herwig Vander Donckt, Bedrijfsrevisor	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	11
	CHRISTIAENS Yves, DECOSTER Mireille, GEEROMS André, MOTTE Brigitte, PLANQUETTE Kristof, REYNAERT Karolien, ROOBROUCK Bart, STAELENS Annemie, VANDER DONCKT Hedwig, VANDOORNE Karen, VAN STEENBERGE Bart	
• Triple A	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Burgelman, Van Den Abeele & C°	
	BVBA C. Rombaut, Bedrijfsrevisoren	
	BVBA – SPRL Vandaele & Partners	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	09
	BURGELMAN Alexandra, CLOQUET Jacques, DE RUDDER Dominique, DIVERS Brigitte, ROMBAUT Carl, VANDAELE Jean-Pierre, VAN DEN ABEELE Luc, VAN DEN ABEELE Luc R., VANDERLINDEN Jean-Marie	
• BST	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA – SPRL B.S.T. Réviseurs d'entreprises / Bedrijfsrevisoren	
	SPRL Frédéric Lepoutre, Réviseur d'entreprises	
	BVBA – SPRL Olivier Vertessen, Réviseur d'entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	08
	BOUMALEK Mohammed, DUMONT Vincent, GROESSENS Tony, LEPOUTRE Frédéric, SMETS Dirk, STEINIER Benoît, TYTGAT Pascale, VERTESSSEN Olivier	
• Vandelanotte	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA Vandelanotte Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Eddy Cober Bedrijfsrevisor	
	BVBA Bedrijfsrevisor Bart Ghekiere	
	BVBA Francis Rysman Bedrijfsrevisor	
	BCBA Nikolas Vandelanotte bedrijfsrevisor	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	08
	BOEYE Jan, COBER Eddy, GHEKIERE Bart, LOOTS Eddy, RYSMAN Francis, VAN BELLEGHEM Sofie, VANDELANOTTE Koenraad-Hein, VANDELANOTTE Nikolas	
• BBDH-Bedrijfsrevisoren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Blommaert & C° Bedrijfsrevisor	
	BVBA Verheyden, Heyvaert & C°	
	BVBA Veerle Verdegem & C°	

	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	06
	BLOMMAERT Johnny, BOSMAN Bart, DELAHAYE Eric, HEYVAERT Geert, VERDEGEM Veerle, VERHEYDEN Karel	
• BMA	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA - SPRL Buelens, Mathay, Matis & Associates	
	BVBA - SPRL Buelens Geneviève & C° - Réviseurs d'entreprises	
	SPRL E. Mathay & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	05
	BUELENS Geneviève, CAMBRON Virginie, FURER Samantha, MATHAY Eric, MATIS Christiane	
• A Audit	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Bedrijfsrevisor Graré & C°	
	BVBA Huygens & C°, bedrijfsrevisoren	
	BVBA Eric Van der Veken & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	04
	FIERENS Marc, GRARE Frank, HUYGENS Jan, VAN DER VEKEN Eric	
• VPC Réviseurs d'entreprises	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Vedrin, Prignon, Celen, Réviseurs d'entreprises	
	SPRL CELEN Pascal, Réviseur d'entreprises	
	SPRL Jean-Louis PRIGNON, réviseur d'entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	CELEN Pascal, GARRAIS Grace, PRIGNON Jean-Louis	
• BBMB Geassocieerde Bedrijfsrevisoren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA BB&B Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Beernaert Bedrijfsrevisor	
	BVBA Bloemen F & C° Bedrijfsrevisoren	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	BEERNAERT Ingeborg, BLOEMEN Frank, MAEYNINCKX Roger	
• DCB	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL DCB Collin & Desablens	
	SPRL Emmanuel Collin	
	SPRL Victor Collin	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	COLLIN Emmanuel, COLLIN Victor, DELWARDE Pierre	

Andere kleine structuren	Bedrijfsrevisor(en) ingeschreven in het Belgisch openbaar register behorend tot dit netwerk/deze structuur	Andere inschrijving
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Joiris, Rousseaux & C°, Réviseurs d'entreprises	
	SPRL Jean-Marie Joiris Réviseur d'entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	06
	DENYS Joëlle, GONET Sébastien, HAEGEMAN Jean-Michel, JOIRIS Jean-Marie, PRUNEAU Alexis, ROUSSEAU Bernard	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA De Roover & C° Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Ann Willekens, Bedrijfsrevisor	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	05
	BOONEN Stefan, DE ROOVER Guy, SCHILTZ Dirk, SCHOUTEET André, WILLEKENS Ann	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA – SPRL Dumont-Bossaert, Waltniel & C° (2 vestigingen)	
	BVBA – SPRL Bossaert Moreau Saman & C°	
	BVBA – SPRL Moreau-Cambier	
	BVBA Alain De Quick	
	BVBA – SPRL Dumont-Bossaert & C°	

	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	05
	DE QUICK Alain, DUMONT-BOSSAERT Annik, MOREAU Paul, SAMAN Wendy, WALTNIEL Patrick	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SCRL Fondu, Pyl, Stassin & C° (3 vestigingen)	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	GIGOT Philippe, LENOIR Jacques, VANDESTEENE Philippe	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Saintenoy, Comhaire & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	COMHAIRE Paul, DEMONCEAU David, SAINTENOY Christian	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Roels, Criel & C°, Bedrijfsrevisoren	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	CRIEL Luc, DE COCK Marc, VOSSSEN Filip	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA – SPRL Bernard Bigonville & C°	
	BVBA – SPRL Michel Delhove & C°	
	BVBA – SPRL Olivier Kerkhof & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	BIGONVILLE Bernard, DELHOVE Michel, KERKHOF Olivier	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	DELHOVE Michel	GD Lux (IRE)
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL D. Leboutte & C°	
	SPRL Mouhib & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	LEBOUTTE Denis, MOUHIB Jamal, RAHIER Samuel	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Van Wemmel - Kaekebeke – Bedrijfsrevisoren	
	BVBA A. Bauwens	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	BAUWENS Albert, VAN IMPE Kathleen, VAN WEMMEL Joseph	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	Avisor	
	SCRL C² Réviseurs & associés	
	SPRL de Montpellier	
	BVBA – SPRL Charles de Streel	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	de MONTPELLIER d'ANNEVOIE Charles-Marie, DE STREEL Charles-Henry, HURTEUX Dorothee	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
• (MDA)	CVBA Mertens, Dewaele, Achten & C° Bedrijfsrevisoren	
	CVBA Willy Mertens & C°, Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Dirk Achten & Partners, Bedrijfsrevisoren	
	BVBA De Waele Frans Bedrijfsrevisor	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	ACHTEN Dirk, DEWAELE Frans, MERTENS Willy	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SCRL DDC, Réviseurs d'entreprises	
	SPRL Delbrouck, Camarata, Gilles et Associés – Réviseurs d'entreprises	
	SCRL P.C. & C° Réviseurs d'entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	CAMMARATA Patrick, DELBROUCK Michel, GILLES Christelle	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Hault, Nicolet & C°, Réviseurs d'entreprises	
	SPRL Hault & C°	
	SPRL Jean Nicolet, Réviseur d'entreprises	

	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	HAULT François, HAULT Philippe, NICOLET Jean	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA De Poortere, Pieters & C° Bedrijfsrevisoren	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	03
	DE POORTERE Marc, DE POORTERE Ulrich, PIETERS Patrick	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Christine Coyette-Vanden Bosch, Réviseur d'entreprises	
	SPRL Toubeau Thierry & C°, Réviseur d'entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	TOUBEAU Thierry, VANDEN BOSCH Christine	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Vieira, Marchandise et Associés	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	MARCHANDISSE Yves, MENINA VIEIRA Manuel	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	Maatschap Degrande, Verschueren & C° - Bedrijfsrevisoren	
	BVBA G. Degrande & C° - Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Estella Verschueren & C° Bedrijfsrevisoren	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	DEGRANDE Guido, VERSCHUEREN Estella	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Contrôle Légal des Comptes & Consultance	
	SPRL Chantal Stilmant, Réviseur d'entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	EL FILALI Adil, STILMANT Chantal	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Deschamps, Godefroid, Verset & C°	
	SPRL Frédéric Verset & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	DESCHAMPS André, VERSET Frédéric,	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Beirens Stefaan Bedrijfsrevisor	
	BVBA Bedrijfsrevisor Ann Van Vlaenderen	
	BVBA WF & C° Bedrijfsrevisoren	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	BEIRENS Stefaan, VAN VLAENDEREN Ann	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Jan de Bom van Driessche	
	BVBA Jacques Van den Abeele, Bedrijfsrevisor	
	BVBA Vanstreels, de Bom van Driessche & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	DE BOM VAN DRIESSCHE Jan, VAN DEN ABEELE Jacques	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Thissen, Kohnen, Simon & Partners	
	SPRL A. Khonen & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	KOHEN Alain, SIMON Laurent	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	KOHEN Alain	GD Lux (IRE)
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA W. Van den Keybus – E. Van der Jeught, Bedrijfsrevisoren	
	BVBA W. Van den Keybus	
	BVBA Erik Van der Jeught	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	VAN DEN KEYBUS Werner, VAN DER JEUGHT Erik	

• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Poulain, Blacaen & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	BALCAEN Steve, POULAIN José	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Heynen, Nyssen & Cie – Réviseurs d’entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	HEYNEN Fabien, NYSSSEN Didier	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Nielandt, Franken & C° Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Guy Franken, Bedrijfsrevisor	
	BVBA Nielandt & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	FRANKEN Guy, NIELANDT Wouter	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Van Rie & C°, Bedrijfsrevisoren	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	TRUYENS Els, VAN RIE Frans	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Piton & Cie, Réviseurs d’entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	PITON Jean-Claude, PITON Valérie	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA De Mol, Meuldermans & Partners – Bedrijfsrevisoren	
	BVBA Johan De Mol	
	BVBA Kris Meuldermans	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	DE MOL Johan, MEULDERMANS Kris	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Lambotte & Monsieur	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	LAMBOTTE Pascal, MONSIEUR Murielle	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Jacques M.L. & Cie	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	JACQUES Marie-Luce, MONCOUSIN Michel	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Walter Hosten, Bedrijfsrevisor	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	HOSTEN Walter, VAN IMPE Ruben	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA – SCRL André Hoste & Associés	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	BODART-HOSTE Christine, HOSTE Anne	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL De Maertelaere Jean-Jacques – Réviseur d’entreprises	
	SPRL Lafontaine, Detilleux & Cie, réviseurs d’entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	DE MAERTELAERE Jean-Jacques, LAFONTAINE Léon	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Everaert, Frezin & Cie	
	SPRL Georges Everaert & Cie	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	EVERAERT Georges, FREZIN Olivier	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Faingnaert, Malisse & Cie	

	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	MALISSE Daniel, MEUREE Frédéric	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Engelen & Partners	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	BECKERS Luc, ENGELLEN Hubert	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA DE BOCK BEDRIJFSREVISOREN	
	BVBA Gunter De Bock	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	DE BOCK Guido, DE BOCK Gunter	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
(CKP)	BVBA Cleppe, Keunen & Partners	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	CLEPPE Jan, VANDEWALLE Peter	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA BEDRIJFSREVISOREN BUYCK, GODEFROIDT & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	BUYCK Ignaas, GODEFROIDT Jacky	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Luc Callaert	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	CALLAERT Luc, JANSSENS Yves	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Boulet, Bultot, Navaux & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	BULTOT Serge, NAVAUX Albert	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Briers, Bekkers & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	BEKKERS Alfons, BRIERS Simon	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Berckmoes, Langendries & Partners	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	BERCKMOES Renée, LANGENDRIES Johan	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Theo Van Herck, Bedrijfsrevisor	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	BOESMANS Philippe, VAN HERCK Theodoor	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA J. Vande Moortel & C° Bedrijfsrevisoren	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	DE CLERCQ Bert, VANDE MOORTELO Johan	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Marc Schoofs & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	MARIEN Carina, SCHOOF Marc	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Luc RAVERT & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen)	02
	TIMMERMANS Evy, RAVERT Luc	
• Zeer kleine structuren	Bedrijfsrevisor (natuurlijke persoon)	01
	DEDOUIT Jean-Jacques (tevens « commissaire aux comptes », vennoot bij het kantoor Caillau, Dedouit et Associés – Frans zelfstandig kantoor met 7 vennoten)	

D. Alleenwerkende bedrijfsrevisoren
Vertegenwoordigers in België onder de leden van het IBR
Lijst van de alleenwerkende bedrijfsrevisoren
en erkenningen in andere landen

Bedrijfsrevisoren met een éénpersoons-vennootschap		Andere inschrijving
	AELVOET Pascal BVBA - SPRL Aelvoet & Partners	
	ALAERTS Andy BVBA Andy Alaerts, Bedrijfsrevisor	
	ANDRE Evelyne SPRL Evelyne André et Cie	
	BAUWELINCK Erik BVBA Erik Bauwelinck & C°	
	BERIOT Philippe SPRL Philippe Beriot	
	BERTRAND Marie-José SPRL Bertrand et Associés - Reviseurs d'Entreprises	
	BLATON Bruno BVBA Blaton Bruno Bedrijfsrevisor	
	BOGAERT Peter BVBA Peter Bogaert	
	BRANKAER Philippe SPRL Brankaer Ph. & Partners	
	BRION Michel BVBA - SPRL Michel Brion and co	
	CAMU Patrick BVBA Patrick Camu	<i>GD Lux (IRE)</i>
	CHARLES de la BROUSSE Thibaut BVBA - SPRL Thibaut Charles de la Brousse	<i>GD Lux (M Just)</i>
	CLUKKERS Frédéric BVBA F. Clukkers, Bedrijfsrevisor	
	DE BACKER Adolf BVBA Dolf De Backer Revisor	
	DE BIE Michel BVBA De Bie & C°	
	de BONHOME Olivier BVBA - SPRL O. de Bonhome	
	DE BREMME Marc BVBA M. De Bremme & C°	
	DE DEYNE Elswinde BVBA Elswinde De Deyne	
	DELAUNAY Stephane BVBA Stephane Delaunay	<i>NL (NIVRA)</i>
	DE LILLE Johan BVBA Bedrijfsrevisor De Lille & Co	
	DE NUL Roger BVBA De Nul & C°, Bedrijfsrevisor	
	DEREMINCE Jean-Marie SPRL Jean-Marie Deremince, reviseur d'entreprises	
	DUCHATEAU Geert BVBA Geert Duchateau & C°	
	DUMORTIER Jean-Marie CVBA - SCRL Dumortier & C°	
	ERALY Patrick BVBA - SPRL Patrick Eraly & C°	
	FINAMORE Georges SPRL Georges Finamore & C° Réviseurs d'entreprises	
	FOQUE Ludo BVBA Foqué & Partners	

	FRANCOIS Jozef BVBA Jo Francois Bedrijfsrevisor	
	HOYDONCKX Marc BVBA Hoydonckx & Partners - Bedrijfsrevisoren	GD Lux (IRE) UK (AAPA)
	HUBERT Alain BVBA – SPRL Hubert & C° - Bedrijfsrevisor	
	HUYBRECHTS Frank BVBA Bedrijfsrevisor Fank Huybrechts	
	JACKERS Jurgen BVBA Jackers Bedrijfsrevisor	
	KESTERMANS Dominique SPRL D. Kestermans, réviseur d'entreprises	
	LANCKMAN Ben BVBA Ben Lanckman & C°, Bedrijfsrevisoren	
	LAURENT Jean SPRL J. Laurent, réviseur d'entreprises	
	LAURIJSEN Eduard BVBA Eddy Laurijssen, bedrijfsrevisor	
	LONHIENNE Alain SPRL Alain Lonhienne Réviseur d'entreprises	
	LUTEIJN Saskia BVBA Saskia Luteijn, Bedrijfsrevisor	
	LUYTEN Marc BVBA Marc Luyten Bedrijfsrevisor	
	MASSY Marc BVBA Bedrijfsrevisor M. Massy	
	MERCKEN Wery BVBA Mercken & C°	
	MERLIN Yves-Marie BVBA – SPRL Yves Merlin	
	MEYNENDONCKX Bart BVBA Luyten, Meynendonckx & Partners – Bedrijfsrevisoren BVBA Bart Meynendonckx	
	MICHIELS Stefan BVBA Stefan Michiels	
	MISSANTE Christian BVBA – SPRL Christian Missante	
	MUSIALSKI Michel SPRL M. Musialski	
	NAESSENS Dirk BVBA Dirk Naessens	
	NEVEUX Christian SPRL Christian Neveux et associés, Réviseurs d'entreprises	
	NICOLAIJ Ira BVBA Ira Nicolaij & Partners	
	NIJS Virgile BVBA Virgile Nijss	
	PARMENTIER Guy BVBA Parmentier Guy	
	PAUWELS Paul BVBA Pauwels & Partners Bedrijfsrevisoren	
	PEREMANS Kristien BVBA Peremans & C°	
	PLATTEAU Helga BVBA Helga Platteau Bedrijfsrevisor	
	PLETTINX Jo BVBA Jo Plettinx & C°	
	POETTE Christian SPRL Poette & Cie	
	PRAET Daniël BVBA Danny Praet - Bedrijfsrevisor	
	PREUD'HOMME André SPRL André Preud'Homme & C°	

	PRIEM Johan BVBA Johan Priem	
	ROECKENS Guy BVBA Roeckens & C°	
	SCHOOLS Roger SPRL Denebourg, Schools & Cie	
	SOHET Luc SPRL Sohet & C°	
	STEYAERT Jacques BVBA Jacques Steyaert	
	TAYLOR Peter BVBA - SPRL TAYLOR & C°	
	'T JAMPENS Maaïke BVBA Maaïke 't Jampens Bedrijfsrevisor	
	TORFS Stefaan BVBA Torfs Stefaan	
	VAES Dominique BVBA D.A. Vaes & C° Bedrijfsrevisor	
	VANDELANOTTE Frank BVBA Frank Vandelanotte, Bedrijfsrevisor	
	VANDENBOSCH Bruno BVBA – SPRL Bruno Vandenbosch & C° réviseur d'entreprises	
	VANDER STICHELE Ignace BVBA Ignace Vander Stichele & C°	
	VAN KERCKHOVE Paul BVBA Van Kerckhove & C°	
	VAN RYSEGGHEM Ann BVBA A. Van Rysseghem Bedrijfsrevisoren	
	VANSTEELANT Sven BVBA Vansteelant Sven, Bedrijfsrevisor	
	VAN USSEL Boudewijn BVBA Boudewijn Van Ussel & C°	
	VAN VLAENDEREN Frans BVBA F. Van Vlaenderen, bedrijfsrevisor & C°	
	VENCKEN Hubert BVBA Hubert Vencken	
	VERSTAPPEN Eli BVBA Eli Verstappen Bedrijfsrevisor	
	WATTEYNE Maria BVBA Mieke Watteyne	
	WEBER Michel BVBA – SPRL Michel Weber, Réviseur d'entreprises	
	WILMET Francis SPRL F.A. Wilmet & Cie	

Bedrijfsrevisoren zonder éénpersoons- vennootschap		Andere inschrijving
	BACQ Joëlle	
	BERTELS Eddy	
	BLUARD Roland	
	BORN Alexander	
	BORRE Werner	
	BRAECKMANS Paul	
	BRANCART Martine	
	BROOS Roger	
	BUYSE Martine	
	CHABERT Danny	
	CLYBOUW Arnaud	
	CUPPENS Johan	
	DAERDEN Frédéric	
	DANVOYE Xavier	
	DE BRUYN Alexis	
	DE GREEF Kim	
	DEJON Bénédicte	
	DEKEYSER Yann	
	DE KLERCK Bruno	
	DEPLANCKE Mia	
	DEPOORTER Karel (lien avec Fiduciaire Van Goethem & Gekiere (IEC))	
	DEWACHTER Luc	
	GEILENKIRCHEN Pierre	
	HERMANS Dominique	
	HOF Gerard	
	INNEGRAEVE Peter	
	JOYE Claudine	
	KESTELOOT Edouard	
	KOOPMAN Vincent	
	LEJEUNE Jean-Pierre	
	LENS Serge	
	LIPTON David	UK (ICAEW)
	MARBAIX Martine	
	MAS Jan	
	MEYERS Robert	
	MOUY Daniel (expert-comptable français)	
	PARET Philippe	
	PIRENNE Joseph	
	QUIVY Danielle	
	ROUSERE Nicolas	
	RUTSAERT Wim	
	SPILLAERT Viviane	
	STAMMEN Luc	
	THIERI Jean-Marc	GD Lux (IRE)
	VAN DALE Vicky	
	VANDERHAEGEN Steven	
	VANDEURZEN Maria Helena	
	VAN GOOLEN Geert	
	VAN HULLEBUSCH Tim	
	VERBEURGT Thierry	
	VERBRUGGEN-DE WAELE Chantal	
	VERMEEREN Piet H.	NL (NIVRA)
	VINCENT Jean-Marie	
	WEEMAES Marc	
	WERA Michel	

	WINKIN Jacqueline	
	WOUTERS Benny	
	WYSEUR Maurice	

E. Bedrijfsrevisoren die tijdelijk verhinderd zijn
Vertegenwoordigers in België onder de leden van het IBR
Lijst van de verhinderde bedrijfsrevisoren en erkenningen in andere landen

		Andere inschrijving
	ALGOET Inge	
	BAEYENS Tinne	
	BLOMME Hilde	
	BONNE Erik	
	BOUSIS François	
	BULCAEN Frederic	
	COPPENS Rika	
	CORSALE Claudia	
	CRETEN Godelieve	
	DAEMS Christoph	
	DAERDEN Michel	
	DE BACKER Guy	
	DE BLIECK Caroline	
	DEFOURT Benoît	
	DE LAET Jan	
	DE LANDSHEER Jan Frank	
	DE PAEPE Marcel	
	DE ROUCK Farah	<i>USA (Californie)</i>
	DERYNCK Chris	
	DE SCHREVEL Laurent	
	DEWAELE Karel	
	DE WINTER Leny	
	DIERENS Ingeborg	
	DIRIX Didier	
	DUMOULIN Francis	
	ERCKENS Axel	
	ERNST Christophe	
	FIVEZ Pol	
	FLO Wim	
	FRAITURE Emmanuel	
	FRAITURE Jean	
	FRANCOIS Luc	
	FRANCOIS Philippe	
	FRISQUE Hugues	
	GABRIEL Vincent	
	GIANGRECO Laura	
	GOYENS Bart	
	GULDENTOPS Michel	
	GUYSENS Tom	
	HAQUET Sabrina	
	HERALY Laurence	
	HERMANS Sigrid	
	HOEBRECHS Veerle	
	IDES Christophe	
	KNEIP Nathalie	
	LAAJIMI Zoubeir	
	LAGET Lutgard	<i>GD Lux (IRE)</i>
	LAPERAL Anastasio	
	LEMMENS Winny	

	LEPOUR Wathelet	
	LEROY Chantal	
	LEVERT Cédric	
	MAES Karl	
	MARIS David	
	MERTENS Lieve	
	MEUNIER Isabelle	
	MOMMENS Patrick	
	MOORS Bruno	
	MORREEL Jan	<i>USA (New York)</i>
	MOTMANS Tom	
	NAENEN Martine	
	PELSSER Véronique	
	PINXTEREN Danny	
	PLAS Patricia	
	PLAS Thierry	
	PULINX Eric	
	RAS Davy	
	RIJMENANS Ive	
	SERHIR Hakim	
	SMITS Brecht	
	STROECKX Filip	
	SWINNEN Nico	
	TEERLYNCK Johan	
	THIRION Jean-Philippe	
	T'JOLLYN Steven	
	TRINON Sophie	
	VALCKX Patrick	
	VAN den BRANDEN Erik	
	VANDEBUSSCHE Hendrik	
	VANDEN HAUTTE Eddy	
	VAN DER BORGHT Mark	
	VANDERHEYDEN Vera	
	VAN DE SYPE Lieven	
	VAN ELSACKER Luk	
	VASTMANS Ingrid	
	VELGHE Mieke	<i>USA (Californie)</i>
	VERBIST Ludovic	
	VERCRUYSE Marc	
	VERELLEN Geert	
	VERSCHUERE Willy	
	VESSIE Bénédicte	
	VYLS Koen	
	WIRIX Patrik	
	WITTEMANS Hilde	

Studie 2009/02 van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen Bedrijfsrevisoren met een andere erkenning in het buitenland

Disclaimer

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft zich voor het realiseren van deze studie, die met de grootste zorgvuldigheid is uitgevoerd, gebaseerd op publieke informatie die op het internet **per 30 april 2010** beschikbaar was, en meer in het bijzonder op de informatie die door de internationale structuren zelf ter beschikking wordt gesteld (ongeacht of het al dan niet om geïntegreerde netwerken gaat), alsook op de elektronische versie van het Belgisch openbaar register van de bedrijfsrevisoren.

De Hoge Raad kan evenwel niet garanderen dat deze empirische studie, gerealiseerd met louter wetenschappelijke doelstellingen, vrij is van elke vergissing of ontbrekende informatie, aangezien de studie uitsluitend is gebaseerd op inlichtingen die via het internet zijn verstrekt door de beroepsbeoefenaars en de organisaties waartoe zij behoren.

De Hoge Raad kan dan ook niet verantwoordelijk worden gehouden voor een eventueel nadeel dat, op de één of andere manier, zou kunnen veroorzaakt worden door het gebruik van deze informatie door wie dan ook.

A. Lijst van de 21 leden van «Forum of firms» op datum van 1 januari 2010 Vertegenwoordigers in België onder de leden van het IBR Bedrijfsrevisoren met een inschrijving in het buitenland

Internationale netwerken lid van «Forum of firms»	Bedrijfsrevisor(en) ingeschreven in het Belgisch openbaar register behorend tot dit netwerk	Andere inschrijving
<i>BDO International</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA BDO Atrio Bedrijfsrevisoren - Réviseurs d'entreprises (9 vestigingen)	USA (PCAOB)
<i>Crowe Horwath International</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA – SCRL Callens, Guevar, Van Impe & C° (8 vestigingen)	
	CVBA Callens, Pirenne, Theunissen & C° Bedrijfsrevisoren (7 vestigingen)	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	CALLENS Boudewijn	GD Lux (IRE)
		Germany (IdW)
	CALLENS Philip	GD Lux (IRE)
	GUEVAR Bertrand	France (CNCC)

<i>Deloitte Touche Tohmatsu</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA Deloitte Bedrijfsrevisoren (5 vestigingen)	USA (PCAOB)
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	ODENT Philippe	Burundi
		RD Congo
<i>Ernst & Young Global Limited</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Ernst & Young & Partners (3 vestigingen)	
	CVBA Ernst & Young Bedrijfsrevisoren (5 vestigingen)	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	GUNS Marc	NL (NIVRA)
	GUS Jaak	NL (NIVRA)
<i>JPA International</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA Van Cauter - Saeys & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	SNAUWAERT Erik	GD Lux (IRE)
	VAN CAUTER Willem	GD Lux (IRE)
<i>KPMG International Cooperative</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA – SCRL KPMG Bedrijfsrevisoren - Réviseurs d'entreprises (6 vestigingen)	
	BVBA – SPRL KPMG & Partners (2 vestigingen)	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	BERGER Pierre P.	UK (ICAEW)
	DESAIVE Michel	Romania (2)
	JACKERS Götwin	USA (Minnesota)
	LELEU Patricia	USA (California)
	SIMONS Patrick	NL (NIVRA)
	SNIJKERS Robert	NL (NIVRA)
	VLAEMINCK Rudy	NL (NIVRA)
<i>Moore Stephens International Limited</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Moore Stephens RSP, Réviseurs d'entreprises (2 vestigingen)	
	CVBA Moore Stephens Verschelden, Bedrijfsrevisoren (3 vestigingen)	
	CVBA Van Havermaet Groenweghe Bedrijfsrevisoren	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	ALCOVER Pierre	GD Lux (IRE)
	THUBRON Christopher	UK (ICAEW)
<i>PKF International Limited</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA PKF Bedrijfsrevisoren (3 vestigingen)	USA (PCAOB)
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	CLYBOUW André	GD Lux (M Just)
<i>PricewaterhouseCoopers International</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	CVBA PwC Bedrijfsrevisoren (4 vestigingen)	
	SPRL PwC Audit Services (1 vestiging)	
	CVBA PwC & Partners (4 vestigingen)	

	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	BARTHELEMY Philippe	GD Lux (IRE)
	CASTELEIN Robert	GD Lux (IRE)
	CATTOIR François	GD Lux (IRE)
	VERMOESEN Raynald	GD Lux (IRE)

B. Andere internationale netwerken in België

Vertegenwoordigers in België onder de leden van het IBR

Bedrijfsrevisoren met een inschrijving in het buitenland

Andere internationale netwerken	Bedrijfsrevisor(en) ingeschreven in het Belgisch openbaar register behorend tot dit netwerk	Andere inschrijving
<i>Euraudit</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	Maatschap Walkiers & C°	
	CVBA – SCRL Euraudit de Guellinck, Réviseurs d'entreprises	
	BVBA – SPRL Degeest, Bedrijfsrevisoren – Réviseurs d'entreprises	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	de GHELLINCK VAERNEWIJCK Dominique	GD Lux (IRE)
<i>Fidunion</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA – SPRL Paul Lurkin & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	LURKIN Paul	France (CRCC Paris)
<i>ACF Group</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Haag, Moreaux & Cie - Banden met Fiduciaire internationale, Fiduciaire de l'Ardenne en HMS Fiduciaire	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	HAAG Michel	GD Lux (IRE)
	MOREAUX Stéphan	GD Lux (IRE)

C. Andere netwerken of kleine structuren specifiek voor België

Vertegenwoordigers in België onder de leden van het IBR

Bedrijfsrevisoren met een inschrijving in het buitenland

Andere nationale netwerken	Bedrijfsrevisor(en) ingeschreven in het Belgisch openbaar register behorend tot dit netwerk	Andere inschrijving
<i>Zeet kleine structuren</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	BVBA – SPRL Bernard Bigonville & C°	
	BVBA – SPRL Michel Delhove & C°	
	BVBA – SPRL Olivier Kerkhof & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	DELHOVE Michel	GD Lux (IRE)
<i>Zeet kleine structuren</i>	Bedrijfsrevisoren (rechtspersonen)	
	SPRL Thissen, Kohnen, Simon & Partners	
	SPRL A. Khonen & C°	
	Bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen) met een andere inschrijving	
	KOHNNEN Alain	GD Lux (IRE)

D. Alleenwerkende bedrijfsrevisoren**Vertegenwoordigers in België onder de leden van het IBR
Bedrijfsrevisoren met een inschrijving in het buitenland**

Alleenwerkende personen		Andere inschrijving
	CAMU Patrick BVBA Patrick Camu	GD Lux (IRE)
	CHARLES de la BROUSSE Thibaut BVBA - SPRL Thibaut Charles de la Brousse	GD Lux (M Just)
	DELAUNAY Stephane BVBA Stephane Delaunay	NL (NIVRA)
	HOYDONCKX Marc BVBA Hoydonckx & Partners - Bedrijfsrevisoren	GD Lux (IRE) UK (AAPA)
	LIPTON David	UK (ICAEW)
	THIERI Jean-Marc	GD Lux (IRE)
	VERMEEREN Piet H.	NL (NIVRA)

E. Bedrijfsrevisoren die tijdelijk verhinderd zijn**Vertegenwoordigers in België onder de leden van het IBR
Bedrijfsrevisoren met een inschrijving in het buitenland**

		Andere personen
	DE ROUCK Farah	USA (Californie)
	LAGET Lutgard	GD Lux (IRE)
	MORREEL Jan	USA (New York)
	VELGHE Mieke	USA (Californie)

European Group of Auditors' Oversight Bodies (EGAOB)

Guidance Paper on the Cooperation Between Competent Authorities within the EU (2009)

TABLE OF CONTENTS

1. INTRODUCTION
2. DESIGNATION OF A SINGLE CONTACT POINT
3. LANGUAGE
4. TYPES OF 'INFORMATION'
5. FREE TRANSFER OF CONFIDENTIAL INFORMATION
6. COOPERATION BETWEEN COMPETENT AUTHORITIES
6.1. General
6.2. Cooperation in inspections
6.3. Cooperation in investigations
7. TRANSFER OF RECEIVED INFORMATION TO OTHER MEMBER STATES
8. TRANSFER OF RECEIVED INFORMATION TO THIRD COUNTRIES
ANNEX: LEGAL FRAMEWORK

1. Introduction

This guidance paper of the European Group of Auditors' Oversight Bodies (EGAOB) sets out a common approach for cooperation between the competent authorities of Member States with respect to audit firm and auditor oversight within the European Union, as required by the Directive 2006/43/EC¹ (the Statutory Audit Directive). This paper will be reviewed annually.

¹ Directive 2006/43/EC on statutory audit of annual accounts and consolidated accounts and amending Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC: http://ec.europa.eu/internal_market/auditing/directives/index_en.htm

2. Designation Of A Single Contact Point

Article 33 of the Directive states that *Member States shall ensure that regulatory arrangements for public oversight systems permit effective co-operation at Community level in respect of Member States' oversight activities*. To that end, each Member State shall make one entity specifically responsible for ensuring that cooperation.

Therefore the most effective solution would be that each Member State designates a single competent authority as a single contact point for the transfer of any information between competent authorities. This authority should be the public oversight body (=EGAOB member) to enable a smooth functioning of the exchange of information. This would also prevent any perception of a potential issue of conflict of interest (see Article 35(2) of the Directive).

In some Member States the system of public oversight comprises several competent authorities, having their own "ultimate responsibility" for specific areas of audit oversight. In such a case the first contact should be established with the entity in the Member State that is the EGAOB member that has been designated as single contact point. That entity would then transfer the request, as necessary, to the relevant competent authority. Further contacts following the request could then take place directly with the competent authority having the specific responsibilities.

It should not be necessary in all cases for requests for information to be between members of the management board of competent authorities. To facilitate effective communication between Member States under Article 36, a competent authority in a Member State should be able to accept a request for information made by someone in another competent authority

that has been given an appropriate delegated authority by the management board of their organisation.

The EGAOB agreed to draw up a contact list of persons with delegated authority to act on behalf of the competent authority that is designated as the single contact point in the Member State for exchange purposes.

3. Language

Competent authorities in Member States should communicate if possible in English, other than where an alternative language is mutually convenient. Accompanying information that is not in English can be transferred in the original language, although the transferring competent authority at its own discretion can decide to provide the receiving competent authority with a brief overall summary of that information in English.

4. Types Of 'Information'

According to Article 36(1) of the Directive, "*competent authorities shall exchange information*". Information covered by professional secrecy may not be disclosed to any other person or authority except by virtue of the laws, regulations or administrative procedures of a Member State (Article 36(2) of the Directive). However, this article shall not prevent competent authorities from exchanging confidential information (Article 36(3) of the Directive).

Thus, according to the Directive, any (confidential) information can in principle be exchanged between competent authorities. The table below contains a non-exhaustive list of the kind or nature of information that can in principle be exchanged according to the requested purposes (for inspections, investigations, etc.).

Purpose of transfer	Kind/nature of information
Registration / Approval	Personal data Information relevant for registration and (possible) deregistration of audit firms and/or auditors, e.g. registration decisions regarding statutory auditor(s) / audit firm(s)
Inspection / Quality assurance	Information about (pending) inspections, e.g. inspection reports Audit working papers
Discipline	Information about (pending) disciplinary proceedings against the statutory auditor(s) / audit firms(s), e.g., results of the disciplinary proceeding
Investigation	Information about (pending) investigations Results of investigative proceedings against the statutory auditor(s) / audit firm(s) Information about (pending) administrative law proceedings/regulatory penalties

5. Free Transfer Of Confidential Information

Member States may not add conditions relating to the exchange of information between competent authorities additional to those set out in Article 36 of the Directive. To do otherwise would hinder effective cooperation between Member States and defeat the objective of minimum harmonisation across the EU. In particular:

(1) No specific bilateral arrangement, such as a memorandum of understanding, needs to be concluded between competent authorities of different Member States in order for information, including confidential information, to be transferred from one competent authority to another.

(2) The competent authority transferring the information must rely on confidentiality rules of the competent authority receiving the information, provided that the information is used by the receiving competent authority for the exercise of functions within the scope of the Directive and/or in the context of administrative or judicial proceedings specifically related to the exercise of those functions (Articles 36(2), 36(3) and 36(4) of the Directive). This means that consent by the transferring competent authority is not necessary where the information is transferred to *“another person or authority”... “by virtue of the laws, regulations or administrative procedures of [the receiving] Member State”*.

(3) Where information is to be transferred by the receiving competent authority at its discretion to another authority in that Member State, e.g. the securities regulator, for other purposes, the receiving competent authority should seek in advance the explicit consent of the transferring competent authority for the transfer of information to that other authority. The competent authority that transferred the information initially should be given the right to express consent or rejection to the further transfer.

(4) If there are legal requirements in place which require the receiving competent authority to pass on the information to another authority, then an objection to the transfer would be of no avail. Nevertheless in such a case the receiving authority should use its best efforts to protect the confidentiality of non-public information received from the transferring competent authority. The receiving competent authority should wherever possible alert the transferring

authority prior to complying with the legal requirement and provide a brief notification when it has been done.

(5) Intra EU transfers do not need approval by the domestic data protection authorities. Article 1 of the Data Protection Directive (Directive 95/46/EC) states that Member States shall neither restrict nor prohibit the free flow of personal data between Member States.

6. Cooperation Between Competent Authorities

6.1. General

According to Article 36(1) of the Directive competent authorities shall cooperate with each other whenever necessary for the purpose of carrying out their respective responsibilities under this Directive. Competent authorities shall render assistance to competent authorities in other Member States. Competent authorities shall respect the principle of home-country regulation and oversight by the Member State in which the statutory auditor or audit firm is approved and the audited entity has its registered office (Article 34(1) of the Directive).

It is helpful to distinguish between the characteristics of “inspections” and those of “investigations” in order to identify the scope of Article 36 of the Directive. Inspections, which in general take place on a regular basis, should contribute to enhancing audit quality in an inspected statutory auditor or an audit firm and should be principally of a preventative nature. They should aim at building and maintaining confidence in statutory audits and thus ultimately in financial markets. Investigations cover circumstances where there is suspicion of infringement or possible violation of laws, rules or regulations.

The following general conditions should apply to the exchange of information in the case of both investigations and inspections:

(1) The receiving competent authority should explain the purpose of the request.

(2) The information requested should be necessary and proportionate for this purpose and not obtainable otherwise. In other words, there is a need to know. A competent authority that can obtain information in other ways, for example from the group auditor in the member state of the receiving competent authority (in

the case where the group auditor already has the requested information) should not request the information from the competent authority of another Member State.

The receiving competent authority should establish the need for the request. Once this need has been established, the transferring competent authority should transfer the requested information to the receiving competent authority **without questioning the relevance of the request**.

(3) The information must relate to the carrying-out of statutory audits in the transferring Member State.

(4) According to Article 36(4) of the Directive the transferring competent authority may refuse to act on a request for information where:

(a) supplying information might adversely affect the sovereignty, security or public order of the requested Member State or breach national security rules; or

(b) judicial proceedings have already been initiated in respect of the same actions and against the same statutory auditors or audit firms before the authorities of the requested Member State; or

(c) final judgment has already been passed in respect of the same actions and on the same statutory auditors or audit firms by the competent authorities of the requested Member State.

The above conditions are necessary in order to minimise cases where competent authorities are faced with:

(1) requests by competent authorities of other Member States where there is no need to know or the relevant information can be obtained otherwise;

(2) unnecessary or disproportionate burdens on their capacity.

6.2. Cooperation in inspections

The Directive requires competent authorities in Member States to inform each other in the following instances:

(1) Where a competent authority concludes that activities contrary to the provisions of the Directive are being or have been carried out on the territory of another Member State. The competent authority shall notify the competent authority of the other Member State of that conclusion in as specific a manner as possible. The competent authority of the other Member State shall take appropriate action. It shall inform the notifying competent authority of the outcome and, to the extent possible, of significant interim developments. (Article 36(5) of the Directive).

(2) Where the approval of a statutory auditor or of an audit firm is withdrawn for any reason, the competent authority of the Member State where the approval is withdrawn shall communicate that fact and the reasons for the withdrawal to the relevant competent authorities of Member States where the statutory auditor or audit firm is also approved which are entered in the first-named Member State's register in accordance with Article 16(1) point (c).

In order to further develop effective cooperation, to the extent permitted by their respective national laws and procedures and without prior request, a competent authority should supply to competent authorities in other Member States any relevant factual information available to them and which they believe to be helpful to the other competent authorities for the purposes referred to in Article 36 (1) of the Directive. This may be considered in the following instances:

(1) Disciplinary or criminal proceedings have been initiated against a statutory auditor with a registration with a competent authority in another Member State.

(2) Administrative or criminal proceedings have been initiated against an audit firm with a registration with a competent authority in another Member State.

(3) (Public) sanctions have been imposed against an audit firm and/or individual auditors with a registration with the competent authority in another Member State.

In addition, competent authorities could consider providing relevant factual information

that relates to auditors/audit firms of a public interest entities (PIE) with a listing in another Member State.

The competent authorities in the transferring Member States should meet the requests for information within a reasonable period of time, preferably not exceeding a period of one month. If the transferring competent authority is not able to supply the required information within one month, it shall notify the receiving competent authority when the information will be available.

Finally, competent authorities of the Member States should strive to develop a common approach **and seek to** coordinate inspections of the firm-wide aspects of merger structures such as KPMG Europe LLP, Ernst & Young EMEA or similar structures in the future.

6.3. Cooperation in investigations

According to Article 36(1) of the Directive competent authorities shall exchange information and cooperate in investigations related to the carrying-out of statutory audits. For this purpose competent authorities shall, on request, and without undue delay, supply any information required (Article 36(4) of the Directive).

The information is only to be used by the receiving competent authority for the exercise of its functions within the scope of the Directive and in the context of administrative or judicial proceedings specifically related to the exercise of those functions, without prejudice to the obligations to which it is subject in judicial proceedings (Article 36(4) of the Directive).

In addition to the requirements that apply to requests for information in general (see “general” above) the transferring competent authority is obliged to supply the information relating to investigations without undue delay. If the transferring competent authority is not able to supply the required information without undue delay, it shall notify the receiving competent authority of the reasons therefore (Article 36(4) of the Directive).

According to Article 36(6) of the Directive a competent authority of one Member State may also request that an investigation be carried out by the competent authority of another Member State on the latter’s territory. It may further request that some of its own personnel be allowed to accompany the personnel of the

competent authority of that other Member State in the course of the investigation. The investigation shall be subject throughout to the overall control of the Member State on whose territory it is conducted. Therefore the transferring competent authority should have full discretion regarding the extent and the manner in which assistance is provided.

The purpose of the requested assistance by a competent authority in one Member State should be an investigation to detect, correct and prevent inadequate execution of a statutory audit in the transferring Member State (Article 30(1) Directive).

Given the provision of Article 36(1) (“In particular, competent authorities shall...cooperate in investigations...”) there is an obligation – and not a discretion – to provide assistance in relation to an investigation on behalf of the receiving competent authority. The transferring competent authority may refuse assistance only in the cases mentioned under Article 36(6) of the Directive:

- (1) such an investigation might adversely affect the sovereignty, security or public order of the requested Member State; or
- (2) judicial proceedings have already been initiated in respect of the same actions and against the same persons before the authorities of the requested Member State; or
- (3) final judgment has already been passed in respect of the same actions on such persons by the competent authorities of the requested Member State.

7. Transfer Of Received Information To Other Member States

Information that has been transferred by one Member State (A) to another Member State (B) may only be transferred by the receiving Member State (B) to another Member State (C), with the consent of Member State A.

EXAMPLE

Member State (A) transfers information concerning the audit of a subsidiary company to Member State (B), where the audit of the intermediate holding company takes place. Member State (C), where the audit of the parent company takes place, requests aggregated information from

Member State (B) concerning the audit of both the subsidiary and intermediate holding company.

In general, however, it would be preferable that Member State (C) should request any information directly from Member State (A), as the original source, rather than through Member State (B), as an intermediary.

This procedure respects:

(1) The principle of home-country regulation and oversight by the Member State in which the statutory auditor or audit firm is approved and the audited entity has its registered office.

(2) The purpose for which the information was initially transferred by the competent authority of a Member State.

8. Transfer Of Received Information To Third Countries

Information sent by a competent authority in one Member State (A) to a competent authority in another Member State (B) may not be transferred by the receiving Member State (B) to competent authorities in third countries. Competent authorities in third countries should direct their request to the competent authority in the Member State (A) that owns the information. This is necessary to respect the requirements of Article 47 of the Directive, which could otherwise be circumvented.

Example: The AFM in the Netherlands has no working arrangements with the competent authorities in Bermuda, unlike the AOC in Germany. If the AFM transfers information to the AOC and the AOC transfers that information to the competent authorities in Bermuda (even with the consent of the AFM), then the requirements of Article 47 of the Directive will not have been met.

Annex: Legal Framework

The cooperation between EU competent authorities is subject to the following legal framework:

Article 34 of the Directive 2006/43/EC:

Mutual recognition of regulatory arrangements between Member States

1. Regulatory arrangements of Member States shall respect the principle of home-country regulation and oversight by the Member State in which the statutory auditor or audit firm is approved and the audited entity has its registered office.

Article 36 of the Directive 2006/43/EC:

Professional secrecy and regulatory cooperation between Member States

1. The competent authorities of Member States responsible for approval, registration, quality assurance, inspection and discipline shall cooperate with each other whenever necessary for the purpose of carrying out their respective responsibilities under this Directive. The competent authorities in a Member State responsible for approval, registration, quality assurance, inspection and discipline shall render assistance to competent authorities in other Member States. In particular, competent authorities shall exchange information and cooperate in investigations related to the carrying-out of statutory audits.

2. The obligation of professional secrecy shall apply to all persons who are employed or who have been employed by competent authorities. Information covered by professional secrecy may not be disclosed to any other person or authority except by virtue of the laws, regulations or administrative procedures of a Member State.

3. Paragraph 2 shall not prevent competent authorities from exchanging confidential information. Information thus exchanged shall be covered by the obligation of professional secrecy, to which persons employed or formerly employed by competent authorities are subject.

4. Competent authorities shall, on request, and without undue delay, supply any information required for the purpose referred to in paragraph 1. Where necessary, the competent authorities receiving any such request shall, without undue delay, take the necessary measures to gather the required information. Information thus supplied shall be covered by the obligation of professional secrecy to which the persons employed or formerly employed by the competent authorities that received the information are subject.

If the transferring competent authority is not able to supply the required information without undue delay, it shall notify the receiving competent authority of the reasons therefore.

The competent authorities may refuse to act on a request for information where:

- (a) supplying information might adversely affect the sovereignty, security or public order of the requested Member State or breach national security rules; or
- (b) judicial proceedings have already been initiated in respect of the same actions and against the same statutory auditors or audit firms before the authorities of the requested Member State; or
- (c) final judgment has already been passed in respect of the same actions and on the same statutory auditors or audit firms by the competent authorities of the requested Member State.

Without prejudice to the obligations to which they are subject in judicial proceedings, competent authorities which receive information pursuant to paragraph 1 may use it only for the exercise of their functions within the scope of this Directive and in the context of administrative or judicial proceedings specifically related to the exercise of those functions.

5. Where a competent authority concludes that activities contrary to the provisions of this Directive are being or have been carried out on the territory of another Member State, it shall notify the competent authority of the other Member State of that conclusion in as specific a manner as possible. The competent authority of the other Member State shall take appropriate action. It shall inform the notifying competent authority of the outcome and, to the extent possible, of significant interim developments.

6. A competent authority of one Member State may also request that an investigation be carried out by the competent authority of another Member State on the latter's territory. It may further request that some of its own personnel be allowed to accompany the personnel of the competent authority of that other Member State in the course of the investigation.

The investigation shall be subject throughout to the overall control of the Member State on whose territory it is conducted.

The competent authorities may refuse to act on a request for an investigation to be carried out as provided for in the first subparagraph, or on a request for its personnel to be accompanied by personnel of a competent authority of another Member State as provided for in the second subparagraph, where:

- (a) such an investigation might adversely affect the sovereignty, security or public order of the requested Member State; or
- (b) judicial proceedings have already been initiated in respect of the same actions and against the same persons before the authorities of the requested Member State; or
- (c) final judgment has already been passed in respect of the same actions on such persons by the competent authorities of the requested Member State.

7. In accordance with the procedure referred to in Article 48(2) the Commission may adopt implementing measures in order to facilitate cooperation between competent authorities on the procedures for the exchange of information and modalities for cross-border investigations provided for in paragraphs 2 to 4 of this Article.

Inhoudstafel

Jaarverslag 2009 van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen

<i>Voorwoord.....</i>	<i>99</i>
------------------------------	------------------

<i>1. Opdracht inzake goedkeuring van professionele normen en aanbevelingen</i>	<i>101</i>
--	-------------------

1.1.	Aard van de goed te keuren normen en aanbevelingen	101
1.2.	Goedkeuringsprocedure voor normen en aanbevelingen	101
1.3.	Bindende kracht van normen en aanbevelingen.....	102
1.4.	Beschikbaarheid van normen en aanbevelingen.....	103
1.5.	Normen en aanbevelingen ter goedkeuring voorgelegd in 2009	103
1.5.1.	Goedkeuring van een norm bedoeld om op termijn in België de “clarified ISA” in te voeren	103
	Norm van 10 november 2009 inzake de toepassing van de ISA’s in België	109
	Bericht van 1 april 2010 met betrekking tot de goedkeuring van de norm inzake de toepassing van de ISA’s in België	113
	Erratum van het bericht van 1 april 2010	115
1.5.2.	Weigering om in België een norm inzake kwaliteitscontrole goed te keuren.....	116
1.5.3.	Verzoek tot vaststelling van een norm inzake bestrijding van het witwassen van geld	117

<i>2. Opdracht inzake het a posteriori-onderzoek van de doctrinale standpunten van het IBR. 121</i>	
--	--

2.1.	Ontwikkeling van de doctrine door het IBR	121
2.2.	A posteriori-nazicht door de Hoge Raad	121
2.3.	Termijn voor de mededeling van doctrinale standpunten	121
2.4.	Omzendbrieven, adviezen en mededelingen die het Instituut van de Bedrijfsrevisoren in 2009 heeft voorgelegd	121
2.5.	A posteriori-onderzoek door de Hoge Raad in 2009	124

<i>3. Studies en analyses omtrent de nationale omgeving</i>	<i>127</i>
--	-------------------

3.1.	Structuur van de auditomgeving in België	127
3.1.1.	Concentratieproblematiek in de Europese auditmarkt	127
3.1.2.	Concentratieproblematiek in de Belgische auditomgeving	127
3.2.	Analyse inzake het ontslag tijdens het commissarisaat (ontslagneming/opzegging) .	136
3.2.1.	Wettelijke context.....	136
3.2.2.	Toepassingsgebied.....	137
3.2.3.	Modaliteiten van de meldingsplicht	140
3.2.4.	Opdracht van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen	140
3.2.5.	Statistische gegevens over 2009.....	142
3.2.6.	Vaststellingen	146

<i>4. Het Belgisch systeem van publiek toezicht vanuit een Europees perspectief</i>	<i>147</i>
--	-------------------

4.1.	Omzetting van de auditrichtlijn in Belgisch recht	147
4.1.1.	Artikel 135, § 2 van het Wetboek van vennootschappen	147
4.1.2.	Contacten met de Europese Commissie	147

4.1.3. Internationale aspecten – inschrijving in het openbaar register van auditors en auditororganisaties van derde landen	148
4.1.4. Nog te nemen maatregelen	148
4.1.5. Middelen ingezet voor de systemen voor publiek toezicht in Europa.....	149
4.2. Voorlegging van de begroting 2009 van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren	149
4.3. Gedragscode van IESBA goedgekeurd in juli 2009	150

5. Samenwerking en coördinatie op nationaal niveau..... 152

5.1. Doeltreffendheid van de tuchtinstanties.....	152
5.2. Coördinatievergaderingen op nationaal niveau.....	152
5.3. Publicatie van een gezamenlijk jaarverslag	154
5.4. Lifting van de website van de Hoge Raad.....	154
5.5. Ontwikkeling van een gezamenlijke portaalsite.....	155

6. Internationale samenwerking 157

6.1. Coördinatie van het Belgisch systeem – nationale en internationale samenwerking	157
6.1.1. Contacten binnen de EU met Europese toezichthouders	157
6.1.2. Contacten buiten de EU met Zuid-Afrika en de Verenigde Staten van Amerika	157
6.2. EGAOB – Werkzaamheden gevolgd door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen	159
6.2.1. Algemeen	159
6.2.2. Subwerkgroepen	159
6.2.3. Toelichting omtrent een aantal thema's die in de EGAOB aan bod gekomen zijn	159

Bijlagen

Bijlage 1 165

Brief aan de Voorzitter van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren in verband met de strijd tegen het witwassen van geld

Bijlage 2 167

Brief aan de Minister (zonder de bijlagen) – goedkeuring van de norm inzake de overstap naar de ISA-normen

Bijlage 3 169

Brief aan de Minister (met inbegrip van de bijlage aan de brief) – niet-goedkeuring van de norm inzake kwaliteitscontrole

Bijlage 4 175

Studie (2009/01) inzake de structuur van de auditmarkt in België

Bijlage 5 201

Studie (2009/02) inzake de bedrijfsrevisoren met een andere erkenning in het buitenland

Bijlage 6 205

EGA0B-document

Guidance paper on the cooperation between competent authorities within the EU (2009)

Jaarverslag 2009 van de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep van Brussel

Overeenkomstig artikel 43, § 1 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, zoals gecoördineerd op 30 april 2007, maakt ook de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Brussel deel uit van het systeem van publiek toezicht, waarop de eindverantwoordelijkheid van toezicht op de bedrijfsrevisoren rust. Die paragraaf stelt voorts dat de werkprogramma's en de activiteitenverslagen van de organen van publiek toezicht jaarlijks gepubliceerd worden volgens de door het in het artikel 77, § 1, bedoelde orgaan bepaalde modaliteiten, *in casu* de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

In het eerste gezamenlijk jaarverslag (over 2008) werd het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren uitvoerig beschreven en toegelicht, waarbij onder meer vermeld werd welke Procureur-generaal instaat voor de diverse bevoegdheden waarmee de wetgever hem heeft belast. Aan elk van de vijf Hoven van Beroep – respectievelijk gevestigd in Brussel, Luik, Bergen, Antwerpen en Gent – is immers een Procureur-generaal verbonden.

Dit tweede gemeenschappelijk jaarverslag is thans een interessante gelegenheid om dieper in te gaan op de activiteiten van de Procureur-generaal (eigenlijk van de vijf Procureurs-generaal bij de vijf Hoven van Beroep van het land) in het kader van die bevoegdheden.

1. De Procureur-generaal krijgt met betrekking tot het publiek toezicht een bijzondere bevoegdheid toegewezen inzake de erkenning van wettelijke auditors en auditkantoren en de toelating tot en inschrijving in het register.

In toepassing van artikel 9 van de wet van 22 juli 1953, is iedere beslissing van de Raad tot inschrijving (of herinschrijving) van een kan-

didat als bedrijfsrevisor vatbaar voor beroep vanwege de Procureur-generaal bij de Commissie van Beroep en volgens de modaliteiten voorzien in artikel 64, § 2. Hetzelfde geldt voor iedere beslissing waarbij de hoedanigheid van bedrijfsrevisor wordt ingetrokken. Indien de Procureur-generaal beroep aantekent tegen de beslissing van de Raad van het Instituut om een kandidaat als bedrijfsrevisor toe te laten (of opnieuw toe te laten), dient hij de Raad er gelijktijdig van op de hoogte te brengen.

In het kader van die bevoegdheid gaat de Procureur-generaal na of de voorwaarden en vooral de betrouwbaarheidsvoorwaarden voorgeschreven door artikel 5 (meer bepaald artikel 5, 3° en 5, 6°), 6 (meer bepaald artikel 6, §2, 1° en 2°), 7 (meer bepaald artikel 7, § 1, 4° en 6°) en 8, §1 van de wet van 22 juli 1953 zijn nageleefd.

Op basis van de gegevens die door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren worden meegedeeld, gaat de Procureur-generaal onder andere na of de kandidaat-bedrijfsrevisoren niet uit hun politieke en burgerlijke rechten zijn ontzet.

Gerechtelijke antecedenten worden nagetrokken via het centraal strafregister.

De Algemene Nationale Gegevensbank van de federale politie wordt ook geraadpleegd door de directie van de bestrijding van de economische en financiële criminaliteit (DJF) van de federale politie.

Voor de kandidaat-bedrijfsrevisoren, natuurlijke personen, gaat de Procureur-generaal in toepassing van artikel 5, eerste lid, 3° van de wet na:

- of de kandidaat niet in staat van faillissement is verklaard geweest zonder eerherstel te hebben bekomen en geen gevangenisstraf van ten minste drie maand heeft opgelopen, zelfs voorwaardelijk, voor één van de strafbare feiten vermeld in artikel 1 van het koninklijk besluit nr. 22 van 24 oktober

1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen;

- of de kandidaat niet is veroordeeld:
 - voor een inbreuk op de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven;
 - voor een inbreuk op het Wetboek van vennootschappen;
 - voor een inbreuk op de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen of hun uitvoeringsbesluiten;
 - voor een inbreuk op de fiscale wetgeving of
 - voor een inbreuk op buitenlandse bepalingen die hetzelfde voorwerp hebben.

Voor de kandidaat-bedrijfsrevisoren, rechtspersonen (of een andere entiteit), gaat de Procureur-generaal in toepassing van artikel 6, § 2, eerste lid, 1° tot 4° van de wet na of deze rechtspersoon:

- niet werd failliet verklaard;
- geen gerechtelijk akkoord heeft verkregen;
- niet gerechtelijk werd ontbonden;
- niet het voorwerp heeft uitgemaakt van een gelijkaardige gerechtelijke of administratieve maatregel in België of in het buitenland;
- niet het voorwerp heeft uitgemaakt in België van een strafrechtelijke of tuchtrechtelijke veroordeling die in kracht van gewijsde is gegaan, in toepassing van de wetten en besluiten bedoeld in artikel 5, 3°, van ten minste 1.500 euro, zelfs met uitstel, of van een definitieve straf in het buitenland die daar voor een auditkantoor het verlies van deze hoedanigheid met zich meebrengt.

De Procureur-generaal gaat ook na of één van de vennoten of leden van het bestuursorgaan zich niet in één van de situaties bevindt zoals bedoeld in artikel 5, 3°, tenzij de betrokkene binnen de maand na zijn ingebrekestelling door de Raad, ontslag neemt, naar gelang van het geval, als vennoot en/of lid van het bestuursorgaan.

De gegevensbank van het REA-TPI-systeem (dit is de afkorting van Rechtbank Eerste Aanleg - Tribunal de Première Instance) die alle gegevens bevat over alle strafdossiers die door de Procureurs des Konings van het land zijn geopend,

wordt eveneens geraadpleegd om na te gaan of op de naam van een kandidaat-revisor al dan niet een strafdossier is geopend.

Al deze controles moeten binnen een zeer korte tijdspanne gebeuren, wat soms voor problemen kan zorgen wanneer die gegevens moeten worden verstrekt door, bij voorbeeld, politiediensten, Procureurs des Konings of buitenlandse autoriteiten. Overeenkomstig de artikelen 9 en 64, § 2 van de wet van 22 juli 1953, kan de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep immers beroep aantekenen per aangetekend schrijven gericht aan de Commissie van Beroep binnen een termijn van veertig dagen te rekenen vanaf de betekening.

De toetsing van de betrouwbaarheidsvoorwaarden bij een kandidaat-bedrijfsrevisor kan ook gebeuren naar aanleiding van het verzoek om de eed af te leggen, zoals vereist door artikel 5, 6° van de wet van 22 juli 1953. Die eedaflegging geschiedt voor het Hof van Beroep te Brussel, in het Nederlands of het Frans, of voor het Hof van Beroep te Luik, als de kandidaat-revisor de eed in het Duits wil afleggen.

Artikel 2, derde lid van het koninklijk besluit van 30 april 2007 betreffende de erkenning van bedrijfsrevisoren bepaalt dat de voorzitter van de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren de (eerste) voorzitter van het Hof van Beroep te Brussel, in voorkomend geval, de (eerste) voorzitter van het Hof van Beroep te Luik, als de eed in het Duits wordt afgelegd, een uittreksel van het besluit van toelating tot de eedaflegging laat geworden. De eerste voorzitter van het Hof van Beroep deelt de Procureur-generaal de datum mee van de zitting waarin de eedaflegging kan geschieden. Het behoort tot de bevoegdheid van de Procureur-generaal of van één van de magistraten van zijn parket-generaal om die eed te doen afnemen, voor zover meer bepaald de voorwaarden van de wet van 22 juli 1953 zijn vervuld.

Een bedrijfsrevisor wordt in het openbaar register ingeschreven vanaf de dag waarop hij de eed heeft afgelegd, op voorlegging van een uittreksel uit het proces-verbaal van de eedaflegging afgeleverd door de hoofdgriffier van het Hof van Beroep.

Artikel 10 van de wet van 22 juli 1953 bepaalt dat de Raad van het IBR een openbaar register bijhoudt, waarin de bedrijfsrevisoren worden geregistreerd.

In januari van ieder jaar wordt het totaal gemaakt van de bedrijfsrevisoren ingeschreven op de ledenlijst en de lijst van stagiairs op 1 januari en 31 december van het voorgaande jaar, alsook een opgave van de wijzigingen in de loop van het kalenderjaar, zoals inschrijvingen op de lijst van stagiairs, op de ledenlijst van de bedrijfsrevisoren, pensioneringen, verzoeken om weglating, schorsingen, ontslagen.

De gegevens in verband met de wijzigingen in het register in 2009 kunnen worden geraadpleegd in het jaarverslag 2009 van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (p. 169 tot 173). Die informatie komt tot stand op basis van de gegevens meegedeeld door de bedrijfsrevisoren tot 20 januari 2010.

Op basis van die informatie en van een antwoord van de voorzitter van het Instituut op een vraag die hem was voorgelegd, kan de Procureur-generaal in het kader van het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren de volgende gegevens meedelen.

Wijzigingen in het register in 2009

Natuurlijke personen :

Toestand per 1 januari 2009 : 1038 bedrijfsrevisoren waarvan 85 zich tijdelijk verhinderd hebben verklaard om revisorale opdrachten uit te voeren overeenkomstig artikel 13, § 2 van de wet van 22 juli 1953.

Evoluties in de loop van 2009 :

Eedafleggingen : + 39

Overlijden van actieve bedrijfsrevisoren : 0

Ontslag van bedrijfsrevisoren : - 39

Verlies van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor (artikel 73 van de wet van 1953) : 0

Verlies van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor (artikel 8 van de wet van 1953) : - 3

Toestand per 31 december 2009 : 1035 bedrijfsrevisoren waarvan 100 zich tijdelijk verhinderd hebben verklaard om revisorale opdrachten uit te voeren overeenkomstig artikel 13, § 2 van de wet van 22 juli 1953.

Rechtspersonen :

Toestand per 1 januari 2009 : 505 revisorenkantoren.

Evoluties in de loop van 2009 :

Inschrijvingen : + 26.

Ontslag : - 19.

Verlies van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor (artikel 73 van de wet van 1953) : 0

Verlies van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor (artikel 8 van de wet van 1953) : - 2

Toestand per 31 december 2009 : 510 revisorenkantoren.

2. De Procureur-generaal krijgt met betrekking tot het publiek toezicht tevens een bijzondere bevoegdheid toegewezen inzake beroepstucht van de bedrijfsrevisoren.

Op grond van artikel 48 van de wet van 22 juli 1953 kunnen hetzij de Raad van het IBR, hetzij de Kamer van verwijzing en instaatstelling worden geadieerd door de Procureur-generaal. Ook de Tuchtcommissie kan rechtstreeks door hem worden geadieerd op grond van artikel 59 van deze wet; wel is het zo dat de Tuchtcommissie niet rechtstreeks door hem kan worden geadieerd indien de Kamer van verwijzing en instaatstelling voordien door hem is geadieerd voor dezelfde feiten en lastens dezelfde betrokken bedrijfsrevisor.

De met redenen omklede beslissingen van de Tuchtcommissie worden hem eveneens op grond van artikel 61 ter kennis gebracht bij een ter post aangetekende brief. Hij kan het volledige dossier van de procedure voor de Tuchtcommissie ter inzage vragen en beroep instellen tegen deze beslissing.

De met redenen omklede beslissingen van de Commissie van Beroep worden hem eveneens op grond van artikel 66 ter kennis gebracht bij een ter post aangetekende brief. Hij kan het volledige dossier van de procedure voor de Commissie ter inzage vragen en cassatieberoep instellen tegen deze beslissing.

Inzake beroepstucht van stagiairs worden ook de met redenen omklede beslissingen van de Stagecommissie en van de Commissie van Beroep op grond van artikel 76 van de wet van 22 juli 1953 ter kennis gebracht van de Procureur-generaal.

Ingeval in het kader van een gerechtelijke procedure strafbare feiten aan het licht komen of feiten die de professionele betrouwbaarheid van revisoren in het gedrang kunnen brengen, dan kunnen zij door toedoen van de Procureur-generaal bij het bevoegde Hof van Beroep, worden aangeklaagd bij de tuchtinstanties voor de bedrijfsrevisoren.

Belangrijk in dit verband is te wijzen op het autonome karakter van de tuchtvordering ten opzichte van de strafvordering. Een tuchtvordering staat in principe los van zowel een strafvordering als een burgerlijke rechtsvordering. In dit verband wordt verwezen naar artikel 417 van het Gerechtelijk Wetboek in verband met het tuchtrecht voor magistraten; deze bepaling wordt beschouwd als de verwoording van een algemeen rechtsbeginsel dat eveneens buiten het bereik van het tuchtrecht voor magistraten van toepassing is.

Een strafvordering wordt dus niet beperkt noch belemmerd door een tuchtvordering; met andere woorden, het instellen van een tuchtvordering of zelfs het bestaan van een tuchtrechtelijke beslissing vormen in principe geen beletsel voor het instellen van een strafvordering op grond van dezelfde feiten.

Algemeen wordt aanvaard dat *“le criminel ne tient pas le disciplinaire en état”*. Een tuchtvordering verschilt in principe inderdaad van een strafvordering door haar rechtsgrond, haar draagwijdte en haar doel.

Er kan dus op regelmatige wijze een tuchtsanctie worden opgelegd voor feiten die aanleiding geven tot strafrechtelijke vervolging, zonder dat de tuchtoverheid moet wachten op de uitkomst daarvan en zonder het vermoeden van onschuld te schenden; artikel 6.2. van het EVRM staat los van de tuchtrechtelijke procedures.

Maar zoals het Arbitragehof stelde in een arrest van 7 december 1999, “wanneer de feiten eveneens als misdrijf kunnen worden omschreven, kan het, naar gelang van de bijzonderheden van elk geval, verantwoord zijn het resultaat van de strafvordering af te wachten vooraleer op tuchtrechtelijk vlak een beslissing wordt genomen.” (Arbitragehof, 7 dec. 1999, nr. 129/99, B.6.).

Indien de strafrechter reeds een strafrechtelijke veroordeling heeft uitgesproken, kan de tuchtrechter alsnog een sanctie opleggen, op grond van een eventueel hieruit volgende niet-naleving van de gedragscode.

De tuchtoverheid kan hierin immers een bijzondere reden vinden om op haar beurt een sanctie op te leggen wegens feiten die de eer of de waardigheid van het beroep aantasten.

Indien de strafrechter de vervolgte persoon buiten vervolging heeft gesteld dan wel de

rechtsvordering vervallen heeft verklaard, bij voorbeeld door verjaring van de strafvordering, kan de tuchtrechter alsnog tussenkomen en een sanctie opleggen. Een vrijspraak op zich vormt geen beletsel voor een tuchtrechtelijke vervolging. Evenmin sluit een vrijspraak of een strafrechtelijke veroordeling geenszins een tuchtrechtelijke veroordeling of vrijspraak uit.

Het autonomiebeginsel dat de tuchtvordering beheerst, wordt evenwel afgezwakt door het beginsel van het gezag van gewijsde van een strafrechtelijke beslissing, in die zin dat de tuchtrechter rekening zal dienen te houden met het gezag van gewijsde verbonden aan de vaststelling door de strafrechter van de materialiteit van de feiten waardoor de tuchtrechter gebonden is, ook al blijft hij bevoegd om te oordelen of de feiten een aantasting van de beroepsregels vormen.

Indien het openbaar ministerie bij de tuchtinstanties voor bedrijfsrevisoren (bij de Raad of de Kamer van verwijzing en instaatstelling of zelfs bij de Tuchtcommissie) feiten aanklaagt die neerkomen op een niet-naleving van de verplichtingen verbonden aan de uitoefening van het beroep van bedrijfsrevisor, dan wel feiten ten laste van bedrijfsrevisoren die de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep ten grondslag liggen, hebben miskend, kan dit een probleem stellen. Het is immers zo dat de bedrijfsrevisor of de personen lastens wie een onderzoek is geopend, waarschijnlijk niet de mogelijkheid zullen hebben rechtstreeks inzage te krijgen van het dossier en kennis te nemen van de dossierstukken, zeker bij het begin van het onderzoek. Het komt er dan ook op aan in elk concreet geval uit te maken of de feiten die tijdens een onderzoek in het kader van een opsporings- of gerechtelijk onderzoek aan het licht zijn gekomen, rechtstreeks aan de tuchtinstanties mogen worden meegedeeld, zonder de uitkomst van het strafdossier in het gedrang te brengen.

In elk concreet geval zal dan ook moeten worden nagegaan hoe een oplossing zou kunnen worden gevonden.

Het is ook mogelijk, vooral wanneer een onderzoeksrechter is aangezocht om bepaalde feiten te onderzoeken, dat aanwijzingen van onwettig gedrag waaraan een bedrijfsrevisor zich mogelijk schuldig zou hebben gemaakt, pas worden vastgesteld door de Procureur des Konings en aangegeven bij de Procureur-generaal en de tuchtinstanties voor de bedrijfsrevisoren, op

het ogenblik dat het dossier voor elk nuttig gevolg door de onderzoeksrechter aan de Procureur des Konings wordt meegedeeld. Onderzoeken kunnen, vooral in financiële aangelegenheden, bijzonder complex zijn en jarenlang aanslepen, zeker wanneer er buitenlandse mechanismen bij betrokken zijn. Dan bestaat het gevaar dat de feiten pas verschillende jaren nadat zij zijn gepleegd, worden aangegeven, wat een tuchtrechtelijke vervolging kan bemoeilijken. Ondertussen is het best mogelijk dat de bedrijfsrevisor niet door de tuchtoverheid wordt lastig gevallen.

Bovendien oefenen bedrijfsrevisoren hun activiteiten uit in het hele land. Misschien wordt in een strafdossier, geopend in een arrondissement of een rechtsgebied van een ander Hof van Beroep dan waar een bedrijfsrevisor zijn woonplaats of kantoor heeft, een schuldig gedrag vastgesteld. Dan zou het mogelijk zijn dat verschillende Procureurs-generaal een samenlopende bevoegdheid hebben om de feiten aan te klagen.

Feiten die worden vastgesteld in een dossier, geopend in een bepaald gerechtelijk arrondissement, zouden ook als alleenstaand kunnen worden beschouwd, hoewel gelijkaardige feiten zouden zijn gepleegd in verschillende andere arrondissementen. Daarom is nu reeds een coördinatie georganiseerd.

Artikel 36, § 2 van het koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtreglement voor de bedrijfsrevisoren verleent de Procureur-generaal de bevoegdheid om de klachtindieners de toegang te verlenen tot een volledige of gedeeltelijke kopie van de beslissing van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, van de Tuchtcommissie of van de Commissie van Beroep die uitspraak heeft gedaan over de feiten waarover een klacht bestaat. De Procureur-generaal onderzoekt elk verzoek om toegang met inachtneming van de voorschriften die voortvloeien uit het beroepsgeheim van de bedrijfsrevisor.

3. De Procureur-generaal en de nationale en internationale samenwerking

Artikel 77, § 2 van de wet van 22 juli 1953 bepaalt dat het Instituut, de Minister die bevoegd is voor Economie, de Procureur-generaal, de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, het Advies- en controlecomité op de onafhankelijk-

heid van de commissaris en de tuchtinstanties samenwerken wanneer dat nodig is voor de vervulling van hun respectieve taken. Deze autoriteiten verlenen onderling assistentie. Meer in het bijzonder wisselen zij informatie uit en werken ze samen bij onderzoeken die op de uitvoering van wettelijke controles van jaarrekeningen betrekking hebben.

De derde paragraaf van deze bepaling stelt bovendien dat het Instituut, de Minister die bevoegd is voor Economie, de Procureur-generaal, de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris en de tuchtinstanties samenwerken met de bevoegde autoriteiten van de Lidstaten van de Europese Unie wanneer dat nodig is voor de vervulling van hun respectieve taken. Deze autoriteiten verlenen onderling assistentie. Meer in het bijzonder wisselen zij informatie uit en werken ze samen bij onderzoeken die op de uitvoering van wettelijke controles van jaarrekeningen betrekking hebben. Hetzelfde geldt ten aanzien van de bevoegde autoriteiten van een derde land in geval van een internationaal akkoord mits dit een clausule van wederkerigheid bevat.

Niettemin dient rekening te worden gehouden met specifieke normatieve voorschriften van openbare orde met betrekking tot het strafrecht en de strafrechtspleging, alsook met de noodwendigheden verbonden aan de gerechtelijke procedures en de vervolging in strafzaken.

Artikel 77, §4 van de wet van 22 juli 1953 bepaalt dat de Koning de modaliteiten kan bepalen inzake de uitwisseling van vertrouwelijke informatie en de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten bedoeld in de paragrafen 2 en 3. Op grond van dit besluit kan worden bepaald welke procedure zal dienen te worden gevolgd alsook welke beperkingen worden opgelegd door de terzake geldende wetsvoorschriften.

4. Melding van ontslagneming en opzegging tijdens de looptijd van een mandaat als wettelijk auditor

Artikel 38, § 2 van de richtlijn 2006/43/EG bepaalt dat de voor het stelsel van publiek toezicht bevoegde autoriteiten in kennis moeten worden gesteld van het ontslag of de opzegging van de wettelijke auditor tijdens de duur van zijn mandaat.

Deze bepaling werd in het Belgisch recht ingevoegd door de wet van 17 december 2008, door middel van de vervanging van de voorschriften van artikel 135 van het Wetboek van vennootschappen.

Dit artikel stelt dat “de commissarissen benoemd worden voor een hernieuwbare termijn van drie jaar.

Op straffe van schadevergoeding kunnen zij tijdens hun opdracht alleen om wettige redenen worden ontslagen door de algemene vergadering. Meer in het bijzonder is een verschil van mening over een boekhoudkundige verwerking of een controleprocedure op zich geen wettige reden voor ontslag.

Behoudens gewichtige persoonlijke redenen mogen de commissarissen tijdens hun opdracht geen ontslag nemen tenzij ter algemene vergadering en nadat zij deze schriftelijk hebben ingelicht over de beweegredenen van hun ontslag.”

Het artikel 135, § 2 van het Wetboek van vennootschappen legt de gecontroleerde vennootschap en de commissaris op om de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, als bedoeld in artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, in kennis te stellen van het ontslag van de commissaris tijdens zijn opdracht en zetten op afdoende wijze de redenen hiervoor uiteen.

“De Hoge Raad voor de Economische Beroepen bezorgt deze informatie binnen een maand aan de instellingen die deel uitmaken van het Belgisch systeem van publiek toezicht en die opgesomd zijn in artikel 43 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor.”

Deze informatie wordt eveneens meegedeeld aan de bevoegde Procureur-generaal en, in voorko-

mend geval, door deze laatste meegedeeld aan de *ratione loci* bevoegde Procureur des Konings met het oog op de opening van een strafdosier.

5. Publicatie van tuchtbeslissingen ten laste van bedrijfsrevisoren

Tuchtbeslissingen worden anoniem gepubliceerd in de jaarverslagen van het Instituut en op zijn website (http://www.ibr-ire.be/fra/documentatie_tuchtuitspraken.aspx) onder het trefwoord Documentatie - tuchtuitspraken.

De schorsings- en schrappingbeslissingen van de tuchtinstanties voor bedrijfsrevisoren worden eveneens gepubliceerd op de beveiligde website van het openbaar ministerie “Omptranet” ter attentie van de magistraten van parketten en auditoraten, parketten-generaal en auditoraten-generaal, onder meer met de bedoeling een controle op deze beslissingen mogelijk te maken en te vermijden dat een geschorste of geschrapte bedrijfsrevisor als gerechtelijk expert zou worden aangesteld.

6. Conclusies

Bij wijze van besluit kan men stellen dat er bij het openbaar ministerie een duidelijke wil aanwezig is om een doelmatige bijdrage te leveren in het systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren en dat er reeds gesprekken plaatsvonden in het coördinatieteam van het netwerk voor economische, financiële en fiscale expertise van het College van Procureurs-generaal, om na te gaan hoe deze bijdrage kan worden geoptimaliseerd.

De invoering van het systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren is uiteraard vrij recent. Met de tijd kan dit systeem alleen maar verbeteren.

Jaarverslag 2009 van de Kamer van verwijzing en instaatstelling

Dit verslag werd unaniem door de leden van de Kamer van verwijzing en instaatstelling goedgekeurd op 29 maart 2010.

I. Inleiding – voorstelling

Dit is het tweede jaarverslag van de Kamer van verwijzing en instaatstelling (KVI) en slaat op de periode van 1 januari tot 31 december 2009, het tweede activiteitsjaar van de KVI¹.

Conform de structuur die voor het eerste jaarverslag werd gevolgd, bevat titel II informatie over de werking en activiteiten van de KVI, met onder meer statistieken en gegevens over het aantal behandelde dossiers.

Titel III handelt over de relaties tussen de KVI en de nationale en internationale publieke toezichthouders en overige externe contacten.

Titel IV ten slotte verwoordt de conclusies met aansluitend de rekeningen van het verstreken boekjaar.

Voor het wettelijk en reglementair kader wordt verwezen naar de gedetailleerde teksten die in het vorige jaarverslag van de KVI alsook in het gemeenschappelijke jaarverslag 2009 van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren zijn gepubliceerd.

II. Werking en activiteiten van de KVI

A. Samenstelling

De KVI telt drie directeurs met de titel van verslaggever, onder wie de voorzitter: mevrouw Anne SPIRITUS – DASSESE, Voorzitter, de heer Piet VAN BAEVEGHEM en de heer Laurent GUINOTTE, verslaggevers.

B. Werking

Artikel 44, § 2² van de wet van 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007³, komt erop neer dat de leden van de KVI een soort directorium vormen met als opdracht alle nuttige beslissingen te nemen. Zij oefenen hun bevoegdheden uit op collegiale wijze en in de praktijk onderhouden zij daartoe nauwe en dagelijkse onderlinge contacten en komen informeel samen telkens als dat nodig blijkt.

Naast die informele samenkomsten zijn er ook formele vergaderingen (21 tijdens de verslagperiode). Die vergaderingen handelen over principiële juridische vragen, alsook organisatorische kwesties, individuele dossiers die worden behandeld door de KVI en, meer in het algemeen, punten in verband met de uitvoering van haar opdrachten.

1 Het eerste jaarverslag liep over een langere periode, meer bepaald van 27 april 2007 tot 31 december 2008.

2 “De Kamer van verwijzing en instaatstelling wordt geleid door een orgaan samengesteld uit drie directeurs waaronder de voorzitter. De leden van dit orgaan dragen de titel van verslaggever. Ten hoogste twee derde van de verslaggevers behoort tot dezelfde taalrol. Dit orgaan staat in voor het operationeel bestuur van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, en stelt alle handelingen die nodig zijn voor de uitvoering van de opdrachten van de Kamer van verwijzing en instaatstelling. Het betreft een college dat beraadslaagt volgens de gewone regels van collegiale organen behoudens uitzonderingen bepaald bij wet of door de Koning”.

3 Hierna: wet tot oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren.

C. De activiteiten tijdens de afgelopen periode – statistieken⁴

C.1. Inzake tucht⁵

In 2009 geopende dossiers

a) Door de raad van het ibr bij de KVI ingediende dossiers

15 dossiers werden tijdens de verslagperiode door de Raad van het IBR bij de KVI ingediend.

Van die 15 dossiers:

- werden er 2 geopend na een klacht van een derde bij het IBR;
- werden er 10 geopend op initiatief van het IBR
- en werden er 3 geopend na een kwaliteitscontrole uitgevoerd door het IBR.

De KVI heeft de betrokken revisor naar tucht verwezen in 5 van deze 15 dossiers.

In 4 van die 5 dossiers heeft de revisor een nota met schriftelijke opmerkingen overgemaakt en bij 2 van die 4 dossiers met bewijsstukken (zie het KB van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole, artikel 21, § 3).

In 2 van die 5 dossiers heeft de Tuchtcommissie tijdens dezelfde periode reeds een beslissing genomen (tuchtstraf).

De KVI heeft 7 van deze 15 dossiers zonder gevolg geklasseerd. Opgemerkt wordt dat in één van die 7 dossiers de Raad van het IBR een verwijzing naar de tuchtprocedure voorstelde.

3 van deze 15 dossiers waren nog in behandeling op 31.12.2009 (lopend onderzoek).

b) Op verzoek van de KVI geopende dossiers

15 dossiers werden op verzoek van de KVI geopend⁶.

2 van deze 15 dossiers steunen op een klacht die een derde rechtstreeks aan de KVI heeft gericht (artikel 49 van de wet tot oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren).

Eén van deze 15 dossiers werd rechtstreeks door de KVI afgesloten ("klaarblijkelijk onontvankelijke" klacht in de zin van voornoemd art. 49).

14 van deze dossiers waren nog in behandeling op 31.12.2009 (lopend onderzoek).

In 2008 geopende dossiers

3 dossiers werden in 2009 afgesloten en de KVI heeft de revisor in alle drie naar tucht verwezen.

In 2 van deze 3 dossiers heeft de Tuchtcommissie tijdens dezelfde periode reeds een beslissing genomen (tuchtstraf).

11 dossiers die in 2008 bij de KVI werden ingediend, waren nog steeds in behandeling op 31.12.2009 (lopend onderzoek – 3 dossiers in beraad bij de KVI). De KVI heeft in 4 van deze 11 dossiers een college van experts aangesteld, overeenkomstig artikel 49, § 2 van de wet tot oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren.

C.2. Inzake de goedkeuring van de conclusies van kwaliteitscontroles

Tot 31 december 2009 waren aan de KVI 178 kwaliteitscontroledossiers voorgelegd, waarvan er 173 tijdens de verslagperiode werden behandeld.

Die dossiers hebben betrekking op kwaliteitscontroles uitgevoerd in het derde en vierde

4 Zowel het aantal behandelde dossiers per categorie als de indeling in categorieën van die dossiers kunnen soms verschillen van wat het IBR in zijn jaarverslag opneemt. Die verschillen zijn niet relevant en zijn gewoon het gevolg van het verschil in de classificatie van dossiers zoals die respectievelijk door de KVI en het IBR wordt opgesteld, en van de onderscheiden procedures die deze organen moeten volgen in het algemene kader van het publiek toezicht.

5 Elk dossier dat door het IBR niet als "Kwaliteitscontrole" wordt gerepertorieerd, wordt om zuiver administratieve redenen op het niveau van de KVI gekwalificeerd als "tuchtdossier" (met dienovereenkomstige referentie), ongeacht de eindbeslissing van de KVI (al dan niet verwijzing naar de tuchtprocedure).

6 Daarbij komen nog 6 dossiers geopend op basis van informatie verstrekt aan de KVI door de Raad van het IBR, meer bepaald de "beslissing" van de Raad van het IBR om een dossier dat hij op zijn initiatief had geopend, zonder gevolg te klasseren. De Raad van het IBR heeft tijdens de verslagperiode 31 dergelijke "beslissingen" aan de KVI meegedeeld. Die dossiers worden ter informatie meegedeeld. Op grond van artikel 47 van de wet tot oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren dient de Raad van het IBR de KVI immers enkel formeel te vatten in de op eigen initiatief geopende dossiers "indien hij van oordeel is dat de feiten aanleiding moeten geven tot tuchtrechtelijke vervolgingen".

kwartaal van 2008 en in 2009 – tot en met de maand september 2009.

In 156 van die dossiers trad de KVI de conclusies bij van de kwaliteitscontrole zoals die waren goedgekeurd door de Raad van het IBR, zonder verzoek om nadere informatie of onderzoek.

In 5 van de 17 dossiers (173-156) waarvoor zij nadere informatie of onderzoek vroeg, drong de KVI bij de Raad van het IBR aan op een vervroegde kwaliteitscontrole in tegenstelling tot het voorstel van de Raad.

De KVI heeft die dossiers onderzocht in het licht van de terzake geldende normen alsook van de werknota's en de leidraad die de controleurs in deze specifieke dossiers gebruiken.

C.3. De KVI heeft voor 2009 de jaarlijkse lijst van door de Raad van het IBR uit te voeren kwaliteitscontroles goedgekeurd.

C.4. De KVI heeft de lijst van inspecteurs gevalideerd.

D. Beslissingen van de KVI tijdens de verslagperiode die om principiële redenen relevant zijn

Kwaliteitscontrole:

Conclusies van kwaliteitscontroles, zoals goedgekeurd door de Raad van het IBR, moeten door de KVI worden bijgetreden (artikel 46, §1, f en 50 van de wet tot oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren).

In één dossier heeft de KVI het toepassingsgebied van een vervroegd bij een bedrijfsrevisor uit te voeren kwaliteitscontrole uitgebreid. In casu had de Raad van het IBR bij een revisor diverse tekortkomingen vastgesteld, maar er slechts enkele in aanmerking genomen ter verantwoording van een conclusie tot vervroegde kwaliteitscontrole. De KVI is het voorstel van een vervroegde kwaliteitscontrole weliswaar bijgetreden, maar heeft het dossier terug verwezen naar de Raad van het IBR met het verzoek alle vastgestelde tekortkomingen daarin op te nemen.

Belangenconflict – onafhankelijkheid:

In één dossier is de KVI de conclusie van een kwaliteitscontrole bijgetreden zoals goedgekeurd door de Raad van het IBR met dit voorbehoud dat de echtgenote van de revisor, ... (door haar status) niet actief of betrokken zou zijn in één van de vennootschappen van ... (zelfde activiteit als van de echtgenote) die door deze revisor worden geauditeerd.

Injunctie:

De Raad van het IBR had de KVI verzocht een revisor naar tucht te verwijzen op grond van het feit dat hij geen gevolg had gegeven aan de injunctie uitgesproken door het IBR met toepassing van art. 36, § 3⁷ van de wet tot oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren.

De KVI heeft beslist om de revisor niet door te verwijzen naar de Tuchtcommissie, om reden dat de feitelijke gegevens in het dossier (die de Kamer in haar beslissing uiteenzet) haar heeft doen besluiten dat er op het ogenblik dat de Raad besliste om een doorverwijzing naar tucht voor te stellen, voor de Raad onvoldoende nieuwe bewijslast voorhanden was die een omzetting van de oorspronkelijke injunctie in een voorstel tot doorverwijzing naar tucht kon verantwoorden.

Redelijke termijn:

De KVI diende zich te buigen over het begrip redelijke termijn, toen een geviseerde revisor een doorverwijzing naar tucht betwistte, met het

7 Art. 36, § 1. Indien de Raad kennis heeft van het feit dat een bedrijfsrevisor zich gedraagt op een wijze die strijdig is met het bepaalde in artikel 14, § 3, of geen passend gevolg geeft aan de bepalingen bedoeld in artikelen 32, § 2 of 33, § 5, kan deze hem, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de verplichting opleggen binnen de door hem vastgestelde termijn en op de door hem vastgestelde wijze aan de omstrede toestand een einde te maken.

Deze injunctie kan worden opgelegd, onverminderd de eventuele verwijzing van deze bedrijfsrevisor naar de tuchtinstanties voor dezelfde feiten als deze die aan de basis liggen van de injunctie.

§ 2. Wordt hieraan door de bedrijfsrevisor binnen de hem toegemeten termijn op onvoldoende wijze gevolg gegeven, dan kan het Uitvoerend Comité voorlopige ordemaatregelen opleggen overeenkomstig artikelen 38 tot 40.

§ 3. Het niet-naleven van de injunctie bedoeld in de eerste paragraaf kan als dusdanig het voorwerp uitmaken van een tuchtsanctie.

argument dat de Raad van het IBR getreuzeld had in het onderzoek van het dossier.

In casu heeft de KVI zich uitgesproken over de redelijke termijn, waarbij zij er uitdrukkelijk over gewaakt heeft niet te raken aan de bevoegdheid terzake van de tuchtinstantie.

In dit verband wordt tevens verwezen naar de recente beslissing van 15.12.2009 van de Tuchtcommissie (N) in een ander dossier.

Klacht:

Artikel 4, § 2 van het KB van 26 april 2007 definieert de klacht als volgt: "Als een klacht wordt beschouwd, iedere mededeling aan het Instituut, op naam, gedateerd en ondertekend, van verwijten tegen een bedrijfsrevisor, voor zover dit expliciet en uitdrukkelijk als een klacht wordt voorgesteld."

Tijdens de verslagperiode kreeg de KVI de gelegenheid om deze definitie toe te passen op twee individuele dossiers, waarin een derde die verwijten had geuit aan het adres van een revisor, het IBR verzocht om hieraan het nodige gevolg te geven, en de Kamer dit verzoek gelijkstelde met een klacht.

Klaarblijkelijk onontvankelijke klacht:

Artikel 49, § 1 van de wet tot oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren luidt als volgt: "Wanneer een klacht bij haar is ingediend, verzoekt de Kamer van verwijzing en instaatstelling de Raad om de klachten die zij ontvangen heeft lastens een bedrijfsrevisor in vooronderzoek te nemen en haar erover verslag uit te brengen, tenzij de klacht klaarblijkelijk onontvankelijk of ongegrond zou zijn."

Bij de KVI werd door een derde een "klaarblijkelijk onontvankelijke" klacht ingediend die zij als zodanig heeft beoordeeld: de betrokken bedrijfsrevisor had ontslag genomen en zijn ontslag was aanvaard door het IBR vooraleer de wetgever de KVI had opgericht en die laatste haar bevoegdheden kon uitoefenen. De Kamer was bijgevolg niet bevoegd ten aanzien van de ex-revisor.

E. Toepassing van artikel 135 van het Wetboek van vennootschappen tijdens de verslagperiode

Artikel 135 van het Wetboek van vennootschappen luidt als volgt:

"§ 1. De commissarissen worden benoemd voor een hernieuwbare termijn van drie jaar. Op straffe van schadevergoeding kunnen zij tijdens hun opdracht alleen om wettige redenen worden ontslagen door de algemene vergadering. Meer in het bijzonder is een verschil van mening over een boekhoudkundige verwerking of een controleprocedure op zich geen wettige reden voor ontslag.

Behoudens gewichtige persoonlijke redenen mogen de commissarissen tijdens hun opdracht geen ontslag nemen tenzij ter algemene vergadering en nadat zij deze schriftelijk hebben ingelicht over de beweegredenen van hun ontslag.

§ 2. De gecontroleerde vennootschap en de commissaris stellen de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, als bedoeld in artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, in kennis van het ontslag van de commissaris tijdens zijn opdracht en zetten op afdoende wijze de redenen hiervoor uiteen.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen bezorgt deze informatie binnen een maand aan de instellingen die deel uitmaken van het Belgisch systeem van publiek toezicht en die opgesomd zijn in artikel 43 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor."

Met dit artikel beschikt de KVI over belangrijke informatie.

Tijdens de verslagperiode heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen (HREB) de KVI geïnformeerd over 83 gevallen van ontslagname of opzegging "als commissaris in de loop van een mandaat".

In het algemeen heeft de KVI akte genomen van deze informatie. In een klein aantal dossiers – 3 dossiers – heeft zij het niettemin nuttig geoordeeld de situatie van nabij te volgen. Die dossiers staan onder "close-monitoring", zoals dat heet.

De KVI wil er zich in hoofdzaak van vergewissen⁸ dat achter een ontslagneming/opzegging van een revisor geen eventuele onenigheid over een boekhoudkundige verwerking of een controleprocedure schuilgaat.

De KVI besteedt een bijzondere aandacht aan de modaliteiten en omstandigheden van een ontslagneming/opzegging die haar ter kennis wordt gebracht.

Zij gaat nauwgezet na of er geen sprake is van een ontslagneming/opzegging in een conflictuele situatie, van een ontslagneming/opzegging om gemakkelijks- of zuiver artificiële redenen, die niet strookt met de voorwaarde inzake “wettige redenen” of “gewichtige persoonlijke redenen” uit artikel 135 van het Wetboek van vennootschappen.

III. Relatie met de nationale en internationale publieke toezichthouders en overige externe contacten

Sinds haar oprichting heeft de KVI herhaaldelijk contact gehad met de Voorzitter van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, in het bijzonder tijdens de verslagperiode.

De KVI nam deel aan verschillende vergaderingen die op initiatief van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen waren georganiseerd en waar de Hoge Raad optrad in zijn coördinerende rol voor het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren. Die vergaderingen

8 De KVI heeft hierover een briefwisseling gevoerd met het IBR: zij wilde exact weten hoe het IBR de informatie behandelde die hem door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen – de HREB – wordt meegedeeld.

In zijn brief van 15.02.2010 zegt het IBR [vertaling] “... dat het een systematisch onderzoek uitvoert. Dit systematisch onderzoek steunt op een systematische analyse van de briefwisseling afkomstig van de HREB alsook van de laatste jaarrekening en de verslagen van de commissaris en heeft tot doel zich ervan te vergewissen dat achter een ontslagneming geen eventuele onenigheid over een boekhoudkundige verwerking of een controleprocedure schuilgaat. De Commissie onderzoekt ook de gevallen waarin een ontslag plaatsvindt tussen de balansdatum van de gecontroleerde vennootschap en de dag van haar algemene vergadering, waardoor het onmogelijk zou kunnen worden een commissarisverslag over het afgesloten boekjaar af te leveren. Ten slotte vergewist de Toezichtscommissie zich er tevens van of bij een eventuele ontslagneming de commissaris bij zijn schriftelijke verslaggeving aan de algemene vergadering het voorschrift van artikel 135 van het Wetboek van vennootschappen heeft nageleefd.”

waren een geschikt forum voor informatie-uitwisseling tussen de verschillende entiteiten die het toezichtssysteem vormen, maar hadden fundamenteel tot doel te werken aan de opstelling van een gemeenschappelijk activiteitenverslag.

De KVI werd ook officieel om advies gevraagd door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen over het ontwerp van kwaliteitscontrolenormen. Bij die gelegenheid heeft de KVI voorbehoud gemaakt in verband met de wettelijkheid van bepaalde regels in ontwerp.

De KVI was vertegenwoordigd en heeft deelgenomen aan het internationale seminarie dat elk jaar door “International Auditor Regulatory Institute” in Washington DC (USA) wordt georganiseerd, ditmaal van 28 tot 29 oktober 2009.

Die studiedagen hadden plaats bij de PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board). Zij hadden als thema de bevoegdheden en werkmiddelen van deze Amerikaanse openbare toezichthouder, alsook een vergelijkend onderzoek van de opdrachten van gelijkaardige publieke toezichthouders over de hele wereld.

De KVI onderhoudt nuttige contacten met de Europese Commissie (DG Interne Markt en Diensten / Vrij kapitaalverkeer, handelsvennootschappen, corporate governance – audit) en met haar zusterinstellingen in de lidstaten van de Europese Unie.

Met het oog op een adequate invulling van haar opdrachten onderhoudt de KVI ook regelmatige contacten met het IBR over technische en informatieve aangelegenheden. Met dit doel was de KVI eveneens aanwezig op de jaarlijkse wetenschappelijke vergadering die het IBR samen met de Tuchtinstanties in 2009 heeft georganiseerd, meer bepaald over de rechtspraak van die instanties. De Voorzitter van de KVI heeft er haar eerste jaarverslag voorgesteld.

Hetzelfde geldt voor de Federale Overheidsdienst Economie (FOD Economie), in verband met de normatieve aspecten zowel op Belgisch federaal als op internationaal niveau.

IV. Conclusies

De KVI is een instelling van openbaar nut, opgericht in 2007.

De KVI is sinds het laatste kwartaal van 2008 en in 2009 geleidelijk op kruissnelheid gekomen.

De KVI schrijft zich in in de algemene dynamiek die de Belgische wetgever voorhad en waarin voor haar een essentiële rol is voorbehouden in het systeem van publiek toezicht zoals de Europese wetgever heeft uitgetekend voor de behandeling van individuele dossiers.

In 2010 is het de bedoeling op de ingeslagen weg verder te gaan, steunend op de grondslagen die tijdens de eerste twee werkjaren konden worden gelegd.

Voor de KVI bestaat de voornaamste doelstelling erin voor het volgende werkjaar – 2010 – deze gang van zaken te bestendigen en haar rol als één van de entiteiten van het systeem van publiek toezicht verder uit te bouwen.

Haar inspanningen zullen vooral worden toegepast op de tekortkomingen die tijdens deze eerste twee werkjaren zijn vastgesteld in de kwaliteitscontroles en de toezichtsdossiers. Binnen het bereik van haar wettelijke bevoegdheden zal de KVI er ook voor ijveren dergelijke tekortkomingen te voorkomen. Zij zal met het IBR overleg plegen omtrent de best geschikte maatregelen daartoe.

De KVI zal overigens ook permanent de procedures evalueren die bij de behandeling van de dossiers worden gevolgd en zich inzetten om die efficiënter te laten verlopen. In die optiek zal ook worden onderzocht in hoeverre een versterking van de administratieve ondersteuning van de KVI opportuun is.

V. Rekeningen van de Kamer van verwijzing en instaatstelling over de periode 1.01.2009 – 31.12.2009

UITGAVEN:	IN EURO
Bezoldigingen en sociale bijdragen (drie verslaggevers en een administratieve bediende)	263.792,47
Secretariaatskosten (telecommunicatie – post en bureautica)	9.159,57
Informaticakosten	9.590,58
Vertegenwoordigingskosten	798,10
Reiskosten (internationale vergaderingen...)	3.777,82
Verzekeringskosten	12.800,80
Diverse werkingskosten	1.064,96
TOTAAL WERKINGSKOSTEN	300.984,30
ONTVANGSTEN:	
Overgedragen saldo van het voorgaande boekjaar	139.072,60
Bijdragen IBR	200.000,00
Dossierkosten ten laste van derden	572,45
Overige ontvangsten (intresten)	1.004,90
TOTAAL ONTVANGSTEN	340.649,14
SALDO PER 1/1/2010	39.664,84

Bijlage: Deze staat omvat alle ontvangsten en uitgaven die 31.12.2009 waren gefactureerd en betaald. Het boekjaar 2009 werd afgesloten met een batig saldo van 39.664,84 euro dat naar het volgende boekjaar wordt overgedragen.

Anne SPIRITUS - DASSESSE
Voorzitter van de KVI

VI. Inhoudsopgave

I. Inleiding – voorstelling	221	III. Relatie met de nationale en internationale publieke toezichthouders en overige externe contacten.....	225
II. Werking en activiteiten van de KVI	221	IV. Conclusies.....	226
A. Samenstelling.....	221	V. Rekeningen van de Kamer van verwijzing en instaatstelling over de periode 1.01.2009 – 31.12.2009	226
B. Werking.....	221	VI. Inhoudsopgave	226
C. De activiteiten tijdens de afgelopen periode – statistieken.....	222		
D. Beslissingen van de KVI tijdens de verslagperiode die om principiële redenen relevant zijn	223		
E. Toepassing van artikel 135 van het Wetboek van vennootschappen tijdens de verslagperiode.....	224		

Jaarverslag 2009 van de Nederlandstalige Tuchtcommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren

De Tuchtcommissie fungeert als tuchtinstantie in eerste aanleg binnen het Instituut van de Bedrijfsrevisoren sedert de oprichting van het Instituut bij de wet van 22 juli 1953.

Zij is samengesteld uit een voorzitter, een beroepsrechter die door de Koning wordt benoemd en twee leden. Het lid dat niet behoort tot het beroep van bedrijfsrevisor wordt benoemd door de Koning; het andere lid is een door de Raad van het IBR aangeduide bedrijfsrevisor. Alle leden worden benoemd voor een hernieuwbare termijn van zes jaar. Het feit dat de twee leden niet beiden bedrijfsrevisoren zijn, heeft als gevolg dat de meerderheid van de leden van de Tuchtcommissie niet tot de leden van het Instituut behoort.

De voorzitter dient op het ogenblik van zijn benoeming nog in functie te zijn in een Rechtbank van Koophandel.

De Tuchtcommissie treedt op nadat zij daartoe gevat wordt door de Kamer van verwijzing en instaatstelling, dewelke geen orgaan is van het Instituut, en die uiteindelijk beslist of een dossier al dan niet voor de Tuchtcommissie zal worden gebracht.

De Tuchtcommissie zetelde telkens op dinsdag, met uitzondering van de tweede dinsdag der maand teneinde maximaal beschikbaar te zijn naargelang de behoefte en de afhandeling van de aanhangig gemaakte dossiers zo vlot mogelijk te laten verlopen en uitspraak te doen binnen de maand na de behandeling.

De Tuchtcommissie heeft in 2009 11 keer gezeteld met een wisselende samenstelling waarbij de effectieve voorzitter en de effectieve leden zich, bij verhindering, hebben laten vervangen door de plaatsvervangende voorzitter of de plaatsvervangende leden.

De leden die voor de Tuchtcommissie dienen te verschijnen kunnen, naast hun persoonlijke aan-

wezigheid, zich ook laten bijstaan en/of vertegenwoordigen door een raadsman of een confrater bedrijfsrevisor.

Wanneer ze echter hun verweer schriftelijk voeren, was hun aanwezigheid niet vereist en wordt de zaak als op tegenspraak behandeld.

De tenlasteleggingen voor de dossiers die in het betrokken jaar werden behandeld, betreffen steeds deontologische inbreuken en de schending van de regels voor een kwalitatieve uitoefening van het beroep, tevens veronachtzamen van hun plicht tot kwaliteitsvolle prestaties die zij in volledige onafhankelijkheid dienen uit te voeren.

In de loop van het betrokken jaar werden 11 dossiers behandeld en 9 beslissingen uitgesproken (waarvan 1 tussenbeslissing), dewelke in bijlage gevoegd worden.

Berispingen:	2
Schorsingen:	5
Schrapping:	1
Tussenbeslissing:	1
Totaal:	9

Er werd tegen vier van de beslissingen beroep aangetekend, 5 uitspraken zijn definitief.

Joris DEGROOTE

*Voorzitter van de Nederlandstalige Kamer
van de Tuchtcommissie*

Jaarverslag 2009 van de Commissie van Beroep van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren

Beschrijving van de rol en de werking van de Commissie van Beroep

1. De Commissie van Beroep fungeert als tuchtinstantie binnen het Instituut van de Bedrijfsrevisoren sedert de oprichting van dit Instituut bij de wet van 22 juli 1953.

Zij is samengesteld uit drie beroepsrechters die door de Koning worden benoemd en twee bedrijfsrevisoren die door de Algemene Vergadering van het Instituut worden verkozen voor hernieuwbare termijnen van zes jaar.

Voor elk effectief lid wordt er een plaatsvervanger aangeduid.

Sedert de wetswijziging van 30 april 2007 is vereist dat de beroepsrechters op het ogenblik van hun benoeming in actieve dienst zijn. Dit betekent concreet dat hun mandaat niet meer zal kunnen worden hernieuwd eens ze de wettelijke pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt of indien ze vóór deze leeftijd op pensioen gaan.

De meerderheid van de leden van de Commissie behoort dus niet tot de leden van het Instituut.

2. De Commissie van Beroep kan in de regel enkel worden geadieerd nadat eerder door de Tuchtcommissie in eerste aanleg een uitspraak werd gedaan.

Het beroep kan worden ingesteld door de bedrijfsrevisor, door de Raad van Instituut, door de Procureur-generaal of door de expert die naar omstandigheden door de Kamer van verwijzing en instaatstelling kan worden aangesteld wanneer zij zelf een klacht heeft ontvangen en hieruit een tuchtprocedure volgt.

De Procureur-generaal maakte tot dusver geen gebruik van de mogelijkheid om beroep in te stellen.

Wegens het te recente karakter van de toepassing van de nieuwe regelgeving, zijn er nog geen gevallen waarbij een expert beroep instelt.

3. De Commissie kan eveneens door de bedrijfsrevisor worden gevat ingeval een terechtwijzing wordt opgelegd door de Raad van het Instituut. De terechtwijzing, zoals voorzien door artikel 37 van de aangepaste wet van 22 juli 1953, is nieuw.

Het gaat om een maatregel die, strikt genomen, niet thuishoort in het tuchtstelsel, maar volgens de geest van de wetgever eerder van administratieve aard is.

De nieuwe wet van 22 juli 1953 geeft hiervan zelf twee toepassingsgevallen in het artikel 8, § 3. Het betreft situaties waarbij de bedrijfsrevisor in gebreke blijft van het betalen van alle of een gedeelte van de bijdragen of van het indienen van documenten tot vaststelling van de bijdrage, of nog van het mededelen van inlichtingen of documenten die hij moet meedelen aan het Instituut. Deze inbreuken op deontologische normen zullen in principe dus geen aanleiding meer geven tot tuchtvervolgingen.

Hieruit volgt dat voormeld artikel 37 aan de Commissie een rechtsprekende opdracht van administratieve aard verleent.

4. De Commissie staat mee in voor de handhaving van de kwaliteitscontrole via de tuchtprocedures in de gevallen waarin een schending van de normen en aanbevelingen van het Instituut inzake controle ter discussie staat.

In vrijwel alle gevallen waarin beroep wordt ingesteld, is de schending van de regels inzake de kwalitatieve uitoefening van het beroep aan de orde.

5. De organisatie van de werkzaamheden van de Commissie is bepaald in het koninklijk besluit van 26 april 2007 tot organisatie van het toezicht en de kwaliteitscontrole en houdende het tuchtreglement voor de bedrijfsrevisoren.

De kalender van de zittingen wordt op voorhand vastgelegd bij de aanvang van een werkingsjaar en meestal wordt minimaal één zitting per maand voorzien.

Over het algemeen zijn de voorschriften uit het Gerechtelijk Wetboek van toepassing op de rechtspleging voor de Commissie van Beroep.

Dit belet niet dat de procedure voor de tuchtinstanties specifieke aspecten omvat, die afwijken van de gebruikelijke procedure, zoals deze zich afspeelt voor de gewone rechtscolleges. Gelijkaardig met de strafprocedure, is bijvoorbeeld het overwegend mondeling karakter van de procedure voor de tuchtinstanties, of het feit dat de partijen niet verplicht zijn om een schriftelijk verweer te laten gelden, behoudens wat de beroepsakte zelf betreft.

In dit verband moet worden aangestipt dat de regels inzake de openbaarheid van de zittingen en van de uitspraken niet zonder meer op dezelfde wijze worden toegepast als het geval is voor de gewone rechterlijke beslissingen. Meestal is de zitting openbaar.

6. De Commissie van Beroep kan geen "actieplan" in de strikte zin van het woord opstellen omdat haar activiteiten hoofdzakelijk afhankelijk zijn van het instellen van beroep, waarvoor zij het initiatief niet kan nemen en waarover zij enkel geval per geval uitspraak kan doen, zoals elke rechtsprekende instantie.

De Commissie dient zich gereserveerd op te stellen en in zekere mate in de schaduw te blijven.

Het nemen van ambtshalve initiatieven behoort niet tot haar bevoegdheid.

Haar streefdoel is om maximaal beschikbaar te zijn naar gelang de behoefte en zodoende de doorlooptijd van een dossier zo kort mogelijk te houden.

Dit houdt ook in dat de beslissing in de regel volgt binnen de maand na de zitting.

Een nadere zorg is vooralsnog het toepassen van de "best practices" inzake openbaarheid van de uitgesproken beslissingen.

Ook zou nader onderzoek kunnen worden verricht naar de wenselijkheid van uitwisseling van beslissingen en van "best practices" over de handhaving van kwaliteit via tuchtrecht tussen de tuchtinstanties van de verschillende lidstaten van de Europese Unie.

Paul BLONDEEL

Voorzitter van de Nederlandstalige Kamer van de Commissie van Beroep

Martine CASTIN

Voorzitter van de Franstalige Kamer van de Commissie van Beroep

Overzicht van de beslissingen die in 2009 door de Nederlandstalige Kamer van de Commissie van Beroep werden uitgesproken

In de zaak 0379/08/N (beslissing van 9 juni 2009) heeft de Commissie hernieuwd de aandacht gevestigd op de weerslag van de voortschrijdende formalisering van de beroepsuitoefening. Het volstaat niet voor een bedrijfsrevisor aanneemelijk te maken dat een controlewerkzaamheid werd uitgevoerd of dat in het algemeen een deontologische norm werd in aanmerking genomen; het bewijs hiervan moet kunnen worden geleverd op de wijze die door de beroepsnormen is bepaald.

Verder wijst de Commissie op het belang voor de bedrijfsrevisor om de kritiek en opmerkingen die werden geformuleerd naar aanleiding van een kwaliteitscontrole terdege ter harte te nemen.

Ten slotte drukt de Commissie haar bekommernis uit omtrent de noodzaak van proportionaliteit tussen de tekortkoming en de tuchtsanctie. In dat verband moet er aan herinnerd worden dat de wettelijke strafmaat die de Commissie ter beschikking staat niet zoveel ruimte biedt als wellicht wenselijk zou zijn.

De zaak 0384/09/N (beslissing van 9 juni 2009) vormt één van de eerste gevallen waarbij be-

roep werd ingesteld tegen een beslissing van de Raad, waarbij een terechtwijzing werd opgelegd met toepassing van het nieuwe artikel 37 van de wet van 22 juli 1953.

In een eerste beslissing waarbij een grief tegen de toepassing van artikel 37 te behandelen viel, had de Commissie er al op gewezen dat de consistentie van die wetsbepaling te wensen over laat (beslissing van 13 mei 2008 in de zaak 0371/08/N). Het cassatieberoep tegen deze beslissing werd overigens verworpen bij een arrest van het Hof van Cassatie van 1 oktober 2009. Dit arrest geeft aan dat een terechtwijzing niet kan worden opgelegd wegens feiten die begaan werden voor dat de mogelijkheid om deze maatregel op te leggen van toepassing werd.

Naar luid van artikel 37 is de terechtwijzing bedoeld voor gevallen waarin de feiten vaststaan, maar geen tuchtsanctie wettigen. Niettemin laat artikel 37 de mogelijkheid ongemoeid dat het feit waarvoor een terechtwijzing wordt opgelegd, alsnog aanleiding zou kunnen geven voor een tuchtprocedure. Ook laat artikel 37 de mogelijkheid open dat de Commissie, op hoger beroep van de bedrijfsrevisor, zelf met unanimité zou oordelen dat een tuchtsanctie moet worden opgelegd. Zulke wending voor de Commissie, zou ettelijke problemen doen rijzen in verband met de overgang van een beroepsprocedure tegen een administratieve beslissing naar een tuchtprocedure.

In het geval dat behandeld werd in de beslissing van 9 juni 2009 heeft de Commissie er op gewezen dat een terechtwijzing niet kan worden opgelegd vooraleer de betrokken bedrijfsrevisor is gehoord omtrent de tekortkoming die hem wordt euvel geduid. Dit had ze ook al beslist op 13 mei 2008.

Een tweede punt dat niet mag veronachtzaamd worden wanneer de Raad beslist om terecht te

wijzen, is dat er geen onredelijk lange periode mag verstrijken tussen het ogenblik waarop de tekortkoming wordt vastgesteld en dat waarop de terechtwijzing wordt opgelegd.

De Commissie heeft verder toepassing gemaakt van de bevoegdheid die haar wettelijk is verleend om de bestreden beslissing te hervormen en in de plaats te treden van de Raad om een terechtwijzing op te leggen. Die bevoegdheid is atypisch omdat in een administratief-jurisdictioneel beroep het rechtscollege in de regel enkel vernietigt, maar geen beslissing in de plaats kan stellen. Na eventuele vernietiging staat het dan aan de administratieve overheid om opnieuw te beslissen.

In het besproken geval wordt de beslissing van de Raad vernietigd omdat ze vormelijk tekortschoot en tegelijk heeft de Commissie vastgesteld dat de voorwaarden vervuld waren om terecht te wijzen en heeft ze die maatregel zelf opgelegd.

Ook heeft de Commissie de redenen aangegeven waarom ze in het voorliggende geval van oordeel was dat de feiten "geen tuchtprocedure wettigden". Uit die bewoordingen lijkt niet te kunnen worden afgeleid dat de Commissie het mogelijk acht dat het instellen van beroep tegen de terechtwijzing kan uitmonden in een tuchtprocedure ten nadele van de bedrijfsrevisor rechtstreeks voor de Commissie.

Paul BLONDEEL

*Voorzitter van de Nederlandstalige Kamer van de
Commissie van Beroep*

Tuchtuitspraken van de tuchtinstanties in 2009

Chronologisch klassement per Kamer

Tuchtcommissie - Nederlandstalig

In 2009 zijn er 9 beslissingen genomen :

Datum	Nr. dossier	Onderwerp	Tuchtuitspraak	Statuut
03/02/2009	0377/08/N	- Inbreuken op de wetgeving en reglementering bij de aanvaarding van de opdracht. (art. 64 ter, 1° der gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen – art. 4, §1, 1° en art. 7 W. 11 januari 1993 op het witwassen van geld en het financieren van terrorisme); - Inbreuken op de wetgeving en reglementering tijdens de uitoefening van de opdracht; - Inbreuken op de wetgeving en reglementering bij ontslag. (art. 64 <i>quater</i> en art. 64 <i>quinquies</i>, al. 1 en 3 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen.); - Inbreuken op de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en financiering van terrorisme; - Handelingen die in strijd zijn met de waardigheid, de rechtschapenheid en de kiesheid en met het respect voor de confraters. (art. 3 K.B. 10 januari 1994).	Schorsing van één maand	Definitieve beslissing
03/03/2009	0379/08/N	- Inbreuk op paragrafen 1.1, 1.4, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 3.10 en 3.10.1 van de algemene controlenormen; - Inbreuken op de artikelen 2, 15 en 17 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren.	Schorsing van één week	Beroep aangetekend
17/03/2009	0366/07/N	- Inbreuk op art. 133 lid 1 en art. 133 lid 8 W. Venn.; - Inbreuk op art. 183 <i>ter</i>, ten 2de <i>juncto</i> en art. 183 bis van het KB van 30 januari 2001; - Inbreuk op art. 7 en 8 §1 van de Wet van 22 juli 1953 houdende de oprichting van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, - Inbreuk op artikelen 1, 2, 3, 6, 7, 9 en 15 <i>juncto</i> art. 14 van het KB van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren; - Inbreuk op paragrafen 1.1., 1.2., 1.4., 2.1., 2.4. en 2.5.3. van de algemene controlenormen	Berisping	Definitieve beslissing

06/10/2009	0378/08/N	- Overtredingen van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme. - Inbreuk op de artikelen 1, 6 en 7 van de norm met betrekking tot de permanente vorming. - Inbreuk op paragraaf 2.1, 2.2 en 2.4 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht. - Inbreuken op de paragrafen 1.1 en 1.4 van de algemene controlenormen. - Inbreuk op paragraaf 2.4. van de normen betreffende de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad. - Inbreuken op de artikelen 2, 3, 15 en 17 van het KB van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisor.	Schorsing van 8 dagen	Definitieve beslissing
06/10/2009	0380/09/N en 0381/09/N	- Inbreuk op artikel 144, 6° van het Wetboek van vennootschappen - Inbreuk op artikel 144, 4° van het Wetboek van vennootschappen - Inbreuken op de Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme - Inbreuken op de norm met betrekking tot de permanente vorming - Inbreuken op de algemene controlenormen - Inbreuken op de artikelen 2, 15 en 17 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren	Schorsing van drie maanden	Beroep aangetekend
06/10/2009	0383/09/N	- Art 41, § 2 van de wet van 22 juli 1953 - Art 2, 3 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994	Schrapping	Beroep aangetekend
17/11/2009	0386/09/N	- Inbreuken op de onafhankelijkheidsreglementering (art. 183ter, 2° KB 30 jan. 2001 - art. 1.2.1. algemene controlenormen – art. 6 en 7 KB 10 jan. 1994 – art. 14 § 1 W. 22 juli 1953) - Inbreuken op de algemene controlenormen en aanbevelingen - Inbreuken op paragrafen 1.3, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5 en 3.14 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht. - Onwaardig gedrag.	Schorsing van één jaar	Beroep aangetekend
17/11/2009	0382/09/N	- Inbreuken op de onafhankelijkheidsreglementering (art. 183ter, 2° KB 30 jan. 2001 - art. 1.2.1. algemene controlenormen – art. 6 en 7 KB 10 jan. 1994 - art. 14 § 1 W. 22 juli 1953) - Onwaardig gedrag (art. 3 KB 10 januari 1994).	Alvorens te gronde te oordelen, BEVEELT de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren om de stukken, zoals in het motiverend gedeelte van onderhavige beslissing opgenomen, aan de verdediging van [X] over te maken. Stelt de zaak onbepaald uit teneinde de partijen toe te laten verder stelling te nemen na uitwisseling van de stukken.	Tussenbeslissing
15/12/2009	0388/09/N	- Inbreuk op paragrafen 1.1, 1.4, 2.1, 2.2 en .4 van de algemene controlenormen; - Inbreuken op de normen betreffende de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad (paragraaf 1.2.3) - Inbreuken op de artikelen 2, 3, 15 en 17 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren.	Berisping	Definitieve beslissing

0377/08/N

Tuchtcommissie van 3 februari 2009

(definitieve beslissing)

A.I. Inbreuken op de wetgeving en reglementering bij de aanvaarding van de opdracht. (art. 64 ter, 1° der gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen – art. 4, §1, 1° en art. 7 W. 11 januari 1993 op het witwassen van geld en het financieren van terrorisme).

A.II. Inbreuken op de wetgeving en reglementering tijdens de uitoefening van de opdracht.

A.III Inbreuken op de wetgeving en reglementering bij ontslag. (art. 64 quater en art. 64 quinquies, al. 1 en 3 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen.)

A.IV Inbreuken op de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en financiering van terrorisme.

A.V Handelingen die in strijd zijn met de waardigheid, de rechtschapenheid en de kiesheid en met het respect voor de confraters. (art. 3 K.B. 10 januari 1994).

“In de zaak met dossiernummer 0377/08/A(...)/N

De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, met zetel te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, met als vertegenwoordiger van de raad van het Instituut de heer (...)

tegen:

De heer [X], bedrijfsrevisor sinds (...) en is ingeschreven op het openbaar register onder het nummer A(...) met als woonplaats (...).

[X] was van 23 juli 1991 tot en met 31 januari 2004 werkzaam voor [Y] waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te (...). Deze vennoot-

schap is ingeschreven op het openbaar register onder het nummer B(...).

Hij oefent zijn activiteit als bedrijfsrevisor sinds 31 december 2004 uit als vennoot van [Z], waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te (...). Deze vennootschap is ingeschreven op de lijst van vennootschappen van het IBR onder het nummer B(...).

* * *

Gelet op het verslag van de Raad van 25 maart 2008 aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling.

Gelet op de beslissing van de Kamer van verwijzing en instaatstelling van 26 juni 2008 om het dossier van de heer [X] door te verwijzen naar de Tuchtcommissie.

Gelet op de oproeping van de heer [X] met aangetekende brief van 29 oktober 2008 om te verschijnen voor de Tuchtcommissie op 16 december 2008.

* * *

Verslag van van de raad van het IBR in de zaak met nummer 0377/08/A(...)/N

Aan de betrokkene kunnen volgens het voormeld verslag van de Raad aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling en aan de Tuchtcommissie volgende deontologische en/of tuchtrechtelijke inbreuken ten laste worden gelegd:

A.I. Inbreuken op de wetgeving en reglementering bij de aanvaarding van de opdracht. (art. 64 ter, 1° der gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen – art. 4, §1, 1° en art. 7 W. 11 januari 1993 op

het witwassen van geld en het financieren van terrorisme).

A.II. Inbreuken op de wetgeving en reglementering tijdens de uitoefening van de opdracht.

A.III Inbreuken op de wetgeving en reglementering bij ontslag. (art. 64 quater en art. 64 quinquies, al. 1 en 3 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen.)

A.IV Inbreuken op de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en financiering van terrorisme.

A.V Handelingen die in strijd zijn met de waardigheid, de rechtschapenheid en de kiesheid en met het respect voor de confraters. (art. 3 K.B. 10 januari 1994).

Rechtspleging

De heer [X] is ter zitting van 16 december 2008 niet verschenen, noch iemand voor hem.

Hij legt evenwel een verweerschrift voor. De zaak wordt derhalve op tegenspraak behandeld.

Krachtens artikel 4 § 3 van de wet van 22 april 1999 betreffende de beroepstucht voor accountants en belastingconsulenten mag de belastingconsulent zijn verweer mondeling of schriftelijk doen gelden. Rekening gehouden daarmee kan de beslissing op tegenspraak worden gewezen (du Jardin, J., Rechtspraak in tuchtzaken door de beroepsorden: toetsing van de wettigheid door het Hof van Cassatie, R.W., 2000 – 2001, 802).

A. De Feiten en standpunten van de Raad

Louter brevitatis causa verwijst de Tuchtcommissie naar het verslag van de Raad van het Instituut aan de

kamer van verwijzing en instaatstelling dat integraal deel uit maakt van de oproeping die aan de betrokkene werd overgemaakt.

B. Standpunten van de verdediging

De betrokkene heeft op 11 november 2008 een verweerschrift aan de Tuchtcommissie overgemaakt waarin hij zijn argumenten ter verweer op de tenlasteleggingen laat gelden.

De heer [X] benadrukt dat de vennootschap [A] tijdens het eerste jaar van zijn mandaat nog geen dochteronderneming was van [B]. Hij heeft de audit van het eerste jaar van zijn mandaat niet kunnen afronden omwille van een volledig gebrek aan medewerking van het management van [B], waaronder het niet verstrekken van een getekend jaarverslag van de raad van bestuur en zonder jaarverslag mag de commissaris geen verklaring over de jaarrekening afleggen. Dientengevolge heeft hij een verslag van niet bevinding opgesteld.

Het feit dat er een jaarrekening over het boekjaar 1999 werd neergelegd op 26 januari 2001 zonder de vermelding dat de betrokkene commissaris was en er geen commissarisverslag was gevoegd stelt de betrokkene dat dit de volledige verantwoordelijkheid was van [Y] die daarvoor over alle nodige gegevens beschikte. Om dezelfde redenen als hierboven heeft de betrokkene zich nooit uitgesproken over de juistheid en de volledigheid der jaarrekening.

Betreffende het ontbreken van een werk dossier antwoordt de heer [X] dat het originele dossier zoek blijft. De dossiers van de opeenvolgende jaren van kleine vennootschappen worden gewoonlijk samen bewaard. Daardoor is het niet onwaarschijnlijk dat de voorbereidende werkzaamheden voor de audit van 1999 zich eveneens in dit originele dossier bevinden. De audit van het boekjaar 1999 kon niet afgesloten worden en er werd geen aanvang genomen met de audits van 2000 en 2001 zodat er van deze jaren geen dossiers bestaan.

De tenlasteleggingen betreffende het niet door de algemene vergadering goedgekeurde honorarium en het niet controleren van de identiteit van de klant betwist de betrokkene niet en stelt dat dit correct is.

De inbreuk op de wetgeving bij het aanvaarden van de opdracht wijdt de heer [X] aan het feit dat het om

een slapende vennootschap ging, waardoor de procedure minimaal was. Daarenboven kenden wij bij de aanvaarding de bedenkelijke reputatie van de bestuurders van [B] nog niet.

De inbreuk betreffende het ontslag als commissaris zonder reden benoemt de heer [X] als een eenvoudig verzoek om met wederzijdse toestemming het mandaat vroegtijdig te beëindigen.

De heer [X] betwist formeel de inbreuk op de verplichtingen voortvloeiende uit de wetgeving op het witwassen van geld en financieren van het terrorisme. Immers het feit dat een slapende vennootschap al haar liquide middelen ter beschikking stelt aan haar moeder vennootschap is zeer gebruikelijk en is geen aanduiding betreffende witwassen van geld.

Voorts betoogt de heer [X] dat bij [Y] in de praktijk de beslissingen genomen worden door de vennoten en dat de bestuurders zich daarnaar dienen te schikken. Hij heeft dan ook steeds als bestuurder de vennoten van [Y] op de hoogte gebracht van de situatie en moeilijkheden met [B], die dan de uiteindelijke beslissing hebben genomen, hetgeen de betrokkene onmiddellijk en stipt heeft opgevolgd.

Het feit dat de heer [X] zijn confrater niet op de hoogte bracht van de bedenkelijke reputatie van de bestuurders van [B] en [A] wijdt de betrokkene aan het feit dat het niet onbesproken verleden van de bestuurders in het buitenland niet konden aanhalen als wettige reden om zijn mandaat in België op te zeggen en hij kon, op basis van de zeer beperkte activiteit van de Belgische vennootschap, zich ook niet beroepen op verdachte transacties van [B] zelf, zodat er geen voldoende basis was om hierover formeel te communiceren met de confrater.

De tenlastelegging van inbreuken op de waardigheid en kiesheid weerlegt de betrokkene door te verwijzen naar het feit dat hij gedurende jaren door [Y] belast werd als vast vertegenwoordiger van belangrijke bedrijven.

C. Beoordeling door de Tuchtcommissie

De Tuchtcommissie is, na onderzoek van de stukken en van de argumenten van de verdediging van oordeel dat [Y], als kantoor én mandataris, evenzeer verantwoordelijk is voor de

tenlaste gelegde inbreuken, doch als kantoor niet wordt vervolgd.

De Tuchtcommissie is van oordeel dat de tenlastelegging betreffende de inbreuken op de wet aangaande witwassen van geld en financieren van terrorisme niet bewezen is, nu er desbetreffende door de heer [X] geen onderscheiden fouten werden gemaakt en het inderdaad niet ongebruikelijk is dat de liquiditeiten van een slapende vennootschap integraal aan de moeder vennootschap worden overgemaakt.

De Tuchtcommissie is dan ook van oordeel dat alle andere tenlasteleggingen bewezen blijven doch allen het gevolg zijn van een verregaande nonchalance waarmee het dossier van een beweerd slapende vennootschap werd aangepakt en behandeld.

Dat de betrokkene daarbij bepaalde strikte richtlijnen van [Y] zelf opvolgde kan als een verzachtende omstandigheid gelden, doch doet geen afbreuk aan de gegrondheid van de overige tenlasteleggingen.

Bij toepassing van de strafmaat houdt de Tuchtcommissie rekening met

de onbesproken staat van dienst gedurende jaren van de heer [X].

de lakse houding van [Y] zelf als mandataris.

het feit dat de moeilijkheden mede veroorzaakt werden door de bestuurders van [B] zelf die in deze zeker niet onbesproken zijn.

het feit dat er geen dossiers aanwezig waren, waardoor een correcte behandeling bemoeilijkt werd.

OM DEZE REDENEN,
DE TUCHTCOMMISSIE,

Rechtsprekend op tegenspraak.

Verklaart de tuchtvorderingen tegen de heer [X] ontvankelijk.

Verklaart alle tenlasteleggingen bewezen, met uitzondering van de tenlastelegging A.4 betreffende de wet van 11 januari 1993.

Legt als tuchtsanctie aan de heer [X] een schorsing op van één maand.

Aldus gedaan en uitgesproken in de openbare zitting van 3 februari 2009 door de Nederlandstalige Kamer van de Tuchtcommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, zetelend te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, (...)."

0379/08/N

Tuchtcommissie van 3 maart 2009

(beroep aangetekend)

Inbreuk op paragrafen 1.1, 1.4, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 3.10 en 3.10.1 van de algemene controlenormen; Inbreuken op de artikelen 2, 15 en 17 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren.

"(...)

In de zaak met dossiernummer 0379/08/A(...)/N

De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, met zetel te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, met als vertegenwoordiger van de raad van het Instituut de heer (...).

tegen:

De heer [X] is bedrijfsrevisor sedert (...) en is ingeschreven op het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren onder het nummer A(...) met als woonplaats (...).

Sinds (...) oefent de heer [X] zijn activiteit als bedrijfsrevisor uit in het kader van de Burgerlijke BVBA [Y] met maatschappelijke zetel te (...) deze vennootschap is ingeschreven op het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren onder het nummer B(...).

* * *

Gelet op het verslag van de Raad van het Instituut aan de Kamer van Verwijzing en Instaatstelling van 16 mei 2008.

Gelet op de beslissing van de Kamer van verwijzing en Instaatstelling van 18 november 2008.

Gezien de stukken van het door de Raad samengestelde en aan de Tuchtcommissie toegezonden dossiers;

Gelet op de oproeping van de heer [X] met aangetekende brief van 9 januari 2009 om te verschijnen voor de Tuchtcommissie op 17 februari 2009.

* * *

Verslag van 16 mei 2008 van de raad van het IBR in de zaak met nummer 0379/08/A(...)/N

Aan de betrokkene kunnen volgens het voormeld verslag aan de Raad aan de Kamer van Verwijzing en Instaatstelling de volgende deontologische en/of tuchtrechtelijke inbreuken ten laste worden gelegd:

1. Inbreuken op algemene controlenormen en -aanbevelingen

1.a) Inbreuk op paragraaf 1.1 en 1.4 van de algemene controlenormen

Volgens paragraaf 1.1 van de algemene controlenormen vloeit elke verklaring van de bedrijfsrevisor voort uit de mening die hij zich gevormd heeft op grond van *doelgericht en nauwgezet uitgevoerde controlewerkzaamheden*.

Paragraaf 1.4 van de algemene controlenormen stelt bovendien dat de bedrijfsrevisor de omvang van de controle bepaalt met inachtneming van de doeleinden vastgelegd in de wet of de reglementen. In principe zal de controle *volkomen* zijn, d.w.z. dat zij alle aspecten van de jaarrekening zal belichten die van belang zijn voor het opstellen van de financiële staten.

1.b) Inbreuk op paragraaf 2.1 van de algemene controlenormen (inzake de uitvoering van een controleopdracht)

Paragraaf 2.1 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht stelt dat iedere controleopdracht zal uitgevoerd worden volgens een aangepast werkprogramma.

1.c) Inbreuk op paragraaf 2.2 van de algemene controlenormen

Paragraaf 2.2 van de algemene controlenormen verplicht de be-

drijfsrevisor van de door hem en zijn medewerkers verrichte controlewerkzaamheden zodanig aantekening te houden of te doen houden, dat hieruit een getrouw beeld van de uitgevoerde opdracht kan worden verkregen.

1.d) Inbreuk op paragraaf 2.4 van de algemene controlenormen

De tekst van paragraaf 2.4 van de algemene controlenormen luidt als volgt:

"De bedrijfsrevisor zal zijn mening onder meer steunen op het onderzoek van het systeem van interne controle, waarvan hij de doeltreffendheid zal nagaan door middel van steekproeven. Indien de interne controle op afdoende wijze werkt, kan het onderzoek van de betrokken revisor worden beperkt tot aangepaste steekproeven. In geval van vaststelling van ernstige leemten dient hij zijn controlewerkzaamheden aan te passen en een meer diepgaande controle uit te voeren. Onder geen beding kan of mag de externe controle het systeem van interne controle vervangen."

1.e) Inbreuk op paragraaf 2.5 van de algemene controlenormen

De bedrijfsrevisor moet voldoende bewijskrachtig controle materiaal verzamelen dat zijn tot uitdrukking gebrachte mening ten aanzien van de jaarrekening kan staven.

Paragraaf 2.5.3 van de algemene controlenormen stelt dat het controleprogramma zo moet worden opgesteld dat de bedrijfsrevisor op de hoogte is van feiten die zich hebben voorgedaan na balansdatum en die van belang zijn voor de beoordeling van de jaarrekening.

Paragraaf 2.5.4. van de algemene controlenormen stelt bovendien dat één van de voornaamste technieken die de bedrijfsrevisor doelmatig kan aanwenden onder meer de vraag tot bevestiging van informatie door der-

den is, bijvoorbeeld door banken, klanten, leveranciers, advocaten, hypotheekbewaarders, het waarnemen van door anderen uitgevoerde procedures zoals het bijwonen van de fysieke voorraadopname, het uitvoeren van een analytisch onderzoek van de rekeningen, enz.

1.f) Inbreuk op de paragrafen 3.10 en 3.10.1 van de algemene controlenormen

Paragraaf 3.10 van de algemene controlenormen stelt dat het verslag van de bedrijfsrevisor over de jaarrekening of over de geconsolideerde jaarrekening eveneens diens mening zal bevatten over het jaarverslag van het bestuur. Hij zal vermelden of in dit verslag de door de wet vereiste informatie werd opgenomen en of deze overeenstemt met de gegevens die uit de rekeningen blijken.

Paragraaf 3.10.1 van de algemene controlenormen stelt onder meer dat de bedrijfsrevisor zich er moet van vergewissen dat het jaarverslag alle door de wet voorgeschreven inlichtingen bevat. Mocht een vereiste inlichting ontbreken, dan dient hij dit te vermelden.

2. Inbreuken op de artikelen 2, 15 en 17 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren

Artikel 2 van bovenvermeld koninklijk besluit stelt dat de bedrijfsrevisor de wettelijke en reglementaire bepalingen evenals de gebruikelijke controlenormen van het Instituut moet naleven. Naargelang de omstandigheden zal hij ook rekening houden met de aanbevelingen, uitgevaardigd door de Raad van het Instituut.

Artikel 15 stelt vervolgens dat elke verklaring, certificering of ontleding van de bedrijfsrevisor steunt op de mening die hij zich gevormd heeft op grond van doelgerichte en nauwgezet uitgevoerde controlewerkzaamheden.

Artikel 17 van bovenvermeld koninklijk besluit stelt tenslotte dat de bedrijfsrevisor bij de uitvoering van een revisorale opdracht schriftelijk aantekening moet houden van de aard van de door hem of door zijn medewerkers verrichte werkzaamheden, zodanig dat een getrouwe weergave van de uitvoering van de opdracht kan verkregen worden. Deze werkdocumenten dienen door de bedrijfsrevisor die de opdracht heeft uitgevoerd te worden bewaard.

Rechtspleging

De heer [X] is ter zitting van 17 februari 2009 verschenen. Hij legt geen verweerschrift voor. Hij wordt gehoord.

A. De Feiten en standpunten van de Raad

Louter brevitatis causa verwijst de Tuchtcommissie naar het verslag van de Raad aan de kamer van Verwijzing en Instaatstelling dat aan de betrokkene werd betekend en één geheel uitmaakt met de aangetekende oproeping.

B. De standpunten van de verdediging

De heer [X] zet uiteen dat het bedrijf [A] een eenmanszaak betreft die voor 80% professionele en 20% particuliere klanten heeft, waarvan de daaruit voortvloeiende omzet nagenoeg 50/50 is. De professionals betalen hun bestellingen stipt, doch de particulieren stellen al vlug de betalingen uit tot op het einde van hun bouwwerken. Daarom heeft de betrokkene een cel opgericht binnen het bedrijf om de betalingen van de particulieren te versnellen.

Betreffende de steekproeven bevoogdt hij dat hij steeds steekproeven heeft verricht op de grondstoffen en de voorraden.

Hij geeft toe dat hij geen inlichtingen heeft genomen bij de banken doch stelt dat er geen advocaten zijn waar hij inlichtingen zou kunnen inwinnen.

Betreffende de cut off zet hij uiteen dat het bedrijf iedere maand de resultaten kent tot op enkele euro's na. Hij geeft echter deze resultaten slechts door als hij alle facturen heeft, ondermeer van de wetsverzekeraar.

Het bedrijf heeft geen inherente risico's.

Zij realiseren 95% van hun omzet op twee beurzen in de loop van het jaar, waardoor ze de omzet nauwkeurig kunnen bepalen en daaropvolgend hun investeringen plannen.

In verband met de buitenlandse vennootschappen beweert de betrokkene dat ze perfect de marges daarvan zelf kunnen berekenen, zodat zijn tussenkomst overbodig is.

Hij besluit dat hij bij het bedrijf een full control doet en dat hij iedere week op het bedrijf is waarbij de kasbewegingen worden gecontroleerd.

C. Beoordeling door de Tuchtcommissie

De Tuchtcommissie merkt allereerst op dat de heer [X] het verslag van de Commissie van Toezicht zonder enig voorbehoud voor akkoord heeft ondertekend, hetgeen inhoudt dat hij met de vaststellingen en de besluiten deze Commissie akkoord is gegaan.

Daarenboven betreft zijn uiteenzetting geen echte weerlegging van deze vaststellingen en besluiten, doch eerder een verklaring van de omstandigheden die daartoe hebben geleid.

Uit de stukken kan de Tuchtcommissie wel vermoeden dat de particuliere controle waarschijnlijk wel afdoende wordt uitgevoerd, doch de documentatie daarvan ontbreekt volledig. Er is evenmin een synthese te vinden.

Daarenboven blijkt uit de uiteenzetting van de heer [X] dat bepaalde uitgevoerde activiteiten meer naar accountancy-bezigheden neigen, hetgeen dan weer een risico oplevert voor de onafhankelijkheid van de betrokkene.

Tot slot moet de Tuchtcommissie vaststellen dat de heer [X] na een eerdere confraternale controle, waar nagenoeg dezelfde inbreuken werden vastgesteld, weinig of niets aan zijn werkwijze heeft gewijzigd en derhalve de alsdan gegeven richtlijnen niet heeft opgevolgd.

Bij toepassing van de sanctie houdt de Tuchtcommissie rekening met:

- het feit dat de betrokkene nog geen eerdere tuchtsancties heeft opgelopen
- het feit dat de betrokkene na een eerste controle de alsdan geformuleerde aanbevelingen niet heeft opgevolgd
- het feit dat de door de betrokkene gevolgde werkwijze en het gebrek aan documentatie aan derden geen inzicht geeft van de werkelijke situatie van het bedrijf.

OM DEZE REDENEN, DE TUCHTCOMMISSIE,

Rechtsprekend op tegenspraak;

Verklaart de tuchtvervolgingen ten laste van de heer [X] ontvankelijk en gegrond voor alle tenlasteleggingen.

Legt de heer [X] als tuchtsanctie een schorsing op van één week.

Aldus gedaan en uitgesproken in de openbare zitting van 3 maart 2009 door de Nederlandstalige Kamer van de Tuchtcommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, zetelend te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, (...)."

0366/07/N

Tuchtcommissie van 17 maart 2009

(definitieve beslissing)

inbreuk op art. 133 lid 1 en art. 133 lid 8 W. Venn.;

inbreuk op art. 183 ter, ten 2de juncto en art. 183 bis van het KB van 30 januari 2001;

inbreuk op art. 7 en 8 §1 van de Wet van 22 juli 1935 houdende de oprichting van het Instituut der Bedrijfsrevisoren,

inbreuk op artikels 1, 2, 3, 6, 7, 9 en 15 juncto art. 14 van het KB van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren;

inbreuk op paragrafen 1.1., 1.2., 1.4., 2.1., 2.4. en 2.5.3. van de algemene controlenormen

"(...)

In de zaak met dossiernummer 0366/07/A(...)/N:

Inzake [X].

De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, met zetel te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, met als vertegenwoordiger van de Raad van het Instituut de heer (...);

Tegen:

De heer [X], bedrijfsrevisor sedert (...) en ingeschreven op het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren onder het nummer A(...) met als woonplaats (...);

Gelet op het verslag van de Raad aan de Tuchtcommissie dd. 30 augustus 2007;

Gelet op de stukken van het door de Raad samengestelde en aan de Tuchtcommissie toegezonden dossier;

Gelet op het besluit van 30 augustus 2007 van de Raad om het dossier over te maken aan de Tuchtcommissie;

Gelet op de oproeping van de heer [X] met aangetekende brief van 5 oktober 2007 voor de zitting van 13 november 2007;

Gelet op het uitstel van de zaak op 13 november 2007 naar de zitting van 13 mei 2008;

Gelet op de oproeping van de heer [X] met aangetekende brief van 8 april 2008 voor de zitting van 13 mei 2008;

Gelet op het uitstel van de zaak op 13 mei 2008 naar de zitting van 9 september 2008;

Gelet op de oproeping van de heer [X] met brief van 3 juli 2008 voor de zitting van 9 september 2008;

Gelet op het uitstel van de zaak op 9 september 2008 naar de zitting van 9 december 2008;

Gelet op de oproeping van de heer [X] met brief van 1 oktober 2008 voor de zitting van 9 december 2008;

Gelet op het uitstel van de zaak op 9 december 2008 naar de zitting van 10 februari 2009;

Gelet op de nieuwe oproeping van de heer [X] met brief van 17 december 2008 om te verschijnen voor de Tuchtcommissie op 10 februari 2009;

Gelet op de verweerschriften van de heer [X] zoals bij het bundel gevoegd;

Gelet op de memorie van antwoord van de Raad op het verweerschrift van de heer [X];

Verslag van 30 augustus 2007 van de Raad van het IBR in de zaak gekend onder het nummer 0366/07/A(...)/N

Aan betrokkene worden volgens het verslag van de Raad aan de Tuchtcommissie volgende deontologische en/of tuchtrechtelijke inbreuken ten laste gelegd:

I. Inbreuken op de wetten en de besluiten:

- inbreuk op art. 133 lid 1 van het Wetboek van Vennootschappen
- inbreuk op art. 133 lid 8 van het Wetboek van Vennootschappen
- inbreuk op art. 183 ter, ten 2de juncto en art. 183 bis van het KB van 30 januari 2001
- inbreuk op art. 7 en 8 §1 van de Wet van 22 juli 1935 houdende de oprichting van het Instituut der Bedrijfsrevisoren
- inbreuk op artikels 1, 6, 7 en 9 juncto art. 14 van het KB van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren.

II. Inbreuken op de normen en aanbevelingen:

- inbreuk op de paragraaf 1.2. van de algemene controlenormen
- inbreuk op de paragrafen 1.1 en 1.4 van de algemene controle-normen
- inbreuk op de paragraaf 2.4. van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht
- inbreuk op de paragraaf 2.1. van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht volgens een aangepast werkprogramma

- inbreuk op de paragraaf 2.5.3. van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van controlewerkzaamheden inzake feiten na balansdatum
- inbreuken op artikelen 2, 3, 15 van het KB van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren

Rechtspleging:

De betrokkene is bij aangetekende brieven van 5 oktober 2007, 8 april 2008 en gewone brieven van 3 juli, 1 oktober en 17 december 2008 uitgenodigd om voor de Tuchtcommissie te verschijnen op respectievelijk 13 november 2007, 13 mei, 9 september en 9 december 2008 en 10 februari 2009.

De heer [X] verscheen telkens in persoon en werd bijgestaan door zijn raadsman Mr. (...), vertegenwoordigd door Mr. (...).

Namens de Raad van het Instituut is op elke vermelde zitting steeds de heer (...) verschenen en werd hij gehoord op de openbare zitting van 9 december 2008 en 9 februari 2009.

De raadslieden van de heer [X] werden uitvoerig gehoord in hun verdediging.

De feiten zoals weergegeven door de Raad:

Wat betreft de feitelijke anteceden-ten dient hier integraal te worden verwezen naar het verslag van de Raad van het IBR van 30 augustus 2007 waarvan de pagina's 1 tot en met 10 als volledig herhaald dienen te worden beschouwd.

De standpunten van de Raad:

Onderhavig dossier vindt zijn oorsprong in een kwaliteitscontrole in 2003 van de burgerlijke CVBA [Y], die niet onverdeeld gunstig was afgesloten.

Vervolgens volgde een vervroegde kwaliteitscontrole in 2005 van de burgerlijke CVBA [Y] en haar vennoten uitgevoerd door een College van Bedrijfsrevisoren, met name [A] en [B].

De vervroegde kwaliteitscontrole 2005 heeft aanleiding gegeven tot een geschreven verslag van revisor [A], ondertekend door bedrijfsrevisor [X].

De vervroegde kwaliteitscontrole van het bedrijfsrevisorenkantoor burger-

lijke CVBA [Y] werd uitgevoerd door bedrijfsrevisor [B] die daarover een afzonderlijk verslag opstelde.

De vaststellingen van de vervroegde kwaliteitscontrole 2005 waren de volgende:

- revisor [B] m.b.t. de werking en de organisatie van het kantoor:
 - er is enkel een samenwerking met de NV [Z] maar zonder dat er enige juridische band is
 - de identiteitspapieren van de leden van de Raad van Bestuur van de gecontroleerde onderne-ming bevinden zich niet syste-matisch in de dossiers
 - geen geformaliseerde procedure m.b.t. de interne controle van de vennoten, medewerkers van het bedrijfsrevisorenkantoor.
- revisor [A] m.b.t. het onderzochte mandaatdossier:
 - ontbreken van een standaard-checklist inzake de toepassing van de regels inzake de onafhan-kelijkheid van de commissaris
 - geen beschrijving van de admi-nistratieve organisatie voor alle processen binnen de onderne-ming
 - afwezigheid van documentatie aangaande testen van de effec-tiviteit van de administratieve organisatie en de interne con-trole
 - de controleaanpak is zeer sub-stantief gericht
 - belangrijke informele aspecten bij het testen van de interne controle
 - ontbreken van verbanden tus-sen de conclusies van het onder-zoek van de interne controle en de eindejaarscontrolewerk-zaamheden
 - gebruik van standaard contro-leprogramma's i.p.v. aangepaste programma's
 - geen herinneringsprocedure in geval van niet beantwoorde cir-cularisatie
 - geen documentatie aangaande controles inzake gebeurtenis-sen van balansdatum
 - belangrijke prestaties van NV [Z]
 - beperkte erelonen gelet op de omvang van de controlewerk-zaamheden.

De Commissie Kwaliteitscontrole heeft de verschillende documenten onderzocht en bestudeerd en be-drijfsrevisor [X] uitgenodigd.

Hierop ontstonden besprekingen, onderzoeken en briefwisseling.

Vragen bleven bestaan m.b.t. de on-afhankelijkheid van het bedrijfsrevi-sorenkantoor en [X] als commissaris (zie pag. 4, 5 en 6 van het verslag van de Raad van 30 augustus 2007 en m.b.t. het ongeoorloofd karakter van de bijkomende dienstverlening tijdens de uitoefening van het com-missarismandaat waarbij een onder-scheid werd gemaakt tussen de toe-passelijke regels voor 1 oktober 2003 en de situatie na 1 oktober 2003.

Als besluit aangaande de afhanke-lijkheidspositie van het bedrijfsre-visorenkantoor stelt het verslag van de Raad aan de Tuchtcommissie dat de situatie zoals deze is ontstaan en gegroeid bij de burgerlijke CVBA [Y] ten overvloede illustreert dat de re-visorenvennootschap als juridische entiteit te sterk ingebed zit in de groepsstructuur "[Y]" en hierdoor een schijn van afhankelijkheid van de andere vennootschappen van de groep ontstaat.

Er wordt besloten tot een gestruc-tureerd gebrek aan onafhankelijk-heid wat op nefaste wijze de onaf-hankelijkheidsvereiste waaraan het bedrijfsrevisoraat dient te voldoen, beïnvloedt.

Er wordt evenveel belang gehecht aan de perceptie.

Tevens wordt het ongeoorloofde ka-rakter van de bijkomende dienstver-lenening tijdens de vervulling van de gecontroleerde eenmalige opdracht van bedrijfsrevisor [X] belicht.

Tenslotte stelt de Raad dat m.b.t. het nazicht van de interne contro-leprocedures en de administratieve organisatie van de gecontroleerde vennootschap dat een zwakke in-terne controle nooit op substantieve wijze werd opgevangen waardoor een ontoereikende risicoanalyse ontstaat.

Tevens wijst de Raad er op dat het ontbreken van documentatie i.v.m. gebeurtenissen na balansdatum er op wijst dat er geen controles wer-den uitgevoerd.

De standpunten van de verdediging:

De heer [X] legt een verweerschrift neer op 13 mei 2008 en een aanvullend verweerschrift op 6 februari 2009.

Hierin wordt uitgebreid ingegaan op het feitenrelaas en de onderscheiden tenlasteleggingen.

De inhoud van deze verweerschriften dient hier m.b.t. het standpunt van de heer [X] als volledig herhaald te worden beschouwd.

De heer [X] verwijst naar voorafgaande kwaliteitscontroles.

Zo o.m. naar de controle uitgevoerd door revisor [C] uitgevoerd in 2003.

Op 15 december 2003 schreef revisor [C]:

“Uit de controle van de werkdossiers blijkt dat ofwel een eigen controleprogramma ofwel het Casewareprogramma borg staat voor de praktische uitvoering van de opdracht en dat de externe rapportering voortvloeit uit de vaststellingen opgenomen in het controledossier.”

....

Besluiten: confrater [X] beschikt over gestructureerde werkdossiers, ter ondersteuning van het uitgebrachte verslag, dat gebaseerd is op een standaard controleprogramma. Behoudend de bovengenoemde aanbevelingen, waarvoor de praktische naleving geen problemen kan geven, heb ik geen verdere commentaar en dank confrater [X], voor zijn medewerking aan huidige kwaliteitscontrole.”

Ook de Commissie Kwaliteitscontrole stelde naar aanleiding van een tweede kwaliteitscontrole in 2005 vast dat aan de suggesties was voldaan.

“Gezien de aard van de bevindingen en de bovenvermelde conclusie had de Raad beslist om de vervroegde kwaliteitscontrole te laten doorgaan in 2005.

Uit de verslagen van de aangeduide revisoren inzake de vervroegde kwaliteitscontrole 2005 blijkt dat aan deze tekortkomingen grotendeels tegemoet werd gekomen ”

M.b.t. alle bestuurders en voor de vennootschap werd er in 2005 een nieuwe kwaliteitscontrole uitgevoerd door de revisoren [B] & [A] en werd voor de heer [X] één mandaatdossier gecontroleerd NV (...).

Revisor [A] stelt desbetreffend:

“Het nagekeken dossier beantwoordde aan de controlenormen zowel op het vormelijke als op het inhoudelijke vlak. Als algemene conclusie kan gesteld worden dat het dossier verzorgd is (duidelijk gestructureerd en substantieel gedocumenteerd en aan de kwaliteitseisen voldoet) gezien het belang van de milieuwetgeving, verder voor deze onderneming gewerkt met een afzonderlijke checklist om inzage te verwerven in de milieuproblematiek van de onderneming. Deze lijst was geschreven op maat van de onderneming. ...

Wij hebben evenwel niet de indruk dat de onafhankelijkheid zowel naar de letter, als naar de geest met de voeten is getreden.”

In het verslag van revisor [B] werden er geen substantiële opmerkingen gegeven m.b.t. de werking van de vennootschap.

Op 27 juni 2006 vond er een onderhoud plaats samen met alle revisoren van CVBA [Y] in aanwezigheid van revisor (...), lid van de Commissie Kwaliteitscontrole.

Bijkomende elementen werden opgevraagd, meegedeeld en onderzocht.

Het verslag werd opgesteld op 21 augustus 2006 en opmerkingen geformuleerd op 28 september 2006.

De heer [X] stelt dat hij tot zijn grote verbazing toch werd doorverwezen naar de Tuchtcommissie niettegenstaande de probleemloze samenwerking en positieve kwaliteitscontroles.

Met betrekking tot de onafhankelijkheidsproblematiek benadrukt de heer [X] dat er binnen de CVBA [Y] gewerkt wordt met een checklist i.v.m. de invoering van de voorschriften inzake de onafhankelijkheid van de bedrijfsrevisor en op basis waarvan wordt nagegaan of de betrokken revisor of het kantoor zich in het kader van een bepaalde opdracht niet in een positie bevinden die de onafhankelijkheid in het gedrang zou brengen.

Tevens werden er binnen het kantoor verschillende interne infosessies georganiseerd, interne richtlijnen verspreid, seminars gevolgd en voortdurend overleg gepleegd.

Ter bevestiging en formalisering van de bestaande afspraken o.m. met NV [Z] werd op 5 juli 2006 een proto-

col afgesloten tussen de CVBA [Y] enerzijds en de vennootschappen waarmee een samenwerkingsverband bestond anderzijds.

In een aantal commissarisdossiers werd het mandaat niet vernieuwd of stopgezet.

Om een nog grotere onafhankelijkheid te waarborgen nam de heer [X] ontslag als bestuurder en zaakvoerder van NV [Z] en BVBA (...) en verhuisde met ingang van 1 september 2006 het revisorenkantoor naar een nieuwe locatie.

Er werd tevens een afzonderlijke nieuwsbrief uitgegeven en een afzonderlijke website ontwikkeld.

De heer [X] stelt tevens systematisch alle aanwijzingen van o.m. de Commissie van Toezicht te hebben opgevolgd.

M.b.t. het gecontroleerde mandaatdossier NV (...) licht de heer [X] toe dat het gaat om een recente dochtervennootschap van een (...) groep die op 11 september 2001 werd opgericht met als doel de productie van lijm.

De eigenlijke activiteiten werden pas einde 2004 opgestart.

Dit werd vastgesteld tijdens de controlewerkzaamheden van revisor [A].

De heer [X] is het niet eens met een aantal feitelijke elementen zoals weerhouden door de Raad.

Zo ontkent de heer [X] dat de afwezigheid van de lijst (standaard checklist m.b.t. de onafhankelijkheidsregels) niet impliceert dat de interne procedures niet werden toegepast en hij verwijst hiervoor naar de dossiers van de collega revisoren en de eigen dossiers.

Tevens ontkent de heer [X] dat het aantal bestede uren te laag is en in elk geval beneden het aantal uren ligt zoals opgenomen in de Grille Stassin.

Er vond immers een optimale voorbereiding plaats door de heer (...), CFO van het bedrijf, bijstand verleend op het vlak van de controle en voorbereidingswerkzaamheden en een interim-controle uitgevoerd. (36 uren)

De heer [X] geeft toe dat de vermelding “diverse werkzaamheden accountancy” verwarring kan veroorzaken doch noemt het een algemene

bewoording voor verschillende werkzaamheden die niet gelieerd waren aan de functie van bedrijfsrevisor .

Het gaat niet om een toelichting bij de jaarrekening.

De betrokken prestaties op het prestatieblad werden trouwens geleverd door mevrouw (...), een secretaresse die zich enkel bezig hield met het 'inlezen'.

De heer [X] komt op juridische vlak tot het eindbesluit dat de Raad er niet in slaagt het gebrek aan onafhankelijkheid aan te tonen of het afwijken van de kwaliteitscontroles.

De heer [X] benadrukt dat de structuur van de groep geen overtreding inhoudt van de voorschriften inzake de onafhankelijkheid en er evenmin enige afhankelijke positie wordt aangetoond in het gecontroleerde auditdossier NV (...).

Van onverenigbare diensten kan dan ook geen sprake zijn en evenmin van verboden prestaties of inbreuken op relevante voorschriften terzake.

Er werd volgens de heer [X] steeds nauwgezette en volkomen controle uitgevoerd conform de terzake geldende wetten en normen met inbegrip van voldoende controle van de interne controle en een terdege aangepast werkprogramma.

Tenslotte stelt de heer [X] dat de tenlastelegging m.b.t. de feiten na balansdatum evenmin kan worden weerhouden gelet op het feit dat de aangeduide revisor de heer [A] in 2005 het tegendeel bevestigt:

"Confrater is wel degelijk ter plaatse geweest om deze zaken (gebeurtenissen na balansdatum) op te volgen. ..."

Volledigheidshalve kan er op gewezen worden dat er zich na het einde van het boekjaar geen belangrijke gebeurtenissen meer hebben voorgedaan.

("sinds het afsluiten van het boekjaar op 31/12/2004 hebben er zich

geen gebeurtenissen meer voorgedaan, die de resultaten en financiële positie van de onderneming op belangrijke wijze beïnvloeden." Jaarrekening (...) NV 2004 pag. 28).

Van enige inbreuk op artikelen 1, 3, 15 van het KB van 10 januari 1994 m.b.t. de plichten van de bedrijfsrevisoren kan volgens de heer [X] dan ook geen sprake zijn.

Beoordeling door de Tuchtcommissie

Voortdurend wordt er gesproken over handelingen gesteld door de burgerlijke CVBA [Y] en onderzoeken ingesteld naar hun werking.

Kans wordt echter enkel de door de heer [X] gekozen werkingswijze in vraag gesteld.

Tevens is het opmerkelijk dat er op vier jaar tijd drie controles werden doorgevoerd, wat een behoorlijke belasting vormt voor de betrokkenen.

Tijdens deze controles werden er wisselend positieve en negatieve elementen weerhouden waarna de heer [X] telkens een hele reeks aanpassingen doorvoerde.

Op deze manier liet hij zowel tijdens de onderzoeken als nadien zijn goede wil zien.

Veel van zijn opmerkingen dienen te worden weerhouden als aanvaardbaar.

Zo wordt er geen sluitend bewijs voorgebracht dat (...) accountants-activiteiten uitvoerde of effectief boekhoudkundige stukken verwerkte.

Ook zijn opmerkingen m.b.t. de inventoriëring komen plausibel voor.

Van alle opmerkingen die lastens de heer [X] werden weerhouden door de Raad werd een groot gedeelte aanvaard door de heer [X] die afzonderlijk en bedrijfsmatig een hele reeks wijzigingen doorvoerde en aanpassingen verrichtte.

Wat betreft de overige opmerkingen dient de Tuchtcommissie tot het besluit te komen dat zij enkel een gegrond oordeel zou kunnen vormen indien ze zelf inzage zou krijgen van het volledige dossiers, wat niet het geval is.

Blijft wel het probleem van de perceptie.

Gedurende een periode keerde de schijn zich tegen de heer [X].

Ingevolge doorgedreven maatregelen kan de Tuchtcommissie er thans van uitgaan dat de gegevens zich thans hebben omgebogen naar een schijn van onafhankelijkheid.

Deze aanpassingen gebeurden echter maar na meerdere controles, opmerkingen, ondervragingen en briefwisseling.

Men zou aldus kunnen stellen dat de heer [X] een weinig te traag reageerde en hierdoor in gebreke bleef.

Hiervoor dient een berisping te worden opgelegd.

OM DEZE REDENEN, DE TUCHTCOMMISSIE,

Rechtsprekend in aanwezigheid van de heer [X], zijn raadsman en de vertegenwoordiger van de Raad, de heer (...).

Rechtsprekend op tegenspraak;

Verklaart de tuchtprocedure tegen de heer [X] ontvankelijk en acht de tenlasteleggingen bewezen doch slechts gedeeltelijk.

Legt aan de heer [X] dienvolgens als sanctie een berisping op.

Aldus gedaan en uitgesproken in de openbare zitting van 17 maart 2009 van de Nederlandstalige kamer van de Tuchtcommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, zetelend te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, (...).

0378/08/N

Tuchtcommissie van 6 oktober 2009

(definitieve beslissing)

Overtredingen van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme.

Inbreuk op de artikelen 1, 6 en 7 van de norm met betrekking tot de permanente vorming.

Inbreuk op paragraaf 2.1, 2.2 en 2.4 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht.

Inbreuken op de paragrafen 1.1 en 1.4 van de algemene controlenormen.

Inbreuk op paragraaf 2.4. van de normen betreffende de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad.

Inbreuken op de artikelen 2, 3, 15 en 17 van het KB van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisor.

"(...)

In de zaak met dossiernummer
0378/08/A(...)/N

De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, met zetel te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, met als vertegenwoordiger van de Raad van het Instituut de heer (...).

tegen:

De heer [X] is ingeschreven op het openbaar register onder het nummer A(...), wonende (...). Hij oefent zijn activiteit uit in de BVBA[Y], Bedrijfsrevisoren, onder het nummer B(...) doch deze samenwerking werd feitelijk reeds beëindigd in (...) en

thans is hij nog enkel werkzaam als natuurlijk persoon..

* * *

Gelet op het verslag van de Commissie Kwaliteitscontrole met een voorstel van verslag van de Raad van het Instituut aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling van 16 mei 2008.

Gelet op de beslissing van de Kamer van verwijzing en instaatstelling van 1 december 2008.

Gezien de stukken van het door de Raad samengestelde en aan de Tuchtcommissie toegezonden dossiers;

Gelet op de oproeping van de heer [X] met aangetekende brief van 9 januari 2009 om te verschijnen voor de Tuchtcommissie op 17 februari 2009.

* * *

Verslag van 16 mei 2008 van de Raad van het IBR in de zaak met nummer 0378/09/A(...)/N

Aan de betrokkene kunnen volgens het voormeld verslag aan de Raad aan de Tuchtcommissie volgende deontologische en/of tuchtrechtelijke inbreuken ten laste worden gelegd:

A.1. overtredingen van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme.

A.2. Inbreuk op de artikelen 1, 6 en 7 van de norm met betrekking tot de permanente vorming.

A.3 Inbreuk op paragraaf 2,2 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht.

A.4. Inbreuken op de paragrafen 1.1 en 1.4 van de algemene controlenormen.

A.5 Inbreuk op paragraaf 2.1 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht.

A.6. Inbreuk op paragraaf 2.4 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht.

A.7. Inbreuk op paragraaf 2.4. van de normen betreffende de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad.

B. Inbreuken op de artikelen 2,15 en 17 van het KB van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisor.

C. Inbreuk op artikel 3 van het KB van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren.

Rechtspleging

De heer [X] is ter zitting verschenen. Hij wordt bijgestaan door zijn raadsman, advocaat (...) te (...). Hij legt ter zitting een verweerschrift neer.

A. De Feiten en standpunten van de Raad

Louter brevitatis causa verwijst de Tuchtcommissie naar hetgeen dien-aangaande werd uiteengezet in het voormelde verslag van de Raad van 16 mei 2008 dat samen met de oproeping aan de heer [X] werd ter kennis gebracht en daarmee één geheel uitmaakt.

B. Standpunten van de verdediging.

De verdediging overloopt alle tenlasteleggingen en stelt:

A.1. Hij betwist dat materialiteit van deze inbreuk niet doch stelt dat het eigenlijk een loutere vormfout betreft en steunt zich daarvoor op het verslag van de controlerende confrater.

A.2. De inbreuk wordt niet betwist.

A.3. 1. herbenoemingsbeslissing: niet betwist

2. nazicht interne controlestructuur: verwijst naar verweer op inbreuk A.6.

3. risicoanalyse: verwijst naar verweer op inbreuk A.6.

4. milieuproblematiek: verwijst naar het verslag van de controle dat op dat punt stelt dat de opvolging aanvaardbaar is.

5. cut-off problematiek: omdat het BTW aspect ontbreekt voor ziekenhuizen VZW's stelt dit aspect veem minder problemen. Gezien dit aspect veel minder kritisch is, is het ook geen belangrijke focus in een audit van een ziekenhuisboekhouding.

A.4. Werpt op dat tenlastelegging niet is verwoord zoals in het controleverslag vermeld en dat daarin met name niet werd gesteld dat er verschillende werkzaamheden niet werden uitgevoerd doch enkel dat ze niet zijn gedocumenteerd zodat niet kan nagegaan worden of ze al dan niet werden uitgevoerd. Het gaat derhalve volgens de verdediging niet om de kwaliteit van de controle van de vorm van het documenteren ervan.

A.5. Ook hier verwijst de verdediging naar het controleverslag waar er besloten wordt tot "aanvaardbaar" doch dat er een aanbeveling is met betrekking tot het formeel aspect. De verdediging houdt voor dat het hier geen commerciële vennootschap betreft waarop het traditionele controlearsenaal niet van toepassing is.

A.6. De verdediging verwijst naar het bezwaar dat de betrokkene maakte tegen de appreciatie dienaangaande van de controlerende confrater. Ze verwijzen naar de vergadering van de Commissie Kwaliteitscontrole van 23 maart 2007 waarop de vereiste documentatie wél werd getoond en volgens het daaropvolgend verslag goed werd bevonden. De werkdo's in verband met het interne controlesysteem bestaan derhalve wel al heeft de controlerende confrater deze niet gezien, hetgeen later werd rechtgezet.

A.7. deze inbreuk wordt niet betwist.

B. De verdediging betwist deze inbreuk niet al houdt zij voor dat het hier om dezelfde feitelijke gedragingen gaat die ander worden gekwalificeerd. Het gaat hier echter om een eenheid van opzet waardoor deze tenlastelegging samen met de ander zal dienen beoordeeld te worden.

C. Voor deze inbreuk roept de verdediging de opsorping in gezien de betrokken in een vroegere tuchtzaak reeds werd gesanctioneerd wegens feiten die onderling verbonden zijn door eenheid van doel en verwezenlijking.

Beoordeling door de Tuchtcommissie

De Tuchtcommissie stelt vast dat de verdediging bepaalde inbreuken niet betwist en dat zij andere inbreuken als louter formeel aanziet omdat enerzijds de aard van de klant geen met zich brengt dat bepaalde controlesystemen daarop niet van toepassing zijn en anderzijds bepaalde controles niet van belang zijn omdat de klant niet BTW plichtig is.

De Tuchtcommissie is echter van oordeel dat, om het even voor welke klant, alle controleverrichtingen moeten gedocumenteerd zijn omdat

bij gebrek daaraan niet kan worden uitgesteld of ze effectief werden uitgevoerd.

Daar waar de verdediging voorhoudt dat het om louter formele tekorten gaat is de Tuchtcommissie van oordeel dat door deze formele tekorten gewoon ook niet kan worden nagegaan of er substantiële tekorten zijn in de controle.

Het argument van de verdediging omtrent het feit dat de klant een niet BTW plichtige VZW is en de cut-off daardoor niet van belang is kan door de Tuchtcommissie niet worden gevolgd. De cut-off is steeds van belang ook voor een niet BTW plichtige.

De Tuchtcommissie is wel te samen met de verdediging van oordeel dat er voor de tenlastelegging C geen bijkomende sanctie moet worden opgelegd, wegens de eenheid van opzet met de feiten die reeds werden beoordeeld in een vroegere tuchtzaak.

OM DEZE REDENEN, DE TUCHTCOMMISSIE,

Rechtsprekend op tegenspraak;

Verklaart de tuchtvordering tegen de heer [X] ontvankelijk.

Verklaart de tenlasteleggingen onder A.1, A2, A3, A4, A5, A6, A7 en B bewezen.

Acht de tenlastelegging onder C niet bewezen.

Legt de heer [X] als sanctie een schorsing op van 8 dagen.

Aldus gedaan en uitgesproken in de openbare zitting van 6 oktober 2009 door de Nederlandstalige Kamer van de Tuchtcommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, zetelend te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, waar aanwezig waren:

(...)"

0380/09/N en 0381/09/N

Tuchtcommissie van 6 oktober 2009 (beroep aangetekend)

Inbreuk op artikel 144, 6° van het Wetboek van vennootschappen

Inbreuk op artikel 144, 4° van het Wetboek van vennootschappen

Inbreuken op de Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

Inbreuken op de norm met betrekking tot de permanente vorming

Inbreuken op de algemene controlenormen

Inbreuken op de artikelen 2, 15 en 17 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren

"(...)

In de zaken met dossier nummers 0380/09/A(...)/N en 0381/09/A(...)/N

De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, met zetel te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, met als vertegenwoordiger van de raad van het Instituut de heer (...).

tegen:

De heer [X], ingeschreven op het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren onder het nummer A(...) met als woonplaats te (...).

Hij oefent zijn activiteit als bedrijfsrevisor uit in het kader van de burgerlijke vennootschap BVBA [Y] met exploitatiezetel te (...) ingeschreven op de lijst van de vennootschappen van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren onder het nummer B(...).

* * *

Gelet op het verslag van de Commissie Kwaliteitscontrole aan de raad en voorstel van verslag van de Raad aan de kamer van verwijzing en instaatstelling van 16 mei 2008.

Gelet op het verslag van de Raad aan de kamer van verwijzing en instaatstelling van 26 mei 2008

Gelet op de beslissing van de kamer van verwijzing en instaatstelling van 12 december 2008.

Gelet op de oproeping van de heer [X] met aangetekende brieven van 23 en 29 januari 2009 voor de zitting van 3 maart 2009.

Gelet op de herhaalde verzoeken van de betrokken en de verdaging van de behandeling van de beide dossiers tot de zitting van 15 september 2009.

Gezien de stukken van het door de Raad samengestelde en aan de Tuchtcommissie toegezonden dossiers;

* * *

Verslag van 16 mei 2008 van de Commissie Kwaliteitscontrole aan de raad van het IBR in de zaak met nummer 0380/09/A(...)/N

Aan de betrokkene kunnen volgens het voormeld verslag aan de Raad aan de Tuchtcommissie volgende deontologische en/of tuchtrechtelijke inbreuken ten laste worden gelegd:

1. Inbreuk op artikel 144, 6° van het Wetboek van vennootschappen

2. Inbreuk op artikel 144, 4° van het Wetboek van vennootschappen

3. Inbreuken op de Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

4. Inbreuken op de norm met betrekking tot de permanente vorming

5. Inbreuken op de algemene controlenormen

5.a) Inbreuk op paragraaf 1.1 en 1.4 van de algemene controlenormen

Volgens paragraaf 1.1 van de algemene controlenormen vloeit elke verklaring van de bedrijfsrevisor voort uit de mening die hij zich gevormd heeft op grond van *doelgericht en nauwgezet uitgevoerde controlewerkzaamheden*.

Paragraaf 1.4 van de algemene controlenormen stelt bovendien dat de bedrijfsrevisor de omvang van de controle bepaalt met inachtneming van de doeleinden vastgelegd in de wet of de reglementen. In principe zal de controle *volkomen* zijn, d.w.z. dat zij alle aspecten van de jaarrekening zal belichten die van belang zijn voor het opstellen van de financiële staten.

5.b) Inbreuk op paragraaf 2.1 van de algemene controlenormen (inzake de uitvoering van een controleopdracht)

Paragraaf 2.1 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht stelt dat iedere controleopdracht zal uitgevoerd worden volgens een aangepast werkprogramma.

5.c) Inbreuk op paragraaf 2.2 van de algemene controlenormen (inzake de uitvoering van een controleopdracht)

Paragraaf 2.2 van de algemene controlenormen verplicht de bedrijfsrevisor van de door hem en zijn medewerkers verrichte controlewerkzaamheden zodanig aantekening te houden of te doen houden, dat hieruit een getrouw beeld van

de uitgevoerde opdracht kan worden verkregen.

5.d) Inbreuk op paragraaf 2.4 van de algemene controlenormen (inzake de uitvoering van een controleopdracht)

De tekst van paragraaf 2.4 van de algemene controlenormen luidt als volgt:

“De bedrijfsrevisor zal zijn mening onder meer steunen op het onderzoek van het systeem van interne controle, waarvan hij de doeltreffendheid zal nagaan door middel van steekproeven. Indien de interne controle op afdoende wijze werkt, kan het onderzoek van de betrokken revisor worden beperkt tot aangepaste steekproeven. In geval van vaststelling van ernstige leemten dient hij zijn controlewerkzaamheden aan te passen en een meer diepgaande controle uit te voeren. Onder geen beding kan of mag de externe controle het systeem van interne controle vervangen.”

5.e) Inbreuk op paragraaf 2.5 van de algemene controlenormen (inzake de uitvoering van de opdracht.

De bedrijfsrevisor moet voldoende bewijskrachtig controlemateriaal verzamelen dat zijn tot uitdrukking gebrachte mening ten aanzien van de jaarrekening kan staven.

5.f) Inbreuk op de paragrafen 3.10 en 3.10.1 van de algemene controlenormen .

Paragraaf 3.10 van de algemene controlenormen stelt dat het verslag van de bedrijfsrevisor over de jaarrekening of over de geconsolideerde jaarrekening eveneens diens mening zal bevatten over het jaarverslag van het bestuur. Hij zal vermelden of in dit verslag de door de wet vereiste informatie werd opgenomen en of deze overeenstemt met de gegevens die uit de rekening blijken.

Paragraaf 3.10.1 van de algemene controlenormen stelt onder meer dat de bedrijfsrevisor zich er van moet vergewissen dat het jaarverslag alle door de wet voorgeschreven inlichtingen bevat. Mocht een vereiste inlichting ontbreken, dan dient hij dit te vermelden.

5.g) inbreuk op paragraaf 4.1 van de norm inzake controle van inbreng in natura en quasi inbreng.

Paragraaf 4.1 van de voormelde norm stelt dat het besluit van het verslag van de bedrijfsrevisor de mening dient te bevatten van de bedrijfsrevisor over het geheel van de bestanddelen van de inbreng in natura. het besluit van een goedkeurende verklaring zonder voorbehoud dient minstens te vermelden:

- dat de voor de inbreng in natura weerhouden methoden van waardering bedrijfseconomisch verantwoord zijn.
- dat de waardebepalingen waartoe deze methoden van waardering hebben geleid, tenminste overeenstemmen met het aantal en de nominale waarde van de tegen de inbreng uit te geven aandelen.

6. Inbreuken op de artikelen 2, 15 en 17 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren

Artikel 2 van bovenvermeld koninklijk besluit stelt dat de bedrijfsrevisor de wettelijke en reglementaire bepalingen evenals de gebruikelijke controlenormen van het Instituut moet naleven. Naargelang de omstandigheden zal hij ook rekening houden met de aanbevelingen, uitgevaardigd door de Raad van het Instituut.

Artikel 15 stelt vervolgens dat elke verklaring, certificering of ontleding van de bedrijfsrevisor steunt op de mening die hij zich gevormd heeft op grond van doelgerichte en nauwgezet uitgevoerde controlewerkzaamheden.

Artikel 17 van bovenvermeld koninklijk besluit stelt tenslotte dat de bedrijfsrevisor bij de uitvoering van een revisorale opdracht schriftelijk aantekening moet houden van de aard van de door hem of door zijn medewerkers verrichte werkzaamheden, zodanig dat een getrouwe weergave van de uitvoering van de opdracht kan verkregen worden. Deze werkdocumenten dienen door de bedrijfsrevisor die de opdracht heeft uitgevoerd te worden bewaard.

Verslag van de Raad van het Instituut aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling van 26 mei 2008.

Aan de betrokkene kunnen volgens het voormeld verslag aan de Raad aan de Tuchtcommissie volgende deontologische en/of tuchtrechtelijke inbreuken ten laste worden gelegd:

Inbreuk door het niet naleven van de injunctie van de raad van het Instituut van 23 januari 2008 hetgeen een voldoende aanwijzing van schuld inhoudt om een tuchtrechtelijke inbreuk te weerhouden op grond van artikel 36 §3 Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor.

Rechtspleging

De heer [X] is ter zitting van 15 september 2009 verschenen in persoon. Hij heeft een verweerschrift neergelegd en wordt gehoord.

De Feiten en standpunten van de Raad

Louter brevitatis causa verwijst de Tuchtcommissie naar hetgeen dienaangaande werd beschreven in de voormelde verslagen die, samen met de oproeping aan de betrokkene werden ter kennis gebracht en daarmee één geheel uitmaken.

De standpunten van de verdediging

De betrokkene zet uiteen dat na een nieuwe vervroegde controle is gebleken dat de toestand zeer veel is verbeterd. Hij legt de conclusies van deze nieuwe controle naast deze van de andere controles en toont aan dat, op enkele minieme gebreken, nu praktisch alles in orde is.

Hij zet tevens uiteen dat de organisatie van zijn kantoor thans in die mate is geëvolueerd dat hij over een elektronisch controlepakket beschikt met een geïntegreerd pakket voor een strengere controle. Er wordt thans niets meer manueel uitgevoerd, doch alles gaat via de informatica.

Hij heeft derhalve een grote inspanning geleverd en er is een belangrijke vooruitgang geboekt.

Inzake de problemen en de inbreuk met betrekking tot de opvolging door een confrater zet de betrokkene uiteen dat de confrater commissaris was in de vennootschap die de be-

trokken vennootschap, waar de betrokkene commissaris was, overnam. Zijn opvolgende confrater zou eerst via deze overnemende vennootschap de nodige stukken hebben opgevraagd.

De heer [X] zet ook uiteen dat hij op een bijeenkomst met zijn confrater de nodige stukken zou hebben doorgegeven en dat zijn confrater ook inzage kreeg in de werkdossiers.

Hij betwist derhalve dat hij geen gevolg zou hebben gegeven aan de injunctie van de Raad.

Beoordeling door de Tuchtcommissie

De Tuchtcommissie kan enkel vaststellen dat, ondanks alle verweer van de betrokkene, de heer [X] op het ogenblik van de controle waar toe deze tuchtzaak aanleiding gaf, helemaal niet in orde was en niet werkte in overeenstemming met de geldende controlenormen.

Dat er op heden, na een laatste controle veel verbetering merkbaar was doet dan ook niets af van het feit dat dit vroeger niet zo was en dat de heer [X] zijn werkzaamheden niet uitvoerde zoals dat moest.

De heer [X] kan met de resultaten van een nieuwe controle immers de gebreken die bij de twee eerdere controles werden vastgesteld niet verschonen. Op het ogenblik van de controles in kwestie was de heer [X] niet in orde. Het feit dat dit nu wel het geval zou zijn

Na een grondig onderzoek van de tenlastelegging en de stukken van het dossier moet de Tuchtcommissie vaststellen dat de heer [X] de tenlasteleggingen in feite niet betwist doch dat hij enkel aantoon of wil aantonen dat hij thans werkt volgende de normen.

De Tuchtcommissie kan dan ook enkel akte nemen van het feit dat de betrokkene thans blijkbaar wel werkt zoals het moet, doch de eerder gemaakte fouten die aanleiding gaven tot de onderhavige procedure daarmee niet verschoonbaar geworden zijn.

De tenlasteleggingen zijn bewezen.

Inzake de opvolging door een confrater en het niet gevolg geven aan een injunctie van de raad van het Instituut moet de Tuchtcommissie vaststellen, na grondig onderzoek van de stukken, dat de betrokkene na de kennisname van zijn opvolging niet alle nodige stukken endossier aan de opvolger heeft doorgegeven waardoor hij de werkzaamheden van zijn confrater heeft bemoeilijkt en de klant voor problemen stelde.

Ondanks het verweer van de betrokkene dient de Tuchtcommissie aan de hand van het relaas uit de objectieve stukken te besluiten dat de heer [X] geen gevolg heeft gegeven aan de injunctie van de Raad.

Op het ogenblik van deze injunctie waren alle nodige stukken en dossier nog helemaal niet ter beschikking gesteld van de confrater en dat gebeurde ook niet de voormelde injunctie van de Raad.

De betrokkene kan met de voorgelegde stukken en zijn betoog ter zitting niet aantonen dat dit wel het geval was.

Ook deze tenlastelegging is bewezen.

Bij het opleggen van de sanctie wordt rekening gehouden met:

het feit dat de betrokkene in het verleden reeds meerdere sancties opliep

het feit dat de inbreuken van de betrokkene veelvuldig zijn en schade hadden kunnen veroorzaken in hoofde van de betrokken vennootschappen en/of derden

het feit dat het gebrek aan confraterniteit bij opvolging een gebrek aan waardigheid inhoudt een gebrek aan respect voor de confraters.

OM DEZE REDENEN, DE TUCHTCOMMISSIE,

Rechtsprekend op tegenspraak;

Verklaart de tuchtvorderingen tegen [X] ontvankelijk en acht de tenlasteleggingen bewezen;

Legt aan de heer [X] als sanctie een schorsing op van drie maanden.

Aldus gedaan en uitgesproken in de openbare zitting van 6 oktober 2009 door de Nederlandstalige Kamer van de Tuchtcommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, zetelend te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, waar aanwezig waren:

(...)"

0383/09/N

Tuchtcommissie van 6 oktober 2009

(beroep aangetekend)

- Art 41, § 2 van de wet van 22 juli 1953
- Art 2, 3 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994.

"(...)

In de zaak met dossiernummer
0383/09/A(...)/N

De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, met zetel te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13; tegen:

[X], bedrijfsrevisor, wonende te (...) en ingeschreven op het openbaar register onder het nummer A(...) sedert (...).

* * *

Gelet op het verslag van de Raad aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling van 6 juni 2008.

Gelet op de beslissing van de Kamer van verwijzing en instaatstelling van 12 december 2008.

Gezien de stukken van het door de Raad samengestelde en aan de Tuchtcommissie toegezonden dossier;

Gelet op de oproeping van de heer [X] met aangetekende brieven van 23 januari en 29 januari 2009 om te verschijnen voor de Tuchtcommissie op 3 maart 2009.

Gelet op de oproeping van de heer [X] met aangetekende brief van 19 maart om te verschijnen voor de Tuchtcommissie op 21 april 2009.

* * *

Verslag van 6 juni 2008 van de Raad van het IBR in de zaak met nummer 0383/09/(...)/N

In hoofde van [X] zijn er volgens het verslag van 6 juni 2008 van de Raad aan de Tuchtcommissie voldoende bezwaren of aanwijzingen dat de volgende deontologische en/of tuchtrechtelijke inbreuken werden begaan:

A. Inbreuken op het art. 18 quinquies van de Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van het Instituut der bedrijfsrevisoren (thans artikel 41 §1 van de Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor).

B. Inbreuken op de artikelen 2 en 3 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren en op artikel 19 §2 van de wet van 22 juli 1953 houdende de oprichting van het Instituut der Bedrijfsrevisoren (thans artikel 72, §1, 2° en 3° van de Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor.)

Rechtspleging

De heer [X] is verschenen ter openbare zitting. Hij wordt bijgestaan door zijn raadsman Mter (...), advocaat te (...).

Namens de Raad van het Instituut is de heer (...) verschenen.

Vaststellingen en standpunten van de Raad.

Louter brevitatis causa verwijst de Tuchtcommissie naar het verslag van de Raad aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling dat samen met de oproeping aan de heer (...) werd ter kennis gebracht en dat daarmee één geheel uitmaakt.

Standpunten van de verdediging en beoordeling door de Tuchtcommissie.

1. Inbreuk op artikel 41 §1 W. 22 juli 1953

De verdediging zet uiteen dat de betreffende procedure als niet ontvankelijk werd afgewezen wegens nietigheid van het onderzoek en dat de zaak, na beroep van het Openbaar Ministerie, als verjaard werd aanzien.

Daarenboven betreft het hier feiten van 5 en 12 jaar geleden, zodat de redelijke termijn evenzeer is overschreden.

De Tuchtcommissie is echter van oordeel dat het gevolg dat aan deze procedure werd gegeven niet wegneemt dat de betrokkene zijn verplichting om elke gerechtelijke procedure te melden aan de Raad niet is nagekomen.

De Tuchtcommissie stelt immers vast dat de betrokkene meer dan jaar heeft gewacht vooraleer van deze procedure melding te maken en dan nog nadat hij daartoe werd aangezocht door de Raad van het Instituut.

De opmerking van de betrokkene dat hij dacht dit niet moeten melden omdat het volgens hem om een niet ontvankelijke of niet ernstige vervolging ging verander niets aan het feit dat elke bedrijfsrevisor elke procedure, van welke aard ook, onmiddellijk en spontaan dient te melden.

De betrokkene deed dit niet, zodat de tenlastelegging bewezen is.

2. Inbreuk op artikelen 2 en 3 K.B. 10 januari 1994 en artikel 72, §1, 2° en 3° W. 22 juli 1953.

De verdediging stelt dat deze tenlastelegging ontoelaatbaar is omdat zij is gesteund op een bewijs dat verkregen werd door een door de Correctionele rechtbank nietig verklaarde huiszoeking bij de betrokkene. Dat bewijs is derhalve volgens hem een onbetrouwbaar bewijs.

Daarenboven is deze tenlastelegging tevens gesteund op een verklaring van de heer [X] in het gerechtelijk dossier waarop hij later is teruggekomen.

De Tuchtcommissie is het samen met de Commissie van Toezicht eens dat de tenlastelegging helemaal niet is gesteund op bewijzen die onwettig werden verkregen in het strafrechtelijk onderzoek, doch op de eigen verklaringen die de heer [X] heeft afgelegd tegenover de bevoegde organen van het Instituut en deze verklaringen ook heeft onderschreven.

De heer [X] heeft tijdens de contacten met het Instituut wel degelijk

feiten toegegeven die een bedrijfsrevisor onwaardig zijn en daardoor hij de geloofwaardigheid van het beroep in gevaar bracht.

De bewijzen aangaande het betalen van gelden in het zwart en het opzetten van een sterfhuisconstructie om een bepaalde vennootschap daarna in falen te laten gaan werden niet bekomen op grond van het strafrechtelijk onderzoek, doch uit het eigen onderzoek van het Instituut en uit de eigen verklaringen van de betrokkene.

De Tuchtcommissie is daarenboven niet van oordeel dat in deze zaak de redelijke termijn is overschreden, nu de betreffende organen van het Instituut het onderzoek zeer grondig hebben gevoerd en de betrokkene daarbij zelfs niet steeds binnen de gevraagde termijnen heeft gereageerd.

De Tuchtcommissie achter derhalve ook deze tenlastelegging bewezen.

Bij de toepassing van de strafmaat, houdt de commissie rekening met:

het feit dat de betrokkene reeds eerder werd gesanctioneerd voor verschillende inbreuken

het feit dat de verschillende hem opgelegde sancties hem er niet hebben van weerhouden om terug inbreuken te plegen op de meest essentiële verplichtingen van een bedrijfsrevisor waardoor hij de geloofwaardigheid en de waardigheid het beroep in gevaar brengt.

OM DEZE REDENEN, DE TUCHTCOMMISSIE,

Rechtsprekend op tegenspraak;

Verklaart de tuchtvervolgung ontvankelijk en gegrond.

Zegt dat de beide tenlasteleggingen zijn.

Spreekt tegen de heer [X] als tuchtsanctie de schraping uit.

Aldus gedaan en uitgesproken in de openbare zitting van 6 oktober 2009 door de Nederlandstalige Kamer van de Tuchtcommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, zetelend te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, waar aanwezig waren:

(...)"

0386/09/N

Tuchtcommissie van 17 november 2009

(beroep aangetekend)

Inbreuken op de onafhankelijkheidsreglementering (art. 183ter, 2° KB 30 jan. 2001 - art. 1.2.1. algemene controlenormen – art. 6 en 7 KB 10 jan. 1994 – art. 14 § 1 W. 22 juli 1953)

Inbreuken op de algemene controlenormen en aanbevelingen

Inbreuken op paragrafen 1.3, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5 en 3.14 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht.

Onwaardig gedrag.

“(…)

In de zaak met dossiernummer
0386/09/A(...)/N

De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, met zetel te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, met als vertegenwoordiger van de Raad van het Instituut de heer (...).

tegen:

[X], wonende te (...) en ingeschreven in het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren onder het nummer A(...).

* * *

Gelet op het verslag van de Raad van het Instituut aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling van 6 maart 2009.

Gelet op de beslissing van de Kamer van verwijzing en instaatstelling van 8 juni 2009.

Gezien de stukken van het door de Raad samengestelde en aan de Tuchtcommissie toegezonden dossiers;

Gelet op de oproeping van de heer [X] met aangetekende brief van 22

juli 2009 om te verschijnen voor de Tuchtcommissie op 6 oktober 2009.

* * *

Verslag van 6 maart 2009 van de Raad van het IBR in de zaak met nummer 0386/09/A(...)/N

Aan de betrokkene kunnen volgens het voormeld verslag van de Raad aan de Tuchtcommissie volgende deontologische en/of tuchtrechtelijke inbreuken ten laste worden gelegd:

A. Inbreuken op de onafhankelijkheidsreglementering (art. 183ter, 2° W. Venn. - art. 1.2.1. algemene controlenormen – art. 6 en 7 KB 10 jan. 1994 – art. 14 § 1 W. 22 juli 1953)

B.1. Inbreuken op de algemene controlenormen en aanbevelingen

B.2. Inbreuken op paragraaf 1.3 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht.

B.3. Inbreuken op paragraaf 2.1 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht.

B. 4. Inbreuk op paragraaf 2.2 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht.

B.5. Inbreuk op paragraaf 2.4 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht.

B.6. Inbreuk op paragraaf 2.5. van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht.

B.7. Inbreuk op paragraaf 3.14 van de algemene controlenormen inzake de uitvoering van een controleopdracht.

C. Onwaardig gedrag.

Rechtspleging

De heer [X] is ter zitting van 6 oktober 2009 verschenen. Hij legt een verweerschrift neer en wordt gehoord.

De Raad van het Instituut is vertegenwoordigd door de heer (...). Hij wordt ook gehoord.

A. De Feiten en standpunten van de Raad

Louter brevitatis causa verwijst de Tuchtcommissie naar hetgeen dienaangaande werd uiteengezet in het voormelde verslag van de Raad van 6 maart 2009 dat samen met de oproeping aan de heer [X] werd ter kennis gebracht en daarmee één geheel uitmaakt.

B. Standpunten van de verdediging.

De betrokkene betwist de aantekening dat hij ook betrokken was bij de boekhouding van de vennootschap waarvoor hij als revisor is opgetreden. Hij betoogt dat de boekhouding niet met zijn pakket werd gemaakt en dat er enkel een staat van ereloon gevonden wordt voor de door hem als revisor uitgevoerde controle.

De vennootschap die de boekhouding voerde werkte onafhankelijk van zijn werkzaamheden. De echtgenote van de betrokkene zou pas zaakvoerder geworden zijn van deze vennootschap die de boekhouding voerde nadat de betwiste controle was uitgevoerd.

Betreffende de tenlasteleggingen aangaande de inbreuken op de verschillende controlenormen voert de betrokkene inhoudelijk geen verweer ter zitting.

In zijn neergelegd verweerschrift zet de betrokkene enkel uiteen dat hij de tenlasteleggingen had weerlegd doch de Kamer van verwijzing en instaatstelling hem desalniet-

temin zonder enig bewijs naar de Tuchtcommissie verwees.

C. Beoordeling door de Tuchtcommissie

A. Onafhankelijkheid

Ondanks alle verweer moet de Tuchtcommissie vaststellen dat er minstens een ontegensprekelijke medewerking is geweest van de heer [X] bij de opmaak van de boekhouding van de betrokken vennootschap.

De heer [X] kan niet ontkennen dat de aangifte van de vennootschap ondertekend was door hem zelf als mandataris en dat hij de aangifte deed. Daarenboven staat het ook vast dat de echtgenote van de betrokkene minstens een tijdlang zaakvoerder is geweest van de accountancyvennootschap die de boekhouding van de NV (...) verzorgde. Zelfs al zou de bewering van de betrokkene kloppen dat zijn echtgenote daar geen enkele activiteit heeft ontwikkeld, toch is een dergelijke binding tussen enerzijds de boekhouder en anderzijds de commissaris ongeoorloofd in het licht van de onafhankelijkheid van de betrokkene.

Uit de stukken en het onderzoek is tenslotte ook duidelijk gebleken dat de heer [X] niet de controle uitvoerde op de NV (...), doch dat hij wel degelijk de boekhouding heeft opgesteld, al dan niet met zijn eigen boekhoudkundig pakket.

De Tuchtcommissie acht deze tenlastelegging dan ook bewezen.

B. Inbreuk op de controlenormen.

Ondanks de betwisting daarvan en de formele ontkening moet de Tuchtcommissie vaststellen dat de betrokkene er geen volwaardige dossiers op na hield.

Er werd immers vastgesteld dat er geen werkprogramma voorhanden was, dat er geen saldobestemming werd gevraagd, dat er geen enkele documentatie voorhanden was betreffende de interne controle en dat er tenslotte geen documentatie werd gevonden over de toelichting bij de jaarrekening.

De Tuchtcommissie stelt dit vast aan de hand van de stukken die in het dossier werden neergelegd en die geenszins weerlegd worden met de tegenbewijzen die de betrokkene aanbrengt.

De Tuchtcommissie acht derhalve ook deze tenlastelegging bewezen.

C. Onwaardig gedrag

Deze tenlastelegging vloeit voort uit de beide voorgaande tenlasteleggingen en maakt er één geheel mee uit.

Gezien het verband tussen deze tenlastelegging en de overige – bewezen – geachte tenlasteleggingen, is ook deze tenlastelegging bewezen.

D. Strafmaat

De Tuchtcommissie houdt rekening met de volgende elementen bij het bepalen van de strafmaat:

- het feit dat een inbreuk op de regelgeving betreffende de onafhankelijkheid de geloofwaardigheid van het beroep in het gedrang brengt.
- het feit dat de verschillende inbreuken op de controlenormen en aanbeveling blijk geven van een verregaande nonchalance van de betrokkene bij de uitoefening van zijn mandaat.
- het feit dat de betrokkene in het verleden reeds driemaal tuchtrechtelijk werd gesanctioneerd, hetgeen hem blijkbaar niet heeft aangezet om zijn beroep met de nodige onafhankelijkheid, nauwgezetheid en waardigheid uit te oefenen.

OM DEZE REDENEN, DE TUCHTCOMMISSIE,

Rechtsprekend op tegenspraak;

Verklaart de tuchtvordering ontvangen en acht de drie tenlasteleggingen bewezen.

Legt aan de heer [X], als tuchtsanctie, een schorsing op van één jaar.

Aldus gedaan en uitgesproken in de openbare zitting van 17 november 2009 door de Nederlandstalige Kamer van de Tuchtcommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, zetelend te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, waar aanwezig waren: (...).

0382/09/N

Tuchtcommissie van 17 november 2009

(tussenbeslissing)

Inbreuken op de onafhankelijkheidsreglementering (art. 183ter, 2° KB 30 jan. 2001 - art. 1.2.1. algemene controlenormen – art. 6 en 7 KB 10 jan. 1994 – art. 14 § 1 W. 22 juli 1953)

Onwaardig gedrag (art. 3 KB 10 januari 1994).

“(…)

In de zaak met dossiernummer 0382/09/A(...)/N

De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, met zetel te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, met als vertegenwoordiger van de Raad van het Instituut de heer (...).

tegen:

[X], wonende te (...) en ingeschreven in het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren onder het nummer A(...).

Hij oefent zijn beroepswerkzaamheden uit in de burgerlijke CVBA [Y] met maatschappelijke zetel gevestigd te (...), ingeschreven in het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren onder het nummer B(...).

* * *

Gelet op het verslag van de Commissie Kwaliteitscontrole met een voorstel van verslag van de Raad van het Instituut aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling van 29 augustus 2008.

Gelet op de beslissing van de Kamer van verwijzing en instaatstelling van 12 december 2008.

Gezien de stukken van het door de Raad samengestelde en aan de Tuchtcommissie toegezonden dossiers;

Gelet op de oproeping van de heer [X] met aangetekende brieven van 23 en 29 januari 2009 om te verschijnen voor de Tuchtcommissie op 3 maart 2009.

Gelet op de beslissing van de Tuchtcommissie van 3 maart 2009 om de zaak uit te stellen naar de zitting van 6 oktober 2009.

* * *

Verslag van 29 augustus 2008 van de Raad van het IBR in de zaak met nummer 0382/09/A(...)/N

Aan de betrokkene kunnen volgens het voormeld verslag aan de Raad aan de Tuchtcommissie volgende deontologische en/of tuchtrechtelijke inbreuken ten laste worden gelegd:

A. Inbreuken op de onafhankelijkheidsreglementering (art. 183ter, 2° W. Venn. - art. 1.2.1. algemene controlenormen – art. 6 en 7 KB 10 jan. 1994 – art. 14 § 1 W. 22 juli 1953)

B. Onwaardig gedrag (art. 3 KB 10 januari 1994).

Rechtspleging

De heer [X] is ter zitting van 3 maart en 6 oktober 2009 verschenen. Hij wordt bijgestaan door zijn raadslieden, advocaten (...) en (...), advocaten te (...). Zij leggen besluiten neer en werden gehoord.

De Raad van het Instituut is vertegenwoordigd door de heer (...). Hij legt eveneens een memorie van antwoord neer en werd ook gehoord.

A. De Feiten en standpunten van de Raad

Louter brevitatis causa verwijst de Tuchtcommissie naar hetgeen dienaangaande werd uiteengezet in het voormelde verslag van de Raad van 29 augustus 2008 dat samen met de oproeping aan de heer [X] werd ter kennis gebracht en daarmee één geheel uitmaakt.

B. Standpunten van de verdediging.

Exceptie van niet mededeling van stukken

In de tweede en hernemende conclusie roept de verdediging in mimine litis de exceptie van niet mededeling van stukken door de Raad van het Instituut op en verzoekt de Tuchtcommissie desbetreffend om, alvorens ten gronde te oordelen over de zaak, de Raad te bevelen om bepaalde stukken waarvan sprake is in het verslag van de Raad van het Instituut van 29 augustus 2008 en waarop de tenlasteleggingen zouden gebaseerd zijn.

Het betreft met name de volgende stukken:

- het verslag van revisor (...) van 25 oktober 2006 inzake een kwaliteitscontrole bij de revisor (...), die dit verslag op 26 oktober 2006 voor akkoord ondertekende.
- het verslag van de Raad van het Instituut betreffende een onderhoud van de Raad met de revisor (...) van 25 januari 2007.
- het schrijven van de revisor (...) van 28 februari 2007 aan de Raad van het Instituut.

De verdediging argumenteert dat het niet mededelen van deze stukken de rechten van de verdediging schendt, nu zij geen inzage hebben van deze

stukken waarop de tenlasteleggingen die door de Raad werden geformuleerd minstens ten dele op deze stukken zijn gebaseerd.

**C. Beoordeling
door de Tuchtcommissie**

De Tuchtcommissie is samen met de verdediging van oordeel dat de Raad gehouden is om alle stukken, waarop zij de tenlasteleggingen mede heeft gesteund ter inzage dient ter beschikking te stellen van de verdediging.

Immers, wanneer de Raad zich steunt op controles bij en verklaringen van een andere bedrijfsrevisor, zonder dat de verdediging de mogelijkheid heeft om deze stukken in te zien, dan staat dit gelijk met een vervolging op grond van eenzijdige stukken en verklaringen.

De verdediging dient de kans te hebben eventueel de verslagen en de

verklaringen, waarop volgens het eigen verslag van de Raad de tenlasteleggingen zijn gegrond, te weerleggen of te betwisten. Daarvoor dient de verdediging echter eerst inzage te krijgen in deze verslagen en verklaringen.

De Raad van het Instituut daarentegen brengt geen elementen of argumenten naar voor die van die aard zijn dat zij van de verplichting tot mededeling van stukken zou kunnen ontheven worden.

**OM DEZE REDENEN,
DE TUCHTCOMMISSIE,**

Rechtsprekend op tegenspraak;

Alvorens te gronde te oordelen,

BEVEELT de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren om de stukken, zoals in het motiverend gedeelte van onderhavige beslissing

opgenomen, aan de verdediging van [X] over te maken.

Stelt de zaak onbepaald uit teneinde de partijen toe te laten verder stelling te nemen na uitwisseling van de stukken.

Aldus gedaan en uitgesproken in de openbare zitting van 17 november 2009 door de Nederlandstalige Kamer van de Tuchtcommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, zetelend te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, waar aanwezig waren:

(...)"

0388/09/N

Tuchtcommissie van 15 december 2009

(definitieve beslissing)

Inbreuk op paragrafen 1.1, 1.4, 2.1, 2.2 en .4 van de algemene controlenormen;

Inbreuken op de normen betreffende de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad (paragraaf 1.2.3)

Inbreuken op de artikelen 2, 3, 15 en 17 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren.

"(...)

In de zaak met dossiernummer 0388/09/A(...)/N

De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, met zetel te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13, met als vertegenwoordiger van de Raad van het Instituut de Heer (...).

Tegen:

De Heer [X], wonende te (...) en ingeschreven in het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren onder het nummer A(...) sedert 1986 met kantoor (...).

* * *

Gelet op het verslag van de Raad van het Instituut aan de Kamer van verwijzing en instaatstelling van 15 januari 2009.

Gelet op de beslissing van de Kamer van verwijzing en instaatstelling van 24 juni 2009.

Gezien de stukken van het door de Raad samengestelde en aan de Tuchtcommissie toegezonden dossiers;

Gelet op de oproeping van de Heer [X] met aangetekende brieven van 4 augustus, 17 september en 13 oktober 2009.

Gelet op het verweerschrift van de Heer [X] zoals neergelegd ter zitting op 17 november 2009.

* * *

Verslag van 15 januari 2009 van de Raad van het IBR in de zaak met nummer 0388/09/A(...)/N.

Aan de betrokkene kunnen volgens het voormeld verslag van de Raad aan de Tuchtcommissie volgende deontologische en/of tuchtrechtelijke inbreuken ten laste worden gelegd:

A. Inbreuken op de algemene controlenormen.

A.1. Inbreuk op paragrafen 1.1 en 1.4 van de algemene controlenormen

A.2. Inbreuk op paragraaf 2.1 van de algemene controlenormen.

A.3. Inbreuk op paragraaf 2.2 van de algemene controlenormen.

A.4. Inbreuk op paragraaf 2.4 van de algemene controlenormen.

B. Inbreuken op de normen betreffende de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad (paragraaf 1.2.3)

C. Inbreuken op de artikelen 2, 3, 15 en 17 van het Koninklijk Besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren.

Rechtspleging

De Heer [X] verscheen ter zitting van 17 november 2009, legde een verweerschrift neer en werd gehoord.

De Raad van het Instituut werd vertegenwoordigd door de Heer (...), welke eveneens werd gehoord.

Feiten en standpunten van de Raad

Ter zake kan verwezen worden naar het voormelde verslag van de Raad van 15 januari 2009 dat samen met de oproeping aan de Heer [X] werd ter kennis gebracht en daarmee één geheel uitmaakt.

De vertegenwoordiger van de Raad volhardt in de daarin ingenomen standpunten.

Standpunten van de verdediging

De Heer [X] werpt in hoofddorde de ontoelaatbaarheid van de procedure op aangezien huidige tuchtrechtelijke vervolging gebaseerd is op een confraternale controle die plaatsvond op 5 oktober 2007 en waarover een verslag werd opgesteld op 22 oktober 2007 en slechts op 24 juni 2009 een verwijzing werd geproduceerd door de Kamer van verwijzing en instaatstelling en dit om uiteindelijk te verschijnen voor de Tuchtcommissie op de zitting van 17 november 2009.

De Heer [X] acht deze doorlooperperiode veel te lang en onredelijk.

Daarenboven wijst de Heer [X] er op dat hij zijn beroepswerkzaamheid als bedrijfsrevisor wenst over te dragen aan zijn jongere medewerker, de Heer [A] waartoe een nieuwe vennootschap werd opgericht BVBA [Y] en ondertussen alle aandelen werden overgenomen door de Heer [A].

Daarenboven nam de Heer [X] ontslag als commissaris in alle vennootschappen waarin hij met dit mandaat werd belast en werden er ondertussen reeds zesentwintig van de achtentwintig mandaten beëindigd terwijl er nog één verloopt in de maand november en één in de maand december 2009.

De Heer [X] verwijst naar artikel 6.1 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens, eveneens van toepassing op huidige tuchtprocedure waarin o.m. het recht op een behandeling van een zaak binnen een redelijke termijn wordt gewaarborgd.

Gelet op het feit dat het controleverslag dateert van oktober 2007, de Heer [X] slechts gehoord werd op 28 maart 2008, de raad slechts verslag heeft uitgebracht op 15 januari 2009, de zaak slechts verwezen wordt op 24 juni 2009 en uiteindelijk slechts gehoord werd op 17 november 2009, komt de Heer [X] dan ook tot het eindbesluit dat elke redelijke termijn ondertussen verstreken is.

Het al of niet overschrijden van een redelijke termijn is een feitenkwestie die uitsluitend beoordeeld moet worden door de gevatte tuchtinstantie, in casu de Tuchtcommissie.

Bij de beoordeling moet men rekening houden met de aard van de zaak, de houding van de vervolgte persoon en de vigerende wetgeving.

De Heer [X] werkte inderdaad positief mee en hem kan desbetreffend geen enkele verantwoordelijkheid worden toegewezen.

De zaak is inderdaad niet van dergelijke aard dat jarenlange onderzoeken nodig zijn.

De wettelijke voorzieningen zijn van die aard dat de Kamer van verwijzing en instaatstelling slechts kan beslissen over een doorverwijzing nadat zij het verslag van het IBR heeft ontvangen.

Zulks gebeurde op 15 januari 2009.

Dit verslag werd betekend aan de Heer [X] welke tijdig zijn opmerkingen meedeelde aan de KVI per fax op 5 mei 2009 overeenkomstig artikel 21 van het KB van 26 april 2007.

Het KVI is bijeengekomen op 26 mei 2009 en nam kennis van zowel verslag als verweerschrift.

Op 26 mei 2009 werd beslist tot doorverwijzing naar de Tuchtcommissie.

De opgetreden doorlooptijd van de procedure komt aldus nog aanvaardbaar voor ten gevolge waarvan dient besloten te worden tot de toelaatbaarheid van de procedure.

In ondergeschikte orde merkt de Heer [X] op dat hij wel degelijk na de kwaliteitscontrole van 2002 een

algemeen controleprogramma opstelde en tegemoetkwam aan "eerder vastgestelde zwakheden".

Tevens benadrukt de Heer [X] dat hij, gelet op het feit dat hij hoofdzakelijk binnen KMO's mandaten als commissaris uitoefende en gelet op de relatief beperkte organisatie van deze ondernemingen, het minder evident was om interne controlemechanismen binnen de gecontroleerde vennootschap uit te testen en hij daarom besliste om de audit hoofdzakelijk uit te voeren op basis van uitgebreide substantieve testen, eerder dan op interne controlemechanismen.

Met betrekking tot de inbreuk op paragrafen 1.1 en 1.4 van de algemene controlenormen benadrukt de Heer [X] dat de interne controles wel degelijk werden nagezien en getest, in het dossier (...) alle actief en passief rekeningen aan een controle werden onderworpen en gedocumenteerd evenals de belangrijkste resultaatrekeningen, de balansrubriek uitgebreid werd nagekeken en de controlestappen werden uitgevoerd.

Tevens benadrukt de Heer [X] dat het in casu ging om een familiale vennootschap met 80% solvabiliteitsratio waar alle ontvangsten via een kasscanningsysteem werden geregistreerd en alle dagelijkse kasregistratieborderellen werden vergeleken met de kastellingen en de boeking ervan op de bankrekening.

Met betrekking tot de milieuproblematiek benadrukt de Heer [X] dat N.V. (...) op geen enkele wijze geconfronteerd werd met enige vorm van milieuproblematiek aangezien de vennootschap een pure handelsactiviteit voert in niet gevaarlijke producten en geen onroerende goederen bezit.

Met betrekking tot de inbreuk op paragraaf 2.1 van de algemene controlenormen stelt de Heer [X] dat hij naar aanleiding van de confraternele controle in 2002 een algemeen controleprogramma in gebruik heeft genomen dat onder punt 8 wel degelijk de mogelijkheid bezit om specifieke controles per onderneming te laten uitvoeren.

Op basis van de opmerkingen van Mevrouw (...) werd ter aanvulling van het algemeen controleprogramma nog een aanvullend werkprogramma opgesteld gebaseerd op het con-

troleprogramma opgesteld door bedrijfsrevisorenkantoor (...).

Met betrekking tot de inbreuk op paragraaf 2.2 van de algemene controlenormen stelt de Heer [X] dat er wel degelijk werkdocumenten werden opgesteld die voldoen aan de voorschriften van artikel 2.2 en het jaarverslag wel degelijk aan een controle werd onderworpen voorafgaandelijk aan de goedkeuring waarna de informatie verstrekt werd aan de ondernemingsraad ter nazicht.

Hiervan werd echter geen schriftelijk rapport opgemaakt.

Met betrekking tot de inbreuk op paragraaf 2.4 van de algemene controlenormen.

Een en ander heeft betrekking op het onderzoek van het systeem van interne controles binnen de gecontroleerde vennootschap.

De Heer [X] benadrukt met klem dat dit onderzoek met betrekking tot N.V. (...) wel degelijk is gebeurd in samenwerking met confrater [A] wat blijkt uit het feit dat bedrijfsrevisor (...) in haar verslag zelf bevestigt dat dit wel degelijk is gebeurd:

"Uit de bespreking van het dossier blijkt dat confrater [A] wel degelijk de kennis heeft over de interne controles in het dossier."

Met betrekking op de inbreuk op de normen betreffende de opdracht van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad geeft de heer [X] toe dat er geen schriftelijk certificeringsverslag werd opgesteld zoals vereist door artikel 4.1 van de norm.

Hij beklemtoont wel dat inhoudelijk alle verplichtingen werden nagekomen en stelt dat hij naar de geest van de wet correct heeft gehandeld en er naar de letter van de wet hooguit sprake kan zijn van een formele tekortkoming.

Met betrekking tot de inbreuken op de artikelen 2, 3, 15 en 17 van het Koninklijk Besluit van 10 januari 1994 benadrukt de Heer [X] nogmaals op correcte wijze zijn professionele verplichtingen te zijn nagekomen en dit zeer zeker op inhoudelijk vlak.

Ter zake kan verwezen worden naar het door de Heer [X] neergelegde verweerschrift en meer bepaald pagina's 5 tot en met 9.

Beoordeling door de Tuchtcommissie

Het argument dat de Heer [X] enkel voor KMO's werkt met hoge solvabiliteit, doet geen afbreuk aan het feit dat de normen voor alle bedrijfsrevisoren dezelfde moeten zijn.

Hij bleef hierbij in gebreke aangezien het controleverslag ontbrak.

Vergelijkbare vaststellingen werden reeds gedaan in 2002 waarna de aanpak licht werd gewijzigd doch niet op voldoende wijze.

Toch zijn er een hele reeks aanwijzingen die duidelijk maken dat het noodzakelijke werk effectief werd verricht en er wel degelijk naar de geest van de wet werd gehandeld.

Hij verwijst tevens naar het feit dat hij de meeste verrichtingen volbracht in aanwezigheid van zijn confrater [A] die over de nodige kennis beschikte van de dossiers.

Ter zake kan inderdaad verwezen worden naar punt 4D van het verslag inzake confraternele controle dd.5 oktober 2007 waar met betrekking tot de analyse van de interne controle wordt gesteld:

"Vaststellingen:

Uit het gecontroleerde dossier blijkt uit geen enkel werkpapier dat de interne controles werden geanalyseerd en getest.

Aanbeveling:

... Uit de bespreking van het dossier blijkt dat confrater [A] wel degelijk de kennis heeft over de interne controles in het dossier, maar deze zijn niet vastgelegd in werkpapieren."

Met betrekking tot confrater [A] licht de Heer [X] toe dat hij tot op heden reeds achtentwintig van de dertig commissarismandaten heeft overgedragen, het voorlaatste in november en het laatste in december.

De Heer [X] toont tevens aan dat hij op 5 januari 2009 een nieuwe vennootschap heeft opgericht waarna alle aandelen van deze vennootschap werden overgenomen door de Heer [A].

Hij is aldus van plan het grootste deel van zijn professionele activiteiten af te bouwen, of heeft dit reeds gedaan.

Niettegenstaande dit gegeven geeft de Heer [X] ter zitting toe het formalisme niet volledig te hebben gerespecteerd.

Er kan aldus wel degelijk een inbreuk op de algemene controlenormen worden vastgesteld.

Aangezien de geest van de wet echter te allen tijde werd gerespecteerd en de Heer [X] een optimale medewerking bij de onderzoeksverrichtingen gaf kan niet worden besloten dat hij inging tegen de waardigheid, rechtschapenheid, kiesheid, respect of onafhankelijkheid die van een bedrijfsrevisor mag verwacht worden.

Strafmaat

De Tuchtcommissie houdt rekening met de volgende elementen bij het bepalen van de strafmaat.

- het feit dat de medewerking optimaal was;
- het feit dat de Heer [X] de aanbevelingen als aanvaardbaar en terecht heeft weerhouden;
- het feit dat hij alle commissarismandaten heeft opgegeven;
- het feit dat zijn professionele activiteiten grotendeels werden overgenomen door de Heer [A];
- het feit dat er geen blijk werd gegeven van een verregaande nonchalance bij de uitoefening van zijn mandaat doch eerder van een gebrek aan formalisme doch steeds binnen de geest van de wet.

OM DEZE REDENEN, DE TUCHTCOMMISSIE,

Recht sprekend op tegenspraak.

Verklaart de tuchtvordering ontvankelijk en acht de tenlasteleggingen onder punten A en B bewezen.

Legt aan de Heer [X] als tuchtsancie een berisping op.

Aldus gedaan en uitgesproken in de openbare zitting van dinsdag 15 december 2009 door de Nederlandstalige Kamer van de Tuchtcommissie van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, zetelend te 1000 Brussel, Arenbergstraat 13 (...).

Tuchtuitspraken van de tuchtinstanties in 2009

Chronologisch klassement per Kamer

Tuchtcommissie - Franstalig

In 2009 zijn er 3 beslissingen genomen :

Datum	Nr. dossier	Onderwerp	Tuchtuitspraak	Statuut
18/12/2009	0330/06/F	- Exercice d'une activité commerciale – article 7 <i>bis</i> ancien loi du 22 juillet 1953 - Manque de collaboration (article 3 AR 10.01.1994).	Avertissement	Décision définitive
18/12/2009	0345/07/F	- Exercice d'une activité commerciale – article 7 <i>bis</i> ancien loi du 22 juillet 1953 - Comportement indigne – art. 2 et 3 AR du 10.01.1994 - § 1.3.1; 3.1; 3.2.1; 3.4.; 3.6; 3.12...NGR	Suspension pour une durée de 6 mois	Décision frappée d'appel
18/12/2009	0369/07/F	- Indépendance (art. 133 Code soc; § 1.2. NGR) - Information annuelle art 32. R.O.I du 20.04.1989. - Honoraires – art 134 Code soc. - Norme relative à la formation permanente - Loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention du blanchiment - § 1.1; 1.4.; 2.4; 2.5....NGR.	Suspension d'un mois	Décision frappée d'appel

0330/06/F

Commission de discipline du 18 décembre 2009 (décision définitive)

- Exercice d'une activité commerciale – article 7 bis ancien loi du 22 juillet 1953
- Manque de collaboration (article 3 AR 10.01.1994).

« (...)

Dossier n° 0330/06/A(...)/F

En cause de: Monsieur [X], domicilié à (...), inscrit au tableau A des membres de l'Institut, sous le numéro (...)-F.

Vu le rapport du Conseil de l'Institut à la Commission de discipline du 7 juillet 2006 et le rapport complémentaire du 4 mai 2007;

Vu la lettre recommandée adressée le 9 avril 2008 à Monsieur [X], l'invitant à comparaître devant la Commission de discipline pour le 14 mai 2009 à 14 heures;

Vu le mémoire déposé par Monsieur [X]

Entendu à l'audience publique du 14 mai 2009:

Monsieur (...), membre de la Commission de discipline, en son rapport,

Monsieur [X], en ses dires et moyens de défense, étant entendu qu'il a eu la parole en dernier lieu,

Monsieur (...), représentant le Conseil de l'I.R.E.,

Le rapport du conseil de l'I.R.E.

1) Il est reproché à Monsieur [X] de ne pas avoir respecté l'article 7 bis 2° de la loi du 22 juillet 1953 créant un Institut des Réviseurs d'Entreprises et l'article 4 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises.

L'article 7 bis, 2 interdit notamment aux réviseurs des activités commerciales ou des fonctions d'administrateur ou de gérant de sociétés commerciales.

Selon l'article 4, le réviseur doit, entre autres, s'abstenir directement ou indirectement de participer à la gestion de toute entreprise, au sens de l'article 1er de la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité des entreprises et d'accomplir des missions relevant spécifiquement d'une autre profession, sauf dans la mesure où celles-ci ont été déclarées compatibles avec l'exercice de la profession par la loi ou les règlements.

Le Conseil constate que Monsieur [X] exerce le mandat d'administrateur au sein de plusieurs sociétés commerciales, à savoir:

- la SA [A] depuis le 26 juin 1992
- la SA [B] pour une période de trois ans à dater du 3 avril 2003
- La SA [C] depuis le 19 décembre 2001

Monsieur [X] ne conteste pas ces faits.

2) En outre, le Conseil reproche à Monsieur [X] de ne pas avoir respecté l'article 3 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises.

Il est fait état à cet égard d'un manque de collaboration de l'intéressé, se traduisant par la lenteur avec

laquelle il a répondu aux demandes de l'Institut et de ne pas avoir spontanément fait état de ses fonctions d'administrateur des sociétés précitées.

Monsieur [X] a été convoqué pour la première fois devant la Commission de discipline de l'Institut, le 21 novembre 2006.

L'affaire a été remise sine die afin de permettre au représentant du Conseil d'examiner les conséquences de la démission temporaire de Monsieur [X] en matière disciplinaire. Le Conseil a déposé un rapport complémentaire à ce sujet le 4 mai 2007.

Il n'est plus contesté qu'une démission temporaire d'un réviseur ne fait pas obstacle à la mise en œuvre ou à la poursuite de la procédure disciplinaire.

Par un courrier du 9 avril 2008, Monsieur [X] est finalement convoqué devant la Commission de discipline pour le jeudi 14 mai 2009 à 14 heures, soit un an plus tard.

Discussion

la demande d'omission temporaire du tableau de Monsieur [X] pour une durée de cinq ans a été acceptée le 19 juillet 2006 en manière telle que depuis cette date, les manquements qui lui sont reprochés ont cessé.

Il ressort du dossier de la procédure et des explications de Monsieur [X] ainsi que des pièces qu'il dépose que jusqu'au jour de son omission temporaire, il n'a posé aucun acte en qualité de réviseur d'entreprises, ce qui n'a au demeurant fait l'objet d'aucune contestation.

Dans son information annuelle sur son activité exercée en 2003, Monsieur [X] a signalé à l'Institut qu'il n'avait exercé aucune activité. La

Commission de surveillance a considéré qu'en réalité, cette information concernait l'année 2002, le sieur [X] ayant été réinscrit au tableau, le 12 septembre 2002 et qu'il ne satisfaisait pas aux critères de l'activité principale fondés sur l'article 3 de la loi du 22 juillet 1953 créant un Institut des Réviseurs d'Entreprises.

Le 21 janvier 2005, le sieur [X] a fait part à la Commission de surveillance que son absence d'activités de réviseur d'entreprises s'expliquait par le fait qu'il était dans l'attente d'une association avec un confrère. A cette occasion, il a également informé la Commission qu'il exerçait un mandat d'administrateur au sein de la société [A], constituant sa seule source de revenus. La Commission a invité Monsieur [X] à régulariser sa situation pour la fin du premier semestre 2005.

A la suite d'un contrôle de qualité de son cabinet, concluant qu'il n'exerçait toujours aucune activité de réviseur et des courriers des 30 juin et 13 octobre 2005, le sieur [X] a écrit à la Commission de surveillance que son projet d'association ne s'était toujours pas réalisé et, qu'en conséquence, il s'abstenait de toute activité révisoriale. Il signala encore le 19 octobre 2005 à la Commission que sa situation demeurait inchangée.

Le 10 mars 2006, le Conseil fait part à Monsieur [X] qu'il a pris connaissance de l'existence de ses mandats d'administrateurs, respectivement au sein de la SA [B], depuis le 3 avril 2003 et SA [C], depuis le 31 décembre 2004.

Le Conseil enjoint dès lors à Monsieur [X] de mettre un terme à ses

mandats d'administration dans le mois.

En vue de régulariser sa situation, Monsieur [X] a demandé son omission temporaire, ce qui fut accepté le 19 juillet 2006.

Il apparaît ainsi que jusqu'au 10 mars 2006, l'Institut a toléré que Monsieur [X] exerce un mandat d'administrateur au sein de la SA [A], à la condition qu'il s'abstienne de toute activité révisoriale et dans l'attente de la réalisation de son projet d'association avec un confrère. Cette tolérance a pris fin dès que l'Institut a appris que le sieur [X] exerçait en réalité deux autres mandats d'administrateur de société commerciale.

Conclusions

Il s'agit de poursuites disciplinaires diligentées pour des faits qui sont survenus entre 2002 et 2006, pour lesquels Monsieur [X] a été convoqué pour la première fois devant la Commission de discipline, le 21 novembre 2006.

Si Monsieur [X] a démissionné temporairement du tableau, le 19 juillet 2006 et a ainsi régularisé sa situation, il n'en demeure pas moins que rien ne prouve qu'il a informé en temps opportun l'Institut de ses mandats d'administrateurs au sein des sociétés SA [C] et SA [B]. L'Institut en a pris connaissance en 2006, à la suite de la consultation du Moniteur, ce qui a mis fin à la relative tolérance dont Monsieur [X] a bénéficié jusqu'à ce moment pour ce qui concernait l'exercice de son mandat au sein de la SA [A].

Force est dès lors d'admettre que Monsieur [X] a effectivement enfreint les articles 7 bis 2° de la loi du 22 juillet 1953 créant un Institut des Réviseurs d'Entreprises, 3 et 4 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises.

Toutefois, il convient de tenir compte de l'ancienneté des faits et des errements de la procédure disciplinaire qui s'ensuivit mais également de la circonstance que durant toute la période au cours de laquelle il n'a pas respecté les dispositions précitées, Monsieur [X] n'a posé aucun acte en sa qualité de réviseur.

En conséquence, la Commission de discipline estime devoir infliger la peine de l'avertissement à Monsieur [X].

PAR CES MOTIFS, LA COMMISSION DE DISCIPLINE,

Statuant contradictoirement à l'égard de M. [X],

Inflige à M. [X] la peine de l'avertissement.

Ainsi signé à Bruxelles par les membres de la Commission de discipline en application de l'article 782 bis du Code judiciaire;

(...)

Ainsi prononcé en audience publique à Bruxelles, le 18 décembre 2009, par le Président de la Commission en application de l'article 782bis alinéa 1er du Code judiciaire;

(...)».

0345/07/F

Commission de discipline du 18 décembre 2009

(décision frappée d'appel)

- *Exercice d'une activité commerciale – article 7 bis ancienne loi du 22 juillet 1953*

- *Comportement indigne – art. 2 et 3 AR du 10.01.1994*

- § 1.3.1; 3.1; 3.2.1; 3.4.; 3.6; 3.12...NGR

« (...) »

Dossier n° 0345/07/A(...)/F

En cause de: Monsieur [X], domicilié à (...), inscrit au tableau A des membres de l'Institut, sous le numéro (...).

Vu le rapport du Conseil de l'Institut de la Commission de discipline du 2 mars 2007;

Vu la lettre recommandée adressée le 9 avril 2008 à Monsieur [X], l'invitant à comparaître devant la Commission de discipline pour le 14 mai 2009 à 15h15;

Vu le mémoire déposé par Monsieur [X]

Entendu à l'audience publique du 14 mai 2009:

Monsieur (...), membre de la Commission de discipline, en son rapport, Monsieur [X], assisté de Me (...) en ses dires et moyens de défense, étant entendu qu'il a eu la parole en dernier lieu,

Monsieur (...), représentant le Conseil de l'I.R.E., assisté de Me (...).

Monsieur [X] a exercé ses activités au travers de la société (...), jusqu'au 8 novembre 2002 et par la suite, de la société (...).

I. Il est reproché à Monsieur [X] d'avoir manqué aux justes égards dus à l'Institut des Réviseurs d'entreprises.

Le non-respect de l'article 3 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises.

Lors de la visite sur place du 30 novembre 2006, il a été constaté que le bilan de la société de révision [Y] mentionnait un montant de 24.000 € sous le compte de charges du poste sous-traitance.

Lors de cette visite, Monsieur [X] a précisé qu'ils agissaient d'indépendants travaillant pour lui et qu'il n'avait confié aucune prestation en sous-traitance à une SA Ets (...).

Les pièces produites par le Conseil ne permettent pas de déterminer la nature des prestations que Monsieur [X] a confié à la SA Ets (...) ainsi qu'à la SPRL (...). Il n'est toutefois pas établi qu'il s'agirait de missions relatives à des activités révisorales.

Ainsi, à défaut de preuve à cet égard, il y a lieu d'admettre qu'il a pu effectivement s'agir de prestations de nature administrative effectuées certes en sous-traitance mais dont il n'incombait pas légalement à Monsieur [X] de déclarer l'existence à la Commission de Surveillance.

L'infraction reprochée à Monsieur [X] n'est dès lors pas fondée.

II. Non-respect de l'article 7bis, 2° de la loi du 22 juillet 1953 créant un Institut des Réviseurs d'Entreprises et l'article 4, a de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises.

a) Il est reproché à Monsieur [X] d'avoir exercé des activités

commerciales ou des fonctions d'administrateur ou de gérant de sociétés commerciales ou de société à forme commerciales, ce qui est interdit par les dispositions précitées.

Monsieur [X] reconnaît avoir été le seul associé et gérant de la SPRL (...), société civile, après l'omission de celle-ci du tableau des membres de l'Institut, en novembre 2002 afin d'apurer son passif consistant en des dettes sociales et fiscales.

Il n'est pas démenti qu'il s'est agi d'une société « dormante » qui n'a plus exercé d'activités après le mois de novembre 2002.

Le reproche fait à Monsieur [X] est effectivement fondé mais il ne justifie toutefois qu'une peine minimale.

b) Il est également reproché à Monsieur [X] d'avoir été le gérant de fait des sociétés Ets. (...) et (...).

Le Conseil fonde cette infraction sur un faisceau de présomptions, à savoir, le fait que:

les factures émises par ces sociétés ont été retrouvées au cabinet [Y] sans présenter de trace d'un envoi par la poste, en manière telle que « cette situation pourrait penser que le réviseur [X] lui-même a émis ces factures » (p. 18 du rapport). Il s'agit seulement d'une supputation et non d'une présomption qui est dépourvue de pertinence.

La citation lancée le 7 novembre 2006, par un ancien collaborateur, Monsieur (...), à l'encontre de la société [Y], mentionne qu'il a effectué des prestations au profit de la SCRL (...). A défaut de la production d'une décision judiciaire, susceptible de constituer la vérité judiciaire de ce qu'affirme le sieur (...), l'acte introductif d'instance dont se prévaut le Conseil est dépourvu de tout carac-

tère probatoire pour ce qu'il entend démontrer.

Il n'est donc pas établi que Monsieur [X] a exercé des mandats de fait dans ces sociétés commerciales.

III. Comportement indigne

a) Non-respect des articles 2 et 3 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises.

Cet article 2 prévoit: «Le réviseur d'entreprises doit se conformer aux dispositions légales et réglementaires ainsi qu'aux normes de révision usuelle de l'Institut...».

Quant à l'article 3, il dispose que: «Le réviseur d'entreprise doit éviter tout acte ou toute attitude qui serait contraire soit à la dignité, à la probité ou à la délicatesse».

Monsieur [X] ne conteste pas que la situation financière du cabinet [Y] était déficitaire lors de la visite sur place du 30 novembre 2006. Il a donc poursuivi ses activités révisorales à perte et a tenté, à cet effet, d'édulcorer le bilan de la société.

Il explique qu'il avait parfaitement conscience de cette situation mais a malgré tout persévéré dans ses activités en vue de retrouver une rentabilité. Il déclare par ailleurs qu'il ne pouvait envisager d'y mettre un terme au risque de perdre tout revenu et de ne plus pouvoir assurer les besoins de ses proches.

Si l'on peut comprendre, sur le plan humain, l'attitude adoptée par Monsieur [X], il n'en demeure pas moins qu'en poursuivant une activité déficitaire de réviseur il a porté atteinte à la dignité de la profession.

Monsieur [X] ne conteste pas qu'il savait que la créance de 57.219,44 € que la société [Y] détenait à charge de la succession de feu le réviseur (...) était irrécupérable et qu'il aurait dû acter cette somme en perte exceptionnelle, ce qu'il n'a pas fait pour éviter des problèmes sur le plan fiscal notamment, en manière telle que le bilan de la société [Y] a été faussé.

Par ailleurs, les comptes annuels ne comprennent pas dans leurs annexes la justification des règles comptables de continuité telle que requise par l'article 94 du Code des sociétés et de surcroît ils n'ont pas été déposés au plus tard sept mois après

la date de clôture de l'exercice, conformément à l'article 98 du Code des sociétés.

Ainsi, Monsieur [X] n'a pas respecté les dispositions précitées alors qu'il s'agissait des comptes annuels de sa propre société professionnelle. Il s'agit d'un manquement grave dans la mesure où il concerne l'essence même de sa fonction de réviseur qui peut être qualifié d'indigne.

b) Non-respect de l'article 3 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises et des articles 7 et 32 de l'arrêté royal du 20 avril 1989 fixant le règlement d'ordre intérieur de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises.

En vertu des articles 7 et 32 précités, il incombait à Monsieur [X] de déclarer à l'Institut l'intégralité de ses honoraires perçus dans le cadre de ses activités révisorales pour la SA (...), relatifs aux comptes annuels closés au 31 décembre 2005.

Monsieur [X] a déclaré ce qu'il qualifie d'honoraires nets, c'est-à-dire, 13.500 € moins 11.000 €, étant les honoraires de son sous-traitant, soit la somme de 2.500 €.

Les cotisations dues à l'Institut sont calculées en fonction des honoraires perçus. En vertu de l'article 7 précité, Monsieur [X] ne pouvait déduire les honoraires de son sous-traitant de ceux qu'il a perçus, en manière telle que le montant de la cotisation dont il était normalement redevable a été moindre, soit une différence de 195, 43 €.

Si cette différence n'est certes pas importante il n'en demeure pas moins que Monsieur [X] a violé les articles 7 et 32 de l'arrêté royal du 20 avril 1989 fixant le règlement d'ordre intérieur de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises et, de ce fait, à l'article 3 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises.

IV. Mission de révision des comptes annuels de la SA (...)

Il est reproché à Monsieur [X]:

le non-respect du paragraphe 3.12 des normes générales de révision relative au contrôle des formalités d'arrêté, d'approbation et de publi-

cation des comptes annuels et consolidés (6 septembre 1996).

le non respect des paragraphes 3.6 et 3.6.1 des normes générales de révision et du paragraphe 17 de la recommandation de révision relative aux entreprises en difficultés (3 décembre 1999).

Le non respect des paragraphes 1.3.1., 3.4., 3.4.2. et 3.7.1, des normes générales de révision ainsi que des articles 2 et 3 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises, plus particulièrement en ce qui concerne les amortissements et déduction de valeur et les provisions pour risques et charges.

Monsieur [X] ne conteste pas la réalité des manquements qui lui sont reprochés. Selon lui, ceux-ci s'expliquent par le fait qu'il a été piégé par son client et s'est trompé dans l'appréciation de la manière dont, dans l'urgence, il devait réagir, en manière telle qu'il n'y aurait pas lieu de lui infliger une sanction disciplinaire.

Toujours selon Monsieur [X], son erreur aurait été d'établir son rapport de commissaire entérinant l'approbation des comptes annuels de la société donnée par l'assemblée générale de celle-ci, le 27 juin 2006 afin qu'ils puissent être déposés le 29 août 2006.

Or, il résulte de sa lettre adressée le 21 juin 2006 à l'administrateur de la SA (...) que Monsieur [X] connaissait parfaitement la situation financière de la société. Il ne pouvait ignorer qu'elle devait être considérée comme une entreprise en difficulté et donc dans l'obligation d'adopter la comptabilité légalement requise dans une telle circonstance, ce qui ne fut pas le cas.

Par ailleurs, il s'avère que des travaux importants de construction d'un immeuble parking n'ont fait l'objet d'aucun amortissement «parce que le conseil d'administration ne voulait pas alourdir la perte de la société» ainsi que Monsieur [X] l'a déclaré lors de la visite du 30 novembre 2006.

Monsieur [X] prétend qu'il s'est abstenu d'évoquer ces éléments dans son rapport compte tenu de la pression dont il faisait l'objet de la part de l'administrateur délégué en vue d'éviter de précipiter la société dans

une situation catastrophique et de compromettre ainsi son redressement. Il ajoute qu'aucune conséquence préjudiciable n'est survenue pour les tiers.

Il s'avère qu'en agissant de la sorte, Monsieur [X] a effectivement violé les dispositions précitées et, en cédant aux pressions de sa cliente, manqué aux obligations essentielles de sa profession, à savoir son devoir d'indépendance et de certification des comptes.

Conclusions

Il résulte de ce qui précède que :

- les infractions sub I et II. 2 ne sont pas établies
- les infractions sub II.1, III et IV sont établies

Les infractions reprises au point IV sont particulièrement graves et injustifiables car elles portent atteinte au fondement même de la profession de réviseur d'entreprises et du serment qu'il a prêté en vue de l'exercer.

Il y a lieu de tenir compte du fait que ces infractions ont été découvertes lors de la visite du 30 novembre 2006 et ont été commises soit durant cette même année au en 2005. Elles présentent donc une certaine ancienneté et il n'apparaît pas que depuis cette époque, Monsieur [X] a commis de nouvelles infractions.

PAR CES MOTIFS, LA COMMISSION DE DISCIPLINE,

Statuant contradictoirement à l'égard de M. [X],

Inflige à M. [X] la peine de la suspension pour une durée de 6 mois.

Ainsi signé à Bruxelles par les membres de la Commission de discipline en application de l'article 782 bis du Code judiciaire ;

(...)

Ainsi prononcé en audience publique à Bruxelles, le 18 décembre 2009, par le Président de la Commission en application de l'article 782bis alinéa 1er du Code judiciaire ;

(...)».

0369/07/F

Commission de discipline du 18 décembre 2009

(décision frappée d'appel)

- *Indépendance* (art. 133 Code soc; § 1.2. NGR)
- *Information annuelle* art 32. R.O.I du 20.04.1989.
- *Honoraires* – art 134 Code soc.
- *Norme relative à la formation permanente*
- *Loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention du blanchiment*
- § 1.1; 1.4.; 2.4; 2.5....NGR.

«(...)

Dossier n° 0369/07/A(...)/F

En cause de: Monsieur [X], domicilié à (...), inscrit au tableau A des membres de l'Institut, sous le numéro (...).

Vu le rapport du Conseil de l'Institut de la Commission de discipline du 30 août 2007;

Vu la lettre recommandée adressée le 9 avril 2008 à Monsieur [X], l'invitant à comparaître devant la Commission de discipline pour le 14 mai 2009 à 14h30;

Vu le mémoire déposé par Monsieur [X]

Entendu à l'audience publique du 14 mai 2009:

Monsieur (...), membre de la Commission de discipline, en son rapport,

Monsieur [X], assisté de Me (...), en ses dires et moyens de défense, étant entendu qu'il a eu la parole en dernier lieu,

Monsieur (...), représentant le Conseil de l'I.R.E.,

Le rapport du Conseil de l'Institut de la Commission de discipline du 30 août 2007 fait état de 9 infractions reprochées à Monsieur [X], à savoir:

- A. le non-respect des dispositions relatives à l'indépendance;
- B. le non-respect de l'article 32 de l'arrêté royal du 20 avril 1989 fixant le règlement d'ordre intérieur de l'Institut des réviseurs d'entreprises
- C. une infraction à l'article 134 du Code des sociétés et à l'article 23 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises
- D. le non-respect de la norme relative à la formation permanente
- E. le non respect de la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins de blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme
- F. le non-respect des normes générales de révision
- G. le non-respect des paragraphes 3.5.3 des normes du 6 décembre 2002 relatives aux contrôles à opérer lors de la proposition de dissolution d'une SPRL
- H. le non-respect des articles 2 et 15 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises
- I. une infraction à l'article 3 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises

Les infractions qui viennent d'être évoquées sont reprochées à Monsieur [X] à la suite d'un rapport relatif à un contrôle de qualité daté du 14 octobre 2006, effectué par le réviseur désigné (...) et d'un entretien organisé le 20 avril 2007 au siège de l'Institut.

La recevabilité des poursuites

Selon l'analyse des faits relatés dans ce rapport et celui du Conseil, la période infractionnelle se situe entre les années 2004 et 2006, c'est-à-dire à une époque où était encore en vigueur l'article 18 quater de la loi du 22 juillet 1953 qui sera modifié par l'arrêté royal du 21 avril 2007, entré en vigueur le 31 août 2007.

Selon cet article 18 quater, lorsque «le Conseil a connaissance du fait qu'un réviseur a un comportement contraire au prescrit de l'article 18 ter, premier aliéna, il lui enjoint de s'y conformer endéans un délai qu'il détermine. Si le réviseur n'y donne pas suite de manière satisfaisante dans le délai imparti, le Conseil peut déférer le cas à la commission de discipline».

L'article 18 ter premier aliéna de la loi du 22 juillet 1953, modifié par l'arrêté royal du 21 avril 2007 stipule que le Conseil de l'Institut veille à ce que les membres s'acquittent des missions qui leur sont confiées, d'une part, avec la diligence requise et, d'autre part, en toute indépendance. Sont ainsi visées, les infractions reprochées à Monsieur [X].

En vertu de l'article 39 § 1 de l'arrêté royal du 21 avril 2007, ce dernier s'applique aux procédures en cours lors de son entrée en vigueur et aux sanctions prononcées antérieurement, sans pour autant remettre en cause la validité des actes posés antérieurement à son entrée en vigueur.

Ainsi, l'article 18 quater de la loi du 22 juillet 1953 régit, en l'espèce, les actes de procédure posés avant l'entrée en vigueur de l'arrêté royal du 21 avril 2007.

Il apparaît que l'article 18 quater de la loi du 22 juillet 1953 n'exige pas que l'injonction prévue constitue un préalable obligatoire à l'intentement des poursuites disciplinaires (Cass., 11 septembre 2009, n° D.08.022.F, inédit).

C'est dès lors à tort que Monsieur [X] soutient le contraire, en manière telle que les poursuites sont recevables et la question préjudicielle qu'il demande de poser à la Cour constitutionnelle à cet égard est sans pertinence.

Les griefs

A. L'indépendance

Il ressort des éléments du dossier et du rapport du conseil que, selon un accord verbal, Monsieur [X] a travaillé pour le réviseur [A]. Ce dernier fait partie du réseau (...), regroupant des réviseurs et fiduciaires belges.

Lors de l'entretien du 20 avril 2007 au siège de l'IRE, en présence des représentants de la Commission de surveillance, Monsieur [X] a confirmé avoir signé tous les rapports de mission ponctuelle et des mandats de commissaires qui lui ont été transmis en nom propre, alors qu'il ne renseigne pas d'honoraires pour l'exécution de missions dans sa déclaration annuelle de 2005.

Il admet que ces prestations ont été en réalité facturées aux clients par le réviseur [A] qui les a mentionnées dans sa déclaration, sans qu'aucun élément du dossier n'indique qu'il se soit inquiété au sujet de la sauvegarde de son indépendance.

Il en a été de même concernant des prestations accomplies dans le cadre de la liquidation de la SPRL [AB] ainsi que pour la SA [BC], la SPRL [CD] et la SA [DE].

Dès qu'il a été interpellé par les instances de l'Institut en 2006, Monsieur [X] a facturé ses prestations directement à tous ses clients.

Ainsi, il a contrevenu de manière répétée aux articles 133, §1 du Code des sociétés et 183ter, al.1er et à l'article 2 de l'arrêté royal du 30 janvier 2001, portant exécution du Code des sociétés.

B. Non-respect de l'article 32 de l'arrêté royal du 20 avril fixant le règlement d'ordre intérieur de l'institut des réviseurs d'entreprise.

Monsieur [X] ne conteste pas le non respect de cette disposition, aujourd'hui abrogée

C. Non-respect de l'article 134, §1 du Code des sociétés applicable à l'époque des faits et de l'article 23 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations du réviseur d'entreprise.

Il est fait grief à Monsieur [X] de ne pas avoir tenu compte de ces dispositions définissant les conditions financières dans lesquelles un réviseur d'entreprise effectue ses missions.

Le rapport du Conseil ne contient à cet égard que des considérations d'ordre théorique et ne comporte aucun élément chiffré de nature à démontrer la réalité de l'infraction reprochée à Monsieur [X].

Ce grief est dès lors dépourvu de fondement;

D. Non-respect de l'article 1er de la Norme relative à la formation permanente

Force est de relever que le rapport du Conseil ne contient pas de précisions au sujet de l'ampleur du manquement reproché ou d'autres renseignements permettant à la Commission de discipline de se prononcer en toute objectivité.

Il s'ensuit que ce grief n'est dès lors pas fondé.

E. Non-respect de la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins de blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme.

Il est reproché à Monsieur [X] de ne pas avoir respecté les formes qui s'imposent aux réviseurs d'entreprises en cette matière. Il n'est pas établi que Monsieur [X] a été confronté aux situations visées par la disposition précitée. Il ne peut donc lui être reproché d'avoir négligé les formes légales prévues en cette matière.

L'article 8 de la loi du 11 janvier 1993 modifiée par la loi du 10 août 1998, prévoit que les réviseurs doivent informer la Cellule de traitement des informations financières lorsqu'ils constatent des faits qu'ils savent ou soupçonnent être liés au blanchiment de capitaux ou au financement du terrorisme. En l'espèce, rien n'indique que tel aurait été le cas.

Le Rapport du Conseil reproche en outre à Monsieur [X] de ne pas avoir respecté les articles 4 et 5 de la loi du 11 janvier 1993, à savoir l'identification de ses clients et des mandataires de ceux-ci, au moyen d'un document probant, dont il est pris copie, sur support papier ou électronique et sa conservation pendant cinq ans au moins.

L'article 4 précité mentionne toutefois que ces obligations n'existent « qu'au moment où ils [les réviseurs] nouent des relations d'affaires qui feront d'eux des clients habituels ».

A défaut de renseignements à ce sujet, il convient de conclure que rien ne démontre que Monsieur [X] était, en l'espèce, dans l'obligation de satisfaire aux prescrits des articles 4 et 5 de la loi du 11 janvier 1993.

F. Non-respect des normes générales de révision

1) non-respect des paragraphes 1.1, 1.4 et 2.1 des normes générales de révision.

Le Rapport du Conseil fait état de ce que Monsieur [X] a établi un rapport de gestion de la SA [HI] de manière sommaire et incomplète au regard des dispositions précitées parce qu'il se borne à indiquer: « le rapport de gestion contient les informations requises par la loi et concorde avec les comptes annuels ».

Par ailleurs, le Conseil dans son rapport mentionne qu'il n'existe pas de plan de travail effectué par Monsieur [X], tel qu'exigé par les dites normes.

Le réviseur (...) qui a effectué le contrôle de qualité en 2006, a précisé que le caractère lacunaire du rapport concerné et le défaut de plan de travail pouvait s'expliquer par le fait que « compte tenu de la taille et de l'activité en sommeil de l'entreprise, les diligences requises ont été effectuées et sont suffisantes ».

Ce constat n'a fait l'objet d'aucun commentaire dans le Rapport du conseil, en manière telle que le manquement reproché à Monsieur [X] est dépourvu de fondement.

2) non-respect des paragraphes 2.4 et 2.5 des normes générales de révision.

En vertu de ces dispositions, il incombe au réviseur d'entreprises de fonder son opinion notamment sur l'examen du système de contrôle

interne, dont il sondera l'efficacité. Il doit en outre recueillir un nombre d'éléments probants lui permettant de justifier l'opinion qu'il formule sur les comptes annuels.

Ce constat concerne à nouveau la SA [HI]. Il a été précisé ci-dessus qu'il s'agissait d'une société qui n'exerçait pas encore d'activités. Le réviseur (...) a noté que dès lors que le contrôle interne de cette société était nécessairement limité et a recommandé de revoir la situation dès que la société serait «en vitesse de croisière».

Le grief formulé par le Conseil sur ce point est dépourvu de fondement.

3) non-respect des paragraphes 3.1, 3.1.4. et 3.6.3. des normes générales de révision.

Selon ces dispositions, tout rapport d'un réviseur doit être écrit et circonstancié. Il doit distinguer clairement, d'une part, l'attestation d'états financiers et, d'autre part, s'il échet, les attestations et informations complémentaires.

Par ailleurs, le rapport du commissaire doit contenir une introduction et deux parties distinctes.

Par identité de motifs avec ce qui précède, l'on ne peut reprocher à Monsieur [X] de ne pas avoir respecté ces normes en ce qui concerne la SA [HI].

En revanche, tel ne peut être le cas en ce qui concerne les rapports de commissaire sur les comptes de la SA [BC] au 31 décembre 2005, la SA [DE] au 30 septembre 2005 et de la SA [FG] au 31 décembre 2005.

En effet, aucune circonstance particulière ne peut expliquer le non-respect des dites normes par Monsieur [X]. Il s'ensuit que le grief qui lui est fait sur ce point est fondé.

4) non-respect du paragraphe 3.10 des normes générales de révision

Cette disposition prévoit que le rapport du réviseur sur les comptes annuels doit contenir une mention indiquant que le rapport de gestion traite des informations requises par les articles 96 ou 119 du Code des sociétés et concorde avec les comptes annuels pour le même exercice.

Le rapport du Conseil indique que cette disposition n'a pas été respec-

tée en ce qui concerne la SA [HI]. Compte tenu de ce qui a été précisé ci-dessus au sujet de cette société, le manquement reproché à Monsieur [X] sur ce point est dépourvu de fondement.

G Non respect des paragraphes 3.5.2 et 4.3 des normes du 6 décembre 2002 relatives au contrôle à opérer lors de la proposition de dissolution d'une société dont la responsabilité est limitée.

Ce grief concerne le rapport de certification relatif à la proposition de dissolution de la SPRL [AB], établi par Monsieur [X].

Il lui est reproché d'avoir rédigé une conclusion incohérente avec le corps du rapport et incomplète et de ne pas avoir respecté les paragraphes 3.5.3. et 4.3. des normes générales de révision ni les normes du 6 décembre 2002 relatives au contrôle à opérer lors de la proposition de dissolution d'une société dont la responsabilité est limitée.

Ce grief n'est pas contesté par Monsieur [X].

H. non-respect des articles 2 et 15 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprise.

Ce grief se confond avec ceux dont il a été question ci-dessus et à l'examen desquels il convient de se référer.

I. Infraction à l'article 3 de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises.

Selon l'article 3 précité, le réviseur d'entreprises doit éviter tout acte ou toute attitude qui serait contraire, soit à la dignité, à la probité ou à la délicatesse, soit aux justes égards qu'il doit à ses confrères, soit à l'indépendance qui caractérise l'exercice des professions libérales.

Tel est effectivement le cas en ce qui concerne Monsieur [X], compte tenu des griefs qui sont établis à sa charge.

En ce qui concerne le non-respect de la Norme de formation permanente, ce grief (D) n'est pas établi.

Conclusions

Seules les infractions retenues par le Conseil sub. A, B, F, G, I, sont établies à charge de Monsieur [X].

Ce dernier a ainsi manqué à son devoir d'indépendance, ce qui constitue un manquement à une règle fondamentale régissant la profession de réviseurs d'entreprises. Par ailleurs, il n'a pas respecté plusieurs normes qui s'imposent à tout réviseur d'entreprises dans l'exercice de ses missions.

Il convient toutefois de relever que: Monsieur [X] est inscrit sur la liste des membres de l'IRE depuis 1989 et n'a jamais encouru de sanction disciplinaire.

les infractions établies à sa charge n'ont affecté ni la profession, ni les sociétés concernées, ni les tiers.

Les faits reprochés sont anciens et remontent aux années 2005 et 2006.

Dans l'intérêt de Monsieur [X] et afin de le rendre attentif à ses responsabilités pour l'avenir, la Commission de discipline estime devoir lui infliger une peine de suspension d'un mois.

PAR CES MOTIFS, LA COMMISSION DE DISCIPLINE,

Statuant contradictoirement à l'égard de M. [X],

Inflige à M. [X] la peine de la suspension d'un mois.

Ainsi signé à Bruxelles par les membres de la Commission de discipline en application de l'article 782 bis du Code judiciaire;

(...)

Ainsi prononcé en audience publique à Bruxelles, le 18 décembre 2009, par le Président de la Commission en application de l'article 782bis alinéa 1er du Code judiciaire;

(...)».

Tuchtuitspraken van de tuchtinstanties in 2009

Chronologisch klassement per Kamer

Commissie van Beroep - Nederlandstalig

In 2009 zijn er 2 beslissingen genomen :

Datum	Nr. dossier	Onderwerp	Tuchtuitspraak	Statuut
09/06/2009	0379/08/N	- Inbreuk op paragrafen 1.1, 1.4, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 3.10 en 3.10.1 van de algemene controlenormen; - Inbreuken op de artikelen 2, 15 en 17 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren.	Schorsing van twee maanden	definitieve beslissing
09/06/2009	0384/09/N	Beroep tegen een terechtwijzing	Vernietigt de terechtwijzing van de Raad wegens: - onredelijke termijn; - gebrek aan voorafgaand onderhoud. Legt een terechtwijzing op.	definitieve beslissing

0379/08/N

Commissie van Beroep van 9 juni 2009 (definitieve beslissing)

Inbreuk op paragrafen 1.1, 1.4, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 3.10 en 3.10.1 van de algemene controlenormen; Inbreuken op de artikelen 2, 15 en 17 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren.

"(...)

In de zaak 0379/08/A(...)/N van: de heer [X], bedrijfsrevisor, wonende te (...), die verschijnt en bijgestaan wordt door zijn advocaat, Mter (...).

* * *

A. Over de rechtspleging.

01. Bij aangetekende brief van 30 maart 2009 heeft de Raad van het Instituut hoger beroep ingesteld tegen de beslissing van de Tuchtcommissie die op 03 maart 2009 werd uitgesproken.

Van deze beslissing werd per aangezekende brief van 02 april 2009 kennis gegeven aan bedrijfsrevisor [X].

02. Bedrijfsrevisor [X] en zijn advocaat werden gehoord op de terechtzitting van 08 mei 2009. Zij hebben een verweerschrift ingediend.

De Raad van het Instituut werd vertegenwoordigd door bedrijfsrevisor (...).

B. Het onderwerp van het beroep.

De beroepen beslissing oordeelt over de tuchtvordering die door de Kamer van Verwijzing en Instaatstelling (afgekort als KVI) werd ahangig

gemaakt bij haar verwijzingsbeslissing van 18 november 2008.

04. De beslissing tot verwijzing is gebaseerd op het verslag van de Raad van het Instituut van 16 mei 2008 dat aan de KVI werd overgemaakt met toepassing van artikel 53, lid 1 van de wet van 22 juli 1953, verder geciteerd als 'wet-IBR. '.

De KVI vermeldt in haar beslissing dat ze de motieven uit dit verslag tot de hare maakt.

05. Het verslag betreft de kwaliteitscontrole die voor het jaar 2005 werd uitgevoerd in de loop van 2006. Die controle resulteerde in een verslag dat door de bedrijfsrevisor werd ondertekend zonder nadere opmerkingen.

Na het controleverslag volgde op 27 augustus 2007 een onderhoud hierover met de Commissie Kwaliteitscontrole en het verslag over dit onderhoud werd door bedrijfsrevisor [X] voor akkoord ondertekend.

06. De Raad heeft op 16 mei 2008 geoordeeld dat er redenen zijn om de betrokken bedrijfsrevisor tuchtrechtelijk te vervolgen.

De redenen hiervoor zijn samengevat dat verschillende inbreuken werden vastgesteld op algemene controlenormen, terwijl naar aanleiding van een vorige kwaliteitscontrole (jaar 2001) al op een aantal specifieke punten aanbevelingen werden geformuleerd, waarvoor opnieuw tekortkomingen werden vastgesteld.

De vastgestelde tekortkomingen slaan op de werking van het kantoor, de vervulling van mandaatdossiers en de rapportering.

Inzonderheid stelde de Raad op grond van het verslag van de Commissie Kwaliteitscontrole volgende inbreuken vast:

- op de paragrafen 1.1 en 1.4 van de algemene controlenormen: in het algemeen werd vastgesteld dat audit risico-analyse niet werd uitgevoerd, er gebeuren heel weinig interimcontroles met betrekking tot de administratieve organisatie en de interne controle van de gecontroleerde vennootschappen; specifiek in verband met een mandaatdossier bleken tal van tekortkomingen onder meer op het vlak van risico-analyse, testen van interne controle, onderzoek naar gebeurtenissen na balansdatum, ontstentenis van confirmaties bij banken, klanten en leveranciers.
- op de paragraaf 2.1. van de algemene controlenormen: er worden enkel standaard controleprogramma's gebruikt;
- op paragraaf 2.2. van de algemene controlenormen: werkzaamheden zijn onvoldoende gedocumenteerd, het controleprogramma is niet ingevuld, cross-referenties en deelbesluiten ontbreken, documenten betreffende de voorraadcontroles ontbreken eveneens;
- op paragraaf 2.4. van de algemene controlenormen: er zijn geen documenten betreffende werkzaamheden inzake nazicht van administratieve organisatie en interne controle;
- op paragraaf 2.5 van de algemene controlenormen: documenten inzake voorraadcontroles ontbreken, evenals inzake confirmaties aan banken, klanten en leveranciers, de fysische inventaris van de voorraad werd niet bijgewoond;

- op de paragrafen 3.10 en 3.10.1 van de algemene controlenormen: in het commissarisverslag wordt niet vermeld dat het jaarverslag van de raad van bestuur geen beschrijving bevat van de voornaamste risico's en de onzekerheden waarmee de vennootschap wordt geconfronteerd.

Navolgend leidt de Raad uit die tekortkomingen inbreuk af op de artikelen 2, 15 en 17 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren.

07. De Tuchtcommissie verklaart de tenlasteleggingen in alle onderdelen gegrond en legt de bedrijfsrevisor als sanctie een schorsing van één week op.

Ze neemt in aanmerking dat op grond van een aantal toelichtingen kan worden vermoed dat de particuliere controle waarschijnlijk wel afdoende werd uitgevoerd, maar dat de geëigende bewijzen hiervan ontbreken.

Ook overweegt ze dat na een eerdere kwaliteitscontrole vrijwel dezelfde inbreuken al werden vastgesteld, maar dat de betrokkene de aanbevelingen niet heeft gevolgd.

Ten slotte houdt ze bij de vaststelling van de strafmaat rekening met volgende elementen: de vermelde antecedenten, het feit dat de werkwijze van de bedrijfsrevisor derden geen inzicht geeft in het gecontroleerde bedrijf en de afwezigheid van eerdere tuchtsancties.

C. De grieven en de standpunten.

08. De Raad zet in zijn beroepsschrift in het algemeen uiteen dat de opgelegde sanctie zeer licht is rekening houdend met de ernst van de feiten. Hij betoogt verder dat de Tuchtcommissie onmogelijk kon oordelen dat de heer [X] "de particuliere controle heeft uitgevoerd", terwijl documentatie hierover ontbreekt, zodat zulks geen verzachtende omstandigheid kan opleveren.

Verder wijst hij er op dat onterecht werd aangenomen dat de betrokkene nog niet eerder een tuchtsanctie heeft opgelopen. Hij verwijst naar twee beslissingen ten zijne laste uitgesproken in 1993 en 2003.

Met toepassing van artikel 53, derde lid stelt de Raad voor om als sanctie

een schorsing van zes maanden op te leggen.

09. De bedrijfsrevisor meent dat de door de Raad gesuggereerde sanctie niet in verhouding staat tot de vastgestelde tekortkomingen en betoogt dat rekening houdend met de organisatie van zijn kantoor de door de Tuchtcommissie opgelegde schorsing wel degelijk zwaar aankomt, ondanks de korte duur ervan.

Hij wijst er op dat na het einde van de professionele samenwerking met een bedrijfsrevisor, hij het kantoor alleen beheert met de hulp van één administratieve medewerkster en dat een schorsing gedurende een langere periode 'bijzonder verstrekende gevolgen' met zich zou brengen.

Hij verzoekt de Commissie om dit belangrijk gegeven in aanmerking te nemen en geen zwaardere sanctie op te leggen dan door de Tuchtcommissie werd beslist.

D. Beoordeling.

10. De Raad komt niet op tegen de beslissing over de tenlasteleggingen maar bestrijdt enkel de door de Tuchtcommissie opgelegde strafmaat.

Bedrijfsrevisor [X] heeft zelf geen beroep ingesteld en bestrijdt dus niet dat de ten hem ten laste gelegde inbreuken op de beroepslichten bewezen zijn.

Zodoende heeft de Commissie van Beroep niet te oordelen over de tenlasteleggingen zelf, die bewezen blijven, maar enkel over de strafmaat.

11. Uit de bestreden beslissing blijkt dat de heer [X] is tekort gekomen aan de naleving van de boven onder randnummer 06. vermelde algemene controlenormen.

De normen die werden miskend, betreffen fundamentele aspecten van de uitoefening van het beroep en het verslag inzake de kwaliteitscontrole wijst uit dat de tekortkomingen die vastgesteld werden in het mandaatdossier, representatief zijn voor de organisatie en de werking van het kantoor als zodanig.

12. De grief waarbij wordt gesteld dat de Tuchtcommissie onterecht

heeft aangenomen dat de betrokkene geen disciplinair verleden heeft is terecht.

Blijkens de beslissingen die als bijlage zijn gevoegd bij het beroepsschrift werden tegen bedrijfsrevisor [X] in het verleden al twee tuchtsancties getroffen.

De eerste, die dateert van 24 november 1992, betreft inbreuk op beroepsregels inzake de waardering en het verslag over inbreng in natura: ze werd bestraft met een schorsing van vijftien dagen.

De tweede, daterend van 09 december 2003 betreft een inbreuk die erin bestaat dat niet tijdig antwoorden en verstrekken van inlichtingen gevraagd door het Instituut: ze leidde tot een waarschuwing.

Slechts voor de tweede sanctie kan heden nog enige doorwerking worden aanvaard en het betreft dus de lichtste sanctie.

13. De grief ten betoge dat de Tuchtcommissie niet kon aannemen dat kon worden 'vermoed' dat particuliere controle 'waarschijnlijk' wel afdoende werd uitgevoerd is eveneens gegrond.

Een van de tenlasteleggingen luidt dat de verschillende controlewerkzaamheden die tot de uitvoering van de mandaatopdracht behoorde, nauwelijks of niet waren gedocumenteerd.

Vooreerst blijkt uit de bestreden beslissing niet dat de Tuchtcommissie een vermoeden kon afleiden uit andere documenten dan diegene die tot het administratief dossier behoren en vervolgens wijst de beslissing niet welke stukken uit het administratief voor zulk vermoeden enige steun zouden kunnen bieden.

Bijgevolg kan er geen redelijk verantwoord vermoeden in de vermelde zin worden aangenomen.

14. Omtrent de toemeting van een gepaste sanctie in functie van de aard van de vastgestelde tekortkomingen overweegt de Commissie het volgende.

De kwaliteitscontrole heeft doen blijken dat bedrijfsrevisor [X] op substantiële punten in gebreke is gebleven om de door het Instituut uitgevaardigde normen na te leven.

De inbreuken betreffen ook wel de veronachtzaming van de formele aspecten van de controles.

Bedrijfsrevisor [X] lichtte overigens toe dat de aard van de onderneming waarvoor het mandaatdossier werd getoetst dusdanig is dat bepaalde controleverrichtingen geen redelijke betekenis konden hebben omdat hij de onderneming vrijwel continu en van zeer nabij controleert. Hij vermeldt in dit verband de bevestigingen die aan derden behoren te worden gevraagd.

Evenwel heeft hij over het hoofd gezien om dit gegeven te doen opnemen in het verslag betreffende de kwaliteitscontrole.

15. Ook moet worden in aanmerking genomen dat de kwaliteitscontrole in 2001 aanleiding heeft gegeven tot aanbevelingen die niet behoorlijk werden ter harte genomen.

In een brief van 20 februari 2003 vestigde de Raad precies de aandacht van de heer [X] er op dat meer prioriteit en aandacht diende te worden verleend aan de formele aspecten van de beroepsuitoefening.

Evenwel bleken die tekortkomingen toen geen grond voor een tuchtvervolgning te kunnen opleveren.

16. Verder wordt in aanmerking genomen dat zo de vastgestelde inbreuken wel van aard zijn om het vertrouwen van derden in de uitoefening van het beroep aan te tasten, ze in concreto geen schade aan derden hebben berokkend.

17. Naar de persoonlijke toestand van de betrokkene toe is verder gebleken dat de heer [X] met ernstige gezondheidsproblemen kampt(e) en dat de organisatie van het kantoor geleden heeft onder het spaak lopen van de professionele samenwerking met een collega-bedrijfsrevisor.

Evenwel zijn er geen redenen om aan te nemen dat die beide factoren de beroepsuitoefening door de betrokkene substantieel zullen blijven bemoeilijken.

18. Naar inzien van de Commissie staan geen van de voorliggende gegevens in de weg aan het vermogen van de heer [X] om de toestand die uit de kwaliteitscontrole bleek als nog te remediëren.

Ze gaat er dan ook van uit dat hij de kans dient te krijgen om het nodige hiertoe te ondernemen en dat hij die kans ook zal benutten.

De verbetering van de beroepskwaliteit kan hij onder meer realiseren

door een beroep te doen op een collega-bedrijfsrevisor.

19. Ten slotte overweegt de Commissie dat de zwaarte van de sanctie het realiseren van de doelstelling ervan niet mag uitsluiten.

20. Als tuchtsanctie wordt een schorsing van twee maanden opgelegd.

OM DEZE REDENEN,
DE COMMISSIE VAN BEROEP,

Beslist na tegenspraak als volgt binnen de perken van het ingestelde beroep:

Het hoger beroep is ontvankelijk en gegrond.

De bestreden beslissing wordt teniet gedaan waar ze oordeelt over de op te leggen sanctie.

Bedrijfsrevisor [X] wordt als tuchtsanctie een schorsing gedurende twee maanden opgelegd.

Deze beslissing werd uitgesproken in openbare terechtzitting te Brussel op 09 juni 2009 door de Commissie van Beroep, die samengesteld was uit:

(...)"

0384/09/N

Commissie van Beroep van 9 juni 2009

(definitieve beslissing)

Beroep tegen een terechtwijzing.

"(...)

In de zaak 0384/09/A(...)/N van: de heer [X], bedrijfsrevisor, wonende te (...), aanwezig in persoon.

* * *

A. Over de rechtspleging.

1. Bedrijfsrevisor [X] heeft bij een aangetekend schrijven van 09 april 2009 bij de Commissie van beroep een verhaal ingediend tegen de beslissing van de Raad van Instituut, hem betekend bij brief van 12 maart 2009, waarbij hij wordt terechtgevoerd.

De Commissie van Beroep wordt zodoende geadieerd met toepassing van artikel 37 § 2 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor -verder geciteerd als 'wet IBR'.

Het verhaal werd binnen de wettelijke termijn en formeel beschouwd regelmatig ingesteld.

2. Bedrijfsrevisor [X] werd gehoord op de terechtzitting van 29 mei 2009 waar hij mondeling zijn standpunt heeft bepleit. Hij heeft ook een overtuigingsstuk ingediend: het verslag betreffende de kwaliteitscontrole 2007.

Vooraf heeft de betrokkene te kennen gegeven dat hij bezwaar zag tegen het feit dat één van de leden van de Commissie van Beroep zitting zou houden.

Hij lichtte dit nader toe met de vermelding dat hij medewerking heeft verleend aan een gerechtelijk expert die een verslag heeft ingediend met een strekking die inging tegen de mening van de betrokken bedrijfsrevisor.

Aan de heer [X] is meegedeeld dat het hem desgewenst vrij stond om het betrokken lid te wraken. Hierop heeft de heer [X] gesteld dat hij zulke vordering niet wenste in te stellen.

3. De Raad van het Instituut werd vertegenwoordigd door bedrijfsrevisor (...), die het standpunt van de Raad mondeling heeft toegelicht.

B. Het onderwerp van het verhaal en de standpunten.

4. Betreffende de kwaliteitscontrole die in 2007 werd gehouden voor het kantoor-[X] heeft de bedrijfsrevisor die met het onderzoek werd belast op 20 december 2007 een verslag opgesteld, dat op 21 januari 2008 door de gecontroleerde bedrijfsrevisor werd ondertekend.

Het verslag vermeldt op bladzijde 2, onder punt f. het volgende: *"Op het tijdstip van de kwaliteitscontrole had confrater [X] nog geen beroepsaansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Deze problematiek werd besproken: in november 2007 werd ons een copy van de polis overgemaakt. Dit is thans geen issue meer."*

Andere opmerkingen worden niet vermeld.

05. Blijkens de brief van 12 maart 2009 heeft de Raad van het Instituut op 06 maart 2009 beraadslaagd over de genoemde kwaliteitscontrole en heeft hij vastgesteld dat de heer [X] 'geen verzekering burgerrechtelijke

lijke beroepsaansprakelijkheid afgesloten heeft'.

De brief bevat verder volgende toelichting: *"De Raad is van mening dat overeenkomstig omzendbrief D.015/06 van 13 juli 2006 de leden van het Instituut een deontologische verplichting hebben een minimale verzekeringsdekking aan hun cliënteel te waarborgen in geval van schade geleden door derden, overeenkomstig de wil uitgedrukt door de wet van 23 december 2005 houdende diverse bepalingen en, onder anderen, bepalingen die de professionele aansprakelijkheid van de bedrijfsrevisoren beperken."*

En de brief gaat verder: *"De Raad heeft op 6 maart 2009 beslist u, overeenkomstig artikel 37 van voornoemde wet van 22 juli 1953, terecht te wijzen op basis van een overtreding van de omzendbrief D.015/06 van 13 juli 2006"*.

06. De grieven van bedrijfsrevisor [X] zijn hoofdzakelijk verwoord in zijn brief van 11 april 2009. Hij geeft te kennen dat hij tijdens de periode van de kwaliteitscontrole zeer weinig inkomsten had en slechts minimale opdrachten in eigen naam heeft uitgevoerd. Hij stelt meerdere jaren niet actief te zijn geweest in het beroep en meende dat *'deze minimale verzekering nog steeds inbegrepen was in de jaarlijkse lidgelden'*.

Verder deelt hij mee dat hij meteen nadat hem door de controlerende bedrijfsrevisor op het probleem was gewezen een dergelijke verzekering heeft gesloten.

Hij wijst er op dat hij *'op geen enkele wijze schade (heeft) berokkend aan derden of aan het Instituut hetgeen van vele andere misbruiken niet kan worden gezegd.'*

Tegelijk drukt hij zijn verbazing uit dat hij, meer dan één jaar na de datum van het verslag inzake de kwaliteitscontrole alsnog een terechtwijzing krijgt.

Modeling lichtte hij verder toe dat de controlerende bedrijfsrevisor in zijn verslag stelde dat de ontbrekende verzekering beroepsaansprakelijkheid 'geen issue' meer was, zodat hij niet inziet hoe de Raad er dan alsnog toe komt hem terecht te wijzen.

07. De vertegenwoordiger van de Raad wees er op dat het sluiten van een verzekering een deontologische verplichting betreft en dat de aanwezigheid erg belangrijk is, mede in het licht van het gegeven dat de wetgever de beperking van de aansprakelijkheid heeft ingevoerd en als tegenprestatie verzekeringsdekking ten voordele van derden heeft verlangd.

Verder lichtte hij toe dat de controlerende bedrijfsrevisor verplicht is om te peilen naar de verzekering en overigens niet gerechtigd is om zich uit te spreken of dit al dan niet nog 'een issue' was.

Ten slotte wees hij er op dat de participatie aan de collectieve verzekeringsdekking als zodanig nooit in de jaarlijkse bijdragen aan het Instituut begrepen waren.

C. Beoordeling.

08. Artikel 37 § 1 van de wet-IBR bepaalt dat de Raad hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de Kamer van Verwijzing en Instaatstelling, een bedrijfsrevisor kan terechtwijzen wanneer de feiten die hem kunnen worden verweten vaststaan hoewel ze geen enkele van de in artikel 73 'wet IBR' voorziene sancties kunnen verantwoorden.

Alinea 3 van dezelfde paragraaf stelt dat de terechtwijzing kan worden beslist, onverminderd de eventuele verwijzing van de bedrijfsrevisor naar de tuchtinstanties voor dezelfde feiten als deze die aan de basis liggen van de terechtwijzing.

Artikel 37 § 3 stelt anderzijds dat in geval van beroep, de Commissie de terechtwijzing kan hervormen of bevestigen, dan wel, met unanimiteit, één van de in artikel 73 voorziene sancties in de plaats kan stellen.

09. De Commissie heeft eerder al overwogen dat onderlinge samenhang van deze voorschriften te wensen overlaat nu enerzijds de terechtwijzing wordt ingesteld als een instrument van de Raad voor gevallen waarin de feiten vaststaan, maar deze geen tuchtsanctie kunnen opleveren, terwijl anderzijds de mogelijkheid wordt gelaten dat dezelfde feiten niettemin de grondslag kunnen leveren voor een verwijzing van de bedrijfsrevisor naar de tuchtinstanties.

Ze heeft eerder ook al deze bepalingen aldus geduid dat niettegenstaande de Raad van oordeel is dat bepaalde feiten geen tuchtsanctie kunnen wettigen, hij een tuchtvervolgning betreffende die feiten niet kan beletten door de bedrijfsrevisor hierover terecht te wijzen.

De beslissing waarbij de Raad met het oog op een terechtwijzing een feit aldus kwalificeert dat het geen tuchtsanctie kan opleveren is dus niet bindend voor de tuchtinstanties.

10. Uit het begrip 'terechtwijzing' zoals het door de wet IBR zelf wordt bepaald, volgt dat het verhaal daartegen geen rechtsmiddel vormt tegen een disciplinaire maatregel en bijgevolg houdt de Commissie van Beroep in dat geval ook geen zitting als 'tuchtinstantie'.

Niettegenstaande de bewoordingen van artikel 37 §3 wet IBR, houdt de Commissie in geval van verhaal tegen een terechtwijzing dan ook zitting als rechtscollege dat kennis neemt van grieven tegen een administratieve beslissing.

11. Anderzijds blijkt het de wil van de wetgever te zijn geweest dat de Commissie van Beroep in dit geval volle rechtsmacht uitoefent en dat het zijn beslissing in de plaats kan stellen van de bestreden administratieve handeling.

Indien een grief gegrond wordt bevonden en zulks de conclusie wetigt dat de beslissing moet worden vernietigd, zal de Commissie van Beroep dan de feiten zelf beoordelen, voor zover het administratief dossier alle gegevens levert die vereist zijn om ten gronde opnieuw te kunnen beslissen.

12. In het voorliggende geval heeft de Raad een terechtwijzing gegeven in verband met een feit dat werd vastgesteld binnen het kader van de kwaliteitscontrole.

Het toezicht en de kwaliteitscontrole behoren bij uitstek tot de rol van het Instituut, zodat vanuit de taakuitoefening beschouwd de Raad de terechtwijzing niet heeft aangewend buiten de perken van zijn opdracht.

13. Verzoeker [X] drukt in zijn inleidende akte zijn verbazing uit over het feit dat de Raad eerst na het verloop van méér dan een jaar na het verslag betreffende de kwaliteitscontrole onverwacht een terechtwijzing heeft gegeven.

Daarmee geeft hij impliciet te kennen dat hij minstens verwachtte dat hij eerst zou worden gehoord omtrent het voornemen van de Raad om alsnog een terechtwijzing op te leggen.

14. Het lijkt geen twijfel dat de Raad bij zijn besluitvorming omtrent het opleggen van een terechtwijzing het recht om te worden gehoord als beginsel van behoorlijk dient na te leven.

De belangen van de betrokken bedrijfsrevisor kunnen onmiskenbaar worden geschaad door een terechtwijzing. Het volstaat in dit verband te wijzen naar het verregaande gevolg bepaald in artikel 8 §3 wet IBR in het daar vermelde specifieke geval van terechtwijzing indien de maatregel niet wordt bestreden of door de Commissie van Beroep wordt bevestigd.

Het tegensprekelijk debat dat in geval van verhaal voor de Commissie van Beroep wordt georganiseerd ondervangt die verplichting niet.

Bijgevolg dient de bedrijfsrevisor te worden ingelicht over een voorgenomen terechtwijzing en dient hij de gelegenheid te krijgen hierover minstens een schriftelijk standpunt te formuleren.

15. In het voorliggende geval werd verzoeker niet gehoord en bijgevolg dient de bestreden beslissing te worden vernietigd.

16. Wat de feiten betreft die aan de terechtwijzing ten grondslag liggen overweegt de Commissie van Beroep het volgende.

Het staat vast dat verzoeker tijdens de door de kwaliteitscontrole beschouwde periode in gebreke is gebleven zijn beroepsaansprakelijkheid te verzekeren.

Evenzeer staat vast dat hij op dit vlak wegens een beroepsplicht was gehouden.

Verder blijkt uit het administratief dossier dat verzoeker zich meteen in regel heeft gesteld nadat hem op de tekortkoming werd gewezen.

17. In het algemeen moet worden aangenomen dat het redelijkheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel de Raad ertoe nopen om een terechtwijzing spoedig te betekenen wanneer een grond voor die maatregel voorhanden is.

In het voorliggende geval kan niet worden gesteld dat de termijn die verstreek tussen de vaststelling van de inbreuk en de datum van de terechtwijzing onredelijk lang was.

Verder moet in aanmerking worden genomen dat de controlerende bedrijfsrevisor niet de bevoegdheid had om te oordelen dat het ontbreken van de verzekering geen aangelegenheid van belang meer was.

In die zin kon verzoeker ook geen gewettigd vertrouwen koesteren dat het voorval geen enkel gevolg meer kon hebben.

18. De bijzondere omstandigheden die verzoeker aanvoert omtrent zijn beroepsuitoefening die met zich brachten dat hij gedurende de beschouwde periode nauwelijks opdrachten heeft uitgevoerd in eigen naam, zijn niet van aard om de naleving van de desbetreffende verplichting minder stringent op te vatten.

Die deontologische verplichting is immers verbonden aan het enkele feit dat een bedrijfsrevisor ingeschreven is op de lijst van het Instituut.

Evenmin kon verzoeker gewettigd in de mening verkeren dat zijn beroepsaansprakelijkheid gedekt was door de betaling van zijn ledenbijdrage.

19. De inbreuk in hoofde van verzoeker staat dus vast.

Evenwel moet worden aangenomen dat bij ontstentenis van enig nadelig gevolg van de inbreuk en wegens het prompte ingrijpen van de betrokkene nadat hem op de tekortkoming werd gewezen, de feiten geen tuchtprocedure wettigen.

Niettemin betreft de tekortkoming een belangrijk aspect van het publiek functioneren van een bedrijfsrevisor.

In die omstandigheden vormt een terechtwijzing een gepaste maatregel om de aandacht van de betrokkene te vestigen op het belang van de aangelegenheid.

D. Besluit.

20. Op grond van de bovenstaande overwegingen besluit de Commissie van Beroep dat een grief van verzoeker gegrond is, maar dat zijn vordering ten gronde moet worden verworpen.

De bestreden beslissing wordt vernietigd.

De Commissie van Beroep besluit dat er aanleiding bestaat om verzoeker terecht te wijzen wegens het in gebreke blijven om een verzekering beroepsaansprakelijkheid te sluiten.

OM DEZE REDENEN,
DE COMMISSIE VAN BEROEP,

Beslist na tegenspraak,
Ontvangt de vordering en verklaart ze als volgt gegrond,

Vernietigt de bestreden beslissing van de Raad waarbij verzoeker wordt terechtgewezen.

Verwerpt de grief van verzoeker ten gronde,

Geeft verzoeker een terechtwijzing.

Over deze beslissing werd beraadslaagd door de Commissie van Beroep, die samengesteld was uit:

(...)

Ze werd uitgesproken in openbare terechtzitting te Brussel op 09 juni 2009 door (...), voorzitter.

(...)"

Tuchtuitspraken van de tuchtinstanties in 2009

Chronologisch klassement per Kamer

Commissie van Beroep - Franstalig

In 2009 is er 1 beslissing genomen :

Datum	Nr. dossier	Onderwerp	Tuchtuitspraak	Statuut
31/03/2009	0321/06/F en 0335/06/F	0321/06/F: Manquements importants révélés par un contrôle de qualité rapproché; absence de collaboration à l'enquête de l'IRE. 0335/06/F: Non-introduction de la déclaration sur l'honneur en vue du calcul des cotisations.	Interdiction d'accepter ou de continuer toute mission. La sanction couvre les manquements reprochés et établis dans les dossiers portant les numéros 0321/06/1146/F et 0335/06/1146/F.	Décision définitive

0321/06/F en 0335/06/F

Commission d'appel du 31 mars 2009

(décision définitive)

0321/06/F

Manquements importants révélés par un contrôle de qualité rapproché; absence de collaboration à l'enquête de l'IRE.

0335/06/F

Non-introduction de la déclaration sur l'honneur en vue du calcul des cotisations.

«(...)

En cause de:

Monsieur [X], réviseur d'entreprises, inscrit au registre public de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises sous le numéro A (...), domicilié et ayant son cabinet à (...), demandeur sur opposition;

En présence:

du Conseil de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises, dont le siège est établi à 1000 Bruxelles, rue d'Arenberg 13, représenté par Monsieur (...), réviseur d'entreprises, qui comparaît.

dossier n° 0321/06/F et dossier n° 0335/06/F.

Vu l'opposition régulièrement formée le 20 septembre 2008 par Monsieur [X] contre la décision prononcée le 26 août 2008 par la Commission d'appel de céans laquelle, statuant par défaut et confirmant la décision de la Commission de discipline, lui inflige la peine de l'interdiction d'accepter ou de continuer toute mission de commissaire, sans condition, étant précisé que cette sanction couvre les manquements reprochés et établis dans les dossiers portant les numéros 0321/06/F et 0335/06/F

la peine de l'avertissement prononcée dans ce dernier dossier par la Commission de discipline étant supprimée par application de l'article 26 §1er de l'arrêté royal du 26 avril 2007;

Entendu à l'audience publique du 18 novembre 2008 Monsieur [X] en ses moyens et Monsieur (...) au nom du Conseil de l'Institut en ses observations, le cause étant renvoyée en continuation des débats à l'audience du 4 février 2009 pour permettre à Monsieur [X] d'effectuer certains devoirs dont il devait informer de leur exécution la Commission d'appel avant le 31 décembre 2008;

Entendu à l'audience publique du 4 février 2009 Monsieur [X] et Monsieur (...) en leurs dires et moyens;

Attendu que Monsieur [X] n'a fait tenir avant la date prévue aucune des informations sollicitées lors de l'audience du 18 novembre 2008;

Qu'à l'issue de l'audience du 4 février 2009, Monsieur [X] fut autorisé à faire parvenir à la Commission d'appel avant le 20 février 2009 les pièces justificatives des démarches qu'il effectuait pour qu'il soit mis fin à l'exercice de son seul mandat de commissaire auprès de la société [A], S.A., dont le siège social est établi à (...);

Que le 15 février 2009 Monsieur [X] a adressé au Secrétariat de l'Institut une lettre, dont question ci-après, émanant de l'administrateur-délégué de la société susdite;

Attendu que, dans son acte d'opposition, Monsieur [X], d'une part, invoquait ses antécédents familiaux, la maladie de son épouse avec les conséquences inhérentes à son décès, et d'autre part, annonçait la préparation d'un mémoire répondant non seulement aux remarques

formulées, mais également à sa situation»;

Attendu que, tant devant la Commission de discipline que devant la Commission d'appel de céans, les difficultés familiales et privées vécues par Monsieur [X] ont été prises en considération pour lui consentir différentes remises de la cause et lui permettre d'assurer sa défense;

Attendu que, dans le cadre de la présente opposition, Monsieur [X], sauf ce qui sera dit ci-après à propos de la lettre précitée du 15 février 2009, n'apporte aucun élément nouveau de nature à énerver les motifs de la décision prononcée par défaut le 26 août 2008 et auxquels il y a lieu de se référer;

Qu'il sied seulement de rappeler que des divers contrôles de qualité effectués au cabinet de Monsieur [X], il ressort des rapports:

1/ du 3 février 2003 du réviseur d'entreprises (...), qu'en ce qui concernait la mission de commissaire, «l'examen du dossier de Monsieur [X] révélait que des améliorations devaient être apportées rapidement aux méthodes générales du travail (programmation du travail, confirmation aux tiers, etc...)» (v. rapport p. 6);

2/ du 21 février 2005 du réviseur d'entreprises (...), que des améliorations méritaient d'être apportées:

a) à l'organisation administrative du cabinet de nature à permettre notamment d'appréhender le niveau des activités de l'intéressé;

b) à la tenue des dossiers en particulier en terme de structure, d'organisation et de méthodologie;

c) aux dossiers de travail qui devraient contenir des éléments tangibles susceptibles de mettre en évidence l'ensemble de la démarche intellectuelle qui a prévalu à l'exécution de l'audit concerné ainsi que les conclusions des travaux effectués au travers, par exemple, de la rédaction de documents synthétiques de réflexion et de conclusion (v. rapport p. 4 et 5);

3/ du 7 janvier 2008 du réviseur d'entreprises (...), que l'organisation du cabinet de Monsieur [X] ne permet pas de répondre aux exigences de qualité des missions exercées;

qu'à propos des infractions aux normes de révision, le réviseur contrôleur en relève six (v. rapport p. 7) et qu'à propos des faiblesses constatées lors du contrôle précédent du 21 février 2005, celles-ci ont évolué de façon telle que Monsieur [X] n'a pas remédié à divers manquements, notamment par non-utilisation d'un programme standard écrit et absence de conclusions intermédiaires à chaque partie du dossier (v. rapport p. 9);

Attendu que, postérieurement à l'audience du 4 février 2009, Monsieur [X], comme il y avait été autorisé, a fait parvenir la lettre que l'administrateur-délégué de la soci-

été [A] S.A. lui a adressée sous la date du 10 février 2009;

Que des termes de cette lettre, il apparaît que Monsieur [X] a décidé de se retirer de l'exercice de son mandat de commissaire auprès de cette société et qu'à la prochaine assemblée générale de celle-ci, il serait procédé à son remplacement par la désignation d'un réviseur d'entreprises suggéré par Monsieur [X];

Attendu qu'il se déduit de ce qui précède que la sanction fixée par la décision dont opposition est la seule pertinente et doit être maintenue;

Que la démission annoncée par Monsieur [X] en qualité de commissaire auprès de la société [A] ne fait pas obstacle au maintien de la sanction prononcée par défaut dès lors, d'une part, que l'interdiction d'accepter ou de continuer une mission de commissaire ne se limite pas au seul cas de la société [A] mais vaut à l'égard de toute entreprises et, d'autre part, que la volonté de Monsieur [X] de démissionner de sa qualité de commissaire auprès de la société susdite en cours de mandat s'entend dorénavant d'une intention à concrétiser selon les modalités prévues par le paragraphe 2 nouveau de l'article 135 du Code des sociétés, tel que modifié par la loi du 17 décembre 2008, entré en vigueur le 8 janvier 2009;

Attendu que les manquements reprochés à Monsieur [X] dans le cadre du dossier numéro 0335/06/F sont établis et ne sont pas contestés.

Par ces motifs,

la Commission d'appel, après en avoir délibéré,

Statuant contradictoirement;

Reçoit l'opposition;

La déclare non fondée;

En conséquence maintient la décision prononcée le 26 août 2008 laquelle, confirmant la décision de la Commission de discipline prononcée le 20 mars 2007, émende celle-ci comme suit:

la peine infligée à Monsieur [X] de l'interdiction d'accepter ou de continuer toute mission de commissaire est sans condition et couvre les manquements reprochés et établis dans les dossiers portant les numéros 0321/06/F et 0335/06/F, la peine de l'avertissement étant supprimée, par application de l'article 26 § 1er de l'arrêté royal du 26 avril 2007.

Ainsi signé par les membres de la Commission d'appel ayant siégé aux audiences des 18 novembre 2008 et 4 février 2009 (...).

Jaarverslag 2009 van het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris

Het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris is, als entiteit die deel uitmaakt van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, belast met twee soorten wettelijke opdrachten:

1°) het afgeven, op verzoek van de commissaris, van een voorafgaand advies inzake de verenigbaarheid van een activiteit met de onafhankelijkheid in de uitoefening van zijn functies;

- In toepassing van de bepalingen vervat in het Wetboek van vennootschappen (artikel 133, § 10, eerste lid), is het Comité ermee belast om op verzoek van de commissaris een voorafgaand advies te verlenen inzake de verenigbaarheid van een activiteit met de onafhankelijkheid in de uitoefening van zijn functies (overschrijding van de “one to one”-regel, zoals bedoeld in artikel 133, § 5 van het Wetboek van vennootschappen).

Artikel 2, zevende lid van het koninklijk besluit van 4 april 2003 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen geeft aan binnen welke termijn het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris een standpunt dient in te nemen:

“In geval van een vraag om advies van een commissaris met betrekking tot de onafhankelijkheid, ingediend met toepassing van het zesde of tiende lid van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen, zal de Voorzitter van het Comité van de verzoeker binnen de drie werkdagen alle informatie kunnen vragen ter vervollediging van het dossier. Hij zal ook van de aanvrager bevestiging kunnen ontvangen dat hij aan het Comité alle nuttige informatie heeft verstrekt met het oog op een correcte beoordeling van de vraag.

Het dossier zal minstens vijf werkdagen vóór de vergadering aan de leden moeten toegezonden worden. Het Comité moet een advies verstrekken binnen de vijftien werkdagen die volgen op de toezending van een volledig dossier.”

- In toepassing van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, is het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris ermee belast om in bepaalde omstandigheden afwijkingen toe te staan aan de bedrijfsrevisoren.

Uit paragraaf 2 van artikel 13 van de wet van 22 juli 1953 blijkt immers: “Het is de bedrijfsrevisor niet toegelaten revisorale opdrachten uit te voeren in de volgende omstandigheden:

- a) de functie van bediende uitoefenen, behoudens bij een andere bedrijfsrevisor of een ander bedrijfsrevisorenkantoor;
- b) rechtstreeks of onrechtstreeks een handelsactiviteit uitoefenen, onder andere in de hoedanigheid van bestuurder van een handelsvennootschap; het uitoefenen van een mandaat van bestuurder in burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen, wordt niet bedoeld door deze onverenigbaarheid;
- c) de functie van Minister of Staatssecretaris bekleden.

Het punt a) is niet van toepassing op een taak in het onderwijs.”

De derde paragraaf van het artikel 13 van de wet van 22 juli 1953 verduidelijkt:

“Wat punt a) en punt b) bedoeld in de tweede paragraaf betreft, kan een afwijking worden toegekend door de Raad van het Instituut, na gunstig advies van het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris.”

- 2°) mogelijkheid om een dossier in te dienen bij het bevoegde tuchtorgaan van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren met betrekking tot de onafhankelijkheid in de uitoefening van de functie van commissaris.

Het Comité kan in dit verband elke nuttige inlichting opvragen bij het Instituut van de Bedrijfsrevisoren.

In artikel 2, achtste lid van het koninklijk besluit van 4 april 2003 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen wordt gepreciseerd binnen welke termijn de informatie aan het Comité moet worden medegedeeld:

“Bij de behandeling van een dossier, waarin een verwijzing naar de tuchtcommissie van het Instituut der Bedrijfsrevisoren voorligt, zal de Voorzitter bijkomende inlichtingen kunnen vorderen die hij nuttig acht voor de beoordeling om een tuchtprocedure in te leiden tegen een lid van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. De aldus gevraagde inlichtingen zullen binnen een termijn van hoogstens vijf werkdagen door de Voorzitter van het Instituut der Bedrijfsrevisoren of door zijn vertegenwoordiger, aan het Comité worden overgemaakt wanneer ze betrekking hebben op een commissaris. De gevraagde inlichtingen met betrekking tot het beroep in zijn geheel worden door de Voorzitter van het Instituut der Bedrijfsrevisoren of door zijn vertegenwoordiger aan het Comité overgemaakt binnen een termijn van uiterlijk één maand.”

Samenwerking en coördinatie op nationaal niveau

Op grond van artikel 33 van de richtlijn 2006/43/EG betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen dient elke lidstaat één entiteit aan te wijzen die specifiek verantwoordelijk is voor de samenwerking tussen de nationale stelsels van publiek toezicht op Gemeenschapsniveau.

In het kader van de omzetting in Belgisch recht van artikel 33 van de voornoemde richtlijn heeft de wetgever (in artikel 77, § 1 van de wet van 22 juli 1953) de Hoge Raad voor de Economische Beroepen belast met:

- de nationale samenwerking tussen de instellingen van het systeem van publiek toezicht en
- de internationale samenwerking tussen stelsels van publiek toezicht van lidstaten van de Europese Unie.

In zijn hoedanigheid van coördinator van de samenwerking van het publiek toezicht op Belgisch niveau, heeft de Hoge Raad in de loop van 2009 regelmatige contacten onderhouden met de vertegenwoordigers van deze diverse instellingen.

Tevens heeft de Hoge Raad een tweetal coördinatievergaderingen met de vertegenwoordigers van deze instanties georganiseerd.

Naast een nuttige uitwisseling van informatie, hebben deze coördinatievergaderingen met de diverse vertegenwoordigers van de instellingen van het systeem van publiek toezicht voornamelijk tot doel gehad om een gezamenlijk jaarverslag op te stellen. Onderhavig jaarverslag is het tweede jaarverslag opgesteld door de diverse entiteiten die deel uitmaken van het stelsel van publiek toezicht sinds de invoering en inwerkingtreding van het nieuwe systeem van publiek toezicht. Er werd immers besloten dat de individuele jaarverslagen beter konden worden gebundeld in één enkel document (het voorliggende gezamenlijk jaarverslag), zoals gebruike-

lijk is bij de andere gelijkaardige organen die in de overige lidstaten van de Europese Unie zijn ingesteld, zodat onze zusterinstellingen zowel op Europees niveau als buiten de Europese Unie, of derden in het algemeen, vlotter aan informatie kunnen geraken.

Niettemin dient erop te worden gewezen dat, aangezien de Belgische wetgever uitdrukkelijk heeft bepaald dat elke instelling voor zijn aandeel in het publiek toezicht de eindverantwoordelijkheid zou dragen, elk van de zes entiteiten van het in België opgezette systeem van publiek toezicht inhoudelijk verantwoordelijk is voor zijn jaarverslag.

Verder heeft de Hoge Raad het initiatief genomen om een gezamenlijke portaalsite voor de instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren¹ te lanceren; op deze portaalsite wordt elke instelling voorgesteld, teneinde het Belgisch “oversight”-systeem en zijn werking beter te doen begrijpen en de schijnbare complexiteit ervan te doorbreken.

¹ Het adres van de gezamenlijke portaalsite is: http://oversight-audit-belgium.eu/index_nl.php

Internationale samenwerking

Op grond van artikel 33 van de richtlijn 2006/43/EG betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen dient elke lidstaat één entiteit aan te wijzen die specifiek verantwoordelijk is voor de samenwerking tussen de nationale stelsels van publiek toezicht op Gemeenschapsniveau.

Ook Hoofdstuk XI van de “auditrichtlijn” (artikel 45, 46 en 47) handelt over internationale aspecten, zoals de toelating van auditors van derde landen, de registerinschrijving van en het toezicht op auditors en auditororganisaties van derde landen, de afwijking in geval van gelijkwaardigheid en de samenwerking met bevoegde autoriteiten van derde landen.

In het kader van de omzetting in Belgisch recht van de voornoemde artikelen van de richtlijn, heeft de wetgever (*in artikel 77, § 1 van de wet van 22 juli 1953*) de Hoge Raad voor de Economische Beroepen belast met:

- de nationale samenwerking tussen de instellingen van het systeem van publiek toezicht en
- de internationale samenwerking tussen stelsels van publiek toezicht van lidstaten van de Europese Unie.

In de wet van 22 juli 1953 geeft artikel 77, § 3, eerste lid een aantal bijkomende verduidelijkingen omtrent de samenwerking in de schoot van de Europese Unie:

“Het Instituut, de Minister die bevoegd is voor Economie, de Procureur-generaal, de Kamer van verwijzing en instaatstelling, de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, het Advies- en controlem Comité op de onafhankelijkheid van de commissaris en de tuchtinstanties werken samen met de bevoegde autoriteiten van de lidstaten van de Europese Unie wanneer dat nodig is voor de vervulling van hun respectievelijke taken. Deze autoriteiten verlenen onderling assistentie. Meer in het bijzonder wisselen zij informatie uit en werken ze samen bij onderzoeken die op de uitvoering van wettelijke controles van jaarrekeningen betrekking hebben.”

Artikel 77, § 3, tweede lid van de wet van 22 juli 1953 breidt deze voorschriften uit tot *“de bevoegde autoriteiten van een derde land in geval van een internationaal akkoord mits dit een clause van wederkerigheid bevat”*.

Artikel 77, § 4 van de wet van 22 juli 1953 machtigt de Koning om *“de modaliteiten [te] bepalen inzake de uitwisseling van vertrouwelijke informatie en de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten bedoeld in paragrafen 2 en 3”* van voormeld artikel 77.

Dit betekent dat elke instelling van het Belgisch systeem van publiek toezicht binnen het bereik van zijn verantwoordelijkheden mag optreden in het kader van de samenwerking tussen autoriteiten uit de andere Europese lidstaten - zelfs uit derde landen - die instaan voor het toezicht op wettelijke auditors.

De Hoge Raad vervult dan ook een coördinerende rol van functionele aard, met als doel een snel contact tot stand te brengen met/tussen de verschillende entiteiten van het systeem van publiek toezicht.

In de loop van 2009 heeft de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, in zijn hoedanigheid van coördinator van het Belgisch systeem van publiek toezicht op internationaal niveau, de contacten met een aantal zusterinstellingen, zowel in als buiten de Europese Unie, verder onderhouden¹.

In verband met de contacten die in de loop van 2009 plaatsvonden en betrekking hadden op individuele gevallen of op de deelname aan de werkzaamheden van de *European Group of Auditors' Oversight Bodies* (EGAOB), wordt verwezen naar het jaarverslag van elk van de respectieve instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de wettelijke auditors van jaarrekeningen; inzake internationale samenwerking legt artikel 77 van de wet van 22 juli 1953 de eindverantwoordelijkheid immers bij elk

¹ Zie in het bijzonder in onderhavig jaarverslag, het jaarverslag van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen inzake de internationale samenwerking (punt 6).

van de instellingen van het Belgisch systeem van publiek toezicht, binnen het bereik van hun respectieve bevoegdheden zoals hen door de wetgever verleend. Die diverse jaarverslagen zijn gebundeld in het voorliggende gezamenlijk jaarverslag.

Werkprogramma 2010 van de federale Minister bevoegd voor Economie

Op basis van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007, krijgt de federale Minister bevoegd voor Economie als orgaan van het systeem van publiek toezicht normatieve opdrachten toevertrouwd. Deze opdrachten worden toevertrouwd aan de Minister in het kader van het publiek toezicht en worden toegevoegd aan de algemene bevoegdheden van de Minister die Voogdijminister van het beroep is.

1. Norm betreffende de toepassing van de ISA-normen (*International Standards On Auditing*) in België

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft het ontwerp van norm met het oog op toepassing van de ISA's in België goedgekeurd op 15 december 2009. De norm beoogt het creëren van een nieuw referentiekader voor de wettelijke controle van de rekeningen. De Minister heeft op zijn beurt het ontwerp van norm bestudeerd om zijn goedkeuring te geven begin 2010.

2. Uitvoeringsmaatregelen die betrekking hebben op de omzetting van de "auditrichtlijn" in Belgisch recht

Artikel 45 en 46 van de richtlijn 2006/43/EG betreffende registerinschrijving van en toezicht op auditors en auditorganisaties van derde landen zijn onvoldoende omgezet in Belgisch recht.

In 2009 werden een voorontwerp van koninklijk besluit betreffende de inschrijving van de auditors en auditorganisaties van derde landen in het openbaar register van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en het publiek toezicht, de kwaliteitscontrole en het toezicht op de auditors en auditorganisaties van derde landen en het bijhorende Verslag aan de Koning opgesteld.

Dit voorontwerp van koninklijk besluit beoogt de voltooiing van de omzetting van artikel 45 van de richtlijn 2006/43/EG. Het werd voor advies voorgelegd aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en aan de Raad van het IBR. Het advies van de Raad van het IBR dateert van 26 november 2009 en het advies van de Hoge Raad wordt verwacht voor begin 2010.

In de loop van dit jaar zal de federale Minister bevoegd voor Economie erop toezien dat de nodige stappen voor de goedkeuring van het koninklijk besluit worden ondernomen. Dit omvat de analyse van het advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en de onderwerping van het desgevallend aangepaste ontwerp aan het advies van de Raad van State met het oog op de publicatie ervan in het *Belgisch Staatsblad* in 2010.

De Europese Commissie heeft bovendien een aanbeveling van 6 mei 2008 inzake de externe kwaliteitsborging voor wettelijke auditors en auditkantoren die jaarrekeningen van organisaties van openbaar belang controleren, aangenomen (*Publicatieblad* van 7 mei 2008). De Belgische staat heeft zich er via zijn federale Minister bevoegd voor Economie toe verbonden om een aantal principes van deze aanbeveling over te nemen in het Belgisch recht.

Deze principes werden aanvankelijk overgenomen door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren in een ontwerp van norm. De Hoge Raad voor de Economische beroepen heeft echter op 7 januari 2010 een negatief advies uitgebracht waarbij hij van oordeel was dat verschillende bepalingen van de norm geen wettelijke basis hadden.

Bijgevolg moet de wet van 22 juli 1953 zoals gecoördineerd op 30 april 2007, worden herzien. Ook op andere punten dringt een wetsherziening zich op. Een analyse van de werking van het systeem van publiek toezicht toont aan dat de nationale en internationale samenwerking

met de toezichthoudende overheden van andere lidstaten of van derde landen moet worden ge-optimaliseerd. Tot slot zouden een aantal procedures en principes in de wet er baat bij hebben mochten zij worden verduidelijkt of vereenvoudigd.

De Minister zal de werkzaamheden voor de herziening van de wet in de loop van 2010 organiseren.

Werkprogramma 2010 van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen

De bevoegdheden van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen worden omschreven in twee wetteksten:

- De wet van 22 juli 1953, zoals herzien in het kader van de omzetting van de “auditrichtlijn” in het Belgisch recht, waarin meer bepaald de samenstelling wordt vastgelegd van het Belgisch systeem van publiek toezicht en de opdrachten terzake van de Hoge Raad worden omschreven.
- De wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, waarin de opdrachten worden omschreven waarmee de wetgever de Hoge Raad heeft belast, op transversale wijze, betreffende alle economische beroepsgroepen.

Het werkprogramma 2010 van de Hoge Raad bestrijkt deze beide bevoegdheidsgebieden.

Publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren

Normen inzake kwaliteitscontrole

De federale Minister, bevoegd voor Economie en de Hoge Raad hebben in 2008 een norm goedgekeurd inzake kwaliteitscontrole, waarin ook de nieuwe organisationele aspecten worden opgenomen zoals die voortvloeien uit de regels die in het Belgisch recht zijn ingevoegd naar aanleiding van de omzetting van de “auditrichtlijn”.

In de loop van 2009 heeft de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren een consultatie georganiseerd over een nieuwe ontwerpnorm met het oog op de overname van de beginselen uit de Europese aanbeveling van 6 mei 2008 inzake de externe kwaliteitsborging voor wettelijke auditors en auditkantoren die jaarrekeningen van organisaties van openbaar belang controleren.

De Hoge Raad heeft geweigerd om de door het beroep voorgestelde norm – waarover in 2009 een publieke consultatie was georganiseerd – ten gronde te onderzoeken, omdat er voor verschil-

lende bepalingen in de ontwerpnorm geen wettelijke basis was; de Hoge Raad heeft de federale Minister, bevoegd voor Economie, dan ook meegedeeld dat hij een negatief advies had uitgebracht.

Aangezien de thans geldende norm (uit 2008) ter goedkeuring was voorgelegd vóór de publicatie van de Europese aanbeveling inzake de externe kwaliteitsborging voor wettelijke auditors en auditkantoren die jaarrekeningen van organisaties van openbaar belang controleren, dient te worden nagegaan:

- in hoever in het Belgisch recht nieuwe regels dienen te worden ingevoegd en
- welke aspecten van de Belgische norm uit 2008 moeten worden aangepast in het licht van de maatregelen uit de Europese aanbeveling van 2008, maar ook van de eerste ervaringen met die norm.

De Hoge Raad neemt zich voor aansluitend op de verkiezingen van 2010 een brief te sturen naar de federale Minister die bevoegd zal zijn voor Economie, met een voorstel om het Belgisch recht te wijzigen op een aantal punten waar dit nuttig zou kunnen zijn.

Specifieke norm in verband met de opdracht tot medewerking aan het prudentieel toezicht

De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft, op verzoek van zowel de betrokken bedrijfsrevisoren als de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen, de beroepsnormen herzien in verband met de opdracht tot medewerking aan het prudentieel toezicht van organisaties van algemeen belang die onder het prudentieel toezicht van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen vallen, welke normen dateren van 1979 (voor de verzekeringsondernemingen) en van 1993 (voor de kredietinstellingen).

A priori zouden de verantwoordelijken van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren de Hoge Raad in de loop van 2010 contacteren, met het oog op de goedkeuring van de ontwerpnorm zoals aangenomen door de Raad van het IBR na afloop van een publieke consultatie.

Nationale specificiteiten

Net zoals de federale Minister, bevoegd voor Economie, staat de Hoge Raad in voor de goedkeuring van de beroepsnormen die bedrijfsrevisoren moeten hanteren bij de controle van jaarrekeningen, alsook de beroepsnormen met betrekking tot hun andere opdrachten, hun onafhankelijkheid en hun beroepsethiek in het algemeen.

In 2009 hebben zowel de Hoge Raad als de federale Minister, bevoegd voor Economie, een norm goedgekeurd die de overschakeling moet regelen naar de *clarified* ISA voor alle wettelijke controles van jaarrekeningen vanaf 2012 (voor opdrachten bij een organisatie van openbaar belang) of vanaf 2014 (voor alle overige entiteiten).

Naast de regelmatige *follow-up* van de stand van zaken van het begeleidingsplan, uitgewerkt door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, zal de Hoge Raad ook nagaan in hoeverre het uitwerken van normen voor specifiek nationale aspecten wenselijk is, onder andere in de volgende materies:

- gestandaardiseerd controleverslag;
- normen in verband met de controles die bedrijfsrevisoren op grond van specifiek Belgische wettelijke voorschriften dienen te verrichten, zoals de werkzaamheden die een wettelijke auditor, belast met een opdracht bij een onderneming in moeilijkheden, moet uitvoeren;
- normen met de werkzaamheden die een bedrijfsrevisor moet uitvoeren in het kader van de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme.

A posteriori nazicht van omzendbrieven, adviezen en mededelingen van het IBR

De Hoge Raad staat ook in voor het *a posteriori* nazicht van de overige niet-bindende teksten goedgekeurd door de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, in de vorm van omzendbrieven, adviezen en mededelingen, om zich ervan te kunnen vergewissen dat deze standpunten niet indruisen tegen het bindend wettelijk en nor-

matief kader. Ook in 2010 zal de Hoge Raad die wettelijke opdracht blijven waarnemen en systematisch alle standpunten doorlichten die de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren in de loop van 2010 inneemt.

Andere werkzaamheden als entiteit van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren

In 2010 is de Hoge Raad voornemens een eerste evaluatie te maken van de omzetting van de "auditrictlijn" in het Belgisch recht, zodanig dat de eerste lessen kunnen worden getrokken uit het nieuwe systeem dat in België sinds 2007 is opgezet.

Na afloop van zijn werkzaamheden zal de Hoge Raad zijn vaststellingen en denkpijsten meedelen aan de federale Minister die aansluitend op de verkiezingen van 13 juni 2010 bevoegd zal zijn voor Economie.

De Hoge Raad zet bovendien zijn beleid voort inzake algemene studies die kunnen bijdragen tot een beter inzicht in de werkzaamheden van wettelijke auditors in België.

Coördinatie van het Belgisch systeem van publiek toezicht

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen is door de wetgever belast met de functionele coördinatie van het Belgisch systeem van publiek toezicht, zowel op nationaal als op internationaal niveau.

In het kader van zijn functionele coördinatieopdracht op nationaal niveau, neemt de Hoge Raad zich voor ontmoetingen te organiseren tussen de instellingen van het systeem van publiek toezicht, om zo concrete gedachteswisselingen mogelijk te maken.

Bovendien zal de Hoge Raad voorstellen om het opstellen van een gezamenlijk jaarverslag en werkprogramma verder te zetten, met het oog op een betere zichtbaarheid van de werkzaamheden van het Belgisch systeem van publiek toezicht.

In het kader van zijn opdracht van functionele coördinatie op internationaal niveau, neemt de Hoge Raad zich voor om deel te nemen aan de werkzaamheden van de EGAOB, alsook van de subgroepen omtrent aspecten die tot zijn bevoegdheid behoren.

Opdrachten van de Hoge Raad die voortvloeien uit de wet van 22 april 1999

De Hoge Raad is opgericht in 1985 en zijn bevoegdheidsdomein werd twee maal uitgebreid. Momenteel is de Hoge Raad voor de Economische Beroepen door de wetgever belast met verscheidene opdrachten:

- advies uitbrengen aan de Regering omtrent ontwerpen van koninklijke besluiten;
- adviezen of aanbevelingen verlenen aan de beroepsinstituten met betrekking tot voorstellen van beroepsnormen, of op eigen initiatief;
- overleg en informatie organiseren tussen de diverse economische beroepsgroepen.

Vallen onder het begrip “economische beroepen”, de leden van de gereguleerde beroepen op het gebied van:

- de audit (bedrijfsrevisoren)
- de boekhouding (accountants en erkende boekhouders) en
- de fiscaliteit (belastingconsulenten en erkende fiscalisten).

De eerste twee activiteiten (audit en boekhouding) zijn opdrachten die zijn voorbehouden aan deze beroepsbeoefenaars. Op fiscaal vlak reguleert de Belgische wet enkel het voeren van de titel.

Deze beroepsbeoefenaars zijn onderverdeeld in drie beroepsorganisaties:

- het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR);
- het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten (IAB) en
- het Beroepsinstituut van de erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF).

Traditiegetrouw zal de Hoge Raad ook in 2010 de hem door de Belgische wetgever toevertrouwde rol spelen.

Volgens de Hoge Raad zouden in de loop van 2010 minstens de volgende dossiers ter sprake moeten komen:

- een nieuw koninklijk besluit over de deontologie van accountants en belastingconsulenten
- de herziening van de vrijstellingscriteria in het kader van het toegangsexamen voor bedrijfsrevisoren
- de actualisering van de lijst van onderwijsinstellingen (academische en professioneel-gerichte bacheloropleidingen) die in het kader van het toegangsexamen voor accountant en/of belastingconsulent vrijstellingen kunnen krijgen
- de uit te voeren werkzaamheden voor leden van economische beroepsgroepen (bedrijfsrevisoren, accountants, belastingconsulenten, erkende boekhouders(-fiscalisten)) inzake bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- in het verlengde van de wijziging in 2010 van de wet tot bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme zou men ook moeten nadenken over de manier waarop een kwaliteitstoetsing zal worden georganiseerd bij alle leden van de economische beroepsgroepen, met inachtneming van de eigen specifieke kenmerken van elke beroepsgroep.

Werkprogramma 2010 van de organen die deel uitmaken van het systeem van publiek toezicht, belast met het onderzoek van individuele gevallen

Het systeem van publiek toezicht zoals dat in 2007 in België is opgezet, bestaat uit vier organen die ten aanzien van wettelijke auditors belast zijn met opdrachten die betrekking hebben op individuele aspecten:

- de Procureur-generaal, die de eindverantwoordelijkheid draagt voor het toezicht op de toelating en de registerinschrijving van wettelijke auditors en auditkantoren;
- de Kamer van verwijzing en instaatstelling, die de eindverantwoordelijkheid draagt voor het toezicht op de kwaliteitsborging (inclusief de permanente vorming) en op de onderzoeksregelingen;
- de tuchtinstanties (de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep), die de eindverantwoordelijkheid dragen voor het toezicht op de tuchtregeling;
- het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris, belast met twee opdrachten die niet rechtstreeks in de "auditrichtlijn" zijn bedoeld:
 - het verlenen van een afwijking, op verzoek van een bedrijfsrevisor, op het algemeen principe uit het Wetboek van vennootschappen inzake de "one to one"-regel, waardoor de activiteiten die een bedrijfsrevisor of een bedrijfsrevisorenkantoor (en zijn netwerk) mag uitvoeren, beperkt worden ingeval hij met een opdracht van wettelijke controle is belast (artikel 133, § 10 van het Wetboek van vennootschappen);
 - het verlenen van een afwijking, ingeval de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren dit voorstelt, teneinde een bedrijfsrevisor toe te laten om een functie van bediende (anders dan bij een andere bedrijfsrevisor of een ander bedrijfsrevisorenkantoor) of om een handelsactiviteit (rechtstreeks of onrechtstreeks) uit te oefenen, zoals bijvoorbeeld de hoedanig-

heid van bestuurder van een handelsvennootschap (artikel 13, § 3 van de wet van 1953).

* *

*

Op het niveau van de Procureur-generaal, de tuchtinstanties en het Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris blijkt het opstellen van een werkprogramma uiterst moeilijk, omdat de werklast van die organen rechtstreeks samenhangt met de individuele dossiers die worden ingediend. *A priori* kunnen inschatten hoe uitgebreid de activiteiten van die toezichthouders zullen zijn, is dan ook bijzonder moeilijk.

Deze drie toezichthouders – die ten aanzien van wettelijke auditors belast zijn met opdrachten die betrekking hebben op individuele aspecten – hebben zich voor 2010 tot doel gesteld alle dossiers die hen worden voorgelegd, binnen de kortst mogelijke termijn te behandelen.

Zij zullen over de draagwijdte van hun werkzaamheden eind 2010 verslag uitbrengen in het kader van het volgende gezamenlijke jaarverslag.

* *

*

Op het niveau van de Kamer van verwijzing en instaatstelling kan worden verwezen naar de conclusie in het jaarverslag 2009 van de Kamer, in de mate dat deze conclusie in de vorm van een werkprogramma voor 2010 is voorgesteld.

Inleiding	3
Voorwoord	5
Voorstelling van het Belgisch systeem van publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren	7
Wettelijk en reglementair kader	11
• Algemene aspecten	13
• Specifieke bepalingen toepasselijk op bepaalde entiteiten van het systeem van publiek toezicht	15
▫ Entiteiten belast met normatieve aspecten	15
▪ Federale Minister bevoegd voor Economie	15
▪ Hoge Raad voor de Economische Beroepen	25
▫ Entiteiten belast met individuele gevallen	36
▪ Procureur-generaal	36
▪ Kamer van verwijzing en instaatstelling	43
▪ Tuchtinstanties	60
▪ Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris	85
Jaarverslag 2009	93
• Entiteiten belast met normatieve aspecten	95
▫ Federale Minister bevoegd voor Economie	95
▫ Hoge Raad voor de Economische Beroepen	99
• Entiteiten belast met individuele gevallen	215
▫ Procureur-generaal	215
▫ Kamer van verwijzing en instaatstelling	221
▫ Tuchtinstanties	227
▪ Jaarverslagen van de diverse tuchtinstanties	227
▪ Tuchtbeslissingen uitgesproken in de loop van 2009	233
▫ Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris	279
• Samenwerking en coördinatie op nationaal niveau	281
• Internationale samenwerking	283
Werkprogramma 2010	285
• Entiteiten belast met normatieve aspecten	287
▫ Federale Minister bevoegd voor Economie	287
▫ Hoge Raad voor de Economische Beroepen	289
• Entiteiten belast met individuele gevallen	293
▫ Procureur-generaal	293
▫ Kamer van verwijzing en instaatstelling	293
▫ Tuchtinstanties	293
▫ Advies- en controlecomité op de onafhankelijkheid van de commissaris	293

